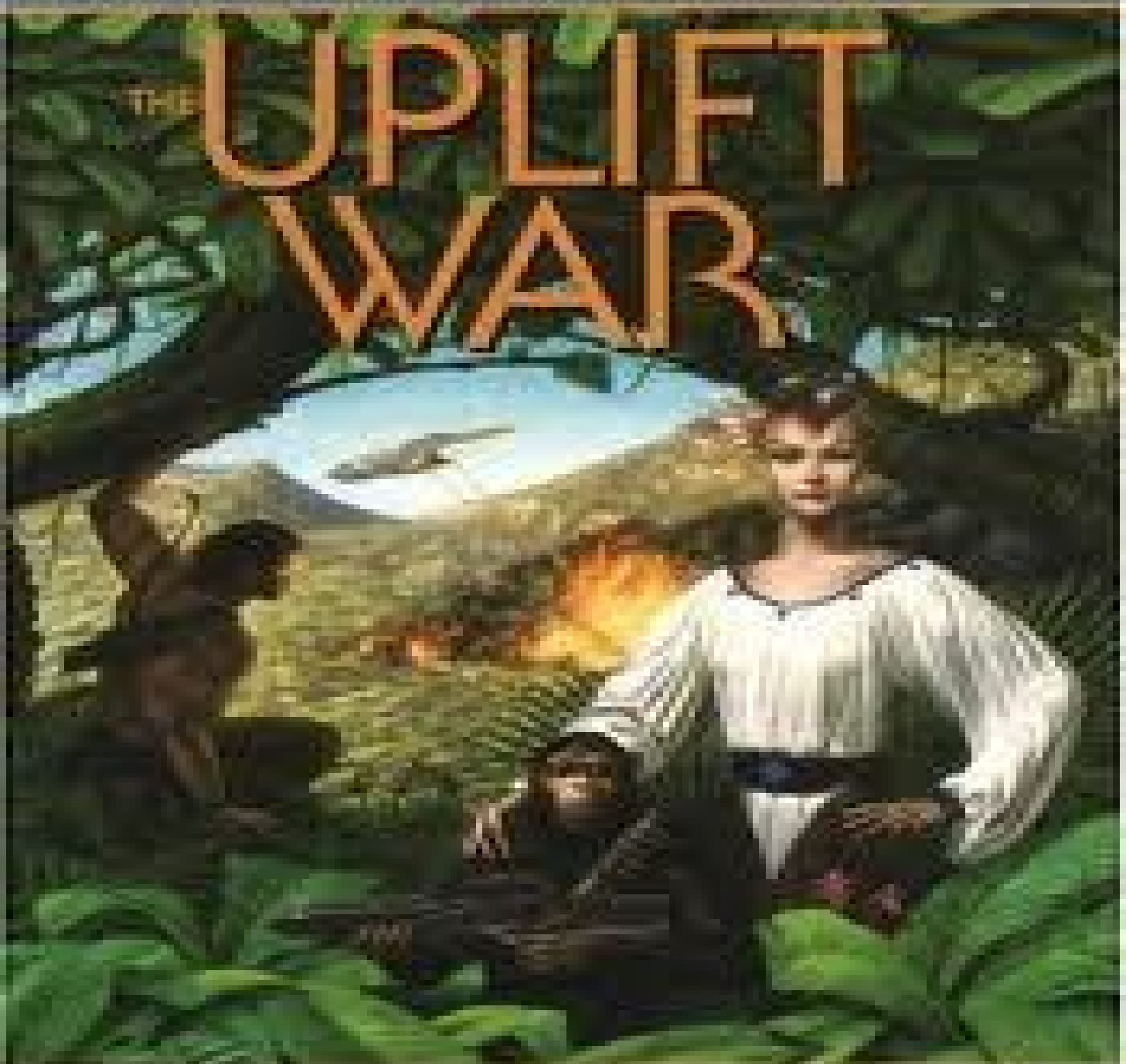

WINNER OF THE HUGO AND NEBULA AWARDS

DAVID BRIN

THE NEW YORK TIMES BESTSELLING AUTHOR OF HEAVEN'S REACH

UPLIFT WAR

AN UPLIFT NOVEL

REČNIK I LIKOVI

Anglički - najčešće korišćen jezik među Zemljanima - potomcima ljudi, šimpanza i delfina sa Zemlje.

Ataklena - kći timbrimskog ambasadora, Utakaltinga. Vođa ilegalne Vojske Garta.

Beskrajon - providenje, luda sreća.

Biblioteka - drevno skladište informacija. Jedan od temelja zajednice Pet Galaksija.

'Brazdač' - zvezdani brod sa delfinskom posadom koji je načinio značajno otkriće negde u Galaksiji, daleko od Garta. Posledice ovog otkrića dovele su do sadašnje krize.

Fiben Boldžer - neo-šimpanza, ekolog i poručnik kolonijalne Civilne zaštite Garta.

Bururali - poslednja prethodna rasa kojoj je dopušteno da koristi Gart; novouzdignta rasa koja je nazadovala i gotovo uništila planetu.

'Čim' - govorni izraz za neo-šimpanzu, pripadnika štićeničke rase.

Gejlet Džons - šimpanza stručnjak za galaktinsku sociologiju. Vlasnik neograničenog prava na rađanje ('beli karton'). Vođa gradskog ustanka.

Galaktinci - ugledne rase zvezdanih putnika koje predvode zajednicu Pet Galaksija. Mnoge su postale 'pokroviteljske' rase, učestvujući u drevnoj tradiciji Uzdizanja.

Gartling - mitsko biće na Gartu, krupna životinja koja je možda preživela Holokaust Bururalija.

Gubru - pseudoptičija galaktinska rasa, neprijateljski raspoložena prema Zemljanima.

Kault - tenanski ambasador na Gartu.

Matikluana - Ataklenina pokojna majka.

Lidija Mekju - oficir u Zemljanskoj mornarici

Nahali - rasa koja je bila pokrovitelj Bururalima, teško kažnjena zbog zločina svojih štićenika.

Megan Onigl - Planetni koordinator u koloniji Zemljana na Gartu.

Robert Onigl - kapetan u kolonijalnoj Civilnoj zaštiti Garta, sin

Planetnog Koordinatora.

Pan argonostes - uzdignuta štićenička rasa neo-šimpanza.

Major Pratakultorn - oficir u Zemljanskoj mornarici.

Samonikli - članovi rase koja je dostigla status zvezdanih putnika bez pomoći pokrovitelja.

'Ser' - izraz poštovanja prema starijem Zemljanu ma kog roda.

Silvija - ženski neo-šimpanza sa 'zelenim kartonom'.

Sintijci - jedna od retkih galaktinskih rasa prijateljski nastrojenih prema Zemlji.

Sizeren - jedan od tri komandanta invazionih snaga Gubru; svaki je zadužen za po jednu posebnu oblast: Religiju, Činovništvo i Vojsku. Ukupna politika određuje se konsenzusom sve trojice. Sizeren je takodje kandidat za Krunu Gubrua i punu seksualnost.

Soro - rasa galaktinskih pokrovitelja, neprijatelji Zemlje.

'Šima' - englički izraz za ženskog neo-šimpanzu.

Tandu - zastrašujuće krvoločna galaktinska rasa, neprijatelji Zemlje.

Tenanci - jedna od fanatičnih galaktinskih rasa umešanih u sadašnju krizu. Bez osećaja za humor, ali poznati po načelima časti.

Timbrimi - galaktinci poznati po svojoj prilagodljivosti i oporom smislu za humor. Prijatelji i saveznici Zemlje.

Tursiops amicus - savremeni naziv za uzdignute neo-delfine.

Utakalting - timbrimski ambasador na kolonijskoj planeti Gart.

Uzdizanje - drevni proces kojim starije rase zvezdanih putnika uvode nove vrste u galaktinski poredak, kroz odabiranje i genetski inženjering. Tako nastala 'štićenička' rasa služi svog 'pokrovitelja' tokom ugovornog razdoblja da bi mu se time odužila. Status svake galaktinske rase delom zavisi od genealogije njenih pokrovitelja i štićenika.

TIMBRIMSKE REČI I GLIFOVI

fornel - glif nesigurnosti.

fsu-ustratu - glif naklonosti u podsmehu.

geir transformacija - enzimsko-hormonalna promena koja omogućava Timbrimima da brzo izmene svoju fiziologiju, mada ne bez posledica.

kenirati - osećati glifove i empatske talase.

kinivulun - glif za 'dečačaka posla'.

ksu-non - timbrimska reč za samonikle.

ksu-non kran - vojska samoniklih.

kuhunagara - glif odlaganja neodlučnosti.

lat-stun - prisnost u parovima.

lit-caka - glif prezira prema Vaseljeni.

lurunanu - glif prodornosti, kojim se kod drugih izaziva sumnjičavost.

nahakieri - duboki nivo empatije na kome Timbrimi ponekad mogu da oseće svoje bližnje.

nuturunou - glif koji pomaže da se odloži geir reakcija.

palang - sleganje ramenima.

ritites - glif saosećanja sa decom.

silf-kun - iščekivanje opake šale na tuđ račun.

silf-ta - radost zbog rešavanja zagonetke.

sirtunu - uzdah osujećenosti.

ska-kuon - ogledalo koje pokazuje drugima kako izgledaju spolja.

sustru-tun - dete koje je iskamčilo od roditelja ono što je želelo.

tiv-nus - uzaludnost opštenja.

totan - strahom izazvano povlačenje od stvarnosti.

tu-fluk - neumesna šala.

tutsunukan - glif užasnutog iščekivanja.

usuntlan - zaštitno polje za bliske kontakte sa nekim.

zunor-tzun - glif koji govori koliko toga zavisi od iskustva.

PRELUDIJUM

Čudno da tako beznačajan mali svet može da postane toliko važan.

Saobraćaj je grmeo između tornjeva Glavnog Grada, odmah iza zatvorene kristalne kupole službenog palankina. Ipak, nikakav zvuk nije prodirao da uznemiri činovnika Cene i Jemstva, usredsređenog na holo-sliku male planete koja se polako okretala nadohvat ruke pokrivene perjem. Pred činovnikom su se ukazivala plava mora i niske svetlucavih ostrva, blistajući pod svetlom nevidljive zvezde.

Da sam neki od bogova o kojima govore legende samoniklih, zamislio je činovnik. Perje mu se nakostrešilo. Imao je osećanje da treba samo da posegne kandžom i dohvati...

Ne. Besmislenost te pomisli pokazivala je da je činovnik proveo previše vremena proučavajući neprijatelja. Ludačke zamisli Zemljana zagadile su mu um.

Dva paperjasta pomoćnika tiho su lepršala oko činovnika, udešavajući mu perje i ćubu za predstojeći sastanak. Nije obraćao pažnju na njih. Letelice i lebdeći teretnjaci žurno su se sklanjali u stranu, a pažljivo regulisane saobraćajne trake raščišćavale su se pred svetlosnim signalom službenog vozila. Takav status obično su imale samo kraljevske ličnosti, ali u palankinu je i to prošlo neprimećeno dok je činovnik spuštao svoj teški kljun nad holo-sliku.

Gart. Koliko je već puta bio žrtva.

Obrisi smeđih kontinenata i plitkih plavih mora ležali su pomalo zamućeni pod zavojitim olujnim oblacima, tako privlačno belim i mekim, nalik na perje Gubrua. Samo duž jednog niza ostrva - i na jednom mestu na ivici najvećeg kontinenta - videla su se svetla nekoliko manjih gradova. Svuda drugde svet je izgledao nedirnuto, uznemiren jedino povremenim bleescima munja u oluji.

Nizovi kodiranih znakova govorili su mračniju istinu. Gart je bio jedno mesto, veliki rizik. Zašto bi inače samonikli ljudi i njihovi štićenici dobili baš tu koloniju u zakup? To mesto su Galaktinski Instituti već odavno otpisali.

A sad si, nesrećni, mali svete, izabran za poprište rata.

Vežbe radi, činovnik Cene i Jemstva razmišljao je na engličkom, primitivnom, neregulisanom jeziku bića sa Zemlje. Većina Gubrua smatrala je proučavanje tuđinaca za nezdravu razbibrigu, ali sada je izgledalo da će se ta opsjednutost činovniku najzad isplatiti.

Najzad. Danas.

Palankin je vrludao između visokih kula Glavnog Grada i pred njim je počela da se pomalja mamutska zgrada od prozirnog kamena. Saborna arena, sedište vlade cele Gubru rase i klana.

Činovnikova ćuba zadrhtala je od nervoze i iščekivanja. Drhtaji su se preneli sve do repnih pera, izazivajući uvredjeni cvrkut dva Kvakovi pomoćnika. Kako da završe udešavanje činovnikovog divnog belog perja, pitali su, ili glačanje njegovog dugačkog, kukastog kljuna, ako ne bude mirno sedeo?

"Shvatam, razumem, poslušaću", ljutito je odvratio činovnik na standardnom galaktinskom jeziku broj tri. Kvakovi su bili odana bića, pa su im se dopuštale manje upadice. Da bi se smirio, činovnik se vratio mislima o maloj planeti, Gartu.

To je najslabije branjena ispostava Zemljana... biće najlakše uzeti je za taoca. Zato vojska drži do te operacije, tim pre što na drugim položajima u svemiru ne stojimo baš najbolje. Ovo će ozbiljno uzdrmati samonikle, pa bismo mogli da od njih iznudimo ono što želimo.

Posle oružanih snaga, sa planom je trebalo da se složi sveštenstvo. Nedavno su Čuvari Doličnosti propisali da invaziju treba preduzeti bez imalo gubitka časti.

Tako su ostale Civilne Službe - treća noga Sedala Vlasti. I tu je konsenzus propao. Činovnikovi pretpostavljeni u Odeljenju za Cene i Jemstvo su se usuprotivili. Plan je suviše opasan, tvrdili su. I suviše skup.

Sedalo ne može da se oslanja na samo dve noge. Mora postojati jednoglasje. Mora doći do kompromisa.

Postoje prilike kada gnezdo ne može da izbegne rizik.

Ogromna Saborna arena pretvorila se u liticu uglačanog kamena, zauzimajući polovinu neba. Otvor nalik na pećinu progutao je palankin. Uz tihi mrmor, motori malog vozila su začutali i kupola se podigla. Gomila Gubrua, u normalno belom perju srednjeg roda

odraslih, već je čekala pri dnu piste.

Oni znaju, pomislio je činovnik, posmatrajući ih desnim okom. Znaju da više nisam jedan od njih.

Drugim okom, činovnik je bacio još jedan pogled na kuglu obavijenu belinom. Gart.

Uskoro , pomislio je na engličkom. Uskoro ćemo se sresti.

Saborna arena buktala je od boja. I to kakvih boja! Odasvud je svetlucalo perje u kraljevskim bojama ćilibara, purpura, ambre i arsenskog plavog.

Dvojica četvoronožnih Kvako slugu otvorila su ceremonijalni portal pred činovnikom Cene i Jemstva, koji je za trenutak morao da zastane i uzdahne pred monumentalnošću Arene. Duž terasastih zidova nalazile su se stotine sedala, urešenih tananim ukrasima od skupih vrsta drveta uvezenih sa stotina svetova. Svuda okolo, sa kraljevskim dostojanstvom, stajali su Gospodari Legla rase Gubru.

Bez obzira na to koliko se spremao za ovaj dan, činovnik je bio duboko dirnut. Nikada nije video toliko kneževa i kraljica u isto vreme!

Nekom tuđincu bilo bi teško da razlikuje činovnika od njegovih vladara. Svi su bili visoki, vitki potomci ptica koje ne lete. Na prvi pogled, Gospodare Legla samo je jarko obojeno perje odvajalo od većine ostalih pripadnika rase. No, važnije razlike bile su iznutra. Ovo su ipak bili kneževi i kraljice, imali su pol i oprobano pravo da zapovedaju.

Najbliži Gospodari Legla okrenuli su oštre kljunove u stranu da bi jednim okom posmatrali činovnika Cene i Jemstva kako žurno prolazi kroz žustru, isprekidanu igru obrednog poniženja.

Kakve boje! Činovnikove pernate grudi ispunile su se ljubavlju: kraljevske boje izazvale su hormonalnu promenu. To je bio drevni nagoni odgovor i nijedan Gubru nikada nije zatražio da se u tome izmeni. Čak ni pošto su naučili umetnost menjanja gena i postali zvezdani putnici. Oni pripadnici rase koji su bili beli i neutralni - bespolni - trebalo je da obožavaju one koji su stigli do vrha, do boje i pola, i da im se pokoravaju.

To je bila srž pripadništva rasi.

To je bilo dobro. Tako je trebalo da bude.

Činovnik je primetio još dva Gubrua sa belim perjem koji su ušli u Arenu kroz neka od susednih vrata. Pridružili su mu se na središnjoj platformi i zajedno su zauzeli niska sedala, okrenuti prema okupljenim Gospodarima Legla.

Gubru desno od činovnika bio je ogrnut srebrnastim plaštom, a oko uskog vrata nosio je prepletenu sveštenu ogrlicu.

Kandidat sleva nosio je mač i čelične kandže oficira. Vrhovi kreste bili su mu obojeni da pokažu čin pukovnika jata.

Nijedan od njih ničim nije pokazao da je primetio činovnika. Niti je on obratio pažnju na njih. Ipak, osetio je uzbuđenje. Ima nas troje!

Vrhovna Kraljica Sabora, čija je nekada plamena boja od starosti izbledela do isprano ružičaste, protresla je perje i otvorila kljun. Akustika Arene automatski je pojačala njen glas dok je cvrkutala tražeći pažnju. Svi kneževi i kraljice smesta su začutili.

Kraljica Sabora podigla je vitku, perjem pokrivenu ruku. Počela je da se njiše i pevuši. Jedan po jedan, ostali Gospodari Legla su joj se pridružili i uskoro se masa plavih, ćilibarskih i purpurnih tela njihala sa njom. Iz kraljevskog skupa izvio se dubok, atonalan jek.

"Zoououonn..."

"Od nezapamćenih vremena", oglasila se kraljica na galaktinskom trećem, "pre naše slave, pre našeg pokroviteljstva, pre našeg Uzdizanja do razuma, ovo je bio način na koji smo tražili ravnotežu."

Skup je uzvratio, prateći je u ritmu.

Ravnotežu na čvrstini zemlje,
Ravnotežu u visini vetra,
Ravnotežu u lepoti snage.

"Još dok su naši preci bili pre-razumne zveri, još pre nego što su nas naši pokrovitelji Gooksi našli i uzdigli nas do saznanja, pre nego što smo govorili i koristili oruđa, već smo naučili ovu mudrost, ovaj način dobijanja odluke, ovaj način dostizanja konsenzusa, ovaj način vođenja ljubavi."

"Zoououonn..."

"Iako poluživotinje, naši preci su znali da moramo... moramo

izabrati... moramo izabrati troje."

'Jednog da lovi i napada žarom,
za slavu i prostor!
Jednog da traži čistoću trenutka,
za doličnost našu!
Jednog da pazi na svaku opasnost,
za dobrobit gnezda!'

Činovnik Cene i Jemstva osetio je ostala dva kandidata oko sebe i znao je da su i oni jednako nervozni, obuzeti napetim iščekivanjem. Nije bilo veće časti nego biti izabran kao njih troje sada.

Naravno, svi mladi Gubruai naučeni su da je ovo najbolji način, jer koja je druga vrsta tako divno spojila politiku i filozofiju sa vođenjem ljubavi i razmnožavanjem? Njihova rasa i klan služili su se ovim sistemom oduvek. To ih je dovelo do vrhunca moći u galaktinskom društvu.

A sad bi moglo da nas dovede na ivicu propasti.

Možda je bilo svetogrđe razmišljati o tome, ali činovnik Cene i Jemstva morao je da se upita ne bi li ipak neki od drugih načina koje je proučavao možda bio delotvorniji. Čitao je o toliko načina vladanja koje koriste druge rase i klanovi - autarhije i aristokratije, tehnokratije i demokratije, sindikati i meritokratije. Da ne bi možda nešto od toga bilo bolje za pronalaženje pravog puta u svemiru punom opasnosti?

Možda je u toj pomisli bilo nepoštovanja, ali takav nekonvencionalni način razmišljanja bio je razlog što su neki Gospodari Legla izabrali baš njega za sudbinski zadatak. Tokom narednih dana i meseci, neko od njih troje moraće da bude pun sumnje. To je oduvek bila uloga Cene i Jemstva.

"Na ovaj način postićemo ravnotežu. Na ovaj način tražimo konsenzus. Na ovaj način rešavamo sukob."

"Zoooonn..." ,složili su se okupljeni kneževi i kraljice.

Bilo je potrebno mnogo pregovora da bi se izabrali kandidati, jedan iz redova vojske, jedan sveštenik i jedan iz Civilnih Službi. Ako sve ispadne dobro, iz predstojećeg stapanja bi trebalo da se vrate nova kraljica i dva nova kneza. A osim novih, životnijih jaja rasa bi

trebalo da dobije i novu politiku, koja će proizaći iz stapanja njihovih mišljenja.

Tako bi trebalo da se završi. No, početak je bio nešto sasvim drugo. Mada je trebalo da postanu ljubavnici, njih troje biće i protivnici. Suparnici.

Jer kraljica može biti samo jedna.

"Šaljemo ovu trojku u životnu misiju. Misiju pokoravanja. Misiju iznuđivanja.

Takođe ih šaljemo u potragu za jedinstvom... u potragu za složnošću... u potragu za konsenzusom, da nas ujedini u ova teška vremena."

"Zooooonn!"

U priželjnosti hora mogla se osetiti očajnička potreba Sabora za rešenjem, za krajem beskrajskih neslaganja. Tri kandidata vodiće samo još jednu od mnogih bitaka u ime klana Gooksi-Gubru. No, očito su Gospodari Legla polagali naročite nade u ovaj trijumvirat.

Kvako sluge pružile su svakom kandidatu kuglu punu svetlucave tečnosti. Činovnik Cene i Jemstva naiskap je ispio svoju. Osetio je da mu se niz grlo sliva zlatni plamen.

Prvi gutljaj Kraljevskog Pića...

Kao što je i očekivao, imalo je ukus koji se nije dao ni zamisliti. Kao da je perje trojice kandidata već počelo da svetluca, obećavajući buduću promenu boje.

Borićemo se zajedno i na kraju će neko od nas imati žuto perje. Neko će imati plavo.

A neko, verovatno najjači, sa najboljom politikom, dobiće najveću nagradu.

Nagradu koja je dosuđena meni. Jer rečeno je da je sve sređeno unapred. Jemstvo je moralo da zadobije budući konsenzus. Pažljive analize pokazale su da bi druge alternative bile neizvodljive.

"Pođite, dakle", pevala je Vrhovna Kraljica Sabora. "Sada ste novi Sizereni naše rase i našeg klana. Pođite i pobedite. Pođite i pokorite samonikle jeretike."

"Zooooon!" , potvrdio je skup.

Kraljica je spustila kljun na grudi, kao da je odjednom bila iscrpljena. Novi Sizeren Cene i Jemstva jedva ju je čuo kad je

dodala:

"Pođite i pokušajte sve što možete da nas spasete..."

Prvi deo: INVAZIJA

Neka nas uzdignu, do visine ramena. Tada ćemo videti, preko njihovih glava, obećane zemlje iz kojih smo došli i u koje verujemo da ćemo stići.

V. B. Jejts

1. FIBEN

Od kada živi u Port Heleniji, Fiben Boldžer nije video toliki promet na obično sanjivoj pisti. Zgrada sa pogledom na Zaliv podrhtavala je od muklog, podzvučnog bubnjanja motora. Lansirne niše bile su zaklonjene štitnicima, ali to nije smetalo posmatračima koji su se sakupili oko spoljašnje ograde da gledaju gužvu. Oni sa imalo psi sposobnosti mogli su da osete kad se zvezdani brod sprema da poleti. Talasi maglovite neodređenosti, izazvani popuštanjem gravitacije, primoravali bi neke posmatrače da zažmirkaju pre nego što se još jedan ogromni svemirski brod dignu nad izmaglicu i odlebdli u ne bo oblacima zaklonjeno.

Buka i sveprisutna prašina tanjili su živce. Naročito onima koji su stajali na platformi, a pogotovo ako su morali tu da budu protiv svoje volje.

Fiben bi svakako radije bio bilo gde drugde, najverovatnije u pabu sa kriglom tečnog anestetika. Ali to nije bilo moguće.

Cinično je posmatrao opštu strku. Postali smo brod koji tone, pomislio je. Svi pacovi se ljubazno opraštaju.

Sve što može da leti ili bude tegljeno napuštalo je Gart u neučljivoj žurbi. Uskoro će pista biti gotovo prazna.

Dok ne dođe neprijatelj... ma ko to bio.

"Psst, Fibene! Prestani da se vrpoljiš!"

Fiben je pogledao desno. Čim koji je stajao u stroju pored njega izgledao je gotovo isto tako nelagodno kao što se Fiben osećao. Šapka Simona Levina počinjala je da tamni tik iznad očiju, gde je pokrivala vlažne, smeđe kovrdže. Simon je pokušavao da pogledom ubedi Fibena da se ispravi i gleda pred sebe.

Fiben je uzdahnuo. Znao je da bi trebalo da stoji u stavu mirno. Svečani ispraćaj dostojanstvenika bio je gotovo završen, a član Planetne Počasne garde ne bi trebalo da izgleda aljkavo.

No, pogled mu je neprestano skretao ka južnom krilu zgrade, daleko od putničkog terminala i krstarica spremnih za poletanje. Tamo je ležao, nekamufliran, nepravilan niz sumorno crnih, ovalnih letilica čija je masivnost odavala vojnu namenu. Nekoliko malih,

izviđačkih brodova svetlucalo je dok su se po njima pentrali tehničari, usklađujući detektore i štitnike za predstojeću bitku.

Fiben se pitao da li je u Komandi već odlučeno kojim će brodom on pilotirati. Možda bi trebalo da poluobučeni piloti Civilne zaštite vuku kocku i tako odluče ko će dobiti najstarije i najizandalijske skalamerije, nedavno kupljene u bescenje od jednog ksantinskog trgovca otpadom u prolazu.

Fiben je pokušao da slobodnom levicom olabavi krutu kragnu svoje uniforme i da počese gusto krzno ispod nje. To što je staro ne mora biti i loše, pomislio je. Ako pođeš u boj sa kadom starom hiljadu godina, bar znaš da svašta može da izdrži.

Većina ovih ofucanih brodića špartala je svemirom pre nego što su ljudi uopšte čuli za Galaktinsku Civilizaciju... pre nego što su počeli da se igraju barutom i petardama, prljeći prste i plašeći ptice kod kuće, na Zemlji.

Fiben je morao da se osmehne. Takvo razmišljanje o rasi vlastitih pokrovitelja nije odražavalo baš previše poštovanja. No, ljudi se i nisu trudili da načine svoje štice i štitnike previše pokornim.

Bože, baš ova odela žuljaju! Ljudi valjda mogu da ih podnesu jer nemaju krzno, ali mi ostali nismo stvoreni da nosimo ovoliko tkanine na sebi!

Bar je svečanost ispraćaja sintijskog konzula izgledala blizu kraja. Svoio Sočuhun - pompezna pufna krzna i brkova - završavao je oproštajni govor stanovnicima planete Gart, ljudima i šimpanzama koje je ostavljao prepuštene sudbini. Fiben je ponovo počesao bradu, priželjkujući da se naduvena spodoba konačno uspenetra u svoj brod i nestane odavde, kad joj se već toliko žuri.

Nečiji lakat mu se zabio u rebra. Začuo je Simonov uplašeni šapat: "Ispravi se, Fibene, ona gleda ovamo!"

Tamo, među dostojanstvenicima, sedokosa Megan Onigl, Planetni koordinator, oštro je gledala tačno u Fibena.

Prokletstvo, pomislio je.

Meganin sin, Robert, bio je Fibenov kolega na malom Gartskom univerzitetu. Fiben je izvio obrve ne bi li nekako pokazao upravniku da on nije tražio da služi u ovoj nazovi Počasnoj gardi. Uostalom, ako su ljudi želeli štice i štitnike koji se ne češu, nije trebalo da uzdižu

šimpanze.

Ipak je ponovo namestio kragnu i pokušao da se ispravi. Galaktincima je forma bila najvažnija i Fiben je znao da i najobičniji šimpanza mora da se ponaša kako treba, inače bi klan Zemljana mogao da izgubi obraz.

Pored Koordinatora stajali su ostali dostojanstvenici koji su došli da isprate Svoio Sočuhun. Levo od Megan nalazio se Kault, tenanski izaslanik, ogroman i veličanstven sa svojim svetlucavim plaštom i visokom krestom. Otvori za disanje na njegovom grlu otvarali su se i zatvarali kao šaloni kad god bi udahnuo.

Prilika zdesna bila je mnogo više nalik na čoveka, vitka i dugačkih udova, i blago se, gotovo neprimetno njihala.

Utakaltingu je nešto smešno. Zar bi i moglo biti drugačije?

Naravno, ambasador Utakalting je mislio da je sve smešno. Po njegovom držanju, po blagom njihanju dugih srebrnastih treplji koje su lebdele iznad malih ušiju, po sjaju u njegovim zlatnim, široko razmaknutim očima, timbrimski izaslanik kao da je govorio nešto što se ne sme glasno izreći - nešto vrlo blisko uvredi sintijskog diplomate.

Svoio Sočuhun zagladila je brkove pre nego što je prišla da se redom pozdravi sa svojim kolegama. Dok ju je Fiben gledao kako pred Kaultom izvodi obredne pokrete šapama, sinulo mu je da o,na zapravo, strašno liči na velikog, bucmastog rakuna, obučenog kao neki davni, egzotični dvorjanin.

Kault, krupni Tenanac, uspravio je krestu i naklonio se u odgovor. Dvoje Galaktinaca, upadljivo različiti po veličini, razmenjivalo je ljubaznosti na raspevanom, izvijenom galaktinskom šestom. Fiben je znao da njih dvoje gaje vrlo malo ikakvih međusobnih osećanja.

"Prijatelje ne možeš da biraš, zar ne?" Šapnuo je Simon.

"Potpuno tačno", složio se Fiben.

To je bila ironija. Čupavi, oprezni Sintijci bili su među retkim 'saveznicima' Zemlje u političkoj i vojnoj zbrci Pet Galaksija. No, takođe su bili neverovatno egocentrični i čuveni po kukavičluku. Odlazak Svoio Sočuhun bio je jemstvo da se nikakva vojska debelih, čupavih Galaktinaca neće stuštitu u pomoć Gartu kad zagusti.

Kao što neće biti ni pomoći sa Zemlje, ni od Timbrima. Oni u

ovom trenutku imaju sasvim dosta i svojih nevolja.

Fiben je dovoljno razumeo galaktinski šesti da bi pratio ono što je Tenanac govorio Sintijki. Kault očito nije imao pohvalno mišljenje o ambasadorima koji beže sa svojih položaja.

To se Tenancima mora priznati, pomislio je Fiben. Jeste da Kaultov narod spada u fanatike i da su trenutno zvanični neprijatelji Zemlje. Ipak, svuda su bili poznati po svojoj hrabrosti i čvrstom osećanju časti.

Ne, prijatelje ne možeš uvek da biraš. A ni neprijatelje.

Svoio se zaustavila pred Megan Onigl. Sada je njen naklon bio jedva primetno plići nego onaj namenjen Kaultu. Na kraju krajeva, ljudi su se kotirali prilično nisko među pokroviteljskim rasama Galaksije.

A to određuje i tvoje mesto, podsetio je sebe Fiben.

Megan je uzvratila naklon. "Žao mi je što odlazite", rekla je na galaktinskom šestom sa oštrim naglaskom. "Molim vas, prenesite svom narodu našu zahvalnost na lepim željama."

"Tako je", promrmljao je Fiben. "Prenesi ostalim rakunima našu večitu zahvalnost." Ipak, imao je potpuno smireno lice kada je pukovnik Maiven, komandant Počasne garde, oštro pogledao prema njemu.

Sintijkin odgovor bio je sav od banalnosti.

Budite strpljivi, predlagala je. Pet Galaksija trenutno su u zbrci. Fanatici među najvećim silama izazivaju nevolje jer misle da je Milenijum, kraj velikog razdoblja, blizu. Oni su na potezu. U međuvremenu, umerenjaci i Galaktinski Instituti moraju da deluju sporije i promišljenije. No, ipak će delovati, uverevala ih je. Mali Gart neće biti zaboravljen.

Naravno, sarkastično je pomislio Fiben. Pomoć samo što nije stigla, samo još koje stoleće!

I ostali čimovi u stroju Počasne garde stali su da se zgladaju i prevrću očima. Oficiri - ljudi - bili su smireniji, ali Fiben je primetio da jedan od njih steže i opušta vilične mišiće.

Svoio se konačno zaustavila pred doajenom diplomatskog kora, Utakaltingom, Prijateljem-ljudi, konzulom-ambasadorom Timbrima.

Visoki Vanzemaljca nosio je široki, crni ogrtač koji mu je isticao

belinu kože. Usta su mu bila mala, a razmak između očiju veoma veliki. Ipak, delovao je vrlo humanoidno. Fibenu je uvek izgledalo da je predstavnik najvećih saveznika Zemlje tik na ivici smeha zbog neke šale, velike ili male. Utakalting je - sa svojim uskim pojasom kratke, meke kose, oivičene ustalasanim, osetljivim trepljama - sa dugačlim, nežnim šakama - bio jedini na koga nije delovala napetost ovog dana. Čim je Fibenu video njegov ironični osmeh, smesta mu se podigao moral.

Konačno! Uzdahnuo je od olakšanja. Svoio je, izgleda, najzad bila gotova. Okrenula se i pošla uz rampu prema svom brodu. Na oštru komandu pukovnika Maivena, garda je stala mirno. Fiben je počeo da u sebi broji korake do hladovine i pića.

No, bilo je prerano za opuštanje. Fiben nije bio jedini koji je jeknuo kad se Sintijka okrenula na vrhu rampe i još jednom im se obratila.

Ono što se tada desilo - i redosled kojim se desilo - još dugo je zbunjivalo Fibena. Izgleda da se, čim je Svoio progovorila prvu melodičnu reč na galaktinskom šestom, nešto čudno desilo na celoj pisti. Fiben je osetio grebuckanje duboko u očnim dupljama i pogledao ulevo, taman na vreme da vidi jarko svetlucanje oko jednog od izviđačkih čamaca. A onda kao da je malecka letilica eksplodirala.

Nije se sećao kad se bacio na platformu, ali kad se malo pribrao ležao je priljubljen uz grubu gumastu površinu. Šta je to? Neprijatelj već napada?

Čuo je Simona kako glasno frkće, a zatim je nastalo opšte kijanje. Žmirkajući zbog prašine, Fiben je podigao pogled i utvrdio da mala letelica još postoji. Znači, ipak je nisu razneli!

Ali njena polja su poludela. Plamtela su u zaglušujućem i oslepljujućem divljanju svetla i zvuka. Inženjeri u zaštitnim odelima požurili su da isključe pokvareni generator verovatnoće, ali tek kad je njegovo zračenje prisutnima već protutnjalo kroz sva postojeća čula, od dodira i ukusa, do psija i mirisa.

"Bljaaff", stresla se šima levo od Fibena, uzaludno zaklanjajući nos rukom. "Neko je aktivirao smrdljivu bombu!"

Fiben je istog trenutka znao da je ona u pravu. Brzo se okrenuo,

taman na vreme da vidi sintijskog ambasadora kako se, nosa naboranog od gađenja i brkova savijenih od srama, žurno povlači u brod, odbacujući svekoliko dostojanstvo. Ulaz se uz tresak zatvorio za njom.

Neko je konačno našao pravi prekidač i obustavio strašno pražnjenje, ostavljajući samo grebanje u grlu i zvonjavu u ušima. Pripadnici Počasne garde su ustali, otresajući prašinu i besno gundajući. Neki ljudi i šimpanze još su se stresali, žmirkali i štucali. Izgledalo je da je samo krupni, usporeni tenanski ambasador ostao pošteđen. Zapravo, Kault kao da je bio zbunjen neobičnim ponašanjem Zemljana.

Smrdljiva bomba. Fiben je klimnuo glavom. Izgleda da je neko isplanirao ovu šalu.

A mislim da znam i ko je to bio.

Fiben je pažljivo pogledao Utakaltinga. Piljio je u biće nazvano Prijateljem-ljudi i prisetio se kako se vitki Timbrim nasmešio visokoparnoj Sintijki, zanesenoj završnim govorom. Bio je spreman da se zakune u 'Postanak i poreklo vrsta' da se u tom trenutku, pre nego što se čamac pokvario, Utakaltingova korona srebrnastih treplji podigla i da se ambasador nasmešio kao da nešto očekuje.

Fiben je protresao glavom. Ma koliko poznati po psihičkim čulima, Timbrimi ne bi mogli da izazovu ovakav događaj čistom snagom volje.

Osim ako je sve bilo unapred isplanirano.

Sintijski brod podigao se na vazdušni jastuk i odlebdeo preko piste na bezbednu razdaljinu. Tada se, uz visoki urlik motora, blistava letelica stuštila naviše, prema oblacima.

Na komandu pukovnika Maivena, Počasna garda je poslednji put stala mirno. Pored njih su prolazili Planetni koordinator i poslednja dvojica diplomata.

Možda mu se samo činilo, ali Fiben je bio siguran da je Utakalting na trenutak usporio tačno pred njim... i da je jednim krupnim, srebrnasto ovičenim okom pogledao pravo njega.

A drugim je namignuo.

Fiben je uzdahnuo. Vrlo smešno, pomislio je, nadajući se da će timbrimski izaslanik osetiti njegovu poruku. Možda ćemo za nedelju

dana svi visiti u nečijoj pušnici, a ti smišljaš ovakve šale.
Vrlo smešno, Utakaltinže.

2. ATAKLENA

Treplje su joj lebdele oko glave, neskladne zbog uznemirenosti. Ataklena je pustila da joj nemoćni bes pucketa kao statički elektricitet na vrhovima srebrnastih niti. Njihovi krajevi leljali su u sopstvenom ritmu, kao vitki prsti, uobličavajući njenu gotovo opipljivu ozlojeđenost u nešto...

Jedan od ljudi pored nje, koji su čekali da budu primljeni kod Planetnog koordinatora, duboko je udahnuo i zbunjeno pogledao oko sebe. Udaljio se od Ataklene, ne znajući tačno zašto se odjednom osetio neprijatno. Verovatno je imao prirodnu, mada primitivnu, sposobnost empatije. Neki ljudi su mogli da keniraju empatske glifove Timbrima, iako ih je vrlo malo ikada naučilo da razume išta više od osnovnih osećanja.

Još neko je primetio njeno ponašanje. Njen otac, koji je na drugoj strani sale stajao u maloj skupini ljudi, naglo je podigao glavu. Njegova korona treplji ostala je glatka i mirna, ali Utakalting se polako okrenuo da je osmotri, sa istovremeno nasmejanim i podsmešljivim izrazom lica.

Bilo je to isto kao da je neki otac uhvatio kćer kako šutira fotelju ili nadureno mumla u pola glasa. Ataklenina ozlojeđenost u osnovi je, zapravo, i bila upravo takva, samo što ju je ona izrazila svojim timbrimskim oreolom umesto fizičkim ponašanjem. Pod očevim pogledom žurno je povukla razmahane treplje i izbrisala ružni glif koji je isprela nad glavom.

To ipak nije smanjilo njen bes. U ovoj gomili Zemljana bilo je teško smetnuti ih s uma. Karikature, oholo je pomislila, mada je dobro znala da je to nepravedno i nevaspitano. Naravno da Zemljani ništa nisu mogli da izmene - bili su jedno od najčudnijih plemena koje se pojavilo na galaktičkoj pozornici već eonima. No, to nije značilo da su morali da joj se dopadaju!

Možda bi bilo lakše da su malo više tuđi... a ne nalik na krupnu, trapavu verziju Timbrima, sa tim preblizu postavljenim očima. Toliko različiti po boji i kosmatosti, jezivo drugačiji u telesnim razmerama, tako često natmureni i svojeglavi, neretko su ostavljali Ataklenu u

potištenosti ako bi predugo bila u njihovom društvu.

Ni ova pomisao ne pristaje kćeri diplomate. Pokušala je da se pribere i razmišlja drugačije. Na kraju krajeva, nije mogla da okrivi Zemljane što zrače svoj strah, kad se rat koji nisu želeli upravo sručuje na njih.

Posmatrala je oca kako se smeje nečemu što je rekao jedan od zemaljskih oficira i pitala se kako mu to uspeva. Kako samo može da mirno podnosi sve to.

Nikad neću naučiti to smireno, samopouzdanu držanje.

Nikad neće biti ponosan na mene.

Jedva je čekala da Utakalting završi sa Zemljanima, pa da razgovara nasamo sa njim. Za nekoliko minuta Robert Onigl će doći po nju, a želela je da još jednom pokuša da ubedi oca da je ne šalje odavde sa tim mladim čovekom.

Mogu biti korisna. Znam da mogu! Ne mora da me šalje u planine zbog bezbednosti, kao da sam dete!

Brzo je skupila treplje pre nego što joj se iznad glave pojavio još jedan glif ozlojeđenosti. Tebalo joj je nešto čime će se baviti dok čeka. Obuzdavajući osećanja, Ataklena je tiho pošla prema dvoje ljudskih oficira koji su stajali u blizini, zadubljeni u razgovor. Govorili su engleski, jezik najčešće korišćen na Zemlji.

"Slušaj", rekao je jedan. "Sve što stvarno znamo jeste da je jedan brod sa Zemlje naleteo na nešto čudno i potpuno neočekivano, negde tamo u prastarim zvezdanim oblacima na rubu Galaksije."

"Ali šta je to?" pitao je drugi. "Šta su našli? Hajde, Alisa, ti si proučavala vanzemaljce. Zar nemaš neku ideju o tome šta su to siroti delfini otkrili, navukavši nam zbog toga ovakvu nevolju na vrat?"

Alisa je slegnula ramenima. "Pojma nemam. Ali bio je dovoljan samo nagoveštaj u 'Brazdačevom' prvom poslanom izveštaju, pa da većina fanatičkih klanova iz Pet Galaksija uleti u bitku kakva nije viđena već megagodinama. Poslednji izveštaji govore da su neki okršaji bili stvarno stravični. Video si kako je prepadnuta bila ona Sintijka pre nedelju dana, kad je odlučila da se pokupi."

Drugi oficir zaklimao je glavom i oboje su začutili za trenutak. Kroz prostor između njih protegnula se gotovo opipljiva nit napetosti.

Ataklena ju je keniranjem osetila kao jednostavan, ali taman glif neodređenog užasa.

"To je nešto veliko", konačno je vrlo tiho rekla Alisa. "Mora da je stvarno nešto veliko."

Ataklena se udaljila čim je osetila da postaju svesni njenog prisustva. Od kako je stigla na Gart, postepeno je menjala svoj izgled kako bi stasom i licem što više ličila na devojkicu ljudske rase. Ipak, njene mogućnosti bile su ograničene, iako je koristila timbrimske postupke prilagođavanja. Nije mogla da ozbiljno prikrije ko je, u stvari. Da je ostala, ljudi bi je svakako pitali za mišljenje Timbrima o postojećoj krizi, a nije joj se mililo da prizna kako o tome zna tek koliko i oni.

Zaključila je da je situacija, zapravo, ironična. Opet su rase sa Zemlje bile u središtu pažnje, kao što su, uostalom, bile još od opštepoznate afere 'ponirača u zvezde' pre dva stoleća. Ovog puta, međuzvezdanu krizu izazvao je prvi zvezdani brod kojim su ikada upravljali neo-delfini.

Druga po redu šticienička rasa čovečanstva bila je tek dva stoleća stara - manje čak i od neo-šimpanza. Svi su se pitali kako će se novopečeni svemirci izvući iz zbrke koju su nehotice izazvali. No, posledice su se već širile po polovini Središnje Galaksije, pa čak i do izdvojenih kolonijalnih svetova kao što je Gart.

"Ataklena..."

Naglo se okrenula. Utakalting je stajao tik pored nje, posmatrajući je sa izrazom dobroćudne zabrinutosti. "Jesi li dobro, kćeri?"

Pored njega se uvek osećala maleckom. Ma koliko stalno bio pažljiv, njegovo prisustvo pomalo ju je plašilo. Bio je toliko spretan i oprezan da ga nije ni osetila dok joj nije dodirnuo rukav! Čak i sad, jedino što je mogla da kenira iz celog njegovog oreola bio je zaljuljani glif karidou... očinska ljubav.

"Da, oče. Dobro... dobro sam."

"Fino. Jesi li, onda, spakovana i spremna za svoj pohod?"

Govorio je anglički. Odgovorila mu je na galaktinskom sedmom.

"Oče, ne želim da idem u planine sa Robertom Oniglom." Utakalting se namrštio. "Mislio sam da ste ti i Robert prijatelji."

Atakleni nozdrve zatreperile su od besa. Zašto je Utakalting

namerno pogrešno razume? Morao bi znati da nije u pitanju pratnja sina Planetnog koordinatora. Među mladim svetom u Port Heleniji, Robert je bio najbliže pojmu prijatelja.

"Baš zato te i molim da ponovo razmisliš... za Robertovo dobro. On se stidi što mu je naređeno da me 'dadilja', kako oni kažu, dok su svi njegovi drugovi i kolege u civilnoj zaštiti, na obuci za rat. Ja svakako ne mogu da ga krivim što je ozlojeđen."

Kad je Utakalting zaustio da odgovori, žurno ga je prekinula. "Osim toga, ne želim da te ostavim, oče. Podsećam te na sve svoje logičke razloge kojima sam ti dokazala koliko mogu biti korisna u predstojećim danima. A sad im dodajem i ovu ponudu."

Vrlo pažljivo se usredsredila na stvaranje glifa koji je smislila tog jutra. Nazvala ga je keipati... molba, puna ljubavi, da se suoči sa opasnošću pored onog ko joj je drag. Treplje su joj treperile iznad ušiju, a glif joj je podrhtavao nad glavom dok je počinjao da se okreće. Kad se stabilizovao, poslala ga je da odlebdji do oreola njenog oca. U tom trenutku, Ataklena nije marila što se nalaze u sobi prepunoj trapavih ljudi sa golim čelima i njihovih čupavih, malih šticećenika. Njih dvoje bili su sami na svetu, sa mostom koji je toliko želela da izgradi preko praznine.

Keipati je skliznuo među Utakaltingove spremne treplje i zavrteo se u njima, blistajući. Ataklena je za trenutak ostala bez daha pred tolikom lepotom. Znala je koliko je to iznad njenih skromnih umetničkih moći.

A onda je glif plegao, kao nežna magla ili jutarnja rosa, da prekrije i osvetli koronu njenog oca.

"Kakav divan poklon." Glas mu je bio tih i znala je da ga je dirnula.

Ali... odjednom je shvatila da je njegoova odluka ostala neizmenjena.

"Ponudiću ti drugačije keniranje", rekao je i izvadio iz rukava pozlaćenu kutijicu sa srebrnom kopčom. "Tvoja majka, Matikluana, želela je da ti dam ovo kad budeš bila spremna za punoletstvo. Do sada nismo razgovarali o datumu, ali mislim da bi bilo vreme da ti ga predam."

Ataklena je zatreptala, odjednom izgubljena u vrtlogu pomešanih

osećanja. Koliko je samo čeznula da sazna šta joj je majka ostavila u nasleđe! Pa ipak, kutijica kao da je bila kilogramima teška kad je trebalo da je uzme.

Utakalting joj je ne bi dao kad bi mislio da će se njih dvoje ponovo sresti.

Zaprepašćeno ga je pogledala. "Ti nameravaš da se boriš!"

Utakalting je istinski slegnuo ramenima... ljudski gest trenutne nezainteresovanosti. "Neprijatelji ljudi su i moji neprijatelji, kćeri. Zemljani jesu grubi, ali ipak su samo samonikli. Trebaće im moja pomoć."

Po tonu njegovog glasa Ataklena je znala da bi je dalje protivljenje samo učinilo smešnom. Ruke su im se preplele oko kutijice i tiho su izišli iz sale. Za trenutak je izgledalo da ih nije dvoje nego troje, jer je kutijica sadržala nešto Matikluanino. To osećanje bilo je istovremeno divno i bolno.

Stražari-šimpanze stali su mirno i otvorili im vrata kad su izlazili iz zgrade Ministarstva na svetlost vedrog prolećnog dana. Utakalting je otpratio Ataklenu do ivičnjaka, gde ju je čekao spreman ranac. Povukao je ruku i Ataklena je grčevito stegla majčinu kutijicu.

"Eno Roberta, dolazi tačno na vreme", rekao je Utakalting žmireći. "Njegova majka tvrdi da je netačan, ali ja nikad nisam video da je zakasnio na nešto stvarno važno."

Duž niza limuzina i vozila civilne zaštite parkiranih na prilazu Ministarstvu približavao se ofucani kamionet. Utakalting je ponovo pogledao kćer. "Pokušaj da uživaš u planinama Mulun. Ja sam ih video i stvarno su divne. Nastoj da sve ovo shvatiš kao izlet, Ataklena."

Klimnula je glavom. "Učiniću kako želiš, oče. Potruđiću se da za to vreme poboljšam moj anglički i proširim poznavanje emocionalnog ponašanja kod samoniklih."

"Dobro. I obrati pažnju ako naiđeš na neki trag legendarnih Gartlinga."

Ataklena se namrštila. Otac joj se odavno zanimao za legende samoniklih, ali u poslednje vreme to je prerastalo u opsednutost. Pa ipak, nikad se nije znalo kad je Utakalting ozbiljan, a kad priprema neku veličanstvenu smicalicu.

"Obratiću pažnju, iako sam sigurna da su to samo mitska stvorenja."

Utakalting se nasmešio. "Sada moram da pođem. Moja ljubav putovaće sa tobom. Biće kao ptica koja leprša" - pokazao je pokretom ruku - "tik iznad tvog ramena."

Za trenutak je dodirnuo njene treplje svojima, a onda je žurno pošao uz stepenice da se pridruži zabrinutim kolonistima. Ataklena je ostala sama, pitajući se zašto je pri oproštaju koristio neobičnu, ljudsku metaforu.

Kako može ljubav da bude ptica?

Utakalting je ponekad bio tako čudan da ju je plašio.

Začulo se škripanje šljunka kad se kamionet parkirao tik iza nje. Robert Onigl, tamnokosi mladić koji je trebalo da joj bude drug u izbeglištvu, smešio se dok joj je mahao kroz prozor, ali bilo je jasno da je njegovo raspoloženje samo maska, postavljena nje radi. Duboko u sebi, Robert je bio nesrećan zbog ovog putovanja baš koliko i ona. Sudbina - i nepokolebljivi autoritet odraslih - bacili su ih zajedno u pravcu koji nijedno od njih nije svojevolumino odabralo.

Obris glifa koji je Ataklena načinila - Robert nije mogao da ga vidi - bio je jedva nešto više od uzdaha otupljenosti i mirenja sa sudbinom. No, pažljivo je priredila svoju spoljašnjost uz osmeh koji je uvežbala tako da što više liči na ljudski.

"Zdravo, Roberte", rekla je i podigla ranac.

3. GALAKTINCI

Sizeren Doličnosti zagladio je perje, tako da se moglo primetiti kako se obična bela boja pri korenu već menja u presijavanje koje je najavljivalo buduće promene. Ponosno se popeo na Propovedničko sedalo i zakreštao, tražeći tišinu.

Brodovi invazionih snaga još su bili u međusvemiru, između nivoa svetova. Bitka još neko vreme neće početi. Zato je Sizeren Doličnosti još dominirao i mogao je da prekine sve delatnosti posade na komandnom brodu.

Na drugoj strani mosta, Sizeren Zraka i Kandže podigao je pogled, stojeći na svom Komandnom sedalu. I admiral je imao blistavo perje buduće dominacije. Ipak, nikakvo ometanje predstojeće propovedi nije dolazilo u obzir. Admiral je smesta prekinuo izdavanje naredbi i zauzeo položaj pažnje pune poštovanja.

Na celom mostu, graja inženjera i pilota smesta se svela na tihi žamor. Njihovi četvoronogi Kvako šticećenici sasvim su se ućutali i spremili da slušaju.

Sizeren Doličnosti ipak je čekao. Ne bi valjalo da počne ako nije prisutna cela Trojka.

Prilaz se otvorio i ušao je i poslednji zapovednik pohoda, treći član trijumvirata. Sizeren Cene i Jemstva je, kao što i treba, nosio crnu ogrlicu kao simbol sumnjičavosti i dvoumljenja. Dok se smeštao, za njim je ušla omanja svita njegovih knjigovođa i činovnika.

Za trenutak su im se sreli pogledi. Napetost unutar Trojke već je počela, a tokom predstojećih nedelja i meseci samo će rasti, sve do dana kad se konačno postigne konsenzus - kada se njih troje stope i pojavi se nova kraljica.

Bilo je to izazovno, seksualno uzbuđujuće. Niko nije znao kako će se sve završiti. Zrak i Kandža za sada su imali prednost, naravno, jer će pohod početi bitkom. No, ta prevlast ne mora da potraje.

Ovaj trenutak, na primer, očito je pripadao sveštenstvu.

Svi kljunovi okrenuli su se prema Sizerenu Doličnosti kad je podigao i savio jednu nogu, pa drugu, pripremajući se da izgovori

propoved. Uskoro su okupljene ptice počele da tiho izvijaju glasom:

...Zzoonn.

"Učestvujemo u misiji, svetoj misiji", zapevao je Sizeren.

...Zzoonn...

"Učestvujući u misiji, moramo paziti"

...Zzoonn...

"Paziti da ispunimo četiri velika zadatka"

...Zzoonn...

"Zadatka kakvo je Pokoravanje u slavu našeg klana, zzoonn"

...Zzoonn...

"Pokoravanje i Iznuđivanje, kojim ćemo osvojiti Tajnu, Tajnu koju životinjski Zemljani drže u kandžama, otimajući je od nas, zzoonn"

...Zzoonn...

"Pokoravanje, Iznuđivanje i Pobjeda nad našim neprijateljima, kojom ćemo zadobiti čast i osramotiti naše protivnike, izbegavajući sramoćenje našeg klana, zzoonn"

...Zzoonn...

"Izbegavajući sramotu, Pokoravanjem i Iznuđivanjem, konačno, konačno dokazujemo našu dostojnost, našu dostojnost pred našim precima, našu dostojnost pred Praocima čije je vreme Povratka došlo, našu dostojnost da gospodarimo, zzoonn"

Refren je bio pun oduševljenja.

...Zzoonn!...

Ostala dva Sizerena poklonila su se s poštovanjem svešteniku i svetkovina je time zvanično završena. Vojnici kandže i piloti smesta su se vratili poslu. No, dok su se činovnici i civilni službenici vraćali u svoje odvojene kancelarije, čulo se kako tiho ali jasno nastavljaju napev.

"Sve... sve... sve to. Ali još, još nešto..."

"Važnije od svega... opstanak gnezda..."

Sveštenik je oštro podigao pogled i video blistave oči Sizerena Cene i Jemstva. U tom trenutku, shvatio je da je njegov suparnik dobio nevidljivu, ali važnu prednost. Pogled mu je bio ispunjen likovanjem kad se ponovo poklonio svešteniku i dubokim glasom završio napev:

"Zzoonn."

4. ROBERT

Blistava sunčeva svetlost nalazila je pukotine u gustom pokrivaču šume i bacala pruge jarkih boja kroz mutan, puzavicama prepleten prolaz. Snažne zimske oluje minule su pre nekoliko nedelja, ali hladan vetar ostao je da podseća na njih, njišući granje i otresajući sa njega vlagu zaostalu od noćasnjeg kiše. Kapi su padale u mračne barice uz lepljiv, odsečan zvuk.

Planine oko doline Sind bile su tihe. Možda tiše nego što bi šuma trebalo da bude. Rastinje je bilo bujno, ali njegova lepota, zapravo, je prikrivala bolest koja je poticala od drevnih rana. Iako je vazduh bio zasićen bogatstvom mirisa, najjači je nosio nagoveštaj raspadanja. Nije trebalo biti empatična da bi se znalo koliko je ovo mesto tužno. Sumoran svet.

Baš ta tuga posredno je dovela Zemljane ovamo. Istorija Garta još nije bila završena, ali planeta je već bila na spisku. Spisku planeta na samrti.

Jedna pega svetlosti padala je na splet raznobojnih puzavica koje su u upadljivom neredu visile sa grana ogromnog drveta. Robert Onigl pokazao je u tom pravcu. "Možda bi volela da vidiš ovo, Ataklena", rekao je. "Znaš, one mogu da se dresiraju."

Mlada Timbrimka podigla je pogled sa pupoljka nalik na orhideju, koji je razgledala. Prateći njegov pokret, zagledala se kroz blistave, pokretne stubove svetlosti. Govorila je anglički pažljivo, sa naglaskom, ali bez grešaka u formulacijama.

"Šta može da se dresira, Roberte? Vidim samo puzavice."

Robert se nasmešio. "Baš te šumske puzavice, Ataklena. Stvarno su fantastične."

Ataklena se namrštila na vrlo ljudski način, uprkos veoma razmaknutim ovalnim očima i tuđinskoj zlatno-zelenoj boji ogromnih dužica. Iako zaobljena, nežna brada i iskošeno čelo dali su njenom licu ironičan izraz.

Naravno, kao kćer diplomate, Ataklena je bila obučena da koristi mimiku pažljivo odabranu za određene prilike u prisustvu ljudskih bića. Pa ipak, Robert je bio siguran da njeno mrštenje pokazuje i

zbunjenost. Kad je progovorila, melodija njenog glasa kao da je govorila koliko joj anglički ograničava izražavanje.

"Roberte, ne misliš valjda da su te viseće biljke pre-razumne? Postoji nekoliko rasa autotrofnih razumnjaka, naravno, ali ovo rastinje ne pokazuje nikakav nagoveštaj u tom pogledu. Osim toga..." Mrštenje se pojačalo dok se usredsređivala. Srebrnaste treplje iznad ušiju sada su se joj razmahale, ispitujući. "...Osim toga, ne osećam nikakvo emotivno zračenje iz njih."

Robert se nasmešio. "Naravno da ne osećaš. Nisam ni mislio da imaju potencijal za Uzdizanje, pa čak ni neki nervni sistem. To su obične šumske biljke, ali imaju svoju tajnu. Hodi, pokazaću ti."

Ataklena je klimnula - još jedan ljudski gest koji možda jeste, a možda i nije takođe prirodno timbrimski. Pažljivo je vratila cvet koji je razgledala i ustala gipkim, skladnim pokretom.

Mlada tuđinka bila je vitka, ali su se njene razmere razlikovale od ljudskih - imala je duže listove i kraće butine, između ostalog. Uski kukovi nastavljali su se na još uži struk. Robertu je uvek izgledalo da se ona šunja na nekakav mačiji način i to ga je očaravalo još od kako je stigla na Gart, pre pola godine.

Da su Timbrimi sisari, mogao je da vidi po obrisu njenih gornjih dojki koje su delovale pomalo izazovno čak i ispod grube jakne koju je nosila. Iz knjiga je znao da Ataklena ima još dva para dojki i džep, nalik na onaj kod torbara, kao što je kengur, ali ništa od toga nije moglo ni da se nasluti. U ovom trenutku, ona je izgledala više ljudski - ili možda vilinski - nego tuđinski.

"Dobro, Roberte. Obećala sam ocu da ću što bolje iskoristiti ovo nametnuto izbeglištvo. Pokaži mi čuda ove planete."

Glas joj je bio tako umoran, tako otupljen da je Robert zaključio kako ona namerno preteruje. Ova teatralnost učinila ju je još sličnijom nekoj ljudskoj šiparici, što je delovalo onespokojavajuće. Poveo ju je prema spletu puzavica. "Pogledaj ovamo, tu gde se spuštaju na tle."

Ataklenina kosa - zapravo, kratko krzno koje je počinjalo uskom trakom na leđima i širilo se preko glave, nalik na kapu, da bi se završilo šiljkom tik iznad nosa - sada je bila nakostrešena i neravnih ivica. Oko malih, okruglih ušiju lelujale su treplje njene timbrimske korone, kao da traže neke nagoveštaje svesti u džungli oko njih.

Robert je morao da se podseti na to koliko ljudi obično precenjuju mentalne moći Timbrima. Vitki Galaktinci imali su upečatljivu sposobnost da osete snažne emocije i pretpostavljalo se da mogu da od empatije stvore prava umetnička dela. Ipak, prava telepatija nije bila ništa češća među Timbrimima nego među Zemljanima.

Morao je da se upita o čemu ona razmišlja. Je li osetila koliko je postao opčinjen njome od kako su napustili Port Heleniju? Nadao se da nije. Nije želeo da prizna takva osećanja ni pred samim sobom.

Puzavice su bile debeli, vlaknasti izdanci sa čvornovitim izraštajima na otprilike svakih pola metra. Dolazile su na ovaj mali proplanak sa raznih strana. Robert je gurnuo u stranu naramak raznobojnih stabljika da bi pokazao Atakleni kako se sve završavaju u barici boje jantara.

"Ovakvih barica ima po celom kontinentu i svaka je povezana sa ostalima gustom mrežom puzavica", objasnio je. "One imaju najvažniju ulogu u šumskom ekosistemu. Ništa drugo ne raste blizu barica, gde puzavice obavljaju svoj posao."

Ataklena je kleknula da bolje pogleda. Korona joj je još bila razmahana i izgledala je zainteresovano. "Zašto je voda tako obojena? Ima li nečega u njoj?"

"Tako je. Kad bismo imali priručnu laboratoriju, poveo bih te od bare do bare i u svakoj bismo našli visoku koncentraciju nekog drugog elementa ili jedinjenja. Izgleda da puzavice čine mrežu između ogromnog drveća, noseći hranljive materije iz jednog područja u drugo."

"Razmena materija!" Ataklenina kosa se raširila na čelu, u jednom od retkih timbrimskih izraza koje je Robert bio siguran da prepoznaje. Bila je приметно uzbuđena nečim, prvi put od kako su otišli iz grada.

Pitao se da li joj tog trenutka nad glavom nastaje neki 'empatski glif', čudnovati umetnički oblik za koji su se neki ljudi kleli da su ga osetili, pa čak i naučili da ga pomalo razumeju. Robert je znao da meke treplje timbrimske korone na neki način učestvuju u tom procesu. Jednom, kad je pratio majku na neki diplomatski prijem, primetio je nešto što je sigurno bilo glif - izgledalo je kao da lebdi iznad glave timbrimskog ambasadora, Utakaltinga.

Utisak je bio čudan, neodređen - kao da je video nešto što se može uhvatiti samo slepom mrljom u oku, nešto što mu je bežalo kad god bi pokušao da se zagleda u njega. Skoro istog trenutka kad ga je postao svestan, obris je nestao. Na kraju, više nije bio siguran da li je išta i video. Možda je samo izmislio celu priču.

"Zapravo, posredi je simbioza", objavila je Ataklena. Robert je zatreptao. Naravno, govorila je o puzavicama.

"Je-jeste, opet si pogodila. Puzavice dobijaju hranljive materije od velikog drveća, a zauzvrat im donose ono što samo drveće ne može da dobije iz siromašnog tla. Takođe odvođe toksine i odlažu ih na velikoj udaljenosti. Ovakve barice služe kao banke u kojima se puzavice skupljaju da skladište i razmenjuju važne hemikalije."

"Neverovatno." Ataklena je razgledala izdanke. "Podražavaju sistem razmene dobara razumnih bića. Po svoj prilici je sasvim logično da neke biljke jednom evoluiraju u ovom pravcu. Pretpostavljam da su Kanteni možda počeli na ovaj način, pre nego što su ih Lintenski baštovani uzdigli do zvezdanih putnika."

Podigla je pogled ka Robertu. "Je li ova pojava zabeležena? Instituti su poslali Z'tange da ispituju Gart pre nego što je planeta predata vama, ljudima. Čudi me da nikad nisam čula za ovo."

Robert nije uspeo da sakrije osmeh. "Naravno, izveštaj Z'tanga Velikoj Biblioteci pominje puzavice i njihovu prenosnu ulogu. Deo tragedije Garta ogleda se u tome što je mreža bila na ivici propasti još pre nego što je Zemlja dobila ovaj svet u zakup. A ako stvarno propadnu, pola ovog kontinenta pretvoriće se u pustinju.

No, Z'tangi su propustili ključnu stvar. Izgleda da nisu primetili kako se puzavice kreću po šumi, vrlo polako, tražeći nove minerale za svoje drveće. Šuma se, kao aktivna zajednica, prilagođava. Menja se. Postoji nada da bi, uz malo pomoći, ova mreža mogla postati srž oporavka planetne ekosfere. Ako bude tako, možda ćemo moći poprilično da zaradimo prodajom patenta zainteresovanima."

Očekivao je da će joj to biti dovoljno, ali kad je spustila izdanke nazad u jantarnu vodu, Ataklena ga je hladno pogledala. "Deluješ vrlo ponosno zbog toga što si uhvatio u greški tako pažljivu i mudru rasu kao što su Z'tangi. U nekoj od vaših teledrama sad bi rekli: 'Itiji i njihova Biblioteka opet su zabrijali', zar ne?"

"Čekaj malo, nisam..."

"Kaži, da li vi, ljudi, planirate da zgrćete ove podatke i naslađujete se svojom dosetljivošću kad god ih nekome udelite? Ili ćete se njima razmahati i razgalamiti se na sav glas o onome što svaka normalna rasa odavno zna - da Velika Biblioteka nije, niti je ikad bila, savršena?"

Robert se trgao. Tipičan Timbrim, kakvog je zamišljala većina Zemljana, prilično je prilagodljiv, mudar i često mangup, ali sada je Ataklena zvučala pre kao neka iznervirana, svojeglava devojka koja pri tom uživa u sopstvenoj dreci.

Naravno, neki Zemljani su preterivali u kritikovanju galaktinske civilizacije. Kao prva 'samonikla' rasa za preko pedeset megagodina, ljudi su ponekad preterivali u naglašavanju kako su oni jedina postojeća vrsta koja je sama stigla u svemir, bez ičije pomoći. Zašto bi uzimali zdravo za gotovo sve što pronađu u Velikoj Biblioteci Pet Galaksija? Na Zemlji su masovni mediji podržavali prezir prema tuđincima koji su radije istraživali Biblioteku nego stvarnost.

Bilo je razloga da se ohrabruje takav način razmišljanja. Drugačiji stav bi, prema psiholozima sa Zemlje, izazvao rasni kompleks manje vrednosti. Ponos je bio od životnog značaja za jedini 'zaostali' klan u poznatom svemiru. Samo je to stajalo između čovečanstva i očajanja.

Na nesreću, takav stav odbio je neke vrste koji bi inače možda postale prijatelji čovečanstva.

Ali, s druge strane, zar je Ataklenin narod tako ispravan? Timbrimi su takođe bili poznati po omalovažavanju tradicije i po nezadovoljstvu nasledem prošlosti.

"Kada ćete vi, ljudi, naučiti da je svemir opasan, da mnoštvo drevnih i moćnih klanova nimalo ne voli novajlije, naročito ne one koji smesta hoće da menjaju stvari, ne razmišljajući o posledicama!"

Robert je konačno shvatio o čemu ona govori, koji je pravi razlog ove tirade. Ustao je i otresao ruke. "Slušaj, nijedno od nas ne zna šta se sada, zapravo, događa tamo u Galaksiji, ali nismo mi krivi što je delfinski brod..."

"'Brazdač'."

"Što je 'Brazdač' slučajno našao nešto čudno, nešto što je eonima

ostalo neotkriveno. Svako je mogao da naleti na to! Pobogu, Ataklena, mi čak ne znamo šta su ti siroti neo-delfini našli! Poslednje što smo čuli jeste da dvadeset različitih flota progoni njihov brod od prenosne tačke kod Morgrana do ko zna kakvog Beskrajona, boreći se i međusobno za pravo da ih zarobe."

Robert je otkrio da mu srce ubrzano lupa. Stegnute pesnice jasno su mu pokazale koliko je i njegova napetost posledica ove teme. Strašno je kad se cela Vaseljena sruči na tebe, ali još je strašnije kad se razlog za to odigra negde kiloparsecima daleko, među mutnim crvenim zvezdama koje su suviše udaljene da bi se uopšte videle sa tvoje planete.

Ataklena se zagledala u njega i prvi put mu se učinilo da u njenim očima vidi neki nagoveštaj razumevanja. Nesvesno je okrenula dlanove naviše. "Čujem šta mi govoriš, Roberte, i znam da ponekad prebrzo zaključujem. Moj otac me neprestano ubeđuje da se odučim od toga.

Ali trebalo bi da se setiš da smo mi, Timbrimi, zaštitnici i saveznici Zemlje još od kad su vaši ogromni, trapavi brodovi banuli u naš deo svemira, pre osamdeset devet parktara. To je ponekad naporno i morate nam oprostiti ako to povremeno i pokažemo."

"Šta je naporno?" Robert je bio zbunjen.

"Pa, na primer, još od Kontakta moramo da učimo i podnosimo gomilu samoniklih škripanja i cviljenja koju vi imate hrabrosti da nazovete jezikom."

Ataklena je delovala sasvim ozbiljno, ali Robertu se učinilo da stvarno oseća prisustvo nečega između ustalasnih trteplji. Kao da je ličilo na ono što bi jedna ljudska devojka učinila izrazom lica. Očito ga je zavitalavala.

"Ha, ha. Jako smešno." Zagledao se u zemlju.

"Ozbiljno, Roberte, zar vam nismo, za ovih sedam pokolenja posle Kontakta, bezbroj puta govorili da malo usporite? 'Brazdač' jednostavno nije smeo da njuška tamo gde mu nije mesto - bar dok je vaš mali klan tako mlad i bespomoćan. Ne možete tek tako da kršite pravila samo da biste utvrdili koja su čvrsta, a koja nisu!"

Robert je slegnuo ramenima. "Nekoliko puta se isplatilo."

"Da, ali sada je... kako ide ono sa životinjom... došla maca na

vratanca? Roberte, fanatici neće tek tako odustati, sad kad su im probuđene strasti. Progonice delfinski brod sve dok ga ne zarobe. A ako ni tada ne dobiju informacije koje žele, moćni klanovi kao što su Jofuri i Soroi potražiće druge načine da postignu ono što žele."

Čestice prašine blago su svetlucale, prolazeći kroz uske trake svetla. Raznobojne barice blistale su tamo gde ih je svetlost doticala. Robert se premeštao s noge na nogu, znajući vrlo dobro šta Ataklena ima na umu.

Jofuri, Soroi, Gubruj, Tandui - sve su to moćne galaktinske pokroviteljske rase koje su već često pokazivale neprijateljstvo prema čovečanstvu. Ako ne uspeju da zarobe 'Brazdač', sledeći korak može biti samo jedan. Ranije ili kasnije, neki klan će se priseliti Garta, Atlasta ili Kalafije - Zemljinih najudaljenijih i najmanje zaštićenih ispostava - tražeći taoce kako bi se dočepali 'Brazdačeve' tajne. Takva taktika čak je bila i dozvoljena, prema pravilima Galaktinskog Instituta za civilizovano ratovanje.

Malo jača civilizacija, pomislio je sa gorčinom. Najveća ironija jeste u tome što se delfini ni slučajno neće ponašati onako kako bi Galaktinci očekivali.

Po tradiciji, šticienička rasa bila je obavezna na odanost i savezništvo sa svojim pokroviteljima, rasom zvezdanih putnika koji su ih 'uzdigli' do punog razuma. Ljudi su to učinili za pan šimpanze i tursiops delfine još pre kontakta sa galaktinskom civilizacijom. Time je čovečanstvo, i ne znajući, ponovilo proces koji je vladao u zajednici Pet Galaksija već oko tri milijarde godina.

Po tradiciji, šticienička rasa služila je svoje pokrovitelje tokom hiljadu stoleća, ili više, i tek tada bi bili slobodni da traže svoje šticienike. Samo nekoliko galaktinskih klanova znalo je ili razumelo koliko su slobode ljudi sa Zemlje dali delfinima i šimpanzama. Zato je bilo teško reći šta bi neo-delfini sa 'Brazdača' učinili ako neko uzme ljude za taoce. No, očito da to neće sprečiti Itije da bar pokušaju. Udaljene osmatračnice već su potvrdile najgore. Bojne flote su stizale, približavajući se Gartu, dok su on i Ataklena ovde razgovarali.

"Šta je vrednije, Roberte", tiho je pitala Ataklena, "gomila ogromnih, drevnih brodova koje su delfini, izgleda, našli... otpaci koji

ništa ne znače mladom klanu kao što je vaš... ili naši svetovi, sa farmama, parkovima i orbitalnim gradovima? Ne mogu da razumem po kojoj logici je vaše Zemaljsko veće naredilo 'Brazdaču' da čuva svoju tajnu, kad ste vi i vaši štićenici toliko ranjivi!"

Robert je ponovo oborio pogled. Nije znao šta da odgovori. Stvarno je zvučalo nelogično, kada se tako postavi. Pomislio je na svoje kolege i prijatelje koji se sada okupljaju za polazak u rat bez njega, rat oko stvari koje niko od njih nije razumeo. To je stvarno bilo teško.

Atakleni je sigurno bilo isto toliko teško, odvojenoj od oca, zarobljenoj na stranom svetu zbog svađe koja joj nije ništa značila. Robert je odlučio da prepusti da njena reč bude poslednja. Ona je ionako videla mnogo više svemira nego on, a imala je i tu prednost da potiče od starijeg klana, sa višim statusom.

"Možda si u pravu", rekao je. "Možda si u pravu."

Ipak, možda, pomislio je dok je nameštao najpre njen, a zatim i svoj ranac za dalje pešačenje, možda mlada Timbrimka može da bude isto tako svojeglava i neupućena kao i neka ljudska devojka, pomalo uplašena i vrlo daleko od kuće.

5. FIBEN

"Izviđački brod 'Bonobo' zove izviđački brod 'Prokonzul'... Fibene, opet si van formacije. Hajde, stari druže, pokušaj da se namestiš, važi?"

Fiben se rvaao sa kontrolama svog prastarog broda tuđinske građe. Samo svest o uključenom mikrofONU sprečila ga je da iskali bes slikovitim izrazima. Konačno je u nemoćnom gnevu šutnuo improvizovanu kontrolnu ploču koju su dodali na Gartu.

Uspelo je! Crvena svetiljka se ugasila kad se merač antigravitacije najzad pomerio. Fiben je odahnuo. Bilo je i vreme!

Naravno, od tolike aktivnosti kaciga mu se zamaglila. "Posle ovolikog vremena baš bi mogli da smisle pristojne skafandere i za nas", promumlao je dok je uključivao odmagljivač. Prošlo je više od minuta dok se zvezde nisu ponovo pojavile.

"Šta je bilo, Fibene? Šta si rekao?"

"Rekao sam da začas stižem", odbrusio je. "Itiji se neće razočarati."

Sad kad je brodić išao punom brzinom, Fiben je počeo da razmišlja o hrani. Već je danima živeo od paštete iz brodskih zaliha. Šta bi dao za sveže pile i sendvič od palmovog lista!

Nutricionisti su se stalno upirali da šimpanzama smanje apetit za meso. Šteti krvnom pritisku, govorili su. Fiben je frknuo.

Bio bih zadovoljan i teglom senfa i današnjim novinama, pomislio je.

"Hej, Fibene, ti si uvek upućen u novosti. Je li neko uspeo da sazna ko nas napada?"

"Pa, znam jednu šimu koja radi kod Koordinatora. Rekla mi je da ima prijatelja obaveštajca koji misli da su Soroi, ili možda Tandui."

"Tandui! Šališ se, je li da se šališ?" Simon je zvučao prepadnuto i Fiben se složio sa njim. O nekim stvarima zaista je bolje ne razmišljati.

"No, dobro, ja mislim da je to, najverovatnije, društvanje baštovana sa Lintena, koji dolaze da provere da li se lepo ponašamo prema biljkama."

Simon se nasmejao i Fibenu je bilo drago. Bolje je imati veselog saborca nego oficirsku platu.

Vratio je brodić na određenu putanju. Mali izviđač - kupljen pre nekoliko meseci od ksantinskog trgovca otpadom u prolazu - bio je prilično stariji od cele njegove razumne rase. Dok su mu preci ratovali sa pavijanima pod drvećem Afrike, ovaj brod je bio bitke pod udaljenim suncima - kontrolisan rukama, kandžama, pipcima i ko zna sve čime što su imala nesrećna bića, osuđena, kao i on, da se bore i ginu u besmislenim međuzvezdanim ratovima.

Fiben je imao jedva dve nedelje da prouči nacрте i nauči dovoljno galaktice radi očitavanja instrumenata. Na sreću, u eonima staroj galaktinskoj kulturi dizajn se sporo menjao, pa su osnovne stvari bile zajedničke najvećem broju brodova.

Jedno je bilo sigurno: galaktinska tehnologija delovala je upečatljivo. Najbolji brodovi Zemljana još su bili kupljeni, a ne svojeručno napravljeni. Iako je ova stara kada bila škripava i svojeglava, ipak će ga verovatno nadživeti.

Svuda oko Fibena blistala su zvezdana jata, osim tamo gde je maglina Kašika stajala kao mrlja mastila ispred najšireg pojasa na disku Galaksije. U tom pravcu ležala je Zemlja, domovina koju Fiben nije nikad video, a više verovatno ni neće.

Gart je bio jasno zelena iskra svega tri miliona kilometara iza njega. Flota je bila suviše malobrojna da bi pokrila udaljene hipersvemirske prenosne tačke, čak i one unutar sistema. Raštimana lepeza izviđačkih, rudarskih i teretnih brodova - uz tri moderne krstarice - bila je premala da pokrije i samu planetu.

Na sreću, Fiben nije komandovao, tako da nije morao da misli o mračnim perspektivama njihove budućnosti. Trebalo je da obavlja svoju dužnost i da čeka. Nije nameravao da prekraćuje vreme razmišljajući o uništenju.

Pokušao je da se smiri razmišljanjem o porodici Torp, maloj zajednici na ostrvu Kvintana. Nedavno su ga pozvali da se pridruži njihovoj bračnoj grupi. Za savremenog šimpanzu to je bila ozbiljna odluka, kao kad dvoje ili troje ljudi odluči da se venča i zasnuje porodicu. Već nedeljama je razmišljao da li da pristane.

Porodica Torp imala je lepu, prostranu kuću, uredne obrede

biskanja i ugledna zanimanja. Odrasli su bili privlačni i zanimljivi, svi sa zelenim genetskim kartonima. U društvenom smislu, to bi bio dobar potez.

No, postojala je i druga strana. Kao prvo, morao bi da se preseli iz Port Helenije natrag na ostrva, gde je još živela ogromna većina naseljenika, kako ljudi tako i šimpanza. Fiben nije bio siguran da li mu to odgovara. Voleo je otvorena prostranstva kontinenta, slobodu planina i divlju prirodu Garta.

A postojala je i još jedna važna stvar. Fiben je morao da se upita da li ga Torpovi žele zato što im se stvarno dopada, ili zato što mu je Odbor za uzdizanje dodelio plavi karton - pravo na slobodno razmnožavanje.

Samo je beli karton bio viši. Plavi status značio je da može da se pridruži svakoj bračnoj grupi i da dobije dece koliko želi uz samo minimalno genetičko savetovanje. To je moralo uticati na odluku Torpovih.

"Oh, prestani da razbijaš glavu", promumlao je na kraju. Pitanje je bilo čisto akademsko. U ovom trenutku, imao je vrlo male izgleda da se uopšte živ vrati kući.

"Fibene? Jesi li još tamo, mladiću?"

"Jesam, Simone. Šta ima novo?"

Na trenutak je vladala tišina.

"Baš sam pričao sa majorom Fortnesom. Kaže da se brine zbog one pukotine u četvrtom dodekantuu."

Fiben je zevnuo. "Ljudi se uvek brinu za ovaj ili onaj andrak. Sam' brinu. Ko ih je vuk'o za uši da s' prijavljivaju za pokrovitelje."

Simon se nasmejao. Na Gartu je bilo moderno, čak i među obrazovanim šimpanzama, da se povremeno 'prostače'. Većina ljudi prihvatila je to kao dobru šalu; oni ostali mogli su da se dure koliko hoće.

"Znaš šta", odlučio se Fiben. "Idem do tog dodekanta da ga malo razgledam, pa ćemo javiti majoru kako je."

"Ne bi trebalo da se razdvajamo", nevoljno se pobunio glas u Fibenovim slušalicama. Ipak, obojica su znala da jedan brod u zaleđu ne znači baš ništa u borbi kakva će se ovde voditi. "Začas se vraćam", uverio je druga. "Ostavi mi koju bananu."

Postepeno je pojačao stazno i gravitaciono polje, ponašajući se prema drevnom pogonu kao da je nevina šima u prvom žaru. Brodić je postepeno ubrzavao.

Njihov plan odbrane bio je pažljivo razrađen, uzimajući u obzir obično konzervativnu psihologiju Galaktinaca. Zemljanske snage postavljene su u mrežu sa većim brodovima u rezervi. Sistem se oslanjao na izviđače koji bi izvestili o približavanju neprijatelja dovoljno rano da ostali mogu da blagovremeno promene formaciju.

Problem je bio u tome što su imali premalo izviđača da makar približno pokriju ugroženi prostor.

Fiben je preko sedišta osećao moćno brujanje motora. Uskoro je jurio preko zvezdanog polja. Svaka čast Galaktincima, pomislio je. Civilizacija im je kruta i nepopustljiva - ponekad čak fašistička - ali znaju da grade.

Osetio je svrab ispod odela. Po ko zna koji put poželeo je da je bar nekoliko ljudi bilo dovoljno malih razmera za obavljanje dužnosti u maleckim ksantinskim brodovima. Bilo bi pravo da osete spostvenu aromu posle tri dana u svemiru.

Fiben se često u napadima nostalgije pitao je li bilo pametno od ljudi da se upliću u sve to, da prave inženjere, pesnike i povremene svemirske borce od majmuna koji bi možda bili isto toliko zadovoljni i da su ostali u šumi. Da su odustali, gde bi on sad bio? Verovatno bi bio prljav i glup. Ali bi bar mogao da se počee gde god mu to padne na pamet!

Nedostajao mu je njegov klub za biskanje. Najveće blaženstvo jeste kad te češka i čisti kulturalni čim ili šima, a izležavate se u senci i tračate o svemu i ničemu...

Na ekranu detektora pojavilo se ružičasto svetlo. Pružio je ruku i klepio uređaj, ali ništa se nije promenilo. Zapravo, kako se približavao odredištu, svetlo je raslo, pa se podelilo na dva, pa još na dva.

Fiben je osetio jezu. "Alavog ti Beskrajona..." Zgrabio je prekidač za šifrovano emitovanje. "Izviđački brod 'Prokonzul' svim jedinicama. Oni su iza nas! Tri... ne, četiri eskadrona bojnih krstarica pojavljuju se iz B-nivoa hipersvemira u četvrtom dodekantu!"

Zatreptao je kad se ni iz čega pojavila i peta flotila. Svetla su se

umnožavala dok su brodovi izranjali u vremenskoj tački i zračili suvišnu verovatnoću u vakuum. Čak i sa tolike razdaljine bilo je jasno da su krstarice ogromne.

U slušalicama je začuo zaprepašćenu galamu.

"Za ime Beskrajona! Kako su znali da baš tamo imamo rupu u mreži?"

"...Fibene, jesi li siguran? Zašto bi odabrali baš taj..."

"...Ko su, do đavola? Možeš li...?"

Svi su zamuknuli kad se na komandnom kanalu začuo glas majora Fortnesa.

"Primili smo poruku, 'Prokonzule'. Krećemo tamo. Molim te, uključi prenosnik."

Fiben se lupio po kacigi. Prošle su godine od njegove obuke, a očito je bio sklon zaboravnosti. Uključio je telemetrijski uređaj koji je i ostalima prenosio sve što su njegovi instrumenti očitavali.

Naravno, odašiljanje tolikih podataka načiniće ga lakom metom, ali to i nije bilo važno. Protivnik je očito znao gde se branioci nalaze, možda čak i za svaki brod pojedinačno. Već je otkrio lutajuće projekte kako jure ka njemu.

Toliko o pritajivanju i iznenađenju kao prednosti slabijeg. Dok je ubrzavao prema neprijatelju - ko god to bio - Fiben je primetio da nadolazeća armada stoji gotovo tačno između njega i jarko zelene svetlosti Garta.

"Sjajno", frknuo je. "Bar ću, kad me raznesu, nastaviti prema kući. Možda će mi koji komad krzna čak stići tamo pre Itija. Ako neko vidi zvezdu padalicu pa poželi nešto, nadam se da će to i dobiti."

Povećao je ubrzanje prastarog broda i osetio da ga potisak gura uprkos prenapregnutim staznim poljima. Grmljavina motora podigla se do pištanja. Kad je mali brod jurnuo napred, Fibenu je zvučalo kao da je pogon zapevao borbenu pesmu koja je delovala gotovo veselo.

6. UTAKALTING

Četvoro ljudi-oficira koračalo je kroz staklenu baštu, uz sinhronizovan odjek uglačanih čizama. Troje se zaustavilo na pristojnoj udaljenosti od velikog prozora gde su ambasador i Planetni Koordinator stajali i čekali. Četvrti je prišao bliže i oštro salutirao.

"Gospođo Koordinator, počelo je." Proseđi komandant civilne zaštite izvukao je iz torbice dokument i pružio ga.

Utakalting je bio zadivljen držanjem Megan Onigl dok ga je uzimala. Izraz njenog lica nije odavao ni traga obeshrabrenosti koju je morala osetiti čim su njihova najgora strahovanja potvrđena.

"Hvala, pukovniče Maiven", rekla je.

Utakalting nije mogao da ne primeti kako napeti mlađi oficiri pogledaju prema njemu, očito se pitajući kako je timbrinski ambasador primio vesti. Znao je da deluje smireno, kako to i priliči članu diplomatskog kora, ali vrhovi njegove korone nekontrolisano su podrhtavali od napetosti koju su pridošlice unele u vlažnu staklenu baštu.

Dugački niz prozora nudio je fantastičan pogled na dolinu Sind, prijatno prošaranu farmama i zasadima drveća, domaćeg i dovezenog sa Zemlje. Ljubak, idiličan prizor. Samo je Beskrajon znao koliko će još ova lepota potrajati, a on nije imao običaj da poverava svoje planove Utakaltingu.

Planetni koordinator Onigl preletela je pogledom preko izveštaja. "Imate li neku predstavu o tome ko bi mogao biti neprijatelj?"

Pukovnik Maiven odmahnuo je glavom. "Ne, gospođo. No, flote se približavaju i očekujemo skorou identifikaciju."

Uprkos ozbiljnosti situacije, Utakaltinga je opet zainteresovao pomalo arhaični dijalekat ljudi na Gartu. Na svim ostalim kolonijama Zemlje koje je posetio, anglički je bio kombinovan sa mešavinom reči pozajmljenih iz galaktinskog sedmog, drugog i desetog. Ovde se svakodnevnii govor nije značajno promenio od vremena kada je Gart dat u zakup Zemljanima i njihovim šticienicima, pre više od dva pokolenja.

Divna, iznenađujuća bića, pomislio je. Samo se ovde, na primer,

mogao čuti tako čist, drevni izraz - oslovljavanje ugledne žene sa 'gospođo'. Na drugim svetovima gde su Zemljani živeli, pretpostavljenom su se svi obraćali neutralnim 'ser', ma kog roda bio.

Na Gartu je bilo i drugih neobičnosti. Mesecima pre dolaska ovamo Utakalting je uživao u sakupljanju neobičnih priča i bajki koje su iz divljine donosili farmeri i članovi Službe za ekološki oporavak. Bilo je govorkanja. Govorkanja o neobičnim stvarima koje se dešavaju u planinama.

Naravno, to su većinom bile glupe pričice. Preterivanja i naduvavanja. Upravo ono što bi se i moglo očekivati od samoniklih koji žive na ivici divljine. Pa ipak, to mu je dalo početnu zamisao.

Utakalting je mirno slušao oficire kako redom podnose raport. Na kraju je nastupila duga pauza - ćutanje hrabrih ljudi koji osećaju da su osuđeni. Tek tada je odlučio da tiho progovori. "Pukovniče Maiven, jeste li sigurni da je neprijatelj tako potpuno izolovao Gart?"

Savetnik za odbranu naklonio se Utakaltingu. "Gospodine ambasadore, znamo da su neprijateljski brodovi minirali hipersvemir na bar šest miliona pseudometara i na bar četiri glavna nivoa."

"Uključujući i nivo D?"

"Da. Naravno, to znači da ne smemo da pošaljemo naše slabo naoružane brodove na ono malo hiperstaza koje imamo, čak i kada bismo mogli da ih povučemo iz bitke. To takođe znači da bi i svako ko želi da uđe u Gartov sistem morao da bude u velikoj stisci."

Utakalting je bio iznenađen. Minirali su nivo D. Ne bih očekivao da se gnjave oko toga. Očito, nimalo ne žele da im se neko umeša u ovu operaciju!

Ovo je govorilo o ozbiljnom trudu i troškovima. Neko nije želeo da štedi na ovoj operaciji.

"Dakle, ne znamo ko su", rekla je Megan. Gledala je napolje, prema ustalanim livadama u dolini, prošaranim farmama i stanicama za ekološka ispitivanja. Tik ispod prozora jedan šimpanza-baštovan na malom traktoru uređivao je prostrani travnjak, uzgajen od semena sa Zemlje, koji je okruživao zgradu Vlade.

Okrenula se prema ostalima. "Poslednji poštanski brod doneo je naređenja Zemljanskog veća. Treba da se branimo sami, kako

znamo i umemo, zbog časti i istorije. No, jedino čemu se možemo nadati jeste da organizujemo neku vrstu podzemnog pokreta otpora dok nam ne stigne pomoć spolja."

Utakalting se umalo nije glasno nasmejao, jer su se u tom trenutku svi ljudi u sobi trudili da ne pogledaju prema njemu. Pukovnik Maiven se nakašljao i zagledao u svoj izveštaj. Ostali oficiri piljili su u fantastično rascvetane biljke. Ipak, bilo je očito šta im je na umu.

Od ono malo galaktinskih klanova koje je Zemlja mogla da uračuna u prijatelje, samo su Timbrimi imali dovoljnu vojnu silu da pomognu u ovoj krizi. Ljudi su verovali da oni i njihovi štićenici neće biti iznevereni.

To je bila istina. Utakalting je znao da bi saveznici trebalo zajedno da se suoče sa opasnošću.

No, bilo je jasno i da je maleni Gart daleko od srca događanja. U ovakvim vremenima, matični svetovi imali su prednost.

Svejedno, pomislio je Utakalting. Najbolji put ne mora biti onaj koji izgleda najneposredniji.

Ma koliko želeo da se nasmeje, nije to učinio. To bi samo zbunilo ove sirote, zabrinute ljude. Tokom svoje karijere upoznao je nekoliko Zemljana koji su imali prirodan dar za mangupluke - neki su čak mogli da se mere sa najboljim Timbrimima. Ipak, većina ostalih bili su tako strašno ozbiljni i trezveni! Uglavnom su očajnički pokušavali da budu ozbiljni baš u trenucima kao što je ovaj, kada im je humor mogao pomoći da se izvuku iz nevolja.

Utakalting se zamislio.

Kao diplomata, naučio sam se da pazim na svaku reč, jer sklonost mog klana prema zbijanju šala može izazvati ozbiljne incidente. Ali, je li to bilo mudro? Moja rođena kćer preuzela je od mene tu naviku... masku ozbiljnosti. Možda je zato izrasla u tako neobično, ozbiljno mlado biće.

Razmišljanje o Atakleni navelo ga je da još više poželi da otvoreno oceni situaciju. Inače bi možda zapao u ljudsku grešku da razmišlja o opasnostima po nju. Znao je da Megan brine za svog sina. Ona potcenjuje Roberta, pomislio je. Trebalo bi da bolje poznaje mladićeve mogućnosti.

"Drage dame i draga gospodo", rekao je, uživajući u arhaizmima. Jedino su mu se oči malčice razdvojile umesto osmeha. "Možemo očekivati da će fanatici stići za koji dan. Vi ste napravili uobičajene planove za pružanje onakve odbrane kakvu vam dopuštaju vaše mogućnosti. Ti planovi će poslužiti svrsi."

"Ali?" Megan Onigl bila je ta koja je postavila pitanje. Jedna obrva bila joj je izvijena iznad smeđih očiju - krupnih i razmaknutih gotovo dovoljno da bi izgledala privlačna u klasičnom, timbrimskom smislu. Ovaj pogled nije se mogao pogrešno razumeti.

Ona zna, baš kao i ja, da je potrebno još nešto. Ah, kad bi Robert imao pola mudrosti svoje majke, ne bih se brinuo za Ataklenu u mračnim šumama ovog tužnog, neplodnog sveta.

Utakaltingova korona je zadrhtala. "Ali", ponovio je, "meni se čini da je ovo pravi trenutak za posetu Biblioteci."

Osetio je njihovo razočarenje. Fenomenalna stvorenja! Timbrimska skepsa prema savremenoj galaktinskoj kulturi nikada nije prešla u otvoreni prezir kakav su mnogi ljudi osećali prema Velikoj Biblioteci!

Samonikli. Utakalting je uzdahnuo. Iznad glave je ispreo glif silfta, simbol uživanja u zagonetki gotovo preteškoj za rešavanje. Glif se njihao u očekivanju, nevidljiv za ljude - iako je na trenutak izgledalo da ga Megan nesigurno gleda, kao da je gotovo osetila nešto.

Siroti samonikli. Ma koliko nedostataka imala, Biblioteka je mesto gde sve počinje i gde se sve završava. Uvek se negde u njenoj riznici znanja može naći neko zrnce mudrosti i nagoveštaj rešenja. Dok to ne naučite, prijatelji, sitne neprijatnosti kao što je grabljiva neprijateljska flota kvariće vam predivna prolećna jutra kao što je ovo!

7. ATAKLENA

Robert je predvodio na nekoliko metara ispred nje, koristeći mačetu da odseče grane koje su ponegde preprečavale usku stazu. Blistava svetlost sunca, Gimelaja, meko je prodirala kroz šumski krov, zagrevajući prolećni vazduh.

Atakleni je bilo drago što polako napreduju. Pošto joj je težina bila raspoređena drugačije nego što je navikla, i samo hodanje predstavljalo je pustolovinu. Pitala se kako ljudske žene uspevaju da prođu kroz život oslanjajući se na tako široke kukove. Možda je to cena koju treba platiti da bi se dobile bebe sa velikim glavama, umesto da rano rode, a zatim lepo smeste dete u džep da na miru raste dalje.

Ceo opit - postepeno menjanje tela da bi delovalo što ljudskije - bio je samo jedna od neobičnih strana njene posete koloniji Zemljana. Svakako ne bi mogla da se kreće unaokolo tako neupadljiva da se nalazi među reptiloidnim Soroima ili prstenastim bićima Jofura. A istom prilikom naučila je više o fiziološkoj kontroli nego tokom svih godina školovanja.

Ipak, neprijatnosti su je često pratile i razmišljala je o prekidanju opita.

Umesto da uzdahne, na vrhovima treplji zaigrao joj je glif nespokojstva. Možda bi mi za to bilo potrebno više napora nego za dalje hodanje.

Čak i za vrlo prilagodljivu timbrimsku fiziologiju postojale su granice mogućeg. Suviše velike promene tokom kratkog vremena mogle bi da dovedu do prevelike potrošnje enzima.

U svakom slučaju, pomalo joj je laskalo da kenira zbunjenost koja je postepeno obuzimala Roberta. Počinjala je da se pita da li ga zaista privlači. Pre godinu dana i sama ta pomisao bi je šokirala. Čak i timbrimski mladići činili su je nervoznom, a Robert je bio tuđinac!

Sada je, iz istog razloga, osećala pre radoznalost nego gađenje.

Bilo je nečeg gotovo hipnotičnog u postojanom njihanju ranca na njenim leđima, ritmu mekih čizama na neravnoj stazi i zagrevanju nožnih mišića naviklih na gradske ulice. Ovde, na umerenoj visini,

vazduh je bio topao i vlažan. Nosio je hiljade bogatih mirisa - kiseonika, humusa u previranju, ljudskog znoja.

Dok je Ataklena sa naporom pratila svog vodiča duž strmog grebena, začula se tiha tutnjava negde daleko ispred njih. Zvučalo je kao rad snažnih motora ili neke fabrike. Zvuk se za trenutak utišao, a onda je počeo da raste sa svakim njihovim korakom. Robert je očito spremao neko iznenađenje, pa je Ataklena savladala radoznalost i nije ništa pitala.

Robert se konačno zaustavio i sačekao je na okuci staze. Zatvorio je oči, usredsređen, i Atakleni se učinilo da vidi, samo za trenutak, svetlucave tragove primitivnog emotivnog glifa. Umesto pravog keniranja, doneo joj je vizuelnu sliku - visoki, razmahani vodoskok u jasnim prelivima zelenog i plavog.

Postaje sve bolji, pomislila je pre nego što mu se pridružila na krivini i uzviknula od iznenađenja.

Kapljice, milijarde sićušnih tečnih sočiva, blistale su u trakama svetla koje je prodiralo kroz šumske senke. Duboki tutanj koji ih je celog sata vodio ovamo pretvorio se u gromoglasnu buku koja je tresla granje i odjekivala u stenju i njihovim kostima. Tačno pred njima, niz uglačanu liticu survavao se ogroman vodopad, razbijajući se u maglu i penu u kanjonu koji je dubio tokom neprojenih godina.

Reka koja pada bila je ekstravagancija prirode, rasipnija od najbrbljivijih zabavljača među ljudima, ponosnija od svakog razumnog pesnika.

Ovo je bilo previše da bi se primalo samo očima i ušima. Ataklenine treplje su se ustalasale, tražeći, kenirajući, u jednom od onih trenutaka o kojima su govorili tvorci timbrimskih glifova - kada kao da se čitav svet pridružuje empatskoj mreži koju obično čine samo živa bića. U trenutku koji je izgledao vrlo dug shvatila je da drevni Gart, iako ranjen i obogaljen, i dalje zna da peva.

Robert se nasmešio. Ataklena je uhvatila njegov pogled i uzvratila mu osmeh. Uхватili su se za ruke. Dugo su stajali bez reči i posmatrali svetlucave, promenljive duge kako se nadvijaju nad čudom prirode.

Začudo, lepota je rastužila Ataklenu i naterala je da požali što je uopšte došla na ovu planetu. Nije želela da tu otkrije lepotu. Sada joj

se sudbina ovog malog sveta činila još tragičnijom.

Koliko je puta samo poželela da Utakalting nije prihvatio ovo naimenovanje. No, želje su vrlo retko mogle da menjaju stvari.

Ma koliko ga je volela, Ataklena je oduvek smatrala svog oca nedokučivim. Često nije mogla da razume njegov način razmišljanja, niti da predvidi njegove postupke. Tako je bilo i sa prihvatanjem ovog položaja, kad je lako mogao dobiti drugi, samo da je zamolio.

I to što ju je poslao u planine sa Robertom... to nije bilo samo 'radi njene bezbednosti', to joj je bilo jasno. Je li stvarno trebalo da traga za smešnim glasinama o tajanstvenim planinskim bićima? Teško. Verovatno je Utakalting predložio to samo da je malo odvoji od briga.

A onda je pomislila na još jedan mogući razlog.

Je li njen otac stvarno zamislio da bi ona mogla stupiti u uzajamnu vezu sa... sa jednim čovekom? Na tu pomisao nozdrve su joj se raširile do gotovo dvostruke veličine. Pažljivo, kontrolišući koronu da bi sakrila osećanja, povukla je ruku iz Robertove i laknulo joj je kad on nije pokušao da je zadrži.

Prekrstila je ruke i stresla se.

Kod kuće je imala samo nekoliko površnih veza sa mladićima, i to uglavnom sa kolegama radi učenja. Pre nego što joj je majka umrla, to je izazvalo priličan broj porodičnih svađa. Matikluana je gotovo očajavala što ima tako uzdržanu i usamljenu kćer. No, bar je otac nije nagovarao da čini više nego što je želela.

Možda se sad predomislio?

Robert je svakako bio simpatičan i prijatan. Sa visokim jagodicama i lepo razmaknutim očima, bio je lep koliko se to moglo očekivati od jednog ljudskog bića. Pa ipak, Ataklenu je šokirala već sama činjenica što je u stanju da razmišlja o tome.

Treplje su joj se zgrčile. Odmahnula je glavom i izbrisala nedovršeni glif pre nego što je mogla da utvrdi kakav bi bio. Nije htela da razmišlja o toj temi, naročito ne sad kad su iščekivali početak rata.

"Vodopad je predivan, Roberte", pažljivo je rekla na engličkom. "Ali ako duže ostanemo ovde, uskoro ćemo biti sasvim mokri."

On kao da se trgao iz dubokog razmišljanja. "Oh, u pravu si,

Klena. Idemo." Osmehnuo joj se i pošao napred, odnoseći sa sobom talase svoje empatije.

Šuma se postepeno pretvarala u dugačke prste, zavučene između brda, postajući sve vlažnija i kvrgavija kako su se uspinjali kroz nju. Životinjice Garta, tihe i plašljive u dolini, sad su često šušcale u jedrom bilju, ponekad se čak i oglašavajući.

Uskoro su stigli do grebena u podnožju planine, gde se uzdizao lanac uspravnog kamenja, golog i sivog, nalik na kičmene pršljene nekog drevnog reptila koje joj je Utakalting pokazao u udžbeniku istorije Zemlje. Dok su skidali rance da se odmore, Robert joj je rekao da niko ne može da objasni poreklo ovih formacija, vrlo čestih na brdima ispod planina Mulun.

"Čak ni ogranak Biblioteke na Zemlji nema reference o ovome", rekao je, gladeći rukom jedan iskrzani monolit. "Prijavili smo istraživanje niskog prioriteta kod ogranka na Tanitu. Možda će za vek ili dva kompjuteri Bibliotečkog instituta iskopati izveštaj neke davno iščezle rase, koja je nekad živela ovde, i onda ćemo znati odgovor."

"Ali nadaš se da neće naći ništa."

Robert je slegnuo ramenima. "Recimo da bih više voleo da ovo ostane tajna. Možda ćemo je mi prvi rešiti." Zamišljeno se zagledao u kamenje.

Mnogi Timbrimi su slično razmišljali: više su voleli dobru zagonetku nego gotovu činjenicu. No, za Ataklenu to nije važno. Ovakav stav - ovakvo preziranje Velike Biblioteke - smatrala je besmislenim.

Bez Biblioteke i ostalih galaktinskih Instituta, kiseonička kultura, koja dominira u Pet Galaksija, odavno bi zapala u potpuni haos - i verovatno završila u divljem, sveobuhvatnom ratu.

Doduše, većina klanova zvezdanih putnika suviše se oslanjala na Biblioteku, a Instituti su jedva ublažavali gloženja između najgrubljih i najmoćnijih klanova. Sadašnja kriza bila je samo poslednja u dugom nizu koji se protezao daleko unazad, u vreme kad nijedna današnja rasa još nije ni postojala.

Pa ipak, ova planeta bila je primer šta se može desiti kad se prekine stega Tradicije. Ataklena je osluškivala šumske zvuke. Zaklanjajući oči od sunca, posmatrala je čopor malih, čupavih bića

kako se prebacuju sa grane na granu, hitajući ka popodnevnom suncu.

"Spolja gledano, niko ne bi pomislio da je ovo bio istrebljen svet", tiho je rekla.

Robert je spustio rance u senku jednog od monolita i počeo da seče komade soja-kobasice i hleba za užinu. "Prošlo je pedeset hiljada godina od kada su Bururali unakazili Gart, Ataklena. To je dovoljno dugo da se mnoge preživjele životinjske vrste rašire i ispune neke od ispražnjenih niša. Sada bi verovatno samo zoolog mogao primetiti da ponešto nedostaje."

Ataklenina korona bila je potpuno raširena, kenirajući blede tragove emocija iz okolne šume. "Ja primećujem, Roberte. Osećam to. Ovo mesto je živo, ali je usamljeno. Nema one složenosti života kakva bi morala postojati u divljim šumama. I uopšte nema tragovaa Potencijala."

Robert je ozbiljno klimnuo glavom, ali ona je osetila da ga to mnogo ne pogađa. Sa tačke gledanja jednog Zemljanina, holokaust Bururalija desio se pre mnogo vremena.

Bururali su takođe bili novi, u to vreme, tek oslobođeni podređenosti Nahalima, pokroviteljskoj rasi koja ih je uzdigla do razuma. To je bio važan trenutak za Bururale, jer tek kad se ugovorno razdoblje završi štíćenička rasa osniva sopstvene kolonije bez nadzora pokrovitelja. Kad je došlo njihovo vreme, Migracioni institut upravo je oglasio da je Gart ponovo spreman za delimično zauzimanje. Kao i uvek, Institut je očekivao da će novi stanari po svaku cenu zaštititi lokalne oblike života - naročito one koji bi jednog dana mogli dostići potencijal za uzdizanje.

Nahali su se razmetali da su Bururale od kavgadžijskih pre-razumnih mesoždera uzdigli u savršene Galaktince, odgovorne i pouzdane, vredne tolikog poverenja.

Pokazalo se da su Nahali napravili stravičnu grešku.

"Pa, šta i možeš očekivati kada čitava rasa potpuno poludi i počne da uništava sve što vidi pred sobom?" upitao je Robert. "Nešto je pošlo naopako, pa su se Bururali pretvorili u divljake i rastrgli svet koji je trebalo da čuvaju. Nikakvo čudo što ne možeš da osetiš Potencijal na Gartu, Klenu. Samo male životinje, koje mogu

da se dobro sakriju, uspele su da izbegnu ludilo Bururala. Krupnije, inteligentnije životinje postale su lanjski sneg."

Ataklena je zatreptala. Taman kad je pomislila da je ovladala engličkim, Robert bi je ponovo poklopio korišćenjem čudne ljudske sklonosti - metafore. Umesto da kao u drugim jezicima porede dva pojma, metafore su, mimo svake logike, spajale potpuno različite pojmove kao da su isti! Nijedan galaktinski jezik nije dopuštao takve besmislice.

Obično je bila u stanju da se snađe sa tim čudnim lingvističkim oblicima, ali ovaj ju je zatekao nespremnu. Iznad njene ustalasane korone brzo se obrazovao mali glif tiv-nus, simbol nesavršenosti komunikacije.

"O tom razdoblje čitala sam samo kratke izveštaje. Šta se desilo sa Bururalima?"

Robert je slegnuo ramenima. "Oh, zvaničnici iz Instituta za uzdizanje i Migracionog instituta konačno su navratili, otprilike vek pošto je istrebljenje počelo. Inspektori su bili užasnuti, naravno. Utvrdili su da su se Bururali izopačili gotovo do neprepoznatljivosti. Tumarali su unaokolo i uništavali sve što su mogli da uhvate. Do tada su odbacili svu zastrašujuću tehnologiju sa kojom su počeli pokolj i vratili se gotovo bukvalno na zube i kandže. Pretpostavljam da su zato neke sitne životinje uspele da prežive. Ekološke katastrofe nisu toliko retke kao što bi Instituti voleli da se veruje, ali ovo je bio ogroman skandal. Cela Galaksija se zgražavala. Mnogi veliki klanovi poslali su bojne flote i stavili ih pod zajedničku komandu. Uskoro više nije bilo Bururala."

Ataklena je klimnula. "Pretpostavljam da su njihovi pokrovitelji, Nahali, takođe bili kažnjeni."

"Tačno. Izgubili su status i sad su nečiji šticećenici. To je cena neodgovornosti. O tome smo učili u školi. Nekoliko puta."

Kad joj je ponudio još jedno parče kobasice, Ataklena je odmahнула glavom. Izgubila je apetit. "I tako ste vi, ljudi, dobili još jedan svet pod reklamacijom."

Robert je spakovao ostatke užine. "Jeste. Pošto smo pokrovitelji sa dve rase šticećenika, imamo pravo na kolonije, ali Instituti nam uvek daju ostatke tuđih nesreća. Moramo da radimo iz petnih žila da

bismo ispravili ekosistem ove planete, ali Gart je, zapravo, ljubak u poređenju sa nekim drugim svetovima. Trebalo bi da vidiš Demi i Horst, tamo u maglini Obećane Zemlje."

"Čula sam za njih." Ataklena se stresla. "Mislim da ni najmanje ne želim da ih vidim..."

Zastala je usred rečenice. "Mislim da ni..." Dužice su joj zaigrale kad je počela da se osvrće oko sebe, odjednom zbunjena. "Tu-un dunn!" Korona joj se naglo raširila. Ataklena je ustala i pošla, kao u transu, do mesta gde su se prastare stene uzdizale nad zamagljenim vrhovima drveća.

Robert je pošao za njom. "Šta je bilo?"

"Osetila sam nešto", tiho je rekla.

"Hmmm. To me n malo ne čudi. Em tvoj timbrimski nervni sistem, em sve to menjanje tela da bi mi ugodila. Nikakvo čudo što imaš smetnje na vezama."

Ataklena je nestrpljivo odmahнула glavom. "Nisam to radila samo da bih tebi ugodila, uobraženi ljudski mužjače! I već sam te molila da budeš pažljiviji sa tim užasnim metaforama. Timbrimska korona nije radio! A sad budi dobar pa začuti za trenutak."

Robert je poslušao. Ataklena se usredsredila, pokušavajući da ponovo kenira...

Možda korona nije mogla da ima smetnje na vezama kao radio, ali je mogla biti ometena drugim zračenjima. Tragala je za slabim oreolom koji je na trenutak osetila, ali više nije išlo. Robertova trapava, znatiželjna empatija potpuno je zaklonila sve ostalo.

"Šta je bilo, Klena?" Tiho je upitao.

"Ne znam. Nešto nedaleko odavde, prema jugoistoku. Ličilo je na ljude... i šimpanze... ali bilo je još nečega."

Robert se namrštio. "Pa, možda je to neka od ekoloških stanica. A ima i izdvojenih imanja širom ovog područja, uglavnom na većim visinama, tamo gde raste sezina."

Naglo se okrenula. "Roberte, osetila sam Potencijal! U vrlo kratkom i vrlo jasnom trenutku, dodirnula sam emocije pre-razumnog bića!"

Robertova osećanja odjednom su postala hladna i nemirna, mada mu se lice nije promenilo. "Kako to misliš?"

"Otac mi je rekao nešto pre nego što smo se nas dvoje uputili u planine. U tom trenutku nisam ga ozbiljno shvatila. Delovalo je nemoguće, kao one bajke koje vaši ljudski autori prave da bi nama Timbrimima izazivali noćne more."

"Tvoji ih kupuju na tone", prekinuo ju je Robert. "Romane, stare filnome, tri-vi, pesme..."

Ataklena kao da ga nije čula. "Utakalting je pomenuo priče o biću sa ove planete, lokalnom obliku života sa visokim Potencijalom... koje je možda zaista preživelo holokaust Bururala." Ataklenina korona obrazovala je glif neobičan za nju, silf-ta, radost rešavanja zagonetke. "Počinjem da se pitam... možda su predanja ipak istinita?"

Da li je Robertovo raspoloženje odalo tračak olakšanja? Ataklena je osetila da njegova gruba ali delotvorna zaštita emocija počinje da deluje.

"Hmmm. Pa, predanja postoje", rekao je. "Obične priče kakve pričaju samonikli. Teško da bi zainteresovale prefinjene Galaktince, sve mi se čini."

Ataklena ga je pažljivo pogledala i pomilovala ga po mišici. "Hoćeš li me naterati da čekam dok ti natenane serviraš priču sa dramatičnim pauzama? Ili ćeš poštediti sebe modrica i odmah mi reći sve što znaš?"

Robert se nasmejao. "Pa, kad si već tako ubedljiva... možda si i mogla da osetiš empatiju Gartlinga."

Ataklena je zatreptala krupnim, zlatastim očima. "To ime je rekao i moj otac!"

"Aha. Znači, Utakalting je slušao priče starih skupljača sezina... zamisli šta imamo posle samo sto zemaljskih godina na ovoj planeti... Uglavnom, priča se da je jedna krupna životinja uspela da pobjegne Bururalima - služeći se lukavstvom, svirepošću i Potencijalom. Ljudi i šimpanze iz planina pričaju o opljačkanim klopama, rublju ukradenom sa konopca i čudnim oznakama ugrebanim na nepristupačnim stenama. To je verovatno samo luk i voda", nasmešio se. "Ali setio sam se tih predanja kad mi je majka rekla da treba da pođem ovamo. Pomislio sam, možda neću protraćiti vreme ako povedem jednu Timbrimku koja bi mogla da

svojom empatskom mrežom upeca nekog Gartlinga."

Neke metafore Ataklena je brzo shvatala. Nokti su joj pritisli Robertovu ruku. "Je li? Znači, to je jedini razlog što sam dospela u ovu divljinu? Treba da umesto tebe njuškam kroz predanja i maglu?"

"Naravno", izazivao ju je Robert. "Zašto bih inače bio ovde, potpuno sam u planinama sa bićem iz dalekog svemira?"

Ataklena je zasiktala kroz zube, ali zapravo je bila zadovoljna. Ova ljudska sarkastičnost nije se mnogo razlikovala od 'obrnutog govora' njenog naroda. Kad se Robert glasno nasmejao, morala je da mu se pridruži. Za trenutak su nestale sve brige zbog rata i opasnosti. Olakšanje je za oboje bilo ogromno.

"Ako takvo biće postoji, nas dvoje ćemo ga sigurno naći", konačno je rekla.

"Tako je, Klena. Naći ćemo ga zajedno."

8. FIBEN

Izviđački brod 'Prokonzul' ipak nije nadživeo svog pilota. Bio je na svom poslednjem zadatku - drevna letelica plutala je u svemiru - ali unutar njene kupole još je postojao život.

Postojao je u dovoljnoj meri da udahne bogatu aromu šest dana neopranog majmuna - i da izdahne uz nimalo uzdržan rafal maštovitih psovki.

Fiben je ućutao tek kad je shvatio da počinje da se ponavlja. Odavno je iskoristio svaku permutaciju, kombinaciju i varijaciju fizičkih, duhovnih i naslednih pojmova - stvarnih i izmišljenih - koje je neprijatelj mogao da poseduje. Ta vežba ga je održala tokom kratkog učešća u svemirskoj bici, dok je pucao iz svojih igračaka i izbegavao projekte krivudajući kao pijanac, kroz kontuzije bliskih promašaja i ječanje prenapregnutog metala, kao i kroz još kasniju zbunjenost i čuđenje što, izgleda, ipak nije bio mrtav. Bar ne još.

Kad se uverio da kapsula za spasavanje i dalje radi i da se neće raspasti kao ostatak broda, Fiben se konačno iskobeljao iz skafandera i blaženo uzdahnuo kad se počeo prvi put posle gotovo nedelju dana. Bacio se na posao sa žarom, ne samo rukama nego i nogama. Konačno se pružio na leđa, sav bolan od zbrke kroz koju je prošao.

Glavni posao bio mu je da se približi dovoljno da bi prikupio podatke za ostatak odbrambenih snaga. Fiben je pretpostavio da bi obrušavanje ravno u središte neprijateljske flote moglo da pomogne. I tako se stušio pravo na njih.

Izgleda da napadači nisu mnogo marili za njegovo herojstvo kad je 'Prokonzul' banuo u njihovo središte. Nije više znao koliko puta su ga promašili za dlaku. Kad je utvrdio da je prošao kroz armadu i da se nalazi iza njih, cela 'Prokonzulova' krma bila je pretvorena u usijani krš.

Glavni pogonski sistem bio je uništen, naravno. Nije bilo načina da se vrati i pomogne svojim drugovima u očajničkoj, uzaludnoj bici koja je uskoro usledila. Plutajući sve dalje i dalje od borbe, Fiben je mogao samo bespomoćno da ih sluša.

To čak nije bila ni čarka. Borbe su trajale manje od dana.

Setio se poslednjeg juriša korvete 'Darvin', koju su pratila dva preuređena teretnjaka i grupica preživelih izviđača. Jurnuli su pod punom vatrom ka jednom krilu napadača, odvojili ga i napravili potpunu zbrku u njihovim redovima, pod oblacima dima i talasima bučnih polja verovatnoće.

Iz tog vrtloga nije izišao nijedan brod Zemljana. Fiben je znao da je tamo ostao i izviđački brod 'Bonobo' sa njegovim prijateljem Simonom.

U ovom trenutku neprijatelj je progonio nekoliko preživelih nekuda u Beskrajnu. Nisu se žurili, natenane su raščišćavali situaciju pre nego što krenu ka bespomoćno izloženom Gartu.

Fiben je ponovo počeo tiradu psovki na novu temu. Sasvim u duhu konstruktivne kritike, naravno, detaljno je izložio karakterne osobine vrste čijim pokroviteljstvom se usrećio njegov narod.

Zašto? pitao je svemir. Zašto su ljudi - nesrećni, bezdlaki, samonikli čudaci - imali toliko lošeg ukusa da uvedu uzdignute neošimpanze u Galaksiju koju tako očito vode idioti?

Konačno je zaspao.

Snovi su mu bili prigodni. Fibenu se činilo da pokušava da govori, ali glas jednostavno nije hteo da mu se uobliči u rečenice - noćna mora za nekoga čiji je čukundeda govorio vrlo trapavo, uz pomoć aparata, i čiji su se samo malo dalje preci suočavali sa svetom bez ikakve sposobnosti govora.

Fiben se znojio. To je bila najveća sramota. U snu je tražio govor kao da je to neki objekt, stvar koja se nekako može zaturiti.

Kad je spustio pogled, video je blistavi dragulj na zemlji. Možda je to dar govora, pomislio je i sagnuo se da ga uzme. Ali bio je suviše nespretn! Palac i kažiprst jednostavno nisu hteli da se slože i nikako nije mogao da podigne dragulj iz prašine. Zapravo, izgleda da ga je svojim pokušajima samo gurao dublje.

Konačno, očajan, morao je da klekne i uzme ga usnama.

Peklo je! Vrisnuo je u snu kad mu je jara skliznula niz grlo kao tečna vatra.

Ipak je imao vremena da zaključi kako je ovo jedna od onih neobičnih noćnih mora kad je sanjač istovremeno objektivan i

prepadnut. Dok se deo njega grčio u agoniji, Fiben je mogao to da posmatra sa zainteresovanom ravnodušnošću.

Odjednom se prizor promenio. Fiben se našao usred grupe bradatih ljudi u crnim odelima i zaobljenim šeširima. Uglavnom su bili postariji i listali su prašnjave rukopise dok su međusobno raspravljali. Nekadašnji Talmudski sabor, dosetio se, kao oni o kojima je slušao na predavanjima iz uporedne religije za vreme studija. Rabini su sedeli u krugu i raspravljali o simbolici i biblijskim tumačenjima. Jedan je podigao staračku ruku i uperio prst u Fibena.

"Onaj koji skakaše nalik zveri, Gideone, taj ti neće uzeti..."

"Dakle, to je objašnjenje?" Upitao je Fiben. Bol je nestao. Sad je bio pre radoznao nego uplašen. Njegov drugar Simon bio je Jevrejin. To je svakako objašnjavalo deo simbolike ove zbrke. Ovi učeni ljudi, ovi mudri naučnici, pokušavali su da mu razvedre jedan deo strašnog sna.

"Ne, ne", oglasio se drugi. "Simboli se odnose na iskušenje mladog Mojsija! Seti se, anđeo je poveo njegovu ruku ka užarenom ugljevlju, umesto ka sjajnim draguljima, i usta su mu bila opečena..."

"Ali ne shvatam šta to znači za mene!" Pobunio se Fiben.

Najstariji rabin podigao je ruku i svi ostali su začutili.

"San ne znači ništa od toga. Simbolika bi trebala da je očita", rekao je.

"Dolazi iz najstarije od svih knjiga..."

Mudračeve čupave obrve zabrinuto su se namrštile.

"I Adam okusi plod Drveta Saznanja..."

"Uh", jeknuo je Fiben, budeći se u znoju. Oko njega je opet bila musava, smrdljiva kapsula, pa ipak je još unaokolo osećao tragove sna i pitao se koje je od to dvoje stvarno. Jedva je uspeo da se sredi. "Mora da je 'Prokonzul' prošao kroz neko polje verovatnoće dok sam sapavao. Sigurno. Nikad više neću sumnjati u priče iz bara za svemirce."

Kad je proverio napaćene instrumente, Fiben je utvrdio da se bitka preselila iza sunca. Njegova kapsula bila je na putanji koja će se ukrstiti sa orbitom neke planete.

"Hmmm", gundao je dok je proveravao kompjuter. Ono što je saznao bilo je neverovatno. To je stvarno bio Gart.

Još je imao malo snage u sistemu za manevrisanje. Možda i dovoljno da ga dovede dovoljno blizu za korišćenje sistema za izbacivanje.

A čudo nad čudima ga je tek čekalo: ako je kompjuter u pravu, možda će moći da se domogne obale Zapadnog mora... istočno od Port Helenije. Fiben je nekoliko minuta bezglasno zviždao. Pitao se kolika je verovatnoća da se ovo desi. Jedan prema milion? Pre će biti bilion.

Ili ga je svemir samo uljuljkivao nadom pre nego što ga konačno udesi?

U svakom slučaju, zaključio je, bilo je utešno znati da neko, negde među tolikom zvezdama, misli na njegovu malenkost.

Uzeo je kutiju sa alatom i dao se na posao oko neophodnih popravki.

9. UTAKALTING

Utakalting je znao da nije mudro čekati mnogo duže. Ipak je ostao sa Bibliotekarima, gledajući ih kako se trude da izvuku još neku vredniju pojedinost pre nego što konačno kucne čas za odlazak.

Posmatrao je ljude i neo-šimpanze kako žure unaokolo ispod visoke kupole planetnog ogranka Biblioteke. Svi su imali svoj posao i usredsredili su se na to, vrlo delotvorno. Pa ipak, mogla se osetiti uzburkanost odmah ispod površine, dodir jedva prikrivenog straha.

Sam od sebe, u njegovoj koroni obrazovao se ritites, glif koji su Timbrimi koristili da umire uplašenu decu.

Ne mogu te osetiti, rekao je Utakalting glifu. Ovaj je ipak ostao, pokušavajući da uteši mlade u nevolji.

U skakom slučaju, ovo nisu deca. Ljudi znaju za Biblioteku tek dva svoja stoleća, ali pre toga su imali hiljade godina sopstvene istorije. Možda im još nedostaje istančanost i uglađenost, ali to se ponekad pretvara u njihovu prednost.

Retko. Ritites je bio sumnjičav.

Utakalting je završio raspravu time što je povukao uporni glif tamo gde mu je mesto, u sopstveno biće.

Pod visokim kamenim svodom uzdizao se sivi monolit visok pet metara, sa reljefnim znakom zrakaste spirale - simbolom Biblioteke već tri milijarde godina. Svuda unaokolo, tragači za podacima sedeli su kraj kristaloidnih kocki memorije. Štampači su zujali i izbacivali izveštaje koji su brzo registrovani i odnošeni dalje.

Ova ispostava Biblioteke, jedinica klase K, bila je, zapravo, mala. Sadržala je količinu informacija samo hiljadu puta veću od svih knjiga koje su ljudi napisali pre Kontakta - sitnica u poređenju sa potpunim ogrankom biblioteke na Zemlji, ili opštim sektorom na Tanitu.

Pa ipak, kada Gart bude osvojen, ova prostorija takođe će pripasti neprijatelju.

Po tradiciji, to ne bi trebalo ništa da znači. Biblioteka bi morala da ostane otvorena za sve, čak i za one koji ratuju za teritoriju na kojoj

se nalazi. Naravno, u vremenima kakva su ova, ne bi bilo mudro računati na takvu ljubaznost. Kolonisti su nameravali da ponesu sve što mogu, u nadi da će to kasnije nekako moći da iskoriste.

Delić delića. Naravno, on im je predložio da to urade, ali bio je ozbiljno iznenađen kad su ga tako revnosno poslušali. Zašto bi se, zapravo, mučili? Šta bi mogli da učine sa tom hrpicom podataka?

Evakuacija planetne Biblioteke poslužiće Utakaltingovim naumima, ali ujedno je i potvrdila njegovo mišljenje o Zemljanima. Oni se nikada ne predaju. To je bio još jedan razlog što su ga toliko oduševljavali.

Pravi razlog ova strke - Utakaltingova lična svrha - bio je sklanjanje i mešanje nekoliko određenih megafajlova, što u opštoj zbrci niko neće ni primetiti. I zaista, niko ga nije ni pogledao kad je priključio svoju prenosnu jedinicu na masivnu Biblioteku, sačekao nekoliko sekundi, a zatim opet sklonio svoj alat.

Gotovo. Sad nije imao šta drugo da radi do da posmatra samonikle dok je čekao svoj auto.

Negde u daljini začuo se zavijajući signal kako se podiže i opada: sirena na kosmodromu, s druge strane zaliva. Još jedan preživeli iz svemirske bitke stigao je na prinudno sletanje. Suviše retko su čuli taj zvuk. Svi su već znali da ima vrlo malo preživelih.

Saobraćaj na kosmodromu uglavnom se sastojao od poletanja. Mnogi kolonisti sa kopna otišli su na ostrvski lanac u Zapadnom moru, gde je još živela većina populacije Zemljana. I vlada se pripremala za evakuaciju.

Kad su se začule sirene, svi ljudi i šimpanze za trenutak su podigli glave i poslali takav talas strepnje da je Utakalting gotovo mogao da ga okusi svojom koronom.

Gotovo da ga okusi?

Oh, kako su divne, pune iznenađenja te metafore, pomislio je. Može li se koronom osetiti ukus? Može li se nešto dotaći pogledom ili okrznuti okom? Anglički je tako smešan, pa ipak tako divan za razmišljanje.

Uostalom, zar delfini ne gledaju ušima?

Iznad treplji ispreo je zunor-tzun, koji je počeo da odjekuje strahom ljudi i šimpanza.

Da, svi mi želimo da živimo, jer toliko toga je ostalo da učinimo ili probamo ili keniramo...

Utakalting je požalio što zbog diplomatije Timbrimi biraju za izaslanike svoje najtmurnije ljude. On sam postao je ambasador zato što je, između ostalog, bio dosadan, bar po mišljenju svojih sunarodnika.

A sirota Ataklena bila je, izgleda, još gora, onako prisebna i ozbiljna.

Spremno je priznavao da je to delom i njegova krivica. Zato je i poneo ovamo očevu veliku zbirku stripova sa Zemlje, iz vremena pre Kontakta. Naročito su ga nadahnula 'Tri mangupa'. Na žalost, Ataklena, izgleda, nije mogla da razume istančanu ironiju drevnih zemaljskih genija.

Preko Silta, veze sa umrlima-ali-nezaboravljenima, njegova odavno pokojna žena često ga je grdila, poručujući odnekud posle života da je njihovoj kćeri mesto kod kuće, gde bi je živahni vršnjaci možda ipak oslobodili povučeniosti.

Možda, pomislio je, ali Matikluana je već pokušala. Utakalting je verovao u svoj metod pomaganja svojoj čudnoj kćeri.

Mala, uniformisana ženka neo-šimpanze - šima - stala je pred Utakaltinga i poklonila se, prekrštenih ruku u znak poštovanja.

"Da, gospođice?" Utakalting je prvi progovorio, kao što je nalagao protokol. Iako je bio pokrovitelj koji razgovara sa štíćenikom, velikodušno je primenio starinsko, učtivo oslovljavanje.

"V-vaša ekšelencijo." Šimin promukli glas je podrhtavao. Ovo joj je verovatno bilo prvi put da razgovara sa jednim ne-Zemljaninom. "Vaša ekšelencijo, Planetni koordinator Onigl šalje vam poruku da su pripreme završene i pita vas da li biste želeli da prisustvujete izvršenju vašeg... ovaj... programa."

Utakaltingove oči malo su se rastavile od veselosti. Teško da bi se to moglo nazvati programom. Možda bi pre bilo opaka nameštaljka napadačima. U najboljem slučaju, potez na duge staze.

Čak ni Megan Onigl nije znala šta on, zapravo, namerava. To je bilo šteta, naravno, jer čak i ako ne uspe - što je bilo sasvim verovatno - opet će vredeti malo smeha. A smeh bi pomogao njegovoj prijateljici u mračnim vremenima koja je očekuju.

"Hvala, gospođice", klimnuo je. "Povedite me, molim vas."

Dok je išao za njom, Utakalting je pomalo žalio što ostavlja toliko toga neurađeno. Dobra šala zahteva mnogo priprema, a on jednostavno nije imao dovoljno vremena.

Kad bih bar imao pristojan smisao za humor!

No, dobro. Kad ponestane prefinjenosti, dobro je i gađanje pitama.

Dva sata kasnije, vraćao se u grad. Sastanak u zgradi Vlade bio je kratak, pošto se bojna flota približavala orbiti i sletanje se očekivalo uskoro. Megan Onigl već je preselila većinu vlade i preostale vojske na sigurnije mesto.

Utakalting je shvatio da, zapravo, imaju još malo vremena. Neće biti sletanja dok napadači ne objave svoj manifest. To su zahtevala pravila Instituta za civilizovano ratovanje.

Naravno, u opštoj zbruci koja je zavládala u Pet Galaksija, mnogi klanovi zvezdanih putnika prenebegavali su tradiciju. No, u ovom slučaju neprijatelje neće ništa koštati da poštuju pravila. Već su pobedili. Sad je samo trebalo da zauzmu teritoriju.

Bitka u svemiru pokazala je još nešto. Sad je bilo jasno da su neprijatelji Gubru.

Ljude i šimpanze na ovoj planeti ne očekuju prijatna vremena. Klan Gubru pripadao je najžešćim neprijateljima Zemlje još od Kontakta. U svakom slučaju, pticoliki Galaktinci kruto su se pridržavali pravila... onako kako su ih sami shavatali, naravno.

Megan je bila razočarana kad je odbio njenu ponudu za prevoz do skloništa, ali Utakalting je imao svoj brod. Uostalom, trebalo je da obavi još neke poslove ovde u gradu. Poželeo joj je srećan put i obećao da će se uskoro opet videti.

'Uskoro' je bila divno rastegljiva reč. Fantastična nepreciznost jezika samoniklih bila je jedan od mnogih razloga što je voleo englički.

Pod mesečinom, Port Helenija izgledala je još manja i usamljenija nego uplašeno seoce kakvo je predstavljala danju. Zima je bila pri kraju, ali oštar povetarac još je duvao sa istoka, prevrćući suvo lišće po gotovo pustim ulicama. Bilo je nečeg vlažnog u mirisu vetra i Utakalting je pomislio da je to možda miris planina kuda su njegova

kćer i Meganin sim pošli u izbeglištvo.

Ta odluka nije donela mnogo zahvalnosti njihovim roditeljima.

Utakaltingov vozač morao je da prodje pored Biblioteke na putu do Timbrimske ambasade. Kada su usporili da bi propustili drugo vozilo, Utakalting je imao sreću da prisustvuje retkom prizoru - ugledni Tenanac u punom besu pod uličnim svetiljkama.

"Zaustavi se ovde, molim te", brzo je rekao.

Pred kamenom zgradom Biblioteke tiho je brujala velika lebdelica. Kupola je bila otvorena i svetlost iz nje se prosipala po širokom stepeništu, bacajući tamne senke. Pet senki svakako je pripadalo neo-šimpanzama, čije su dugačke ruke tako izgledale još duže. Dve polusenke pripadale su Ininima koji su stajali tik pored lebdelice. Smireni i disciplinovani - nalik na visoke, oklopljene kengure - nepokretno su stajali, kao da su isklesani od kamena.

Njihov poslodavac i pokrovitelj, vlasnik najveće senke, nadnosio se nad male Zemljane. Njegova široka i snažna ramena kao da su se stapala sa šiljastom glavom, a na nju se nastavljala visoka, talasasta kresta, nalik na one na šlemovima grčkih ratnika.

Dok je Utakalting izlazio iz svog auta, čuo je prodoran glas pun grlenih suglasnika.

"Natakl ghoomf? Verisah ljođinvleh! Nitaro K'anglie!"

Šimpanze su odmahivali glavama, zbunjeni i vidljivo uplašeni. Očito, niko od njih nije govorio galaktinski šesti. Pa ipak, kad je krupni Tenanac zakoračio napred, mali Zemljani su mu preprečili put, duboko se klanjajući, ali odlučni da ga ne puste unutra.

To je samo još više razbesnelo govornika. "Idates! Nitartil kolunta..."

Ogromni Galaktinac naglo je prekinuo kad je ugledao Utakaltinga. Njegova kožasta, kljunasta usta ostala su zatvorena kad je prešao na galaktinski sedmi, za koji je koristio proreze za disanje.

"Ah! Utakaltinge, ab-Kaltnur ab-Brma ab-Kralnit ul-Titlal! Vidim vas!"

Utakalting bi prepoznao Kaulta i u gradu prepunom Tenanaca. Krupan, razmetljiv i snob, znao je da protokol ne zahteva korišćenje punog naziva vrste pri neobaveznim susretima. No, sad je i Utakalting morao da odgovori na isti način.

"Kaulte, ab-Vortl ab-Kosah ab-Rosah ab-Tothun ul-Paimin ul-Ramin ul-Inin ul-Oluminin, i ja vas vidim."

Svako 'ab' u dugoj frazi označavalo je rasu pokrovitelja u nizu od koga potiče klan Tenanaca, sve do najstarije koja još postoji. 'Ul' je prethodilo imenu svake rase štićenika koje su sami Tenanci uzdigli do razuma i zvezdanih putovanja. Kaultov narod bio je vredan poslednjih megagodina. Uporno su se hvalili dugim imenom svoje vrste.

Tenanci su bili idioti.

"Utakaltinže! Vi ste upućeni u glupi jezik koji Zemljani koriste. Molim vas, objasnite ovim glupim, poluuzdignutim stvorenjima da je hoću da prođem! Potrebno mi je da koristim ogranak Biblioteke i ako se ne uklone da prođem, biću prinuđen da zahtevam da budu kažnjeni!"

Utakalting je slegnuo ramenima - uobičajen gest žaljenja što ne može da pomogne. "Oni samo rade svoj posao, Izaslaniče Kault. Kada je Biblioteka potpuno zauzeta po pitanju odbrane planete, dozvoljeno je privremeno ograničiti pristup drugim rasama."

Kault se zagledao u Utakaltinga, ne trepćući. Prorezi za disanje su mu se naduli. "Bebe", promrmljao je na nekom čudnom dijalektu galaktinskog dvanaestog - možda ni ne sluteći da ga Utakalting razume. "Deca, vaspitavana od balavaca, nadgledana od maloletnih delikvenata!"

Utakaltingove oči su se razdvojile, a treplje su mu pulsirale od ironije. Ispreo je fsu-ustratu, glif naklonosti u podsmehu.

Mnogo fina stvar to što su Tenanci potpuno neosetljivi na empatiju, pomislio je Utakalting na engličkom, dok je žurno brisao glif. Među galaktinskim klanovima umešanim u trenutnu provalu fanatizma, Tenanci su bili manje odvratni od većine ostalih. Neki od njih zaista su verovali da postupaju u interesu onih koje su pokorili.

Bilo je jasno na koga je Kault mislio kada je pomenuo 'delikvente' koji pomažu Zemljane. Utakalting nije bio ni najmanje uvređen.

"Ta deca upravljaju brodovima, Kaulte", odgovorio je istim dijalektom na očito Tenančevo iznenađenje. "Neo-šimpanze su možda najbolji štićenici koji su se pojavili u poslednjih pola megagodine... uz, možda, izuzetak njihovih rođaka, neo-delfina. Zar

ne treba da poštujemo njihovu žarku želju da izvrše svoju dužnost?"

Kaultova kresta naglo se ukočila na pominjanje druge rase štíćenika sa Zemlje. "Moj timbrimski prijatelju, da li to znači da ste čuli nešto više o delfinskom brodu? Jesu li ih pronašli?"

Utakaltingu je bilo pomalo krivo što se poigrava sa Kaultom. Sve u svemu, on i nije bio tako loš. Pripadao je manjinskoj političkoj kliku koja je čak nekoliko puta predlagala mir sa Timbrimima. Pa ipak, imao je razloga da malo podbada radoznalost svog kolege diplomate i pripremao se za ovakav razgovor.

"Možda sam rekao više nego što bi trebalo. Molim vas, ne mislite više o tome. Sada mi je vrlo žao, ali treba da pođem. Kasnim na sastanak. Želim vam dobru sreću i opstanak u predstojećim danima, Kaulte."

Naklonio se neobavezno, kao jedan pokrovitelj drugome, i okrenuo se da pođe. U sebi se smejao, jer je znao zašto je Kault došao u Biblioteku. Tenanac je sigurno tražio njega.

"Čekajte!" Povikao je Kault na engličkom.

Utakalting se osvrnuo. "Da, poštovani kolega?"

"Ja..." Kault se vratio na galaktinski sedmi. "Moram da govorim sa vama u vezi sa evakuacijom. Možda ste čuli, moj brod je u kvaru. U ovom trenutku uopšte nemam prevoz."

Tenančeva kresta podrhtavala je od neugodnosti. Protokol i diplomatski odnosi su jedno, ali njemu se očito nije ostajalo u gradu da čeka Gubru. "Zato moram da vas pitam. Hoće li biti prilike da razgovaramo o mogućnosti uzajamnog pomaganja?" Žurno je izgovorio.

Utakalting se pretvarao da ozbiljno razmišlja o predlogu. Njegova i Kaultova vrsta ipak su zvanično zaraćene. Konačno je klimnuo glavom. "Budite pred mojom rezidencijom sutra u ponoć - pazite, ni miktar kasnije. I, molim vas, ponesite samo minimalni prtljag. Moj brod je mali. Pod tim uslovima, rado vam nudim prevoz do skloništa."

Okrenuo se prema svom vozaču. "To je jedino učtivo i ispravno, zar ne, gospođice?"

Sirota šima zbunjeno je zatreptala. Odabrana je za ovu dužnost jer je znala Galaktinski Sedmi, ali to nije bilo ni izdaleka dovoljno da bi razumela o čemu je ovde reč.

"Da, sser. To... to je, mislim, vrlo ljubazno."

Utakalting je klimnuo glavom i nasmešio se Kaultu. "Eto, dragi kolega. Ne samo ispravno, nego i ljubazno. Dobro je da mi, stariji, učimo od ovako bistrih starmalih i dodamo njihovu mudrost našim delima, zar ne?"

Prvi put je video Tenanca da trepće. Iz njega je prosto zračila zbunjenost. Konačno je olakšanje pobedilo nad sumnjom da ga prave budalom. Kault se naklonio Utakaltingu. Zatim je, pošto je i ona bila uključena u razgovor, kratko klimnuo glavom maloj šimi.

"U ime mojih klijenata i u moje lično ime, zahhvaljujem se", rekao je nespretnim engličkim. Pucnuo je lakatnim šiljcima i Inini su pošli za njim u lebdelicu. Kupola se zatvorila i konačno zaklonila oštro svetlo. Šimpanze iz Biblioteke zahvalno su pogledali Utakaltinga.

Lebdelica se podigla na gravitacionom jastuku i brzo krenula. Utakalting je pogledao u otvorena vrata na svom vozilu, koja je šima učtivo pridržavala, a onda se protegnuo i duboko udahnuo vazduh. "Mislim da bi mi prijala šetnja", rekao joj je. "Ambasada je nedaleko odavde. Zašto ne uzmete nekoliko slobodnih sati, gospođice, da provedete malo vremena sa svojom porodicom i prijateljima?"

"A-ali, ser..."

"Biće mi dobro", odlučno je rekao. Naklonio joj se i osetio njenu nedužnu radost zbog ove jednostavne ljubaznosti. Uzvratila mu je dubokim naklonom.

Divna bića, mislio je Utakalting dok je posmatrao auto kako odlazi. Upoznao sam nekoliko neo-šimpanza koji su čak imali nagoveštaje pravog smisla za humor.

Nadam se da će njihova vrsta opstati.

Pošao je pešice. Uskoro je zašao u miran kraj oko ambasade i vrevu Biblioteke ostala je iza njega. Povetarac je učinio noć bistrom i prigušena gradska svetla nisu zaklanjala svetlucanje zvezda. Ivica Galaksije videla se kao iskrzana niska dijamantata duž neba. Nije bilo vidljivih znakova bitke u svemiru; okršaj je bio suviše mali da bi ostavio vidljive tragove.

Zvuci svuda oko Utakaltinga govorili su da je ovo veče drugačije. Čule su se udaljene sirene i grmljavina letelica iznad grada. Na gotovo svakom uglu čuo je uzvike... glasove ljudi ili šimpanza, pune

strepnje i straha. Na površnom nivou empatije sudarali su se talasi osećanja. Njegova korona nije mogla da odbije strah stanovnika koji su iščekivali naredno jutro.

Utakalting nije ni pokušao da se isključi dok je grabio kroz slabo osvetljene ulice oivičene ukrasnim drvećem. Zagnjurio je treplje u uzavrelo strujanje emocija i izvukao iz njih neobičan, novi glif. Lebdeo je, bezimen i strašan, otelotvorenje večite pretnje Vremena.

Nasmešio se naročitim, drevnim osmehom. U tom trenutku niko, čak ni u mraku, ne bi mogao da ga zameni za ljudsko biće.

Postoji mnogo puteva... pomislio je, ponovo uživajući u otvorenim, neuštogljenim prelivima angličkog.

Ostavio je svoje delo da se polako rastače lebdeći u vazduhu i uputio se dalje, ispod zvezdane šare koja se sporo okretala.

10. ROBERT

Robert se probudio dva sata pre svitanja.

Neko vreme bio je zbunjen, dok su neobična osećanja i slike iz sna polako nestajali. Protrljao je oči, pokušavajući da oslobodi misli od nejasne, zamagljene zbrke.

Trčao je, prisetio se, onako kako se ponekad trči u snovima - dugačkim, lebdećim koracima, jedva dodirujući tlo. Svuda oko njega prelivali su se i leljali čudni, tajanstvani likovi, neodređene slike koje su mu izmicale dok je ovako budan pokušavao da ih se seti.

Pogledao je Ataklenu, koja je ležala malo dalje u svojoj vreći za spavanje. Njena smeđa, krznasta kosa - nalik na šlem od meke dlake - bila je ispupčena. Srebrnaste treplje njene korone blago su se njihale, kao da dotiču u ispituju nešto što joj se nalazilo iznad glave.

Uzdahnula je i progovorila vrlo dubokim glasom - nekoliko kratkih reči na brzom, grlenom timbrimskom dijalektu galaktinskog sedmog.

Robert je shvatio da možda to objašnjava njegove neobične snove. Mora da je preuzeo delove njenog sna!

Zagledao se u ustalasang treplje i zatreptao. Za trenutak kao da je nešto bilo tamo, lebdeći u vazduhu tik iznad usnule tuđinske devojke. Ličilo je na... na...

Namrštio se i odmahnuo glavom. Nije ličilo ni na šta. Već sam pokušaj poređenja sa bilo čime kao da je udaljavao to neobično nešto.

Ataklena je uzdahnula i okrenula se. Korona joj se smirila. Nije više bilo priviđenja u polumraku.

Robert se izvukao iz vreće za spavanje i napipao čizme pre nego što je ustao. Tiho je pošao oko visokog kamena kraj koga su se ulogorili. Svetlost zvezda jedva je bila dovoljna da se nazre prolaz između stena.

Stigao je do padine koja je otvarala vidik ka planinskom lancu na zapadu i dolinama na severu. Pod njim se videlo tamno more uznjihanih šumskih krošnji. Drveće je ispunilo vazduh vlažnim, teškim mirisom.

Naslonjen na kamen, seo je na zemlju i pokušao da razmisli.

Kad bi bar ovo putovanje bila čista pustolovina! Idilični predah u planinama Mulun u društvu tuđinske lepotice. No, nije mogao da zaboravi ili izbegne osećanje krivice. Ne bi smeo da bude ovde. Stvarno bi trebalo da je sa svojim kolegama - u svojoj jedinici Civilne zaštite - suočen sa nevoljama rame uz rame sa njima.

Ali to se neće desiti. Po ko zna koji put, posao njegove majke upleo mu se u život. Nije bilo prvi put da Robert požali što mu je majka političar.

Posmatrao je zvezde kako blistaju u širokim prugama tamo gde se susreću dva kraka Galaksije.

Da sam imao više nedaća u životu, možda bih bio bolje pripremljen za ovo što me sada čeka. Možda bih bio sposobniji da podnesem razočarenje.

Nije mislio na svoj status sina Planetnog koordinatora, sa svim povlasticama koje mu pripadaju. Bilo je još razloga.

Tokom celog svog detinjstva primećivao je da dok drugi dečaci posrću i bore se sa nevoljama odrastanja, on uvek nekako prolazi bez problema. Dok se većina ostalih mučno probijala kroz pubertet i sve probleme oko otkrivanja seksualnosti, on je jednostavno odjednom i bez ikakvih problema postao omiljen i to mu je bilo sasvim prirodno.

Njegova majka - i njegov otac, kad god je Sam Tenas boravio na Gartu između dva zvezdana putovanja - često su mu govorili da posmatra ponašanje svojih vršnjaka, a ne samo da prihvata događaje kao neizbežne. I tako je zaista uvideo da u svakoj grupi ljudi uvek postoji poneko kao on - poneko kome je odrastanje lako. Olako su prolazili kroz močvare puberteta, gde bi se ostali tako često okliznuli i tako retko otkrili komadić čvrstog tla za oslonac. Izgledalo je da većina tih sretnika prihvata svoju sudbinu kao neki znak božanske predodređenosti. Isto je važno i za najomiljenije devojke. Nisu imali empatiju, nimalo saosećanja za drugu, običniju decu.

Što se Roberta tiče, on nikad nije čeznuo za omiljenošću u društvu. Ali upravo mu se to desilo, gotovo protiv njegove volje. To mu je donelo strah koji je krišom narastao u njemu: strepnju koju nikad nikom nije poverio. Da li je sve na svetu uravnoteženo? Da li

za sve što dobiješ moraš nečeg da se odrekneš? Kult Beskrajona bio je zamišljen kao šala među zvezdanim putnicima, ali ponekad je izgledao tako istinit!

Verovanje da iskušenja čeliče ljude i čine ih mudrijim svakako je bilo glupo. Znao je mnoge koji su ostali glupi, grubi i zli i pored patnji kroz koje su prošli.

Pa ipak...

Kao i mnogi ljudi, ponekad je zavideo privlačnim, prilagodljivim, samodovoljnim Timbrimima. Prema galaktinskim merilima, bili su mlada rasa, ali u poređenju sa čovečanstvom delovali su drevno i mudro. Ljudi su otkrili razum, mir i nauku uma tek pokolenje pre Kontakta. U zajednicama Zemljana još je mnogo šta trebalo preurediti. Za razliku od njih, Timbrimi su, izgleda, vrlo dobro poznavali sebe.

Možda je to osnovni razlog što me Ataklena toliko privlači? Ona je simbolično starija i svakako mudrija. To mi pruža priliku da malo budem nespretan i glup, a da se ne stidim toga.

Roberta je sve to prilično zbunjivalo i nije bio siguran u sopstvena osećanja. Provodio se sa Ataklenom ovde u planini i sad ga je bilo stid zbog toga. Ljutio se na majku što ga je poslala ovamo, pa se i zato osećao krivim.

Oh, kad bih samo smeo da se borim! Bar je bitka bila jednosmerna i laka za razumevanje: drevna, časna, jednostavna.

Naglo je podigao pogled. Nešto je kratko blesnulo između zvezda. Dok je gledao, pojavila su se još dva bleska, a za njima još jedan. Blesci su potrajali dovoljno dugo da bi im odredio položaj.

Ritam je bio suviše pravilan da bi bio slučajnost... po dvadeset stepeni iznad polutara, od Sfinge pa sve do Betmena, gde je crvena planeta Tlona sijala u sredini pojasa drevnog junaka.

Tako, znači. Očekivala se mogućnost uništenja mreže sinhronizovanih satelita, ali bilo je strašno prisustvovati tome. Naravno, sada se više neće dugo čekati iskrcavanje.

Robert je osetio težinu u srcu i ponadao se da nije izgubio mnogo svojih prijatelja, ljudi i šimpanza.

Nikada nisam imao prilike da saznam vredim li išta kad svarno zagusti. Sad možda nikad ni neću.

Jedno je ipak bio rešio. Obaviće zadatak koji mu je poveren - da prati neutralnog svemirca kroz planine gde bi bio bezbedan. A nešto je morao da učini već noćas, dok Ataklena spava. Vratio se do ranaca što je tiše mogao. Izvukao je radio-stanicu iz donjeg džepa i u mraku počeo da je rastavlja.

Već je dopola završio kad ga je novi blesak naterao da pogleda ka istoku. Ispod zvezdanog neba leteo je plameni meteor, ostavljajući svetao trag za sobom. Nešto se brzo spuštalo kroz atmosferu i pri tom gorelo.

Ostaci rata.

Robert je ustao i posmatrao meteor načinjen ljudskim rukama kako juri duž neba. Nestao je iza brdskog lanca, jedva dvadesetak kilometara daleko... a možda i mnogo bliže.

"Neka vas prati sreća", šapnuo je ratnicima čiji je to brod bio.

Nije se bojao da će poželeći sreću neprijateljima, jer bilo je jasno kojoj strani je potrebna pomoć u ovoj noći, kao i u dugom vremenu koje ih očekuje.

11. GALAKTINCI

Sizeren Doličnosti prelazio je kratkim skokovima preko mosta na komandnom brodu, uživajući što mu se Gubru i Kvakvo vojnici sklanjaju sa puta.

Možda će dugo potrajati dok visoki sveštenik Gubrua bude ponovo mogao da uživa u slobodi pokreta. Posle sletanja okupacionih snaga, Sizeren neće moći da stupi nogom na 'tle' tokom mnogih miktara. Sve dok se ne osigura doličnost i potpuni sklad, neće dodirnuti zemlju koja je ležala pred njihovom flotom.

Ostala dvojica vođa invazionih snaga - Sizeren Zraka i Kandže i Sizeren Cene i Jemstva - nisu morali da trpe takva ograničenja. To je bilo u redu. Vojska i činovništvo imali su svoje funkcije. Sizerenu Doličnosti dat je zadatak da nadgleda prikladnost ponašanja celog pohoda. Da bi to obavio, mora ostati na sedalu.

Sa drugog kraja komandnog mosta čulo se kako se Sizeren Cene i Jemstva buni. Pretrpeli su neočekivane gubitke u besnoj, maloj bici koju su ljudi zametnuli. Svaki brod van stroja štetio je planovima Gubrua u ova opasna vremena.

Glupo, kratkovidno zanovetanje, pomislio je Sizeren Doličnosti. Pravne i etičke posledice organizovanog otpora Garta bile su mnogo ozbiljnije od to malo fizičkih gubitaka. Ma koliko kratka, odbrana je bila oštra i delotvorna i to se nije moglo prevideti. Ljudima se moralo odati priznanje.

Samonikli Zemljani pokazali su na delu svoje protivljenje dolasku snaga Gubrua. Sasvim neočekivano, pri tome su se pedantno pridržavali Ratnih protokola.

Možda ipak vrede više nego zveri...

Možda više...

Treba znati da li vredi njihov klan...

Treba - zzooon

Otpor malene flote Zemljana značio je da Sizeren neće sići sa svoje sedalice bar tokom prvog dela okupacije. Trebaće mu vremena

da nađe opravdanje, razlog kojim će klan Gubru pokazati celoj zajednici Pet Galaksija da su Zemljani kolonizovanoj planeti nanosili štetu i da ih je neko morao sprečiti u tome.

Dotle će važiti ratno stanje, a Sizeren Doličnosti je znao da će to doneti sukobe sa ostalom dvojicom, njegovim budućim ljubavnicima i suparnicima. Bilo je neophodno održavati napetost između njih, pa makar neki od zakona koje je sveštenik donosio bili u osnovi krajnje glupi.

Jednog dana, uskoro možda...

Kad pravila prestanu da važe - zzooon

Kad Promena zahvati dostojne...

Kad Praoci dođu - zzooon

Sizeren je protresao perje i naredio jednom od slugu - bucmastom, staloženom Kvakou - da donese pribor za čišćenje i četkanje.

Zemljani će negde već zapeti

Dobićemo svoje opravdanje... zzooon

12. ATAKLENA

Čim se probudila, Ataklena je znala da se prethodne noći nešto dogodilo. Na sva njena pitanja Robert nije odgovorio gotovo ništa. Njegov grubi ali delotvorni empatski štit zaustavio je sve njene pokušaje da ga kenira.

Pokušala je da se ne oseti uvređenom. Na kraju krajeva, njen ljudski prijatelj tek je učio da koristi svoje skromne talente. Nije mogao znati sve one istančane načine kojima se pokazuje da nisi raspoložen za neku temu. Robert je znao jedino to da potpuno zatvori ulaz.

Doručak je prošao u tišini. Kad bi Robert nešto rekao, odgovarala je mumlanjem. Mogla je da razume njegovu opreznost, ali ništa je nije obavezivalo da bude raspričana.

Na planinskim vrhovima ležali su niski oblaci, a iz njih su provirivali kameni 'pršljenovi'. Sve zajedno delovalo je prilično zloslutno. Postepeno su napredovali uzbrdo, kroz iskrzano pramenje magle, prema prvim obroncima planine Mulun. Nije bilo vetra, ali vazduh kao da je donosio neku neodređenu napetost. Možda je zato Ataklena počela da se priseća.

Setila se dana kada je pratila svoju majku kroz severne planine na Timbrimu - jašući na gurvalu uz stazu jedva nešto širu od ove - da bi prisustvovala Svetkovini uzdizanja za Titlale.

Utakalting je bio negde daleko, na diplomatskom zadatku, i niko nije znao kakvim prevozom će moći da se posluži na povratku kući. To je bilo važno pitanje: ako pređe ceo put u hipersvemiru nivoa A, služeći se prenosnim tačkama, stići će kući za nekoliko meseci. Ako bude morao da putuje nivoom D - ili, još gore, normalnim svemirom - Utakalting se neće vratiti do kraja njihovog prirodnog života.

Diplomatska uprava trudila se da obavesti porodice svojih službenika čim saznaju kako stoje stvari, ali sada se sve nekako odužilo. Ataklena i njena majka postepeno su postale neprijatne za okolinu, jer su zračile nervozu i zabrinutost po celom susedstvu. Tada im je učtivo predloženo da odu iz grada na neko vreme. Uprava im je ponudila da otputuju na obred Uzdizanja i prisustvuju

svečanosti na kojoj će predstavnici Titlala napraviti još jedan korak ka punom razumu.

Robertov glatki, zatvoreni um podsetio ju je na Matikluanin pažljivo skrivani bol tokom laganog puta kroz crvenkaste planine. Majka i kćer jedva da su razgovarale dok su prolazile kroz divlje parkove da bi stigle do travnate doline oko nekadašnjeg vulkanskog grotla. Hiljade Timbrima okupile su se oko planinskog vrha da prisustvuju svečanosti Prihvatanja i Izboru za Titlale.

Došli su predstavnici mnogih uglednih rasa zvezdanih putnika - Sintijaca, Kantena, Mrgh'4luarga - i, naravno, gomila kikitavih ljudi. Zemljani su se izmešali sa svojim saveznicima Timbrimima oko stolova sa posluženjem, galameći kao da je to glavni događaj dana. Setila se šta je mislila dok je posmatrala tolika zdepasta bića bez treplji. Jesam li stvarno bila toliki snob, morala je da se upita.

Prezrivo je okretala glavu kad bi začula njihov glasan smeh. Svuda je sretala njihove čudne, nepomične poglede dok su se razmetali svojim nabreklih mišićima. Čak su i njihove žene izgledale kao karikatura timbrimskih dizača tegova.

Naravno, Ataklena je tada bila tek šiparica. Sada se prisećala da su i Timbrimi bili isto tako raspoloženi i oduševljeni, da su značajno mahali rukama i ispunjavali vazduh kratkim, svetlucavim glifovima. To je ipak bio veliki dan: Titlali će 'izabrati' svoje pokrovitelje i svoje nove zaštitnike u Uzdizanju.

Pod raznobojnim nadstrešnicama smestili su se brojni dostojanstvenici. Pravi pokrovitelji Timbrima, Kaltmuri, nisu bili među njima - odavno su tragično izumrli. No, njihove boje i simboli bili su vidljivo istaknuti, u znak počasti onima koji su dali Timbrimima dar razuma.

Baš tu se smestilo poslanstvo raspričanih, dugonogih Brma, koji su nekad davno uzdigli Kaltmure.

Ataklena se sećala koliko joj se korona ustalasala i zapucketala od iznenađenja kad je videla priliku sklopčanu pod tamnom nadstrešnicom, visoko na ceremonijalnom brdu. Pravi Kralnit! Najstarija rasa njihovog klana poslala je svog predstavnika! Kralniti su bili gotovo umrtvljeni, jer su trošili svu svoju preostalu energiju na čudne oblike meditacije. Bilo je opšte uverenje da neće opstati još

mного epoha. Utoliko je bila veća čast što je jedan od njih došao da blagoslovi najmlađe članove klana.

Normalno, u središtu pažnje bili su sami Titali. Odeveni u kratke, srebrnaste ogrtače, ipak su ličili na stvorenja sa Zemlje koja su ljudi nazivali vidre. Predstavnici Titala zračili su uzdržanim ponosom dok su se pripremali za novu fazu Uzdizanja.

"Pogledaj", rekla je Ataklenina majka. "Titali su za predstavnika izabrali svog muza-pesnika, Sustruka. Sećaš li se da si ga upoznala, Ataklena?"

Naravno da ga se sećala. Sustruk ih je posetio u gradu pre svega godinu dana. Pre odlaska na svoju sadašnju misiju, Utakalting je pozvao titlalskog genija da ga upozna sa ženom i kćerkom.

"Sustrukova poezija je gomila rogovatnih gluposti", promumlala je Ataklena.

Matikluana ju je oštro pogledala i zatalasala koronom. Isprela je glif ska-kuon, tamno ogledalo koje samo rođena majka zna kako da postavi pred tebe. Ataklena je ugledala odraz sopstvene mržnje i postićeno oborila pogled.

Svakako je bilo nepravedno kriviti sirotog Titala što ju je podsetio na odsutnog oca.

Sama svetkovina bila je divna. Timbrimski Hor glifova sa kolonijskog sveta Juhtata izveo je 'Apoteozu po Lerensinu'; čak su i potpuno neosetljivi ljudi stajali otvorenih usta, očito kenirajući deo krhke, lebdeće harmonije. Samo su krupni, trapavi ambasadori Tenana ostali mirni, ali kao da im nije smetalo što su bili izdvojeni.

Potom je Brma pevač Kuf-Kuf-t izveo drevnu, atonalnu odu Praocima.

Za Ataklenu su nastupili teški trenuci dok je zanemela publika slušala kompoziciju koju je naročito za ovu priliku sačinio jedan od dvanaest Velikih sanjača Zemlje, kit po imenu Pet Spirala Mehurića. Iako kitovi zvanično nisu bili razumna bića, to im nije smetalo da budu veoma cenjeni. To što su živeli na Zemlji i što su se o njima starali 'samonikli' ljudi, bio je razlog više za bes konzervativnijih galaktinskih klanova.

Ataklena se sećala kako je sedela na zemlji i pokrivala uši dok su se svi ostali njihali u ritmu neobične kitovske muzike. Za nju je to bila

buka gora od rušenja zgrada. Matikluana ju je zabrinuto gledala. Šta da radim sa tobom, čudna moja kćeri? No, bar to nije rekla glasno ili glifom, pa je nije dovela u nepriliku pred svima.

Konačno, na Ataklenino ogromno olakšanje, zabavni deo programa je završen. Sad je bio red na poslanstvo Titala, vreme za Prihvatanje i Izbor.

Predvođeni Sustrukom, svojim velikim pesnikom, prišli su opuštenom kralnitskom dostojanstveniku i duboko se poklonili. Potom su odali počast predstavnicima Brma, a zatim i ljudima i ostalim posetiocima u rangu pokrovitelja.

Timbrimski Majstor Uzdizanja bio je poslednji po redu. Sustruk i titlalska naučnica po imenu Kihimik istupili su ispred poslanstva kao par izabran od svog naroda da bude 'predstavnik rase'. Naizmenično su odgovarali dok je Majstor Uzdizanja čitao spisak zvaničnih pitanja i ozbiljno beležio odgovore.

Zatim je par stupio pred Kritičare iz galaktinskog Instituta za Uzdizanje.

Dotle je sve bila površna verzija Testa razumnosti četvrtog stupnja. No, sad su Titali mogli da propadnu. Među Galaktincima koji su upirali svoje aparate u Sustruka i Kihimik bila je i jedna Soro... ni malo prijateljski raspoložena prema Atakleninom klanu. Možda je Soro tražila razlog, bilo kakav, da osramoti Timbrime odbijanjem njihovih šticenika.

Diskretno sklonjena ispod kratera, nalazila se oprema koja je mnogo koštala Ataklenin narod. U ovom trenutku, ispitivanje Titala prenošeno je širom Pet Galaksija. Danas je bilo mnogo razloga za ponos, ali i mogućnosti za poniženje.

Naravno, Sustruk i Kihimik lako su prošli. Duboko su se poklonili svakom ispitivaču. Ako je Soro bila razočarana, nije to ničim pokazala.

Poslanstvo krznatih, kratkonogih Titala okupilo se u krug na vrhu brda. Počeli su da pevaju, njišući se zajedno neobičnim, rasklimanim pokretima osobemim za svet sa koga su poticali, pustinjsku planetu na kojoj su evoluirali do pre-razuma i gde su ih Timbrimi našli i usvojili ih za dug proces Uzdizanja.

Tehničari su podesili pojačala koja će preneti svima okupljenima, i

milijardama drugih svetova, izbor koji Titali načine. Pod zemljom se osećao prigušeni tutanj pokrenute mašinerije.

Teorijski, štićenici bi mogli odlučiti da odbace svoje pokrovitelje i odustanu od čitavog Uzdizanja, ali brojna pravila i uslovi činila su takav izbor gotovo nemoguć. Ovog dana se, svakako, nije očekivalo ništa slično. Timbrimi su bili u odličnim odnosima sa svojim štićenicima.

Ipak, kroz masu se proneo tih, napet žamor kad je obred Prihvatanja dostigao vrhunac. Zanjihani Titali su pevali, a pojačala su prenosila duboku melodiju. Visoko iznad njih počela je da se uobličava holografška slika i gledaoci su ponovo zažamorili - ovaj put odobravajući i smejući se. Bilo je to lice Timbrima, naravno, i to lako prepoznatljivo: Osojojtun, Podvaladžija grada Fojona, koji je uključio nekoliko Titala u pripreme svojih najčuvenijih lakrdija.

Titali su ovim potvrdili da prihvataju dalje pokroviteljstvo Timbrima, ali izbor Osojojtuna za simbol značio je mnogo više. Time su Titali naglasili svoj ponos i svest da znaju šta znači biti član ovog klana.

Kad su odobravanje i smeh zamrli, ostao je još samo jedan deo svetkovine, izbor savetnika za novo razdoblje, vrste koja će govoriti u ime Titala tokom sledeće faze njihovog Uzdizanja. Ljudi su to, na svom metaforičnom jeziku, zvali 'babica uzdizanja'.

Savetnik Uzdizanja morala je da bude rasa izvan klana Timbrima. Iako je zvanje uglavnom bilo formalno, savetnik bi bio ovlašćen da interveniše u korist novih štićenika ako bi proces Uzdizanja pošao naopako. Pogrešni izbori ranije su već doveli do strašnih nevolja.

Niko nije imao pojma koju su rasu Titali izabrali. U tu odluku nisu se uplitali ni najgori pokrovitelji, kao Soroi, i ostavljali su je izboru svojih štićenika.

Sustruk i Kihimik još jednom su zapevali, a čak i sa tolike daljine Ataklena je mogla da oseti rastuće uživanje malih, krznenih štićenika. Mali mangupi svakako su nešto zakuvali!

Tle je opet zadrhtalo, pojačala su ponovo zamumlala, a holografški projektori stvorili su plavi oblak iznad brda. U njemu kao da su lebdeli nejasni oblici, okrećući se tamo-amo kao da plivaju kroz zatamnjenju vodu.

Koronom nije mogla da razabere šta je posredi, jer je slika bila potpuno vizuelna. Pozavidela je ljudima na oštrom vidu kad se sa mesta gde su bili okupljeni Zemljani razlegao uzvik iznenađenja. Svuda unaokolo, Timbrimi su stajali i zurili u sliku. Ataklena je zatreptala... a onda se, zajedno sa majkom, pridružila opštoj neverici.

Jedna od nejasnih prilika izvila se nad oblak i zaustavila, smešeći se publici, pokazujući niz belih, oštrih zuba. Oči su joj blistale, a sa čela se odvajao niz mehurića.

Zaprepašćeno ćutanje se odužilo. Od svih mogućnosti Beskrajona, niko nije očekivao da će Titali izabrati neo-delfine!

Ugledni Galaktinci ostali su bez reči. Neo-delfini! Mlađi šticeñici Zemljana, najmlađi razumnjaci u svih pet Galaksija - mnogo mlađi i od samih Titala! Potpuno neočekivano. Zapanjujuće...

I fantastično! Timbrimi su se oduševljeno razgalamili. Razlegao se njihov glasan, vedar smeh. Korone su im, kao jedna, ispredale zajednički glif odobravanja, tako jasan da je čak i tenanski ambasador, izgleda, nešto primetio. Kad su uvideli da njihovi saveznici nisu uvređeni, ljudi su im se pridružili, vičući i udarajući dlanom o dlan sa zastrašujućom energijom.

Kihimik i većina ostalih Titala su se naklonili, prihvatajući odobravanje svojih pokrovitelja. Kao pravi dobri šticeñici, očito su se dobro potrudili da smisle ovakav štos za svoj veliki dan. Samo je Sustruk ostao ukočen u pozadini, još drhteći od napetosti.

Svuda oko Ataklene sudarali su se talasi oduševljenja i radosti. Čula je majku kako se smeje sa ostalima.

No, Ataklena je počela da uzmiče, probijajući se van razdragane gomile, sve dok nije imala dovoljno prostora da se okrene i pobegne. U punom naponu geira, trčala je i trčala sve dok nije prošla ivicu kratera i sklonila se od pogleda. Tada se, ne obraćajući pažnju na prelepu Dolinu produženih senki, srušila na zemlju dok su je potresali talasi enzimske reakcije.

Taj užasni delfin...

Nikada nikome nije rekla šta je videla u oku prikazanog bića. Ni majci, čak ni ocu, nikada nije rekla istinu... da je osetila glif duboko u projektovanom hologramu, glif Sustruka, titalaskog pesnika.

Posmatrači su mislili da je to divan gest, poetična šala. Mislili su da znaju zašto su Titali izabrali najmlađu rasu Zemlje za svog savetnika u novoj fazi Uzdizanja... da odaju počast klanu velikom i bezazlenom šalom. Izborom delfina kao da su rekli kako im ne treba nikakav zaštitnik, da vole i bezrezervno poštuju svoje timbrimske pokrovitelje. Birajući šticeenike ljudi, pecnuli su one uobražene galaktinske klanove koji su se bunili što se Timbrimi toliko druže sa samoniklima. To je bio divan gest. Prekrasan.

Zar je Ataklena bila jedina koja je osetila dublju istinu? Ili joj se samo pričinilo? Mnogo godina kasnije, na dalekoj planeti, Ataklena je uzdrhtala kad se setila tog dana.

Zar je bila jedina koja je uhvatila Sustrukovu treću harmoniju smeha, bola i zbunjenosti? Muza-pesnik je umro nekoliko dana posle svečanosti i svoju tajnu odneo je sa sobom u grob.

Izgleda da je Ataklena jedina shvatila da Svetkovina nije bila šala, da lik koji je stvorio Sustruk nije došao iz njegove mašte nego iz samog Vremena! Titali su zbilja izabrali svoje zaštitnike, i taj izbor je bio očajnički ozbiljan.

Sada, nekoliko godina kasnije, Pet Galaksija bilo je u haosu zbog nekakvog otkrića koje je učinila jedna šticeenička rasa, najmlađa od svih. Delfini.

Oh, Zemljani, pomislila je dok je pratila Roberta sve više u planine Mulun. Šta ste to učinili?

Ne, to nije bilo pravo pitanje.

Šta, oh, šta to nameravate da postanete?

Tokom popodneva, dvoje lotalica naišlo je na strmo polje pločastog bršljana. Polje sjajnih, širokolisnih biljaka prekrivalo je jugoistočnu padinu grebena kao zelene krljušti na boku neke ogromne, uspravane, vodene zveri. Dalji put ka planinama bio im je presečen.

"Sigurno se pitaš kako ćemo preći preko ovoga na drugu stranu", nasmešio se Robert.

"Padina izgleda prilično strma", zamislila se Ataklena. "I proteže se daleko sa obe strane. Izgleda da ćemo morati da se vratimo i pokušamo nekim drugim putem."

Sudeći po zračenju Robertove svesti, to nije dolazilo u obzir. "Ovo su fantastične biljke", rekao je i čučnuo pored jedne ploče - ispupčene kao štit, sa gotovo dva metra u prečniku. Uhvatio je ivicu i povukao je iz sve snage. Ploča se odigla od tla i Ataklena je videla da iz sredine odozdo izlazi čvrst, žilav koren. Prišla je da pomogne u čupanju, pitajući se šta je Robert naumio.

"Novo pokolenje ovih ploča niče svakih nekoliko nedelja, novi sloj preko prethodnih", objašnjavao je, stenjući, dok je čupao žilavi koren. "U kasnu jesen gornji slojevi procvetaju i strašno se istanje. Otkinu se od biljke i vetar ih nosi na milione, visoko u nebo. Fantastično izgledaju, kao dečiji zmajevi duginih boja, tik ispod oblaka, mada mogu biti opasni za letaće."

"Znači, to je seme?" Upitala je Ataklena.

"Pa, zapravo, nosač spora. Većina mahuna koja pre zime stigne do Doline je jalova. Izgleda da je pločasti bršljan zavisio od oprašivanja ko zna kakvog bića koje su Bururali istrebili. Problem više za naše ekološke ekipe." Robert je slegnuo ramenima. "Sada, u proleće, mlade ploče su debele i jake. Treba truda da se odseku."

Izvadio je nož i posegnuo pod ploču da zaseče čvrste niti koje su je držale. Uspeo je iz prve i Ataklena je odletela na zemlju još držeći ploču preko sebe.

"Jao! Izvini, Klena". Osetila je koliko se Robert trudi da se ne nasmeje dok joj je pomagao da se izvuče ispod teške mahune. Baš kao dečak, pomislila je.

"Jesi li dobro?"

"Sasvim", odvratila je dostojanstveno i otresla prašinu sa sebe. Ploča je sada bila izvrnuta i pokazivala je unutrašnju, udubljenju stranu sa debelom peteljkom iskidanih niti u sredini.

"Fino. Hajde onda da prenesemo ploču do one peščane čistine."

Polje pločastog bršljana prostiralo se oko ispusta grebena, opkoljavajući ga sa tri strane. Zajedno su odneli divovsku mahunu do mesta gde je počinjala strmina i postavili je udubljenom stranom naviše.

Robert se dao na posao da uglača unutrašnjost. Posle nekoliko minuta se ispravio i osmotrio svoje delo. "Biće dobro." Nogom je zaljuljao ploču. "Tvoj otac je želeo da ti pokažem sve što mogu na

Gartu. Po mom mišljenju, tvoje obrazovanje bilo bi prilično šupljikavo ako te ne naučim da voziš pločasti bršljan."

Ataklena je pogledom prešla od izvrnute ploče do polja gustiša. "Ne misliš valjda..." Ali Robert je već tovario njihov prtljag u čanak. "Sigurno se šališ, Roberte."

Slegnuo je ramenima i samo na trenutak je pogledao. "Možemo da se vratimo tri-četiri kilometra i nađemo put okolo, ako želiš."

"Znači, ne šališ se", uzdahnula je Ataklena. Bilo joj je dovoljno što je otac i prijatelji kod kuće smatraju plašljivom. Nije mogla da odbije izazov jednog čoveka. "Važi, Roberte, pokaži mi kako."

Robert je ušao u tanjir i isprobao ravnotežu, a onda joj je mahnuo da mu se pridruži. Uspentrala se u zaljuljanu posudu i sela tamo gde joj je pokazao, ispred njega, sa ostatkom peteljke među kolenima.

Tog trenutka, dok joj je korona mahala od nervoznog iščekivanja, desila se ista stvar. Ataklena je osetila nešto što ju je nateralo da grčevito uhvati grube ivice ploče i ozbiljno je zaljulja.

"Hej! Pazi malo! Gotovo si nas gurnula dole!"

Ataklena ga je zgrabila za ruku dok je piljila niz strminu. Treplje su joj podrhtavale svuda oko lica. "Opet, Roberte! Kenirala sam nešto, negde u šumi!"

"Šta? Šta si osetila?"

"Isto ono što sam već jednom osetila! Nešto što nije ni čovek ni šimpanza! Liči na oboje, ali se razlikuje. I naprosto kipti od Potencijala!"

Robert je začkiljio. "Gde je? Možeš li da mi ga pokažeš?"

Ataklena se usredsredila. Pokušala je da locira slab dodir osećanja.

"Oh... nema ga više", uzdahnula je.

Robert je zračio nervozom. "Jesi li sigurna da nije samo šimpanza? Ovde ih ima dosta, skupljaju sezin i rade u ekološkim stanicama."

Ataklena mu je poslala glif palang, a onda se setila da Robert najverovatnije neće primetiti takvu poruku rezignacije. Zato je slegnula ramenima, što je značilo otprilike isto.

"Ne, Roberte. Poznajem mnogo neo-šimpanza, zar si zaboravio? Biće koje sam osetila bilo je drugačije! Kao prvo, sigurna sam da ne

poseduje pun razum. A postojalo je i nekakvo osećanje tuge, sećanja na moć..."

Odjednom ju je uhvatilo uzbuđenje. "Možda je to bio Gartling? Hajde da požurimo! Možda ćemo moći da mu se približimo!" Smestila se u središte činije i nestrpljivo se zagledala u Roberta.

"Čuvena timbrimska prilagodljivost", uzdahnuo je Robert. "Odjednom, jedva čekaš da kreneš! A ja sam mislio da ću te malo ubeđivati pre nego što te opčinim i zavedem vožnjom na mišiće."

Momci, pomislila je Ataklena i odmahnula glavom. Kako im takve stvari uopšte padnu na pamet, makar i u šali?

"Mani šalu, pa da krećemo!" naredila je.

Seo je u činiju iza nje. Ataklena mu se čvrsto uhvatila za kolena. Trepnje su joj mahale tik ispred njegovog lica, ali nije mu smetalo. "Pažnja, krećemo!"

Ataklena je osećala njegov ljudski miris nalik na mošus svuda oko sebe dok se odupirao da otisne tanjir naniže.

Robert se setio dok su jurili improvizovanim saonicama, kližući se i odskačući na glatkim, ispupčenim mahunama bršljana. Ataklena se čvrsto držala za njegova kolena, smejući se glasom višim i zvonkijim nego kod ljudskih devojaka. I Robert se smejao i vikao, držeći Ataklenu dok se naginjao na jednu stranu, pa na drugu da bi upravljao saonicama koje su besno poskakivale.

Ovo sam poslednji put radio kad mi je bilo jedanaest godina.

Svaki skok i spuštanje ubrzavali su mu srce. Čak ni gravitaciona vožnja u zabavnom parku nije se mogla porediti sa ovim! Ataklena je veselo ciknula kad su poleteli kroz vazduh i spustili se na elastičnu podlogu. Njena korona pretvorila se u zbrku ustalanih treplji koje su gotovo pucketale od uzbuđenja.

Nadam se da još znam kako se ovo kontroliše.

Možda zbog neuvežbanosti, ili zbog Atakleninog prisustva koje mu je odvlačilo pažnju - tek Robert je za trenutak zakasnio kad se pred njim iznenada pojavilo deblo gotovo-hrasta, ostatak šume koja je nekada rasla na ovoj padini.

Ataklena se oduševljeno nasmejala kad se Robert izvio ulevo,

naglo zaokrećući njihovim čamčićem. Kad je osetila iznenadnu promenu njegovog raspoloženja, već su se nekontrolisano tumbali. Skoro istog časa naleteli su na nešto. Saonice su se zaustavile, a sve iz njih je nastavilo da leti po inerciji.

Atakleni su pomogli sreća i timbrimski nagoni. Hormoni stresa naglo su porasli i refleksno joj savili glavu, pretvarajući je u loptu. Kad se prizemila, telo joj je nastavilo da se kliže po bršljanu kao saonice.

Sve se zbilo u magnovenju. Udarale su je divovske pesnice, prevrćući je i okrećući. U ušima joj je odjekivala grmljavina, a korona joj je plamtela dok se okretala i padala, ponovo i ponovo.

Konačno se zaustavila, još čvrsto sklupčana, tik ispred šume na dnu useka. U prvi mah, morala je da ostane nepomična dok su geir enzimi uzimali svoj danak za brze reflekse. Udisala je dugim trzajima; gornji i donji bubrezi su se grčili, boreći se sa iznenadnim preopterećenjem.

A onda je osetila bol. Isprva nije mogla da odredi šta je boli. Videla je samo modrice i ogrebotine. Pa gde onda...?

Shvatila je tek kad se ispružila i otvorila oči. Bol je bio Robertov! Njen vodič emitovao je zaslepljujuće talase agonije!

Nesigurno je ustala, još u vrtoglavici od reakcije, i zaklonila oči da se osvrne po jarko osvetljenoj padini. Nije videla čoveka, pa ga je potražila koronom. Razdirući bol vodio ju je napred dok je po glatkim pločama posrtala prema prevrnutim saonicama.

Ispod gomile bršljanovih mahuna Robertu su virile samo noge. Po pokretima se videlo da pokušava da se izvuče, ali jedini učinak bilo je duboko, prigušeno ječanje. Hrpa svetlucavih agona kao da se uputila pravo ka Atakleninoj koroni.

Kleknula je pored njega. "Roberte! Jesi li priklješten? Možeš li da dišeš?"

Kakva glupost, shvatila je, postavljati niz pitanja čoveku koji je jedva pri svesti!

Moram nešto da učinim. Ataklena je izvukla iz čizme minilaser i napala bršljan, počinjući podaleko od Roberta, odsecajući peteljke i stenjući dok je prevrtala ploče, jednu po jednu.

Izuvijane, mirišljave puzavice ostale su zapetljane oko mladićeve

glave i ruku, držeći ga prikovanog za tle. "Roberte, seći ću ti blizu glave. Ne miči se!"

Robert je zaječao nešto nerazumljivo. Desna ruka bila mu je gadno iskrivljena i zračio je toliko čistog bola da je morala da povuče koronu kako se ne bi onesvestila od preopterećenja. Tuđinci ne mogu toliko da prenose Timbrimima! Ili bar ona do sada nije verovala da je to moguće.

Robert je jeknuo kad mu je sa lica sklonila poslednju izlomljenu ploču. Oči su mu bile zatvorene, a usne su se micale kao da tiho govori sam sa sobom. Šta to sad radi?

Osetila je prizvuk nekog očito ljudskog obreda samokontrole, nečeg u vezi sa brojanjem. Možda je to bila 'samohipnoza', tehnika koju su svi ljudi učili u školi. Iako primitivna, izgleda da je Robertu koristila.

"Sad ću odseći stabljike oko tvoje ruke", najavila je.

Nesigurno je klimnuo glavom. "Požuri, Klenu. Ni... nikad nisam morao da blokiram toliko bola..." Drhtavo je uzdahnuo kad se poslednji izdanak prekinuo. Oslobođena ruka ostala je u neprirodnom položaju, očito slomljena.

Šta sad? Ataklena se zabrinula. Uvek je rizično pomagati povređenom pripadniku druge rase. Nedostatak obuke samo je deo problema. Osnovna prva pomoć može biti potpuno pogrešna ako se primeni na drugačiji organizam.

Ataklena je uhvatila pramen treplji i počela da ih neodlučno uvrće. Nešto mora biti opšte važeće!

Uveri se da li povređeni diše. To je automatski učinila.

Spreči isticanje telesnih tečnosti. Mogla je da se osloni samo na stare filmove od pre Kontakta, koje je sa ocem gledala na putu za Gart. Reč je bila o drevnim bićima sa Zemlje - detektivima i razbojnicima. Sudeći po tim filmovima, Robertove povrede mogle su da se opišu kao 'samo ogrebotine'. No, ionako je podozrevala da su ti prastari snimci prilično nerealistički.

Oh, kad bar ljudi ne bi bili toliko krhki!

Odjurila je do Robertovog ranca i potražila radio u donjem džepu. Pomoć će stići iz Port Helenije za manje od sata, a njoj će reći šta da učini u međuvremenu.

Radio je bio jednostavan, timbrinski model, ali kad je dodirnula prekidač, ništa se nije desilo.

Ne! Mora raditi! Protresla ga je, ali displej je ostao prazan.

Otrgla je poklopac pozadi. Kristala za emitovanje nije bilo. Zaprepašćeno je zatreptala. Kako je to moguće?

Bili su odsečeni od sveta. Morala je da se snađe sama.

"Roberte", rekla je i kleknula kraj njega. "Moraš me uputiti. Mogu ti pomoći samo ako mi kažeš šta da radim!"

Mladić je nastavio da broji od jedan do deset, ponovo i ponovo. Morala je da ponovi nekoliko puta da bi je on primetio. "Moja... ruka, Klenu", jeknuo je. "Skloni me sa sunca... i nađi lekove..."

Ponovo se izgubio i prevrnuo očima kad ga je uhvatila nesvestica. Ataklena se oduvek čudila što postoje nervni sistemi koji popuste od bola i spreče ugroženog stvora da pomogne sebi. No, to nije bila Robertova krivica. On je bio hrabar, ali njegov mozak nije izdržao.

Naravno, postojala je jedna dobra strana ovakve situacije. Onesvešćen, više nije odašiljao bol. Tako joj je bilo lakše da ga odvuče preko neravnog, klizavog polja bršljana, pazeći da što manje tresu slomljenu ruku.

Košcati, masivni, prebldovani čovek! Stvorila je zajedljivi glif dok je vukla teško telo sve do ivice šume.

Vratila se po ranice i brzo našla Robertov pribor za prvu pomoć. Videla je rastvor koji je on koristio pre dva dana, kad je posekao prst na neki iverak. Zato ga je bez ustezanja izdašno posula po njegovim ranama.

Robert je jeknuo i pomerio se. Mogla je da oseti njegovu svest kako se bori sa bolom. Uskoro je, gotovo automatski, ponovo mumlao brojeve.

Nesvesno je micala usnama dok je čitala englička uputstva za 'regenerativnu penu', a onda mu je poprskala posekotine i tako ih pokrila lekovitim slojem.

Sad je ostalo ono najgore - ruka. Robert je pomenuo lekove. Ali koje lekove?

U kutiji je bilo mnogo malih ampula, jasno označenih na engličkom i galaktinskom sedmom. No, uputstava gotovo i nije bilo.

Očito niko nije očekivao od vanzemaljaca da leče ljude bez nečijeg saveta.

Krenula je po logici. Sredstvo protiv bola mora biti u gasnoj ampuli, tako da se lako upotrebi. Izvukla je tri slična staklena cilindra i nagnula se nad Roberta tako da mu je trepljama doticala lice. Svuda oko nje bio je njegov miris - mošusan i odjednom toliko muževan. "Roberte", šapnula je, pažljivo izgovarajući reči na engličkom. "Znam da me čuješ. Priberi se! Treba mi tvoje znanje, ovde i sada."

Očito ga je samo omela u samohipnozi, jer je osetila da bol raste. Robert je zgrčio lice i počeo da broji naglas.

Timbrimi ne psuju kao ljudi. Čistunci bi rekli da prave 'stilizovane opise stanja'. No, u ovakvim trenucima malo ko bi mogao da razgraniči te dve stvari. Ataklena je jetko promumlala nešto na svom jeziku.

Robert svakako nije bio posvećen, čak ni u ovu primitivnu tehniku. Njegov bol joj se zario u um i Ataklena je nesvesno jeknula. Nije bila naviknuta da doživljava takve napade. Treperenje kapaka zamaglilo joj je vid kao ljudske suze.

Postojao je samo jedan način, a to je značilo da će se otvoriti mnogo više nego što je navikla, čak i pred porodicom. Nimalo prijatno, ali nije imala drugog izbora. Ako hoće da dopre do njega, mora mu prići bliže.

"Tu... tu sam, Roberte. Podeli to sa mnom."

Otvorila se uskom snopu oštih, jasnih agona - potpuno ne-Timbrimskih, pa ipak nekako jezivo znanih, kao da su zbog nečeg bili prepoznatljiviji. Pristizali su nekakvim neujednačenim ritmom, kao male, vrele lopte - kao grudvice istopljenog metala.

Grudvice metala?

Zaprepašćenje je gotovo izbacilo Ataklenu iz kontakta. Nikad ranije nije toliko jasno osetila metaforu: više od poređenja, jače od 'kao'. Agoni su za trenutak bili blistave gvozdene kuglice koje peku na dodir...

Stvarno je čudno biti čovek.

Ataklena je pokušala da ne obraća pažnju na maštu. Krenula je prema jezgru agona sve dok je nije zaustavila prepreka. Još jedna

metafora! Ovoga puta videla je gladak tok bola - reku koja joj je preseкла put.

Bio joj je potreban usuntlan, zaštitno polje koje će je održati na površini dok ne stigne do mete. Ali kako da oblikuje materiju svesti jednog čoveka?

Čak i dok se dvoumila, oko nje su se stapale lebdeće prikaze od dima i postepeno očvršćavale. Ataklena je odjednom otkrila da gleda u sebe, kako stoji u malom čamcu! U rukama je držala veslo. Je li to bio ljudski ekvivalent usuntlana? Metafora?

Zapanjena, počela je da vesla uzvodno, pravo u podivljalu maticu.

Kraj nje su prolazili oblici, okupljajući se i sudarajući u okolnoj magli. Jedan je prošao pored nje kao izobličeno lice. Sledeći je imao oblik čudne životinje koja je zarežala na nju. Većina prikaza koje je videla nije postojala u stvarnom svemiru.

Nenaviknuta da vidi unutrašnjost uma, prilično kasno je shvatila da oblici predstavljaju sećanja, sukobe, osećanja.

Koliko osećanja! Ataklena je poželela da pobegne. Ovde bi mogla da poludi!

Samo ju je timbrimska radoznalost zadržala da ostane. To i osećanje dužnosti.

Kako je ovo čudno, pomislila je dok je veslala kroz metaforičnu močvaru. Napola zaslepljena lebdećim kapima bola, zbunjeno je gledala oko sebe. Kad bi bar bila pravi telepata, ne bi morala da nagađa nego bi znala šta znače svi ti simboli.

Očito je bilo otprilike jednako mnogo puteva kao u umu jednog Timbrima. Neke od neobičnih slika i osećanja činili su joj se čak poznati. Možda su poticali iz vremena pre nego što su njena ili Robertova rasa naučile govor - njen narod Uzdizanjem, a ljudi na teži način - iz vremena kada su dva plemena bistrih životinja živela vrlo slične živote u divljini, na vrlo udaljenim svetovima.

Bilo je strašno čudno gledati sa dva para očiju odjednom. Jedan par je u čuđenju razgledao kraljevstvo metafora, a drugi, stvaran, bio je na nekoliko centimetara od Robertovog lica, pod rasutom koronom.

Mladić je brzo zatreptao. Od zbunjenosti je prestao da broji. Ona

je bar imala predstavu šta se dešava, ali Robert je osećao nešto svarno neobično. Sinula joj je reč: dQja vu... kratka polu-sećanja na stvari istovremeno stare i nove.

Ataklena se usredsredila i isprela krhki glif, lepršavi svetionik koji se kretao u taktu sa najdubljim saglasjem njegovog mozga. Robert je jeknuo i osetila je da je posegnuo ka glifu.

U čamcu se kraj Ataklene uobličila njegoa metaforična ličnost, sa drugim veslom u rukama. Izgledalo je da je sasvim normalno što je nije ni upitao kako se stvorio tu.

Zajedno su se probijali kroz bujicu bola njegove slomljene ruke. Morali su da veslaju kroz uzvitlani oblak agona, čiji su ih delovi udarali i ujedali kao rojevi vampirskih buba. Nailazili su na prepreke, klade i vrtloge gde su čudni glasovi preteći mrmijali iz tamnih dubina.

Konačno su stigli do jezera, središta problema. Na dnu je ležao lik gvozdene rešetke zalivene u kameno postolje. Svuda unaokolo plivali su stravični ostaci.

Robert se preplašeno odupro. Ataklena je znala da su ovo sigurno sećanja puna emocija - strahote uobličene u zube i kandže i užasna, naduvena lica. Kako ljudi mogu da dozvole nakupljanje ovakvih stvari? Bila je zaprepašćena i više nego zaplašena groznim, živim ostacima.

"To su neuroze", progovorio je Robertov unutrašnji glas. Znao je u šta 'gledaju' i borio se sa užasom mnogo dubljim od njenog. "Koliko sam ovoga pozaboravljao! Nisam imao pojma da su još tu."

Robert je zurio u svoje neprijatelje u dubini - i Ataklena je videla da su mnoga lica ispod njih izobličene verzije njegovog lika.

"Ovo je moj posao, Klena. Još mnogo pre Kontakta naučili smo kako da se nosimo sa ovakvim zbrkama. Jedino ispravno oružje je istina."

Čamac se zaljuljao kad se Robertova metaforična ličnost okrenula i zaronila u jezero ključalog bola.

Roberte!

Jezero se zapenušalo. Mali čamac počeo je da se ljulja i propinje, pa je Ataklena morala čvrsto da se uhvati za ivice neobičnog usuntlana. Oštar, užasan bol prskao je na sve strane, a u dubini pored rešetke vodila se strašna bitka.

U spoljašnjem svetu, niz Robertovo lice znoj je tekao potocima. Ataklena se pitala koliko će još moći da izdrži.

Oklevajući, pružila je svoju metaforičnu ruku u jezero. Počelo je da je peče, ali ipak je gurala ruku dublje, pokušavajući da dohvati rešetku.

Nešto ju je uhvatilo za ruku! Trgla se, ali stisak nije popustio. Stravično stvorenje sa izobličnim Robertovim licem zapiljilo se u nju sa izrazom gotovo neprepoznatljive požude. Cimnulo ju je za ruku da bi je srušilo u uzavrelo jezero. Ataklena je vrisnula.

Istog časa, tu se stvorilo još jedno stvorenje i zaletelo se pravo u napadača. Ljigavi stisak je popustio i Ataklena je pala nazad u čamac... koji je smesta počeo da ubrzava. Svuda unaokolo, jezero bola izlivalo se maticom, ali čamac je plovio uzvodno, protiv struje.

Robert me gura napolje, shvatila je. Kontakt se suzio i prekinuo. Metaforične prikaze iščezle u trenutku. Ataklena je nesigurno zatrepkala i kleknula na meku travu. Robert ju je držao za ruku, teško dišući kroz stegnute zube.

"Morao sam da te zaustavim, Klana... bilo je suviše opasno za tebe..."

"Ali bio si u takvim bolovima!"

Odmahnuo je glavom. "Pokazala si mi u čemu je problem. Mogu... mogu sam da iziđem nakraj sa tim neurotičnim smećem, sad kad znam da postoji... snaći ću se već. Ali... je li ti neko do sada već rekao da ne bi bilo teško zaljubiti se u tebe?"

Ataklena je naglo sela, iznenađena ovakvim nastavkom. Podigla je tri ampule gasa. "Roberte, moraš mi reći koji će ti od ovih lekova umanjiti bol, a ostaviti te pri svesti da bi mi pomogao!"

Zažmirio je. "Plavi. Prelomi mi ampulu pod nosom, ali ti zadrži dah. Pojma nemam šta bi paraendorfini mogli da ti učine."

Kad je Ataklena slomila ampulu, oslobodio se mali, gusti oblak pare. Robert je udahnuo otprilike polovinu, a ostatak se brzo raspršio.

Izgleda da je smesta delovalo: uz dubok, drhtav uzdah, Robert je počeo da se opušta. Kad ju je pogledao, u njegovim očima bilo je neke nove svetlosti. "Ne znam da li bih još dugo ostao pri svesti. Ali gotovo da je vredelo... podelio sam um sa tobom."

U njegovo, oreolu za trenutak se pojavila jednostavna, ali elegantna verzija zunor-tzuna. Ataklena se zapanjila.

"Ti si vrlo neobično stvorenje, Roberte. Gotovo..."

Zastala je. Zunor-tzun je nestao, ali bila je sigurna da joj se nije pričinilo. Kako je Robert mogao naučiti da ga stvori?

Klimnula je glavom i nasmešila se. Ljudski gestovi odjednom su joj bili sasvim prirodni.

"Upravo sam pomislila isto to, Roberte. I... i meni se čini da je vredelo."

13. FIBEN

Tik iznad litice, kraj ivice useka, još su se dizali oblaci prašine na mestu gde je sila udara zaorala dugačku, ružnu brazdu u tlu. Šuma, koja se pružila dovde kao vrh strele, uništena je za nekoliko sekundi nečim što se sručilo sa neba, odskočilo i udarilo ponovo - dok su zemlja i rastinje leteli na sve strane - pre nego što se konačno smirilo na samoj ivici ponora.

Događaj se zbio tokom noći. Nedaleko odatle, drugi komadi otpada sa neba lomili su stenje i goreli, ali ovde se sve svelo na snažan udarac.

Kad se buka od udara stišala, još neko vreme čuli su se drugačiji zvuci. Odroni zemlje kotrljali su se niz liticu, a drveće blizu zaorane staze škripalo je i klatilo se. Predmet koji je izazvao svu ovu zbrku ostao je na kraju brazde, pucketajući i škljocajući dok se pregrejani metal hladio na struji svežeg vazduha iz doline.

Konačno se sve smirilo i vratilo u normalu. Lokalne životinje polako su izišle na otvoreno. Nekoliko ih se čak približilo, onjušilo sa gađenjem vreli predmet, a zatim pošlo za svojim poslovima - trebalo je preživeti još jedan dan.

Sletanje je zaista bilo gadno. Pilot se nije micao u svojoj kapsuli. Noć i sledeći dan prošli su bez ikakvog zvuka iznutra.

Konačno, uz kašljanje i ječanje, Fiben se probudio. "Šta...? Gde...?" Zastenjao je.

Prva pribrana pomisao bila mu je da je upravo progovorio na engličkom. To je dobro, zaključio je bez oduševljenja. Znači da mozak nije oštećen.

Za neo-šimpanze sposobnost govora je bila najveće dostignuće, a vrlo lako se gubila. Govorna afazija po pravilu značila je promenu statusa - a često i svrstavanje među uslovnjake.

Naravno, uzorci Fibenove plazme su već poslani na Zemlju i verovatno je bilo prekasno da se opozovu, pa zar bi bilo važno ako bi mu promenili status? Ionako mu nikad nije bilo važno koje je boje njegova genetska karta.

Ili mu bar nije bilo važnije nego svakom prosečnom šimpanzi.

Oho, postajemo filozofi? Odlazemo neizbežno? Ne oklevaj, Fibene, stari družo. Navali! Otvori oči. Prepipaj se. Proveri jesi li još u jednom komadu.

To je bilo lako pomisliti, ali mnogo teže izvesti. Fiben je zastenjao dok je pokušavao da podigne glavu. Bio je toliko dehidriran da mu je otvaranje očnih kapaka izgledalo kao podizanje zardalih roletni.

Konačno je uspeo da zažmiri. Video je ispucali i ogaravljen vizir kapsule. Debeli slojevi prljavštine i iskidanog bilja bili su prošarani, ko zna kad posle pada, kapima slabe kiše.

Uskoro je otkrio jedan od razloga dezorijentisanosti: kapsula je bila nagnuta za preko pedeset stepeni. Petljao je po pojasu za vezivanje dok ga nije otkopčao i smesta pao preko doručja sedišta. Sačekao je da nakupi malo snage, a onda je počeo da lupa po zaglavljenom izlazu i mumla psovke sve dok ga iz otvora nije zasuo pljusak lišća i kamenčića.

Usledilo je nekoliko minuta sumanutog kivanja, a na kraju se Fiben našao previjen preko ivice izlaza, jedva dišući.

Zaškrgutao je zubima. "Hajde", promrmljao je, "idemo odavde!" Izdigao se na ruke. Trudeći se da ne misli na neprijatnu vrelinu spoljnjeg omotača i bol svojih uboja, očajnički se progurao kroz otvor, tražeći nogama stepenik sa spoljašnje strane. Osetio je prljavštinu, blagosloveno kopno. No, kad je pustio ivicu ulaza, levi članak ga nije izdržao. Prevrnuo se i prizemljio uz bolan tresak.

"Auf!" jeknuo je i izvukao ispod sebe oštar iverak koji mu je iscepao brodske pantalone. Prostrelio ga je pogledaom i bacio u stranu, a onda se uspuzao uz hrpu otpadaka koja je okruživala kapsulu.

Tačno pred njim, desetak metara dalje, praskozorje je osvetljavalo ivicu oštre padine. Odozdo je dopiralo udaljeno hućanje vode. Uh, pomislio je zaprepašćen blizinom izbegnute propasti, još koji metar i ne bih bio ovoliko žedan.

Kako se sunce podizalo, planina s druge strane doline postajala je sve jasnija, pokazujući zadimljena, oprljena mesta gde su pali veći komadi svemirskog otpada. Toliko o starom 'Prokonzulu', pomislio je Fiben. Posle sedam hiljada godina verne službe desetinama veličanstvenih galaktinskih rasa, dočekao je da ga razbuca jedan

običan Fiben Boldžer, štićenik samoniklih, napola uvežban pilot civilne zaštite. Kakav ponižavajući kraj za dostojanstvenog starog ratnika...

No, Fiben je ipak nadživeo svoj brod. Bar za neko vreme.

Neko je jednom rekao da se razum može meriti energijom koju razumnjak utroši na stvari koje se ne tiču preživljavanja. Fibenu se činilo da mu je telo pretvoreno u napola pečeni giros, ali našao je snage da se nasmeši. Padao je nekoliko miliona kilometara, a možda će doživeti da o tome priča nekom prepametnom, dva pokolenja uzdignutijem unuku.

Potapšao je sprženu zemlju kraj sebe i nasmejao se glasom izobličeniim od žeđi.

"Čik to uradi, Tarzane!"

14. UTAKALTING

"...Došli smo kao sledbenici galaktinske tradicije, zaštitnici doličnosti i časti, pobornici drevne volje onih koji su osnovali postojeći poredak pre toliko vremena..."

Galaktinski treći nije baš dobro ležao Utakaltingu, pa je koristio prenosnu sekretaricu da snimi manifest invazije Gubrua kako bi ga kasnije proučio. Slušao je na pola uha dok je privodio kraju svoje pripreme.

...na pola uha... Korona mu je izbacila iskru iznenađenja kad je shvatio da je u mislima upotrebio tu frazu. Ljudske metafore su mu uvek bole uši!

Sve šimpanze u blizini podesili su svoje prijemnike za prevod na englički, koji se takođe emitovao sa brodova Gubrua. To je bila 'nezvanična' verzija manifesta, pošto je englički važio za samonikli jezik, nepodesan za diplomatiju.

Utakalting je ispreo glif lit-caka, što bi približno odgovaralo 'dugačkom nosu', i namenio ga osvajačima. Jedan od njegovih pomoćnika, neo-šimpanza, zagledao se u njega sa zbunjenim izrazom lica. Mora da ima latentnu psi-sposobnost, pomislio je Utakalting. Ostala tri kosmata štićenika skupila su se pod obližnjim drvetom, slušajući nastavak manifesta nastupajuće armade.

"...u skladu sa Protokolom i svim Pravilima rata, Zemlji je upućen dopis sa objašnjenjem naših pritužbi i naših zahteva za obeštećenje..."

Utakalting je postavio poslednji pečat na ulazu u Diplomatsko skladište. Piramidalna građevina nalazila se na litici koja je gledala na Kilmarsko more, samo malo jugozapadno od ostalih zgrada Timbrimske ambasade. Okean u daljini delovao je pitomo i prolećno. Čak i danas su po mirnim vodama krstarili ribarski čamci, kao da na nebu nije bilo ničeg strašnijeg od paperjastih oblaka.

No, Utakaltingove kancelarije i službena rezidencija, odmah iza malog zasada tulske div-trave koju je doneo sa svoje planete, bili su ispražnjeni i napušteni.

Formalno gledano, mogao je da ostane na svom položaju, ali nije

verovao izjavi napadača da će poštovati Pravila rata. Gubru su bili dobro poznati po tome što tumače pravila onako kako to njima odgovara.

U svakom slučaju, Utakalting je imao svoje planove.

Kad je zapečatio ulaz, odmakao se od Diplomatskog skladišta. Odvojeno od same Ambasade, zapečaćeno i opremljeno čuvarom, bilo je zaštićeno milionima godina tradicije. Kancelarije i ostali delovi Ambasade biće pretraženi, ali napadači bi morali da smisle mnogo jak izgovor da bi provalili u ovu zgradu.

Utakalting se ipak nasmešio. Imao je poverenja u Gubrue.

Kad se udaljio desetak metara, usredsredio se i ispreo jednostavan glif i uputio ga prema vrhu piramide, gde se tiho okretala mala, plava kugla. Čuvar je smesta zasvetleo i zabrujao. Utakalting se tek tada okrenuo i pridružio šimpanzama koji su čekali.

"... kao prvo, klijenti Zemljana, znavično poznati kao tursiops amicus, ili 'neo-delfini', načinili su otkriće koje nisu podelili. Veruje se da to otkriće ima ogromnu važnost za galaktinsku zajednicu.

Klan Gooksi-Gubru, kao zaštitnik tradicije i nasleđa Praotaca, ne dopušta da bude isključen iz ovoga! Naše je zakonito pravo da uzmemo taoce i tako primoramo poluobrazovana vodena bića i njihove samonikle gospodare da obznane skrivene podatke..."

Utakalting se odavno pitao šta li je to druga rasa šticećenika ljudi pronašla tamo na drugoj strani diska Galaksije. Čežnjivo je uzdahnuo. Kako stoje stvari u Pet Galaksija, morao bi da pođe na dugo putovanje kroz hipersvemir nivoa D i pojavi se nekih milion godina odavde, pa da sazna celu priču. Naravno, tada bi sve to već bila drevna istorija.

Ono što je 'Brazdač' učinio da izazove opštu krizu zapravo i nije bilo bitno. Timbrimsko Veliko veće proračunalo je da bi se nekakva eksplozija ionako desila tokom sledećih stoleća. Zemljani su samo uspeli da je malo ubrzaju. To je bilo sve.

Da je malo ubrzaju... Utakalting je potražio pravu metaforu. Kao kad bi dete pobeglo iz kolevke, dopuzalo pravo u jazbinu zveri sa VI'Korga i šljepilo kraljicu po njušci!

"... kao drugo, i to je glavni razlog za našu plemenitu intervenciju, postoji ozbiljna sumnja da se na planeti Gart dešavaju nepravilnosti

pri Uzdizanju!

Posedujemo dokaze da je polurazumna vrsta, poznata kao 'neo-šimpanze', potpuno pogrešno vođena, i to ne samo od strane ljudi kao pokrovitelja nego i Timbrima kao savetnika..."

Timbrimi? Loši savetnici? O, platićete vi za tu uvredu, uobražene ptičurine, zarekao se Utakalting.

Šimpanze su žurno ustali i duboko se poklonili kad im se približio. Dok im je uzvraćao pozdrav, Utakalting je osetio na vrhovima korone kratko blistanje glifa silf-kun.

"Želim da pošaljem nekoliko poruka. Hoćete li mi pomoći?"

Svi su zaklimali glavama. Očito im je bilo neprijatno zajedno, jer su poticali iz različitih društvenih slojeva.

Jedan je ponosno nosio uniformu oficira civilne zaštite. Dvoje je bilo u otmenoj civilnoj odeći. Poslednji i najgore obučeni šimpanza nosio je na grudima ploču sa ekranom i nizom dugmadi sa obe strane, što mu je omogućavalo da se kako-tako izražava. Ovaj nesrećnik je stajao malo dalje od ostalih i nije podizao pogled sa zemlje.

"Vama na službi", rekao je uredni mladi poručnik u stavu 'mirno'. Izgleda da nije primećivao prezrive poglede nakinđurenih civila.

"Drago mi je, mladi prijatelju." Utakalting ga je potapšao po ramenu i pružio mu malu, crnu kocku. "Molim te, odnesi ovo planetnom koordinatoru Onigl i prenesi joj izraze mog poštovanja. Kaži joj da sam morao da odložim polazak u Sklonište, ali se nadam da ćemo se uskoro videti."

Zapravo i ne lažem, setio se pri tom. Božanstveni anglički jezik i njegove dvosmislenosti!

Šimpanza poručnik uzeo je kocku i ponovo se poklonio, pod potpuno određenim uglom kojim dvonošci izražavaju poštovanje pripadniku savezničke pokroviteljske rase. Okrenuo se, ni ne pogledavši ostale, i odjurio prema svom kurirskom biciklu.

Jedan od civila, očito misleći da ga Utakalting neće čuti, šapnuo je svom uparađenom kolegi: "Nadam se da će uobraženko zajedno sa svojim plavim kartonom pasti u baru i ulopati tu uniformu."

Utakalting se pravio da nije ništa čuo. Ponekad se isplatilo ostaviti druge u uverenju da je Timbrimima sluh isto tako slab kao i vid.

"Ovo je za vas", rekao je dvojici u otmenoj odeći i dobacio im po malu torbu. Bile su pune GalPara, novca koji je i u ovakvim vremenima uvek bio 'čist', jer je za njega svojim sadržajem jemčila sama Biblioteka.

Dvojica šimpanza naklonila su se Utakaltingu, pokušavajući da oponašaju odmerenost mladog oficira. Jedva je obuzdao oduševljeni smeh, jer je osetio da im se žiža - središte svesti - obojici spustila do ruke u kojoj su držali torbu, isključujući gotovo sve ostalo na svetu.

"Pođite i potrošite ga kako želite. Zahvaljujem vam za dosadašnju službu."

Dvojica članova malog podzemlja Port Helenije okrenula su se i odjurila kroz zasad. Po još jenoj ljudskoj metafori, oni su bili Utakaltingove 'oči i uši' od kako je došao na Gart. Sada su očito smatrali da je njihov posao završen.

I hvala vam na onome što ćete uskoro učiniti, dodao je u mislima. Dobro je poznao njihovu grupu uslovnjaka. Brzo će potrošiti njegov novac, pa će poželeti još. Za nekoliko dana, moći će da ga dobiju na samo jednom mestu.

Utakalting je bio potpuno siguran da će uskoro imati nove poslodavce.

"...došli kao prijatelji i zaštitnici pre-razumnog naroda, da se postaramo da steknu dolične pokrovitelje i članstvo u uglednom klanu..."

Ostao je još samo jedan čim. Nesrećnik je pokušavao da stoji što uspravnije, ali se ipak nervozno premeštao s noge na nogu i nesvesno osmehivao.

"A sad..." Utakalting je naglo prekinuo. Okrenuo se da pogleda ka moru i razmahao se trepljama.

Sa rta na drugoj strani zaliva sunuo je zrak svetla i zario se u nebo ka istoku. Utakalting je zaklonio oči, ali nije gubio vreme zavideći Zemljanima na oštrom vidu. Bleštanje se pelo sve više, ostavljajući za sobom trag koji je samo on mogao da oseti: blistanje veselog polaska koje je trajalo nekoliko sekundi, a zatim se raspršilo u belom tragu letelice.

Ot-tusut, Utakaltingov pomoćnik, sekretar i prijatelj, poveo je njihov brod pravo ka srcu bojne flote koja je opkolila Gart. Ko zna?

Timbrinski brod je bio naročite građe. Možda će i uspeti da se probije.

Naravno, to nije bio Ot-tisutov posao. Njegovo je bilo samo da pokuša.

Utakalting je pažljivo kenirao. Da, nešto se spuštalo niz stub svetlosti. Blistava zaostavština. Privukao je Ot-tusutov poslednji glif i pažljivo ga sklonio. Ako ikada bude stigao kući, predaće ga porodici valjanog Timbrima.

Sada ih je na Gartu ostalo samo dvoje, a Ataklena je bila bezbedna koliko god se to moglo obezbediti. Bilo je vreme da se Utakalting postara za sopstvenu sudbinu.

"...da spasemo nedužna bića od izopačenog pridizanja koje im pružaju samonikli i kriminalci..."

Okrenuo se ka malom čimu, svom poslednjem pomoćniku. "A sad, Džo-Džo, hoćeš li da i ti dobiješ zadatak?"

Džo-Džo stade da petlja sa svojom pločom.

DA, MOLIM VAS
JAKO ŽELIM DA VAM POMOGNEM

Utakalting se nasmešio. Morao je da požuri pred Kaulta. Tenanski ambasador do sada je verovatno pobesneo od čekanja pored Utakaltingove letelice. No, moraće da sačeka još koji minut.

"Da", rekao je Džo-Džou. " Mislim da bi mogao nešto da mi učiniš. Znaš li da čuvaš tajnu?"

Mali genetski škart brzo je zaklimao glavom, očiju punih odanosti. Utakalting je proveo mnogo vremena sa njime, učeći ga stvarima kojih nije bilo u školama na Gartu - veštini preživljavanja u divljini i pilotiranju, na primer. Džo-Džo nije bio veličanstveni primerak Uzdizanja, ali bio je vrlo srčan i posedovao je sasvim dovoljno one lukavosti koju je Utakalting posebno cenio.

"Vidiš li ono plavo svetlo na vrhu piramide, Džo-Džo?"

DŽO-DŽO PAMTI,

ispisao je mališa.

DŽO-DŽO PAMTI SVE ŠTO STE REKLI.

"Fino". Utakalting je klimnuo. "Znao sam da ćeš zapamtiti. Računam na tebe, dragi moj, mali prijatelju." Nasmehio se, a Džo-Džo mu je revnosno uzvratio.

U međuvremenu, kompjuterski glas iz svemira jednolično je nastavljao, završavajući Manifest invazije.

"... i predati ih na usvajanje nekom pogodnom starijem klanu - koji ih neće navoditi na loše ponašanje..."

Govorljive neke ptice, pomislio je Utakalting. Zaista su smešne.

"Pokazaćemo im mi šta je 'loše ponašanje', je li, Džo-Džo?"

Mališa je nervozno klimnuo glavom. Nasmehio se, iako nije sasvim razumeo.

15. ATAKLENA

Te noći, mala logorska vatra bacala je žute i crvene odsjaje po deblima gotovo-hrastova.

"Bio sam tako gladan da mi je čak i vakuumski paprikaš izgledao ukusan", uzdahnuo je Robert dok je spuštao tanjir i kašiku. "Mislio sam da napravim večeru od pečenog korena pločastog bršljana, ali čini mi se da neko vreme nećemo imati apetita za taj specijalitet."

Ataklena je razumela Robertovu potrebu da govori o nevažnim sitnicama. I Timbrimi i Zemljani imali su običaj da tako ublažavaju nevolje - još jedna neobična sličnost između dve vrste.

Ona je jedva nešto pojela. Peptidi preostali od geir reakcije uglavnom su bili uklonjeni, ali još je bila pomalo ukočena posle popodnevene pustolovine.

Nad njihovim glavama, petinu neba potpuno je zaklanjala tamna traka oblaka galaktičke prašine, oivičena blistavim vodoničnim maglinama. Jedva podigavši koronu, Ataklena se zagledala u zvezdani svod. Osećala je sitne, uznemirene emocije šumskih stvorenja oko sebe.

"Roberte?"

"Hm... da, Klena?"

"Roberte, zašto si izvadio kristale iz radija?"

Za trenutak je oklevao, a onda je odgovorio dubokim, smirenim glasom. "Nadao sam se da još nekoliko dana neću morati da ti kažem, ali noćas sam video eksplozije komunikacionih satelita. Znači da su Galaktinci stigli, baš kao što su naši roditelji očekivali. Detektori rezonance sa svakog broda mogu da otkriju kristale za radio, čak i kad nije uključen. Izvadio sam ih da nas ne bi našli pomoću njih. To je uobičajen postupak."

Ataklena je osetila podrhtavanje u korenu kose, tik iznad nosa, kako se širi duž glave i niz leđa. Znači, počelo je.

Deo nje želeo je da bude uz oca. Još ju je bolelo to što ju je otpratio umesto da joj dopusti da ostane sa njim, da mu pomogne.

Ćutanje se odužilo. Osetila je Robertovu nervozu. Dvaput je zaustio da progovori, pa se predomislio. Konačno je Ataklena

klimnula. "Slažem se sa tvojom logikom i uklanjanjem kristala, Roberte. Čak mislim da razumem i zaštitnički poriv koji te je naveo da mi ne kažeš šta se dešava. Ipak, nemoj ubuduće tako da postupaš. Bilo bi nepromišljeno."

Robert se ozbiljno složio. "Dobro, Ataklena. Neću."

Neko vreme su ćutke ležali, a onda je Robert pružio zdravu ruku da je dodirne. "Klena, ti... voleo bih da znaš koliko sam ti zahvalan. Spasila si mi život..."

"Oh, Roberte", umorno je uzdahnula.

"...ali i više od toga. Kad si ušla u moju svest, pokazala si mi mnogo o meni... stvari koje ranije nisam znao. To je važna usluga. Ako želiš, možeš proveriti u knjigama. Samoobmane i neuroze su najpodmuklije bolesti čovečanstva."

"One ne postoje samo kod ljudi, Roberte."

"Verovatno si u pravu. Ono što si videla u mom umu po svoj prilici je mačji kašalj po merilima od pre Kontakta. S obzirom na našu istoriju... ovaj... čak i najrazumnije od nas treba povremeno podsetiti."

Ataklena nije znala šta da kaže, pa je ćutala. Mora da je stvarno bilo užasno živeti u mračno doba čovečanstva.

Robert se nakašljao. "Zapravo, hoću da kažem da znam koliko si učinila da bi se prilagodila - naučila si ljudske izraze, izmenila fiziologiju..."

"To je samo opit". Slegnula je ramenima, još jedan ljudski gest. Odjednom je shvatila da joj je lice toplo. Kapilari su se širili u ljudskoj reakciji koja ju je oduvek čudila. Pocrvenela je!

"Da, opit. Ali bilo bi pravo da se odvija u oba pravca, Klena. Timbrimi su poznati po svojoj prilagodljivosti širom Pet Galaksija, ali i mi ljudi možemo ponešto da naučimo."

Podigla je pogled. "Šta hoćeš da kažeš?"

"Hoću da kažem da bih voleo kad bi me naučila ponešto o ponašanju Timbrima. O vašim običajima. Želim da znam šta kod tvojih zemljaka odgovara iznenađenom pogledu, klimanju glave, osmehu."

Opet se pojavilo treperenje. Ataklena je posegnula koronom, ali jednostvani, nežni glif iznad Robertove glave brzo je nestao. Možda

nije ni bio svestan da ga je ispreo.

"Znaš", rekla je, trepćući i vrteći glavom, "nisam sasvim sigurna, ali čini mi se da si već počeo."

Kad su polazili sledećeg jutra, Robert je bio ukočen i grozničav. Smeo je da uzme samo malo anesthetika, da bi mogao da hoda.

Ataklena je strpala većinu njihovog prtljaga u šupljinu debla jedne gumene bukve i zarezala koru da bi prepoznala mesto. Sumnjala je da će ikad iko doći po te stvari. "Moramo ti naći doktora", rekla je, osećajući njegov pogled. Povišena temperatura svakako nije bila dobar znak.

Robert joj je pokazao uzak usek između dveju planina na jugu. "Ako pođemo tuda, za dva dana ćemo stići do farme Mendoza. Gospođa Mendoza je bila medicinska sestra pre nego što se udala za Huana i prešla u poljoprivrednike."

Ataklena je gledala u prolaz, dvoumeći se. Moraće da se penju više od kilometra da bi ga prešli.

"Roberte, jesi li siguran da je to najbolji put? Uverena sam da sam povremeno osećala emocije razumnjaka iz mnogo veće blizine, odnekud iza onih brda na istoku."

Oslanjajući se na svoju improvizovanu štaku, Robert se već uputio ka jugu. "Hajde, Klenu", dobacio je preko ramena. "Znam koliko želiš da sretneš Gartlinga, ali sad nije vreme za to. Ići ćemo u lov na pre-razumne tek kad mene lepo zakrpe."

Ataklena je bez reči gledala za njim, zapanjena nelogičnošću te primedbe. Požurila je da ga stigne. "Roberte, rekao si vrlo čudnu stvar! Kako bih i pomislila na potragu za lokalnim stvorenjima, ma kako tajanstvenim, kad tebi treba pomoć! Razumnjaci koje sam osetila na istoku svakako su ljudi i šimpanze, mada priznajem da je bilo i nečeg neobičnog, drugačijeg, gotovo kao..."

"Aha!" Robert se nasmešio kao da je upravo nešto priznala. Nastavio je da hoda.

Zaprepašćena, Ataklena je pokušala da uhvati njegova osećanja, ali mladićeva disciplina i odlučnost bili su naprosto neverovatni za jednog pripadnika samonikle rase. Jedino što je osetila bilo je da je uznemiren - i da to ima neke veze sa pominjanjem razumnih misli

istočno odatle.

Oh, kad bih bila pravi telepata! Ponovo se upitala zašto Veliko Veće Timbrima nije odbacilo pravila Instituta za Uzdizanje i nastavilo da razvija sposobnosti rase. Ponekad je zavidela ljudima na zatvorenosti koju su mogli da stvore oko svojih života i istovremeno prezirala ogovaračku nasrtljivost sopstvene kulture. No, sad je želela da se probije unutra i da sazna šta to on krije!

Korona joj se razmahala; da je na kilometar okolo bilo Timbrima, trzali bi se od žestine i besa njenog mišljenja o postojećem stanju stvari.

Robertu je postajalo sve teže kako su se približavali prevoju prvog grebena, jedva više od sata kasnije. Ataklena je do tada već znala da kapljice znoja na čelu za njega znače isto što i crvenilo i podizanje korone za Timbrime - pregrevanje.

Kad ga je čula kako poluglasno broji, znala je da se moraju odmoriti. No, Robert je odmahnuo glavom. "Bolje da prođemo ovaj greben i siđemo u dolinu. Bićemo u hladovini sve do useka." Nastavio je da korača sa očitim naporom.

"I ovde ima hladovine", pobunila se i povukla ga ka hrpi kamenja pokrivenoj rastinjem sa lišćem nalik na kišobran. Sveprisutne prevozne puzavice povezivale su ih sa šumskim rastinjem.

Robert je uzdahnuo dok mu je pomagala da sedne i nasloni se na gromadu u hladovini. Obrisala mu je čelo, a onda je počela da skida zavoj kojim mu je desna ruka bila imobilisana. Nije mogao da uzdrži uzvik bola.

Pored mesta gde je kost pukla, koža je bila svetlije ružičasta. "Je li ovo loš znak, Roberte?"

Za trenutak je osetila da počinje da glumi, a onda se predomislio i odmahnuo glavom. "Ne baš. Izgleda kao infekcija. Najbolje da uzmem još malo tog univerzalnog..."

Posegnuo je za njenim rancem, gde se nalazio paket za prvu pomoć, ali je izgubio ravnotežu i Ataklena je morala da ga pridrži.

"Sad je dosta, Roberte. Ne možeš hodati do farme Mendoza, ja ne mogu da te nosim, a ne pada mi na pamet da te ostavim samog dva ili tri dana! Ti kao da zbog nečega izbegavaš grupu koju sam osetila na istoku. Ma šta to bilo, valjda je važnije da spaseš svoj

život!"

Robert je poslušno progutao dve plave pilule koje mu je dala sa vodom iz čuture. "Dobro, Klenu", uzdahnuo je. "Idemo na istok. Samo mi obećaj da ćeš pevati koronom, važi? To mi se strašno sviđa, kao i ti, i pomaže mi da te bolje razumem... a sad bi stvarno trebalo da krenemo, jer sam počeo da buncam. To je siguran znak da je ljudskom biću loše. Do sada to sigurno znaš."

Ataklenine oči su se razmakle u osmehu. "To sam već znala, Roberte. Kaži mi, kako se zove mesto kuda smo se uputili?"

"Zove se 'Središte Haulet' i nalazi se odmah iza druge grupe bregova, na onu stranu", pokazao je prema jugoistoku. "Ne vole nenajavljene goste, pa će biti bolje da glasno govorimo dok se budemo približavali."

Malo po malo, prešli su prvi prevoj nešto pre podneva i sad su se odmarali u hladovini kraj izvora. Robert je zapao u nemiran san.

Ataklena ga je posmatrala sa osećanjem potpune bespomoćnosti. Uхватила je sebe kako pevuši čuvenu Tlufal-tilovu 'Tužbalicu neizbežnog'. Sumorno delo za koronu i glas nastalo je pre više od četiri hiljade godina, u vreme tuge što je rasa timbrimskih pokrovitelja, Klatmura, istrebljena u krvavom međuzvezdanom ratu.

Neizbežnost je strašno smetala njenom narodu, baš kao i ljudima. No, Timbrimi su odavno rešili da isprobaju sve mogućnosti - da nauče sve filozofije. I očajavanje je spadalo među njih.

Ne ovaj put! - zarekla se. Ušuškala je Roberta u vreću za spavanje i naterala ga da popije još dve pilule. Namestila mu je ruku što je bolje umela i nagomilala kamenje pored njega da bi sprečila da se nezgodno okrene.

Nadala se da će nizak zid šipraga unaokolo zadržati opasne životinje. Naravno, Bururali su očistili šume Garta od svih krupnih bića, ali ipak je pomalo brinula. Hoće li onesvešćeni mladić biti bezbedan ako ga nakratko ostavi?

Spustila je svoj minilaser i čuturu nadohvat Robertove zdrave ruke. Zatim se sagnula i dodirnula mu čelo svojim osetljivim, izmenjenim usnama. Korona joj se otvorila i pala preko njegovog lica, gladeći ga nežnim trepljama, tako da se oprostila od njega i na

način svog naroda.

Jelen bi trčao brže. Jaguar bi tiše promicao kroz šumu. No, Ataklena nikad nije čula za ta bića. Čak i da jeste, Timbrimi se nikad nisu plašili poređenja. Osnovna osobina njihove rase bila je prilagodljivost.

Već tokom prvog kilometra pokrenuli su se automatski mehanizmi za promene. Žlezde su joj ojačale noge, a promene u krvi omogućile su joj da bolje iskoristi udahnuti vazduh. Vezivno tkivo postalo je rastresito i nozdrve su joj se široko otvorile da propuste još više, a na drugim mestima koža je očvrsla kako joj grudi ne bi poskakivale pri trčanju.

Uzbrdica je bila sve strmija dok je izlazila iz druge doline ka drugom prevoju iz koga se nalazilo njeno odredište. Zvuk njenih brzih koraka bio je tih i mek. Tek bi povremeno slomljena grančica oglasila njen prolazak, terajući šumska bića u zaklon senki. Njihovi signali su je pratili, mogla je da ih čuje i oseti koronom.

Očito neprijateljstvo glasova gotovo ju je navelo da se nasmeši, na potpuno timbrimski način. Životinje su uvek tako ozbiljne. Samo nekolicina onih gotovo spremnih za Uzdizanje pokazuje ponešto nalik na smisao za humor. A onda, kad ih neko usvoji i počne Uzdizanje, ta osobina se najčešće iskorenjuje kao 'činilac nestabilnosti'.

Posle sledećeg kilometra, Ataklena je malo usporila. Moraće da pazi na tempo, ako ništa drugo ono zato da se ne pregreje. To je za Timbrime opasno.

Stigla je na prevoj grebena, do sveprisutnih pršljenastih stena, i usporila da bi ispitala lavirint kamenja. Onda je rešila da se odmori i nakratko se naslonila na jednu stenu. Teško dišući, ispružila je koronu. Treplje su se njihale, tražeći.

Da! U blizini je bilo ljudi! I neo-šimpanza. Sada je već dobro poznavala oba ova oblika.

I još... usredsredila se. Bilo je još nečega. Nečega izazivačkog.

Sigurno ono zagonetno biće koje je već dvaput osetila! U jednom trenutku delovalo je potpuno zemaljski, a u sledećem se sasvim uklapalo u ovaj svet. U svakom slučaju, bilo je pre-razumno, sa

sopstvenom, tamnom, ozbiljnom prirodom.

Kad bi bar empatija imala osećanje za orijentaciju! Ataklena je pošla napred, tražeći pravac kroz kameni lavirint.

Osetila je senku na sebi. Nagonski je odskočila unazad i pogurila se - hormoni su smesta dali rukama i nogama snagu za borbu. Ataklena je naglo udahнула vazduh, boreći se protiv geir reakcije. Očekivala je da će videti neko sitno, mačkasto biće koje je preživelo Bururale, a ne nešto ovako ogromno!

Smiri se, rekla je sebi. Prilika koja je stajala na kamenu iznad nje bila je krupan dvonožac, očito čovekov rođak i svakako ne Gartling. Šimpanza, naravno, nikad ne bi mogao da joj naudi.

"Z-zdravo!" Jedva je progovorila anglički zbog drhtanja od geira. U sebi je proklela nagonске reakcije koje su Timbrime učinile opasnim u sukobima, ali neprijatnim u učtivom društvu... a da se i ne govori o skraćanju života.

Prilika na kamenu, uspravljena na dve noge i sa pojasom punim alata, piljila je u nju. Nije mogla da raspozna značenje tog pogleda. Bleštavo, plavičasto svetlo Gartovog sunca smetalo joj je da se usredsredi. No, Ataklena je ipak uvidela da je ovaj šimpanza vrlo krupan.

Nije reagovao na pozdrav. I dalje je piljio u nju.

Od mlade štíćeničke rase, kao što su neo-šimpanze, nije trebalo očekivati neku veliku bistrinu. Ataklena je rešila da još jednom pokuša. Zagledala se u krupnu priliku i progovorila polako i pažljivo.

"Desila se nesreća. Nedaleko odavde povređeno je ljudsko biće", naglasila je. "Treba mu pomoć. Molim te, odvedi me do ljudi, što brže." Očekivala je brz odgovor, ali stvorenje se samo premestilo s noge na nogu i nastavilo da pilji.

Počela je da se oseća pomalo blesavo. Možda je naletela na vrlo glupog šimpanzu? Ili deformisanog? Nove štíćeničke rase uvek su sadržale mnogo promenljivosti, što je ponekad donosilo i zastranjivanja - kao što se nedavno desilo Bururalima, ovde, na Gartu.

Ataklena je raširila čula. Pružila je koronu i smesta je skupila od iznenađenja.

Ovo je bilo pre-razumno biće! Prevarila ju je spoljašnja sličnost -

krzno i dugačke ruke. Ovo uopšte nije bio šimpanza, nego strano biće koje je osetila pre samo nekoliko minuta!

Nikakvo čudo da nije odgovorilo. Još nije imalo pokrovitelja koji bi da naučio da govori! Oko njega je sve treperelo od Potencijala. Mogla je da ga oseti, tik ispod površine.

Upitala se kako se uopšte treba obraćati tek otkrivenom pre-razumnjaku. Pažljivo se zagledala u njega. Tamno krzno se presijavalo na suncu. Kratke, krive noge nosile su snažno telo sa glavom koja se završavala gotovo šiljastom kupom. Gledano odozdo, ramena su se stapala sa glavom bez naglašenog vrata.

Ataklena se setila poznate Makutalijeve priče o svemirskom lutalici koji je u šumi, daleko od naselja kolonista, našao dete odgajeno u grupi divljih trkača po granama. Kad je uhvatio u mrežu besno, režeće stvorenjce, lovac mu je oreolom poslao pojednostavljen ska-kuon, ogledalo duše.

Pribrala je sećanja i stvorila što sličniji empatski glif.

GLEDAJ U MENI - SLIKU SAMOG SEBE

Biće se uspravilo. Pošlo je unazad, frkćući i njušeći vazduh.

Isprva je pomislila da je to zbog njenog glifa. Onda je buka, negde blizu, prekinula nesigurnu vezu. Pre-razumni je ponovo frknuo - dubok, isprekidan zvuk - a onda se okrenuo i otišao, skaćući s kamena na kamen sve dok nije iščezao.

Ataklena je požurila za njim, ali bez uspeha. Začas je izgubila trag. Konačno je uzdahnula i pošla ponovo na istok, gde je Robert rekao da se nalazi 'Središte Haulet'. Pronalaženje pomoći bilo je najvažnije.

Išla je polako, da bi se snašla između razbacanog kamenja. Kako se strmina spuštala u sledeću dolinu, lavirint je postajao sve proređeniji. Kad je zaokrenula pored ogromnog monolita, gotovo se sudarila sa spasilačkom ekipom.

"Žao nam je što smo vas prepali, gospođice", vođa grupe se izvinjavao hrapavim glasom. Zvučao je kao kombinacija rezanja i pune livade zrikavaca. Još jednom se naklonio. "Jedan skupljač

sezina došao je da javi kako se nekakav brod srušio u ovom kraju, pa smo poslali nekoliko spasilačkih ekipa. Jeste li možda videli da se spušta nešto nalik na svemirski brod?"

Ataklena je još drhtala od Beskrajnom proklete histerične reakcije. Mora da je zastrašujuće izgledala tokom prvih nekoliko sekundi, kada ju je iznenađenje gurnulo u još jedan nalet divljih promena. Siroti stvorenja bila su prepadnuta. Zaklonjeni iza vođe, četiri čima su je nervozno gledala.

"Ne, nisam", odgovorila je polako i pažljivo, da ne bi još više uplašila male štice. "Ali imam da prijavim drugačiju nesreću. Moj saputnik, ljudsko biće, juče popodne je ozbiljno povređen. Ima slomljenu ruku, a možda i infekciju. Moram da govorim sa nekim odgovornim licem koje će organizovati prevoz za njega."

Vođa grupice bio je nešto viši od proseka, gotovo metar i po. Kao i svi ostali, nosio je kratke pantalone, pojas sa alatom i ranac. Kad se nasmešio, otkrio je upečatljiv niz krupnih, žućkastih zuba.

"Ja sam dovoljno odgovoran. Zovem se Bendžamin, gospođice... gospođice..." Upitno ju je gledao.

"Ataklena. Moj saputnik je Robert Onigl, sin Planetnog koordinatora."

Bendžamin je raširio oči. "Shvatam. Pa, gospođice... Ataklena... do sad ste sigurno čuli da na Gart dolazi borbena flota vanzemaljaca. Zato ne smemo da koristimo nikakav prevoz osim u slučaju krajnje nužde. No, moja ekipa je dovoljno opremljena da pomogne čoveku sa povredama kakve ste opisali. Ako bi ste nas povelili do gospodina Onigla, postaraćemo se za njega."

Ataklena je istovremeno osetila olakšanje i zaprepašćenje što je zaboravila na druge važne stvari. Morala je da upita. "Je li već utvrđeno ko su napadači? Jesu li se spustili?"

Bendžamin se ponašao vrlo stručno i izgovor mu je bio dobar, ali nije mogao da prikrije zbunjenost kad se zagledao u nju, glave nagnute u stranu kao da pokušava da je vidi iz drugog ugla. I ostali su piljili u nju. Očito nikad ranije nisu sreli nekoga takvog.

"Ovaj, žao mi je, gos'ce, ali vesti nisu bile određene što se toga tiče. Itiji... uh." Opet se zagledao u nju. "Ovaj, izvinite, gos'ce, ali vi niste čovek, zar ne?"

"Blagi Kaltmure, naravno da nisam!" narogušila se Ataklena. "Otkuda ti ta pomisao..." A onda se setila svih sitnih spoljašnjih promena koje je učinila zbog svog opita. Sada mora da stvarno liči na ljudsko biće, naročito sa suncem iza leđa. Nikakvo čudo što su mali šticećenici bili tako zbunjeni!

"Ne", rekla je, ovaj put mnogo blaže. "Nisam čovek. Ja sam Timbrim."

Čimovi su dahnuli i brzo se zagledali. Bendžamin se naklonio, ruku prekrštenih na grudima, prvi put se ponašajući kao šticećenik pred predstavnikom rase pokrovitelja.

Timbrimi, kao ni ljudi, nisu naglašavali svoju prevlast nad šticećeničkim rasama. Ipak, ovaj gest pomogao je Atakleni da zaleči povređena osećanja. Kad je Bendžamin ponovo progovorio, izgovor mu je bio mnogo bolji.

"Oprostite mi, gos'ce. Hteo sam da kažem kako nisam sasvim siguran ko su napadači. Nisam bio pored prijemnika kad je emitovan njihov manifest, pre nekoliko sati. Neko mi je rekao da su u pitanju Gubruj, ali čuo sam i da pominju Tenance."

Ataklena je uzdahnula. Tenanci ili Gubruj. No, moglo je biti i gore. Jedni su pritvorni i uskogrudni, a drugi podli i okrutni, ali nisu promišljeno zli kao Soroi niti jezivo smrtonosni kao Tandui.

Bendžamin se tiho obratio jednom od svojih saputnika. Omanji šimpanza se okrenuo i požurio niz stazu u pravcu iz koga su došli, prema tajanstvenom 'Središtu Haulet'. Ataklena je osetila drhtaj teskobe. Ponovo se upitala šta se to dešava u dolini koju je Robert pokušao da zaštiti od nje, čak i po cenu sopstvenog zdravlja.

"Poslao sam poruku o stanju gospodina Onigla sa molbom da se organizuje prevoz", objasnio je Bendžamin. "U međuvremenu, požurićemo da mu pružimo prvu pomoć. Kad biste nas vi povelili..."

Načinio je pokret kao da je propušta pred sebe i Ataklena je morala da odloži radoznalost za kasnije. Robert je svakako bio važniji. "Dobro", rekla je, "hajdemo".

Dok su prolazili ispod kamena gde se susrela sa neobičnim, pre-razumnim bićem, Ataklena je podigla pogled. Je li to stvarno bio Gartling? Možda su šimpanze znale nešto o tome. No, pre nego što je stigla da ih pita, zateturala se i uhvatila za slepoočnice. Čimovi su

se zagledali u njenu iznenada razmahanu koronu i uplašene, primaknute oči.

Bilo je to delom zbog zvuka - piskavog i gotovo previsokog da bi se čuo - a delom zbog ježenja koje joj se pelo uz kičmu.

"Gos'ce?" Bendžamin ju je zabrinuto gledao. "Šta se desilo?"

Zatresla je glavom. "To... to je..."

Nije stigla da završi. Tog trenutka se nad obzorjem na zapadu raširio blesak sive svetlosti - nešto je jurilo ka njima, i to prebrzo! Nije stigla ni da trepne, a udaljena tačka prerasla je u divovski oblik. Ogromni brod naglo se zaustavio tačno nad dolinom.

Ataklena je jedva imala vremena da uzvikne 'Pokrijte uši!', kad se razlegla grmljavina, strašna buka koja ih je sve srušila na zemlju. Odjek se proneo kroz lavirint kamenja, odbijajući se od okolnih brda. Drveće se njihalo - poneko se i srušilo - a lišće je letelo na sve strane, otkinuto vrtlogom vazduha.

Konačno je urlik zamro, lomeći se i gubeći u šumi. Tek posle toga, još trepćući od šoka, mogli su da čuju dubok, glasan zvuk samog broda. Čudovišno veliki valjak bacaو je senku na celu dolinu. Pred njihovim zapanjenim pogledima, ogromna sprava se polako spuštala sve dok se nije našla ispod vrha na kome su se nalazili, a zatim je nestala sa vidika. Grmljavina motora prešla je u duboku tutnjavu, dopuštajući da se čuje kotrljanje kamenja na okolnim padinama.

Šimpanze su polako ustale, nervozno se držeći za ruke, došaptavajući se tihim, promuklim glasovima. Bendžamin je pomogao Atakleni da ustane. Gravitaciona polja sa broda zatekla su je nespremnu, sa potpuno raširenom koronom. Tresla je glavom, pokušavajući da se pribere.

"To je bio bojni brod, zar ne?" upitao je Bendžamin. "Ovi ostali nikad nisu bili u svemiru, ali ja sam otišao da vidim 'Vesarijusa' kad je bio ovde, pre nekoliko godina, i čak ni on nije bio ovako ogroman!"

Ataklena je uzdahnula. "Da, to je stvarno bio bojni brod. Po građi bih rekla da pripada Soroima. Sada i Gubruj koriste takve tipove." Zagledala se naniže u Zemljanina. "Sve mi se čini da Gart više nije samo izdvojen, Bendžamine. Invazija je počela."

Bendžamin je sastavio šake. Nervozno je cimao najpre jedan

palac, pa drugi. "Sad su nad dolinom, lepo se čuje! Šta nameravaju?"

"Ne znam", odgovorila je. "Hajde da pogledamo."

Bendžamin je malo oklevao, a onda je klimnuo glavom. Poveo je grupu do mesta gde se pršljenasto kamenje otvaralo, pa su mogli da gledaju u dolinu.

Bojni brod je lebdeo oko četiri kilometra istočno od njih i nekoliko stotina metara iznad zemlje, bacajući ogromnu senku preko grupice belih zgrada u dolini. Ataklena je zaklonila oči od sunca koje se odbijalo od metalno sivih bokova broda.

Duboko tutnjanje motora delovalo je zlokobno. "Samo lebdi tamo! Šta to rade?" nervozno je upitao jedan čim.

Ataklena je odmahнула glavom na anlički način. "Ne znam." Osećala je strah ljudi i šimpanza u malom naselju. A bilo je i drugih izvora emocija.

Napadači, shvatila je. Spustili su psi-štitove, očitо nimalo ne strahujući od pokušaja odbrane. Uхватила je sliku pernatih bića, tankih kostiju, potomaka neke vrste nalik na ptice koje ne lete. Slika je bila vrlo kratka i živa, kao da vidi očima nekog od oficira na krstarici. Iako je kontakt trajao samo delić sekunde, korona joj se sa gađenjem povukla.

Gubruj, беспомоћно je pomislila. Odjednom je sve bilo suviše stvarno.

Bendžamin je dahnuo. "Gledajte!"

Iz ventila na trbuhu broda prosipala se mrka magla. Polako, gotovo mlitavo se širila i padala po dolini.

Strah odozdo pretvorio se u paniku. Ataklena se privila uz kamen i obmotala ruke oko glave, pokušavajući da se skoloni od gotovo opipljivog oreola užasa.

Bilo ga je suviše! Pokušala je da stvori glif smirenosti u prostoru ispred sebe, da time zadrži strah i užas. No, svaki oblik bio je naprosto oduvan, kao pahuljica snega na toplom vetru ili plamenu.

"Ubijaju ljude i 'rile!" uzviknuo je jedan od šimpanza na bregu i jurnuo napred. Bendžamin je povikao za njim. "Petri! Vraćaj se ovamo! Kuda si krenuo?"

"Idem da pomognem!" doviknuo je mladi čim. "A i ti bi, da ti je stalo! Zar ne čuješ kako vrište?!" Ne obraćajući pažnju na stazu, zaputio se pravo naniže - najkraćim putem ka magli i prigušenim glasovima u njoj.

Ostala dvojica prkosno su pogledala Bendžamina, očito misleći na isti način. "Idem i ja", rekao je jedan.

Ataklena je osetila kako joj oči, približene od straha, pulsiraju. Šta ta smešna stvorenjca rade?

"Idem sa tobom", odlučio se i poslednji. Uprkos Bendžavinovoj dreci i psovka, obojica su se uputili niz strminu.

"Smesta prestanite!"

Okrenuli su se i zapiljili u Ataklenu. Čak se i Petri naglo zaustavio, viseći jednom rukom sa stene i trepćući prema njoj. Upotrebila je Glas Bespogovornog Naređenja, treći put u svom životu.

"Prekinite sa glupostima i odmah se vratite ovamo", naredila je. Korona joj se raširila preko ušiju. Nestao je pažljivo uvežbavani ljudski naglasak. Izgovarala je engleske reči na tipično timbrinski način, koji su neo-šimpanze sigurno bezbroj puta čule na videu. Možda je izgledala prilično ljudski, ali ljudsko grlo nikad ne bi moglo da proizvede takav glas.

Mali Zemljanski štice zijali su u nju otvorenih usta.

"Odmah da ste se vratili", zasiktala je.

Nespretno su se uspuzali uz strminu i stali pred nju. Jedan po jedan, nervozno gledajući Bendžamina i sledeći njegov primer, naklonili su se ruku prekrštenih pred sobom.

Ataklena se borila da savlada drhtanje kako bi makar spolja delovala smireno. "Ne terajte me da ponovo podignem glas", tiho je rekla. "Moramo da zajedno radimo, smireno razmišljamo i pravimo odgovarajuće planove."

Nikakvo čudo što su čimovi drhtali i gledali je razrogačenih očiju. Ljudi su retko govorili sa njima tako bespogovorno. Cela vrsta još je bila podređena ljudima, ali po zakonima Zemlje bili su gotovo ravnopravni.

Mi Timbrimi ipak smo nešto drugo. Samo je osećanje dužnosti izvuklo Ataklenu iz njenog totana - strahom izazvanog povlačenja od stvarnosti. Neko je morao preuzeti odgovornost da spase živote ovih

bića.

Ružna, mrka maglaja prestala je da se izliva iz Gubru broda. Isparenje se prostrlo dolinom kao tamno, penasto jezero, tek pokrivajući zgrade na dnu.

Ventili su se zatvorili. Brod je počeo da se podiže.

"U zaklon", rekla je i povelala ih iza najbližeg monolita. Tutnjava broda podigla se za više od oktave. Uskoro su ga videli kako se diže iznad pršljenastog kamenja.

"Zaštitite se."

Šimpanze su se zbili i pokrili uši dlanovima.

U jednom trenutku ogromni napadač je bio tu, kilometar iznad doline. A onda, brže nego što je oko moglo pratiti, jednostavno je nestao. Istisnuti vazduh sklopio se kao divovska pesnica i grmljavina ih je ponovo protresla, vraćajući se u talasima i noseći prašinu i lišće iz šume u dolini.

Isprepadani čimovi su se dugo zagledali dok su odjeci postepeno jenjavali. Konačno je najstariji, Bendžamin, uspeo da se pribere. Otresao je ruke od prašine, dočepao mladog Petrija za potiljak i gurnuo ga pred Ataklenu.

Petri je izgledao vrlo postišeno. "Ja... žao mi je, gos'ce", promrmljao je. "Znate, dole su ostali ljudi... i moji parovi..."

Ataklena je klimnula glavom. Ne treba biti grub sa štćenikom koji je ima odobre namere. "Tvoje namere su bile za svaku pohvalu. Sad kad smo se svi smirili i možemo da planiramo, bićemo u stanju da mnogo bolje pomognemo tvojim pokroviteljima i prijateljima."

Pružila mu je ruku. To je bilo manje snishodljivo od tapšanja po glavi koje je on, izgleda, očekivao od jedne Galaktinke. Rukovali su se, i Petri se stidljivo nasmešio.

Kad su žurno prošli između kamenja i ponovo pogledali u dolinu, nekoliko Zemljana je jeknulo. Mrki oblak se rasprostro po niziji kao gusto, smrdljivo more koje je dopiralo gotovo do šumovitih padina pod njihovim nogama. Teško isparenje imalo je, izgleda, jasno određenu gornju granicu i tek je zapljuskivalo korenje najbližeg drveća.

Nije bilo načina da saznaju šta se dešava tamo dole, pa čak ni da li je iko preživeo.

"Podelićemo se u dve grupe", odlučila je Ataklena. "Robert Onigl još čeka pomoć. Neko mora otići po njega."

Pomisao na Roberta, koji leži polusvestan tamo gde ga je ostavila, ponovo je izazvala teskobu u njoj. Morala je da zna da se neko brine o njemu. U svakom slučaju, činilo joj se da će za većinu čimova biti bolje da pođu njemu u pomoć nego da se motaju oko ove strašne doline. Bili su suviše uzdrmani i kolebljivi pred prizorom nesreće. "Bendžamine, može li tvoja ekipa sama da pronade Roberta ako im dam uputstva?"

"Mislite, ako ih ne odvedete sami?" Bendžamin se namrštio i odmahnuo glavom. "Nisam siguran, gos'ce... možda bi ipak trebalo da pođete sa njima."

Ataklena je ostavila Roberta na dobro označenom mestu, pod ogromnim žalosnim-orahom blizu staze. Spasilačka ekipa ne bi mogla da ga promaši.

Mogla je da pročita Bendžaminova osećanja. Delom je strašno želeo da ima nekog od čuvenih Timbrima pored sebe da pomogne ljudima u dolini. Pa ipak, rešio je da je pošalje odavde!

Masni dim se kovitlao i talasao pod njima. Mogla je da oseti mnoge umove pod njim, obuzete strahom.

"Ostaću", odlučno je rekla. "Rekao si da je tvoja ekipa sposobna da spase čoveka. Neko mora da ostane i pokuša da pomogne onima u dolini."

Čovek bi se možda upustio u raspravu, ali šimpanze nisu ni pokušale da se usuprotive mišljenju jednog Galaktinca. Štićenici sa imalo razuma jednostavno ne rade takve stvari.

Osetila je Bendžaminovo olakšanje... i istovremenu navalu straha.

Ostala tri čima podigla su rance. Pošli su između kamenja ka zapadu, nervozno se osvrćući sve dok nisu nestali sa vidika. Ataklena je sad odahnula što se Roberta tiče, ali ostao je stalan strah za Utakaltinga. Neprijatelj je sigurno prvo napao Port Heleniju.

"Hajde, Bendžamine. Idemo da vidimo šta se može učiniti za narod u dolini."

Ma koliko imali neobično brz uspeh u Uzdizanju, genetičari

Zemlje još su imali dosta posla sa neo-delfinima i neo-šimpanzama. Kod obe vrste, pravi mislioci još su bili retki. Po galaktinskim merilima napredovali su ogromnim koracima, ali ljudi su želeli još brži napredak. Zapravo, kao da su verovali da njihovi šticećnici mogu da odrastu vrlo brzo i vrlo skoro.

Kad bi se u grupi tursiops ili pongo pojavio dobar um, bio je pažljivo negovan. Atakleni je bilo jasno da je Bendžamin jedan od tih nadmoćnih primeraka. Sigurno je imao bar plavi genetski karton i do sada je začeo mnogo dece.

"Možda je najbolje da ja pođem u izvidnicu, gos'ce", predložio je. "Mogu da idem sa drveta na drvo i ostanem iznad gasa. Saznaću kako stvari stoje, a onda ću se vratiti po vas."

Ataklena je osećala njegov nemir dok su gledali u jezero tajanstvenog gasa. Ovde je bilo duboko samo do članaka, ali dalje u dolini kovitlalo se i preko drveća višeg od čoveka.

"Ne. Ostaćemo zajedno", odlučno je rekla. "Znaš, i ja umem da se pentram po drveću."

Bendžamin ju je odmerio od glave do pete, očito se prisećajući priča o čuvenoj timbrimskoj prilagodljivosti. "Paaa, vaš narod se možda nekada takođe muvao po drveću... bez uvrede." Uputio joj je zbunjen, nepravilan osmeh. "Dobro, gos'ce, polazimo."

Zatrčao se, skočio u granje gotovo-hrasta, provukao se oko stabla i uputio se duž druge grane. Onda je preskočio uzak prostor do sledećeg drveta. Uhvatio se za zanjihanu granu i zagledao se u Ataklenu radoznalim, smeđim očima.

Osetila je da je to izazov. Nekoliko puta je duboko udahнула, usredsređujući se. Promene su počele od peckanja u vrhovima prstiju i širenja pluća. Izdahнула je vazduh, čučnula i skočila prema gotovo-hrastu. Uz manje teškoće podražavala je Bendžamina, pokret po pokret.

Bendžamin je klimnuo kad se našla kraj njega, a onda je krenuo dalje.

Sporo su napredovali, skaćući s drveta na drvo i provlačeći se oko debala umotanih u puzavice. Nekoliko puta morali su da obilaze proplanke pune isparenja koja su se polako taložila. Trudili su se da ne dišu dok su prelazili preko mesta gde se nakupilo više gasa, ali

Ataklena je ipak osetila oštar, uljasti zadah. Ubeđivala je sebe da je svrab koji oseća čisto psihičke prirode.

Bendžamin se stalno osvrtao prema njoj. Očito je primetio neke od promena koje su se s njom dešavale svakog minuta - gipkost ruku, širenje ramena i povećanje raspona šake. Svakako, nikad ne bi pomislio da će jedan Galaktinac ići ukorak s njim kroz krošnje drveća.

Sigurno nije znao koliko će Ataklenu kasnije koštati ova geir transformacija. Već je osećala bol, a to je bio samo početak.

Šuma je bila puna zvukova. Manje životinje jurile su pored njih, bežeći od nepoznatog dima i zadaha. Ataklena je hvatala brze, vrele struje njihovog straha. Kad su se približili vrhu brežuljka neposredno pred naseljem, čuli su prigušene uzvike - uplašeni Zemljani su lutali kroz pomračenu šumu.

Po pogledu Bendžaminovih smeđih očiju znala je da su mu to prijatelji. "Vidite kako se ta para zadržava pri tlu?" rekao je. "Jedva da prelazi koji metar preko vrhova kuća. Da smo sagradili makar jednu visoku!"

"Onda bi prvo nju srušili", odvratila je Ataklena, "a tek tada bi pustili gas."

"Mmmmmnda", čim je klimnuo. "Pa, hajde da vidimo je li iko od mojih uspeo da se popne u drveće. Možda su uspeli da pomognu i ljudima da dospeju do bezbedne visine."

Nije pitala Bendžamina o njegovom prikrivenom strahu - o onom što se nije usuđivao da pomene. No, bilo je još nečega za šta se brinuo, osim ljudi i šimpanza, kao da mu već to nije bilo dovoljno.

Što su dublje ulazili u dolinu, morali su da se penju na sve više grane. Sve češće su bili primorani da se naglo spuštaju i uzburkavaju nogama rastresito pramenje dima dok su žurili svojim putem kroz krošnje. Na sreću, gas se, izgleda, ipak postepeno razilazio, otežavajući i taložeći se u vidu sive prašine.

Bendžamin je ubrzao kao su iza drveća nazreli bele zgrade Središta. Ataklena ga je pratila što je bolje mogla, ali bilo joj je sve teže da održi njegov tempo. Utrošak enzima uzimao je svoj danak i korona joj je bila gotovo usijana od pokušaja da ukloni višak toplote.

Usredsredi se, pomislila je kad je čučnula na jednoj zanjihanoj grani. Pokušala je da se razabere u masi prašnjavog lišća i granja pred sobom.

Napred.

Ispravila se, ali sad je snaga sasvim iščezla iz njenog odraza. Jedva je uspela da savlada dva metra razdaljine. Obgrlila je uzdrmanu granu. Korona joj je ubrzano pulsirala.

Čvrsto se uhvatila za nepoznato drvo, dišući otvorenih usta, nesposobna da se pokrene, čak i da gleda. Možda to nije samo geir reakcija, pomislila je. Možda gas nije predviđen samo za Zemljane. Možda me upravo ubija.

Trebalo joj je malo vremena da povрати jasan vid, pa i onda je videla samo stopalo sa crnim tabanom i smeđim krznom... Bendžamin je stajao nad njom, čvrsto se držeći za granje.

Nežno joj je dodirnuo razmahane, vrele treplje. "Najbolje da ostanete ovde i odmorite se. Ja ću izvideti situaciju i brzo ću se vratiti."

Grana je još jednom zadrhtala i njega već nije bilo.

Ataklena je nepomično ležala. Mogla je samo da sluša tihe zvuke koji su dopirali iz pravca 'Središta Haulet'. Skoro ceo sat posle odlaska krstarice Gubrua, još je čula panične krike šimpanza i čudne, duboke uzvike nekih životinja koje nije mogla da prepozna.

Gas se razilazio, ali je još smrdeo, čak i do te visine. Ataklena je držala zatvorene nozdrve, dišući na usta.

Siroti Zemljani, oni moraju stalno da drže i usta i nozdrve otvorene za sve gadosti koje ih snađu. U toj pomisli bilo je i ironije. Oni bar nisu morali da slušaju umovima.

Kad je korona počela da joj se hladi, Ataklena je osetila da je zapljuskuje talas emocija... ljudi, šimpanza i onog nečeg što se pojavljivalo i nestajalo, a sad joj je postalo gotovo poznato. Minuti su prolazili i sad joj je bilo malo bolje.... dovoljno da otpuže po grani do samog stabla. Sela je i naslonila se na grubu koru uz uzdah, još opkoljena strujom buke i emocija.

Možda ipak neću umreti, bar ne u ovom trenutku.

Tek posle još nekog vremena sinulo joj je da se nešto dešava tik pored nje. Osetila je da je neko posmatra - i to izbliza! Okrenula se i

naglo udahnula. Sa drveta udaljenog jedva šest metara, u nju je gledalo četiri para očiju - tri tamnosmeđa i jedan jasno plav.

Osim možda nekih razumnih, polubiljnih Kantena, Timbrimi su najbolje od svih Galaktinaca poznavali Zemljane. Ipak, Atakena je zapanjeno zatreptala, ne verujući svojim očima.

Najbliža stablu susednog drveta sedela je odrasla ženka neo-šimpanze - 'šima' - obučena samo u kratke pantalone, sa bebom-šimpanzom u naručju. Majčine smeđe oči bile su iskolačene od straha.

Kraj njih je bilo malo ljudsko dete, glatke kože, obučeno u teksas-kombinezon. Plavokosa devojčica stidljivo se nasmešila Atakleni.

Četvrto stvorenje ju je zbunjivalo.

Ataklena se setila neo-delfinske zvučne skulpture koju je njen otac doneo na Timbrim sa nekog putovanja. To je bilo ubrzo posle svetkovine Prihavanja i Izboru za Titala i njenog neobičnog ponašanja u krateru ugašenog vulkana. Možda je Utakalting želeo da je zvuci skulpture izvuku iz potištenosti - da joj pokaže kako su morski Zemljani zapravo ljupka bića, da ih se ne treba bojati. Rekao joj je da zatvori oči i pusti da se zvuci preliju preko nje.

Ma šta da je želeo, postigao je suprotan učinak. Slušajući divlje, nepokorne ritmove, odjednom se našla potopljena u okean, sa besnom olujom svuda oko sebe. Nije joj pomoglo čak ni kad je otvorila oči i videla da je još u porodičnoj muzičkoj sobi. Prvi put je doživela da sluh nadvlada vid.

Ataklena više nikad nije slušala tu kocku, niti je ikad doživela išta tako čudno... dok se nije srela sa jezivim metaforičnim svetom u umu Roberta Onigla.

A sad se ponovo tako osećala! Jer iako je krupno stvorenje na susednom drvetu isprva izgledalo kao vrlo veliki šimpanza, koronom ga je osećala sasvim drugačije.

Nemoguće!

Smeđe oči smireno su joj uzvrćale pogled. Biće je očito bilo mnogo teže od svih ostalih zajedno, pa ipak je nežno i pažljivo držalo u krilu ljudsko dete. Kad se devojčica promeškolljila, veliko stvorenje je samo frknulo i malo se pomerilo, ne puštajući dete i ne skidajući pogled s Ataklene. Za razliku od normalnih šimpanza, lice

mu je bilo vrlo crno.

Ne misleći na bolove, Ataklena im se polako približila da ih ne uplaši. "Zdravo", pažljivo je izgovorila na engličkom.

Devojčica joj se ponovo nasmešila i stidljivo zagnjurila lice na dlakave grudi svog ogromnog zaštitnika. Šima sa bebom je ustuknula, očito prepadnuta.

Krupno biće sa visokim, spljoštenim licem samo je dvaput klimnulo i ponovo frknulo.

Naprosto je kiptelo od Potencijala!

Ataklena je do tad samo jednom sreća vrstu koja nije bila ni životinja ni već usvojeni šticećenik. U Pet Galaksija to stanje je bilo vrlo retko, jer svaka novootkrivena pre-razumna rasa odmah biva registrovana i predata nekom klanu za Uzdizanje na ugovorno razdoblje.

Ataklena je odjednom shvatila da je ovo biće već odmaklo putem razuma!

Ali provaliju od životinje do razumnjaka nemoguće je preći sam! Doduše, neki ljudi su se još držali nekih nastranih zamisli iz vremena pre Kontakta - po kojima bi moglo da se 'evoluirá' do prave inteligencije. No, galaktinska nauka bila je sigurna da se prag može preći samo uz pomoć druge rase, koja je već prošla tim putem.

Tako je bilo još od legendarnih vremena prve rase - Praotaca - pre milijardi i milijardi godina.

No, niko nikad nije pronašao pokrovitelje ljudi. Zato su ih zvali ksu-non... samonikli. Možda njihova stara teorija sadrži zrnice istine? Onda bi i ovo biće moglo...

Ah, ne! Kako nisam odmah videla?

Atakleni je sinulo da zver ne potiče odavde. Nije to bio legendarni 'Gartling', koga je trebalo da traži po očevoj molbi. Porodična sličnost bila je suviše uočljiva.

Gledala je u grupu rođaka, koji su zajedno sedeli na grani visoko iznad isparenja Gubrua. Čovek, neo-šimpanze i... šta?

Pokušala je da se seti šta joj je otac pričao o pravu čovečanstva da stanuje na svom rodnom svetu, na Zemlji. Posle Kontakta, Instituti su im priznali stanarsko pravo. Ipak, postavljena su im pravila o Ugaru i mnoga ograničenja, u to je bila sigurna.

A nekoliko vrsta sa Zemlje bilo je posebno pomenuto.

Ogromna životinja zračila je Potencijal kao... pred Ataklenom se stvorila metafora, slika slaninice kako se prži na susednom drvetu. Pretražujući pamćenje na timbrimski način, konačno je izvukla ime koje joj je trebalo.

"Baš si lep", tiho je rekla. "Ti si gorila, je li?"

16. SREDIŠTE HAULET

Životinja je zaklatila ogromnom glavom i frknula. Šimpanza sa bebom na susednoj grani tiho je jeknula i pogledala Ataklenu sa očitim strahom.

Devojčica je zatapšala rukama, osećajući igru. "'Rila! Džoni je 'rila! Kao ja!" Maleckim pesnicama udarila se po grudima i izvela piskav, izvijen zov.

Gorila. Ataklena je sa čuđenjem gledala ogromno, tiho stvorenje, pokušavajući da se seti šta je sve slučajno čula pre mnogo vremena.

Gorila je raširio tamne nozdrve, njuškajući prema njoj, a slobodnom rukom je davao brze, kratke signale devojčici.

"Džoni pita hoćeš li sad ti biti glavna", protepala je malecka. "Nadam se da hoćeš. Izgledala si umorno kad si prestala da juriš Bendžamina. Je li nešto skrivio? Pobegao ti je, znaš."

Ataklena se malo primakla. "Ne", rekla je. "Bendžamin nije ništa skrivio. Bar ne od kako smo se sreli... mada počinjem da sumnjam..."

Prekinula se. Ni dete ni gorila neće razumeti u šta je posumnjala. No, šima je znala, očigledno, i bila je prepadnuta.

"Ja sam Ejpril", predstavilo se dete. "A ovo je Nita. Njena beba se zove Ča-Ča. Ponekad bebe prvo dobiju laka imena jer u početku ne govore baš najbolje", objasnila je.

Oči kao da su joj sinule kad se zagledala u Ataklenu. "Jesi li ti stvarno Tim... bim... Timbima?"

Ataklena je klimnula glavom. "Ja sam Timbrimka."

Ejpril je zatapšala rukama. "Fino, oni su dobri! Jesi li videla veliki brod? Sve se treslo kad je došao i tata me je poslao sa Džonijem, a onda je došao gas i Džoni mi je stavio ruku preko usta, pa nisam mogla da dišem!"

Iskrivila je lice, glumeći gušenje.

"Pustio me je tek kad smo bili visoko na drvetu. Tu smo našli Nitu i Ča-Ča." Pogledala je u šimpanze. "Mislim da je Nita još suviše uplašena da bi govorila."

"A jesi li se i ti uplašila?" Upitala je Ataklena.

Ejpril je ozbiljno klimnula glavom. "Daa. Ali morala sam da

prestanem da se plašim. Ja sam jedini čovek ovde i moram da budem glavna, da se brinem za ostale. Možeš li sad ti da budeš glavna? Ti si stvarno lepa Timbimka."

Devojčici se vratila stidljivost. Opet je zagnjurila lice na Džonijeve ogromne grudi i samo je jednim nasmešenim okom virila na Ataklenu.

Ataklena nije mogla da se ne upilji u nju. Do sada nije sasvim razumela ljudska bića - za šta su sve sposobna. Uprkos savezu njenog naroda sa Zemljanima, prihvatila je neke od uobičajenih galaktinskih predrasuda, smatrajući da su 'samonikli' još prilično divlji i primitivni. Mnogi Galaktinci nisu verovali da su ljudi stvarno spremni da postanu pokrovitelji. Gubruj su bez sumnje izrazili takvo mišljenje u svom manifestu invazije.

Ovo dete potpuno je srušilo takvu predstavu. Po zakonu i običajima, mala Ejpril stvarno je bila glavna pred svojim štićenicima, ma koliko mlada bila. Bilo je jasno da potpuno razume svoju odgovornost.

Ipak, Ataklena je sada znala zašto su i Robert i Bendžamin pokušavali da je odvrate od dolaska ovamo. Suzbila je napad pravednog besa. Kasnije, kad potvrdi svoje sumnje, naći će načina da razgovara sa ocem.

Počela je gotovo da se opet oseća kao Timbrimka kad je geir reakcija prepustila mesto običnom peckanju duž mišića i nervnih puteva. "Je li još neki čovek uspeo da se skloni na drveće?" Upitala je.

Džoni je počeo da daje znakove rukom. Ejpril je prevodila, iako možda nije sasvim razumela o čemu je reč. "Kaže da su neki pokušali, ali nisu bili dovoljno brzi... Većina ih je trčala okolo i radila 'ljudske stvari'... tako 'rile kažu kad ne razumeju šta ljudi rade", objasnila je u pola glasa.

Konačno se oglasila i Nita, šima-majka. "G-gas..." progutala je knedlu. "Gas je oslabio ljude." Glas joj je bio jedva čujan. "I neke šimpanze su to osetile... ali 'rilama, izgleda, ništa nije smetalo."

Znači, tako. Možda je Ataklenina pretpostavka o gasu bila tačna. Verovala je da gas nije smišljen tako da odmah otruje. Galaktinski Institut za civilizovano ratovanje se u načelu mrštio na masovna

ubistva civila. S obzirom na to kakvi su, Gubruj su verovatno smislili mnogo podmuklije rešenje.

Zdesna se začula lomljava. Dva drveta dalje zaustavio se krupan čim, Bendžamin. "Sad je u redu, gos'ce!" doviknuo je Atakleni. "Našao sam dr Taku i dr Šulca. Jedva čekaju da razgovaraju sa vama!"

Ataklena ga je pokretom pozvala da se približi. "Molim te, prvo dođi ovamo, Bendžamine."

Sa tipičnim pongo preterivanjem, čim je prvo paćenički uzdahnuo. Skakao je sa grane na granu dok nije ugledao tri majmuna i devojčicu. Zinuo je i gotovo ispustio granu za koju se držao. Lice mu je odražavalo potpunu izgubljenost. Okrenuo se prema Atakleni, oblizujući usne i nakašljavajući se.

"Nemoj se truditi", preduhitrila ga je. "Znam da si proveo poslednjih dvadeset minuta pokušavajući, usred opšte zbrke, da sakriješ istinu. No, nije ti uspelo. Znam šta se ovde dešava."

Bendžamin je konačno zatvorio usta i slegnuo ramenima. "Pa?" Uzdahnuo je.

Ataklena se obratila četvorci na drugom drvetu. "Da li me prihvatate za glavnog?"

"Daa", rekla je Ejpril. Nita je pogledala Ataklenu, pa devojčicu, i na kraju klimnula glavom.

"No, dobro. Ostanite ovde dok neko ne dođe po vas. Da li razumete?"

"Da, gos'ce". Nita je klimnula glavom. Džoni i Ča-Ča samo su je pogledali.

Ataklena je ustala, balansirajući na grani, i pogledala Bendžamina. "Sad idemo da razgovaramo sa tvojim specijalistima za Uzdizanje. Ako ih gas nije potpuno onesposobio, rado bih čula zašto su rešili da prekrše galaktinske zakone."

Bendžamin je delovao poraženo. Izgubljeno je klimnuo glavom.

"Osim toga", nastavila je, kad je doskočila na granu kraj njega, "pošalji nekoga za gorilama i šimpanzama koje si uputio u planine - da ih ja ne bih videla. Treba da se vrate ovamo... možda će nam biti potrebna njihova pomoć."

17. FIBEN

Fiben je uspeo da sklepa štaku od polomljenog granja koje je našao oko brazde zaorane njegovom kapsulom za spasavanje. Umotao ju je ostacima uniforme, pa bi mu samo delimično iščašila rame svaki put kad bi se naslonio na nju.

Uffff, pomislio je. Da nam ljudi nisu ispravili kičmu i skratili ruke, lepo bih se vratio u civilizaciju oslanjajući se na prednje noge.

Ošamućen, izubijan, gladan... Fiben je, zapravo, bio sasvim dobro raspoložen dok je savladavao prepreke na putu prema severu. Prokletstvo, pa živ sam. Ne bi trebalo da se žalim.

Tokom ekoloških proučavanja za Projekat obnove proveo je prilično vremena u planinama Mulun, pa je znao gde se nalazi - ne predaleko od poznatog terena. Rastinje je bilo sasvim prepoznatljivo, uglavnom lokalne biljke, ali i neke vrste koje su uvedene u ekosistem da bi se popunile praznine nastale posle Bururala.

Fiben je postao optimista. Kad je do sada ostao živ i čak se srušio na poznati teren... bio je siguran da Beskrajon ima neke planove sa njim. Sigurno ga čuva za nešto posebno. Sudbina će mu verovatno biti nešto mnogo neprijatnije i bolnije nego što je smrt od gladi usred divljine.

Načulio je uši i podigao pogled. Je li mu se samo učinilo da čuje...?

Ne! To su stvarno bili glasovi! Posrtao je po stazi, koristeći štaku čas kao oslonac, a čas kao motku za skakanje, sve dok nije stigao do čistine koja je gledala u strmi kanjon.

Nekoliko minuta napeto je virio. Džungla je bila užasno gusta!

Eno ih! Sa druge strane, negde na pola padine, šest čimova sa rancima žurno se kretalo kroz šumu prema još zadimljenim ostacima 'Prokonzula'. Sada su ćutali. Imao je sreće što su slučajno progovorili baš kad su prolazili ispod njega.

"Heej! Ovde sam!" Poskakivao je na zdravoj nozi i mahao rukama dok je vikao. Spasioci su se zaustavili i počeli da se osvrću, trepćući dok se odjek vrteo po uskoj klisuri. Fiben se nevesno iskezio, besno režeći. Gledali su svuda osim prema njemu!

Na kraju je uzeo štaku, zavitlao je nad glavom i bacio je u kanjon.

Jedan čim je uzviknuo i zgrabio drugog. Posmatrali su komad grane kako se tumba kroz šumu. Tako je, hrabrio ih je Fiben. Sad mislite. Pratite putanju unazad.

Dva spasioca podigla su pogled prema njemu i videli ga kako maše. Uzbuđeno su zakreštali i počeli da poskakuju u krug.

Smesta zaboravljajući šta je malopre učinio, Fiben je počeo da gundā. "Samo mene mogu da spasavaju ovakvi tipovi. Hajde, momci, ne pravite od ovoga grom-igru."

Ipak, široko se nasmešio kad su se približili njegovoj čistini. U opštem grljenju i tapšanju po ramenima koje je usledilo, dovoljno se zaboravio da i sam nekoliko puta zadovoljno urlikne.

18. UTAKALTING

Na uzletištu u Port Heleniji ostao je još samo njegov brod. Zaštitni ekrani već su prikazivali bojne krstarice kako se spuštaju u niže slojeve atmosfere.

U samoj luci, mali odred civilne zaštite i zemljanske mornarice bio je spreman za uzaludni poslednji otpor. Njihov izazov emitovan je na svim kanalima.

"...Odričemo napadačima pravo da se spuste. Zahtevamo od galaktinske civilizacije zaštitu od ove agresije. Gubruj nemaju našu dozvolu za spuštanje na naše zvanično vlasništvo.

U znak toga, mali naoružani odred zvaničnog otpora očekuje napadače na glavnoj pisti. Izazivamo..."

Utakalting je upravljao svojim brodom elegantnim pokretima šake i palca. Jurili su nadzvučnom brzinom ka jugu, duž obale mora Kilmar. Desno od broda, blistavo sunčevo svetlo odražavalo se sa morske površine.

"...se usude da se suoče s nama kao biće sa bićem, a ne da se skrivaju u svojim bojnim brodovima..."

Utakalting je klimnuo. "Očitajte im dobro, Zemljani", tiho je rekao na engličkom. Komandant odreda zamolio ga je za pomoć u formulisanju obrednog izazova. Nadao se da su saveti valjali.

Poruka se nastavljala brojem i vrstama oružja koje je na sletištu čekalo nastupajuću armadu, što je sprečavalo neprijatelja da upotrebi nadmoćnu tehnologiju. Pod ovakvim okolnostima, Gubruj su jedino mogli da napadnu branitelje pešadijom. Tako će i oni pretrpeti gubitke.

Ako Protokoli još važe, rekao je u sebi. Neprijatelju možda neće biti važno da dalje poštuje Ratne protokole. Bilo je teško zamisliti takvu situaciju, ali sa dalekih ratišta stizala su svakakva govorkanja...

Duž zidova kabine nalazio se niz ekrana. Jedan je pokazivao krstarice kako ulaze u kadar na kanalu na kome su se emitovale vesti za Port Heleniju. Na ostalima su se videli brzi brodovi kako jure preko neba iznad svemirske luke.

Utakalting je iza sebe čuo tiho jadikovanje dvojice štulastih Inina.

Oni su bar mogli da se smeste u sedišta predviđena za Timbrime, ali njihov ogromni gospodar morao je da stoji.

Kault nije samo stajao, nego je hodao po tesnoj kabini. Kresta mu se bezbroj puta podizala dok ne bi udarila u tavanicu. Tenanac nije bio nimalo raspoložen.

"Zašto, Utakaltinže?", mumlao je po ko zna koji put. "Zašto ste toliko odugovlačili? Mi smo poslednji koji odlaze odavde!"

Kaultovi otvori za disanje bučno su se zatvorili. "Rekli ste mi da ćemo poleteti još prošle noći! Požurio sam da se spremim i uzmem najneophodnije stvari, a vi se niste pojavili! Čekao sam. Propustio sam priliku da iznajmim drugi prevoz jer ste mi slali poruku za porukom, moleći za strpljenje. A onda, kad ste se konačno pojavili pred zoru, poleteli smo u raspoloženju kao da smo pošli na izlet do Slavoluka Praotaca!"

Utakalting je pustio kolegu da gundđa. Već se zvanično izvinio i po zakonima diplomatije ponudio odštetu. Od njega se drugo nije ni očekivalo.

Osim toga, sve se odigravalo baš onako kako je planirao.

Na komandnoj tabli blesnulo je žuto svetlo i začuo se zvučni signal.

"Šta je to?" Kault je žurno prišao. "Jesu li otkrili naše motore?"

"Ne." Na ovo je Kault uzdahnuo od olakšanja.

Utakalting je nastavio. "Nisu u pitanju motori. Ovo svetlo znači da je preko nas prešao zrak za otkrivanje verovatnoće."

"Šta?" Kault je gotovo vrisnuo. "Zar ovaj brod nije zaštićen? Pa ne koristite čak ni gravitacione motore! Kakvu su onda verovatnoću mogli da uhvate?"

Utakalting je slegnuo ramenima kao da mu je taj ljudski gest urođen. "Možda je u pitanju nesličnost. Možda iz nas zrači nešto drugačije, nešto u vezi sa našom sudbinom. Možda su to otkrili."

Desnim okom uhvatio je Kaulta kako je uzdrhtao. Tenanci su uvek imali gotovo sujeveran strah od svega što stoji u vezi sa naukom-umetnosti ili uobličavanjem stvarnosti. Utakalting je pustio da mu se iznad treplji obrazuje lut-tro, izvinjenje neprijatelju, jer se setio da su njegov i Kaultov narod zvanično zaraćeni. Imao je prava da izaziva svog sadruga-i-neprijatelja, kao što je imao prava da pre nekoliko

dana udesi sabotazu na Kaultovom brodu.

"Nemojte previše brinuti", probao je da ga uteši, "imamo lepu prednost."

Pre nego što je Tenanac stigao da odgovori, Utakalting se nagnuo i brzo progovorio na galaktinskom sedmom, da bi uvećao sliku na jednom ekranu.

"Tvillkou-killou!" opsovao je. "Pogledajte šta rade!"

Kault se okrenuo i pogledao. Holo-ekran pokazivao je ogromne krstarice kako lebde nad glavnim gradom, sipajući mrku paru preko zgrada i parkova. Iako je zvuk bio utišan, mogli su da čuju paniku u glasu komentatora koji je opisivao pomračeno nebo, kao da je ikome u Port Heleniji bilo potrebno njegovo objašnjenje.

"Ovo ne valja", Kault je sve brže udarao krestom o plafon. "Gubru su oštrij nego što stanje njihovih ratnih prava ovde dopušta."

Utakalting je klimnuo, ali pre nego što je progovorio zažmirkalo je još jedno žuto svetlo.

"Šta je sad opet?" Uzdahnuo je Kault.

Utakaltingove oči bile su krajnje razmaknute. "To znači da je potera kranula za nama", odgovorio je. "Možda ćemo morati da se borimo. Možete li da rukujete borbenom konzolom klase pedeset sedam, Kaulte?"

"Ne, ali mislim da jedan od mojih Inina..."

Utakalting ga je prekinuo. "Držite se!" uzviknuo je i uključio gravitacione motore. Tle je proletalo tik ispod njih. "Počinjem manevar izbegavanja", najavio je.

"Dobro", šapnuo je Kault kroz vratne otvore za disanje.

Blagoslovene bile tenanske debele lobanje, pomislio je Utakalting. Kontrolisao je izraz lica, iako je znao da Kault ima empatske osetljivosti koliko i neki kamen i da neće osetiti njegovu radost.

Kad su gonioci otvorili vatru, njegova korona počela je da peva.

19. ATAKLENA

Zeleni prsti šume stapali su se sa travnjacima i zelenkastim zgradama Središta, kao da je naselje namerno pravljeno da se ne vidi iz vazduha. Iako je zapadni vetar konačno razneo poslednje ostatke tamnog gasa, tanak sloj zrnastog praha pokrivao je sve što je bilo niže od pet metara, odajući oštar, neprijatan miris.

Ataklenina korona više se nije grčila pod talasima panike. Raspoloženje među zgradama se promenilo. Sad se osećala otupljenost... i priseban bes.

Pratila je Bendžamina prema prvoj čistini, gde je već videla male grupe neo-šimpanza kako nespretno trčkaraju između zgrada. Jedan par žurno je prošao sa nečim umotanim na nosilima.

"Možda ipak ne bi trebalo da idete tamo", rekao je Bendžamin škripavim glasom. "Mislim, sad je očito da je gas predviđen da deluje na ljude, ali čak su i neki od nas dobili vrtoglavicu od njega. Vi ste nam prilično važni..."

"Ja sam Timbrimka", smireno je odgovorila Ataklena. "Ne mogu ostati ovde dok sam potrebna nečijim štíćenicima... ili pokroviteljima."

Bendžamin se ćutke naklonio u znak slaganja. Poveo ju je po nizu grana poređanih kao stepenice dok nije sa olakšanjem stupila na tle. Oštri zadržak ovde je bio još jači. Ataklena je pokušala da ga prenebregne, ali puls joj je bio ubrzan od nervoze.

Prošli su pored objekata koji su sigurno služili za smeštaj i obuku gorila. Iza ograde su se nalazila igrališta i tereni za testiranje. Ovde se očito žestoko radilo. Zar je Bendžamin stvarno verovao da će je prevariti ako sakrije pre-razumne majmune u džunglu?

Nadala se da niko od njih nije stradao od gasa ili u panici koja je nastala. Iz časova zemaljske istorije sećala se da su gorile, iako snažni, zapravo vrlo osetljivi, čak krhki.

Svuda unaokolo, šimpanze u kratkim pantalonama i sandalama, sa većitim pojasom za alat, žurili su tamo-amo da obave svoje poslove. Nekoliko ih se zagledalo u Ataklenu dok se približavala, ali nisu se zaustavili da je oslove. Zapravo, čula je vrlo malo glasova.

Pažljivo koračajući kroz tamnu prašinu, stigli su do središta

naselja. Tu su konačno ugledali ljude, ispružene na ležajima ispred glavne zgrade - muškarca i ženu. Muškarčeva glava bila je potpuno ćelava, a na očima su se videli tragovi nošenja starinskih naočara. Izgleda da je bio na ivici svesti.

Drugi čovek bila je visoka, tamnokosa žena. Koža joj je bila vrlo tamna - duboka, gotovo crna boja kakvu Ataklena nikad ranije nije videla. Verovatno je pripadala onim retkim 'čistokrvnim' ljudima koji su zadržali osobine svojih drevnih 'rasa'. U poređenju sa njenom, koža šimpanza koji su stajali kraj nje bila je gotovo ružičasta ispod neravnomernog sloja smeđeg krzna.

Uz pomoć dva postarija čima, crna žena je uspeła da se podigne na jedan lakat kad im se Ataklena približila. Bendžamin je istupio napred da obavi predstavljanje.

"Doktore Taka, doktore Šulc, doktore M'bzveli, čime Frederik, članovi Samoniklog klana Zemljana, predstavljam vam poštovanu Ataklenu, od Timbrima ab-Kaltmur ab-Brma ab-Kralnit ul-Titlal."

Ataklena je brzo pogledala Bendžamina, iznenađena što je mogao da po sećanju izgovori pun naziv njene vrste.

"Doktore Šulc", rekla je i klimnula glavom čimu sa leve strane. Ženi se naklonila nešto dublje. "Doktore Taka." Poslednje klimanje glavom bilo je upućeno drugom čoveku i čimu. "Doktore M'bzveli i čime Frederik. Primite moje saučešće zbog surovosti koju ste doživeli u svom naselju i na svom svetu."

Čimovi su se duboko naklonili. I žena je pokušala, ali joj slabost nije dozvolila.

"Hvala vam", odgovorila je sa naporom. "Sigurna sam da ćemo se mi, Zemljani, nekako već izvući... Priznajem da sam iznenađena što se kćer timbrinskog ambasadora pojavljuje baš sada usred ove nedodijije."

Mogu misliti, pomislila je Ataklena na engličkom, ovaj put uživajući u tipično ljudskoj sarkastičnosti. Moje prisustvo je gotovo isto toliko štetno po vaše planove kao i Gubru sa svojim gasom!

"Moj prijatelj je povređen", izgovorila je umesto toga. "Trojica vaših neo-šimpanza pošla su po njega pre nekog vremena. Jesu li se možda javili?"

Žena je klimnula. "Da, da. Dobili smo monopuls od spasilačke

ekipe. Robert Onigl je pri svesti i stanje mu je stabilno. Uskoro će im se pridružiti grupa poslata u potragu za srušenom letelicom, sa punom medicinskom opremom."

Ataklena je osetila olakšanje u onom delu uma kuda je potisnula brigu za Roberta. "Dobro. Vrlo dobro. Onda mogu da se posvetim drugim stvarima."

Korona joj se raširila i obrazovala kuovasou, glif predosećanja - iako je znala da niko od prisutnih neće moći ni da ga nasluti.

"Prvo, kao pripadnik rase koja je saveznik vas samoniklih od kako ste onako bučno banuli u Pet Galaksija, nudim vam pomoć tokom ovog vanrednog stanja. Učiniću sve što mogu kao pripadnik pokroviteljske rase, a zauzvrat tražim samo da mi pomognete da stupim u kontakt sa svojim ocem."

"Dogovoreno." Doktor Taka je klimnula. "I hvala vam."

Ataklena je prišla korak bliže. "Drugo - moram reći da sam zaprepašćena svrhom ovog središta. Otkrila sam da ste vršili nedozvoljeno Uzdizanje jedne... jedne zaštićene vrste!"

Četvoro upravnika se zagledalo. Ataklena je do sada već bila dovoljno upoznata sa ljudskim izrazima lica da bi prepoznala razočaranje i otupljenost. "Štaviše", nastavila je, "imali ste smelosti da počinite ovaj zločin na planeti Gart, koja je već bila žrtva ekološkog zločina..."

"Čekajte malo!" pobunio se čim Frederik. "Kako možete da poredite nas sa onim što su učinili Burur..."

"Ćuti, Frede!", Doktor Šulc, drugi čim, žurno ga je prekinuo.

Frederik je zatreptao. Pošto ju je već prekinuo, nije mogao da se povuče, nego je nastavio da gundđa. "Jedine planete koje Zemljani dobijaju jesu one na kojima su drugi Itiji već zabrljali..."

Drugi čovek, doktor M'bzveli, počeo je da kašlje. Frederik je konačno začutao i okrenuo se na drugu stranu.

M'bzveli je pogledao Ataklenu. "Priterali ste nas uza zid, gospođice", uzdahnuo je. "Hoćete li nam dozvoliti da objasnimo nešto pre nego što nas optužite? Mi... mi nismo predstavnici naše vlade, ako razumete. Mi smo... privatni kriminalci."

Ataklena je osetila smešno olakšanje. Stari dvodimenzioni filmovi Zemljana od pre Kontakta - naročito oni policijski, koje su Timbrimi

toliko voleli - često su se vrteli oko drevnih prekršilaca zakona koji su pokušavali da 'ućutkaju svedoka'. Upitala se koliko su ovo dvoje ljudi istinski atavistički.

Duboko je uzdahnula i klimnula. "Onda, dobro. Ceo problem može da sačeka mirnija vremena. Recite mi, kakva je ovde situacija. Šta neprijatelj pokušava da postigne ovim gasom?"

"Od gasa oslabi svaki čovek koji ga udahne", objasnila je dr Taka. "Pre jednog sata uhvatili smo emisiju. Napadači su objavili da ljudi moraju primiti protivotrov u roku od nedelju dana, ili će umreti. Naravno, protivotrov se daje samo u gradovima."

"Gas za taoce!" šapnula je Ataklena. "Hoće da imaju sve ljude kao zalog."

"Tako je. Moramo se okupiti ili ćemo za šest dana biti mrtvi."

Ataklenina korona iskrila se od besa. Korišćenje gasa za taoce smatralo se neodgovornim, mada je bilo dozvoljeno u određenim ograničenim vrstama ratovanja.

"Šta će se desiti vašim štíćenicima?" Neo-šimanze su stari svega nekoliko stoleća i ne bi smeli da ostanu bez nadzora u divljini.

Sudeći po izrazu lica, dr Taka je očito takođe bila zabrinuta. "Većini od njih gas nije naudilo, ali imaju premalo prirodnih vođa kao što su Bendžamin ili dr Šulc."

Šulc se zagledao u svoju prijateljicu pitomim, smeđim očima. "Nemoj brinuti, Suzana. Kao što si rekla, već ćemo se nekako izvući. Pogledao je Ataklenu. "Postepeno ćemo evakuisati ljude. Večeras počinjemo sa decom i starijima. U međuvremenu ćemo uništiti ovaj logor i sve tragove onoga što se tu dešavalo."

Videći da se Ataklena sprema da se usprotivi, postariji šimpanza podigao je ruku. "Da, gospođice. Obezbedićemo vam kamere i pomagalice, pa ćete prvo sakupiti svoje dokaze. Hoće li to biti dovoljno? Ne bismo ni pomislili da vas sprečavamo u vršenju dužnosti."

Ataklena je osetila gorčinu starog genetičara, ali nije saosećala sa njim. Zamišljala je kako će se njen otac osećati kad sazna za ovo. Utakalting je voleo Zemljane, a ovaj zločin duboko će ga povrediti.

"Nema smisla pružiti Gubruima opravdanje za izvršeni napad", dodala je dr Taka. "Pitanje gorila može se izneti pred Veliko veće

Timbrima, ako želite. Neka naši saveznici odluče šta da čine dalje - da li da podnesu zvaničnu tužbu ili da prepuste našoj vladi da nas kazni."

Atakleni je to zvučalo logično. Razmislila je i klimnula. "Neka bude tako. Donesite kamere, pa da snimim i spaljivanje."

20. GALAKTINCI

Admiralu flote - Sizerenu Zraka i Kandže - svađa je zvučala smešno. Naravno, civili su uvek tako postupali. Sveštenici i birokrati stalno su se svađali. Samo su borci verovali u akciju!

Ipak, admiral je morao da prizna da je uzbudljivo učestovati u prvoj političkoj raspravi utroje. Među Gubruima se uvek tako dolazilo do Istine - kroz stresove i neslaganja, ubeđivanje i plesove, sve dok se konačno ne dostigne novi konsenzus.

A na kraju...

Sizeren Zraka i Kandže brzo je potisnuo tu misao. Bilo je prerano za razmišljanje o Stapanju. Biće još mnogo svađa, mnogo sudara i manevrisanja za najviše sedalo pre nego što taj dan dođe.

Što se tiče prve rasprave, admiralu je bilo drago što mu je pripala uloga sudije između dvojice zakavženih kolega. To je bio dobar početak.

Zemljani u maloj svemirskoj luci izdali su dobro napisan zvanični izazov. Sizeren Doličnosti insistirao je da vojnici Kandže budu poslani u neposrednu bitku sa braniocima. Sizeren Cene i Jemstva nije se složio. Neko vreme kružili su jedan oko drugog na podijumu komandnog mosta, međusobno se odmeravajući i kreštavo se svađajući.

"Troškovi moraju ostati niski!
Dovoljno niski da ne opterete,
Da ne opterete ostale stavke!"

Sizeren Cene i Jemstva stalno je ponavljao da je njihov pohod samo jedna od mnogih stavki koje isisavaju sredstva iz klana Gooksi-Gubru. Zapravo, ovo je samo sporedna bitka. Prilike u Galaktičkoj spirali su napete. U ovakvim vremenima, posao Sizerena Cene i Jemstva jeste da zaštiti klan od prevelikog rastezanja.

Sizeren Doličnosti rastresao je perje umesto odgovora, negodujući.

"Šta troškovi znače,
vrede,
valjaju,
ako padnemo,
nestanemo,
zakažemo,
izgubimo milost
u očima naših Predaka?
Moramo činiti kako je pravo! Zzooooon!"

Posmatrajući ih sa svog sedala komande, Sizeren Zraka i Kandže tražio je znake prevlasti, ako se pojave kod nekog od njih. Uzbuđivao ga je prizor i zvuk izvrsnih igara-svađa onih koji su bili izabrani da mu postanu ljubavnici. Sve troje su predstavljali najbolji proizvod inženjeringa "toplo-jaje", projektovanog da izvuče najbolje kvalitete čitave rase.

Uskoro je postalo jasno da je postignuta pat-pozicija. Odluka će zavisiti od Sizerena Zraka i Kandže.

Svakako bi bilo manje skupo ako bi invazione snage jednostavno prenebregle drske samonikle sve dok ih gas za taoce ne primora da se predaju. Ili ako bi se jednom naredbom njihovo uporište pretvorilo u šljaku. No, Sizeren Doličnosti odbijao je oba ova rešenja. Takva akcija bila bi katastrofalna, ponavljao je.

Birokrata je bio isto toliko rešen da ne dopusti traćenje dobrih vojnika na ono što bi u osnovi bilo samo učtiv gest.

U zastoju, dvojica komandanata gledala su Sizerena Zraka i Kandže dok su kružila i kreštala, rastresajući belo perje. Admiral je konačno protresao svoje perje i stupio na podijum da im se pridruži.

"Stupanje u bitku će koštati,
značiće trošak.
Ali biće časno,
i dostojno.
Treći činilac odlučuje,
naginje klatno.
To je vežbanje

vojnika Kandže.

Vežbanje protiv vojske samoniklih.

Pešadija će ih napasti, zrak protiv zraka,
ruka protiv kandže."

Problem je bio rešen. Pukovnik jata je salutirao i požurio da prenese naređenje.

Naravno, ovakva odluka malo će podići sedalo Doličnosti. Jemstvo se spustilo. Ali borba za prevlast tek je počela.

Tako je bilo kod njihovih dalekih predaka, pre nego što su Gooksi pretvorili primitivne pra-Gubrue u zvezdane putnike. Pokrovitelji su mudro uzeli drevni sistem, uobličili ga i proširili u koristan, logičan oblik vladanja u jednom razumnom narodu.

Ipak, ostao je i deo starijih funkcija. Sizeren Zraka i Kandže zadrhtao je kad je napetost svađe prošla. Iako su sve troje još bili bespolni, admiral je za trenutak osetio uzbuđenje koje je bilo duboko, potpuno seksualno.

21. FIBEN I ROBERT

Dve spasilačke ekipe susrele su se gotovo dva kilometra duboko u prolazu. Trojica iz Bendžaminove grupe bili su suviše umorni za išta više od klimanja glavom kad su ugledali iscrpljenu grupu koja se vraćala od srušenog broda.

Ali zato su se dvojica spasenih razgalamila.

"Robert! Robert Onigl! Pa kad su te to pustili iz učionice? Zna li tvoja mama kuda si se uputio?"

Povređeni čim oslanjao se na priručnu štaku i nosio odrpane ostatke pilotske uniforme. Robert ga je pogledao iz nosila i nasmešio se kroz izmaglicu anestetika.

"Fibene! Za ime Gudalke, znači tebe sam video kako se dimiš po nebu? Jasno. Šta si to radio, pokušavao da spališ brod vredan deset megakredita?"

Fiben je prevrnuo očima. "Pre će biti pet megakredita. Ipak je to bila krtija, ma koliko me lepo poslužila."

Robert je osetio čudnu zavist. "Pa? Pretpostavljam da su nas isprašili."

"Moglo bi se reći. Dobro smo se borili prsa u prsa. Ko zna kako bi se završilo da nas je bilo dovoljno."

Robert je shvatio na šta Fiben misli. "Znači, mnogo šta bi se moglo postići sa..."

"Sa beskonačno mnogo majmuna?" prekinuo ga je Fiben. Složio je grimasu negde između smeha i ironičnog osmeha.

Ostali su ih preneraženo posmatrali. Ovakvo prepucavanje bilo je iznad njihovog nivoa, ali mnogo više ih je brinulo to što jedan običan čim tek tako prekida čoveka, sina Planetnog koordinatora!

"Voleo bih da sam bio tamo sa tobom", ozbiljno je rekao Robert.

Fiben je slegnuo ramenima. "Da, znam, Roberte. No, svi smo primili naređenja." Neko vreme obojica su ćutala. Fiben je dovoljno poznao Megan Onigl da bi saosećao sa Robertom.

"Pa, izgleda da smo obojica osuđena na samovanje u planinama. Izležavaćemo se u krevetu i nabacivati se sestrama", uzdahnuo je Fiben i zagledao se nekuda na jug. "Ako nas ne ubije čist vazduh,

naravno." Pogledao je Roberta. "Ovo društvo ispričalo mi je o Središtu. Gdna stvar."

"Klena će im pomoći da se srede", odgovorio je Robert. Nije više bio sasvim pri sebi. Očito su ga napunili anestetikom do grla. "Ona zna mnogo... mnogo više nego što i sluti."

Fibenu su ispričali i o kćeri timbrimskog ambasadora. "Naravno", tiho je rekao kad su spasioci ponovo podigli nosila. "Iti će srediti stvari. Još verovatnije, ne da ih neće srediti, nego će nas sve uvaliti u nevolju, sa invazijom ili bez invazije, ta tvoja prijateljica!"

Ali Robert ga više nije čuo, a Fibenu se odjednom pričinilo nešto veoma čudno. Kao da lice njegovog prijatelja više nije bilo potpuno ljudsko. Njegov sanjivi smešak izgledao je nekako dalek i pomalo... nezemaljski.

22. ATAKLENA

U Središte se vratilo mnogo šimpanza koji su ranije otposlali da se sakriju po šumi. Frederik i Bendžamin upregli su ih u posao na rušenju i spaljivanju zgrada i svega u njima. Ataklena je sa dvoje pomoćnika obilazila jednu po jednu i sve pažljivo snimala pre nego što bi bilo predato ognju.

Posao je bio težak. Ataklena nikad nije bila toliko iscrpljena, ali ipak nije dozvoljavala da makar delić dokaza bude propušten. To je bilo pitanje dužnosti.

Otprilike sat pre sumraka, u logoru se pojavila grupa gorila. Bili su krupniji, tamniji, povijeniji i izgledali su divljiji od čimova koji su ih čuvali. Pod pažljivim nadzorom obavljali su sitne poslove, pomažući da se uništi jedini dom koji su ikada imali.

Zbunjena stvorenja posmatrala su kako se njihovo Središte za obuku i testiranje i šticionički dom pretvaraju u pepeo. Nekoliko ih je čak pokušalo da zaustavi razaranje - isprečili su se pred sitnijim, garavim šimpanzama i živo mahali rukama, upirući se da im objasne da je ovo loša stvar.

Atakleni je bilo jasno kako, po njihovim merilima, ovo nije logično. No, poslovi pokrovitelja često su mogli da izgledaju besmisleno.

Na kraju svega, krupni pre-šticionici ostali su da stoje usred oblaka dima, sa hrpicama svojih stvari - igračkaka, uspomena i jednostavnih alatki - naslaganim pred nogama. Prazno su zurili u haos oko sebe, ne znajući šta da počnu.

Do mraka, Ataklena je bila gotovo skrhanana od emocija koje su strujale kroz Središte. Sela je na neki panj, pazeći da joj zapaljeni logor bude niz vetar, i osluškivala duboke, prigušene glasove gorila. Njeni pomoćnici skljkali su se pored nje, još noseći kamere i torbe pune uzoraka, i zagledali se u ostatke naselja. Plamsaji vatre ogledali su im se u beonjačama.

Ataklena je privukla koronu sve dok joj nije ostao dostupan samo glif Jedinstva - stapanje u kome su učestvovala sva bića iz šume. No, čak je i ta sub-slika podrhtavala. Videla ju je metaforično - kao vlažnu, klonulu, tužnu zastavu sa mnogo boja.

Ovo je ipak bilo časno, zaključila je. Naučnici su prekršili ugovor, ali niko ih nije mogao optužiti da su učinili išta protiv prirode.

Gorile su po svim merilima bile spremne za Uzdizanje bar koliko su to i šimpanze bile sto zemaljskih godina pre Kontakta. Ljudi su bili primorani na kompromise u vreme kada ih je Kontakt uveo u delokrug galaktinske zajednice. Zvaničan razlog za ograničenje njihovih prava na rodni svet bilo je sazrevanje vrsta, tako da zalihe Potencijala na Zemlji ne budu prebrzo iscrpene.

No, svi su znali da je, uprkos genocidnim sklonostima primitivnog čoveka, Zemlja još predstavlja blistavi dragulj genetske raznolikosti, retkost po rasponu tipova i oblika koji su ostali nedodirnuti galaktinskom civilizacijom.

Ali kad je pre-razumna rasa spremna za Uzdizanje, onda je spremna!

Sporazum je očito nametnut ljudima dok su još bili slabi. Bilo im je dozvoljeno da zadrže neo-delfine i neo-šimpanze - vrste koje su već odmakle daleko ka razumu i pre Kontakta. No, stariji klanovi nisu hteli da dopuste homo sapiensu da uzdiže više šticećenika od ikoga drugog!

To bi samoniklima dalo status starijih pokrovitelja...

Ataklena je uzdahnula.

Naravno da nije bilo pravedno, ali nije ni bilo važno. Galaktinska civilizacija zavisila je od držanja reči. Sporazumi su ozbiljna stvar za celu vrstu. Svako njihovo kršenje mora biti prijavljeno.

Poželela je da joj je otac tu. Utakalting bi znao šta da učini sa onim što je otkrila - dobronamernim radom u ovom ilegalnom Središtu i divljim, ali verovatno legalnim postupkom Gubrua.

No, Utakalting je bio daleko, čak izvan domašaja empatske mreže. Jedino je znala da njegov ritam još blago vibrira u mreži nahakieri. Ma koliko bilo utešno zatvoriti oči i unutrašnje uši pa ga tiho kenirati, slabi očev trag malo joj je govorio o njemu. Nahakieri može postojati i dugo pošto neko napusti ovaj život, kao što je bilo sa njenom pokojnom majkom, Matikluanom. Srž ostaje da lebdi kao pesme kitova sa Zemlje, na granicama saznanja bića koja žive od ruku i vatre.

"Izvinite, gos'ce." Promukli glas naglo se prolomio nad bledim

pod-glifom i razbio ga. Ataklena je odmahнула glavom. Otvorila je oči i ugledala neo-šimpanzu sa garavim krznom i ramenima opuštenim od iscrpljenosti.

"Izvinite... jeste li dobro?"

"Da, dobro sam. Šta je bilo?" Anglički joj je grebao grlo, ionako nadraženo dimom i umorom.

"Upravnici bi da vas vide, gos'ce."

Ovaj se ne razbacuje rečima. Ataklena se spustila sa panja. Čula je pomoćnike kako teatralno uzdišu dok su skupljali trake i uzorke da bi je pratili.

Kraj rampe za utovar stajalo je nekoliko lebdećih kamiona. Šimpanze i gorile unosili su nosila na transportere, koji su se otiskivali u noć uz tiho brujanje gravitacionih motora. Signalna svetla postepeno su se gubila u pravcu Port Helenije.

"Mislila sam da su deca i stariji već evakuisani. Zašto još tako žurno nastavljate prevoz?"

Glasnik je slegnuo ramenima. Današnji stresovi lišili su mnoge šimpanze uobičajene živahnosti. Ataklena je bila uverena da je jedino prisustvo gorila - kojima se morao dati primer - sprečilo masovni atavizam usled stresa. Kod ovako mlade štićeničke rase bilo je iznenađujuće što se tako dobro drži.

Dežurni su žurno ulazili i izlazili iz bolničke zgrade, ali su se retko obraćali neposredno dvoma ljudima. Neo-šimpanza dr Šulc stajao je pred njima i izgledalo je da on drži stvari pod kontrolom. Kraj njega se, umesto čima Frederika, nalazio Ataklenin jutrošnji saputnik, Bendžamin.

Na obližnjoj platformi stajala je omanja hrpa dokumenata i data-kocaka sa genealogijom i genetskim dosjeom svakog gorile koji je ikad živeo ovde.

"Ah, poštovana Ataklena od Timbrima." U Šulcovom glasu jedva se osećalo škripanje uobičajeno za šimpanze. Naklonio se, a zatim joj pružio ruku onako kako je njegov narod uobičavao - čvrsto stežući, naročito palcem.

"Molim vas da nam oprostite na jadnom gostoprimstvu. Nameravali smo da poslužimo naročitu večeru iz glavne kuhinje... kao neku vrstu svečanog oproštaja. Sad ćemo, na žalost, morati da

se zadovoljimo konzervama."

Prišla im je sitna šima sa poslužavnikom punim različitih konzervi.

"Doktor Elen So je naš nutricionist", nastavio je Šulc. "Rekla mi je da će vam ovi specijaliteti verovatno prijati."

Ataklena se zagledala u konzerve. Kutra! Ovde, pet hiljada parseka od kuće, dočekalo ju je pecivo načinjeno u njenom rodnom gradu! Nije mogla da obuzda glasan smeh.

"Smestili smo na vaš transporter pun sanduk toga, uz ostale zalihe. Preporučujemo vam da napustite vozilo brzo posle polaska, naravno. Gubruj će uskoro imati u orbiti svoju satelitsku mrežu, a tada će vazdušni saobraćaj postati vrlo nepraktičan."

"Neće biti opasno ići prema Port Heleniji", podsetila ga je Ataklena. "Gubruj će očekivati priliv tokom nekoliko dana, jer ljudi će dolaziti po protivotrov." Pokazala je rukom opštu užurbanost. "Zašto onda osećam da je Središte na ivici panike? Zašto tako brzo evakuišete ljude? Ko...?"

Mada je izgledao kao da se boji da je prekine, dr Šulc se ipak nakašljao i značajno odmahnuo glavom. Bendžamin ju je molećivo pogledao.

"Molim vas", Šulc ju je gotovo preklinjao tihim glasom. "Molim vas, govorite tiše. Većina naših još nije shvatila..."

Ataklena je osetila jezu duž kičme. Prvi put je pažljivo pogledala dvoje ljudi, Taku i M'bzvelija. Sve vreme su ćutali, klimajući glavom kao da razumeju i slažu se sa svime što je rečeno.

Dr Taka joj se nasmešila, ne trepćući. Ataklena je posegnula koronom i naglo je povukla. "Pa vi je ubijate!"

Šulc je očajno klimnuo. "Molim vas, tiše. U pravu ste, naravno. Drogirao sam svoje drage prijatelje, tako da dobro izgledaju sve dok nekoliko naših organizatora ne odvede ostale odavde bez panike. Sami su insistirali na tome. Dr Taka i dr M'bzveli su osećali da gas prebrzo deluje na njih." Tužno je klimao.

"Niste smeli da ih poslušate! To je ubistvo!"

Bendžamin je delovao slomljeno. Šulc je opet klimnuo. "Nije bilo lako. Frederik nije mogao da podnese sramotu i odlučio je da nađe svoj mir. I ja bih verovatno uskoro oduzeo sebi život, ali sad me ionako čeka smrt, baš kao i moje kolege, ljude."

"Šta hoćete time da kažete?"

"Hoću da kažem da Gubruj, izgleda, nisu neki naročiti hemičari!" Postariji neo-šimpanza gorko se nasmejao i odmah potom zagrcnuo od kašlja. "Njihov gas ubija neke ljude. Deluje brže nego što tvrde. A takođe pogađa neke od nas."

Ataklena je sa naporom udahnula. "Razumem." Više bi volela da nije razumela.

"Postoji još nešto što bismo voleli da znate", rekao je Šulc. "Napadači su emitovali vesti. Na žalost, bile su na galaktinskom trećem; Gubruj preziru englički, a naš program za prevođenje je primitivan. Ipak, znamo da je reč bila o vašem ocu."

Ataklena se osetila izdvojeno, kao da je lebdela negde iznad svega. Utrnula čula prihvatala su samo slučajne pojedinosti. Kenirala je jedostavan šumski ekosistem - životinjice Garta kako se šunjaju u dolinu, mršteći noseve pred oštrom prašinom, izbegavajući prostor oko Središta zbog vatri koje su još svetlucale po njemu.

"Da", klimnula je. Ljudski gest odjednom joj je opet bio stran. "Recite mi."

Šulc se nakašljao. "Pa, izgleda da je zvezdana krstarica vašeg oca viđena kako napušta planetu. Ratni brodovi pošli su u poteru za njom. Gubruj kažu da nije stigla do prenosne tačke. Naravno, ne možemo verovati u sve što kažu..."

Ataklenini kukovi blago su se pomerili iz zgloba dok se njihala levo-desno u gestu nesvesnog žaljenja - kao kad bi ljudskoj devojci zadrhtale usne.

Ne, ne mogu sad da razmišljam o tome. Možda kasnije. Kasnije ću odlučiti šta da osećam.

"Naravno, pomoći ćemo vam koliko god možemo", tiho je nastavio Šulc. "Vaš transporter je pored hrane opremljen i oružjem. Ako želite, možete odleteti do mesta gde je sklonjen vaš prijatelj, Robert. Ipak, nadamo se da ćete odlučiti da ostanete neko vreme sa nama, bar dok gorile ne budu dobro skrivene u planinama i dok se ne nađu ljudi koji bi se brinuli o njima."

Šulc ju je ozbiljno pogledao smeđim očima zamagljenim od tuge.

"Znam da je to velika molba, poštovana Ataklena od Timbrima, ali

biste li se starali o našoj deci neko vreme, sad kad su izgnana u divljinu?"

23. ZBEG

Teretnjak je lebdeo nad nejednakim nizom tamnog kamenja na prevoju, uz tiho brujanje gravitacionih motora. Senke su počele da se izdužuju jer je Gimelaj prošao kroz zenit. Brod se spustio u polusenku između pršljenastih monolita i motori su utihnuli.

Putnike je već iščekivao glasnik. Šimpanza je predao Atakleni poruku čim je izišla iz vozila, dok je Bendžamin žurno razastirao oko male letelice kamuflažu protiv radara.

U pismu je Huan Mendoza, farmer iznad prevoja Lorna, potvrđivao bezbedan dolazak Roberta Onigla i male Ejpril Vu. Robert se oporavljao bez problema i za nekih nedelju dana opet će biti na nogama.

Ataklena je osetila olakšanje. Jedva je čekala da vidi Roberta - i to ne samo radi saveta o ponašanju prema gomili odrpanih gorila i neo-šimpanza u zbegu.

Neke šimpanze iz Središta Haulet - na koje je delovao Gubru gas - pošli su sa ljudima i grad, nadajući se da će dobiti protivotrov kao što je obećano... i da će stvar delovati. Ostala joj je samo šačica stvarno pouzdanih pomoćnika.

Možda će se pojaviti još šimpanza, hrabrila se Ataklena - a možda i neki čovek koji je izbegao gas Gubrua. Nadala se da će se uskoro pojaviti neko kome će moći da preda brigu o zbegu.

Sa farme Mendozinih stigla je još jedna poruka, od čima koji je preživeo bitku u svemiru. Pripadnik civilne zaštite molio je za pomoć u uspostavljanju kontakta sa odbrambenim snagama.

Ataklena nije znala kako da mu odgovori. Kasno sinoć, dok su se veliki brodovi spuštali nad Port Heleniju i gradove Arhipelaga, širom planete kolali su panični radio-pozivi i telefonski pozivi. Izveštavali su o bici u svemirskoj luci. Neki su čak tvrdili da se borbe povremeno vode i prsa u prsa. Zatim je nastupila tišina i vojska Gubrua se konsolidovala bez daljih incidenata.

Izgleda da se otpor, tako pažljivo planiran na Planetnom Savetu, potpuno raspao za manje od jednog dana. Svi delovi lanca komandovanja nestali su bez traga, jer niko nije predvideo upotrebu

gasa za taoce. Kako se išta moglo učiniti kad su gotovo svi ljudi na planeti tako jednostavno onespobijeni?

Raštrkane šimpanze ponegde su pokušavale da se oraganizuju, uglavnom preko telefona. No, jedva da su smislili išta drugo osim najnebuloznijih planova.

Ataklena je sklonila cedulje i zahvalila se glasniku. Tokom nekoliko sati od evakuacije, počela je da oseća promenu u sebi. Jučerašnji zbuđenost i bol pretvorili su se u tvrdoglavu odlučnost.

Izdržaću. Utakalting bi to zahtevao od mene i neću da ga izneverim.

Gde god bila, neprijatelj mi neće prići ni blizu.

Sačuvaće i dokaze koje je sakupila, naravno. Jednog dana biće prilike da ih iznese timbrimskim vlastima. To će omogućiti njenom narodu da daju ljudima zasluženu lekciju o tome kako mora da se ponaša rasa galaktinskih pokrovitelja, pre nego što bude prekasno.

Ako možda već nije prekasno.

Bendžamin joj se pridružio na strmoj ivici prevoja. "Eno ih!" Pokazao je u dolinu. "Tačno na vreme."

Ataklena je zaklonila oči. Posegnula je koronom da dodirne mrežu oko sebe. Da. Sada ih i ja vidim.

Kroz šumu ispod njih kretala se dugačka kolona. Mali broj sitnih, smeđih prilika pratio je neka znatno brojnija i tamnija bića. Svako krupno stvorenje nosilo je ogroman ranac. Nekoliko ih se pri hodu oslanjalo i na ruke. Male gorile trčkarale su između odraslih, mašući rukama da održe ravnotežu.

Šimpanze u pratnji budno su stražarili, držeći zračne puške u pripravnosti. Pažnju nisu usmerili na kolonu ili šumu, nego na nebo.

Teška oprema već je prevezena, okolnim putevima, do krečnjačkih pećina u planini. No, zbeg neće biti siguran sve dok i poslednji izbeglica ne bude tamo, u podzemnim šančevima.

Ataklena se pitala šta se sada događa u Port Heleniji i na naseljenim ostrvima. Okupatori su još dvaput pomenuli pokušaj bekstva timbrimskog broda, a onda kao da su ga zaboravili.

Ako ništa drugo, moraće da otkrije je li njen otac još na Gartu i je li još živ.

Dodirnula je medaljon koji je nosila na lančiću oko vrata.

Predstavljao je kutijicu u kojoj se nalazilo sve što je nasledila od majke - jednu treplju iz Matikluanine korone. Bila je to slaba uteha, ali od Utakaltinga nije imala ni toliko.

Oh, oče, kako si me mogao ostaviti bez makar jedne tvoje niti da me vodi?

Kolona tamnih prilika brzo se približavala. Nekakva tiha, duboka polumuzika podizala se iz doline dok su prolazili. Nije ličilo ni na šta što je Ataklena do tad čula. Ova bića oduvek su posedovala snagu, a Uzdizanje ih je oslobodilo dela osetljivosti po kojoj su bili poznati. Za sada se nije znalo kakva će im biti sudbina, ali bili su zbilja moćna stvorenja.

Atakleni nije ni padalo na pamet da ostane pasivna i izigrava dadilju gomili štićenika i pre-razumnih. Jedna od stvari zajedničkih Timbrimima i ljudima jeste potreba da deluju kada je učinjeno zlo. Pismo od povređenog svemirca navelo ju je na razmišljanje.

Obrartila se svom pomoćniku.

"Moje poznavanje jezika Zemlje vrlo je šturo, Bendžamine. Treba mi jedna reč. Reč koja opisuje posebnu vrstu vojske. Zamisli vojsku koja se kreće noću, uvek kroz zaklone. Napada brzo i tiho, koristeći iznenađenje da bi nadoknadila svoje slabo naoružanje i malobrojnost. Sećam se da sam čitala da su takve vojske bile uobičajene na Zemlji u vreme pre Kontakta. Koristili su pravila takozvanog civilizovanog rata kada im je to odgovaralo, a izmišljali su nova kad bi im bilo potrebno.

Bila bi to ksu-non kran, vojska samoniklih, drugačija od svega što se danas zna. Razumeš li o čemu govorim, Bendžamine? Postoji li neka reč za ono što imam na umu?"

"Hoćete da kažete...?" Bendžamin je brzo pogledao dole, u kolonu delimično uzdignutih majmuna koji su se gegali kroz šumu, mumlajući neku svoju tihu, duboku pesmu za marširanje.

Protresao je glavom, očito pokušavajući da se uzdrži, ali lice mu je postajalo sve crvenije i konačno je počeo da se smeje nezadrživim grohotom. Bendžamin se naslonio na kamen, a zatim se prevalio na leđa. Valjao se po prašini Garta i držao se za stomak od smeha.

Ataklena je uzdahnula. Prvo na Timbrimu, pa među ljudima, a sad čak i ovde, među najmlađim, najgrubljim postojećim štićenicima -

svuda je nailazila na šaljivdžije.

Strpljivo je posmatrala šimpanzu, čekajući da mali blesavko dođe do daha i konačno joj objasni šta mu je to bilo toliko smešno.

Drugi deo: RODOLJUBI

Evelin, izmenjeni pas,
vidi zanjihane rese
naročite čipke,
prebačene preko klavira, sa iznenađenjem...

U zatamnjenoj sobi,
sa prestravljenim stolicama
i užasnutim zavesama
što prigušuju kišu,
jedva veruje očima...

Čudnovati dah, sa belim lukom
i nalik na hrkanje,
odnekud blizu Stenveja
(ili čak i iz njega)
tera rese na čipki da lebde
i podrhtavaju u tmuni...

Evelin, pas, pošto je prošla
kroz dalje izmene
razmišlja o značaju
ponašanja Niske Osobe
u panhromatskoj rezonanci pritisnute pedale
i drugim veoma sličnim oblastima...

"Vau!" reče na kraju.

Frenk Zapa

24. FIBEN

Visoke, rasklaćene prilike nalik na rode nadgledale su put sa krova tamnog, oniskog bunkera. Po obrisima što su se ocrtavali prema popodnevnom suncu, videlo se da su u neprestanom pokretu, premeštajući se s noge na nogu sa nervoznom energijom, kao da bi i najtiši zvuk bio dovoljan da ih natera da polete.

Ozbiljna neka stvorenja, ove ptice. I mnogo opasna.

Ne ptice, prisetio se Fiben dok se približavao kontrolnom punktu. Bar ne u zemaljskom smislu.

No, analogija je bila sasvim primerena. Telo im je bilo pokriveno finim perjem. Oštar, blistavo žut kljun štrčao je sa glatkog, izbočenog lica.

Iako su im nekadašnja krila pretvorena u vitke, pernate ruke, ipak su mogli da lete. Crni, cvetlucavi ranci sa gravitacionim motorima sasvim su nadoknađivali ono što su ptičji preci nekad davno izgubili.

Vojnici Kandže. Fiben je obrisao ruke o pantalone, ali dlanovi su mu još bili vlažni. Šutnuo je kamičak bosom nogom i potapšao upregnutog konja po sapima. Mirna životinja počela je da pase plavičastu travu kraj ivice puta.

"Hajde, de Brahe", rekao je, vukući uzde. "Ne možemo mnogo odugovlačiti, jer će početi da sumnjaju. Osim toga, znaš da te to bilje nadima."

De Brahe je klimnuo krupnom, sivom glavom i bučno prdnuo.

"Lepo sam ti rekao." Fiben se razmahao rukama.

Teretna kola lebdela su tik iza konja. Iskrzan i zarđao, kamion je bio natrpan grubo istkanim vrećama žita. Antigavitacioni stator očito je radio, ali pogonski motor bio je gotov.

"Hajde, idemo dalje." Fiben je ponovo povukao uzde.

Konj je hrabro klimnuo glavom, kao da stvarno razume. Amovi su se zategli i lebdeći kamion se zateturao za njima kad su pošli ka kontrolnom punktu.

Ubrzo ih je prodorni zvuk ispred njih upozorio da im se nešto približava. Fiben je žurno poveo konja i kola u stranu. Kraj njih je, uz piskavi zvuk i udar vazduha, projurio vojni hoverkraft. Takva vozila

prolazila su ka istoku celog dana, sama ili u parovima.

Pažljivo je pogledao da li dolazi još nešto pre nego što je izveo de Brahea nazad na put. Fiben je osećao da su mu ramena nervozno pogurena. De Brahe je frknuo, osećajući sve jači nepoznati miris okupatora.

"Stoj!"

Fiben je poskočio. Pojačani glas bio je mehanički, bez ikakvog osećanja, i zvučao je nepopustljivo. "Dođi, dođi ovamo... ovamo radi inspekcije!"

Fibenu je srce udaralo sve jače. Srećom, njegova uloga upravo je bila da izgleda uplašeno. Neće biti teško odigrati je.

"Brže! Požuri i dođi ovamo!"

Fiben je poveo de Brahea prema inspekciji, deset metara desno od puta. Vezao je uzde za postavljenu ogradu i požurio okolo do mesta gde su čekala dvojica vojnika.

Nozdrve su mu se širile od oštrog tuđinskog mirisa, nalik na lavandu. Pitam se kakav im je ukus, pomislio je pomalo krvoločno. Njegovom pra-na-deseti-pradedi ne bi bilo važno što su ova bića razumna. Za njegove pretke je važno: ptica je ptica je ptica. Duboko se naklonio, ruku prekrštenih na grudima, i prvi put izbliza pogledao okupatore.

Nisu izgledali nimalo upečatljivo. Doduše, oštri, žuti kljunovi i zašiljene kandže delovali su zastrašujuće, ali na svojim tankim nogama ove ptice su bile jedva nešto više od njega, a kosti su im izgledale šuplje i tanke.

Svejedno, ovo su bili zvezdani putnici - bića koja pripadaju klasi starijih pokrovitelja, čija se kultura i tehnologija zasniva na Biblioteci i koja su bila gotovo svemoćna davno, davno pre nego što su se ljudi uspravili u afričkoj savani, trepćući dok se u njima rađala strašna radoznalost. Do trenutka kad su se čovekovi trapavi brodovi spotakli o Galaktinsku civilizaciju, Gubru i njihovi štićenici izborili su se za svoj položaj među moćnim međuzvezdanim klanovima. Divlja konzervativnost i laka upotreba Velike Biblioteke odveli su ih daleko od trenutka kad su ih njihovi pokrovitelji pronašli na planeti Gubar i obdarili ih potpunim umovima.

Fiben se setio velikih, moćnih, bojnih krstarica, tamnih i

nepobedivih pod svetlucavim štitovima, sa blistavom ivicom Galaksije kako proviruje iza njih...

De Brahe je zarzao i iskrenuo glavu kad je pored njega prošao jedan od vojnika, sa ležerno spuštenom sablja-puškicom, da bi prišao zastrtom kamionu. Tuđinac se popeo na vozilo da ga pregleda. Drugi stražar zacvrkutao je u mikrofon. Srebrnasti medaljon, napola sakriven u mekom perju oko oštro izražene grudne kosti, oglasio se rastrzanim engličkim rečima.

"Navedi... navedi identitet... identitet i svrhu!"

Fiben se zgurio i zadrhtao, izigravajući strah. Bio je siguran da malo koji Gubru nešto znao o neo-šimpanzama. Za nekoliko stolecia od Kontakta, tek pokoja informacija prošla je kroz masivni birokratski aparat Bibliotečkog instituta i stigla do lokalnih ogranaka. A Galaktinci su se, naravno, oslanjali na Biblioteku gotovo u svemu.

Ipak, bila je važna što veća uverljivost. Fibenovi preci znali su da je pokoravanje jedini odgovor na pretnju kada se ne može uzvratiti ravnom merom, a Fiben je znao kako da to odglumi. Još više se pogurio i zaječao.

Gubru je zazviždao, očito iznerviran, jer verovatno mu se ovo već dešavalo. Opet je zacvrkutao, ovaj put sporije.

"Bezbedan si, nemoj da se bojiš." Medaljon je prevodio tiše nego maločas. "Ne boj se... sve je u redu... Mi smo Gubru... Galaktinski pokrovitelji iz visokog klana... ne boj se... mladi polurazumni nemaju čega da se boje ako se lepo ponašaju... ne boj se..."

Polurazumni... Fiben je protrljao nos da bi prikrio grimasu negodovanja. Naravno, Gubru su samo to i mnogli da misle. Uostalom, malo bi koja četiri stotine godina stara rasa mogla da se smatra potpuno uzdignutom.

Pa ipak, Fiben je rešio da im jednom uzvrati i za ovo.

Mogao je da uhvati poneku reč u njihovom cvrkutanju pre nego što ih prevodilac prebaci na englički. Kratak kurs galaktinskog trećeg, još u školi, nije bio ni izdaleka dovoljan, a Gubru su još imali svoje narečje i naglasak.

"Ne boj se...", umirivao ga je medaljon. "Ljudi ne zaslužuju tako dobre štice... ne boj se..."

Fiben se postepeno uspravio i podigao pogled, još drhteći. Ne

preteruj, morao je da se podseti. Uputio je rasklimanom pticolikom biću nešto što je ličilo na naklon poštovanja dvonogog mlađeg štićenika starijem pokrovitelju. Tuđinac sigurno neće primetiti mali dodatak - ispružene srednje prste na rukama - kojim je propratio gest.

"A sada", oglasio se medaljon, možda uz malo olakšanja. "Navedi ime i razlog."

"Ovaj, ja sam Fiben... ovaj, gospodine." Razmahao se rukama. Prilično je izigravao, ali Gubru možda znaju da neo-šimpanze u stresu još govore koristeći deo mozga koji je nekada bio odgovoran za kontrolu ruku.

U svakom slučaju, izgledalo je da je iznervirao vojnika Kandže. Nakostrešio je perje i odskakutao je nekakav plesni korak. "Razlog... razlog! Navedi razlog svog približavanja gradskom području!"

Fiben se brzo duboko naklonio.

"Uh... ovaj, kamion više ne radi. Ljudi više nema... niko da nam kaže kako sa farmom..." Počešao se po glavi. "Pa sam mislio, eto, sigurno im treba hrane u gradu... i možda bi neko pop...popravio kamion u zamenu za žito...?" Zagledao se u vojnika sa puno nade.

Drugi Gubru se okrenuo i kratko zakreštao onom glavnom. Fiben je dovoljno razumeo galaktinski treći da bi uhvatio smisao.

Lebdelica je stvarno bila poljoprivredna mašina. Nije trebalo biti genije pa da se vidi da joj treba odmrzavanje rotora da bi opet proradila. Samo bespomoćan idiot dovukao bi teglećim konjem antigravitacioni kamion sve do grada, umesto da sam izvrši tako sitnu popravku.

Prvi stražar držao je šaku razmaknutih kandži preko mikrofona, ali Fiben je ionako razumeo da su imali loše mišljenje o šimpanzama i da ga s vremenom samo pogoršavaju. Okupatori se nisu potrudili čak ni da uvedu legitimacije za neo-šimpanze.

Zemljani - ljudi, delfini i šimpanze - vekovima su znali da je svemir opasno mesto gde je često korisno biti pametniji nego što izgledaš. Čak i pre invazije, među šimpanzama na Gartu govorkalo se da će možda trebati da se vrate na sistem 'Da, gospodaru!'

Jeste, ali niko nije računao da će svi ljudi biti odvedeni! Fiben je osećao kamen u stomaku dok je zamišljao ljude - muškarce, žene i

decu - strpane iza bodljikave žice u pretrpanim logorima.

O, da. Plaćete ovi za to.

Vojnici Kandže zagledali su se u mapu. Prvi Gubru otkrio je mikrofon i zapištao Fibenu.

"Možeš da ideš", preveo je medaljon. "Produži do Istočne garaže... možeš da ideš... Istočna garaža... da li znaš gde je Istočna garaža?"

Fiben je žurno zaklimao glavom. "Da, gospo'ne."

"Dobro... dobar mali... ponesi svoje žito u gradsko skladište, pa produži do garaže... do garaže... dobar mali... da li razumeš?"

"D-da!"

Fiben se naklonio dok je uzmicao, a onda je požurio, preterano povijenih nogu, ka mestu gde je ostavio de Brahea. Oborio je pogled dok je vodio konja nazad na prljavu ivicu puta. Vojnici su ga dokono gledali kako prolazi, cvrkućući prezrive primedbe i sigurni da ih on neće razumeti.

Proklete, glupe ptice, pomislio je dok je kamera sakrivena u pojasu snimala utvrđenje, vojnike, tenk koji je prozujao nekoliko minuta kasnije, posadu koja se opružila na gornjoj palubi i uživala u popodnevnom suncu.

Fiben im je mahnuo dok su prolazili i piljili u njega.

Siguran sam da imate divan ukus sa prelivom od pomorandže, pomislio je za njima.

Fiben je povukao uzde. "Ajde, de Brahe. Treba da stigemo u Port Heleniju do večeras."

Farme u Dolini još su radile.

Po tradiciji, kad god bi rasa zvezdanih putnika dobila nov svet za kolonizaciju, kontinenti su ostavljani nedirnuti koliko god je bilo moguće. I na Gartu su glavne zemaljske naseobine bile na arhipelagu u pustom Zapadnom moru. Samo su ta ostrva potpuno izmenjena da odgovaraju životinjama i biljkama zemaljskog tipa.

No, Gart je bio naročiti slučaj. Bururali su za sobom ostavili kaos i trebalo je što pre učiniti nešto da bi se stabilizovao uzdrmani ekosistem planete. Da bi se sprečila propast čitave biosfere, morale su se uvesti nove vrste, iz drugih svetova. To je značilo vršenje opita na kontinentima.

Usko razvođe pretvoreno je u model planina Mulun. Zemaljskim biljkama i životinjama koje su ovde uspevale dozvoljeno je da se rašire u brdima, pod pažljivom nadzorom, i da postepeno ispune neke od ekoloških niša koje su Bururali svojim divljanjem ispraznili. Ovakav opit u primenjenoj planetnoj ekologiji bio je vrlo osetljiv, ali važio je za uspešan. Tri rase sa Zemlje postigle su na Gartu i drugim svetovima pogođenim katastrofama ugled čarobnjaka biosfere. Čak i najoštriji kritičari čovečanstva morali su da se slože sa takvim mišljenjem.

Pa ipak, ovde je nešto bilo strašno pogrešno. Fiben je uz put prošao pored tri zapuštene ekološke stanice, na kojima su klopke za izlovljavanje i roboti za praćenje ostali natrpani u potpunom neredu.

To je bio znak koliko je kriza ozbiljna. Držanje talaca jedna je stvar - po savremenim pravilima ratovanja čak i delimično prihvatljiva taktika - ali ako Gubruai nameravaju da naruše vaskrsavanje Garta, to znači da je Galaksija u potpunoj zbrci.

Znači da nema nekih naročitih izgleda za pobunu. Šta ako Pravila ratovanja stvarno više ne važe? Hoće li Gubruai biti spremni da koriste istrebljivače planeta?

To je problem za Generala, odlučio je Fiben. Ja sam samo uhoda. Ona je stručnjak za Itije.

Bar su farme kako-tako deystvovala. Prošao je pored polja zasejanih zigopšenicom i šargarepom. Robo-ratari su ih normalno plevili i navodnjavali. Ponegde je poneki potišteni neo-šimpanza prolazio na kontrolnoj jedinici nalik na pauka, nadgledajući mašineriju.

Poneki bi mu mahnuo, ali većina nije.

Jednom je prošao pored dvojice naoružanih Gubrua koji su stajali u oranici, pored spuštene letelice. Kad im se približio, Fiben je video da grde šimu, očito nadglednicu polja. Ptice su lepršale i poskakivale dok su pokazivale klonule useve. Nadglednica je žalosno klimala, brišući dlanove o izbledele pantalone. Pogledala je Fibena dok je prolazio svojim putem, ali tuđinci su nastavili sa ribanjem bez osvrtnja.

Očito su jedva čekali žetvu. Fiben se nadao da je to zbog talaca, ali možda su jednostavno stigli bez mnogo zaliha i sada hrana treba

njima.

Kad je ustanovio da ima vremena, skrenuo je de Brahea sa puta u mali voćnjak. Životinja se odmarala štrpkajući pravu zemaljsku travu, a Fiben se odgegao oko drveta da malo odahne.

Primetio je da voćnjak neko vreme nije prskan i da nije kontrolisana ravnoteža štetočina. Zolje bez žaoke još su se rojile oko ping-narandži, mada je drugo cvetanje prošlo pre nekoliko nedelja i oprašivanje više nije bilo potrebno.

Vazduh je bio ispunjen mirisom gotovo zrelog voća. Zolje su se penjale po tankoj kori, tražeći put do slatkog soka unutra.

Naglo, bez razmišljanja, Fiben je pružio ruku i zgrabio nekoliko insekata. Bez problema. Za časak je oklevao, a onda ih je strpao u usta.

Bile su sočne i ruštave, nalik na termite. "Samo pomažem da se populacija štetočina smanji", zaključio je i dao se na posao. Ukus zdrobljenih zolja podsetio ga je na to koliko dugo već nije jeo.

"Potrebna mi je hrana ako treba da se dobro pokažem u gradu večeras", promrmljao je. Osvrnuo se. Konj je mirno pasao, a nikog drugog nije bilo na vidiku.

Otkopčao je pojas za alat i zakoračio unazad. Pazeći na još osetljivi levi članak, skočio je na drvo i uzverao se do jedne od grana koja se povijala pod plodovima. Ah, pomislio je kad je uzbrao gotovo zreo crvenkasti plod. Pojeo ga je kao jabuku, zajedno sa korom. Ukus je bio opor i oštar, ni nalik na blagu hranu u ljudskom stilu koju su sada tolike šimpanze tvrdili da vole.

Uzeo je još dve narandže i strpao u usta, kao i nekoliko listova da upotpuni ukus. Onda se pružio poleđuške i zatvorio oči.

U visini, gde mu je društvo pravilo samo zujanje osa, Fiben je gotovo mogao da se pretvara da nema nikakvih briga, ni na ovom svetu ni na ma kome drugom. Mogao je da smetne sa uma ratove i sve druge smešne zanimacije razumnih bića.

Napućio je i opustio izražajne usne. Počešao se ispod pazuha.

"Uuk, uuk."

Frknuo je - zvuk nalik na tihi smeh - i zamislio da se nalazi u Africi koju čak ni njegovi čukundedovi nikad nisu videli, u šumovitim planinama do kojih nosati, bezdlaki rođaci nikad nisu dospeli.

Na šta bi svemir ličio bez ljudi? Bez Itija? Bez ikoga drugog osim šimpanza?

Ranije ili kasnije izumeli bismo zvezdane brodove i svemir je mogao biti naš.

Oblaci su klizili nebom dok je Fiben ležao na grani zatvorenih očiju, uživajući u maštanju. Zolje su zujale, uzaludno se buneći zbog njegovog prisustva. Oprostio im je drskost kad ih je pokupio nekoliko iz vazduha kao dodatni delikates.

No, ma koliko se trudio, nije mogao da zadrži privid usamljenosti. Uskoro se približio novi zvuk, još jedno zujanje iz visine. I ma koliko se upirao, nije mogao da se pretvara da ne čuje tuđinske transportere kako nepozvani krstare nebom.

Preko tri metra visoka blistava ograda izvijala se po neravnom terenu oko Port Helenije. Upečatljivu prepreku su podigli roboti, ubrzo posle invazije. Činilo se da lokalne šimpanze prolaze kroz nekoliko kapija bez mnogo problema ili kontrole. No, iznenada podignuti novi zid sigurno ih je zastrašivao. Možda je to i bila glavna svrha građevine.

Fiben se pitao kako bi Gubruj rešili problem da je ovo pravi grad, a ne samo naselje na rustičnom, kolonizovanom svetu.

Pitao se gde drže ljude.

Bio je već sumrak kad je prošao široki pojas panjeva visokih do kolena, sto metara ispred tuđinske ograde. Taj prostor trebalo je da postane park, ali sad je tle bilo pokriveno samo ivercima, sve do tamne stražarnice i otvorene kapije.

Fiben se spremio da prođe kroz isto ispitivanje kao ranije na kontrolnom punktu, ali na njegovo iznenađenje niko ga nije oslovio. Dva reflektora bacala su usku traku svetlosti na put. Iza njih je video tamne, uglaste zgrade i upadljivo puste, slabo osvetljene ulice.

Tišina je bila jeziva. Fiben je pogurio ramena. "Hajde, de Brahe. Samo tiho." Konj je frknuo i polako povukao lebdeći kamion pored čelično sivog bunkera.

Fiben je uspeo da u prolazu baci pogled unutra. Video je dvojicu stražara, sa kljunovima zagnjurenim u perje ispod ruke. Kraj njih na stolu ležale su sablja-puške, odmah uz komplet standardne galaktinske komunikacione opreme.

Dvojica vojnika Kandže izgleda da su zasovili!

Fiben je šmrknuo, ponovo nabirajući spljošteni nos od preterano slatkastog tuđinskog mirisa. Ovo nije bilo prvi put da vidi znakove slabosti u čuvenoj, nesavladivoj vojsci fanatika Gubrua. Do sad im je išlo glatko - suviše glatko. Pošto su gotovo svi ljudi prikupljeni i neutralisani, okupatori su očito mislili da opasnost može da im preti jedino iz svemira. To je svakako bio razlog što su sva utvrđenja bila usmerena naviše, sa malo ili nimalo zaštite od napada sa zemlje.

Fiben je pogladio nož koji je nosio za pojasom. Došao je u iskušenje da se ušunja u stražarnicu, provuče se ispod uočljivih alarmnih zrakova i nauči Gubrue ponešto o samozadovoljstvu.

Brzo ga je prošlo. Odmahnuo je glavom. Kasnije, pomislio je. Tada će ih više pogoditi.

Potapšao je de Brahea po vratu i poveo ga preko osvetljenog prostora kraj stražarnice, pa kroz kapiju u gradsku industrijsku zonu. Ulice između skladišta i fabrika bile su tihe - tek poneki šimpanza žurno je prolazio da obavi svoj posao, pod nadzorom patrole Gubrua koja je povremeno prolazila.

Pazeći da ga ne primete, Fiben je šmugnuo u pokrajnu uličicu i našao skladište bez prozora, nedaleko od jedine livnice u koloniji. Šapatom je ubedio de Brahea da odvuče lebdeći kamion do senke pored sporednog ulaza u skladište. Sloj prašine pokazivao je da katanac nedeljama nije ni dodirnut. Pažljivo ga je proučio. "HmMMM."

Izvukao je iz pojasa krpu i obmotao je oko brave. Čvrsto ju je uhvatio, zatvorio oči i izbrojao do tri pre nego što je cimnuo iz sve snage.

Katanac je bio čvrst, ali, kao što se i nadao, karika na kojoj je stajao već je zarđala. Pukla je uz prigušen prasak. Fiben je brzo skinuo zasun i gurnuo vrata po šinama. De Brahe ga je poslušno sledio u mračnu prostoriju, vukući kamion za sobom. Fiben je pogledao unaokolo da bi zapamtio raspored ogromnih presa i druge mašinerije pre nego što je požurio da opet zatvori vrata.

"Sve će biti u redu", nežno je rekao konju dok ga je isprezao. Iz kamiona je izvukao džak zobi i prosuo je na zemlju. Našao je česmu i napunio valov vodom. "Vratiću se ako budem mogao", dodao je.

"Ako ne, uživaj u zobi koji dan, a onda njišti. Siguran sam da će te neko čuti."

De Brahe je mahnuo repom i podigao pogled sa zrnevlja. Zlobno je pogledao Fibena i u polumraku ispustio još jedan smrdljiv, gasovit komentar.

"Hmmmf." Fiben je klimnuo glavom, mašući da rastera smrad. "Verovatno si u pravu, stari družo. Ipak, kladim se da bi i tvoji potomci preterano brinuli, ako i kada bi im neko dao sumnjivi dar takozvane inteligencije."

Potapšao je konja po vratu u znak pozdrava i odgegao se do vrata da proviri napolje. Izgledalo je mirno. Čak tiše nego u genetski siromašnim šumama Garta. Navigacioni svetionik na vrhu Zemljanske Zgrade još je bleskao - okupatori su ga bez sumnje koristili za svoje noćne operacije. Negde iz daljine je dopiralo slabo električno zujanje.

Odavde do mesta gde je trebalo da se sretne sa vezom nije bilo daleko. To će biti najopasniji deo njegovog pohoda u grad.

Tokom dva dana - između gasnog napada Gubrua i trenutka kad su napadači uspostavili potpunu kontrolu nad komunikacionim kanalima - predloženo je mnoštvo mahnitih zamisli. Žurni, izbezumljeni telefonski pozivi i radio-poruke kolali su između Port Helenije, Arhipelaga i kontinentalnih naselja. Za to vreme ljudi su bili zauzeti drugim stvarima, a vladine poruke bile su šifrirane, pa su uglavnom šimpanze, na svoju inicijativu, prepunili radio-talase paničnim kontaktima i predlozima planova - od kojih je većina bila stravično glupa.

Fibenu je bilo jasno da je to bilo sasvim svejedno, jer neprijatelj ih je ionako prisluškiavao. Opšta histerija mora da je samo potvrdila njihovo mišljenje o neo-šimpanzama.

Ipak, poneki glas zvučao bi i razložno. U svakom kukolju ima i žita. Pre nego što je izdahnula, dr Taka je prepoznala da jedna od poruka potiče od njenog nekadašnjeg doktoranta - nekog po imenu Gejlet Džons, stanovnika Port Helenije. General je odlučila da pošalje Fibena da uspostavi kontakt sa njim.

Na nesreću, u to vreme vladala je opšta zbrka. Niko osim dr Take nije znao kako taj Džons izgleda, a kad su se setili da je pitaju, dr

Taka je već bila mrtva.

Fiben se vrlo malo pouzdao u tačnost mesta kontakta i lozinke. Sigurno smo i datum pogrešno zapisali, gundao je u sebi.

Skliznuo je napolje i zatvorio vrata za sobom, vrativši slomljenu rezu tako da katanac visi na mestu. Psten je bio malo iskrenut, ali prevariće svakoga ko ne gleda veoma pažljivo.

Veći mesec izišao je pre oko jednog sata. Morao je da požuri da bi na vreme stigao na sastanak.

Bliže središtu Port Helenije, ali još na 'pogrešnom' kraju grada, zaustavio se na malom trgu da bi zavirio kroz osvetljeni prozor bara za šimpanze. Muzika sa naglašenim basovima potresala je stakla zajedno sa prozorskim krilima. Fiben je mogao da oseti vibracije u tabanima dok je prelazio preko ulice. To je bio jedini znak života u celom kraju, ako se ne računaju tihi stanovi sa prigušenim svetlima iza čvrsto navučenih zavesa.

Povukao se u senku kad se uz zujanje pojavio patrolni robot, lebdeći na metar iznad kolovoza. Zdepasta kula na vrhu mašine okrenula se prema njemu u prolazu. Senzori mora da su uhvatili njegov infracrveni obris u tamnom drveću. No, mašina je nastavila svojim putem - verovatno ga je identifikovala kao običnog neo-šimpanzu.

Fiben je video i druge prilike sa tamnim krznom kako žurno, pognutih ramena, prolaze tamnim ulicama. Policijski čas očito je bio više psihološki nego ratni. Okupacione snage nisu bile stroge, jer je izgledalo da nema potrebe za tim.

Mnogi od ovih koji su ostali van kuće uputili su se na mesta kao što je ovo - 'Majmunaska posla'. Fiben je jedva prestao da se češe pod bradom. U ovakve lokale svraćali su fizički radnici i uslovnjaci - šimpanze čija su prava na razmnožavanje bila ukinuta Ukazom o Uzdizanju.

Ti zakoni obavezivali su čak i ljude da se obrate genetičkom savetovalištu pre začinjanja potomstva. Za njihove štice, neo-delfine i neo-šimpanze, pravila su bila mnogo oštrija. Na tom jednom području, inače liberalni zemljanski zakoni bili su strogo prilagođeni galaktinskim standardima. Bez toga bi delfini i šimpanze nepovratno pripali nekom drugom klanu pokrovitelja. Zemlja je bila suviše slaba

da bi odbila najvažniju galaktinsku tradiciju.

Otprilike trećina populacije šimpanza imala je zelene genetske kartone, što im je dozvoljavalo da kontrolišu svoju plodnost, pod nadzorom jedino Saveta za Uzdizanje i mogućnošću kažnjavanja, ako ne budu pažljivi. Šimpanze sa sivim ili žutim kartonima imali su više ograničenja. Mogli su da se priključe bračnoj grupi i zatim da se prijave za korišćenje sperme ili jaja koje su predali Savetu tokom mladosti, pre rutinske sterilizacije. Mogli su dobiti dozvolu ako su tokom života postigli određene uspehe. Mnogo češće, šimi sa žutim kartonom bilo bi dato da iznese do porođaja i potom usvoji embrion kome su tehničari Saveta ugradili genetskim inženjeringom novo pokolenje 'poboljšanja'.

Vlasnici crvenog kartona nisu puštani ni blizu dece.

Po merilima od pre Kontakta, sistem bi delovao okrutno, ali Fiben je oduvek živeo u njemu. Na brzom putu Uzdizanja, sa genima štićenika uvek se manipulisalo. Šimpanze su imale bar tu povlasticu da ih pitaju za mišljenje o nekim delovima procesa. Većina ostalih štićenika nije imala takvu sreću.

Socijalna posledica bilo je postojanje klasa među šimpanzama. 'Plavci' kao Fiben nisu bili naročito dobrodošli na mestima kao što je bar 'Majmunaska posla'.

Ipak, njegova veza izabrala je ovo mesto. Nije bilo kasnijih poruka, pa je jedino mogao da dođe i vidi hoće li neko prispeti na sastanak. Duboko je udahnuo, zakoračio na ulicu i pošao prema urlajućoj, razbijačkoj muzici.

Taman je pružio ruku prema kvaki, kad se iz senke levo od njega začuo šapat.

"Crveno?"

Isprva je pomislio da mu se učinilo, ali reči su se ponovo javile, ovaj put malo glasnije.

"Crveno? Jesi li za provod?"

Fiben je zinuo. Svetlo sa prozora bilo je prejako za oči priviknute na mrak, ali uspeo je da vidi sitno, nekako dečije lice. Kad se nasmešilo, blesnuli su beli zubi.

"Crveni provod?"

Pustio je kvaku, jedva verujući svojim ušima. "Molim?"

Zakoračio je napred, ali u tom trenutku vrata su se otvorila i ispunila ulicu zvukom i svetlošću. Nekoliko tamnih prilika gurnulo ga je u stranu dok su se teturale napolje, zagrcnute od smeha i obavijene mirisom krzna natopljenog pivom. Kad su konačno nestali i vrata se zatvorila, tamna ulica opet je bila pusta. Sitna, tajanstvena prilika je iščezla.

Fiben je došao u iskušenje da pođe za njom, makar da bi se uverio da mu je stvarno ponuđeno ono što je mislio. I zašto je poziv odjednom povučen?

Stvari u Port Heleniji očito su se izmenile. On, doduše, nije zalazio u barove još od studija, ali makroi po uglovima nisu bili uobičajeni čak ni u ovom delu grada. Na Zemlji možda, i u starim tri-vi filmovima, ali ovde na Gartu?!

Zbunjeno je odmahnuo glavom i otvorio vrata da uđe.

Raširio je nozdrve od navale mirisa piva, snif-haja i mokrog krzna. Silazak u klub stvarao je osećanje nervoze zbog snažnog bleskanja stroboskopa koji je bacao nagle, oštre mlazeve svetlosti po podijumu za igru. Tu se šepurilo nekoliko prilika, mašući iznad glave nečim što je izgledalo kao granje. Iz zvučnika postavljenih iza grupice čučućih muzičara dopiralo je duboko tutnjanje basa koje je prodiralo kroz tabane.

Posetioci su ležali na trščanim jastucima, pušili, pili iz papirnih boca i glasno komentarisali igrače.

Fiben se provukao između sabijenih stolova do bara obavijenog dimom i naručio kriglu piva. Na sreću, planetna valuta još je važila. Naslonio se na bar i počeo da proučava klijentelu, žaleći što je poruka njegove veze bila toliko štura.

Tražio je nekoga obučenog kao čistač ulica, iako ovo nije ličilo na okupljalište takvih noćnih ptica. Naravno, radista koji je primio poruku nekadašnjeg studenta dr Take mogao je sve da pobrka, one strašne noći kada je Središte Haulet gorelo, a sirene ambulantičnih brodova zavijale iznad njihovih glava. Čim je tvrdio da je Gejlet Džons pomenuo 'perača ulica sa lošim držanjem'.

"Sjajno", promrmljao je Fiben kad su mu dali takva uputstva. "Prava špijunska priča. Božanstveno." Duboko u sebi bio je siguran da je mladi čim jednostavno sve pogrešno razumeo.

Ovo baš nije bio povoljan način da se uspostavi kontakt, ali više ga ništa nije moglo iznenaditi. Osim za nekoliko šimpanza koji su prošli obuku zemljanskih službi, šifre, lozinke i prerusavanja odavno su pripadali svetu drevnih trilera.

Pretpostavljalo se da su ti oficiri sada mrtvi ili zarobljeni. Osim mene. A moja specijalnost svakako nije ni obaveštajna ni kontraobaveštajna služba. Pobogu, pa jedva sam upravljao sirotim 'Prokonzulom'.

Pokret otpora moraće da počne baš ovako, pipanjem u mraku.

Bar je pivo bilo dobro, naročito posle dugog pešačenja prašnjavim putem. Fiben je potegao iz papirne boce i pokušao da se opusti. Klimao je glavom u ritmu grom-muzike i kezio se prilikama igrača.

Naravno, pod stroboskopom su se producirali samo mušjaci. Uslovnjaci i fizikalci bili su toliko uzdržani da bi se to moglo proglasiti i za religijsku zabranu. Ljudi, koji su se obično mrštili na svaki oblik seksualne diskriminacije, ovde se nisu uplitali. Štićeničke rase imale su pravo da razvijaju svoje tradicije, sve dok time ne ometaju svoje dužnosti ili Uzdizanje.

Sudeći po ovom pokolenju, šimama naprosto nije bilo mesto u grom-igri.

Fiben je posmatrao krupnog, nagog mušjaka kako skače na vrh gomile tapaciranog 'kamenja', mašući svojom tresigranom. Igrač - preko dana verovatno mehaničar ili fabrički radnik - vitlao je čegrtaljkom iznad glave u ritmu jeke bubnjeva i bleskanja stroboskopa koji su stvarali veštačke munje, bojeći ga povremeno pola u bleštavo belo, a pola u neprozirno crno.

Grana je čegrtala dok je igrač skakao i savijao je u ritmu muzike, urličući kao da izaziva i bogove na nebesima.

Fiben se često pitao koliko popularnost grom-igre potiče od urođenog, nasledenog osećanja brontofilije, a koliko od dobro poznate činjenice da su primitivne, neprilagođene šimpanze primećivane u džunglama Zemlje kako za olujnih noći 'igraju' na neki primitivni način. Podozrevao je da većina 'tradicija' neo-šimpanza potiče od proučavanja ponašanja njihovih neprilagođenih rođaka.

Kao i mnoge šimpanze sa fakulteta, Fiben je voleo da zamišlja

kako je suviše istančan da bi se predavao ovako primitivnom obožavanju predaka. U načelu, više je voleo Baha ili kitovske pesme nego veštačku grmljavinu.

Pa ipak se dešavalo, ponekad kad je sam u stanu, da uzme iz ladice traku 'Sevača', navuče slušalice i isproba koliko tutnjanja može da izdrži pre nego što mu se lobanja rasprsne. Ovde, pod snažnim zvučnicima, osećao je kako mu se duž leđa penje jeza dok je 'sevanje' obasjavalo prostoriju, a bubnjanje pomeralo nameštaj i mušterije.

Na brdo se uzverao još jedan nagi igrač, mašući svojom granom i glasno, izazivački frkćući. Oslanjao se na jednu ruku dok se penjao - na ovu figuru su se ortopedi mrštili, ali publika ju je dočekala sa oduševljenjem. Momak će ovo izvođenje možda platiti jutarnjim išijasom, ali šta je to u poređenju sa slavom igrača?

Onaj na vrhu urliknuo je na izazivača. Skočio je i okrenuo se vrlo koordinisano, zatresavši svojom granom taman kad je sledeći blesak stroboskopa osvetlio prostoriju. Prizor je bio pun divljine i snage, podsećajući da su još pre četiri stoleća njihovi preci na ovakav način izazivali oluju sa šumovitih vrhova - ne čekajući ljude i njihove nestrpljive skalpele da bi shvatili kako bes neba zahteva odgovor.

Čimovi za stolovima razgalamili su se i zatapšali kad je iscereni kralj brda skočio sa vrha. Stumbao se do dole i u prolazu dobro munuo izazivača.

To je bio još jedan razlog što ženke ne učestvuju u grom-igri. Odrastao mužjak neo-šimpanze imao je snagu jednaku prirodnim rođacima na Zemlji. Ako su baš želele da učestvuju, šime su svirale u orkestru.

Fibenu je uvek bilo čudno što se ljudi toliko razlikuju. Kod njih su obično mužjaci bili više zainteresovani za proizvodnju zvuka, a ženke su želele da igraju. Naravno, ljudi su bili u još mnogo čemu neobični - kao što je, na primer, seksualno ponašanje.

Razgledao je prostoriju. Na ovakvim mestima uvek je bilo više mužjaka nego ženki, ali večeras se mogla videti tek po koja šima. Uglavnom su sedele u velikim grupama, sa krupnim mužjacima spolja. Naravno, kelnerice su kružile između stolova sa pićem i cigaretama, obučene u veštačku leopardovu kožu.

Fiben je počeo da se brine. Kako će njegova veza da ga prepozna u ovoj uskovitlanoj, bleštavoj ludnici? Nije video nikoga ko bi ličio na perača ulica.

Duž tri zida oko brda za igru protezao se balkon. Iz njega su se naginjali otmeniji posetioči, udarajući po ogradi i bodreći igrače. Fiben se okrenuo i zakoračio unazad da bi bolje osmotrio... i od zaprepašćenja gotovo pao preko niskog pletenog stola.

U prostoru ograđenom užetom, pod zaštitom četiri lebdeća bojna robota, sedeo je jedan okupator. Lepo se vidla visoka, vitka, pernata prilika, oštra grudna kost, povijeni kljun... ali ovaj Gubru nosio je nešto nalik na vunenu kapu preko četkastih slušnih organa. Oči su mu bile zaklonjene tamnim naočarima.

Fiben se primorao da odvrati pogled. Ne bi valjalo da zapaze njegovo iznenađenje. Očito su ovdašnji posetioči imali tokom poslednjih nekoliko nedelja prilike da se naviknu na tuđinca među sobom. Doduše, Fiben je i sad primetio povremene nervozne poglede upravljene prema loži iznad bara. Možda je tom dodatnom napetošću moglo da se objasni neobuzdano ponašanje gostiju, jer bar je izgledao neuobičajeno raspušteno, čak i za lokal namenjen fizikalcima.

Otpijajući iz svoje boce, Fiben je ponovo pogledao uvis. Gubru je očito nosio kapu i naočare radi zaštite od buke i svetla. Roboti su osigurali srazmerno mali prostor oko tuđinca, ali i ostatak te strane balkona bio je gotovo prazan.

Gotovo. Dva čima sedela su u zaštićenom prostoru, kraj oštroklijunog Gubrua.

Kvislinzi? Zar već među nama postoje i izdajnici?

Fiben je zbunjeno odmahnuo glavom. Zašto je Gubru bio ovde? Šta bi ovde moglo biti zanimljivo za okupatore?

Ponovo se vratio za svoje mesto kraj bara.

Očito ih zanimaju šimpanze, i to ne kao taoci.

Ali zašto? Zbog čeka bi Galaktinci marili za gomilu čupavih šticećenika od kojih su neki jedva mogli biti proglašeni inteligentnima?

Grom-igra dostigla je vrhunac naglim kreščendom i završnim udarom, a poslednji odjeci postepeno su se utišali negde u oblačnim, olujnim daljinama. Prošlo je još nekoliko sekundi dok nisu nestali i iz

Fibenove glave.

Igrači su se vratili za stolove nasmejani i oznojeni, ogrćući se samo oko kukova. Smeh je zvučao opušteno - možda čak previše opušteno.

Sad kad je razumeo napetost koja je vladala u baru, Fiben se pitao zašto iko uopšte dolazi ovamo. Bojkot lokala koji posećuju okupatori bio je jednostavan, razumljiv oblik ahisme, pasivnog otpora. Prosečan šimpanza sa ulice sigurno se gnušao neprijatelja svih Zemljana!

Pa šta je onda privuklo ovoliko posetilaca usred radne nedelje?

Fiben je reda radi naručio još jedno pivo, mada je već razmišljao o odlasku. Prisustvo Gubrua ga je unervozilo. Ako se njegova veza već ne pojavljuje, bolje da pođe i malo pronjuška na svoju ruku. Morao je da sazna šta se to dešava u Port Heleniji i otkrije način da stupi u vezu sa onima koji su voljni da se organizuju.

Na drugom kraju prostorije, grupa udobno opruženih posetilaca počela je da udara po podu i skandira. Uskoro im se pridružila cela sala.

"Silvi-ja! Silvi-ja!"

Muzičari su se vratili na podijum i publika je zatapšala kad su ponovo zasvirali, ovaj put u mnogo sporijem ritmu. Dve šime sa saksofonima izvijale su zavodljivu melodiju dok su se svetla postepeno gasila.

Jedan reflektor osvetlio je vrh igračkog brda. Iza zavese pokrivene šljokicama pojavila se nova prilika i stala u mlaz svetlosti. Fiben je iznenađeno zatreptao. Šta ovde traži jedna šima?

Gornju polovinu lica zaklanjala joj je kljunasta maska oivičena belim perjem. Ogojene bradavice bile su pokrivene srebrnastim prahom da bi se isticale pod svetlom. Nosila je suknju od srebrnastih traka koja je počela da se njiše u sporom ritmu.

Karlica ženki neo-šimpanze bila je šira nego kod njihovih predaka, da bi bilo mesta za rađanje glavatijeg potomstva. Ipak, njihanje kukovima nikad nije postalo uobičajen erotski podsticaj - sredstvo za uspaljivanje mužjaka - kao među ljudima.

Fiben je svejedno osetio da mu se puls ubrzao dok je posmatrao njene pokrete. Uprkos maski, imao je utisak da je u pitanju mlada

devojka, ali uskoro je shvatio da je igračica zrela ženka, sa tragovima nekadašnjeg dojenja. To ju je samo učinilo još izazovnijom.

Dok se kretala, zanjihane trake suknje pomalo su se otvarale i Fiben je uskoro primetio da je tkanina srebrnasta samo spolja. Unutrašnja strana svake trake postepeno je naviše tamnela u blistavu crvenu boju.

Pocrveneo je i odvratio pogled. Grom-igra je nešto drugo - i sam je nekoliko puta učestvovao u njoj. Ali ovo je sasvim drugačije! Prvo mali svodnik pred vratima, a sad ovo? Je su li šimpanze u Port Heleniji postale opsednute seksom?

Odjednom mu se na rame spustilo nešto mesnato. Podigao je pogled i ugledao krupnu, maljavu šaku, a iza nje ruku najvećeg šimpanze koga ga je ikad video. Bio je po stasu jednak onižem čoveku, ali svakako mnogo snažniji. Nosio je izbledele radničke čakšire, a kad je izvio gornju usnu otkrio je par dugih, gotovo atavističkih očnjaka.

"Š'a je? Silvija ti nij' dost' dobra?" upitao je džin.

Iako je ples još bio u početnoj fazi, većina muške publike zauravala je od oduševljenja. Fibenu je bilo jasno da ima postidjen izraz lica, kao pravi idiot. Pravi uhoda izigravao bi uživanje da bi se uklopio.

"Glava", pokazao je na slepoočnicu. "Im'o sam gadan dan. bolje da pođem..."

Krupni neo-šimpanza se iscerio, ne puštajući Fibenovo rame. "Glava? Il' ti je ovo suviše prosto? Možda još nis' im'o ni prvo zajedno, a?"

Krajičkom oka Fiben je gledao zanjihanu, izazovnu predstavu, još umerenu, ali iz časa u čas sve senzualniju. Mogao je da oseti kako uskomešana seksualna napetost počinje da ispunjava prostoriju i pretpostavio je kuda to vodi. Bilo je ozbiljnih razloga zašto su ovakve predstave bile zabranjene - jedna od retkih delatnosti koje su ljudi zabranili svojim štíćenicima.

"Naravno da sam imao!" obrecnuo se. "Ali ovako, javno... moglo bi doći do tuče."

Div se nasmejao i prijatejski ga munuo. "Kad?"

"Izvin... ovaj, šta s' rek'o?"

"Rek'o sam kad si prvi put bio zajedno, a? Po tom kako pričaš, sigurno na nekoj studentskoj žurki. Jel'da? Jesam pogodio, gospon Plavi Karton?"

Fiben se brzo osvrnuo. Sudeći po prvom utisku, ogromni momak bio je više radoznao i pijan nego opasan. No, Fiben je želeo da se što pre skloni. Smetala mu je visina nepoznatog, a mogli bi i da privuku pažnju. "Da", promrmljao je, nerado se prisećajući. "To je bio nekakav rođendan..."

Šime studentkinje su se rado družile sa svojim muškim kolegama, ali nikad nisu čak ni pozivane na zajedno. Bilo je suviše opasno pomišljati na ženke sa zelenim kartonom kao na partnere. Uostalom, one su se panično bojale trudnoće pre braka i genetskog savetovanja. Cena bi mogla biti suviše velika.

I zato su na studentske žurke bile pozivane sasvim druge šime, sa žutim i sivim kartonima, kod kojih su plamene boje estrusa bile samo uzbuđujući znak.

Bilo bi pogrešno procenjivati ovakvo ponašanje po ljudskim merilima. Mi imamo potpuno drugačiji način ponašanja, prisetio se Fiben tada, i mnogo puta kasnije. Ipak, nikada nije mnogo uživao u takvim doživljajima. Možda jednog dana, kad nađe pravu bračnu grupu...

"Jeste, moja seka je išla na studentske žurke. Zvučalo je veselo." Ogromni čim se okrenuo ka barmenu i lupio po stolu. "Dva piva! Jedno za mene i jedno za mog učenog drugara!" Fiben se trgao od preglasnog uzvika. Nekoliko pogleda okrenulo se prema njima.

"E pa, reci mi", neželjeni poznanik gurnuo je Fibenu u ruke novu papirnu bocu, "Jel' imaš već klince? Možda su registrovani, a nikad ih nisi vid'o?" Nije zvučao neprijateljski, samo zavidljivo.

Fiben je otpio dug gutljaj mlake, gorkaste tečnosti. Odmahnuo je glavom, pazeći da tiho govori. "Nije to baš tako. Slobodno pravo na rađanje nije isto što i neograničeno, kao sa belim kartonom. Ako su planeri i koristili moju spermu, ja o tome ništa ne znam."

"Au, gadna stvar! Vama sirotim plavcima već je dovoljno i to što morate da tucate epruvete zbog Odbora za uzdizanje, ali čak da ni ne znate je li to korišćeno... Pobogu, najstarija žena iz moje bračne

grupe rodila je pre godinu dana planirano dete... možda si mu ti genetski tata!" Ogromni čim se nasmejao i ponovo tresnuo Fibena po ramenu.

Ovako neće ići. Sve više pogleda okretalo se ka njima. Razgovor o plavim kartovima na ovakvom mestu sigurno mu neće pribaviti prijatelje. U svakom slučaju, nije hteo da privlači pažnju kad na deset metara od njega sedi jedan Gubru. "Sad stvarno moram da idem", rekao je i počeo da uzmiče. "Hvala na pivu..."

"Pardon", rekao je kad je osetio da mu neko stoji na putu. Okrenuo se i suočio sa četiri šimpanze u kombinezonima sa mnogo zipova. Svi su piljili u njega prekrštenih ruku. Jedan, malo viši od ostalih, gurnuo je Fibena nazad prema baru.

"Naravno da ovaj ima potomstvo!", zarežao je pridošlica. Celo lice bilo mu je izbrijano, osim ufartiljenih brkova. "Pogledaj mu samo šape. Kladam se da ni dan nije proveo radeći kao pošten šim. Verovatno je tehničar, ili naučnik. " Sudeći po glasu, mislio je da je neo-šimpanza sa takvim zvanjem isto što i razmaženo dete kome je dozvoljeno da igra zamršenu igru pretvaranja.

Fibenovi dlanovi bili su, doduše, bez žuljeva, ali ispod košulje nosio je ožiljke od opekotina zadobijenih prinudnim sletanjem pri pet maha. No, o tome nije smeo da govori.

"Čujte, momci, hajde da platim turu za..."

Najviši kombinezonlija udario ga je po ruci i novac je odleteo nekuda preko bara. "Bezvredno smeće. Uskoro će ga pokupiti na đubrište, a potom će da pokupe i vas, majmunske aristokrate."

"Zaveži! " proderao se neko iz gomile, pogurenih ramena. Fiben je bacio pogled ka Silviji, zanjihanoj na brdu. Trake na suknji takođe su se njihale i za trenutak su mu pokazale nešto od čega se zapanjeno trgao. Stvarno je bila crvena ... po otkrivenim genitalijama video je da je u punom estrusu.

Kombinezonlija je opet munuo Fibena. "Pa, gospon fakultetlijo? Šta će ti vredeti tvoj plavi karton kad Gubru počnu da skupljaju i sterilišu vas što slobodno začinjete, a?"

Jedan iz društva, čim sa opuštenim ramenima i niskim, iskošenim čelom, držao je ruku u džepu i kao da je imao u njoj nešto oštro. Pogled mu je odavao mesožderske namere kad je prestao da

razgovara sa svojim brkatim prijateljem.

Fiben je tek sad shvatio da ovo društvo nema nikakve veze sa džinom u radničkim pantalonama, koji je upravo uzmicao u senku. "Ja... ne znam o čemu govoriš."

"Je li? E pa, pregledali su podatke za celu koloniju, blento, i pokupili za ispitivanje mnogo fakultetlija kao što si ti. Do sad su samo uzimali uzorke, ali imam prijatelje koji kažu da se planira veliko čišćenje. Šta sad kažeš?"

"Umukni već jednom!" Dreknuo je neko. Sada se nekoliko lica okrenulo ka njima. Fiben je video staklaste oči, iskežene zube i pljuvačku koja se cedila niz brade.

Nije znao šta da preduzme. Očajnički je želeo da zbriše odavde, ali šta ako u priči koju je upravo čuo ima imalo istine? Takva informacija bila bi veoma važna.

Odlučio je da još malo sluša. "To me iznenađuje", rekao je i nalaktio se na bar. "Gubrui su fanatični konzervativci. Kako god se ponašali sa drugim pokroviteljskim rasama, siguran sam da se nikad ne bi uplitali u proces Uzdizanja. To je protiv njihove religije."

Brkati se samo nasmešio. "To ti govori tvoje fakultetsko obrazovanje, plaviša? E, sad vredi ono što kažu Galaktinci."

Fiben je bio opkoljen grupom koju je, izgleda, više zanimao on nego Silvijini izazovni pokreti. Masa je urlala sve glasnije, muzika je svirala sve brže. Činilo mu se da će mu glava prsnuti od buke.

"...suviše fini da uživa u predstavi za radne ljude. Nikad nije radio neki pravi posao. Ali samo pucne prstima i naše rođene šime trkom dolaze!"

Fiben je osećao da tu nešto nije u redu. Onaj brkati bio je suviše smiren i suviše otvoreno ga je vređao. U ovakvoj okolini, sa ovoliko buke i seksualne napetosti, pravi fizikalac ne bi mogao da se tako usredsredi.

Uslovnjaci! - konačno je shvatio. Sad je video i znakove. Dva čima u kombinezonima imali su na licu tragove poigravanja genima - nepravilne, izmeštene crte ili žmirkav, uvek zbunjen pogled pogrešno spojenog mozga - znakovi koji su neprijatno podsećali da je Uzdizanje mučan proces i da ima svoju cenu.

Kratko vreme pre invazije čitao je u nekom časopisu kako je

među uslovnjacima postalo moderno nošenje drečavih kombinezona. Sad je shvatio da je privukao pažnju najgore vrste. Bez prisustva ljudi i bez traga ikakve zvanične vlasti, nije imao pojma šta smeraju ovi crveni kartoni.

Očito je morao da nestane odavde, ali kako? Kombinezoni su mu svakog časa bili sve bliže.

"Čujte, momci, samo sam svratio ovamo da vidim šta se dešava. Hvala na razgovoru, a sad stvarno moram da idem."

"Imam bolju ideju", iskliberio se vođa. "Hajde da te upoznamo sa Gubruom, pa će ti on reći šta se dešava i šta planiraju sa fakultetlijama. Važi?"

Fiben je zatrepao. Je li moguće da ovi čimovi stvarno saraduju sa okupatorom?

Proučavao je istoriju stare Zemlje - duga, mračna stoleća pre Kontakta, kad je usamljeno i neuko čovečanstvo isprobavalo sve, od misticizma do tiranije i ratova. Video je i pročitao bezbroj opisa tih drevnih vremena - pogotovo priča o usamljenim ljudima i ženama koji su se hrabro, često beznadežno suprotstavljali zlu. Fiben se pridružio kolonijalnoj civilnoj zaštiti delom i zbog romantične želje da se nadmeće sa hrabrim borcima Makija, Palmaha i Lige moćnih satelita.

No, istorija je govorila i o izdajnicima: onima koji su tražili moć kad god bi je mogli dobiti, čak i preko leđa svojih bližnjih.

"Haj'mo, poštovani kolega. Hteo bih da te upoznam s jednom ptičicom."

Stegnuo mu je ruku kao mengelama i nasmešio se kad je video Fibenov izraz bolnog iznenađenja. "U moju smešu stavili su i dodatne gene za snagu", iscerio se brkati. "Taj deo priče je dejstvovao, ali neki od ostalih nisu. Zovu me Gvozden i nemam plavi karton, čak ni žuti. Hajde, idemo. Pitaćemo poručnika Blistave Kandže kakve planove Gubruim imaju sa bistrim, malim čimovima."

Uprkos bolu u ruci, Fiben je odglumio opuštenost. "Važi. Zašto ne? Možda hoćeš da se opkladimo?" Prezrivo je izvio gornju usnu. "Ako se dobro sećam predavanja iz ksenologije, Gubruim imaju oštro izržen diurnalni ritam. Kladam se da iza tih tamnih naočara prokleta ptičurina spava. Misliš da će mu se dopasti ako ga probudiš da bi

potanko raspravljao o Uzdizanju sa tebi sličnima?"

Ma koliko samouveren, Gvozden je očito bio svestan svog niskog obrazovanja. Fibenova glumljena sigurnost donekle ga je uzdrmala i on je zbunjeno zatreptao pri pomisli da iko spava pri tolikoj buci oko sebe.

Konačno je besno zarežao. "Sad ćemo proveriti. Hajde."

Ostali su se okupili oko njih. Fiben je znao da nema izgleda protiv šestorice. Nije bilo smisla ni tražiti pomoć. U ovom trenutku vlasti su nosile perje.

Pratioci su ga gurali kroz lavirint niskih stolova. Ispružene mušterije besno su frktale kad bi ih Gvozden gurnuo u stranu, ali nisu skidali užarene poglede sa Silvijinog plesa u sve bržem tempu.

Kad je preko ramena bacio pogled na njene akrobacije, Fiben je osetio da mu je lice vrelo. Uzmakao je, ne gledajući, i zapeo za nešto čvrsto, mišićavo i dlakavo.

"Auh!" jeknuo je posetilac i prosuo piće.

"Izvinjavam se", promrmljao je Fiben i brzo ustuknuo. Stao je na nečiju ruku i izazvao novi uzvik. Protivljenje se pretvorilo u besnu dreku kad je Fiben još jednom nagazio na isto mesto pre nego što se okrenuo da se i ovome izvini.

"Sedi, bre!" doviknuo je glas iz pozadine. Neko mu se pridružio. "Da! Gubi se! Smetaš!"

Gvozden je sumnjičavo pogledao Fibena i cimnuo ga za ruku. Fiben se za trenutak opirao, a onda je popustio, sunuo napred i gurnuo ga pravo na jedan od stolova. Piće i stalci za snif su se prevrnuli, a čimovi su skočili na noge i besno zafrktali.

"Hej!"

"Pazi malo, krele jedan!"

U njihovim pogledima, već uspaljenim od droge i Silvijinog plesa, gotovo da nije bilo razuma.

Gvozdenovo izbrijano lice bilo je belo od besa. Pojačao je stisak i mahnuo svojim drugovima, ali Fiben se poverljivo nasmešio i munuo ga laktom. Glasno je progovorio, glumeći pijanstvo.

"Vidi šta s' uradio. Lepo sam ti rek'o da ih ne diraš, a ti zapeo da vidiš jesu li toliko oroljani da ni ne govore..."

Okolni čimovi naglo su uzdahnuli. Čulo se i pored treštanja

muzike.

"Ko kaže da ne mogu da govorim!" Dotični čim je zaplitao jezikom, jedva izgovarajući reči. Zakoračio je napred, pokušavajući da gleda u onog ko ga je uvredio. "Jes' to ti...?"

Gvozden je preteći pogledao Fibena i privukao ga bliže, još jače ga stežući. Fiben je ipak uspeo da zadrži osmeh i da mu namigne.

"Eto, mogu da govore, ali bio s' u pravo kad s' rek'o da su primitivci..."

"Štaa?!"

Najbliži čim urliknuo je i zaletao se ka Gvozdenu. Iscereni mutant okretno se izmakao i udario ga sečimice slobodnom rukom. Pijanac je kriknuo, zateturao se i naleteo na Fibena.

U tom trenutku celo pijano društvo sručilo se na njih, krešteći. Fiben je osetio da stisak oko njegove ruke popušta kad su se svi našli pod talasom besnog, smeđeg krzna.

Fiben se sagnuo kad je na njega jurnuo zapenušani majmun u kožnom radnom odelu. Pesnica ga je promašila i naletela na vilicu jednog od grubijana u kombinezonima. Fiben je šutnuo drugog uslovnjaka u koleno kad je posegnuo za njim i izazvao sasvim zadovoljavajući urlik, a zatim se sve pretvorilo u kaos kroz koji su leteli nameštaj i tamna tela. Jeftini pleteni stolovi razbijali su se o glave. Vazduh je bio pun piva i dlaka.

Orkestar je ubrzao tempo, ali se jedva čuo od vriske besa i borbenog žara. U jednom trenutku Fibena su podigle maljavne ruke. Nisu bile baš nežne.

"Uuu-haa!"

Preleteo je preko gužve i s treskom se spustio usred grupe dosad uzdržanih posetilaca. Zapanjeno su se zagledali u njega. Pre nego što su stigli da reaguju, Fiben je ječeći ustao sa krhotina. Bolni članak ga je izdao i on se svalio na prolaz.

Tuča se širila, a dvojica uslovnjaka uputila su se ka njemu iskeženih zuba. Da sve bude još gore, posetioци kojima je tako grubo prekinuo provod u međuvremenu su poustajali, frkćući od besa. Ruke su im se već pružale ka njemu.

"Možda neki drugi put", učtivo je rekao. Iskočio je iz loma i žurno pošao između stolova, što dalje od gonilaca. Kad više nije mogao

dalje, nije oklevao da se uzverne na nečija široka ramena i skoči sa njih, ostavljajući svoju 'trambulinu' da stenje u novoj hrpi izlomljenog nameštaja.

Napravio je salto preko poslednjeg reda posetilaca i dočeka se na jedno koleno na širokom, otvorenom prostoru - podijumu za igru. Na samo nekoliko metara od njega bilo je grom-brdo, na kome se izazovna Silvija spremala za završnicu plesa. Očito nije primećivala opštu zbrku ispod sebe.

Fiben je brzo prešao preko podijuma da bi se provukao pored bara i našao izlaz pozadi. No, onog trenutka kada je izišao na čistinu, zaslepio ga je mlaz svetla odnekud odozgo. Istog trenutka, sa svih strana se začuo gromoglasan pljesak.

Nešto se očito dopalo masi, ali šta? Žmirkajući pod zaslepljujućim svetlom, Fiben nije primetio da je igračica učinila nešto novo i spektakularno - bar ne više nego dotad. A onda je shvatio da Silvija gleda pravo u njega! Iza pticolike maske video je njen pogled pun zanimanja.

Brzo se okrenuo... i suočio se sa svima onima koji se nisu uključili u tuču. Publika je tapšala njemu. Čak je i Gubru sa balkona, izgleda, nagnuo glavu prema njemu.

Nije bilo vremena za razmišljanje o tome. Fiben je video da se nekoliko njegovih gonilaca izvuklo iz meteža. Zbog drečavih odela jasno ih je video kako gestikuliraju između sebe, raspoređujući se da mu preseku izlaz.

Obuzela ga je panika. Saterali su ga u ugao. Mora postojati neki izlaz, besno je pomislio.

A onda je shvatio kuda bi mogao da ide. Kroz izlaz za izvođače, iznad i iza tapaciranog brda za igru! Silvija je ušla kroz zavesu sa šljokicama. Uz malo veranja popeće se, proći pored nje - i nestaće!

Pretrčao je preko podijuma i skočio na brdo, pravo na jedan tapacirani kamen.

Gomila se opet razgalamila! Fiben se ukočio u mestu. Reflektori su ga pratili.

Pogledao je Silviju. Igračica je oblizala usne i zanjihala kukove ka njemu.

Fiben je istovremeno osetio gađenje i snažnu privlačnost. Želeo

je da se uzveru do nje i zgrabi je. Želeo je da nađe neku mračnu šupljinu, visoko na drvetu, i sakrije se.

Dole, u sali, tuča je još trajala, ali više se nije širila. Pošto su imali pri ruci samo papirne boce i pleteni nameštaj, borci su se, izgleda, zadovoljili prijateljskom gungulom uzajamnog ćuškanja, a povod je bio potpuno zaboravljen.

No, na ivici podijuma stajala su četiri čima u drečavim kombinezonima, posmatrajući ga i opipavajući nešto što su držali u džepovima. Još je postojao samo jedan izlaz. Fiben se uzverao na sledeći 'kamen'. Masa je opet zagalamila sa još većim uzbuđenjem. Buka, mirisi, zbunjenost... Fiben je treptao, gledajući u more uzbuđenih lica koja su ga posmatrala u iščekivanju. Šta se dešava?

Primetio je neki pokret. Neko mu je mahao sa balkona iznad bara. Omanji čim ogrnut tamnom pelerinom sa kapuljačom izdvajao se iz raspamećene gomile smirenim, oštrim izrazom lica.

Fiben je prepoznao malog makroa koga je sreo na ulazu u lokal. Od opšte buke nije mu čuo glas, ali nekako je uspeo da po pokretima usana razabere reči.

"Hej, blento, pogledaj gore!"

Svodnikovo dečačko lice iskreveljilo se dok je pokazivao nekuda uvis.

Fiben je podigao pogled... taman na vreme da vidi svetlucavu mrežu kako pada na njega! Potpuno nagoniski skočio je u stranu i uhvatio se za drugi 'kamen', a mreža mu je padajući dodirnula stopalo. Protresla ga je struja.

"Babunsko govno! Šta se, pobogu...?" glasno je opsovao. Trebalo mu je malo vremena dok nije shvatio da deo tutnjanja u ušima potiče od pljeska. Tapšanje se pretvorilo u bučno bodrenje kad se prevrnuo, držeći se za nogu, i time izbegao novu zamku. Desetak kolutova lepljive mreže iskočilo je iz lažnog kamena i prosulo se po mestu na kome je maločas bio.

Fiben je stao što je mirnije mogao dok je trljao stopalo i besno, sumnjičavo se osvrtao. Dvaput su ga gotovo nasamarili kao neku glupu životinju. Za masu je to možda strašno zabavno, ali on lično nije imao nimalo želje da učestvuje u besmislenoj, ludačkoj trci s preponama.

Dole, na podijumu, video je drečave kombinezone - levo, desno i u sredini. Gubru na balkonu izgledao je zainteresovano, ali nije pokazivao želju da se umeša.

Fiben je uzdahnuo. Odredište mu je i dalje bilo isto. Mogao je jedino gore.

Pažljivo gledajući, popeo se preko sledeće ivice. Zamke su, izgleda, bile smišljene da ponižavaju i onesposobljavaju - i nanose bol - ali nisu bile smrtonosne. Osim u njegovom slučaju, naravno. Ako ga zaustave, uslovnjaci se će smesta sručiti na njega.

Oprezno je zakoračio na sledeću 'stenu'. Osetio je podrhtavanje pod desnom nogom i povukao se trenutak pre nego što se u podu pojavio otvor. Gomila je jeknula kad se zanjihao na ivici klopke. Razmahao se rukama da uhvati ravnotežu. Skočio je iz nesigurnog čučnja i jedva uspeo da se uhvati za ivicu sledećeg nivoa.

Noge su mu visile nad ponorom. Grčevito se borio za vazduh. Očajnički je žalio što su ljudi preuredili neke 'nepotrebne' nagone penjanja njegovih predaka samo da bi napravili mesta za takve beznačajnosti kao što su govor i logika.

Zastenjao je i polako se izvukao iz ponora. Publika je tražila još.

Dok je dahtao na ivici sledećeg nivoa, pokušavajući da gleda na sve strane odjednom, Fiben je postepeno postao svestan da čuje mrmljanje sistema za javnu komunikaciju. Jedva čujne od opšte galame, stalno su se ponavljale iste, mehaničke, rastrzane reči.

...istančaniji pristup Uzdizanju... prilagođen poreklu štićeničke rase... jednake mogućnosti za sve... bez uticaja ljudskih iskvarenih zamisli...

Gubru je u svojoj loži kreštao u mali mikrofon. Mašinski prevedene reči treštale su mešajući se sa muzikom nad glavama uzbuđene gomile. S obzirom na stanje u kome su bili, Fiben je bio siguran da možda tek svaki deseti šimpanza uopšte shvata da lti nešto govori. No, to verovatni nije ni bilo važno.

Njih su uslovljavali!

Nikakvo čudo što ranije nije čuo za Silvijin striptiz na brdu za igranje i ovu ludačku trku sa preponama. To je bio izum okupatora!

Ali sa kojom svrhom?

Ne bi uspeli da ovo učine bez pomoći, ljutito je pomislio. Naravno,

dva elegantna čima kraj Gubrua došaptavala su se i pravila beleške. Očito su za račun svog novog gospodara pratili reakcije gomile.

Fiben je pažljivo pregledao balkon i primetio da mali svodnik sa kapuljačom stoji blizu okupatorovih robočuvara. Utrošio je čitavu sekundu da bi dobro zapamtio to dečačko lice. Izdajnik!

Silvija je sad bila svega nekoliko nivoa iznad njega. Natrcila je crvenu zadnjicu ka njemu i nasmešila se dok je Fibena oblivao znoj. Ljuski mužjaci imali su svoje 'instant' vizuelne signale: zaobljene ženske grudi, kukove i glatku kožu. Ništa od toga nije moglo da se poredi sa električnim šokom koji mužjak šimpanze dobija od malo crvenila na pravom mestu.

Fiben je besno protresao glavom. "Napolje. Ne unutra. Hoću napolje!"

Pazeći da održi ravnotežu, čuvajući još osetljiv levi članak, prošao je oko ivice otvora, a zatim produžio napred na sve četiri.

Silvija se naginjala svega dva nivoa iznad njega. Čak ni oštar zadah dvorane nije mogao da priguši njen miris od koga su se Fibenu raširile nozdrve.

Naglo je odmahnuo glavom. Osetio je još neki oštar miris, gadan zadah nečega što je bilo vrlo blizu.

Malim prstom pažljivo je opipavao terasu koja je bila na redu. Desetak centimetara od ivice opekao se na nešto lepljivo. Uzviknuo je i trgao ruku, ostavljajući na terasi komadić kože.

Toliko o nagonima! Automatski je gurnuo povređeni prst u usta. Gotovo da je naseo.

Ovo je bio dobar štos. Ako pokuša da nastavi gore, upašće u lepljivu gadost. Ako pođe nazad, najverovatnije će upasti u neki otvor.

Lavirint zamki objašnjavao je ono što ga je ranije zbunilo. Nikakvo čudo što uspaljenim mužjacima u sali nije jednostavno pao mrak na oči, pa da krenu u juriš na brdo čim je Silvija pokazala prvi trag crvenog! Znali su da bi samo ludak ili neko ludački hrabar probao da se uspne na brdo. Ostalima je bilo dovoljno da gledaju i maštaju. Silvijin ples bio je samo prvi deo predstave.

A ako bi neko imao sreće da uspe? E pa, onda bi svi mogli da gledaju i to!

Fibenu se zgdilo na tu pomisao. Biti zajedno sa prijateljima sasvim je prirodno, ali ovako javni razvrat bio je odvratan!

U istom trenutku primetio je da je gotovo uspeo. Osetio je da mu krv brže struji. Silvija se malo nagnula prema njemu i učinilo mu se da gotovo može da je dodirne. Orkestar je svirao sve brže i ponovo je počeo da bleska stroboskop. Odjekivala je veštačka grmljavina. Fiben je osetio nekoliko hladnih kapljica, kao na početku pljuska.

Silvija je igrala pod reflektorima, uspaljujući masu. Fiben je olizao usne i pošao prema njoj.

A onda je, u blesku munje, ugledao nešto isto toliko uzbudljivo, dovoljno privlačno da mu odvoji pogled od Silvijinog hipnotičkog njihanja. Video je mali, zeleno osvetljeni znak, skroman i zvaničan, koji je svetleo iza Silvijinog ramena.

'Izlaz', pisalo je na njemu.

Odjednom su bol, iscrpljenost i napetost oslobodili nešto u Fibenu. Osetio je da se nalazi iznad buke i meteža i sa iznenadnom jasnoćom setio se nečega što mu je Ataklena rekla neposredno pre nego što je ostavio planinski logor da bi se otisnuo na put u grad. Srebrnaste treplje njene timbrimske korone nežno su se njihale, kao da ih nosi strujanje čistih misli.

"Moj otac jednom mi je ispričao predanje, Fibene. To je 'haiku pesma', na dijalektu koji Zemljani zovu japanskim. Volela bih da je poneseš sa sobom."

"Japanski?" pobunio se. "Njega govore na Zemlji i na Kalafiji, ali na Gartu možda samo stotinak ljudi i šimpanza mogu da ga razumeju!"

Ataklena je samo odmahнула glavom. "Ni ja ga ne govorim. Ali predaću ti pesmu onako kako je bila predata meni."

Ono što je Fiben sledeće čuo od nje nije bio zvuk nego kristalizacija, kratka suština značenja koje je ostavljalo trag i dok je iščezavalo.

Ima trenutaka
U zimskoj oluji,
Zvezde zovu, ti letiš...

Fiben je zažmirkao kad je iznadan sećanje minulo. Slova su još blistala,

IZLAZ,

sijajući kao zeleni raj.

Sve se ponovo vratilo - buka, mirisi, oštro bockanje 'kišnih' kapi - ali Fiben se sad osećao kao da su mu grudi dvostruko veće. Kroz ruke i noge razlila mu se lakoća. Kao da više uopšte nisu imale težinu.

Duboko je počučnuo i odbacio se sa nesigurnog oslonca do ivice sledeće terase, zaustavljajući se na svega centimetar od vrelog, skrivenog lepila. Masa je zagrajala, a Silvija je ustuknula i sklopila ruke.

Fiben se nasmejao. Zabubnjao je po grudima kao gorila, tačno u ritmu grmljavine. Publika se oduševila.

Iscerio se i pošao duž ivica lepljivog polja, nazirući ih više nagonski nego po drugačijem prelivu boje. Da bi izgledalo teže, raširio je ruke kao da drži ravnotežu.

Na kraju terase nalazilo se visoko 'drvo' od fiberglasa i zelenih plastičnih kićanki, koje kao da je nicalo iz padine brda.

Naravno, i ono je bilo načičkano klopkama. Fiben nije traćio vreme na proučavanje. Skočio je, lupnuo najbližu granu što je kraće mogao i nesigurno se prizemljio, izazivajući uzvike iz publike.

Grana je reagovala trenutak pošto ju je dodirnuo... taman koliko bi mu trebalo da se čvrsto uhvati, da je to nameravao. Celo drvo počelo je da se uvija. Grančice su se pretvorile u pokretne konopce koji bi mu uhvatili ruke, da se još držao.

Uz uzvik oduševljenja, Fiben je ponovo skočio i uhvatio se za jedan opuštenu konopac kad se grana zanjihala naniže. Iskoristio ga je kao motku za skakanje, preleteo preko poslednje dve terase - i iznenađene igračice - i dospeo u džunglu kablova i podupirača pod plafonom.

U poslednjem trenutku pustio je konopac i uspeo da se dočeka čučnjem na uskom prolazu. Isprva je morao da se bori za ravnotežu na nesigurnom osloncu. Svuda unaokolo nalazio se lavirint reflektora

i neiskorišćenih klopki. Počeo je da se smeje i da pokskakuje unaokolo, rušeći zvučnike, provodnike, mreže i smotane konopce dole na brdo. Naišao je na posude sa nekom vrelom, kašastom materijom pa je prevrnuo i njih. Orkestar je pojurio u zaklon kad ih je tečnost poprskala.

Fiben je sada mogao da vidi kako izgleda raspored prepreka. Očito nije postojalo rešenje, osim onog koje je sam iskoristio, preskačući poslednje nivoe.

Drugim rečima, moralo se varati.

Dakle, brdo nije bilo pošten test. Da bi se pobedilo, nije trebalo biti pametan, nego pustiti druge da rizikuju, da trpe bol i poniženje u smicalicama i zamkama. Ono čemu su Gubruj ovde poučavali bilo je podmuklo jednostavno.

"Pokvarenjaci", promrmljao je.

Osećaj lakoće polako je nestajao, a zajedno sa njim i Fibenovo uverenje da je neranjiv. Ataklena mu je očito dala poklon na rastanku, neku vrstu posthipnotičke čarolije, da bi mu pomogla ako se nađe u procepu. Ma šta to bilo, znao je da ne treba izazivati sreću.

Vreme je da nestanem, pomislio je.

Muzika je zamrla kad je orkestar pobegao od kašaste mase, ali sad je ponovo kreštao sistem za komunikaciju, izbacujući rastrzane izraze koji su počeli da zvuče pomalo histerično.

"...neprihvatljivo ponašanje za pristojne klijente... ne podstičite odobravanjem onoga koji je prekršio pravila... koji mora biti kažnjen..."

Pompezne objave Gubrua padale su u prazno, jer je masa u sali, izgleda, potpuno pomajmunisala. Kad je Fiben skočio na ogromne zvučnike i iščupao žice, tuđinska tirada se prekinula i to je izazvalo opšte oduševljenje i ovacije u publici.

Fiben se naslonio na jedan reflektor i zaljuljao ga, tako da je baca svetlo po celoj sali. Kad bi zrak prelazio preko njih, čimovi su podizali svoje pletene stolove i lomili ih nad glavom. Zatim se svetlo zaustavilo na loži, gde je lti još besno tresao mikrofona. Pticoliko stvorenje zapištalo je i zgurilo se pod bleštavim svetlom.

Dvojica šimpanza koja su delila ložu skočila su u zaklon kad su

se bojni roboti okrenuli i sinhronizovano otvorili vatru. Fiben je skočio sa podupirača samo časak pre nego što je reflektor eksplodirao u oblak metala i stakla.

U padu je napravio salto i dočeka se na noge na vrhu brda za igru... Kralj Planine. Pazio je da ne hramlje dok je mahao masi. Sala se tresla od ovacija.

Sve je smesta zamuklo kad se okrenuo i pošao ka Silviji.

Ovo je bilo naplaćivanje. Prirodni mužjak šimpanze u divljini ne bi se ustručavao da se pari pred drugima, a čak i uzdignute neošimpanze bivale su 'zajedno' ako su vreme i mesto bili kako treba. Jedva da su poznavali ljubomoru i stid koji su ljude činili tako čudnim.

Vrhunac večeri je došao mnogo ranije nego što je Gubru planirao, i to na način koji mu se verovatno nije dopao, ali osnovni nauk i dalje je ostao isti. Oni dole očekivali su da prisustvuju parenju, uz pažljivo odabrane psihološke lekcije.

Silvijina pticolika maska bila je deo dresure. Video je kako joj sijaju zubi kad je počela da vrti stražnjicom prema njemu. Trakasta suknja opet je na trenutak otkrila izazovnu boju. Čak su i uslovnjaci sad piljili prema njima, oblizujući se u iščekivanju. Zaboravili su da su u svađi sa Fibenom. U ovom trenutku on je bio njihov junak, bio je svako od njih.

Zapljusnuo ga je talas stida. Nismo mi baš tako loši... naročito kad se uzmee u obzir da smo stari samo tri stotine godina. Gubru hoće da smatramo sebe za životinje, jer tako ćemo biti bezopasni, ali čuo sam da su i ljudi ponekad ovako divljali u davna vremena.

Silvija je frknula kad joj se približio. Fiben je osetio napetost u slabinama kad se savila u očekivanju. Pružio je ruke i uhvatio je za ramena.

Okrenuo ju je licem prema sebi. Primorao ju je da se uspravi.

Oduševljenje u masi pretvorilo se u zbunjeno mumlanje. Silvija je iznenađeno treptala. Fibenu je bilo jasno da je bila pod dejstvom hormona koji su izazvali ovakvo stanje.

"S-spreda?" upitala je, mučeći se da oblikuje reči. "Ali Veliki Kljun hoće da sve izgleda prirodno..."

Fiben je obuhvatio dlanovima njeno lice. Maska je imala složen

sistem kopči, pa se nagnuo oko isturenog kljuna da bi je nežno poljubio.

"Idi kući, svojim parovima", rekao je. "Ne daj da te naši neprijatelji ponižavaju."

Silvija se zateturala unazad kao da ju je udario.

Fiben se okrenuo ka gomili i podigao ruke. "Potomci samoniklih sa Zemlje!" uzviknuo je. "Svi vi! Idite kući svojim parovima! Zajedno sa našim pokroviteljima, sami ćemo se starati o svom Uzdizanju. Nisu nam potrebni tuđinci da nam sole pamet!"

Iz mase se začulo tiho, zbunjeno mumlanje. Fiben je video tuđinca u loži kako krešti u malu kutiju, verovatno tražeći pomoć.

"Idite kući!" ponovio je. "Ne dajte da tuđinci prave od nas ovakve sprektakle!"

Mrmljanje odozdo se pojačalo. Fiben je video da se poneko lice iznenada mršti - šimpanze su se osvrtale po prostoriji i kao da im je postajalo neprijatno. Neprijatne misli nabirale su im čela.

No, tada se iz žamora izdvojio uzvik upućen njemu.

"Š'a je bilo? Ne diže ti se?"

Otprilike polovina sale gromko se nasmejala. Usledili su zvižduci i podvriskivanje, naročito iz prednjih redova.

Fiben je stvarno morao da pođe. Gubru verovatno nije smeo da ga otvoreno ubije pred tolikom publikom, ali sigurno je pozvao pojačanje.

Ipak, Fiben nije mogao da odoli izazovu. Zakoračio je do ivice terase i osvrnuo se ka Silviji. Onda je spustio pantalone.

Sala se naglo utišala, a onda se prolomio pljesak i ovacije.

Kreteni, pomislio je Fiben, ali se nasmešio i mahnuo im pre nego što se opet zakopčao.

Gubru je sad već mahao rukama i glasno kreštao, gurajući neošimpanze sa kojima je delio ložu. Oni su se opet naginjali da viču na barmene. U daljini se čulo nešto nalik na sirene.

Fiben je zgrabio Silviju da je još jednom poljubi. Ovaj put mu je uzvratila i zanjihala se kad ju je pustio. Zastao je da uputi još jedan gest tuđincu, što je izazvalo provalu smeha u publici. Onda se okrenuo i potrčao ka izlazu.

Glas iznutra psovao ga je kao egzibicionističkog idiota. Budalo, je

li te General zato poslala u grad!

Šmugnuo je kroz debelu zavesu i ukopao se u mestu: našao se lice u lice sa namrštenim neo-šimpanzom u ogrtaču sa kapuljačom. Fiben je prepoznao malog čima koga je već dvaput video - prvo na ulazu u 'Majmunska posla', a zatim tik pored Gubruove lože.

"Ti!" preteći je rekao.

"Da, ja", odgovorio je svodnik. "Žalim što ne mogu da ponovim raniju ponudu. No, sad sigurno imaš druge stvari na umu."

Fiben se namrštio. "Miči mi se s puta." Pošao je da ga gurne u stranu.

"Maks!" pozvao je mali čim. Iz senke se pojavila krupna prilika: isti onaj ogromni, izbrazdani momak koga je sreo kraj bara pre nego što su se pojavili uslovnjaci, onaj što se zanimao za njegov plavi karton. U ogromnoj šaci držao je pištolj za omamljivanje. "Žalim, prijane."

Fiben se ukočio, ali već je bilo kasno. Telo mu je zapljusnuo talas peckanja i jedino je mogao da se zatetura i padne pravo u naručje malog šimpanze.

Dočekala ga je mekoća i neočekivani miris. Tako mi Beskrajona, zapanjeno je pomislilo.

"Pomozi mi, Maks", rekao je glas tik iznad njega. "Moramo da žurimo."

Podigle su ga snažne ruke i Fiben se gotovo obradovao što ga obuzima nesvestica posle šoka koji je doživeo kad je shvatio - da je mladoliki mali 'svodnik', zapravo, šima, devojka!

25. GALAKTINCI

Sizeren Cene i Jemstva bio je uznemiren kad je napustio Komandni sabor. Fizički ga je iscrpljivalo opštenje sa ostalim Sizerenima. Troje suparnika igralo je i kružilo, obrazovalo privremena savezništva, raskidalo ih i ponovo obrazovalo, uobličavajući nestalnu sintezu. Tako će biti sve dok je situacija u spoljašnjem svetu neodređena i promenljiva.

Naravno, na kraju će se stvari na Gartu stabilizovati. Pokazaće se ko je od njih troje najviše bio u pravu, ko je najbolji vođa. Od tog ishoda zavisilo je mnogo toga, pa i boja i pol koje će svako od njih imati na kraju.

No, nije trebalo žuriti sa otpočinjanjem Stapanja. Ne još. Do tog dana biće još mnogo sabora i leteće mnogo perja.

Prvu raspravu Sizeren Jemstva imao je sa Doličnošću oko korišćenja vojnika Kandže za pokoravanje zemljanskih marinaca u svemirskoj luci Garta. Zapravo, taj početak bio je tek omanja prepirka, a kad je Sizeren Zraka i Kandže konačno prevagnuo terazije, odlučujući u korist Doličnosti, Jemstvo se pošteno predao. Kasnija bitka na tlu koštala ih je mnogo dobrih vojnika, ali time su postignute druge svrhe.

Sizeren Cene i Jemstva znao je da će se glasanje tako odigrati. Zapravo, nije ni nameravao da pobedi u toj prvoj raspravi. Znao je koliko je bolje početi trku na poslednjem mestu, sa sveštenikom i admiralom u trenutnoj prednosti. Zbog toga će njih dvoje neko vreme zanemariti civilne službe. Uspostavljanje odgovarajuće birokratije na okupiranoj planeti biće naporno i Sizeren Cene i Jemstva nije želeo da troši energiju na prethodne prepirke.

Takva je bila ova poslednja. Kad je glavni činovnik izišao iz paviljona za sabore i kad su mu se pridružili pomoćnici i pratioci, još se čulo kako ostalo dvoje vođa pohoda pevuše između sebe. Sabor je bio završen, ali oni su još raspravljali o onom što je već bilo odlučeno.

Za sada će vojska nastaviti napade gasom, tražeći ljude koji su možda izbegli prva zaprašivanja. Naredba je izdata pre nekoliko

minuta.

Glavni sveštenik - Sizeren Doličnosti - brinuo se da će gas povrediti ili ubiti previše civila među ljudima. Bilo je i neo-šimpanza koji su osetili njegovo dejstvo. Sa pravne ili religijske tačke gledanja to nije bilo katastrofalno, ali kasnije bi moglo da iskomplikuje okolnosti. Možda će morati da se izvrši kompenzacija, a to bi oslabilo poziciju Gubrua ako se cela stvar ikad iznese pred međuzvezdani sud.

Sizeren Zraka i Kandže tvrdio je da je vrlo mala verovatnoća za takvo suđenje. Na kraju krajeva, Pet Galaksija je u haosu, pa ko će mariti za nekoliko grešaka učinjenih na maleckoj grudvi prašine u ovoj mrtvaji?

"Mi marimo!" izjavio je Sizeren Doličnosti. Da bi to naglasio, odbio je da siđe sa svog sedala na tle Garta. Ako to prerano učini, invazija će postati zvanična, tvrdio je, a to će morati da sačeka. Mala ali oštra svemirska bitka i odbrana luke to su nagovestili. Delotvoran otpor zvaničnih vlasnika, ma koliko bio kratak, pokazao je da će ozvaničenje okupacije morati malo da sačeka. Svaka dalja greška ne samo što bi naškodila svrsi Gubrua, nego bi bila i strašno skupa.

Sveštenik je rastresao belo perje posle ove izjave, izveštačeno siguran u pobedu. Pominjanje troškova svakako će mu osigurati saveznika. Cena i Jemstvo sigurno će se pridružiti Doličnosti u ovome!

Kako je glupo verovati da će Stapanje biti odlučeno ovako ranim koškanjima, pomislio je Sizeren Cene i Jemstva i ostao uz vojsku.

"Neka se nastavi sa gasom i neka traje traganje za onima koji se još kriju", rekao je na sveštenikovo veliko razočarenje i admiralovo glasno oduševljenje.

Svemirska bitka i sletanje zbilja su se pokazali kao izuzetno skupi. No, biće još skuplje ako se ne primeni Program iznuđivanja. Napadi gasom postigli su svoju svrhu: gotovo cela ljudska populacija je usredsređena je na nekoliko ostrva, gde se lako mogu kontrolisati. Bilo je razumljivo što Sizeren Zraka i Kandže želi baš to. I činovnik je već imao iskustva sa samoniklima, pa će se osećati mnogo prijatnije sada kada su svi opasni ljudi skupljeni negde gde može da ih vidi.

Naravno, uskoro će nešto morati da se učini kako bi se skresali

visoki troškovi ovog pohoda. Gospodari Legla već su opozvali deo flote. Situacija na drugim frontovima bila je kritična. Važno je zadržati troškove pod kontrolom. No, to će biti tema drugog sabora.

Danas je vojni sizeren bio u svom elementu. A sutra? Savezništva će se menjati ponovo i ponovo, sve dok se ne pojavi nova politika. I kraljica.

Sizeren Cene i Jemstva okrenuo se ka svom Kvako-pomoćniku.

"Odvezi me, prebaci, transportuj do mog štaba."

Službena lebdelica podigla se i uputila ka zgradama koje su izabrane za civilne službe, na rtu sa pogledom na more. Dok je letelica zujala kroz zemljanski gradić, praćena odredom robočuvara, posmatrale su je grupice tamnih, dlakavih životinja koje su samonikli ljudi tetošili kao svoje najstarije štice.

Sizeren se ponovo obratio pomoćniku. "Kad stignemo u kancelariju, okupi osoblje. Treba da razmotrimo, raspravimo, osmislimo današnji predlog glavnog sveštenika o ponašanju prema ovim stvorenjima, prema neo-šimpanzama."

Neki od predloga Sizerena Doličnosti bili su na granici prihvatljivog. Neke blistave zamisli učinile su činovnika ponosnim na budućeg ljubavnika. Kakvo ćemo Trojstvo biti! Naravno, bilo je i nekih pojedinostima koji će morati da se izmene kako ih ta zamisao ne bi odvela u propast. Samo jedan iz Trijumvirata imao je dovoljno snage da vidi krajnje, pobedonosne ishode ovakvog plana. To se znalo unapred, u vreme kad su Gospodari Legla izabrali njih troje.

Sizeren Cene i Jemstva drhtavo je uzdahnuo i počeo da razmišlja kako da se postavi na sledećem saboru vođa. Sutra, prekosutra, iduće nedelje. Predstojeći sukob nije bio daleko. Svaka rasprava biće sve oštrija i sve važnija kako se konsenzus i Stapanje budu primicali.

Iščekivao je buduće događaje sa mešavinom strepnje, pouzdanosti i čistog zadovoljstva.

26. ROBERT

Stanovnici dubokih pećina nisu bili naviknuti na oštro svetlo i glasne zvuke koje su pridošlice donele. Jata bića nalik na slepe miševе razletela su se pred uljezima, ostavljajući podove prekrivene đubretom koje se tu nakupljalo stolecima. Pod krečnjačkim zidovima koji su blistali od vlage, klizavi potočići bili su premošteni improvizovanim daskama. U suvljim uglovima, pod bledom svetlošću fluorescentnih svetiljki, površinska bića nervozno su se muvala, kao da se zgražavaju nad narušavanjem zagrobne tišine.

Bilo je jezivo probuditi se na takvom mestu. Senke su bile ukočene, polumrtve i neočekivane. Kamena gromada izgledala bi bezazleno, a odmah zatim, iz samo malo drugačijeg ugla, pretvorila bi se u poznate obrise nekog čudovišta, viđenog stotinu puta u noćnim morama.

Na takvom mestu nije teško imati ružne snove.

Vukući noge u papučama, Robert je osetio ogromno olakšanje kad je konačno našao mesto na koje se uputio, pobunjeničko 'operativno središte'. Prilično velika prostorija bila je osvetljena povelikim brojem inače racionisanih sijalica, ali nameštaj je bio bedan. Ofucani kartaroški stolovi i ormani dopunjeni su klupama sastavljenim od oborenih i uglačanih stalagmita, uz nekoliko pregrada sklepanih od svežeg drveta iz šume nad njima. Ukupni utisak samo je doprinosa da nadneseni svod izgleda još moćnije, a rukotvorine izbeglica još ubogije.

Robert je protrljao oči. Video je nekoliko šimpanza okupljenih oko pregrade kako raspravljaju i zabadaju čiode u veliku mapu, došaptavajući se dok su listali papire. Kad je neko od njih previše podigao glas, kroz okolne prolaze proneli bi se odjeci i naterali ostale da uplašeno podignu glave. Očito se ni oni nisu navikli na novo stanište.

Robert je izišao na svetlo. "Dobro", rekao je. Glas mu je bio promukao od nedovoljne upotrebe. "Šta se ovde dešava? Gde je ona i šta sad smeru?"

Zapiljili su se u njega. Robert je znao da sigurno božanstveno

izgleda u papučama i izgužvanoj pižami, neočešljan i sa rukom u gipsu do ramena.

"Kapetane Onigl", rekao je jedan šimpanza, "stvarno ne biste smeli da ustajete. Vaša temperatura..."

"Oh, mani to... Micah." Robert je morao da promozga da bi se setio imena. Poslednjih nekoliko nedelja samo se maglovito sećao. "Temperatura mi je spala pre dva dana. Mogu da se orijentišem. Dakle, recite mi šta se dešava! Gde su ostali? Gde je Ataklena?"

Šimpanze su se zagledale. Konačno je jedna šima izvadila iz usta hrpu šarenih čioda za mapu. "General... ovaj, gospa Ataklena nije tu. Predvodi odred za napad."

"Za napad...", Robert je zatreptao. "Na Gubrue?" Prekrio je rukom oči kad se prostorija zaljuljala oko njega. "Beskrajona mi..."

Troje šimpanza se ustrčalo i počelo da se sudara, prinoseći mu drvenu stolicu na rasklapanje. Robert se sručio u nju. Sad je video da su svi oko njega ili vrlo mladi ili stari. Ataklena mora da je povela sa sobom većinu fizički sposobnih.

"Da čujem", rekao je.

Postarija šima, sa naočarima i vrlo ozbiljna, mahnula je ostalima da se vrate na posao i predstavila se. "Ja sam doktor So", rekla je. "U Središtu sam radila na genetskim dosjeima gorila."

Robert je klimnuo. "Dr So, tako je. Sećam se da ste se starali o mojim povredama." Sećao se njenog lica kako se nadnosi nad njega kroz maglu, dok je infekcija besnela u njegovom limfnom sistemu.

"Bili ste veoma bolesni, kapetane Onigl. Ne samo težak prelom ruke i gljivični toksini koje ste apsorbivali prilikom nesreće. Sada smo prilično sigurni da ste takođe došli u dodir sa tragovima gasa Gubrue kada je napadnuta Mendozina farma."

Robert je zatreptao. Sećanja su mu se izmešala. Bio je na oporavku, na planinskom ranču Mendozinih, i proveo nekoliko dana sa Fibenom u priči i pravljenju planova. Nekako će naći ostale i pokušati da se organizuju. Možda će stupiti u kontakt sa vladom njegove majke, ako još postoji u izgnanstvu. Ataklenini izveštaji govorili su da je našla sistem pećina idealan za neku vrstu štaba. Možda ove planine mogu da budu baza za operacije protiv neprijatelja.

Jednog popodneva, iznenada su se na sve strane rastrčale upaničene šimpanze! Pre nego što je Robert uspeo da progovori, pre nego što je stigao makar da ustane, pokupili su ga i poneli ga sa farme nekuda u brda.

Sećao se soničnih prasaka... oštih obrisa nečeg ogromnog na nebu.

"Ali... ali mislio sam da je gas smrtonosan ako..." Zaćutao je.

"Ako se ne primi protivotrov. Tako je. Ali vi ste primili vrlo malu dozu." Dr So je slegnula ramenima. "Čak i tako smo vas gotovo izgubili."

Robert je uzdrhtao. "A devojčica?"

"Ona je sa gorilama", nasmešila se šima. "Bezbedna je koliko se to može biti ovih dana."

Uzdahnuo je i malo se opustio. "Najzad jedna dobra vest."

Šimpanze koji su nosili Ejpril Vu sigurno su stigli na vreme do dovoljne visine. Robert se očito provukao za dlaku. Mendozini su bili još sporiji i ostali su uhvaćeni u smrdljivom oblaku što se izlio iz tuđinskog broda.

Dr So je nastavila priču. "Gorile ne vole pećine, pa ih je većina sad na visoravnima, u malim grupama pod nadzorom, daleko od građevina. Sve veštačke tvorevine i dalje redovno zasipaju gasom, znate, bilo da u njima ima ljudi ili ne."

Robert je klimnuo glavom. "Gubruj su sistematični."

Zagledao se u zidnu mapu prošaranu raznobojnim čiodama. Prikazivala je područje od planina na severu, preko Doline, pa sve do mora na zapadu. Tamo su ostrva Arhipelaga činila ogrlicu civilizacije. Na obali je bio samo jedan grad, Port Helenija na severnoj obali Zaliva. Istočno i južno od planina Mulun ležale su divljine glavnog kontinenta, ali najizrazitija formacija bila je predstavljena duž gornje ivice mape. Strpljive, možda nezaustavljive, ogromne ledene ploče silazile su svake godine sve niže. Konačna propast za Gart.

Čiode na mapi pokrivala su mnogo bližu i skoriju opasnost. Bilo je lako razumeti niz ružičastih i crvenih glavica. "Stvarno kontrolišu situaciju, zar ne?"

Postariji čim, Micah, doneo je Robertu čašu vode. "Da, ser. Borbe

su, izgleda, završene. Snage Gubrua usredsređene su oko Port Helenije i Arhipelaga, za sada. Ovde, u planinama, malo se šta dešava, osim povremenog dolaska robota koji ispuštaju gas za taoce. No, neprijatelj se učvrstio na svakom kolonizovanom mestu."

"Odakle dobijate informacije?"

"Uglavom prisluškujući neprijatelja i kontrolisane javne emisije iz Port Helenije. General šalje glasnike i posmatrače na sve strane. Neki su se već javili sa izveštajima."

"Ko šalje glasnike...?"

"Pa Gen... uh." Micahu kao da je bilo neprijatno. "Ovaj, nekim šimpanzama je teško da izgovore ime gos'ce Atak... Ataklene, ser, pa ..." Nesigurno je začutao.

Robert je šmrknuo. Moraću da porazgovaram sa tom devojkom, pomislio je.

Podigao je čašu vode. "Koga je poslala u Port Heleniju? Uhodi će biti teško da se probije u grad."

Dr So je odgovorila bez oduševljenja. "Ataklena je izabrala šimpanzu po imenu Fiben Boldžer."

Robert se zagrcnuo i prosuo vodu po sebi. Dr So je žurno nastavila. "On pripada civilnoj zaštiti, kapetane, a Ataklena je smatrala da će uhođenje u gradu zahtevati... ovaj... nekonvencionalan pristup."

To je samo nateralo Roberta da se jače zakašlje. Nekonvencionalan. To je stvarno važno za Fibena. Ako je Ataklena izabrala njega za misiju, to je već dosta govorilo o njenoj moći rasuđivanja. Možda ipak ne pipa u mraku.

Pa ipak, ona je jedva nešto više od deteta. A još je i tuđinka! Zar stvarno misli da je general? Nad kim? Osvrnuo se po bedno nameštenoj pećini i hrpicama ukradenih i na rukama donetih zaliha. Videlo se da je sve zajedno vrlo bedno.

"Ta mapa sa oznakama prilično vam je slaba", primetio je, odabravši jednu stvar.

Postariji čim, koji je do sad ćutao, protrljao je retku dlaku na bradi. "Mogli bismo da se organizujemo i mnogo bolje", složio se. "Imamo nekoliko kompjutera srednje klase. Neke šimpanze prave programe koristeći akumulatore, ali nemamo dovoljno energije da bismo ih

isprobali punim kapacitetom."

Lukavo je pogledao Roberta. "Ataklena od Timbrima insistira da prvo otvorimo geotermalnu bušotinu. Ali mislim da, ako bismo postavili nekoliko solarnih kolektora na površini... dobro sakrivene, naravno..."

Značajno je začutio. Robertu je bilo jasno da bar jedan šimpanza nije oduševljen što mu komanduje obična devojka, i to još vanzemljanka.

"Kako se zoveš?"

"Džobert, kapetane."

Robert je odmahnuo glavom. "Pa, Džoberte, o tome možemo da porazgovaramo kasnije. Sad bih veoma voleo da mi neko ispriča o tom 'odredu'. Šta Ataklena namerava?"

Micah i dr So su se zagledali. Šima je prva progovorila.

"Otišli su pre zore. Sad je napolju kasno popodne. Očekujemo da svakog trenutka stigne glasnik."

Džobert je iskrivio usta. Njegovo izborano, starački potamnelo lice bilo je pesimistički natmureno. "Otišli su naoružani iglastim puškama i granatama za onesvešćivanje, u nadi da iz zasede napadnu patrolu Gubrua.

Zapravo", suvo je dodao, "očekivali smo vesti pre više od sata. Bojim se da već prilično kasne sa povratkom."

27. FIBEN

Fiben se probudio u mraku, sklupčan kao embrion pod prašnjavim ćebetom.

Sa svešću mu se vratio i bol. Već je i sklanjanje ruke sa očiju zahtevalo stoički napor volje i izazvalo je talas mučnine. Nesvestica ga je zavodnički prizivala.

Ono što ga je zadržalo pri svesti bili su zaostali tragovi snova. Te izopačene, zastračujuće prikaze i osećaji naveli su ga da se vrati svesti. Poslednje čega se živo sećao bio je pustinjaski predeo sa kraterima. Munje su udarale pust pesak oko njega i zasipale ga naelektrisanim šrapnelima varnica ma kuda pokušao da se okrene ili sakrije.

Sećao se da je hteo da se pobuni, kao da postoje reči koje bi umirile oluju. No, govor mu je bio oduzet.

Naporom volje, Fiben je uspeo da se prevrne u škripavom krevetu. Morao je da protrlja oči da bi ih otvorio, a i tada je mogao da razabere samo obrise bedno nameštene sobice. Tanka linija svetlosti ocrtavala je preklop teških, crnih zavesa koje su pokrivala prozorčić.

Mišići su mu grčevito podrhtavali. Fiben se setio kada se poslednji put osećao ovako bedno - na ostrvu Kilmar. Sa Zemlje je stigao cirkus neo-šimpanza. Njihov 'čovek od gvožđa' ponudio se da se rve sa studentskim šampionom, a Fiben je prihvatio izazov kao idiot.

Prošle su nedelje pre nego što je prestao da hramlje.

Fiben je zastenjao i seo. Unutrašnja strana butina užasno ga je pekla. "Oh, mama", jeknuo je. "Nikad više neću pokušati da 'makazama' uhvatim nekoga."

Koža i krzno bili su mu vlažni. Fiben je osetio snažan miris 'Dalseba', sredstva za opuštanje mišića. Znači, njegovi tamničari bar su se potrudili da ga poštede najgadnijih posledica omamljivanja. Ipak, kad je pokušao da ustane, mozak mu je počeo da se ponaša kao poludeli žirooskop. Fiben je zgrabio nahereno uzglavlje kreveta da bi se oslonio pri ustajanju i nastavio je da se drži za njega dok se vukao ka jedinom prozoru.

Uhvatio je grubi materijal sa obe strane tanke crte svetlosti i naglim pokretom raširio zavese. Istog trenutka se zateturio unazad i podigao ruke da se zaštiti od iznenadnog bleska. Pod zatvorenim kopcima još je video crvene tragove svetlosti.

"Uf", sažeto je prokomentarisao. Zvuk je bio nalik na škripanje.

Gde se nalazi? U zatvoru Gubrua? Sigurno nije bio na njihovom brodu. Sumnjao je da bi izbirljivi Galaktinci koristili lokalni nameštaj ili uredili prostorije u stilu kasnog postpotopnog trcanja.

Spustio je ruke i obrisao suze. Kroz prozor se videlo ograđeno dvorište, zapušten povrtnjak i nekoliko stabala zgodnih za pentranje. Sve zajedno delovalo je kao tipična, mala, zajednička kuća u kakvoj bi živela bračna grupa šimpanza.

Drvored eukaliptusa na brdu, iznad obližnjih krovova, pokazao mu je da je još u Port Heleniji, nedaleko od parka na litici.

Možda su Gubru prepustili domaćim izdajnicima da ga ispituju. Ili su ga zarobili oni užasni Uslovnjaci. Ko zna šta planiraju sa njim.

Fibenu su usta bila potpuno suva. Video je bokal sa vodom na jedinom stolu u sobi. Pored njega je bila puna čaša. Oteturao se do nje i pružio ruku, ali je promašio i srušio je na pod.

Usredsredi se, rekao je sebi. Ako hoćeš da se izvučeš odavde, pokušaj da razmišljaš kao član rase zvezdanih putnika!

Bilo je teško. Oblikovane reči pekle su ga negde iza čela. Osećao je kako um pokušava da mu se povuče... da napusti anglički i prikloni se jednostavnijem, prirodnijem načinu razmišljanja.

Odupro se gotovo neodoljivoj potrebi da zgrabi ceo bokal i ispije ga. Umesto toga, uprkos žeđi, usredsredio se na svaki korak potreban za punjenje druge čaše.

Prsti su mu drhtali dok je hvatao dršku bokala.

Usredsredi se!

Fiben se prisetio jedne davne Zen izreke. 'Pre prosvetljenja, naseci drva, naspi vodu. Posle prosvetljenja, naseci drva, naspi vodu.'

Usporavajući pokrete uprkos žeđi, pretvorio je jednostavno sipanje vode u vežbu. Koristeći se obema drhtavim rukama, uspeo je da dopola napuni čašu. Otprilike isto toliko vode prosulo se na pod. Nije važno. Podigao je čašu i ispio je dugim, pohlepnim gutljajima.

Sa sledećom čašom išlo je lakše. Ruke su mu bile mirnije.

Tako je. Usredsredi se... izaberi teži put, onaj na kome se koriste misli. Šimpanzama je ipak bilo lakše nego neo-delfinima. Sto godina mlađa, druga rasa štíćenika Zemljana morala je da koristi tri jezika da bi uopšte mogla da razmišlja!

Toliko se usredsredio da nije primetio kad su se vrata iza njega otvorila.

"Pa, za dečka koji se noćas onoliko naradio, odjutros si prilično živahan."

Fiben se brzo okrenuo. Pljusnuo je vodu po zidu kad je podigao čašu da je baci, ali od naglog pokreta mozak je počeo da mu se okreće u glavi. Čaša je pala na pod, a Fiben se uhvatio za slepoočnice i zaječao u napadu vrtoglavice.

Nejasno je video šimu u plavom sarongu. Prilazila mu je, noseći poslužavnik. Fiben se borio da ostane stojeći, ali noge su ga izdale i pao je na kolena.

"Prokleta budalo", čuo je njen glas. Žuč u ustima bila je samo jedan od razloga što nije mogao da odgovori.

Spustila je poslužavnik za sto i uhvatila ga za mišicu. "Samo bi idiot pokušao da ustane posle punog udara omamljivača iz blizine!"

Fiben je frknuo i pokušao da otrese njene ruke. Sad se sećao! Ovo je bio mali 'svodnik' iz bara. Onaj koji je stajao na blakonu, nedaleko od Gubrua, i koji ga je omamio baš kad se spremao da pobjegne.

"Pusti me", rekao je. "Ne treba mi pomoć od proklete izdajice!"

Zapravo, to je samo nameravao da kaže, ali sve što se čulo bilo je zbrkano mumlanje. "Dobro. Kako god kažeš", mirno je odgovorila šima. I dalje ga držeći, odvukla ga je do kreveta. Iako niska, bila je prilično jaka.

Fiben je zaječao kad se spustio na kvrgavi dušek. Još je pokušavao da se sabere, ali suvisle misli su mu, izgleda, narastale i iščezavale kao talasi na moru.

"Daću ti nešto. Spavaćeš najmanje deset sati. Onda ćeš možda moći da odgovoriš na neka pitanja."

Fiben nije imao snage ni da je opsuje. Svu pažnju posvetio je usredsređivanju, upirući se da se usmeri na nešto. Anglički mu više

nije odgovarao. Pokušao je na galaktinskom sedmom.

"Na... Ka... kha... kresh...", nerazgovetno je brojao.

"Da, da", čuo je njen glas. "Sada već svi znamo koliko si obrazovan."

Fiben je otvorio oči kad se šima nadnela nad njim sa kapsulom u ruci. Prelomila ju je jednim pokretom prsta, oslobađajući oblak teške pare.

Pokušao je da zadrži dah, mada je znao da ne vredi. U isto vreme, primetio je da je ona, zapravo, sasvim lepa - sa sitnom, dečijom vilicom i glatkom kožom. Samo je njen gorak, sarkastičan osmeh kvario sliku.

"Auh, kako si ti tvrdoglav. Hajde, budi dobar dečko, udahni i odmori se", naredila je.

Fiben više nije mogao da izdrži i udahnuo je gas za anesteziju. Nozdrve mu je ispunio slatkasti miris, nalik na prezrelo šumsko voće. Svest je počela da mu se rasipa u lebdeće iskrice.

Tek tada je shvatio da je i ona govorila savršenim galaktinskim sedmim, bez traga naglaska.

28. VLADA U IZGNANSTVU

Megan Onigl borila se sa suzama. Želela je da se okrene, da ne gleda, ali primorala je sebe da još jednom posmatra krvoproliće.

Veliki holo-tank prikazivao je noćni prizor, kišovitu plažu koja je prigušeno svetlucala u sivim prelivima pod jedva vidljivim liticama nadnesenim nad nju. Nije bilo meseca ni zvezda, zapravo nikakve vidljive svetlosti. Kamere kojima je ovo snimano radile su na maksimalnom povećanju.

Na plaži je jedva razabirala pet tamnih oblika koji su ispuzali na obalu, priljubljeni uz pesak, i počeli da se veru uz klizavu, blagu padinu.

"Vidi se da su precizno sledili naređenja", objašnjavao je major Pratakultorn iz zemljanske mornarice. "Iz podmornice je prvo izišla ronilačka izvidnica, koja je pošla napred da proveru situaciju i postavi stražu. Tak tada, kad je izgledalo da je obala čista, upućeni su čamci."

Megan je gledala male brodove kako iskaču na površinu - tamne kugle usred oblaka mehurića - i kako hitaju ka obali. Pristali su, otvorili su poklopce i pojavilo se još tamnih prilika.

"Nosili su najkvalitetniju dostupnu opremu. Imali su najbolju obuku. Pripadali su zemljanskoj mornarici."

Pa? Megan je odmahнула glavom. Znači li to da nisu imali majke?

Naravno, razumela je šta je Pratakultorn hteo da kaže. Ako je nesreća snašla ove profesionalce, ko može da krivi civilnu zaštitu Garta za propale akcije poslednjih meseci?

Tamne prilike približavale su se liticama, ramena povijenih pod teškim teretom.

Već nedeljama su ostaci snaga pod Meganinom komandom sedeli sa njom, duboko u podvodnom skloništu, i razbijali glave nad propašću svih njihovih pažljivo smišljenih planova za organizovanje pokreta otpora. Agenti i saboteri bili su spremni, vojne baze i zalihe organizovane. A onda je došao prokleti gas za taoce i svi podrobni planovi srušili su se pod teškim oblacima smrtonosnog dima.

Oni ljudi koji su ostali na kopnu do sada su sigurno već mrtvi, ili

kao da su mrtvi. Najstrašnije je bilo to što niko, a sudeći po saopštenjima čak ni neprijatelj, nije znao koliko je ljudi stiglo na ostrva na vreme da primi protivotrov... i bude zarobljeno.

Megan je izbegavala razmišljanje o svom sinu. Uz malo sreće, on je sad na ostrvu Kilmar, gluvari sa prijateljima u nekom pabu ili se jada gomili devojaka kako mu majka nije dopustila da ide u rat. Mogla je samo da se nada i moli da je tako i da je i Utakaltingova kćer na sigurnom.

Mnogo složenije bilo je pitanje sudbine samog timbrimskog ambasadora. Utakalting je obećao da će se pridružiti Planetnom savetu u izgnanstvu, ali nije se pojavio. Po nekim izveštajima, njegov brod pokušao je da se probije u svemir i pri tom je bio uništen.

Toliko života. Zašto su izgubljeni?

Megan je posmatrala ekran na kome su čamci počeli da uzmiču u more. Većina ljudi već se penjala na litice.

Naravno da je bez ljudi bezizgledna svaka nada u organizovanje otpora. Nekoliko najbistrijih šimpanza pokušaće ponešto, tu i tamo, ali šta se od njih može očekivati kad su bez pokrovitelja?

Jedan od razloga ovog iskrccavanja bio je da se nešto pokrene, da se prilagode novim okolnostima.

Po treći put - iako je znala šta će se desiti - Megan se iznenađeno trgla kad je plažu odjednom pogodio grom. Za trenutak je sve bilo blistavo obojeno.

Prvo su eksplodirali čamčići.

Onda je red došao na ljude.

"Podmornica je uvukla kameru i zaronila u poslednji čas", rekao je major Pratakultorn.

Ekran je potamneo. Žena - mornarički poručnik koja je rukovala projektorom - upalila je svetla. Ostali članovi Saveta su zažmirkali, navikavajući se na svetlost. Nekoliko ih je trljalo oči.

Južnoazijatsko lice majora Pratakultorna bilo je smrtno ozbiljno kad je ponovo progovorio. "Desilo se isto kao i tokom svemirske bitke, kao i kad su nekako znali da zapraše svaku tajnu bazu koju bismo uspostavili na kopnu. Nekako uvek pronađu gde smo."

"Imate li neku zamisao o tome kako im to uspeva?" upitao je neko od članova saveta.

Megan je razabrala da je odgovor dala žena-poručnik, Lidija Mekju. Devojka je odmahнула glavom. "Svi naši tehničari rade na tome, naravno. No, dok ne saznamo kako to čine, ne želimo da izgubimo ijednog čoveka u pokušaju da se iskrade na obalu."

Megan Onigl zatvorila je oči. "Mislim da sada više nismo u stanju da dalje razgovaramo o ovome. Proglašavam sastanak završenim."

Kad se povukla u svoju sobicu, Megan je mislila da će zaplakati. Umesto toga, sela je na ivicu kreveta, u potpunom mraku, i uperila oči ka mestu gde je znala da joj se nalaze ruke.

Posle nekog vremena osećala je da gotovo može da ih vidi, sa prstima kako miruju na kolenima kao mrtve stvari. Činilo joj se da su obojeni - tamno, krvavo crveni.

29. ROBERT

Duboko pod zemljom nije bilo načina da se oseti prirodno proticanje vremena. Ipak, kad se naglo probudio na svojoj stolici, Robert je tačno znao koje je doba.

Kasno. Užasno kasno. Ataklena je trebalo da se vrati pre više sati.

Da nije još bio gotovo invalid, zanemario bi proteste Micaha i dr So i pošao bi na površinu u potragu za odavno zakasnelim pohodom. I ovako je dvoje šimpanza moralo gotovo silom da ga spreči.

Još su mu se vraćali tragovi groznice. Obrisao je čelo i savladao napad drhtavice. Ne, pomislio je. Mogu da se kontrolišem!

Ustao je i pažljivo pošao prema zvucima prigušene svađe. Zatekao je dvoje šimpanza kako pod mutnim svetlom rade na spasenom kompjuteru klase sedamnaest. Robert je seo na neki sanduk iza njihovih leđa i neko vreme ih slušao. Kad im je nešto predložio, poslušali su ga i upalilo je. Uskoro je gotovo uspeo da zaboravi brige i zagnjurio se u posao, pomažući šimpanzama da skiciraju program za vojnu taktiku na mašini koja nije bila predviđena za išta krvoločnije od šaha.

Neko je došao sa čašom soka. Popio ga je. Neko mu je dodao senvidič. Pojeo ga je.

Ko zna koliko kasnije, kroz podzemnu prostoriju odjeknuo je uzvik. Stopala su žurno tapkala preko niskih, drvenih mostova. Robertove oči privikle su se na svetlucanje ekrana, pa je tek nazirao šimpanze kako žurno prolaze, noseći razno i neobično oružje dok su žurili uz prolaz koji je vodio na površinu.

Ustao je i zgrabio najbližu smeđu priliku. "Šta se dešava?"

Kao da je pokušao da zaustavi bika u trku. Šimpanza se otrgao, ni ne pogledavši ga, i odjurio uz krivudavi tunel. Sledeći kome je mahnuo ipak ga je pogledao i nekako se zaustavio. "Pohod", objasnio je nervozno. "Vratili su se... bar neki od njih, koliko čujem."

Robert ga je pustio da ode. Počeo je da pretura po prostoriji u potrazi za nekakvim oružjem. Ako su pohod pratili dovde...

Naravno, nije našao ništa pogodno. Pri tom je shvatio da bi mu puška slabo koristila kad na desnoj ruci nosi gips. Šimpanze ga ionako ne bi pustile da se bori. Najverovatnije bi ga jednostavno odneli na sigurno, dublje u pećine.

Neko vreme vladala je tišina. Nekoliko postarijih šimpanza iščekivalo je zajedno sa njim zvuke pucnjave.

Umesto toga, začuli su glasove. Zvučali su pre uzbuđeno nego uplašeno.

Nešto kao da ga je pogladilo tik iznad ušiju. Još od nesreće nije imao prilike da vežba, ali sad je svojim jednostavnim empatskim čulom osetio da mu se približava nešto poznato. Počeo je da se nada.

Iza okuke pojavila se raspričana gomila - iscepane i prljave neošimpanze sa oružjem preko ramena, neki i sa zavojima. Onog trenutka kad je ugledao Ataklenu, pao mu je kamen sa srca.

Istog trenutka počeo je da brine drugu brigu. Mlada Timbrimka očito je koristila geir preobražaj. Osećao je grubi oblik njene iscrpljenosti, a lice joj je bilo upalo.

Osim toga, video je da to još traje. Korona joj je bila raširena, svetlucajući bez svetlosti. Šimpanze to kao da nisu primećivale, dok su oni što su 'čuvali kuću' nestrpljivo ispitivali pobedonosne ratnike. No, Robert je shvatio da se Ataklena usredsređuje da bi stvorila takvo raspoloženje. Bilo je suviše tanano, suviše slabo da bi se održalo bez nje.

"Roberte!" raširila je oči. "Zar smeš da ustaješ? Temperatura ti je spala tek juče."

"Dobro mi je, ali..."

"Fino. Drago mi je što te vidim bar delimično pokretnog."

Robert se zagledao u dve prilike umotane zavojima, koje su žurno proneli na nosilima ka priručnoj bolnici. Osetio je koliko se Ataklena napreže da skrene pažnju sa teško ranjenih boraca koji su možda umirali. Robert je samo zbog prisutnih šimpanza nastavio mirnim glasom: "Voleo bih da razgovaramo, Ataklena."

Pogledala ga je u oči i u jednom trenutku Robertu se učinilo da je kenirao jedva primetan oblik kako se okreće i poigrava nad lebdećim trepljama njene korone - zamagljeni glif.

Borci su se bacili na hranu i piće, hvaleći se pred ostalima. Samo je Bendžamin, sa oznakom poručničkog čina grubo prišivenom na rukav, ozbiljno stajao pored Ataklene. Klimnula je. "Vrlo dobro, Roberte. Idemo na neko mirnije mesto."

"Pusti me da pogodim", smireno je rekao. "Isprašili su vas."

Bendžamin se trgao, ali se nije pobunio. Pokazao je tačku na raširenoj mapi. "Dočekali smo ih ovde, u Željnom Kanjonu", rekao je. "To nam je bio četvrti pohod, pa smo mislili da znamo šta nas čeka."

"Četvrti?" Robert je pogledao Ataklenu. "Koliko sve ovo već traje?"

Ona je polako štrpkala pogačicu ispunjenu nečim sa oštrim mirisom. Namrštila je nos. "Vežbali smo već nedelju dana, Roberte. Sada smo prvi put pokušali da im nanesimo ozbiljnu štetu."

"I?"

Bendžamin je, izgleda, bio imun na Ataklenino krojenje raspoloženja. Možda je ona to i htela, jer joj je mogao trebati bar jedan pomoćnik sa sposobnošću rasuđivanja. Ili je on bio suviše bistar. Prevrnuo je očima. "Šteta je nanesena nama." Nastavio je sa objašnjavanjem. "Podelili smo se u pet grupa. Ataklena je insistirala na tome i to nas je spaslo."

"Šta ste napali?"

"Malu patrolu. Dva laka lebdeća tenka i nekoliko otvorenih vozila."

Robert se zagledao u mapu. Na tom mestu, jedan od retkih puteva ulazio je u prvi niz planina. Po onome što su mu ostali rekli, neprijatelj je retko zalazio iza Doline. Kontrolisali su svemir, Arhipelag i usku traku naseljenog kopna duž obale oko Port Helenije.

Zapravo, zašto bi se i mučili sa kopnenim zaleđem? Gotovo svi ljudi bili su zatvoreni na siguno. Gart je bio njihov.

Prva tri pohoda očito su bili obuka: nekoliko rezervista obučavalo je regrute kako da se kreću i bore u šumskim senkama. Četvrti put su se osetili spremnim da se suoče sa neprijateljem.

"Kao da su od samog početka znali gde smo", nastavio je Bendžamin. "Pratili smo ih neko vreme i vežbali da se sakrivamo između drveća, a da ih ne izgubimo iz vida, kao i ranije. A onda..."

"A onda ste stvarno napali patrolu."

Bendžamin je klimnuo. "Podozrevali smo da znaju gde smo, ali morali smo da se uverimo. Onda je General smislila plan..."

Robert je zatreptao, a onda je i sam klimnuo. Još se nije navikao na Atakleninu novu počasnu titulu. Dok je slušao Bendžaminov opis akcije, bio je sve začuđeniji.

Zaseda je tako postavljena da je pet odvojenih grupa moglo naizmenično da puca u patrolu uz minimalan rizik.

I bez mnogo izgleda da naškodi neprijatelju, shvatio je. Svi su bili ili suviše visoko ili suviše daleko da bi mogli precizno da nišane. Kakvu su štetu mogli da načine sa lovačkim puškama i granatama za onesveščivanje?

Jedno malo vozilo Gubrua uništeno je u početnom puškaranju. I drugo je bilo lakše oštećeno pre nego što su razorni plotuni iz lebdećih tenkova naterali sve grupe na povlačenje. Sa obale je ubrzo stiglo vazdušno pojačanje i pohod se povukao u poslednjem trenutku. Napad je bio okončan za manje od petnaest minuta. Povlačenje i pažljivo uklanjanje tragova trajalo je mnogo duže.

"Niste ih prevarili, zar ne?" upitao je Robert.

Bendžamin je odmahnuo glavom. "Kao da su uvek znali gde da nas nađu. Čudo što smo uopšte uspeli da ih napadnemo, a još veće što smo pobjegli."

Robert je pogledao 'General'. Zaustio je da je izriba, ali onda je ponovo pogledao mapu i pažljivije proučio položaje svake zasede. Pratio je linije vatre i staze za povlačenje.

"Očekivala si ovo", konačno je rekao Atakleni.

Njene oči malčice su se primakle i ponovo razdvojile - timbrimsko sleganje ramenima. "Mislila sam da ne treba mnogo da se približimo već u prvom sukobu."

Robert je klimnuo. Zbilja, da su za zasedu izabrana bliža i 'bolja' mesta, jedva da bi koji šimpanza stigao nazad živ.

Plan je bio dobar.

Ne, ne dobar. Bio je nadahnut. Nije trebalo da naškodi neprijatelju nego da izgradi samopouzdanje. Trupe su bile rasute, pa je svako mogao da puca na patrolu uz minimalan rizik. Vratili bi se kući, praveći se važni, ali bi se vratili kući.

No, čak i tako, bilo je povređenih. Robert je osećao koliko je

Ataklena iscrpljena, delom i zbog napora da ih sve dovede u pobedničko raspoloženje.

Osetio je dodir na kolenu i uhvatio Ataklenu za ruku. Čvrsto ga je stegla dugačkim, tankim prstima i mogao je da oseti njen trostruki puls.

Pogledali su se u oči.

"Danas smo pretvorili moguću katastrofu u omanji uspeh", rekao je Bendžamin. "No, sve dok neprijatelj zna gde smo, ne vidim kako da učinimo išta sem da igramo žmurke sa njima. A i ta igra će nas sigurno koštati više nego što možemo da dozvolimo."

30. FIBEN

Fiben je protrljao vrat i nervozno se upiljio preko stola. Dakle, ovo je bila osoba sa kojom je trebalo da se sretne, blistavi student dr Take, budući vođa gradskog podzemlja.

"Kakva je to glupost?" upitao, je optužujući. "Pustili ste me da uđem u taj klub kao poslednja budala. Sinoć su bar deset puta mogli da me uhvate. Čak i da me ubiju!"

"To je bilo preksinoć", ispravila ga je Gejlet Džons. Sedela je ispravljenih leđa i gladila plavu polusvilu svog saronga. "Uostalom, ja sam bila tamo, pred barom, čekajući vezu. Videla sam da si stranac, da si sam, da nosiš kariranu flanelsku košulju, pa sam ti prišla sa lozinkom."

"Crveno?" Fiben je zažmirkao. "Došla si do mene u prošaptala crveno, i to je trebalo da bude prokleta, primitivna lozinka?" Normalno, nikad ne bi koristio takve izraze pred jednom mladom damom. Gejlet Džons je u ovom trenutku izgledala sasvim nalik na osobu kakvu je mogao očekivati - očito obrazovanu šimu dobrog porekla. No, video ju je i pod drugačijim okolnostima, a to verovatno nikad neće zaboraviti.

"Kakva je to lozinka? Rekli su mi da tražim perača ulica!" Bolno se namrštio od sopstvene vike. Još mu se činilo da mu mozak nekako curi iz glave na pet-šest mesta. Mišićni grčevi prestali su pre nekog vremena, ali još ga je sve bolelo i bio je nadrždan.

"Perač ulica? U tom delu grada?" Gejlet Džons se namrštila i zamislila. "Slušaj, kada sam zvala Središte da ostavim poruku za dr Taku, vladao je opšti haos. Pretpostavila sam da je njena grupa navikla na čuvanje tajni i da će zato biti idealno jezgro u divljini. Imala sam samo nekoliko trenutaka da smislim način sledećeg kontakta, pre nego što Gubruj prekinu telefonske linije. Pretpostavljala sam da već prisluškuju i snimaju sve razgovore. Morala sam da smislim neki govorni izraz, znaš već, nešto što njihovi jezički kompjuteri neće moći da prevedu."

Naglo je prekinula i prinela ruku ustima. "Oh, ne!"

Fiben se nagnuo prema njoj. "Šta je bilo?"

Zatreptala je i načinila bespomoćan pokret rukom. "Rekla sam onom glupom telefonisti u Središtu kako njihov izaslanik treba da se obuče i kuda da dođe, a onda sam mu kazala da ću se prurušiti u uličarku..."

"Šta ti je to? Ne razumem." Fiben je odmahnuo glavom.

"To je arhaičan izraz. U ljudskom žargonu od pre Kontakta označavao je nekoga ko nudi jeftinu, bezosećajnu ljubav za novac."

"Od svih glupih, ludačkih, Beskrajnom prokletih zamisli!" prasnuo je Fiben.

Gejlet Džons mu je smesta odbrusila. "Pa dobro, pametnjakoviću, šta je trebalo da učinim? Civilna zaštita se raspadala. Niko se nije čak ni upitao kako da postupimo ako svi ljudi na planeti budu iznenada uklonjeni iz lanca komandovanja! Palo mi je na pamet da pokušam sa organizovanjem pokreta otpora, pa sam rešila da upriličim sastanak..."

"Aha, i to izigravajući nekoga ko nudi seksualne usluge, tačno pred mestom gde Gubruj izazivaju seksualno ludilo."

"A kako sam mogla da znam šta će oni učiniti i da će izabrati sanjivi mali klub da to čine baš u njemu? Slutila sam da će socijalne zabrane popustiti dovoljno da bih nesmetano glumila svoju ulogu i tako se približavala nepoznatima. Nije mi palo na pamet da će toliko popustiti! Nadala sam se da će neko kome se približim greškom biti zbunjen i da će se poneti baš kao ti, pa bih imala vremena da se povučem."

"Ali nije tako ispalo."

"Nije! Pre nego što si stigao, pojavilo se nekoliko usamljenika u dovoljno sličnoj odeći da me nateraju u pokret. Siroti Maks morao je da onesvesti njih pet-šest, i uličica je počela da se puni! No, već je bilo prekasno da se menja mesto ili lozinka..."

"Koji niko nije razumeo! Uličarka! Morala si znati da ćemo je pogrešno razumeti!"

"Znala sam da će dr Taka razumeti. Zajedno smo gledale stare filmove i razgovarale o njima. Proučavale smo arhaične reči koje su se tu javljale. Ne razumem kako ona..." Prekinula je kad je videla Fibenov izraz lica. "Šta je bilo? Zašto me tako gledaš?"

"Žao mi je. Tek sad sam shvatio da ne možeš znati." Odmahnuo

je glavom. "Vidiš, dr Taka je umrla baš u vreme kad je stigla tvoja poruka, od alergijske reakcije na gas za taoce."

Gejlet je zaustavila dah i sva se nekako skupila. "Ja... bojala sam se toga kad nije došla u grad po protivotrov. To je... veliki gubitak." Zatvorila je oči i okrenula se. Očito je bila dublje pogođena nego što je rekla.

Bar je bila pošteđena prizora spaljivanja Središta Haulet, ogaravljenih transportera kako dolaze i odlaze, staklastog samrtničkog pogleda njenog mentora dok je strašni gas uzimao svoj surovi statistički danak. Fiben je video snimke te užasne večeri. Slike su još bile prisutne u tamnim predelima njegovog sećanja.

Gejlet se pribrala, očito odlažući tugu za kasnije. Obrisala je oči i pogledala Fibena, prkosno isturene vilice. "Morala sam da smislim nešto što neprijateljski kompjuteri za prevođenje neće razumeti, a šimpanze hoće. Još mnogo puta ćemo morati da improvizujemo. U svakom slučaju, najvažnije je što si ti ovde. Sad su naše dve grupe u vezi."

"Gotovo sam poginuo", naglasio je Fiben, iako se osećao pomalo džandrljivo što to pominje.

"Ali nisi poginuo. Zapravo, možda bi tvoj peh mogao da se pretvori u prednost. Na ulicama se još govori o onom što si tada učinio, da znaš."

Je li mu se učinilo da u njenom glasu naslućuje prizvuk poštovanja? Možda ponudu pomirenja?

Odjednom, više nije mogao da izdrži. Ovo je bilo previše. Fiben je znao da čini potpuno pogrešnu stvar u potpuno pogrešnom trenutku, ali nije mogao da se uzdrži. Jednostavno se slomio.

"Uli...?" zakikotao se, iako mu je svaki pokret protresao mozak. "Uličarka?" Zabacio je glavu i prasnuo u smeh, udarajući po doručjima fotelje. Skliznuo je naniže, grohotom se smejući, i počeo da se nogata u vazduhu. "Oh, Gudalke mi. Oduvek sam želeo da potražim tako nešto!"

Gejlet Džons prostrelila ga je pogledom dok se borio za dah. Nije mu bilo važno čak ni to da li će pozvati onog grmalja, Maksa, da ga ponovo onesvesti.

Jednostavno, više nije mogao da izdrži.

Ako je izraz u njenim očima išta značio, Fibenu je bilo jasno da je njihovo savezništvo prilično trajavo počelo.

31. GALAKTINCI

Sizeren Zraka i Kandže stupio je na svoj lični brod i otpozdravio pratnji vojnika Kandže. Ove trupe bile su pažljivo odabrane, sa pažljivo uređenim perjem i uredno obojenim ćubama koje su označavale čin i jedinicu. Admiralov pomoćnik, Kvako, žurno je prišao da prihvati ceremonijalni ogrtač. Kad su se svi smestili na sedala, pilot je uključio gravitacione motore i uputio se ka gradilištu vojnog objekta na brežuljcima istočno od Port Helenije. Sizeren Zraka i Kandže ćutke je posmatrao kako iza njih nestaje nova gradska ograda i kako preleću preko farmi u okolini malog zemljanskog naselja.

Najstariji pukovnik jata, drugi po komandi, salutirao je sa oštrim škljocanjem kljuna. "Je li sabor prošao dobro? Pogodno? Zadovoljavajuće?" upitao je.

Sizeren Zraka i Kandže rešio je da se ne naljuti zbog drskosti ovakvog pitanja. Bilo je korisnije imati pomoćnika koji zna da misli nego nekoga sa savršeno urednim perjem. Položaj Sizerena dobio je delom i zato što se okružio takvim osobama. Admiral je uputio svom podređenom ohol treptaj odobrenja. "Naš konsenzus trenutno je prikladan, dovoljan, prigodan".

Pukovnik jata naklonio se i vratio na svoje mesto. Naravno, i on je bio svestan da konsenzus ne može biti savršen na ovako ranom stupnju Stapanja. To se videlo i po Sizerenovom razbarušenom perju i unezverenom pogledu.

Poslednji Komandni sabor bio je posebno neizvestan i nekoliko pojedinosta ozbiljno je išlo na živce admiralu.

Na primer, Sizeren Cene i Jemstva navaljivao je da se većina flote uputi da pomaže u drugim operacijama Gubrua, daleko odavde. I kao da to nije bilo dosta, treći vođa, Sizeren Doličnosti, još je zahtevao da ga svuda nose na njegovom sedalu - odbijao je da stupi nogom na tle Garta sve dok ne bude zadovoljena i poslednja tančina. Sveštenik je bio sav razbarušen i zagrejan povodom više pitanja - prekomernog umiranja ljudi od gasa za taoce, ugroženosti projekta za obnavljanje Garta, bedne veličine planetnog ogranka

Biblioteke, statusa Uzdignutosti neprosvećenih, pre-razumnih neo-šimpanza.

Izgledalo je da se o svakom pitanju moraju stvoriti nova savezništva i voditi novi pregovori - još jedna bitka za konsenzus.

Pa ipak, bilo je i ozbiljnijih pitanja od ovih tričavih. Troje se upustilo i u raspravu o osnovama i taj proces stvarno je počeo da na neki način donosi uživanje. Pojavljivale su se prijatne strane Trijumvirata, naročito kad su igrali, pevušili i raspravljali o ozbiljnijim stvarima.

Do sada je izgledalo da će admiralov let do ženskog pola - Kraljice - biti prav i lak, jer on je od početka vodio. Sad mu je polako postajalo jasno da sa Sizerenom Cene i Jemstva neće biti tako lako. Ovo Stapanje neće biti jednostavna stvar.

Naravno, najbolja Stapanja ni ne treba da budu takva. U izbor troje vođa pohoda bilo je umešano mnogo različitih grupacija, jer su se Gospodari Gnezda kod kuće nadali da će se iz ove Trojnosti pojaviti nova jedinstvena politika. Da bi se to postiglo, svako od njih troje morao je imati izvrstan um i biti veoma različit od ostalih dvoje.

To je tek počinjalo da se pokazuje. Nekoliko zamisli koje su ostala dvojica iznela bile su vrlo mudre i prilično onespokojavajuće.

U pravu su što se jednog tiče, morao je da prizna admiral. Ne smemo samo da pokorimo, porazimo, pregazimo samonikle. Moramo ih obeščastiti!

Sizeren Zraka i Kandže toliko se usredsredio na vojna pitanja da mu je prešlo u naviku da o svojim parovima razmišlja kao o preprekama.

To je bilo pogrešno, bezobzirno, neverno od mene, pomislio je admiral.

Zapravo, trebalo bi se usrdno nadati da su činovnik i sveštenik jednako dobri u svojim oblastima kao admiral u svojoj. Ako Doličnost i Računovodstvo obave svoj posao onako sjajno kao što je izvedena invazija, onda će se njihova trojka pamtit!

Sizeren Zraka i Kandže znao je da su neke stvari predodređene. Postavljene su u davno, davno vreme Praotaca. Mnogo pre nego što su jeretici i bezvredni klanovi počeli da prljaju zvezdane staze - užasni, izopačeni samonikli, pa Timbrimi, pa Tenanci, pa Soroi... bilo

je neophodno da klan Gooksi-Gubru prevagne u ova teška vremena!
Klan mora dostići veličinu!

Admiral se zamislio nad načinom na koji su jaja poraza Zemljana položena pre mnogo godina. Snage Gubrua sposobne su da otkriju i spreče svaki njihov pokret. Gas za taoce potpuno im je poremetio sve planove. Sve su to bile Sizerenove zamisli - i njegovog osoblja, naravno. Ovo je bio plod mnogih godina rada.

Sizeren Zraka i Kandže protegnuo je ruke. Osećao je napetost u mišićima koji su, mnogo pre uzdizanja njegove vrste, nosili njegove pretke kroz topla, suva strujanja vazduha na planeti Gubru.

Da! Neka zamisli mojih kolega budu nove, maštovite, sjajne...

Neka budu gotovo, zamalo - ali ne sasvim - sjajne kao moje.

Sizeren je počeo da uređuje perje dok se krstarica podizala i hitala ka istoku pod nebom oblacima pokrivenim.

32. ATAKLENA

"Poludeću ovde dole. Osećam se kao da sam u zatvoru!"

Robert se ushodao po sobi, praćen dvema senkama koje su bacale jedine dve sijalice. Njihova čista svetlost presijavala se u slojevima vlage koji su se spuštali niz zidove podzemne prostorije.

Robert je stezao levu šaku, pa su se sve do mišićavih ramena pod kožom ocrtavale tetive. Udario je neku policu i odjeci su se razlili kroz podzemne prolaze. "Upozoravam te, Klenu, ne mogu više da izdržim. Kad ćeš me pustiti napolje?"

Ataklena se trgla kad je Robert opet raspalio po polici, oslobađajući se jarosti. Bar dvaput je izgledalo da će upotrebiti još bolnu desnu ruku umesto zdrave levice. "Roberte", pokušala je, "sjajno se oporavljaš. Uskoro će ti skinuti gips. Molim te, nemoj to da pokvariš nekom povredom..."

"Menjaš temu!" prekinuo ju je. "Čak i sa gipsom, trebalo bi da sam napolju, da pomažem u obuci vojske i izviđanju položaja Gubrua. Umesto toga, ti si me zarobila u pećinama, da programiram kompjutere i zabadam čiode u mape! Poludeću od toga!"

Robert je zaista zračio jarošću. Ataklena ga je već molila da se kontroliše. Da zatvori ventil, kako je glasila metafora. Ko zna zašto, bila je veoma osetljiva na njegove emocionalne bure - divlje i nekontrolisane kao kod adolescenata na Timbrimu.

"Roberte, dobro znaš zašto ne smemo da te pošaljemo na površinu. Gubru su već nekoliko puta zasuli gasom naš logor na površini. Da si se samo jednom zatekao tamo, sad bi bio na putu za ostrvo Kilmar. I to u najboljem slučaju! Naježim se i od same pomisli na najgori slučaj."

Ataklenina korona raširila se od te primisli; srebrnaste treplje počele su da podrhtavaju od uznemirenosti.

Bila je čista sreća što je Robert spasen sa farme Mendozinih pre nego što su se uporni roboti Gubrua stuštili na malo planinsko imanje. Kamuflaža i uklanjanje sve elektronske opreme nisu bili dovoljni da sakriju kolibu.

Melina Mendoza smesta je krenula sa decom za Port Heleniju i

verovatno su stigli na vreme da prime protivotrov. Huan Mendoza imao je manje sreće. Pošto je zaostao da bi zatvorio neke zamke za ekološka istraživanja, uhvatila ga je odložena alergijska reakcija na gas i umro je posle pet minuta, grčeci se i bacajući penu pred užasnutim pogledima svojih bespomoćnih saradnika šimpanza.

"Nisi video Huana kako umire, Roberte, ali sigurno si čuo izveštaje. Želiš li da rizikuješ takvu smrt? Jesi li svestan koliko je malo već nedostajalo da te izgubimo?"

Pogledali su se u oči, smeđe protiv sivog sa zlatnim pegama. Mogla je da oseti Robertovu odlučnost, ali i njegov napor da obuzda svoj tvrdoglavi bes. Polako je opustio levu ruku. Duboko je uzdahnio i spustio se u sklopivu stolicu.

"Svestan sam, Klenu. Znam kako se osećaš, ali molim te da me razumeš. Ja sam deo svega ovoga." Nagnuo se prema njoj. Nije bio besan, ali i dalje je imao napet izraz lica. "Prihvatio sam zahtev moje majke da te odvedem u divljinu umesto da se pridružim mojoj jedinici civilne zaštite, jer Megan je rekla da je to važno. Sada ti više nisi moj gost u šumi. Ti organizuješ vojsku! A ja se osećam kao peti točak."

Ataklena je uzdahnula. "Oboje znamo da to neće biti nikakva vojska... više nekakav simbol. Nešto što će šimpanzama dati nadu. Uostalom, kao oficir, ti svakako imaš pravo da preuzmeš od mene komandu kad god to poželiš."

Robert je odmahnuo glavom. "Nije to u pitanju. Nisam toliko uobražen da pomislim kako bih bio bolji od tebe. Znam da nisam tip vođe. Većina šimpanza te obožava i veruje u tvoju timbrimsku mistiku. Ipak, verovatno sam jedini čovek u ovim planinama koji je prošao nekakvu vojnu obuku... okolnost koju bi trebalo da iskoristiš ako hoćeš da imamo ikakvih izgleda da..."

Robert je naglo prekinuo i pogledao nekuda preko Atakleninog ramena. I ona se okrenula kad je jedna omanja šima u kratkim pantalonama ušla u prostoriju i salutirala.

"Izvinite, generale, kapetane Onigl, ali upravo je stigao poručnik Bendžamin. On, ovaj, izveštava da u Prolećnoj dolini stvari nisu ništa bolje. Isto nema ljudi, a sve ispostave bar jednom dnevno roboti zasipaju gasom. Dokle god su naši glasnici stigli, izgleda da ne pokazuju znake odustajanja."

"A šta je sa šimpanzama u Prolećnoj dolini?" upitala je Ataklena. "Jesu li se razboljevali od gasa?" Setila se dr Šulca i delovanja gasa na neke od šimpanza u Središtu.

Šima je odmahнула glavom. "Ne, gos'ce. Ne više. Izgleda da se stalno ponavlja jedno isto. Sve osetljive šimpanze već su otišle u Port Heleniju. Svi koji su do sada ostali u planinama sigurno su imuni."

Ataklena je izmenjala pogled sa Robertom. Mora da su oboje pomislili isto.

Svi osim jednog.

"Prokletstvo!" prasnuo je Robert. "Zar nikad neće prestati? Već su zarobili devedeset devet zarez devedeset devet posto ljudi. Zar moraju dalje da zaprašuju svaku kolibu, samo da bi pokupili sve do poslednjeg?"

"Očito se boje homo sapiensa, Roberte", nasmešila se Ataklena. "Na kraju krajeva, vi ste saveznici Timbrima, a mi ne biramo za partnere bezopasne vrste."

Robert je ljutito odmahnuo glavom. Ataklena je pružila oreol da ga dodirne, gurkajući njegovu ličnost i terajući ga da podigne pogled i vidi osmeh u njenim očima. Protiv svoje volje, Robert se osmehnuo, a onda se konačno nasmejao. "Oh, izgleda da proklete ptice i nisu toliko glupe. Bolje sprečiti nego lečiti, je li?"

Ataklena je odmahнула glavom. Koronom je isprela glif odobravanja, sasvim jednostavan, tako da je i on mogao da ga kenira.

"Ne, Roberte, nisu oni glupi, ali već su ispustili jednog čoveka. Znači da je još daleko kraj njihovim brigama."

Mala šima pogledala je Timbrimku, pa čoveka i na kraju uzdahnula. Njoj je to sve zvučalo jezivo, a ne smešno. Nije razumela zašto se njih dvoje smeše.

Verovatno je reč bila o nečem istančanom i uvijenom. Humor pokrovitelja... suv i intelektualan. Neke šimpanze uspevale su da ga razumeju, ali ti su se razlikovali od ostalih neo-šimpanza ne samo po inteligenciji nego i po još nečemu, što nije moglo lako da se odredi.

Nije zavidela takvima. Odgovornost je gadna stvar, mnogo strašnija od potrebe za borbom sa nadmoćnijim neprijateljem... ili

čak i od smrti.

Nju je užasavala mogućnost da ostane sama. Nije razumela čemu se ovo dvoje smeju, ali bilo joj je drago da ih čuje.

Kurirka se malo više ispravila kad joj se Ataklena obratila.

"Želim lično da čujem izveštaj poručnika Bendžamina. Osim toga, molim te da pozdraviš dr So i zamoliš je da nam se pridruži u planerskoj sobi."

"Razumem!" Šima je salutirala i odjurila.

"Pa, Roberte?" upitala je Ataklena. "Volela bih da čujem i tvoje mišljenje."

Podigao je pogled, odjednom zamišljen. "Samo čas, Klena. Treba da proverim kako se stvari odigravaju. Voleo bih da prvo o nečemu promozgam."

"Dobro", klimnula je ona. "Videćemo se kasnije." Okrenula se i pošla za kurirkom niz vlažan hodnik, slabo osvetljen retkim svetiljkama i odblescima kapi sa stalaktita.

Robert ju je ispratio pogledom. Ostao je da razmišlja u gotovo potpunoj tišini.

Zašto Gubruui uporno zaprašuju planine, kad su gotovo svi ljudi iz njih već zarobljeni? Mora da je to užasno skupo, čak i ako se roboti spuštaju samo nad ona mesta gde osećaju prisustvo Zemljana.

A kako mogu da otkriju zgrade, vozila, čak i usamljene šimpanze, bez obzira na to kako bili sakriveni?

Zasad nije važno što su zaprašili naš logor na površini. Roboti su glupe mašine i ne znaju da u ovoj dolini obučavamo vojsku. Oni samo osećaju signal 'Zemljani!', sjure se da obave svoj posao i smesta odlaze dalje.

Ali šta će biti kad počnemo naše operacije i privučemo pažnju samih Gubruua? Tada ne smemo biti primetni.

Postojao je još jedan veoma važan razlog da pronađe odgovor na ova pitanja.

Sve dok to traje, biću zarobljen ovde dole!

Robert je osluškivao tiho kapanje vode sa najbližeg zida. Razmišljao je o neprijatelju.

Nevolje na Gartu svakako su bile tek sitno koškanje u poređenju sa velikim bitkama što potresaju Pet Galaksija. Gubruui ne mogu da

zasipaju gasom celu planetu. To bi koštalo previše za ovaj slepi rukavac rata.

Zato je poslat odred jeftinih, glupih, ali delotvornih robota da traže i spuštaju se na sve što nije prirodno na Gartu... sve što miriše na Zemlju. Sada je svaki napad ishodio samo gomilom iznerviranih i besnih šimpanza - imunih na gas za taoce - i praznim zgradama na celoj planeti.

To je bila gnjavaža, i to delotvorna. Morala se nekako prekinuti.

Robert je iz fascikle na stolu izvukao list papira. Zapisao je glavne načine na koje bi roboti mogli da otkriju Zemljane na tuđoj planeti.

OPTIČKO SNIMANJE
INFRACRVENA TELESNA TEMPERATURA
REZONANTNI SKENER
PSI
ZAKRIVLJENJE VEROVATNOĆE

Zažalio je što je na studijama slušao tako mnogo o javnoj upravi, a tako malo o galaktinskim tehnologijama. Bio je siguran da arhive Biblioteke, stare ko zna koliko gigagodina, sadrže bezbroj metoda otkrivanja boljih od ovih pet. Na primer, šta ako roboti mogu da 'nanjuše' miris Zemljana, nalazeći sve zemljansko po mirisnim tragovima?

Ne. Odmahnuo je glavom. U ovom trenutku spisak će morati da se zaključi: očito besmislene stvari moraju otpasti. Ili bar da ostanu kao poslednja mogućnost.

Mogao je pokušati sa piko-ogrankom Biblioteke koju su pobunjenici imali, spasenu iz ruševina Središta Haulet. Verovatnoća da dopre do nekog vojnog podatka bila je prilično mala. Ogranak je bio malecak - sadržao je jedva toliko informacija koliko i knjige koje je čovečanstvo napisalo pre Kontakta - i bio je specijalizovan za područja Uzdizanja i genetskog inženjeringa.

Možda bi mogli da se prijavimo područnoj Biblioteci na Tanitu za pretragu literature. Robert se nasmešio sopstvenoj ironiji. Čak i okupirani i zarobljeni narod imao je teorijsko pravo na pristup Galaktinskoj Biblioteci kad god bi poželeo. To je bio deo Zakonika

Praotaca.

Tako je! Nasmejao se slici koju je zamislio. Lepo ćemo otići do štaba Gubrua i zahtevati da emituju našu poruku na Tanit... zahtev za informaciju o vojnoj tehnologiji našeg okupatora!

Možda bi oni to i učinili. Uostalom, u galaksijama vlada zbrka i Biblioteka mora da je preplavljena upitnicima. Na kraju će doći i do našeg pitanja, možda negde u sledećem stoleću.

Zagledao se u spisak. O ovim metodama bar je čuo ili je znao nešto o njima.

Prva mogućnost: možda na orbiti postoji satelit sa aparaturom za precizno optičko skeniranje, pa pregleda Gart ar po ar, tražeći pravilne oblike koji bi predstavljali zgrade i vozila. Takva naprava upućivala bi robote ka metama.

Sasvim izvodljivo, ali zašto onda ista mesta bivaju ponovo i ponovo napadnuta? Zar takav satelit ne bi trebalo da pamti? A kako bi takav satelit mogao da uputi robota čak i na usamljene grupe šimpanza, koje putuju pod debelim šumskim krovom?

Obrnuta logika važila je za infracrveno otkrivanje. Mašine nisu mogle da reaguju na telesnu temperaturu mete. Roboti su se obrušavali i na prazne zgrade, hladne i napuštene već nedeljama.

Robert nije bio dovoljno stručan da odstrani sve mogućnosti sa spiska. Jedva da je imao pojma o psi energiji i njenom uvrnutom rođaku, zakrivljenju verovatnoće. Posle nekoliko nedelja uz Ataklenu vrata pred njim su se odškrinula, ali još je bio tek praktikant na području koje je mnoge ljude i šimpanze primoravalo da uzdrhte od sujevernog straha.

Pa, kad sam već zaglavljen tu pod zemljom, mogao bih i da proširim svoje obrazovanje.

Sporo je ustao da bi se pridružio Atakleni i Bendžaminu, a onda se naglo zaustavio. Pregledanje spiska mogućnosti pokazalo mu je da je nešto izostavio.

...način na koji su Gubru pri invaziji prodrli kroz našu odbranu... način kojim nas nalaze ponovo i ponovo, ma gde se sakrili. Način da osujete svaki naš pokret.

Nije želeo, ali poštenje ga je nateralo da ponovo uzme olovku.

Napisao je samo jednu reč.

IZDAJA

33. FIBEN

Gejlet je to popodne povelu Fibenu u obilazak Port Helenije - ili bar onog dela koji okupator nije zabranio za pristup neo-šimpanzama.

Ribarske brodice i dalje su dolazile i odlazile sa dokova na južnom kraju grada, ali sad su posadu sačinjavale samo šimpanze. Otisnulo se manje od polovine uobičajenog broja, obilazeći u širokom luku brod-tvđavu Gubrua koji je zauzimao polovinu izlaza iz Zaliva.

U radnjama su videli da neke robe ima u dovoljnim količinama. Na drugim mestima, naišli su na police ispražnjene zbog nestašice i gomilanja kućnih zaliha. Planetna valuta još je važila za neke stvari, na primer za pivo i ribu, ali za kupovinu mesa i svežeg voća trebalo je imati galaktinske pelet-trake. Nervozni kupci već su počeli da uče šta znači onaj arhaični izraz 'inflacija'.

Izgledalo je da polovina stanovništva radi za okupatore. Na južnom delu zaliva, blizu svemirske luke, nicali su grudobrani. Iskopana zemlja nagoveštavala je i neka masivnija zdanja.

Svuda po gradu, plakati su prikazivali nasmešene neo-šimpanze i obećavali gotovo izobilje, čim dovoljno 'pravog' novca uđe u opticaj. Ako svi budu vredni, taj dan će ranije doći, ponavljali su.

"Pa? Jesi li dovoljno video?" upitala ga je Gejlet.

Fiben se nasmešio. "Ni slučajno. Zapravo, tek smo počeli."

Slegnula je ramenima i pustila ga da ih vodi dalje.

Pa, pomislio je dok je gledao u poluprazne police, nutricionisti stalno govore neo-šimpanzama da jedemo više mesa nego što valja... mnogo više nego što bi imali u stara, divlja vremena. Možda će nam ovo i koristiti.

Na kraju su stigli do zvonika nad koledžom Port Helenije. Kompleks je bio manji od univerziteta na ostrvu Kilmar, ali Fiben je još nedavno dolazio ovamo na ekološke konferencije, pa je mogao da se snađe.

Kad se zagledao naniže, nešto mu se učinilo veoma čudno.

Ne samo oklopno vozilo Gubrua, ukopano na vrhu brda, niti ružni,

novi zid koji je, opasujući grad, presekao severni deo parka. Pre je bilo nešto oko samog koledža i studenata.

Zapravo, bio je iznenađen što su uopšte tu!

Naravno, video je samo neo-šimpanze. Kad je krenuo u Port Heleniju, Fiben je očekivao da zatekne geto ili koncentracione logore, prepune ljudi sa kopna. No, poslednji od njih prebačeni su na ostrva pre nekoliko dana. Njihovo mesto zauzele su hiljade šimpanza, koji su se slivali iz daljih područja, uključujući i one osetljive na gas za taoce, uprkos uveravanjima okupatora da je to nemoguće.

Svi su dobili protivotrov, simboličnu novčanu odštetu i posao u gradu.

No, ovde, na koledžu, sve je izgledalo mirno i začuđujuće normalno. Fiben i Gejlet gledali su sa vrha zvonika u čimove i šime kako se movaju u pauzama. Nosili su knjige, tiho razgovarali i samo ponekad bi krišom bacili pogled na tuđinske krstarice koje bi otprilike svakog sata protutnjale nebom.

Fiben je odmahivao glavom, čudeći se kako su uopšte opstali.

Naravno, ljudi su tvrdoglavo vodili liberalnu politiku Uzdizanja, ponašajući se prema svojim štíćenicima kao da su gotovo ravnopravni, uprkos galaktinskoj tradiciji koja je bila daleko manje velikodušna. Stariji galaktinski klanovi mogli su da se ljutito mršte, ali šimpanze i delfini sedeli su zajedno sa svojim pokroviteljima u Zemljanskom Veću. Štíćeničkim rasama čak je povereno i nekoliko zvezdanih brodova.

Ali koledž bez ljudi?

Fiben se već pitao zašto je okupator ostavio šimpanze gotovo sasvim na miru, uplićući se samo na nekoliko glupih mesta kao što je bar 'Majmunska posla'.

Sad mu se činilo da zna odgovor.

"Mimikrija! Oni sigurno misle da se mi pretvaramo!" promrmljao je poluglasno.

"Šta si rekao?" pogledala ga je Gejlet. Sklopili su primirje da bi obavili zadatak, ali ona očito nije uživala što će provesti dan kao njegov vodič.

Fiben joj je pokazao studente. "Reci mi šta vidiš tamo dole."

Namrštila se, a onda je uzdahnula i nagnula se napred. "Vidim profesora Džimija Sunga kako izlazi iz predavaonice i objašnjava nešto grupi studenata." Blago se nasmešila. "Verovatno srednji kurs galaktinske istorije... ja sam mu bila asistent i dobro se sećam tog zbunjenog izraza na licima studenata."

"Dobro. To ti vidiš. Sad ih pogledaj očima Gubrua."

Gejlet se namrštila. "Kako to misliš?"

Fiben joj je ponovo pokazao dole. "Seti se, po galaktinskoj tradiciji neo-šimpanze su razumni tek tri stotine godina, jedva malo više od delfina - što je tek početak hiljadugodišnjeg ugovornog razdoblja potčinjenosti ljudima.

Seti se i da mnogi fanatični Itiji užasno preziru ljude. Ipak, čovečanstvo je dobilo status pokrovitelja i sve povlastice koje uz to idu. Zašto? Zato što su još pre Kontakta uzdigli šimpanze i delfine! U Pet Galaksija tako se dobija ugled: uzdizanjem šticeenika i zasnivanjem klana."

Gejlet je odmahнула glavom. "Ne shvatam na šta smeráš. Zašto mi objašnjavaš ono što je očito?" Videlo se da joj se ne sviđa što joj deli lekcije jedan čim iz divljine, čak i bez magistrature.

"Razmisli! Kako su ljudi dobili svoj status? Sećaš li se kako se to desilo, tamo u dvadeset drugom veku? Kad je trebalo prihvatiti neo-delfine i neo-šimpanze kao razumne, fanatici su nadglasani." Fiben se razmahao rukama. "To je bila diplomatska zavera, a skovali su je Kanteni, Timbrimi i ostali umerenjaci pre nego što su ljudi i shvatili šta je posredi!"

Gejlet ga je sarkastično pogledala i tek tad se setio da je ona stručnjak za galaktinsku sociologiju. "Naravno, ali..."

"To je bio svršén čin, ali Gubruí, Soroi i ostali fanatici nisu morali da budu zadovoljni. Oni i dalje misle da smo mi tek malo bolji od životinja. Moraju da veruju u to, inače bi ispalo da su ljudi zaslužili da u galaktinskoj zajednici budu jednaki većini, pa čak i bolji od mnogih!"

"I dalje ne razumem šta..."

"Pogledaj tamo dole", ponovo joj je pokazao. "Pogledaj očima Gubrua i reci mi šta vidiš!"

Gejlet Džons je oštro pogledala Fibena, ali je na kraju uzdahnula.

"Dobro, kad već navaljuješ." Okrenula se da se ponovo zagleda u prostrano dvorište.

Dugo je ćutala.

"Ne sviđa mi se", konačno je rekla. Fiben ju je jedva čuo, pa je prišao bliže.

"Reci mi šta vidiš."

Odvratila je pogled, pa je on odgovorio umesto nje. "Ono što vidiš jesu inteligentne, dobro dresirane životinje, bića koja podražavaju ponašanje svojih gospodara. Je li tako? Gledano očima Galaktinaca, vidiš vešte imitacije ljudi, profesora i studenata... sećanje na bolja vremena, a sujeverno ga izigravaju verni..."

"Prestani!" povikala je Gejlet i pokrila uši. Okrenula se i prostrelila ga pogledom. "Mrzim te!"

Fiben nije bio uveren u to. Ovo joj je sigurno teško palo. Možda joj se samo svetio za bol i poniženje koje je pretrpeo tokom poslednja tri dana, delom i od njenih ruku?

Ne. Morala je da sazna kako neprijatelji gledaju na njen narod! Kako drugačije da nauči da se bori protiv njih?

On je u svakom slučaju bio u pravu. Ipak, pomislio je, nikad nije prijatno ako se zgadiš lepoj devojci.

Gejlet Džons se srozala niz jedan od stubova koji su nosili krov zvonika. "Tako mi Beskrajona i Gudalove!" Zagnjurila je lice u dlanove. "Šta ako su u pravu? Šta ako je to istina?"

34. ATAKLENA

Glif parafrenl nadneo se nad usnulu devojku, nalik na oblak nesigurnosti što podrhtava u zamračenoj prostoriji.

To je bio jedan od Glifova Usuda. Bolje nego što bi ijedno živo biće predvidelo svoju sudbinu, parafrenl je znao šta je sadržano u njegovoj budućnosti - šta je neizbežno.

Ipak je pokušavao da je izbegne. Nije mogao drugačije. Takva je bila jednostavna, čista, neizbežna priroda parafrenla.

Glif je odlebdeo naviše u sanjivom dimu Atakleninog isprekidanog dremeža, podižući se sve dok nije nemirnim ivicama gotovo dodirnuo kamenu tavanicu. Tog trenutka glif se povukao od vrele stvarnosti vlažnog kamena i brzo se spustio tamo gde je nastao.

Ataklena je vrtela glavom na jastuku i disala sve brže. Parafrenl je tik nad njom podrhtavao od uzdržanog straha.

Bezoblični glif sna počeo je da se rastapa - amorfno svetlucanje polako je dobijalo simetričan oblik lica.

Parafrenl je bit, srž, posvećen odupiranju onom što je neizbežno. Vrteo se i podrhtavao da bi usporio promenu i lice je zakratko nestalo.

Opasnost je bila najveća ovde, nad Izvorom. Parafrenl je pokušao da sune ka izlazu iza zavese, ali odmah se vratio nazad, kao da ga drže čvrste niti.

Glif se istegnuo i stanjio, ne bi li se oslobodio. Tanke treplje nad zaspalom devojkom mahale su za očajnom kapsulom psihičke energije i privlačile je nazad, nazad.

Ataklena je drhtavo uzdahnula. Njena bleđa, gotovo prozirna koža pulsirala je dok je telo osećalo nekakvu opasnost i pripremalo se za prilagođavanje. No, nije primalo nikakve naredbe. Nije bilo plana. Hormoni i enzimi nisu imali šta da grade.

Treplje su se ispružile i privukle parafrenl, pokušavajući da ga zarobe. Splele su se oko nemirnog simbola, kao prsti oko komada gline, uobličujući nesigurnost u odlučnost, i užas u čvrst oblik.

Konačno su se povukle, oslobađajući ono u šta se parafrenl pretvorio... lice, veselo iskeženo, sa svetlucavim mačjim očima.

Osmeh nije bio nimalo ljubazan.

Ataklena je zaječala.

Pojavila se pukotina. Lice se podelilo po sredini i polovine su se razdvojile. Sada su bila dva lica!

Ataklena je dahtala u kratkim trzajima.

Dva lica podelila su se uzduž i sad ih je bilo četiri. To se ponovilo, osam... i još jednom... šesnaest. Lica su se umnožavala, smejući se bezglasno, ali preteće.

"A-ah!" Ataklena je otvorila oči, sjajne od nestalnog, hemijskog strah-svetla. Dašćući i grčevito stežući pokrivač, sela je i počela da kruži pogledom po maloj, podzemnoj prostoriji, očajnički tražeći stvarne predmete - svoj sto, slabo sjaj svetiljke iz hodnika, koji je prodirao kroz zavesu. Još je mogla da oseti ono u šta se pretvorio parafrenl. Sad se rasipao, jer se probudila - ali polako, suviše polako! Još je čula smeh u ritmu svog srca i znala je da ne vredi da zapuši uši.

Kako su ljudi nazivali sanjane strahove? Noćne more. Ataklena je čula da su to bile samo blede slike, sanjani događaji i izvitopereni prizori iz dnevnog života, i da su uglavnom zaboravljani odmah po buđenju.

Soba je polako postajala sve stvarnija, ali smeh nije nestao, nije bio poražen. Izgubio se u zidovima i ugnездio se u njima. Čekao je da se vrati.

"Tutsunukan", glasno je uzdahnula. Timbrimsko narečje zvučalo je čudno i nazalno pošto je već nedeljama govorila samo anglički.

Glif iscerenog lica, tutsunukan, neće nestati sve dok se nešto ne izmeni, ili dok neka skrivena zamisao ne donese rešenje, a ovo opet postane dosetka.

A za Timbrime šale nisu uvek bile smešne.

Ataklena je nepomično sedela, sve dok se talasasti pokreti ispod kože nisu smirili - aktivnost geir, koju nije želela, sada se polako rasipala. Niste mi potrebni, rekla je enzimima. Nema nikakve opasnosti. Idite i ostavite me na miru.

Još od najranijeg detinjstva, čvorovi za promene bili su deo njenog života - ponekad neprijatni, a često nezamenljivi. Tek od kako je stigla na Gart, počela je da zamišlja male, tečne organe kao sitne,

mišolike životinje ili vredne patuljke koji žurno prave nagle promene unutar njenog tela kad god bi se pojavila potreba za tim.

Kako glup način razmišljanja o prirodnim, organskim funkcijama! Mnoge životinje na Timbrimu imale su tu osobinu. Pojavila se evolucijom u šumama njihovog sveta mnogo pre nego što su zvezdani putnici Kaltmuri došli da daju njenim precima govor i zakon.

To je, naravno, razlog što nije poredila čvorove sa vrednim, malim stvorenjima sve dok nije stigla na Gart. Pre Uzdizanja, njeni pre-razumni preci nisu bili sposobni za tako slikovita poređenja. A posle Uzdizanja znali su naučne činjenice.

E, ali ljudi... samonikli sa Zemlje... došli su do inteligencije bez tuđe pomoći. Njima nisu pružani odgovori, kao što roditelji i učitelji poučavaju decu. Oni su se probudili kao neznalice i tokom mnogih milenijuma pipali su u tami.

Bili su im potrebni odgovori, a nisu imali od koga da ih traže, pa su počeli da ih izmišljaju! Ataklena se setila koliko ju je zabavljalo, baš zabavljalo, čitanje o nekim od njih.

Bolest izazivaju 'pare', ili višak žuči, ili neprijateljeva kletva... Sunce se vozi preko neba u ogromnim kočijama... tok istorije je određen ekonomijom...

A unutar tela postoji anima...

Ataklena je dodirnula pulsirajući čvor ispod vilice i trgla se kad joj se učinilo da se izmakao - kao neko malo, plašljivo biće. Slika je bila zastrašujuća - metafora, gora od tutsunukana, jer joj je napadala telo, čak i svest o ličnosti!

Ataklena je jeknula i zagnjurila lice u dlanove. Ludi Zemljani! Šta su mi to učinili?

Setila se kako ju je otac zadužio da sazna više o ljudskim načinima ponašanja, da prevaziđe svoje zaziranje od stanovnika Sola III. A šta se desilo? Njena sudbina preplela se sa njihovom i više nije mogla da je kontroliše.

"Oče", šapnula je na galaktinskom sedmom, "bojim se."

Imala je samo sećanje na njega. Nestao je čak i treptaj nahakieri koji je osetila u zapaljenom Središtu Haulet. Nije smela da potraži njegove korene među svojim, jer tutsunukan je vrebao negde kao podzemna zver, čekajući da je se dokopa.

Opet metafore, shvatila je. Moje misli su ih pune, a sopstveni glifovi me plaše!

Podigla je pogled kad je osetila pokret u hodniku. Neko je povukao zavesu u stranu i po podu se prostro uzak trapezoid svetlosti. U vratima se, nasuprot prigušenoj svetlosti, ocrtavao jedan pomalo krivonogi čim.

"Izvinite, Ataklena, ser. Žao mi je što prekidam vaše razdoblje odmora, ali mislili smo da treba da vam javimo."

"D-a..." Ataklena se oslobodila poslednjeg miša iz grla. Uzdrhtala je i usredsredila se na englički. "Da? Šta se desilo?"

Čim je zakoračio napred i delimično zaklonio svetlo. "Reč je o kapetanu Oniglu, ser. On... izgleda da ne možemo da ga pronađemo."

Ataklena je zatreptala. "Roberta?"

Čim je klimnuo glavom. "Nema ga, ser. Jednostavno je nestao!"

35. ROBERT

Šumske životinje zaustavile su se i oslušnule, napetih čula. Sve glasnije šuštanje i tutnjanje koraka prilično ih je unervozilo. Sve su potražile zaklon i iz sigurnosti posmatrale visoku zver koja je projurila pored njih, skačući po kamenju, deblima i mekom šumskom tlu.

Već su počele da se navikavaju na sitnija dvonoga bića i mnogo veću vrstu koja je frktala i lunjala okolo nekad na tri noge, a nekad na dve. Oni su bar bili dlakavi i mirisali su kao životinje. Ovo biće bilo je drugačije. Trčalo je, ali nije lovilo. Bilo je gonjeno, ali nije pokušavalo da pobjegne. Bilo je toplokrvno, ali se odmaralo, ležeći na podnevnom suncu, kuda su se upućivale samo poludele životinje.

Životinjice nisu povezale trčeće biće sa onima koja su letela unaokolo u smrdljivom metalu i plastici, jer oni su uvek pravili užasnu buku i smrdeli su na te stvari.

Osim toga, ovo ... ovo je trčalo bez odeće.

"Kapetane, stanite!"

Robert je skočio na sledeći nesigurni kamen na padini pokrivenoj siparom. Naslonio se na stenu da bi došao do daha i pogledao dole ka svom goniocu.

"Umorio si se, Bendžamine?"

Šimpanza-oficir je dahtao, presavijen, sa rukama na kolenima. Dalje niz padinu ležao je ostatak potere - neki su se pružili na leđa, nesposobni da se pomaknu.

Robert se nasmešio. Sigurno su mislili da će ga lako uhvatiti. Uostalom, za šimpanze je šuma domaći teren. Samo jedno od njih, čak i ženka, dovoljno je snažno da ga zgrabi i drži dok ga ostali ne sustignu i odvuku kući.

No, Robert je ovo planirao. Držao se otvorenog prostora i glumio bekstvo da bi iskoristio svoje dugačke noge.

"Kapetane Onigl..." Bendžamin je ponovo pokušao, boreći se za dah. Pogledao je naviše i zakoračio napred. "Kapetane, molim vas. Vama nije dobro."

"Sjajno se osećam", objavio je Robert. Pomalo je lagao, jer su mu noge podrhtavale na ivici grča, pluća su ga pekla, a desna ruka

žigala ga je na svim mestima gde je izlomio gips da bi ga skinuo.

A i noge su mu bile bose...

"Raščlani to logički, Bendžamine", rekao je. "Dokaži mi da sam bolestan, pa ću se možda vratiti s tobom u one smrdljive pećine."

Bendžamin je zažmirkao, pa slegnuo ramenima. Očito je rešio da se uhvati za svaku slamku. Robert je dokazao da ga ne mogu stići. Možda će logika upaliti.

"Pa, ser", ovlažio je usne, "kao prvo, tu je činjenica da ne nosite nikakvu odeću."

Robert je klimnuo. "Dobro je, kreni što neposrednije. Čak i ja priznajem, zasad, da je najjednostavnije, najobičnije objašnjenje moje golotinje to da sam ludnuo. Ipak, zadržavam pravo da kasnije ponudim drugačiju teoriju."

Čim je uzdrhtao od njegovog osmeha. Robert je naprosto morao da saoseća sa Bendžaminom. Sa šimpanzinog stanovišta ovo je bila tragedija čije se pogoršanje ničim nije moglo sprečiti.

"Hajde, nastavi", preporučio mu je.

"No, dobro", uzdahnuo je Bendžamin. "Kao drugo, bežite od šimpanza koji su pod vašom komandom. Pokrovitelj koji se boji sopstvenih odanih šticećenika ne može biti pri punoj svesti."

Robert je opet klimnuo. "Od šticećenika koji bi ga strpali u ludačku košulju i napunili ga drogama čim ga se dočepaju? Neće ići, Bene. Sa moje tačke gledanja, pošto imam razloga što se ovako ponašam, ispada samo da se čuvam od vas koji biste me odvukli nazad."

"Ovaj..." Bendžamin je prišao korak bliže. Robert se ležerno popeo za još jedan kamen. "Vaši razlozi mogli bi biti lažni", odlučio se Bendžamin. "Neurotičari se brane izmišljajući racionalizacije kojima objašnjavaju i najčudnije ponašanje. Bolesnik zaista veruje..."

"Dobar argument", veselo se složio Robert. "Prihvatiću, rasprave radi, mogućnost da su moji 'razlozi', zapravo, samo racionalizacija poremećenog uma. Hoćeš li ti, zauzvrat, razmotriti mogućnost da su oni ipak pravi?"

Bendžamin je iskezio zube. "Svojim izlaskom kršite naređenja!"

Robert je uzdahnuo. "Naređenja Itija, civila, jednom zemljanskom oficiru? Sad si me stvarno iznenadio, Bendžamine. Slažem se da Ataklena organizuje pokret otpora. Izgleda da ima dara za to i većina

šimpanza je obožava. Ali ja sam rešio da delujem nezavisno. Znaš da imam pravo na to."

Bilo je očito da Bendžamin ne zna šta će. Izgledalo je da je na ivici plača. "Ali vi ste u opasnosti ovako napolju!"

Konačno. Robert se pitao koliko dugo će Ben izdržati da se igra logike dok mu verovatno celo telo drhti od brige za poslednjeg slobodnog čoveka. Robert je verovao da bi se većina ljudi tako ponašala u sličnim okolnostima.

Taman je zaustio da nešto kaže na tu temu, ali Bendžamin je naglo trgao glavu. Stavio je ruku na uho da bi čuo mali prijemnik. Licem mu se razlio izraz užasa.

Mora da su i ostale šimpanze čule isti izveštaj, jer su se nekako podigle i zagledale u Roberta sa rastućom panikom.

"Kapetane Onigl, centrala izveštava o akustičkim devijacijama na severoistoku. Roboti sa gasom!"

"Procenjeno vreme dolaska?"

"Četiri minuta! Molim vas, kapetane, hoćete li poći sa nama?"

"Kuda?" Robert je slegnuo ramenima. "Nećemo stići u pećine na vreme."

"Sakrićemo vas." Po užasnutom glasu bilo je jasno da i Bendžamin zna koliko je to beskorisno.

Robert je odmahnuo glavom. "Imam bolju ideju, ali to znači da moramo skratiti našu raspravu. Moraš prihvatiti da imam razloga što sam izišao, Bendžamine. Smesta!"

Čim je zurio u njega, a onda polako klimnuo. "Ja... nemam drugog izbora."

"Fino. Sada se svuci."

"S-ser?"

"Skinij odeću! I taj tvoj prijemnik! Neka se cela potera svuče. Skinite sve! Ako volite svoje pokrovitelje, ostavite na sebi samo kožu i krzno, pa dođite sa mnom u ono drveće na vrhu padine!"

Robert nije čekao da mu zapanjeni šimpanza pokaže da je razumeo neobično naređenje. Okrenuo se i pošao uz sipar, čuvajući taban koji je najviše stradao od šljunka i granja od kako je rano jutros počeo poduhvat potere.

Koliko li je vremena ostalo, upitao se. Čak i ako je u pravu - a

znao je da se strašno kocka - mora se popeti što je više moguće.

Nije mogao da ne gleda u nebo, tražeći robote sa gasom. Zato se spotakao i pao na kolena kad je stigao na greben. Još više ih je ogulio pužući poslednja dva metra da bi se sakrio pod najbližim patuljastim drvećem. Po njegovoj teoriji, nije bilo važno da li je u zaklonu, ali ipak se sklonio što je bolje mogao. Gubruji su možda dodali svojim mašinama optičke skenere kao dopunu osnovnom mehanizmu za navođenje.

Čuo je galamu negde dole - šimpanze su se žestoko svađale. Onda je odnekuda sa severa dopro slab, brujeći zvuk.

Robert se povukao dublje u žbunje, uprkos oštrim izdancima koji su mu parali kožu. Srce mu je ubrzano lupalo i usta su mu bila suva. Ako nije u pravu, ili ako šimpanze reše da ga ne poslušaju...

Ukoliko je nešto propustio, uskoro će biti na putu za Port Heleniju, u zarobljeništvo... ili će biti mrtav. U svakom slučaju, ostaviće Ataklenu potpuno samu, kao jedinog pokrovitelja u planinama, i provešće poslednje minute ili godine života proklinjući sebe kao poslednju budalu.

Možda je majka bila u pravu. Možda sam stvarno samo beskorisni plejboj. Uskoro ćemo videti.

Začuo se škripav zvuk kamenja kako klizi niz sipar. Pet tamnih prilika bacilo se u zaklon taman kad je nadolazeći zvuk dostigao vrhunac. Sa suvog tla digao se oblak prašine, dok su se čimovi brzo okretali da pogledaju napolje, razrogačenih očiju. Tuđinska letelica nadnela se nad malu dolinu.

Robert se nakašljao u svom skloništu. Očito nervozni bez odeće, čimovi su se iznenađeno trgli. "Nadam se da ste pobacali sve sa sebe, zajedno sa mikrofonima, inače ću da iskočim odavde i ostavim vas same."

Bendžamin je frknuo. "Mi smo se svukli." Pokazao je glavom prema dolini. "Hari i Frenk nisu hteli. Rek'o sam im da odu na drugu padinu i drže se podalje."

Robert je klimnuo i zajedno sa njima zagledao se u robotovu putanju. Ostali su već prisustvovali tome, ali on tokom jedine prilike koju je imao nije bio baš zainteresovan za posmatranje. Zato je sada gledao sa nimalo prolaznim zanimanjem. Bio je dugačak oko

pedeset metara, u obliku suze, sa skenerima koji su se sporo okretali na zašiljenom prednjem kraju. Robot je preletao dolinu zdesna nalevo, a lišće je podrhtavalo ispod pulsirajućih gravitacionih motora.

Izgledalo je kao da njuška dok je prolazio kanjonom u cik-cak i za trenutak nestao iza krivine okolnih brda.

Zujanje se utišalo, ali nakratko. Uskoro se zvuk vratio, a ubrzo za njim i mašina. Sada se za njom vukao taman, opasan oblak, zanjihan od pokreta. Robot je prošao kroz usku dolinu i spustio najgušći sloj uljastog gasa tamo gde su šimpanze ostavile svoju odeću i opremu.

"Mog'o bi' se zakleti da mini-fone ne mogu otkriti", promumlao je jedan nagi šimpanza.

"Napolju ćemo morati da se krećemo bez ikakve elektronike", tužno je dodao drugi, posmatrajući napravu kako ponovo nestaje sa vidika. Dno doline već je bilo zamračeno.

Bendžamin je pogledao Roberta. Obojica su znala da još nije gotovo.

Piskavi zvuk vratio se kad je Gubru naprava ponovo pošla ka njima, ovog puta na većoj visini. Skeneri su obrađivali brda na obe strane.

Mašina je stala preko puta njih. Čimovi su se ukočili, kao da gledaju ogromnom tigru u oči. Svi su bili nepokretni nekoliko trenutaka, a onda se robot pokrenuo pod pravim uglom i vratio na raniju putanju.

Dalje od njih.

Brdo preko puta začas je ostalo obavijeno oblakom crne magle. Odatle su doprli kašalj i glasne psovke. Dvojica čimova, koji su se tamo sklonili, proklinjali su zamisao Gubrua o boljem životu uz pomoć hemije.

Robot je počeo da se zavojito uzdiže. Način pretraživanja očito će ga uskoro dovesti do Zemljana na ovoj strani doline.

"Je li neko nešto sakrio na carini?" suvo je upitao Robert.

Bendžamin se okrenuo jednom od neo-šimpanza. Pucnuo je prstima i pružio ruku. Mladi čim je pocrveneo i otvorio dlan. Zasvetlucao je metal.

Bendžamin je zgrabio lančić sa medaljonom i za trenutak ustao da ga baci. Male karike načas su blesnule, a onda nestale u mutnoj izmaglici.

"To možda nije bilo neophodno", rekao je Robert. "Moraćemo da vršimo opite, da polažemo različite predmete na pojedina mesta i gledamo šta će biti zaprašeno..." Govorio je ne samo zbog informacije nego i zbog morala. Njihovog i svog. "Pretpostavljam da je u pitanju nešto obično, sasvim često, ali uvezeno na Gart, pa je njegova rezonanca siguran znak prisustva Zemljana."

Bendžemin i Robert su se zagledali. Nisu im bile potrebne reči. Razlog ili racionalizacija. Seledećih deset sekundi pokazaće je li Robert u pravu ili je užasno pogrešio.

Možda ipak otkrivaju nas, znao je Robert. Beskrajona mi, šta ako mogu da otkriju ljudsku DNK?

Robot je stigao nad njih. Pokrili su uši i zažmurili kad su im odbijena polja zagolicala nervne završetke. Robert je osetio talas već viđenog, kao da su on i ostali učinili ovo već mnogo puta tokom bezbrojnih prethodnih života. Trojica šimpanza zagnjurili su glavu u ruke i zacvileli.

Je li mašina zastala? Robert je odjednom osetio da jeste, da će...

A onda je prošla i zatresla krošnje deset metara od njih... dvadeset... četrdeset. Spirala traganja se proširivala, a zvuk robotovih motora postepeno je opadao sa udaljenošću. Mašina je išla dalje, tražeći druge mete.

Robert je ponovo uhvatio Bendžaminov pogled i namignuo.

Čim je frknuo. Očito je mislio da Robert ne bi trebalo da se pravi važan što je bio u pravu. Uostalom, to i jeste posao pokrovitelja.

Bio je važan i stil, a Bendžamin je svakako mislio da je Robert mogao izabrati i neki dostojanstveniji način da dokaže tačnost svoje pretpostavke.

Robert je rešio da pođe kući drugim putem i izbegne svaki dodir sa još svežim hemikalijama. Čimovi su se zadržali samo toliko da pakupe svoje stvari i otresu crni, garavi prah. Napravili su svežnjeve opreme, ali nisu se ponovo obukli.

Ne samo zbog tuđinskog smrada. Prvi put su sami predmeti bili

sumnjivi. Alati i odeća, osnovni simboli razuma, postali su izdajice, stvari kojima ne treba verovati.

Pošli su kući nagi.

Prošlo je još neko vreme dok se život nije vratio u malu dolinu. Nervoznim stvorenjima Garta nikad nije naškodila nova, nezdrava magla koja se u poslednje vreme povremeno spuštala sa urličućeg neba. Ipak, nije im se dopadala ništa više od bučnih dvonogih bića.

Nervozno i bojažljivo, životinje su se došunjale na mesta za jelo ili lov.

Naročito oprezni bili su preživeli iz užasa Bururalija. Na severnom kraju doline životinje su prekinule pohod i oslušnule, sumnjičavo njuškajući vazduh.

Mnoge su se tada povukle. Još nešto je došlo u dolinu. Dok ne ode, neće biti povratka kući.

Tamna prilika sišla je niz kamenitu padinu, provlačeći se između stena koje su bile pokrivene najdebljim slojem čađi. U sve gušćem sumraku odvažno se verala po stenju, ne pokušavajući da se sakrije, jer ništa joj nije moglo nauditi. Za trenutak je zastala i osvrnula se kao da nešto traži.

Nešto se presijavalo na poslednjim zracima sunca. Biće se odgegalo do svetlucavog predmeta - lančića sa priveskom napola sakrivenim u prašnjavom stenju - i podiglo ga.

Neko vreme je sedelo, zagledano u izgubljenu uspomenu, i zamišljeno uzdisalo. Onda je spustilo svetlucavu dranguliju tamo gde ju je našlo i pošlo dalje.

Tek kad je otišlo, šumska bića konačno su završila svoju veliku odiseju povratka kući, žurno se zavlačeći u skrovite kutke i zaklone. Za nekoliko minuta, zaboravljene su sve zbrke proteklog dana.

Pamćenje je ionako beskoristan teret. Životinje su imale važnijeg posla nego što je mozganje nad onim što se desilo pre jednog sata. Spuštala se noć, a to je stvarno ozbiljna stvar. Loviti i biti lovljen, jesti i biti pojeden, živeti i umreti.

36. FIBEN

"Moramo ih pogoditi tako da ne shvate da smo to bili mi."

Gejlet Džons sedela je na tepihu prekrštenih nogu, leđima okrenuta ugljevlju u kaminu. Pogledala je okupljeni odbor pokreta otpora i podigla prst.

"Ljudi na Kilmaru i drugim ostrvima potpuno su bespomoćni i podložni represalijama. Takav je slučaj i sa nama u gradu. Zato moramo da počnemo pažljivo i da se usredsredimo na okupljanje inteligencije pre nego što pokušamo da stvarno naškodimo neprijatelju. Niko ne zna šta će se desiti ako Gubru shvate da su suočeni sa organizovanim pokretom otpora."

Fiben je iz senke na kraju sobe gledao kako jedan od novih vođa ćelije, profesor koledža, podiže ruku. "Ali kako bi mogli da naškode taocima kad postoje galaktinski ratni protokoli? Kao da sam negde pročitao da..."

Jedna starija šima ga je prekinula. "Doktore Vald, ne možemo se osloniti na galaktinske zakone. Nemamo pojma o njihovim pojedinostima i nemamo vremena da ih proučimo!"

"Mogli bismo da ih potražimo", nesigurno je predložio čim. "Gradska Biblioteka i dalje je otvorena."

"Jeste", frknula je Gejlet. "A vodi je bibliotekar Gubru. Mogu samo da zamislim kako bi izgledalo zamoliti nekog od njih da pretraži podatke o vođenju pokreta otpora!"

"Da, ali pretpostavimo..."

Razgovor se već duže vrteo u istom krugu. Fiben se nakašljao. Svi su podigli pogled. Progovorio je prvi put od kako je dugi sastanak počeo.

"To je prilično sumnjivo", tiho je rekao. "Čak i ako bismo bili sigurni da taocima neće biti ništa. Gejlet je u pravu zbog još nečega."

Brzo ga je pogledala, napola sumnjičavo i možda pomalo ozlojeđeno zbog ove podrške. Pametna je, pomislio je, ali s njom ću tek imati problema.

Nastavio je. "Naši prvi poduhvati moraju izgledati što manji, jer

sad je okupator opušten, ništa ne sumnja i potpuno nas prezire. Samo jednom ih možemo uhvatiti u takvom stanju. Ne smemo to protraćiti sve dok pokret otpora ne postane organizovan i spreman. To znači da ne pokušavamo ništa veliko dok ne dobijemo poruku od generala."

Nasmešio se Gejlet i naslonio se na zid. Uzvratila mu je mrštenjem, ali nije ništa rekla. Imali su prilično različita gledišta o prepuštanju komande nad otporom u Port Heleniji mladoj tuđinki. To se nije promenilo.

Ipak, sada joj je bio veoma potreban. Fibenov nastup u baru 'Majmunska posla' doneo im je desetine regruta iz redova onog dela stanovništva koje je primilo poveliku dozu grube propagande Gubrua.

"No, dobro", složila se Gejlet. "Hajde da počnemo sa nečim jednostavnim. Nečim o čemu ćeš moći da pričaš svom generalu." Opet su se nakratko pogledali. Fiben se nasmešio i zadržao njen pogled dok su se oko njih podizali novi glasovi.

"Šta ako bismo..."

"Recimo da dignemo u vazduh..."

"Možda generalni štrajk..."

Fiben je slušao plimu predloga - načina da se nadmudri i izigra drevna, iskusna, arogantna i neizmerno moćna galaktinska rasa - i osećao da tačno pogađa Gejletine misli, ono što je morala da smatra posle uznemirujućeg, prosvetljujućeg izleta do koledža Port Helenije.

Jesmo li stvarno razumna bića, sad, bez pokrovitelja? Smemo li da isprobamo i najpamentnije planove protiv sile koju jedva možemo da shvatimo?

Klimnuo je u znak slaganja sa Gejlet. Da, stvarno. Bolje da budemo što jednostavniji.

37. GALAKTINCI

Sve zajedno postajalo je prilično skupo, ali to nije bilo jedino što je brinulo Sizerena Cene i Jemstva. Sva ta nova protivsvemirska utvrđenja, beskonačni napadi gasom na taoce na svakom mestu gde se samo pretpostavljalo da bi moglo biti Zemljana - na tome je insistirao Sizeren Zraka i Kandže, a na samom početku okupacije bilo je teško odbiti vojnom komandantu sve što je tražio.

No, knjigovodstvo nije bilo jedini posao Sizerena Cene i Jemstva. Imao je i zadatak da štiti rasu Gubrua od posledica greški.

Mnoge rase zvezdanih putnika nastale su od kako su Praoci počeli veliki lanac Uzdizanja, pre tri milijarde godina. Mnoge od njih su procvetale, uspele se do velikih visina, a onda propale zbog neke glupe greške koja se lako mogla izbeći.

To je bio još jedan razlog što je kod Gubrua vlast bila podeljena. Agresivni duh vojnika Kandže tražio je i otkrivao prilike za Leglo. Odmereni majstor Doličnosti pazio je da se pridržavaju Pravog puta. A uz njih je postojalo Jemstvo, kreštanje upozorenja, uvek upozorenja, da traženje može da ode predaleko, da i prekruta doličnost može uništiti leglo.

Sizeren Cene i Jemstva ushodao se po kancelariji. Iza okolnih bašta ležao je mali grad koji su ljudi nazvali Port Helenija. Po celoj zgradi, Gubru i Kvakoi pregledali su svaku pojedinost, računali verovatnoću, pravili planove.

Uskoro će nastupiti novi Komandni sabor sa ostalim Sizerenima. Sizeren Cene i Jemstva znao je da će tamo biti postavljeni novi zahtevi.

Kandža će pitati zašto je većina bojne flote opozvana. Moraće da mu objasni da su Gospodarima gnezda Gubrua veliki bojni brodovi potrebni negde drugde, jer Gart je sada izgledao miran.

Doličnost će se ponovo žaliti da je planetna Biblioteka ovog sveta bedno mala i da je, izgleda, oštećena, ko zna kako, pre nego što je zemljanska vlada pobegla. Ili ju je, možda, sabotirao timbrimski prevarant Utakalting? U svakom slučaju, navaliće da se doveze veći ogranak, uz ogromne troškove.

Sizeren Cene i Jemstva protresao je perje. Ovoga puta bio je pun samopouzdanja. Pustio je ostalo dvoje da neko vreme bude po njihovom, ali sad su se stvari smirile i bile pod kontrolom.

Ostalo dvoje su mlađi i manjeiskusni - blistavi, ali previše brzopleti. Bilo je vreme da im pokaže kako će stvari ubuduće biti, kako moraju biti, ako treba da se iskristališe razumna, čvrsta politika. Ovog puta, bio je uveren Sizeren Cene i Jemstva, u ovoj raspravi će nadvladati!

Očistio je kljun i zagledao se napolje, u mirno popodne. Bašte su bile divne, sa lepim, otvorenim travnjacima i drvećem uvezenim sa desetina svetova. Raniji vlasnik ovog kompleksa više nije tu, ali njegov ukus mogao se osetiti u okolini.

Bilo je vrlo tužno što tako malo Gubrua razume ili uopšte primećuje estetiku drugih rasa! Govorkalo se o njegovoj ljubavi prema drugačijim stvarima. Na engličkom, to bi se reklo empatija. Neki razumnjaci su u tome preterivali, naravno. Tenanci i Timbrimi, svaki na svoj način, doveli su sebe do besmisla, uništavajući jasnoću svoje jedinstvenosti. Ipak, neke struje među Gosporadima Legla verovala su da mala količina ovog uvažavanja drugih može biti vrlo korisna u nastupajućim godinama.

Više nego korisna. Sada je bila neophodna.

Sizeren je napravio planove. Mudrost ostale dvojice ujediniće se pod njegovim vođstvom. Obrisi nove politike već su se jasno nazirali.

Život je tako ozbiljna stvar, zamislio se Sizeren Cene i Jemstva. Ipak, s vremena na vreme, stvarno je izgledao krajnje prijatno!

Neko vreme je zadovoljno pevušio sam za sebe.

38. FIBEN

"Sve je spremno."

Visoki šimpanza obrisao je ruke o kombinezon. Maks je nosio dugačke rukave da mu se krzno ne bi umastilo, ali mera zaštite nije bila sasvim uspešna. Spustio je kutiju sa alatom, čučnuo pored Fibena i grančicom nacrtao grubu skicu u pesku.

"Ovde vodonične cevi gradskog gasovoda zalaze na tle ambasade, a ovde ulaze u samu zgradu. Moj sadrug i ja nakalemili smo ventil iza onog pamučnog drveća. Čim dr Džons da znak, usućemo unutra pedeset kila D-17. To bi trebalo da bude dosta."

Fiben je klimao glavom dok je drugi čim brisao skicu. "Zvuči odlično, Makse."

Plan je stvarno bio dobar - jednostavan i, što je još važnije, težak za otkrivanje, uspeo ili ne. Na to su bar svi računali.

Pitao se šta bi Ataklena mislila o planu. Kao i većina šimpanza, Fiben je predstavu o ličnosti Timbrima stekao uglavnom iz video drama i ambasadorovih govora. Po njima je ispadalo da glavni saveznici Zemlje najviše vole ironiju.

Nadam se, pomislio je. Trebaće joj smisao za humor da bi razumela ono što ćemo učiniti sa timbrimskom ambasadam.

Osećao se neobično što sedi na otvorenom, jedva sto metara od ambasade, na mestu gde se sa ustalasanih brežuljaka Morskog parka otvarao pogled na more Kilmar. U starinskim ratnim filmovima ljudi su na ovakve zadatke uvek polazili noću, nagaravljenih lica.

No, to je bilo u doba tame, pre nego što su došli dani visoke tehnologije i infracrvenih tragača. Noćna delatnost samo bi privukla pažnju okupatora. Zato su se saboteri kretali danju, prikrivajući svoje poteze normalnom rutinom održavanja parka.

Maks je iz svog prostranog kombinezona izvadio sendvič i počeo da odgriza velike zalogaje dok su čekali. Krupni čim delovao je podjednako upečatljivo ovde, sedeći prekrštenih nogu, kao i onda kad su se prvi put sreli u baru 'Majmunaska posla'. Zbog širokih ramena i izraženih očnjaka lako se moglo pomisliti da je on unazađen, genetska greška. Zapravo je odbor za uzdizanje mnogo

više cenio njegovu smirenu, potpuno pribranu prirodu nego te kozmetičke osobine. Već mu je bilo dozvoljeno jedno očinstvo, a jedna od žena iz njegove bračne grupe očekivala je i njegovo drugo dete. Maks je bio zaposlen kod Gejletine porodice još od njenog ranog detinjstva i brinuo se o njoj od kako se vratila sa školovanja na Zemlji. Bio joj je upadljivo odan.

Gradskom podzemlju priključio se vrlo mali broj nosilaca žutog kartona kao što je Maks. Gejlet je insistirala da primaju gotovo samo vlasnike plavih i zelenih kartona i to je Fibena ispunjavalo nelagodnošću. Ipak, mogao je da je razume. Pošto se znalo da neke šimpanze saraduju sa neprijateljem, bilo je najbezbednije stvarati mrežu ćelija sastavljenu od onih koji pod Gubruima mogu najviše da izgube.

Od toga Fibenu nije bilo lakše da podnese diskriminaciju.

"Je li ti sad bolje?"

"A?" Fiben je podigao pogled.

"Još imaš zapaljenje mišića?"

Fiben je morao da se nasmeši. Maks mu se strašno često izvinjavao - prvo što nije ništa učinio kad su ga napali Uslovnjaci u baru 'Majmunaska posla', pa što ga je po Gejletinom naređenju ošamutio. Naravno, sada je bilo jasno da je morao tako da postupi. Ni on ni Gejlet nisu znali šta da misle o njemu, u početku, pa su rešili da radije pogreše u korist opreznosti.

"Sad je mnogo bolje. Samo me ponekad štrecnu. Hvala."

"Ah, fino. Drago mi je." Maks je zadovoljno klimnuo. Fiben je postao svestan da nije čuo da Gejlet žali zbog svega kroz šta je morao da prođe.

Fiben je zategnuo još jednu maticu na kosilici za travu koju su popravljali. Kvar je bio pravi, naravno, u slučaju da do njih svrati patrola Gubrua. Do sada su imali sreće. U svakom slučaju, većina okupatora otišla je, izgleda, na južnu stranu Zaliva, u inspekciju nekog tajanstvenog građevinskog poduhvata.

Izvukao je iz pojasa dvogled i uperio ga ka ambasadi. Ceo kompleks okružavala je niska, plastična ograda sa krugom svetlucave žice i ponekim malim, zujećim, stražarskim plovkom. Diskovi koji su se polako okretali izgledali su kao ukras, ali to nije

zavaralo Fibena. Zaštitne sprave onemogućavale su bilo kakav otvoreni napad.

Unutar ograde nalazilo se pet zgrada. Najveća, kancelarija, bila je opremljena potpunim kompletom radio-antena, psi-antena i kvantnih antena - što je svakako bio glavni razlog da se Gubruj usele ovamo pošto su se raniji stanari pokupili.

Osoblje ambasade pre invazije uglavom su činili ljudi i šimpanze. Jedini Timbrimi u njoj bili su sam ambasador, njegov sekretar i istovremeno pilot, i njegova kćerka.

Okupatori nisu sledili taj primer. Sve je vrvelo od ptičijih obličja. Samo jedna omanja zgrada - na vrhu udaljenog brega preko puta Fibena, sa pogledom na okean - nije bila opsednuta rekom Gubruja i Kvakoa koji su stalno ulazili i izlazili. Piramidalna građevina bez prozora više je ličila na beleg nego na zgradu i tuđinci joj nisu prilazili bliže od dvesta metara.

Fiben se setio nečega što mu je general rekla pre nego što je napustio planine.

"Ako budeš imao prilike, Fibene, molim te da pregledaš Diplomatsko skladište u ambasadi. Ako su Gubruj možda ostavili kompleks nedirnut, tamo bi mogla biti poruka od mog oca." Ataklena je za trenutak raširila koronu.

"A ako su Gubruj oskrnavili Skladište, i to treba da znam. Tu informaciju mogli bismo da iskoristimo."

Nije izgledalo verovatno da će moći da joj udovolji, bilo da su tuđinci poštovali Protokole ili ne. General će morati da se zadovolji ovim izviđanjem izdaleka.

"Šta vidiš?" upitao je Maks. Mirno je žvakao sendvič kao da svakog dana počinje po jedan gerilski rat.

"Samo trenutak." Fiben je podesio uveličanje i poželeo da ima bolje sočivo. Koliko je mogao da razabere, beleg na vrhu brda bio je nedirnut. Na vrhu građevine treptalo je malo, plavo svetlo. Upitao se jesu li ga Gubruj tamo postavili.

"Nisam siguran", rekao je, "ali mislim..."

Prekinulo ga je zujanje telefona za pojasom - još jedan deo normalnog života koji će prestati kad započnu borbe. Korisnička mreža još je dejstvovala, mada su je sigurno nadgledali jezički

kompjuteri Gubrua.

Podigao je slušalicu. "Ti si, dušo? Nešto sam ogladneo. Nadam se da mi donosiš ručak."

Sa druge strane nastala je pauza. Kad je Gejlet Džons progovorila, glas joj je bio prilično uzdržan. "Da, dragi." Držala se dogovorene šifre, ali očito nije uživala u tome. "Peleova bračna grupa danas ima slobodan dan, pa sam ih pozvala na zajednički piknik."

Fiben nije mogao da odoli iskušenju da malo ne produbi razgovor - naravno, samo zarad njegove verodostojnosti. "Baš fino, mila. Možda ćemo moći da šmugnemo u šumu i malo, znaš već, uuk uuk."

Dao joj je vremena samo da jekne i prekinuo vezu. "Vidimo se kasnije, šećeru." Spustio je telefon i video Maksa kako se upiljio u njega, još sa zalogajem u ustima. Fiben je podigao obrve, a Maks je slegnuo ramenima kao da kaže: 'To se mene ne tiče.'

"Bolje da pođem i proverim je li Dvejn nešto uprskao", rekao je Maks. Ustao je i otresao pesak sa kombinezona. "Drži palčeve, Fibene."

"Drži filtere, Makse."

Krupni čim je klimnuo i pošao nizbrdo, bazajući kao da je život potpuno normalan.

Fiben je vratio poklopac na motor i pokrenuo kosilicu. Motor je zabrujao uz tiho zviždanje katalize vodonika. Skočio je na platformu i povezao se nizbrdo.

Park je bio prilično posećen za popodne radnog dana. To je bio deo plana - da se ptice naviknu na razna neobična ponašanja šimpanza. Tokom poslednje nedelje sve više i više ih je zalazilo u ovaj kraj.

Ataklena je došla na ovu zamisao. Fiben nije bio siguran da mu se dopada, ali za divno čudo Gejlet ju je oberučke prihvatila. Antropološko poigravanje. Fiben je prezrivo šmrknuo.

Odvezao se do zasada vrba kraj potoka, nedaleko od ambasade, kraj same ograde sa malim, rotirajućim stražarima. Zaustavio je spravu i sišao. Stigao je do obale potoka u nekoliko dugačkih koraka i skočio na stablo. Uspentrao se na zgodnu granu sa koje je mogao da gleda u dvorište. Izvukao je kesu kikirikija i počeo da gricka jedan

po jedan.

Najbliži stražarni disk kao da je nakratko zastao. Sigurno ga je već skenirao svime od rendgenskih zraka do radara. Naravno, ispalo je da je nenaoružan i bezopasan. Tokom cele protekle nedelje neki drugi čim dolazio je da ruča ovde u otprilike isto doba dana.

Fiben se prisetio večeri u baru 'Majmunska posla'. Možda su Ataklena i Gejlet u pravu, pomislio je. Ako ptice mogu da nas dresiraju, zašto ne bismo malo promenili uloge i dresirali mi njih?

Telefon je ponovo zazujao.

"Da?"

"Oh, izgleda da je Donala spopalo nekakvo nadimanje. Možda neće doći na piknik."

"Auh, gadna stvar", promrmljao je i spustio telefon. Za sad je dobro išlo. Očistio je još jedan kikiriki. D-17 je pušten u cevi koje su vodile vodonik u ambasadu. Dalji razvoj događaja mogao se očekivati za koji minut.

Zamisao je bila jednostavna, mada je Fiben pomalo sumnjao u nju. Sabotaža je trebalo da izgleda kao nezgoda i morala je biti podešena tako da Gejletin nenaoružani odred bude na položaju. Poduhvat je trebalo ne toliko da načini štetu koliko da izazove zbrku. I Gejlet i Ataklena želele su informacije o postupku Gubrua u slučaju nesreće.

Fiben je predstavljao generalove oči i uši.

U dvorištu je video ptice kako ulaze i izlaze iz kancelarija i ostalih zgrada. Malo, plavo svetlo iznad Diplomatskog skladišta treptalo je pod svetlim morskim oblacima. Lebdelica Gubrua prozujala je nebom i počela da se spušta na travnjak ambasade. Fiben je pažljivo posmatrao, očekujući početak uzbuđenja.

D-17 deluje kao moćno korozivno sredstvo ako se dugo ostavi u dodiru sa vodonikom u gradskoj mreži. Uskoro će progristi cevi. Kada dođe u vezu sa vazduhom, razviće još jedno dejstvo.

Smrdeće do neba.

Nije morao dugo da čeka.

Fiben se nasmešio kad su iz kancelarija doprli prvi preneraženi krici. Za nekoliko trenutaka na vrata i prozore nagrnule su mase perja dok su tuđinci bežali iz zgrade, krešteći od panike i gađenja.

Fiben nije bio siguran šta je od toga pretežno, ali nije mu bilo važno. Bio je suviše zauzet smejanjem.

Ovo je bila njegova zamisao. Očistio je novi kikiriki i u visokom luku ga ubacio u usta. Ovo je bilo bolje od bezbola!

Gubruj su se rasuli na sve strane, skačući sa gornjih balkona čak i bez antigravitacione opreme. Nekoliko ih se previjalo, slomljenih udova.

Utoliko bolje. Naravno da ovo neprijatelju neće predstavljati veliki gubitak, a moglo se uraditi samo jednom. Stvarna svrha bila je da se vidi kako se Gubruj ponašaju u vanrednim okolnostima.

Začulo se zavijanje sirena. Fiben je pogledao na sat. Prošla su puna dva minuta od prvih znakova meteža. To je značilo da je alarm dat ručno. Razmetljivi galaktinski kompjuteri za odbranu ipak nisu svemoćni. Ne mogu da reaguju na smrad.

Stražarski plovci podigli su se svi zajedno sa ograde uz preteće zujanje, okrećući se brže nego pre. Fiben je otresao ljuske od kikirikija iz krila i polako ustao, oprezno posmatrajući smrtonosne naprave. Ako su programirani da automatski prošire pojas zaštite, bez obzira na to kakva je uzbuna, naći će se u nevolji.

No, samo su se okretali i presijavali od povećane opreznosti. Prošlo je još tri minuta, po Fibenovom satu, dok trostruki sonični udar nije najavio dolazak bojnih letelica, strelastih kao kopci u letu, koje su prošišale sasvim nisko iznad sada ispražnjenih kancelarija. Gubruj na travnjaku bili su, izgleda, suviše nervozni da bi se obradovali pridošlicama. Poskakivali su i kreštali dok su sonični udari podjednako tresli drveće i perje.

Neki starešina Gubrua špartao je dvorištem, umirujuće cvrkutao i stišavao svoje podređene. Fiben se nije usuđivao da podigne dvogled dok su zaštine čigre tako uzbuđene, pa je začkiljio da bi bolje video glavnu pticu. Nešto je na tom Gubruu izgledalo neobično. Belo perje delovalo je na njemu nekako sjajnije, prozračnije nego kod ostalih. Na vratu je nosio traku od nečeg tamnog.

Nekoliko minuta kasnije pojavila se nova lebdelica. Ostala je u vazduhu dok joj ptice nisu oslobodile dovoljno prostora za sletanje. Kad se spustila, iz nje je izišlo dvoje okupatora sa nakićenim, krestastim gas-maskama. Naklonili su se zvaničniku i pošli uz

stepenice, pa u zgradu.

Glavni Gubru očito je shvatio da smrad iz nagrizenih cevi nije opasan. Buka i metež više su škodili njegovim činovnicima i planerima nego sam zadah. Sigurno je bio besan što je posao za taj dan propao.

Prolazili su minuti. Fiben je posmatrao dolazak kolone vozila sa uključenim sirenama, što je opet uskomešalo civile. Glavni Gubru razmahao se rukama sve dok vrema nije utihnula. Onda je uputio osoran gest nadzvučnim letelicama koje su lebdele nad njima.

Bojni brodovi smesta su se okrenuli i otišli istom brzinom kojom su i došli. Sonični talasi opet su protresli prozore i naterali činovnike na vrisku.

"Zanimljiva gomila, zar ne?" primetio je Fiben. Očito je kod Gubrua vojska bila bolje uvežbana za ovakve prilike.

Fiben se uspravio na svojoj grani i pogledao ostale delove parka. Ograda je bila okružena šimpanzama, a iz grada ih je stizalo sve više. S poštovanjem su se držali podalje od elektronskih stražara, ali ipak su pridolazili, uzbuđeno brbljajući.

Ponegde među njima video je Gejletine posmatračke kako beleže svako ponašanje tuđinaca.

"Gotovo prva stvar na koju će Gubru naići kad potraže u Biblioteci podatke o tvojoj vrsti", rekla mu je Ataklena, "biće takozvani 'majmunski refleks'... sklonost antropoida da iz radoznalosti žure prema metežu.

Konzervativnim vrstama to je čudno, a takvo ponašanje biće naročito nerazumljivo pticolikim bićima kojima nedostaje čak i začetak osećanja za humor."

Nasmešila se.

"Navikavaćemo ih na takvo ponašanje, sve dok ne počnu da očekuju da ovi čudni štice-nici-Zemljani uvek jure prema gužvi... samo da bi gledali.

Naučićete da vas se ne plaše, ali trebalo bi... među majmunima budi rečeno."

Fiben je znao šta je htela da kaže - da i Timbrimi po tome liče na ljude i šimpanze. Njeno pouzdanje prešlo je i na njega - sve dok je nije video da se iznenada mršti i govori sebi, u pola glasa, očito

zaboravljajući da i on razume galaktinski sedmi.

"Majmuni... među majmunima... Sumbaturali! Zar baš moram stalno da mislim u metaforama?"

Fibena je to zgranulo. Srećom, nije morao da razume Ataklenu. Bilo je dosta da zna da će skočiti da učini šta god zatraži od njega.

Posle nekog vremena stiglo je još kamiona sa radnicima na održavanju, što je uključivalo i nekoliko šimpanza sa uniformama Gradskog gasovoda. Kad su ušli u zgradu sa kancelarijama, Gubru na travnjaku smestili su se u senku, nervozno krešteći zbog smrada koji se još osećao.

Fiben im nije zamerio na tome. Vetar je sad duvao ka njemu, pa je gadljivo nabrao nos.

Pa, to je to. Pokvarili smo im popodneveni posao i možda smo nešto i naučili. Vreme je da se ide kući na procenu ishoda.

Nije se radovao susretu sa Gejlet Džons. Iako lepa i pametna, imala je običaj da bude užasno zvanična. I očito je bila kivna na njega - kao da je on nju ošamutio i nosio u džaku!

No, dobro. Večeras će biti slobodan, u planinama sa de Braheom, noseći izveštaj za generala. Fiben je rođen i odrastao u gradu, ali vremenom je više zavoleo ptičice iz unutrašnjosti od onih koje su u poslednje vreme počele da se pojavljuju u gradu. Okrenuo se, čvrsto obuhvatio rukama stablo i počeo da se spušta. U tom času ga je, iznenada, nekakav ogroman dlan raspalio po leđima i isterao mu sav vazduh.

Fiben se grčevito uhvatio za stablo. U glavi mu je zvonilo, a oči su mu se ispunile suzama. Jedva je uspeo da se zadrži na drvetu dok su ga grane šibale, a lišće letelo na sve strane u iznenadnom talasu gotovo opipljivog zvuka. Držao se dok se celo drvo njihalo kao da hoće da ga strese.

Mislio je da će mu oči iskočiti iz duplji pre nego što talas pritiska popusti. Navala vazduha utišala se do običnog urlika. Konačno - još se čvrsto držeći - skupio je hrabrost da se okrene i pogleda.

Ogroman stub dima uzdizao se nasred dvorišta ambasade, tamo gde su bile kancelarije. Uz urušene zidove uspinjao se plamen, a slojevi gara pokazivali su mesto gde je pregrejani gas eksplodirao.

Fiben je zatreptao.

"Puna tacna piletine!" promrmljao je, nimalo postidjen što mu je to prvo palo na pamet. Ovde je bilo dosta pečenih ptica da se nahrani pola Port Helenije. Deo mesa je, naravno, bio još presan. Ponešto se još kretalo.

Usta su mu bila potpuno suva, ali ipak je olizao usne.

"Pomfrit", uzdahnuo je. "Sve ovo, a nigde ni traga od kamiona punog pomfrita."

Uspentrao se nazad na svoju prilično ogoljenu granu. Pogledao je na sat. Prošao je skoro ceo minut dok sirene nisu počele ponovo da zavijaju. Još jedan minut da se lebdelica podigne, teturajući se kao da se bori sa strujom zagrejanog vazduha iz vatre.

Bacio je pogled na šimpanze nagurane duž ograde. Kroz oblak dima koji se polako širio video je da se gomila nije razbežala. Zapravo, kao da je porasla. Šimpanze su dotrčavale iz okolnih zgrada da gledaju šta se zbiva. Iz mora uzbuđenih, smeđih očiju čulo se cičanje i dernjava.

Zadovoljno je zagundao. Ovo je bilo sjajno, samo da neko ne načini preteći pokret.

A onda je video još nešto. Uzdrhtao je kad je ustanovio da su se diskovi spustili! Stražarski plovci spustili su se duž cele ograde na zemlju.

"Strašila!" promrmljao je. "Glupe kokoške štede pare na pametnim robotima. Zaštitna linija ima daljinsku kontrolu!"

Kad su kancelarije eksplodirale - ma koji neverovatan razlog ih naveo na to - mora da je zajedno sa njima otišla i središnja kontrolna jedinica! Kad bi neko imao dovoljno prisebnosti da se dočepa jedne od tih stvarčica...

Video je Maksa, stotinak metara levo, kako žurno prilazi jednom prevrnutom disku i gurka ga štapom.

Dobar momak, pomislio je Fiben i smesta zaboravio na njega. Ustao je i nasonio se na deblo da bi skinuo sandale. Čučnuo je da isproba oslonac. Idemo iz početka, uzdahnuo je.

Uzeo je zalet duž uske grane. U poslednjem trenutku iskoristio je uznjihani vrh kao trambulinu i odskočio u vazduh.

Ograda je malo obilazila oko potoka. Fiben je jednim prstom okrznuo žicu na vrhu dok je preletao preko nje. Dočekao se na

travnjak sa druge strane trapavim saltom.

"Auf", požalio se. Srećom nije povredio još osetljivi članak, ali rebra su ga štreknula kad je žudno udahnuo dim od vatre koja se širila. Zakašljao se, izvukao maramicu iz kombinezona i omotao je oko lica dok je trčao prema opustošenom mestu.

Po onom što je nekad bilo travnjak ležali su rasuti okupatori. Preskočio je ispružen leš nekog Kvakoa - četvoronožan i čađav - i zaronio u uzmućeni krak dima. Jedva je izbegao sudar sa živim Gubruom. Stvorenje je odjurilo krešteći.

Okupatorski činovnici bili su potpuno neorganizovani: lepršali su i trčali unaokolo u potpunom haosu. Pravili su neopisivu buku.

Niz soničnih udara iz visine najavio je povratak vojske. Fiben je savladao napad kašlja, zahvalan silnom dimu. Odozgo ga niko neće uočiti, a Gubru na travnjaku nisu bili sposobni da išta primete. Preskakao je osmuđene ptice. Smrad iz vatre suzbijao je u njemu čak i najatavističkije apetite.

Zapravo se bojavao da će mu pozliti.

Bilo je prilično rizično protrčati pored kancelarija u plamenu. Cela zgrada bila je obavijena vatrom. Dlake na desnoj ruci uvile su mu se od vreline.

Naleteo je na grupu ptica zbijenih u senci susedne zgrade. Okupili su se kao da nariču oko jednog leša, ostataka nekad blistavog perja koje je sad bilo umrljano i uništeno. Kad je Fiben banuo pred njih, Gubru su se razleteli, uplašeno krešteći.

Jesam li se izgubio? Na sve strane je bilo dima. Okretao se, tražeći znak koji će mu pokazati kuda dalje.

Eno ga! Fiben je ugledao malo, plavo svetlo kako sija kroz crnu izmaglicu. Dao se u trk, iako su ga pluća već pekla. Najgora buka i vrelina bili su iza njega kad je utrčao u mali zasad drveća oko vrha brda.

Pogrešno procenivši daljinu, gotovo je pao da bi se zaustavio pred Diplomatskim skladištem Timbrima. Sagnuo se, zadihan, da bi povratio dah.

Odmah je shvatio da je dobro što se zaustavio malo dalje. Plava kugla na vrhu sad više nije izgledala prijateljski. Okrenula se prema njemu i vidljivo pulsirala.

Do tog trenutka Fiben je donosio odluke na brzinu. Eksplozija mu je pružila neočekivanu priliku. Morao je da je iskoristi.

Dobro, tu sam. I šta sad? Plava kugla možda je deo timbrimske opreme, ali možda su je postavili i okupatori.

Iza njegovih leđa sirene su i dalje zavijale i počeli su da pristižu transporteri uz stalno neravnomerno zviždanje. Oko njega se kovitlao dim, rastrzan haotičnim dolascima i odlascima ogromnih mašina. Fiben se nadao da Gejletini posmatrači na krovovima okolnih zgrada sve pomno beleže. Koliko je poznavao svoj narod, većina ih sigurno zija otvorenih usta ili uzbuđeno pocupkuje. Mogli bi mnogo da nauče u ovom neobičnom popodnevu.

Zakoračio je prema piramidi. Plava kugla pulsirala je prema njemu. Podigao je levu nogu.

Zrak blistavo plavog svetla zario se u zemlju tamo gde je trebalo da je spusti.

Fiben je odskočio bar metar u vazduh. Tek što se prizemljio, zrak je ponovo bio tu - za koji milimetar mu je promašio desnu nogu. Sa ugljenisanih grančica podiglo se malo dima i pridružilo velikom rođaku iz zapaljenih kancelarija.

Fiben je pokušao da se brzo povuče, ali prokleta kugla nije mu to dala! Plavi zrak spržio je zemlju iza njega, pa je morao da odskoči u stranu. Onda je utvrdio da ga goni na drugu stranu!

Hop, zip! Hop, psovka, ponovo zip!

Zrak je bio suviše precizan da bi ovo bila slučajnost. Kugla nije pokušavala da ga ubije. Isto tako nije bila raspoložena ni da ga otera!

Fiben je između skokova panično smišljao kako da se izvuce iz te klopke... iz te zlobne šale...

Pucnuo je prstima usred skoka sa novog zadimljenog mesta. Pa da!

Gubruj nisu prišli Diplomatskom skladištu Timbrima. Plava kugla nije se ponašala kao vlasništvo ptica. Mnogo više je ličila na napravu kakvu bi za sobom ostavio Utakalting.

Fiben je opsovao kad mu je jedan vrlo precizan promašaj oprljio prst na nozi. Prokleti, bezvezni Itiji! Čak su i oni dobri bili gotovo nepodnošljivi! Stegao je zube i prisilio se da napravi korak napred.

Plavi zrak presekao je kamičak kraj unutrašnje strane Fibenovog stopala, tačno napola. Svi Fibenovi nagoni vrištali su da ponovo skoči, ali on se usredsredio da ostavi stopalo na mestu i polako načini novi korak.

Neko bi normalno mislio da je ovakva odbrambena naprava programirana da upozorava izdaleka i da počne da prži kad neko priđe bliže. Po toj logici, ono što je upravo radio bilo je neverovatno glupo.

Podigao je desnu nogu.

Prvo upozorenje, a onda ono pravo. Na taj način bi dejstvovao odbrambeni robot Zemljana. Ali kako Timbrimi programiraju svoje? Fiben nije bio siguran sme li se toliko osloniti na obična nagađanja. Razumnjak iz štíćeničke rase ne bi trebalo da analizira probleme usred vatre i dima, a naročito ne kad pucaju na njega!

Nazovimo to slutnjom, pomislio je.

Spustio je desnu nogu i prstima obmotao grančicu hrasta. Plava kugla kao da je razmatrala njegovu upornost, a onda se ponovo pojavio plavi zrak, ovaj put metar dalje. Trag sprženog humusa polako je išao u cik-cak prema njemu, a pucketanje spaljene trave postajalo je sve bučnije kako mu se približavalo.

Fiben je pokušao da proguta knedlu.

Nije predviđeno da ubija! ponavljao je u sebi. Zašto bi bilo? Gubru bi odavno razneli izdaleka tu kuglu.

Da, njena svrha bila je da služi kao gest, objava prava po zamršenim pravilima galaktinskih protokola, drevnijih i kitnjastijih od obreda na japanskom carskom dvoru.

I bila je sazdana da povuče Gubrue za kljun.

Fiben se držao na mestu. Drveće je protresao novi niz soničnih udara, a vreline požara iza njega kao da se povećala. Buka mu je ozbiljno ugrožavala samokontrolu.

Gubru su moćni ratnici, podsetio se, ali lako se uzbuđuju...

Plavi zrak prišao je bliže. Fiben je raširio nozdrve. Jedini način da otrgne pogled od strašnog prizora bio je da zažmuri.

Ako sam u pravu, ovo je samo još jedna prokleta timbrimska...

Otvorio ih je. Zrak se postrance približavao njegovom desnom stopalu. Prsti su mu se zgrčili od duboke želje da odskoči. Fiben je

osetio žuč u grlu kad je strašni svetlosni nož prosekao kroz kamenčić pet centimetara od njega i produžio dalje...

Da pređe preko njegovog stopala!

Fiben se zagrcnuo i savladao se da ne urlikne. Nešto nije valjalo! Glava mu se tresla dok je posmatrao zrak kako mu prelazi preko noge i nastavlja dalje, ostavljajući zadimljeni trag uništenja između njegovih razmaknutih stopala.

Zapanjeno je piljio u sopstveno stopalo. Bio je siguran da će se zrak u poslednji čas zaustaviti. Nije bilo tako.

Ipak... ostao je nepovređen.

Zrak je zapalio suhu grančicu, pa počeo da mu se penje na levo stopalo.

Osetio je blago golicanje za koje je znao da je samo psihosomatsko. Dok ga je dodirivao, zrak je bio samo tačka svetlosti.

Centimetar od njegove noge, paljenje se nastavilo.

Dok mu je srce još lupalo, Fiben je pogledao plavu kuglu i opsovao, iako su mu usta bila suviše suva da bi govorio.

"Jako smešno", prošaputao je.

U piramidi mora da se nalazio i mali psi-centar, jer je Fiben osetio nešto nalik na osmeh kako se širi kroz vazduh pred njime... mali, iskošen, tuđinski smešak, kao da je šala bila nevažna, pa ne zaslužuje smeh.

"Baš lepo, Utakaltinže." Fiben se iskezio dok je primoravao drhtave noge da ga ponesu krivudavom stazom prema piramidi. "Baš lepo. Ne bih voleo da vidim stvari zbog kojih se ti treseš od smeha." Bilo je teško poverovati da Ataklena potiče sa iste loze kao i autor ovog primerka neslane šale.

Istovremeno je žalio što nije bio tu kada su Gubruj prvi put prišli Diplomatskom skladištu da ga provere.

Plava kugla još je pulsirala, ali niše nije lansirala zrake. Fiben je prišao piramidi i stao da je razgleda. Obišao je okolo. Na pola puta, tamo gde je ivica litice gledala u more sa svega dvadeset metara, našao je otvor. Zažmirkao je kad je ugledao zbirku brava, katanaca, reza, ključaonica i proreza.

Pa, pomislio je, ovo je skladište za diplomatske tajne i takve stvari.

No, sve te brave značile su da neće moći da uđe i potraži poruku od Utakaltinga. Ataklena mu je dala nekoliko mogućih šifri da ih isproba ako bude imao priliku, ali ovo je nešto sasvim drugo!

Sada se pojavila i vatrogasna brigada. Fiben je kroz dim video šimpanze iz gradskog odreda kako se spotiču preko ukočenih tuđinaca i razmotavaju creva. Uskoro će neko uspostaviti red u ovom haosu. Kad je već uzalud došao dovde, bolje da se izgubi dok je to moguće izvesti. Verovatno bi mogao da pođe duž grebena koji je gledao na more Kilmar. Time će zaobići većinu neprijatelja i doći blizu autobuske stanice.

Fiben se sagnuo i ponovo pogledao zabravljenu ulaz. Pfah! Na oklopljenim vratima bilo je bar dvadesetak brava! Traka od crvene svile bila bi jednako delotvorna u zaustavljanju neprijatelja. Pravila se ili poštuju ili ne poštuju. Čemu onda služe svi ovi katanci i reze?

Zastenjao je kad je shvatio. I ovo je bila timbrimska šala, naravno. Takva da je Gubru, ma koliko inteligentni, ne shvate. Nekada je ličnost bila važnija od intelekta.

Možda to znači...

Vođen slutnjom, Fiben je oprčao do druge strane piramide. Oči su mu suzile od dima i brisao je nos maramicom dok je pretraživao zid na suprotnoj strani od ulaza.

"Prokleta glupo nagađanje", mumlao je dok se pentrao po uglačanom kamenju. "Treba biti Timbrim da se smisli ovakav štos... ili bar glupi, ograničeni, poluevoluirani šticećenik čim kao j..."

Pod desnom rukom osetio je klizanje olabavljenog kamena. Ščepao ga je za ivice, priželjkujući da ima timbrimske vitke, gipke prste. Opsovao je kad je slomio nokat.

Kamen je konačno ispao. Fiben je zažmirkao.

Bio je u pravu - ovde pozadi stvarno je postojalo tajno skrovište. Jedino što je prokleta rupa bila prazna!

Sada više nije mogao da se uzdrži. Besno je zakreštao. Ovo je bilo previše. Izvaljeni kamen odleteo je u grmlje, a Fiben je stajao na strmom zidu piramide i psovao istančanim, izražajnim, živoposnim tonovima koje su njegovi preci koristili pre Uzdizanja da bi ružili poreklo i lične navike pavijana.

Slepi bes trajao je samo nekoliko trenutaka, ali Fiben se ipak

bolje osećao. Bio je promukao, dlanovi su ga boleli od lupanja po kamenu, ali je istutnjao bar deo besa.

Svakako je bilo krajnje vreme da nestane odatle. Tik iza debele dimne zavese spuštao se veliki transporter. Fiben je video kako niz rampu na osmuđeni travnjak silazi odred naoružanih vojnika-Gubrua i dvostruko više malih, lebdećih kugli. Jeste, vreme za zbrising.

Već je krenuo da siđe u podnožje, kad je još jednom bacio pogled u nišu u zidu timbrimske piramide. U tom času, proređeni dim zakratko se razišao pod naletom hladnog povetarca. Na greben je pala sunčana svetlost.

Pogled mu je privukao slabašan blesak nečeg srebrnastog. Posegnuo je u udubljenje i izvukao dugačku nit, tanku i nežnu kao vilinska kosica, skrivenu u pukotini na daljem kraju malog skrovišta.

U tom trenutku začuo je kreštanje preko pojačivača. Naglo se okrenuo i ugledao ogled Vojnika Kandže kako mu se približavaju. Oficir je petljao oko mikrofona oko vrata, očito tražeći pravi jezik na auto-prevodiocu.

"...Cahtoo-ps'v'čim-f...
...Kah-koo-kee, k-keeee!EeeEeEE!k...
...Hisss-s-ss pop * krc!*...
...Puna blivt manenenering...
...Šta radiš tamo! Dobri štićenici ne igraju se stvarima koje ne mogu da razumeju!"

A onda je oficir ugledao otvoreno udubljenje - i Fibenovu ruku kako nešto sakriva u džep.

"Stoj! Pokaži nam to što..."

Fiben nije sačekao da vojnik završi naređenje. Uzverao se uz piramidu. Plava kugla je pulsirala dok je prolazio pored nje; za trenutak je zaboravio na strah dok je slušao moćan, osoran smeh pentrajući se preko vrha na drugu stranu. Iznad glave proletelo mu je nekoliko laserskih zraka i odvalilo komadiće sa kamene građevine kad se prizemljio uz tup udar.

Prokleti timbrimski smisao za humor, jedino je mogao da pomisli

dok se uspravljao na noge i trčao u jedinom mogućem pravcu - kroz zaštitnu senku piramide, pravo prema ivici grebena.

39. GEJLET

Maks je sručio hrpu onesposobljenih čuvarskih diskova Gubrua na krovnu terasu, pravo pred Gejlet Džons. "Iščupali smo im prijemnike", raportirao je, "ali ipak moramo biti veoma oprezni sa njima."

Malo dalje od njih, profesor Oaks zaustavio je štopericu. Postariji čim zadovoljno je zagundao. "Opet su povukli vazдушnu zaštitu. Očito su zaključili da je sve ipak bio samo nesrećan slučaj."

Izveštaji su neprestano pristizali. Gejlet je nervozno špartala terasom, povremeno gledajući preko krovne ograde u opštu zbrku i strku i parku. Nismo planirali ništa nalik na ovo, pomislila je. Možda smo imali ogromnu sreću. Mnogo smo naučili.

A možda je ovo i propast. Teško je proceniti.

Samo da neprijatelj ne nađe neki trag do nas.

Mladi čim od jedva dvadeset godina spustio je dvogled i pogledao Gejlet. "Zastavice izveštavaju da su se svi naši spoljni osmatrači sem jednog bezbedno vratili, gos'đo. O tom jednom još nema vesti."

"Ko nedostaje?" upitala je.

"Uh, onaj oficir civilne zaštite što je doš'o iz planine. Fiben Boldžer, gos'đo."

"Mogla sam pretpostaviti!" uzdahnula je Gejlet.

Maks je podigao pogled sa gomile plena. Delovao je obeshrabreno. "Ja sam ga video. Kad se ograda pokvarila preskočio ju je i otrčao prema vatri. Izgleda da je trebalo da pođem za njim i pričuvam ga."

"Ni slučajno, Maks. Postupio si potpuno ispravno. Kakvo glupo junačenje!" uzdahnula je. "Mogla sam pretpostaviti da će izvesti nešto slično. Ako ga uhvate i ako nas oda..." Prekinula je. Nije bilo smisla zabrinuti ostale pre vremena.

Uostalom, pomislila je sa osećanjem krivice, uobraženi čim najverovatnije je poginuo.

Ipak se ugrizla za usnu, pošla do ograde i zagledala se prema popodnevnom suncu.

40. FIBEN

Iza Fibena se začulo poznato zip zip - plava kugla ponovo je pucala. Gubruj su kreštali manje nego što je očekivao; ovo su ipak bili vojnici. U svakom slučaju, podigli su galamu i odvratili pažnju sa njega. Da li se odrbrana skladišta aktivirala da bi ga zaštitila u bekstvu ili da bi odbila napadače kao takve, to nije imao vremena da razmatra. Bio je suviše zauzet da bi uopšte razmišljao o tome.

Jedan pogled preko ivice je bio dovoljan da mu stvori knedlu u grlu. Litica nije bila glatko odsečena, ali nije ličila ni na stazu za izletnika koji je odlučio da stigne do svetlucavog peska na plaži.

Gubruj su sad pucali na plavu kuglu, ali to nije moglo dugo potrajati. Fiben je proučavao strminu. Sve u svemu, radije bi dugo, tiho proživio kao terenski ekolog, davao spermu kada je potrebno, možda bi se i pridružio nekoj zaistva veseloj bračnoj grupi...

"Grmpf!" izrazio se na ljudskom narečju i zakoračio preko travnate ivice.

Trebale su mu četiri ruke, naravno. Prstima levog stopala uhvatio je ispupčenje, zanjihao se u stranu dok nije dohvatio još jedan oslonac i uspeo da se spusti do sledeće ivice. Kratko ispupčenje lako je savladao, a zatim je izgledalo da će mu trebati snaga sva četiri uda. Hvala Gudalovoj što je Uzdizanje ostavilo njegovom narodu ovu sposobnost. Da sad ima stopala kao ljudi, sigurno bi odavno pao!

Oblio ga je znoj dok je pipao nogom tražeći oslonac koji je morao biti tamo, kad se odjednom litica izvila kao da hoće da ga strese. Stena je podrhtavala od eksplozije. Fiben je zario lice u hrapavu površinu, držeći se da spase život, dok su mu noge landarale u vazduhu.

Od svih prokletih... Kašljao je i pljuvao dok se oblak prašine spuštao niz liticu. Krajičkom oka primetio je deliće usijanog kamenja kako lete nebom, obrćući se dok ne padnu šišteći u morske dubine.

Mora da je prokleta piramida eksplodirala!

Nešto mu je prozviždalo pored glave. Sagnuo se, ali je ipak primetio plavičasti blesak i čuo, nekako u glavi, odjeke tuđinskog

smeha. Veselost je dostigla vrhunac kad mu je nešto okrznulo potiljak, a zatim je nestala kad je plavo svetlo ponovo zazujalo, spuštajući se i nestajući ka jugu, tik iznad talasa.

Fiben je dahtao dok je panično tražio oslonac za noge. Konačno ga je našao, pa je mogao da se spusti do sledećeg srazmerno sigurnog odmorišta. Uvukao se u usku pukotinu koja ga je zaklonila od pogleda sa vrha litice. Tek tad je imao dovoljno snage da opsuje.

Jednog dana, Utakaltinže. Jednog dana.

Obrisao je oči od prašine i pogledao dole.

Prešao je otprilike pola puta do plaže. Ako ikako stigne bezbedno do nje, moći će lepo da odšeta do zatvorenog zabavnog parka na severozapadnom kraju Zaliva. Odatle će se začas izgubiti u spletu ulica i bočnih prolaza.

Sledećih nekoliko minuta će odlučiti. Preživeli Gubruj iz patrole verovatno će pretpostaviti da je poginuo u eksploziji, oduvan u more zajedno sa ostacima piramide. Ili će pretpostaviti da je pobjegao nekim drugim putem. U svakom slučaju, samo bi idiot pokušao da se spusti niz ovakvu liticu bez ikakve opreme.

Fiben se nadao da je u pravu, jer ako pođu ovamo da ga traže biće pečen baš kao one ptice u požaru.

Tačno ispred njega sunce se spuštalo ka zapadnom obzorju. Dim od popodnevnih događaja dovoljno se raširio da bi doprineo svetlo purpurnim i mrkim prelivima sumraka. Daleko na moru video je nekoliko rasutih čamaca. Dva teretna broda polako su napredovala ka udaljenim ostrvima - na palubi su se jedva nazirale niske, smeđe prilike - nesumnjivo noseći hranu zarobljenim ljudima.

Šteta što neke soli u morima Garta toksično deluju na delfine. Da je treća zemljanska rasa mogla da se naseli ovde, neprijatelju bi bilo mnogo teže da tako delotvorno izoluje stanovnike arhipelaga. Osim toga, delfini imaju svoj način razmišljanja. Možda bi smislili nešto što je Fibenovom narodu promaklo.

Rtovi na jugu zaklanjali su Fibenu pogled na luku. Ipak je mogao da nazre srebrnasto presijavanje bojnih ili stražarskih brodova Gubruja na gradilištu svemirske odbrane.

Pa, pomislio je, još niko nije došao po mene. Znači da nema razloga za žurbu. Da se nadišem pre nego što nastavim put.

Ovo je bio lakši deo.

Zavukao je ruku u džep i izvadio svetlucavu nit koju je našao u udubljenju. Možda je stvarno bila paučina, ili nešto podjednako beznačajno, ali jedino je to imao kao ishod svoje male pustolovine. Nije znao kako da saopšti Atakleni da je to jedini plod njegovih napora. Pa, i nije samo to. Imao je i uništeno Diplomatsko skladište Timbrima. I to će morati da objasni.

Izvadio je dvogled i skinuo poklopac sa sočiva. Pažljivo je smestio nit unutra i vratio ga na mesto. Onda je sklonio dvogled.

Pa, ovo će biti stvarno lep zalazak sunca. Nebo je bilo užareno i uskovitlano od ambulantnih vozila Gubrua koja su poletala i spuštala se sa grebena. Fiben je pomislio da izvuče ostatak kikirikija iz džepa kad već posmatra, ali trenutno je bio mnogo više žedan nego gladan. Većina savremenih šimpanza ionako troši previše proteina.

Život je gadan, pomislio je, dok je pokušavao da nađe udoban položaj u uskoj pukotini. No, šticieničkim rasama nikad nije ni bilo lako, zar ne?

Lepo sediš i gledaš svoja posla u nekoj prašumi, savršeno prilagođen svojoj ekološkoj niši, a onda bum! Odjednom ti na grudima sedi neki autoritativni tipus koji zamišlja da je Bog i gura ti niz grlo plodove drveta saznanja. Od tada nadalje ti si neprilagođen, u poređenju sa 'višim' merilima tvojih pokrovitelja; nemaš slobodu; čak ne možeš ni da se razmnožavaš kako želiš i imaš sve one silne 'odgovornosti' - a ko je ikad čuo za odgovornosti u džungli? - odgovornosti prema pokroviteljima, pa prema svojim potomcima...

Gadna stvar. No, u Pet Galaksija postoji samo jedna alternativa tome - istrebljenje. To je snašlo ranije stanovnike Garta.

Fiben je olizao slani znoj sa usana. Znao je da je prolazni talas gorčine posledica nervoze. Ionako nije bilo smisla iznositi optužbe. Da je on predstavnik svoje rase - jedan od onih koje šimpanze delegiraju da govori u njihovo ime pred Zemljanima i velikim galaktinskim institutima - možda bi vredelo razmisliti o tome. Ovako, znao je, samo odugovlači sa pokretom.

Izgleda da su ipak zaboravili na mene, pomislio je, čudeći se tolikoj sreći.

Zalazak sunca dostigao je vrhunac lepote, bacajući crvene i

narandžaste odsjaje preko plitkog Gartovog mora.

Boga mu, posle ovakvog dana, zar je problem spustiti se po mraku niz strmu liticu? To je najobičniji antiklimaks.

"Gde si, do đavola, bio?" Gejlet Džons unela mu se u lice kad je ubatrgao u sobu. Ceptela je od besa.

"Jao, učiteljice", uzdahnuo je, "nemojte me grditi. Imao sam težak dan." Progurao se pored nje i odšepesao kroz kućnu biblioteku natrpanu kartama i papirima. Pošao je pravo preko velike mape prostrte na podu, ne obraćajući pažnju na dvoje Gejletinih posmatrača koji su se uvređeno razgalamili. Skočili su u stranu kad je pošao ravno preko njih.

"Prošli su sati od kako smo završili sumiranje podataka!" govorila je Gejlet, prateći ga. "Maks je uspeo da ukrade priličnu količinu njihovih stražarskih diskova..."

"Znam. Video sam", promrmljao je dok je nesigurno ulazio u sobicu koja mu je dodeljena. Odmah je počeo da se svlači. "Imaš li nešto za jelo?" upitao je.

"Jelo?" Gejlet je ponovila sa nevericom. "Moramo da uzmemo tvoje podatke i da popunimo praznine u dijagramu operacija Gubrua. Eksplozija je bila prava premija, a nismo imali dovoljno osmatrača. Polovina ih je jednostavno stajala i piljila kad je počelo uzbuđenje."

Fiben je pustio da kombinezon padne na pod, a onda je iskoračio iz njega. "Hrana može da čeka", promrmljao je. "Treba mi piće."

Gejlet Džons je pocrvenela i napola se okrenula. "Mogao bi da budeš toliko učtiv da se ne češeš", rekla je.

Fiben je prekinuo sipanje brendija od ping-narandže i radoznalo je pogledao. Je li ovo ona ista šima koja mu je pre neko veče prišla i rekla 'crveno'? Udario se po grudima i razmahao da rastera oblak prašine. Gejlet je delovala zgađeno.

"Jedva sam čekao da se okupam, ali sad mislim da ću to preskočiti", rekao je. "Suviše mi se spava. Moram da se odmorim. Sutra idem kući."

Gejlet je zatreptala. "U planine?"

Klimnuo je. "Moram da pokupim de Brahea i podnesem izveštaj generalu." Umorno se nasmešio. "Ne brini. Reći ću joj da vi ovde sjajno radite. Sjajno."

Šima je gadljivo šmrknula. "Proveo si popodne i večer valjajući se u prašini i cugajući! I to mi je neki oficir civilne zaštite! A ja sam mislila da si ti naučnik!

Kad tvoj dragi general poželi da stupi u vezu sa nama iz grada, pobrini se da pošalje nekog drugog, čuješ li?"

Besno se okrenula i zalupila vrata za sobom.

Šta sam sad rekao? Fiben je zurio za njom. Nekako je osećao da je mogao i bolje da se ponaša, ali bio je suviše umoran. Celo telo ga je bolelo, od oderanih prstiju do premorenih pluća. Jedva da je osetio pod sobom krevet kad se sručio na njega.

U snovima ga je dočekalo pulsirajuće plavetnilo. Iz njega se pomaljalo neodređeno nešto, pomalo nalik na udaljeni osmeh.

Zabavno, kao da je govorio osmeh. Zabavno, ali ne i dovoljno smešno.

Više kao aperitiv za ono što će tek doći.

Fiben je tiho jeknuo u snu. Onda se pojavio novi lik, mali neo-šimpanza, očito zaostao, sa koščatim očnim dupljama i dugačkim rukama položenim na tastaturu sa ekranom koju je nosio na grudima. Atavistični čim nije mogao da govori, ali Fiben je uzdrhtao od njegovog osmeha.

Onda je nastupila mirnija faza spavanja i Fiben se sa olakšanjem prepustio drugačijim snovima.

41. GALAKTINCI

Sizeren Doličnosti nije smeo da stupi nogom na neposvećeno tle. Zato se vozio posađen na pozlaćenu palicu pribranosti, praćen ustalasanom kolonom posluge Kvakoa. Njihovo neprekidno tiho mrmljanje bilo je mnogo više umirujuće od oštrog kreštanja Gubrua. Uzdizanje je učinilo njihove poglede na svet slične onim kod Gubrua, ali su ipak ostali manje ozbiljni i po prirodi manje dostojanstveni.

Sizeren Doličnosti pokušavao je da trpi te razlike dok ga je raskvocado jato čupavih, debeljuškastih štićenika nosilo, na antigravitacionom sedalu, sa mesta gde je ostalo telo. To možda nije bilo elegantno, ali već su se čula poluglasna nagađanja ko će biti odabran da ga zameni. Ko će postati novi Sizeren Cene i Jemstva?

Izbor će morati da se izvrši brzo. Gospodarima Legla na rodnoj planeti već su poslate poruke, ali, ako ureba, vrhovni činovnik biće izabran na licu mesta. Kontinuitet se mora održati.

Nimalo povređen, Sizeren Doličnosti smatrao je da Kvakoi deluju umirujuće. Bile su mu potrebne njihove jednostavne pesme jer su nudile zaborav. Naredni dani i nedelje biće puni napetosti. Formalna žalost bila je samo jedan od predstojećih zadataka. Moraće nekako da povrate brzinu kojom su uobličavali novu politiku, i, naravno, moraće da razmotre kako će ova tragedija delovati na Stapanje.

Inspektori su sačekali dolazak sedala u zasadu sada izvaljenog drveća, kraj još zadimljenih zidova zgrade sa kancelarijama. Kad im je Sizeren klimanjem glave dao znak da počnu, krenuli su sa plesom izlaganja - delom gestovima, a delom audiovizuelnim sredstvima - opisujući šta su zaključili o uzrocima eksplozije i požara. Dok su inspektori cvrkutali svoje nalaze sinkopiranom, kamernom pesmom, Sizeren se trudio da se usredsredi. Ovo je ipak delikatna stvar.

Po pravilima, Gubru su mogli da zauzmu neprijateljsku ambasadu, ali su mogli i biti odgovorni za svako oštećenje do koga dođe njihovom krivicom.

Da, da, desilo se, odigralo se, izveštavali su inspektori. Od zgrade su ostale - zgrada se pretvorila - u razorenu ruševinu.

Ne, ne, nije uočena nikakva usmerena delatnost, ništa nije

izazvalo ovakve događaje. Nema znakova da su ovakav sled događaja odabrali naši neprijatelji i upriličili ga protiv naše volje.

Čak i ako je timbrimski ambasador sabotirao sopstvenu zgradu, pa šta? Ako mi nismo uzrok, ne moramo da platimo, nećemo dati odštetu!

Sizeren je odcvrkutao kratku grdnju. Inspektori ne treba da određuju doličnost, nego samo da utvrđuju činjenice. Uostalom, pitanja troškova spadaju u delokrug novog Sizerena Cene i Jemstva, kad se oporave od katastrofe koju je birokratija ovde doživela.

Inspektori su otplesali izvinjenje puno žaljenja.

Sizeren je i dalje neodređeno razmišljao o mogućim posledicama. Događaj koji bi inače bio nevažan narušio je osetljivu ravnotežu Trijumvirata baš pre novog Komandnog sabora, a posledice će se osećati i dugo pošto stigne novi treći Sizeren.

Ukratko, ovo će pomoći obojici preživelih. Zrak i Kandža moći će slobodno, bez obzira na troškove, da naveliko goni ono malo ljudi koji su ostali slobodni. Doličnost će moći da se pozabavi istraživanjima bez stalnog zanovetanja o njihovoj skupoći.

A trebalo je misliti i o takmičenju za nadmoć. Poslednjih dana postajalo je sve jasnije koliko je stari Sizeren Cene i Jemstva bio sjajan. Uprkos očekivanjima, on je sve više i više organizovao njihove rasprave, izvlačio njihove najbolje zamisli, podsticao kompromise, vodio ih ka konsenzusu.

Sizeren Doličnosti bio je ambiciozan. Svešteniku se nije dopao pravac u kome su događaji krenuli. Nije mu bilo prijatno ni to da gleda kako njegove najbolje planove prekrajaju, podešavaju i menjaju da bi odgovarali činovniku. I to činovniku sa uvrnutim predstavama o empatskoj vezi sa tuđincima!

Ovo svakako nije bilo najgore što se moglo dogoditi. Ni slučajno. Novo Trojstvo biće mnogo prijemčivije. Mnogo radnije. Osim toga, u novoj ravnoteži zamenik će od početka biti u zaostatku.

Pa zašto, zbog čega, iz kog razloga se onda bojim? - pitao se visoki sveštenik.

Sizeren Doličnosti je uzdrhtao, rastresao perje i usredsredio se, vraćajući pažnju u sadašnjost, na izveštaj inspektora. Izgleda da su tvrdili da eksplozija i požar spadaju u onu široku kategoriju događaja

koje bi Zemljani nazvali nesrećan slučaj.

Na navaljivanje svog doskorašenjeg kolege, Sizeren je odskora počeo da uči englički, čudni, negalaktinski jezik samoniklih. Posao je bio obiman, obeshrabrujući i prilično problematičan s obzirom na sposobnosti jezičkih kompjutera.

Glavni činovnik ipak je insistirao na tome i sveštenik se iznenadio kad je otkrio da se čak i iz te životinjske mešavine režanja i ječanja može ponešto naučiti, između ostalog i skrivena značenja izraza nesrećan slučaj.

Fraza se očito odnosila na ono što su istraživači rekli da se ovde desilo: niz nepredvidljivih činilaca u sadejstvu sa očitom nestručnošću gradskog gasovoda iz koga su uklonjeni ljudi-nadzornici. Pa ipak, već sam način na koji su Zemljani definisali 'nesrećan slučaj' bio je potpuno pogrešan! Izraz u engličkom uopšte nije imao precizno značenje!

Čak su i ljudi imali izreku 'Ne postoje nesrećni slučajevi.'

Kad je već tako, zašto su izmislili naziv za nešto što ne postoji?

Nesrećan slučaj... time se moglo pokriti sve, od neprimećene uzročnosti do potpune slučajnosti i oluje verovatnoće na sedmom nivou! U svakom od tih slučajeva 'ishodi' su bili 'nesrećan slučaj'.

Kako neka rasa može da putuje kroz svemir i da dobije status pokrovitelja klana sa tako maglovitim, neodređenim pogledom na Vaseljenu, koji zavisi od konteksta? U poređenju sa Zemljanima, čak i paklene podvaladžije Timbrimi bili su predvidljivi i prozirni kao sam eter!

Ovaj neprijatni sled misli bio je upravo ono što je svešteniku najviše smetalo kod činovnika! To je bila jedna od najneprijatnijih osobina pokojnog Sizerena.

A baš tu osobinu su najviše voleli i cenili. Nedostajaće im.

Tako izgledaju zbrke kad se konsenzus rasturi, kad parenje ostane prekinuto tek što je počelo.

Sizeren je oštro zakreštao lanac-reči-definicije. Ovakvo zagledanje u sebe prilično ga je opterećivalo, a morao je da donese odluku o onom što se ovde desilo.

U nekim mogućim budućnostima Gubru bi morali da plate odštetu Timbrimima - pa čak i Zemljanima - zbog razaranja koje se

ovde desilo. Bilo je neukusno i razmišljati o tome, a moglo bi se potpuno sprečiti kada veliki plan Gubrua bude ostvaren.

Razvoj događaja u drugim delovima Pet Galaksija odlučice o tome. Ova planeta samo je mali, iako važan, plod koji je trebalo probiti brzim, snažnim udarom kljuna. U svakom slučaju, posao novog Sizerena Cene i Jemstva biće da obuzda troškove.

Sveštenikov zadatak jeste da se postara da Savez Gubrua - istinski naslednik Drevnih - ne izgubi doličnost kada se Praoci vrate.

Neka vetrovi donesu taj dan, pomolio se.

"Presudu odlažem, odgađam, ostavljam za kasnije", glasno je objavio Sizeren. Inspektori su smesta zatvorili svoje fascikle.

Pošto je završio posao oko požara u kancelarijama, sledeća stanica bila je na vrhu brda gde je trebalo proceniti još jedan problem.

Gomila raspevanih Kvakoa sabila se i pošla kao masa, noseći sa sobom Sedalo pribranosti. Zauzevši elipsoidnu formaciju, čupavi šticeñici smireno su se prodevali kroz pernatu masu svojih skakutavih, nervoznih pokrovitelja.

Diplomatsko skladište još se dimilo od jučerašnjih događaja. Sizeren je pažljivo saslušao inspektore koji su podnosili izveštaj, ponekad jedan po jedan, ponekad udruženi da cvrkuću u glas ili u kanonu. Sizeren je iz kakofonije sklopio sliku događaja koji su doveli do ovakvog stanja.

Primećen je lokalni neo-šimpanza kako se muva oko građevine, a da nije zvanično zatražio dozvolu od okupatorskih snaga. To je bilo očito narušavanje Ratnih protokola. Niko nije znao zašto je glupa poluživotinja uopšte došla ovamo. Možda ju je doveo 'majmunski kompleks' - ona glupa, nerazumljiva potreba koja navodi Zemljane da traže uzbuđenje umesto da ga razborito izbegavaju.

Naoružani odred naišao je na radoznalog neo-šimpanzu kad je pošao da rutinski osigura područje nesreće. Komandant se odmah obratio krznatom šticeñiku ljudi, zahtevajući da zemaljsko biće smesta odustane od svojih namera i pokaže doličnu poslušnost.

Neo-šimpanza je bio tvrdoglav - tipično za šticeñike Zemlje. Umesto da se civilizovano ponaša, pobegao je. U pokušaju da ga zaustavi, aktiviralo se neko zaštitno oruđe u piramidi. U pucnjavi koja

je usledila, skladište je bilo oštećeno.

Ovog puta Sizeren je zaključio da je ishod sasvim zadovoljavajući. Bili šticećenici ili ne, šimpanze su zvanično saveznici prokletih Timbrima. Svojim ponašanjem narušili su imunitet diplomatskog skladišta! Vojnici su imali pravo da bez oklevanja otvore vatru i na šimpanzu i na zaštitnu kuglu na piramidi. Nije bilo narušavanja doličnosti, odlučio je Sizeren.

Inspektori su odigrali ples olakšanja. Naravno, što se čvršće budu pridržavali drevnih procedura, to će sjajnije biti perje Gubrua kada se Praoci vrata.

Neka vetrovi požure taj dan.

"Otvorite, prodrite, uđite u skladište", naredio je sveštenik. "Uđite i ispitajte tajne u njemu!"

Sistemi za očuvanje tajnosti u skladištu sigurno su uništili najveći deo njegovog sadržaja. Ipak, možda će moći da otkriju poneku važnu informaciju.

Jednostavnije brave začas su popustile, a doneseni su naročiti alati da se uklone masivna vrata. Sve zajedno potrajalo je neko vreme. Sveštenik se pozabavio držanjem službe za grupu vojnika Kandže, moleći da ojača njihovu veru u drevne vrednosti. Bilo je važno da od ovako običnih događaja ne izgube svoj ratoborni stav, pa ih je Sizeren podsetio na to da je tokom poslednjih dana nekoliko manjih odreda nestalo u planinama jugoistočno od samog grada. Sada bi bilo dobro da se prisete kako njihovi životi pripadaju Gnezdu. Gnezdo i Čast - ništa drugo nije važno.

Konačno je razrešena i poslednja zapetljana reza. Nije delovala mnogo bistro s obzirom na to da su je postavile podvaladžije Timbrimi. Bravarski roboti Gubrua lako su uklonili sve njihove zaštite. Dizalica je uklonila vrata. Držeći instrumente ispred sebe, inspektori su oprezno ušli u piramidu.

Nekoliko trenutaka kasnije, izletela je pernata prilika, uzbuđeno cvrkućući i noseći u kljunu neki tamni, kristalni predmet. Inspektorima su se jedva videle noge od brzine kojom su igrali ples uzbuđenja dok su polagali kocke pred Sizerenovu lebdeću sedalicu.

Neoštećene! - plesali su. Dve data-kocke nađene su neoštećene, zaklonjene srušenim kamenjem od eksplozija samouništenja!

Opšte veselje obuzelo je prvo inspektore, pa onda vojnike i civile koji su ostali u pozadini. Čak su i Kvakoi veselo pevali, jer i oni su osetili da je ovo dobitak bar četvrtog reda. Štićenik Zemljana očito je neodgovornim ponašanjem narušio imunitet skladišta - što pokazuje nedostatke u Uzdizanju. Ishod je bio potpuno legalan pristup neprijateljskim tajnama!

Timbrimi i ljudi su posramljeni, a klan Gooksi-Gubru će mnogo saznati!

Slavlje je bilo mahnito, tipično za Gubrue. No, sam Sizeren je plesao samo nekoliko sekundi. U rasi ratnika, njegova uloga bila je da mnogostruko brine. Suviše mnogo stvari u svemiru su sumnjive. Suviše je mnogo onih za koje je bolje da umru kako ne bi jednog dana zapretili Gnezdju.

Sizeren je nakrenuo glavu na jednu, pa na drugu stranu. Zagledao se u data-kocke, crne i sjajne na osmuđenoj ilovači. Neobičan međuodnos prekrivao je spasene kristale, osećanje koje se gotovo, ali ne sasvim, moglo prevesti u narastajući užas.

To nije bilo prepoznatljivo psi-osećanje, niti bilo koji drugi oblik naučnog predosećanja. Da je bilo nešto od toga, Sizeren bi naredio da se kocke istog trenutka pretvore u prašinu.

Pa ipak... bilo je veoma čudno.

Sizeren je nakratko uzdrhtao od priviđenja da su složeni kristali zapravo oči - svetlucajuće, kao svemir crne oči neke velike i veoma opasne zmije.

42. ROBERT

Trčao je držeći u ruci novi drveni luk. Dok je huktao uz šumsku stazu, na leđima mu se njihao ručno istkani tobolac sa dvadeset novih strela. Nosio je šešir ispleten od rečne trske. Komad tkanine oko bokova i mokasine bili su izrađeni od sveže uštavljene kože.

Mladić je pazio da pri trčanju ne opterećuje levu nogu. Zavoj na butini pokrivao je samo površinsku ranu. Čak i bol od opekotine donosio je određeno zadovoljstvo, podsećajući ga na to koliko je blizak promašaj bolji od onog drugog.

Slika visoke ptice kako sa nevericom zuri u strelu koja joj je rascepila grudnu kost, dok joj laserska puška pada na šumsku ilovaču, ispuštena iz kandži onemoćalih od smrti.

Na grebenu je bilo tiho. Njegovo disanje i tiho tapkanje mokasina po šljunku bili su gotovo jedini zvuci. Kapljice znoja brzo su se sušile na povetarcu od koga su mu se ježile ruke i noge.

Kako se penjao, povetarac je postajao sve hladniji. Nagib staze bio je sve blaži i Robert se konačno našao van drveća, među visokim pršljenastim stenjem na vrhu grebena.

Prijala mu je iznenadna toplota sunca, sad kad je pocrneo gotovo kao stablo žalosnog-oraha. Koža mu je i odebljala, pa su mu trnje i žare manje smetali.

Verovatno počinjem da ličim na nekadašnje Indijance, pomislio je sa dosta uživanja. Preskočio je srušeno deblo i spustio se levim ogrankom staze.

Dok je bio dete, dobro je koristio svoje prezime. Na malog Roberta Onigla nikad ne bi bio red da bude nevaljalac kad su se igrali Ustanka Konfederacije. Uvek bi bio ratnik Čiroki ili Mohikanac, pa bi podvriskivao u zamišljenom svemirskom odelu i ratničkim bojama, pucajući u diktatorove vojnike tokom Rata za moć satelita.

Kad se sve ovo završi, potrudiću se da saznam nešto o genetskoj istoriji porodice, pomislio je. Pitam se kolikim smo delom stvarno Amerindijanci.

Beli, paperjasti stratusi klizili su ka jugu duž polja pritiska oko grebena, pa je izgledalo kao da drže korak sa njim dok je trčao po

prevojima i preko dugačkih padina koje su vodile prema kući.

Prema kući.

Lako se navikao na tu misao sad, kad je imao posla na otvorenom - pod drvećem i nebom. Sada je mogao da misli o mračnim pećinama kao o kući, jer su predstavljale sklonište u ova nesigurna vremena.

A tamo je bila i Ataklena.

Bio je odsutan duže nego što je očekivao. Put ga je odveo visoko u planine, gotovo do same Prolećne doline - regrutovao je dobrovoljce, organizovao komunikacije i širio vesti.

Naravno, on i njegovi gerilci imali su i nekoliko okršaja sa neprijateljem. Robert je znao da su to bile sitnice - poneka mala patrola Gubrua uhvaćena u klopku i istrebljena do poslednjeg. Pokret otpora napadao je samo tamo gde je imao izgleda za potpunu pobedu. Ne sme ostati preživelih koji bi izvestili komandu Gubrua da su Zemljani naučili kako da postanu nevidljivi.

Ma kako sitne, pobede su čudesno uzdizale moral. No, iako mogu da ponekad potpraše Gubrue visoko u planinama, kakve će od toga biti koristi ako neprijatelji ostanu van domašaja?

Tokom najvećeg dela puta obavljao je poslove koji jedva da su imali veze sa pokretom otpora. Kuda god bi otišao, Robert bi se našao okružen šimpanzama koji bi počeli da podvriskuju i galame čim bi ga ugledali - poslednjeg preostalog slobodnog čoveka. Na Robertovo očajanje, smesta su ga proizvodili u nezvaničnog sudiju, savetodavca i kuma novorođenim bebama. Nikad ranije nije bio toliko opterećen zahtevima koje je Uzdizanje postavljalo rasi pokrovitelja.

Naravno, nije krivio šimpanze. Robert je sumnjao da su u čitavoj svojoj istoriji bili tako dugo odsečeni od ljudi.

Kuda god bi pošao, brzo bi se pročulo da poslednji čovek u planinama neće da poseti nijednu zgradu podignutu pre invazije, pa čak ni da vidi ikoga u odeći ili sa alatima koji nisu izrađeni na Gartu. Kako se širio glas o načinu na koji roboti sa gasom nalaze mete, šimpanze su preseljavale čitave zajednice. Nastupio je procvat kućnog zanatstva i ponovo su oživele zaboravljene umetnosti predenja i tkanja, štavljenja i obućarstva.

Šimpanze u planini zapravo su se sasvim dobro snalazile. Hrane je bilo u izobilju i mladi su i dalje išli u škole. Ponegde su oni odgovorniji počinjali da reorganizuju projekat za ekološki oporavak Garta, održavajući u toku najvažnije programe i improvizujući da bi zamijenili izgubljene stručnjake - ljude.

Možda mi njima i nismo potrebni, setio se da je pomislio.

Njegova vrsta stigla je na korak od pretvaranja rodne Zemlje u ekološki pakao, u godinama neposredno pre nego što se čovečanstvo probudilo i urazumilo. Strašna katastrofa izbegnuta je za dlaku. Kad se to ima na umu, bilo je ponižavajuće videti da se mnogi takozvani šticeci ponašaju razlošniji od ljudi na samo jedno stoleće pre Kontakta.

Imamo li uopšte prava da se igramo bogova pred ovim narodom? Možda bi trebalo, kad sve ovo prođe, da jednostavno odemo i pustimo ih da sami izgrade svoju budućnost.

Romantična zamisao. Naravno, postojala je i začkoljica.

Galaktinci nam to nikad ne bi dozvolili.

Zato ih je puštao da se okupljaju oko njega, da traže savete, krste bebe njegovim imenom. Kada bi učinio sve što može u tom trenutku, otisnuo bi se putem ka kući. Sam, pošto nijedan šimpanza nije mogao da prati njegov tempo.

Uživao je u usamljenosti tokom celog dana. Imao je vremena da razmišlja. Poslednjih nedelja i meseci mnogo je naučio o sebi - još od onog strašnog popodneva kad mu je um posrnuo pod udarima strašnog bola, pa je Ataklena morala da uđe u njega da bi ga spasla. Začudo, zveri i čudovišta njegovih neuroza nisu ispali najvažniji. S njima se lako obračunao kad je mogao da se suoči sa njima znajući šta su. Svakako nisu bili ništa gori od bilo čijeg tereta nerazrešenih problema iz prošlosti.

Mnogo je važnije bilo to što se uhvatio ukoštac sa samim sobom kao muškarcem. To istraživanje je tek počelo, ali Robertu je odgovarao pravac u kome se, izgleda, kretalo.

Strčao je niz krivinu planinske staze i izišao iz senke brda. Sunce mu je bilo iza leđa. Pred njim, na jugu, ležale su krševite krečnjačke formacije pod kojima se prostirala Pećinska dolina.

Robert se zaustavio kad je primetio metalni odsjaj. Nešto je

svetlucalo na izbočini iznad doline, možda petnaestak kilometara daleko.

Gasni roboti, pomislio je. U tom području Bendžaminovi tehničari počeli su da postavljaju uzorke svega mogućeg - elektronike, metala i odeće - pokušavajući da otkriju na šta reaguju roboti Gubrua. Robert se nadao da su napredovali u njegovom odsustvu.

S druge strane, na neki način mu i nije bilo važno. Novi luk mu je prijatno ležao u ruci. Šimpanze u planini više su volele samostrele ručne izrade, koji su zahtevali manje koordinacije, a više majmunske snage za napinjanje. Sa oba oružja ishod je bio isti... mrtve ptice. Drevne veštine i starinsko oružje pretvorili su se u celinu koja je odjekivala mitovima o klanu Samoniklih.

No, bilo je i neprijatnih posledica. Jednom, posle uspešne zasede, primetio je nekoliko čimova iz planine kako se iskradaju iz logora. Krišom ih je pratio kroz senke do mesta na kome se, u bočnom kanjonu, nalazila sakrivena vatra.

Pre toga, dok su svlačili sa poraženih Gubrua oružje i odnosili tela, primetio je da su ga gledali krišom, pomalo kao krivci. Te noći, posmatrao je sa tamnog obronka dugoruke prilike kako igraju oko vatre pod zvezdama i na vetru. Nešto se okretalo na ražnju nad plamenom, a vetar je nosio slatkast, dimni miris.

Robert je već ranije imao osećanje da postoje i takve stvari za koje šimpanze žele da ostanu skrivene od njihovih pokrovitelja. Povukao se u senke i vratio u glavni logor, ostavljajući ih prepuštene obredu.

Još je nosio u sećanju taj prizor nalik na divlja, okrutna maštanja. Nikad nije pitao šta se dešava sa telima ubijenih Galaktinaca, ali od tada nije mogao da pomisli na neprijatelja, a da se ne seti mirisa.

Kad bi postojao neki način da ih više domamimo u planine, zamislio se. Neprijatelju su mogli naškoditi samo pod drvećem.

Popodne je odmicalo. Bilo je vreme da se dugi trk ka kući završi. Robert se okrenuo da krene niz dolinu, a onda se naglo zaustavio. Zatreptao je. U vazduhu je bilo nešto nejasno. Nešto kao da je lepršalo na ivici njegovog vidnog polja, kao da mu neki nestašni leptir poigrava tačno ispred slepe mrlje u oku. Izgleda da nije bilo moguće pogledati pravo u to.

Oh, pomislio je.

Odustao je od posmatranja i pogledao u stranu, puštajući da neobična ne-stvar malo za promenu juri njega. Njen dodir otvarao mu je um kao što se cvet otvara na suncu. Lepršava prikaza pitomo je poigrala i namignula mu... jednostavan glif privrženosti i blage vedrine... dovoljno jednostavan da ga razume čak i nabildovani, dlakavi, znojavi, smeđi čovek.

"Jako smešno, Klenu." Robert je odmahnuo glavom, ali cvet se i dalje otvarao i sad je kenirao toplinu. Niko mu nije rekao, ali znao je u kom pravcu da krene. Skrenuo je sa glavne staze i požurio uz uzak prolaz.

Na pola puta do prevoja naišao je na smeđu priliku ispruženu u senci trnožbuna. Čim je podigao pogled sa papirne knjige i lenjo mu mahnuo.

"Ćao, Roberte. Izgledaš mnogo bolje nego kad sam te poslednji put vid'o."

"Fibene!" Robert se iscerio. "Kad si se vratio?"

Čim je prigušio zevanje. "Oh, pre možda jednog sata. Momci u pećinama su me poslali pravo 'vamo kod gospoj'ce Aždajić. Don'o sam joj nešto iz grada. Tebi nisam. Žalim slučaj."

"Jesi li imao problema u Port Heleniji?"

"Pa, mož' bit' i jesam. Malo sam igr'o, malo se češk'o, malo diz'o frku..."

Robert se nasmešio. Fiben je uvek ovako govorio kad je imao velike vesti, da bi time naglasio priču. Ako bi ga pustio, verovatno bi pričao cele noći.

"Ovaj, Fibene..."

"Da, da. Eno je tamo gore." Čim je mahnuo prema vrhu grebena. "Prilično je uzbuđena, ako mene pitaš. Ali ne pitaj me, ja sam samo šimpanza. Vidimo se kasnije, Roberte." Ponovo je podigao knjigu, nimalo nalik na poslušnog šticećenika. Robert se iscerio.

"Hvala, Fibene. Vidimo se kasnije." Požurio je uz stazu.

Ataklenu se nije potrudila da se okrene kad joj je prišao, jer već su se pozdravili. Stajala je na vrhu brda, okrenuta ka zapadu, licem ka suncu, držeći ruke pružene pred sobom.

Robert je odmah osetio glif koji joj je lebdeo nad glavom, oslonjen

na uznjihane treplje njene korone. Ovaj je stvarno ostavljao utisak. Kad bi se poredio sa malopredašnjim pozdravom, to bi bilo kao da se neki prostački vic uporedi sa 'Ratom i mirom'. Nije mogao da ga vidi, čak ni da kenira njegovu složenost, ali znao je da je tu, gotovo opipljiv pred njegovim uvežbanim empatskim čulom.

Shvatio je da Ataklena drži nešto u rukama... nalik na tanku nit nevidljive vatre - više se osećalo nego videlo - što se proteže preko praznine između ispruženih ruku.

"Ataklena, šta je..."

Prekinuo je rečenicu i obišao je da joj vidi lice.

Bila je izmenjena. Većina ljudskih crta koje je uobličila tokom zajedničkog izgnanstva još je bila tu; no sada se, možda zakratko, vratilo i ponešto što je bilo uklonjeno. Video je tuđinski sjaj u njenim zlatastim očima - kao da je poigravao u ritmu koji se dopunjavao sa poluvidenim glifom.

Robertova čula su se raširila. Ponovo je pogledao nit u njenim rukama i osetio uzbuđenje od prepoznavanja.

"Tvoj otac...?"

Ataklenini zubi su blesnuli. "Vit-tanna Utakalting, bellinari-too, haonnda!..."

Duboko je disala kroz široko otvorene nozdrve. Oči - rastavljene koliko je god bilo moguće - kao da su bleštale.

"Roberte, on je živ!"

Zatreptao je, prepun pitanja. "To je sjajno! Ali... gde je? Znaš li nešto o mojoj majci? O vladi? Šta još kaže?"

Nije mu odmah odgovorila. Podigla je nit. Sunce kao da je projurilo celom njenom dužinom, tamo i nazad. Robert se mogao zakleti da je čuo zvuk, pravi zvuk, iz uzdrhtale niti.

"Vit-tanna Utakalting!" Ataklena kao da je gledala pravo u sunce.

Nasmejala se, nimalo nalik na ozbiljnu devojkicu koju je poznavao. Smeh je bio pravi timbrimski i Robertu je bilo veoma mило što on nije predmet te veselosti. Timbrimski humor je često podrazumevao da neko drugi, uskoro, neće biti nimalo radostan.

Pratio je njen pogled preko Doline, gde su sveprisutni transporteri Gubrua prelazili nebom uz tiho brujanje. Pošto je mogao da oseti samo obrise njenog glifa, Robertov um potražio je i našao nešto što

mu je odgovaralo u ljudskom smislu. Uobličio je metaforu.

Ataklenin osmeh odjednom je postao divlji, gotovo mačiji. A ratni brodovi, odslikani u njenim očima, počeli su da liče na samozadovoljne, zasad bezbrižne miševe.

Treći deo: **GARTLINZI**

Evolucija ljudske rase neće biti postignuta za deset hiljada godina pitomih životinja, nego za milion godina divljih životinja, jer čovek jeste i uvek će biti divlja životinja.

Čarls G. Darwin

Prirodno odabiranje uskoro neće više biti ni približno važno koliko svesno odabiranje. Postaćemo civilizovani i izmeni ćemo sebe u skladu sa time kakvi želimo da budemo. Tokom još jednog ljudskog pokolenja izmeni ćemo sebe do neprepoznatljivosti.

Greg Ber

43. UTAKALTING

Masne mrlje naružile su močvaru na mestu gde se u nju sručila jahta. Tamna tečnost polako je curila iz napuklog, polupotonulog trupa u vode širokog, plitkog, vodenog toka. Gde god bi klizavi tragovi dospeli, ubijali su insekte, male životinje, pa čak i otpornu slatinsku travu.

Mali svemirski brod odskakao je i krivudao pri padu, pa je zaorao izuvijan trag razaranja pre nego što je konačno zario kljun u močvarno rečno ušće. Olupina je ležala tamo već danima, polako cureći i tonući u blato.

Ni kiša ni plimni talasi neće moći da speru ratne ožiljke urezane u spržene bokove. Nekada lepa i uglačana, brodska oplata sad je bila razrivena tragovima brojnih promašaja za dlaku. Pad je bio samo poslednji udarac.

Neprirodno veliki na krmi improvizovanog čamca, Tenanac je razgledao niska ostrvca jedno po jedno da bi procenio štetu. Zamišljen nad ozbiljnošću situacije, prestao je da vesla.

Bilo je jasno da uništeni brod više neće moći da leti. Još gore, pad je strašno unakazio ovaj deo močvare. Kault je podigao krestu oivičenu oštrim, sivim bodljama.

Utakalting je podigao veslo i učtivo sačekao da njegov sadrug u divljini završi mračno razmišljanje. Nadao se da tenanski diplomata neće opet početi da mu drži pridike o ekološkoj svesti i teretima pokroviteljstva. Ali, naravno, Kault je ipak bio Kault.

"Duh ovog mesta je povređen", rekao je krupajlija, teško stržući otvorima za disanje. "Mi razumni ne bismo smeli da donosimo svoje beznačajne ratove u odgajališta kao što je ovo i da ih zagađujemo kosmičkim otrovima."

"Smrt je svuda prisutna, Kaulte. Evolucija buja od tragedija." Govorio je sa ironijom, ali Kault ga je, naravno, ozbiljno shvatio. Tenančevi prorezi na vratu teško su uzdahnuli.

"Znam to, poštovani timbrimski kolega. Baš zato je većini mladih svetova dozvoljeno da prolaze kroz prirodne cikluse bez uplitanja sa strane. Ledena doba i sudari sa planetoidima delovi su prirodnog

poretka stvari. Svaka vrsta treba da se prekali i sazri kako bi izdržala takva iskušenja.

Ipak, ovo je poseban slučaj. Ovako ozbiljno oštećen svet kao što je Gart može da podnese samo ograničen broj nesreća pre nego što pretrpi šok i postane potpuno jalov. Sad naše bitke dodaju još stresova... kao što je ova prljavština."

Kault je pokazao tečnost koja je curila iz oštećene jahte. Očito mu se gadila.

Utakalting je ovog puta rešio da ćuti. Svaka galaktinska rasa u klasi pokrovitelja zvanično je spadala u zaštitnike ekologije. To je bio najstariji i najjači zakon. One rase zvezdanih putnika koje ne bi bar javno izrazile privrženost Kodeksu ekološkog ponašanja bile bi zbrisane od strane većine, radi zaštite budućih pokolenja razumnjaka.

No, postojale su i nijanse. Gubruj, recimo, nisu marili toliko za mlade svetove koliko za njihov proizvod - sveže, mlade vrste koje su mogli podvesti pod svoj klan i pretvoriti u onu osobenu mešavinu konzervativizma i fanatizma. Što se drugih grupa tiče, Soroj su uživali u manipulisanju novostečenim štíćeničkim rasama. A Tandui su bili naprosto stravični.

Kaultova rasa ponekad je nervirala ostale svojim pobožnim držanjem do ekološke čistoće, ali tu vrstu opsesije Utakalting je bar mogao da razume. Jedna je stvar kad neko zapali šumu ili podigne grad na registrovanom svetu. Takva rana će brzo zarasti. Sasvim je drugo kada se u biosferu oslobode dugovečni otrovi, koji će biti apsorbovani i akumulirani. Utakaltingovo gađenje nad prosutom tečnošću bilo je tek malo manje od Kaultovog. No, sad nisu mogli ništa da učine.

"Zemljani su na ovoj planeti imali dobru ekipu za čišćenje u hitnim slučajevima, Kaulte. Očito ih je invazija onespobila. Možda će Gubruj doći da se sami postaraju za ovu brlju."

Kault se izvio celim gornjim delom tela kad ga je protresao pokret nalik na kijanje. Istovremeno je obližnju lisnatu granu pogodilo nešto sluzavo. Utakalting je već znao da je ovo izraz izuzetne neverice.

"Gubruj su nehatni jeretici! Utakaltinge, kako možete biti toliko naivan optimista?" Kaultu je podrhtavala kresta dok je treptao

kožastim kopcima. Utakalting je, stisnutih usana, jedva uzvratio pogled svom kolegi.

"Ah. Aha", zaškripao je Kault. "Razumem! Isprobavate moj smisao za humor jednom ironičnom izjavom." Tenanac je na trenutak podigao krestu. "Zanimljivo. Razumeo sam. Hajdemo dalje."

Utakalting se okrenuo i ponovo podigao veslo. Uzdahnuo je i ispreo tu-fluk, glif žaljenja nad šalom koja nije dovoljno lepo prihvaćena.

Ovo tmurno biće verovatno je izabrano za ambasadora na svetu naseljenom Zemljanima zato što ima, po tenanskim merilima, sjajan smisao za humor. To bi odgovaralo razlogu što su Timbrimi poslali Utakaltinga... zbog njegove ozbiljne prirode, zbog uzdržanosti i takta.

Ne, pomislio je dok su veslali i klizali preko otporne slatinske trave. Kaulte, prijatelju moj, nisi uopšte shvatio šalu. Ali hoćeš, uskoro.

Put do ušća reke bio je dug. Gart se okrenuo preko dvadeset puta od kada su on i Kault morali da iskoče iz obogaljenog broda i padobranima se spuste u divljinu. Tenančeve nesrećne šticienike Inine zahvatila je panika - padobrani su im se zapleli i to ih je koštalo života. Od tada su dvojica diplomata ostala upućena jedan na drugog.

Po prolećnom vremenu bar se neće smrznuti. To je bilo prilično utešno.

Sporo su napredovali u čamcu sklepanom od granja i padobranskog platna. Jahta je bila svega koju stotinu metara od mesta sa koga su je ugledali, ali trebalo im je gotovo četiri sata da se prodenu kroz vijugave kanale. Iako je tle bilo potpuno ravno, visoka trava zaklanjala im je vidik najvećim delom puta.

A onda su se odjednom našli pred olupinom nekada glatkog svemirskog brodića.

"Još mi nije jasno zašto smo morali da se vratimo do olupine", zaškripao je Kault. "Skočili smo sa dovoljno hranljivih zaliha za put po kopnu. Kad se prilike smire, prijavićemo se..."

"Čekajte ovde", rekao je Utakalting, ne mareći što ga prekida. Hvala Beskrajonu što Tenanci nisu manijaci za tu vrstu učtivosti. Prebacio se preko ivice čamca i skliznuo u vodu. "Nema potrebe da

obojica rizikujemo približavanjem. Nastaviću dalje sam."

Utakalting je dovoljno poznao svog sapatnika da bi video koliko mu je neprijatno. Tenanska kultura mnogo je polagala na ličnu hrabrost - naročito od kako su ih isprepadali svemirski letovi.

"Pratiću vas, Utakaltinže", rekao je i spustio veslo. "Moglo bi biti opasno."

Utakalting je podigao ruku da ga zaustavi. "Nije potrebno, dragi kolega. Vaš fizički oblik nije pogodan za ovo blatište. A mogli biste i da preturite čamac. Mirno se odmorite. Vratću se za nekoliko minuta."

"Ako je tako, onda u redu." Kaultu je očito laknulo. "Sačekaću vas ovde."

Utakalting je pošao kroz plicak, tražeći pipanjem oslonac u nesigurnom blatu. Zaobilazeći pruge ispuštenih brodskih tečnosti, približavao se obali gde se nad blatom izvila slomljena kičma jahte.

Bilo je teško. Osećao je kako mu se telo trudi da se prilagodi kako bi bolje podnelo napor probijanja kroz kaljužu, ali sprečio je tu reakciju. Glif nuturunou pomogao mu je da gotovo potpuno ukine prilagođavanje. Razdaljina nije bila vredna onoga čime bi posle morao da plati promene.

Krzno na glavi mu se raširilo, delom da bi podržalo nuturunou, a delom zato što je koronom pretraživao trsku i travu u potrazi za nečijim prisustvom. Teško da bi išta ovde moglo da mu naškodi. Bururali su se već postarali za to. Ipak je ispitivao okolinu dok je gacao i uživao je u empatskoj mreži ove močvarne mešavine života.

Svuda okolo bilo je malih bića - osnovnih, klasičnih oblika: višljastih, brzih ptica, gmizavaca pokrivenih krljuštima i sa orožalim vilicama, krznatih i čupavih vrsta koje su se provlačile kroz trsku. Odavno se znalo da postoje tri klasična načina na koja može biti pokriveno telo kiseoničkih životinja. Kad se ćelije kože prošire ka napolje, nastaje perje. Kad se prošire ka unutra, dobija se krzno. Kad zadebljaju i ostanu pljosnate, životinja ima krljušti.

Ovde su se razvila sva tri tipa, i to u tipičnim oblicima. Perje je idealno za ptice, kojima je potrebna maksimalana izolacija uz minimum težine. Krzno pokriva toplokrvna bića koja ne smeju da gube toplotu.

Naravno, to je samo spolja. Iznutra gledano, postoji beskonačno mnogo pristupa problemu života. Svako biće je jedinstveno, svaki svet je divan opit raznolikosti. Svaka planeta morala bi da bude veliki rasadnik, i zato zaslužuje zaštitu. Ovo mišljenje delili su i Utakalting i njegov saputnik.

Njegov i Kaultov narod su neprijatelji - ne kao Gubrui i ljudi na Gartu, naravno, ali u određenom smislu svakako - registrovani kod Instituta za civilizovano ratovanje. Postoji mnogo vrsta sukoba, a većina ih je opasna i vrlo ozbiljna. Ipak, Utakaltingu se ovaj Tenanac na neki način sviđao. Tako je bilo najbolje. Obično je lakše namagarčiti nekoga ko ti je drag.

Kad se uzverao uz blatnjavu obalu, voda mu se potocima slivala niz štitnike na listovima. Utakalting je proverio zračenje, a onda je mirno pošao ka smrskanoj jahti.

Kault je posmatrao Timbrima kako nestaje iza boka srušenog broda. Sedeo je gotovo nepomično, kao prikovan, samo povremeno pokrećući veslo da bi održao čamac u mestu ili izbegao rastegnute masne mrlje. Iz proreza za disanje ispuštao je sluz da bi odagnao smrad.

Tenanci su širom Pet Galaksija bili poznati kao čvrsti borci i neustrašivi zvezdani putnici, ali mogli su da budu opuštteni samo na živim, dišućim svetovima. Zato su njihovi brodovi toliko ličili na planete po čvrstini i izdržljivosti. Da je Kaultov narod napravio ovaj izviđački brod, ne bi se tako lako srušio sa neba, pogođen laserom od jedva jednog teravata! Timbrimi više cene brzinu i pokretljivost nego štitnike, a ovakve nesreće, izgleda, ipak daju za pravo filozofiji Tenanaca.

Imali su malo izbora posle pada. Proboj kroz blokadu Gubrui bio bi u najmanju ruku neizvestan, a alternativa je bila da se kriju sa preživelim ljudima. Nijedna mogućnost nije zasluživala da se nad njom zamisli.

Možda je pad bio najbolji mogući ogranak stvarnosti. Ovde je bar bilo zemlje i vode, i bili su u živom svetu.

Kault je podigao pogled kad se iza olupine pojavio Utakalting sa torbicom u rukama. Kad je timbrinski izaslanik ponovo skliznuo u

vodu, krzno na glavi bilo mu je potpuno rašireno. Kault je već znao da to nije ni približno toliko delotvorno za hlađenje tela kao tenanska kresta.

Bilo je pripadnika njegovog klana koji su takve činjenice uzimali kao dokaz potpune nadmoćnosti Tenanaca, ali Kault je pripadao grupaciji koja je imala blaže poglede. Po njihovom verovanju, svaki oblik života ima svoju nišu u usponu Celine. Čak i divlji i nepredvidljivi samonikli ljudi. Čak i jeretici.

Utakaltingova korona se raširila dok je napredovao prema čamcu, ali ne zato što se pregrejao. Preo je naročit glif.

Pod blistavim suncem lebdeo je lururanu. Zažaren u polju korone, sažeo se, željno se bacio napred, a onda se spustio prema Kaultu, poigravajući nad krestom ogromnog Tenanca kao da uživa u radoznalosti.

Galaktinac je ostao ravnodušan. Nije ništa primetio i to nije bila njegova krivica. Glif, zapravo, i nije ništa. Ništa stvarno.

Kault je pomogao Utakaltingu da se uspenra u čamac - zgrabio ga je za pojas i prebacio u zaljuljanu barku glavom naniže. "Našao sam hranljive rezerve i neki alat koji bi nam mogao zatrebati", rekao je Utakalting na galaktinskom sedmom, ljuljajući se. Kault ga je upostojio.

Zavežljaj se otvorio i po dnu čamca rasule su se boce. Lururanu je još lebdeo iznad Tenanca, čekajući pravi trenutak. Kad je Kault pružio ruke da pomogne u sakupljanju rasutih stvari, glif je sunuo naniže.

Udario je u čuvenu tenansku tvrdoglavost i odskočio. Kaultova nedosetljivost bila je suviše čvrsta da bi se kroz nju prodrlo. Utakalting je naterao lururanu da ponovo skoči i kidiše na debelu kožu kreste baš kad je Kault dohvatio bocu svetliju od ostalih i pružio je Utakaltingu. No, tuđinčeva uporna skepsa ponovo je odbila glif.

Utakalting je pokušao još jednom, dok je nespretno sklanjao bocu, ali sad se lururanu jednostavno razbio o Tenančevu neprodornu barijeru samouverenosti.

"Jeste li dobro?" upitao je Kault.

"Oh, odlično." Utakaltingova korona se smirila, a on je besno

uzdahnuo. Moraće da pronađe neki način kako da probudi Kaultovu radoznanost!

No dobro, pomislio je. Nisam ni očekivao da će biti lako. Ima vremena.

Pred njima je ležalo nekoliko stotina kilometara divljine, pa planine Mulun i konačno Dolina na čijem se drugom kraju nalazila Port Helenija. Negde u tom prostoru čekao je Utakaltingov tajni saradnik, spreman da pomogne u dugoj, ozbiljnoj šali na Kaultov račun. Strpljenja, rekao je Utakalting samom sebi. Za najbolje šale potrebno je dosta vremena.

Ćušnuo je zavežljaj pod svoje improvizovano sedište i pričvrstio ga puzavicom. "Hajdemo. Verujem da ćemo naloviti ribe kod druge obale, a ono drveće poslužiće nam kao zaklon od podnevnog sunca."

Kault je zaškripao u znak slaganja i podigao veslo. Zajedno su napredovali kroz močvaru, ostavljajući uništenu jahtu da polako tone u večito blato.

44. GALAKTINCI

Invazione snage na orbiti oko planete prešle su u novu fazu operacija.

U početku su imali sukob sa kratkim, iznenađujuće žestokim, ali gotovo besmislenim otporom. Onda je došla konsolidacija i planovi za obred i prečišćenje. Za sve to vreme glavni zadatak flote sastojao se u zaštiti.

Pet Galaksija bile su u haosu. Svaki od gomile drugih saveza mogao bi da se doseti da okupira Gart. Ili bi se timbrimsko-zemljanski savez - iako prilično pritešnjen na drugim mestima - mogao odlučiti na protivnapad. Taktički kompjuteri proračunali su da će samonikli biti dovoljno glupi da to učine, ali Zemljani su toliko nepredvidljivi da se nikad ne može biti siguran.

U celo ovo pozorište već je previše uloženo. Klan Gooksi-Gubru ovde ne može sebi dozvoliti gubitak.

Zato se bojna flota pregrupisala. Brodovi su nadgledali pet lokalnih slojeva hipersvemira, obližnje prenosne tačke i kometne vremenske veze.

Pristizale su vesti o patnjama Zemlje, o očajanju Timbrima i o nevoljama sa kojima su se te podvaladžije suočile, pokušavajući da nađu saveznike među letargičnim galaktinskim klanovima. Kako se vreme razvlačilo, postajalo je jasno da iz tog pravca neće pretiti opasnost.

No, neki drugi veliki klanovi bili su veoma vredni. Oni koji su umeli na vreme da uoče priliku. Neki su se bacili u jalovo traganje za nestalim delfinskim brodom. Drugi su iskoristili zbrku kao pogodan izgovor da nastave drevne sukobe. Milenijumima stari ugovori rasplinuli su se kao gasoviti oblaci pred iznenadnom supernovom. Kroz drevno tkanje galaktinskog društva besneo je plamen. Sa Domaćeg sedala Gubrua pristigla su nova naređenja. Čim bude upotpunjena odbrana sa tla, najveći deo flote mora poći na nove dužnosti. Preostale snage morale bi biti dovoljne da brane Gart od svake razumne pretnje.

Gospodari Legla propratili su naređenje i nadoknadom. Sizeren

Zraka i Kandže nagrađen je unapređenjem. Sizerenu Doličnosti obećana je bolja planetna biblioteka za Gart.

Novom Sizerenu Cene i Jemstva nije trebala nadoknada. Same naredbe bile su pobjeda, jer su sadržale srž opreznosti. Glavni činovnik stekao je prednost u stapanju, toliko potrebnu u takmičenju sa iskusnijim kolegama.

Pomorske jedinice uputile su se ka najbližoj prenosnoj tački, uverene da je situacija na Gartu pod kontrolom kljuna i ruke. Kopnene snage su, ipak, sa nešto manje pouzdanja posmatrale ogromne bojne brodove kako odlaze. Na površini planete bilo je nagoveštaja nesigurnog pokreta otpora. Njegove aktivnosti - zasad samo omanja smetnja - počele su među šimpanzama u kopnenom zaleđu. Nije bilo iznenađenje što se ponašaju nedolično i bezobrazno, jer su ipak rođaci i štice ljudi. Komanda Gubrua preduzela je mere opreznosti, a onda se okrenula drugim problemima.

Pažnju Trijumvirata privukle su određene informacije - podaci iz neprijateljskih izvora - u vezi sa samom planetom Gart. Nagoveštaj je možda potpuno beznačajan, ali ako se pokaže istinit, mogućnosti bi bile ogromne!

U svakom slučaju, trebalo se udubiti u ta pitanja. Možda će se u igri pojaviti važne prednosti. U tome su se sva tri Sizerena potpuno složila. Time su prvi put iskusili istinski konsenzus.

Vod Vojnika Kandže čuvao je pohod na putu u planine. Vitka pticolika bića u bojnoj opremi lebdela su tik iznad drveća, a tiho zujanje njihovih letećih oklopa pronosilo se uskim kanjonima. Jedan lebdeći tenk nalazio se na čelu, a drugi u zaštitnici konvoja.

Naučnici su imali svoje transportere unutar ove pažljive zaštite. Vozila su napredovala uzbrdo na tankim vazдушnim jastucima. Zato su izbegavali strme prevoje. Ionako im se nije žurilo. Glasine za kojima su pošli verovatno ništa nisu značile, ali Sizereni su insistirali na tome da budu proverene, za svaki slučaj.

Pred večer drugog dana ugledali su svoje odredište - zaravan u dnu uske doline. Nedavno je ovde do temelja izgorelo nekoliko zgrada.

Lebdeći tenkovi zauzeli su položaje na suprotnim krajevima spaljenog prostora. Naučnici Gubrua i njihovi pomoćnici Kvakoi izišli su iz transporterata. Držeći se podalje od ruševina koje su još zaudarale, ptice su kreštale komande robotima za uzorkovanje i tako upravljale potragom. Manje gadljivi od svojih pokrovitelja, čupavi Kvakoi zagnjurili su se pravo u otpatke, uzbuđeno cičeći dok su njuškali i tragali.

Odmah se nametnuo jedan zaključak. Ovo razaranje bilo je namerno. Ko god da je spalio zgrade, želeo je da nešto sakrije pod dimom i pepelom.

Sumrak se spustio naglo kao u tropima. Uskoro su istraživači radili pod neprijatnim bleskom reflektora. Konačno je komandant ekipe naredio prekid. Potpuna proučavanja nastaviće se ujutro.

Specijalisti su se povukli da provedu noć u svojim transporterima, ćaskajući o onom što su već pronašli. Bilo je tragova, nagoveštaja stvari koje su bile uzbudljive i prilično uznemirujuće.

Ujutro će biti dosta vremena da se obavi ceo posao. Tehničari su u mraku zatvorili transporterata. Šest stražarskih plovaka podiglo se da lebdi sa tihom, mehaničkom marljivošću, strpljivo rotirajući iznad vozila. Gart se polako okretao u zvezdanoj noći. Tiho pucketanje i šuškanje odavalo je vredan, ozbiljan rad noćnih šumskih bića - lov i bežanje. Stražarski plovci prenebregavali su ih i mirno se okretali. Noć je proticala.

Neposredno pred zoru, kroz svetlije pruge ispod drveća promakle su nove prilike. Manje životinje potražile su zaklon i osluškivale pridošlice kako se polako i oprezno šunjaju.

I stražarski plovci primetili su nove životinje i uporedili ih sa svojim programiranim kriterijumima. Bezopasni, usledio je zaključak. I opet nisu ništa učinili.

45. ATAKLENA

"Uhvatićemo ih na legalu", rekao je Bendžamin sa osmatračkog mesta na zapadnoj padini.

Ataklena je podigla pogled ka ađutantu. Za trenutak ju je zbunila šimpanzina metafora. Da li se to odnosilo na ptičije poreklo neprijatelja?

"Izgledaju opušteno, ako si na to mislio", odgovorila je, "ali imaju razloga. Gubruj se oslanjaju na bojne robote mnogo više od nas Timbrima - za nas su skupi i suviše predvidljivi. Ipak, ti plovci mogu biti stravični."

Bendžamin je ozbiljno klimnuo. "Zapamtiću to, ser."

Ataklena je ipak osećala da nije ostavila utisak na njega. Pomogao joj je u planiranju današnjeg pohoda i koordinaciji sa pokretom otpora u Port Heleniji. Bendžamin je očito bio potpuno uveren u uspeh.

Šimpanze iz grada trebalo bi da u praskozorje napadnu u Dolini, neposredno pre predviđenog početka akcije ovde. Zvanična svrha bila je posejati nesigurnost među neprijateljima i možda im naneti štetu koju će zapamtiti. Ataklena nije bila sigurna da je to stvarno moguće, ali pristala je da pokušaju. Nije želela da Gubruj suviše otkriju u ruševinama Središta Haulet.

Ne još.

"Postavili su logor pod ruševinama glavne zgrade", rekao je Bendžamin. "Baš tamo gde smo i očekivali da će se posaditi."

Ataklena je sa nelagodnošću pogledala njegov čvrsti noćni dvogled. "Jesi li siguran da ta sprava ne može biti otkrivena?"

Bendžamin je klimnuo, ne podižući pogled. "Aha. Postavljali smo ovakve instrumente na padine tačno pred gasne robote, a oni uopšte nisu reagovali. Već smo suzili listu materijala koji neprijatelj može da nanjuši. Uskoro..."

Prekinuo je i ukočio se. Ataklena je osetila njegovu iznenadnu napetost.

"Šta je bilo?"

Čim se sagnuo niže. "Vidim prilike kako se kreću između drveća.

To mora da naši zauzimaju položaje. Sad ćemo videti jesu li ti bojni roboti programirani onako kako ste očekivali."

Onako zanesen, Bendžamin joj nije ponudio dvogled. Toliko o ponašanju štićenika prema pokrovitelju, pomislila je Ataklena. Uostalom, nije joj ni bilo važno. Više je volela da ispruži svoja čula.

Na ivici doline osećala je tri različite vrste dvonožaca kako se raspoređuju oko pohoda Gubrua. Ako ih je Bendžamin primetio, sigurno su prilično unutar dometa osetljivih neprijateljskih stražarskih plovaka.

Pa ipak, roboti nisu ništa učinili! Proticale su sekunde, a rotirajuće kugle nisu otvorile vatru na prilike koje su se približavale kroz šumu. Niti su probudili svoje usnule gospodare.

Uzdahnula je dok je nada u njoj rasla. Najvažnija informacija bila je ograničenost mašinerije. Činjenica da su se i dalje samo tiho okretale govoriла joj je bezbroj stvari o onom što se dešava ne samo ovde na Gartu, nego i drugde, iza zvezdanog neba koje joj je svetlucalo nad glavom. Govorilo joj je mnogo o Pet Galaksija kao celini.

Još ima zakona, pomislila je. Gubru se obuzdavaju.

Kao i mnogi drugi fanatični klanovi, Savez Gubrua nije se čedno pridržavao propisa planetno-ekološkog ponašanja. Znajući za njihovu upornu paranoju, bilo joj je jasno da bi programirali svoje zaštitne robote na jedan način ako pravila još važe, a na sasvim drugi ako su srušena.

Da je kaos potpuno zahvatio Pet Galaksija, Gubru bi radije programirali svoje mašine da sterilišu stotine hektara tla nego da dozvole ikakvo ugrožavanje svojih pernatih tela.

A ako Zakoni važe, neprijatelj se još nije usuđivao da ih prekrši - ta ista pravila mogla bi da zaštite i njih, ako se vetrovi rata okrenu na drugu stranu.

Pravilo devet stotina dvanaest: Kad god je moguće, nezaraćene strane moraju biti pošteđene. To je važilo i za nezaraćene vrste, čak pre nego za pojedince, naročito na svetovima pogođenim katastrofom kao što je Gart. Lokalne vrste štitila je tradicija stara milijardama godina.

"Zarobljeni ste u sopstvenim pretpostavkama, bednici odvratni",

promrmljala je na galaktinskom sedmom. Gubru su očito programirali svoje naprave da paze na spoljašnje znakove razuma - fabrički proizvedeno oružje, odeću, mašine - ni ne pomišljajući na to da bi neprijatelj mogao da ih napadne nag, nerazlučiv od šumskih životinja!

Pomislila je na Roberta i nasmešila se. To je bila njegova zamisao.

Preko neba se širilo sivo praskozorje, postepeno zasenjajući slabije zvezde. Levo od Ataklene, postarija šima, Elen So, lekar, gledala je svoj metalni sat. Značajno je kucnula po njemu. Ataklena je klimnula, dopuštajući nastavak plana.

Doktor So je sastavila dlanove oko usta i ispustila visok, izuvijan krik - zov ptice fijalu. Ataklena nije čula zvuk tetiva kad je trideset samostrela opalilo. Ipak se ukočila. Ako su se Gubru odlučili za stvarno istančane robote...

"Bravo!" Bendžamin je likovao. "Šest plovaka se raspalo na komade! Svi roboti su uništeni!"

Ataklena je ponovo prodisala. Robert je bio tamo dole. Sad bi možda i mogla da poveruje da on i ostali imaju nekakve izgled. Dodirnula je Bendžaminovo rame i čim joj je nevoljno prepustio dvogled.

Neko mora da je primetio gašenje ekrana. Uz tiho brujanje, podigao se gornji otvor na jednom transporteru. Prilika pod šlemom provirila je da se osvrne po tihoj livadi i uzbuđeno zamahala kljunom kad je uočila ostatke najbližeg stražarskog robota. Kroz okolno granje proneo se nagli pokret. Vojnik se okrenuo sa izvučenim laserom kad je nešto skočilo sa najbližeg drveta. Plava munja sevnula je prema tamnoj prilici.

Promašaj. Zbunjeni Gubru nije mogao da prati nejasni obris koji nije ni leteo ni padao, nego se zanjihao preko čistine na kraju livane! Laser je blesnuo još dvaput, a onda je vojnik bio izgubljen. Začulo se krckanje kad je tamna prilika obmotala noge oko mršave ptice i slomila joj kičmu.

Ataklenin trostruki puls se ubrzao kad je videla Robertov obris kako se uspravlja na kupoli tenka, iznad zgužvanog tela vojnika Kandže. Dao je znak podizanjem ruke i čistina je odjednom bila

ispunjena prilikama u trku.

Šimpanze su žurno prolazile između tenkova i transportera, noseći zemljane boce. Iza njih su pristizale krupnije prilike sa velikim zavežljajima. Ataklena je čula kako Bendžamin mrmlija nešto za sebe. Ona je rešila da uključi gorile u operaciju i ta odluka nije bila oduševljeno pozdravljena.

"...trideset pet... trideset šest..." Elen So je poluglasno odbrojavala sekunde. Pod sve jačom svetlošću zore videli su šimpanze kako se veru na tuđinska vozila. Ovo je bilo treće kockanje. Hoće li iznenađenje dovoljno odložiti neizbežnu reakciju?

Sreća ih je izdala posle trideset osam sekundi. Začulo se zavijanje sirena - prvo iz glavnog tenka, a onda iz pratećeg.

"Pazi!" povikao je neko tamo dole.

Čupavi napadači pojurili su ka drveću kad su se vojnici Kandže promolili iz transportera, sejući iz pušaka razorne zrake. Šimpanze su padale uz vrisak, udarajući po zapaljenom krznu, ili bi se tiho skljkali na zemlju, probijeni od leđa do grudi. Ataklena je skupila koronu da se ne bi onesvestila od njihovog ropca.

Sada je prvi put prisustvovala pravom ratu. Izgledalo joj je da ovde nema mesta šalama - sve je bilo samo patnja i besmislena, užasna smrt.

A onda su i vojnici Kandže počeli da padaju. Ptice su skakutale unaokolo, tražeći mete koje su nestale među drvećem, a projektili su ih obarali jednu po jednu. Vojnici su podesili svoje oružje da traga za izvorima energije, ali unaokolo nije bilo nijednog lasera ka kome bi se zraci uputili, nijednog puls-emitora, čak ni hemijskog oružja... a samostreli su zujali kao komarci. Gubrući su se jedan po jedan trzali i padali.

Prvo jedan tenk, pa onda drugi, podigli su se na rastućoj struji vazduha. Glavno vozilo se okrenulo, a iz trostrukih cevi blesnuli su kroz šumu smrtonosni mlazevi.

Za trenutak je izgledalo da vrhovi visokog drveća lebde u vazduhu dok im sredina eksplodira, a onda bi se uputili ka tlu u oblaku dima i iverja. Zategnute puzavice šibale su na sve strane kao obezglavljene zmije, prskajući unaokolo teško stečenu tečnost. Šimpanze su vrištale padajući sa uništenih grana.

Da li je vredno ovoga? Da li je išta vredno ovoga?

Ataklena je za trenutak raširila koronu otežalu od emocija i osetila je da se u njoj uobličava glif. Ljutito je odbacila nedovršeni sklop, odgovor na svoje pitanje. Sada joj nisu bile potrebne nasmejane timbrimske zajedljivosti. Želela je da zaplače, kao ljudi, ali nije znala kako se to čini.

Šuma je bila ispunjena strahom, a lokalne životinje bežale su od uništenja. Neke su pretrčale preko Ataklene i Bendžamina, cičeći od očajničke potrebe da panično uteknu. Prečnik smrtonosnog kruga se širio jer su strašna vozila pucala na sve što se vidi. Svuda su bili eksplozije i plamen.

A onda, isto tako naglo kao što je otvorio vatru, glavni tenk je začutao! Jedan po jedan, topovi su dostigli belo usijanje i zamukli. Polovina buke je zamrla.

Druga bojna mašina imala je, izgleda, slične probleme, ali je pokušala da nastavi vatru uprkos cevima koje su pucketale i topile se.

"Lezi!" uzviknuo je Bendžamin i povukao Ataklenu dole. Odred na padini se sklonio u poslednjem trenutku pre nego što je drugi tenk eksplodirao u veličanstvenom blesku. Iznad glava su im se razleteli delovi metala i plastičnog oklopa.

Ataklena je zatreptala da bi razbistrila vid. U trenutku zbunjenosti od preopterećenja čula, upitala se zašto je Bendžamin toliko opsednut leglima i ležanjem.

"Drugi je gotov!" povikao je neko. I stvarno, kad je Ataklena opet bila u stanju da pogleda, jasno se video stub dima iz prednjeg dela glavnog tenka. Iz kupole su dopirali zvuci lomljave i ona, izgleda, nije mogla da se okreće. Sa smradom spaljenog bilja izmešao se oštar miris korozije.

"Uspelo je!" likovala je Elen So. Uzverala se na zaklon i odjurila da se postara za ranjenike.

Bendžamin i Robert predložili su da se partola onesposobi hemikalijama. Ataklena je preinačila plan da bi ga iskoristila u svoje svrhe. Nije želela mrtve Gubrue, kao do sada. Ovaj put ih je htela žive.

I imala ih je, zarobljene u vozilima, nesposobne da se kreću i

bore. Komunikacione antene bile su istopljene, a ionako je u isto vreme počeo i napad u Dolini. Komanda Gubrua imala je dovoljno briga i kod kuće. Potrajaće dok ovde stigne pomoć.

Neko vreme trajala je tišina prekidana samo padanjem biljnih ostataka na tle. Prašina se polako slegala.

A onda se začuo rastući hor piskavih krikova - uzvici radosti koji su ostali neizmenjeni još od vremena pre nego što je čovečanstvo počelo da se poigrava genima šimpanza. Ataklena je čula još jedan zvuk... visoki, izvijeni, likujuć zov - Robertov 'tarzanski' uzvik.

Dobro je, pomislila je. Dobro je znati da je preživeo sveto ubijanje.

Sad samo kad bi se, po planu, sklonio od pogleda!

Šimpanze su se pomaljale iza srušenog drveća. Neki su požurili da pomognu Eleni So oko ranjenika, a ostali su zauzeli položaje oko onesposobljenih vozila.

Bendžamin je pogledao na severozapad, gde su poslednje zvezde bledele pred zoru. Iz tog pravca čulo se slabo tutnjanje nalik na rat. "Pitam se kako se drže Fiben i njegovi gradski momci", rekao je.

Ataklena je prvi put raširila koronu. Konačno oslobođena, isprela je glif kuhunagara... srž odložene neodlučnosti. "To je van našeg saznanja", odgovorila je. "Mi treba da delujemo ovde, na ovom mestu."

Podigla je ruku i dala pozadinskim jedinicama znak za pokret.

46. FIBEN

Iz Doline se dizao dim. Raštrkane vatre tinjale su u njivama i voćnjacima, garaveći jutro koje je postajalo bledo i nejasno.

Stotinu metara visoko u vazduhu, posađen na grub drveni okvir ručno napravljenog zmaja, Fiben je poljskim dvogledom osmatrao raštrkane okršaje. Borbe u Dolini nisu stajale nimalo dobro. Operacija je bila planirana kao brza pobuna sa još bržim povlačenjem - najbolji način da se naškodi neprijatelju. No, sve se pretvorilo u poraz.

A sad se oblak spuštao, kao da je preopterećen tamnim dimom i tonjenjem njihovih nada. Uskoro neće moći da vidi dalje od kilometra.

"Fibene!"

Ispod njega, ulevo, nedaleko od uglaste senke zmaja, mahala mu je Gejlet Džons. "Fibene, vidiš li ikoga iz grupe C? Jesu li udesili stražarnicu Gubrua?"

Naglašeno je odmahnuo glavom.

"Ni traga od njih!" doviknuo je. "Ali vidim prašinu od neprijateljskih odreda!"

"Gde? Koliko ih je? Daćemo ti veću visinu da bi bolje..."

"Nikako!" proderao se. "Spustiću se!"

"Ali potrebni su nam podaci..."

Odlučno je odmahnuo glavom. "Svuda okolo su patrole! Moramo da bežimo!" mahnuo je šimpanzama koji su kontrolisali uže za visinu.

Gejlet se ugrizla za usnu i klimnula. Počeli su da ga privlače.

Kako je napad jenjavao i komunikacije propadale, Gejlet je sve paničnije tražila informacije. Zapravo, nije mogao da je krivi zbog toga. I on je želeo da zna šta se dešava. Tamo su mu bili prijatelji! No, sada bi možda bilo bolje da spasavaju sopstvenu kožu.

A sve je tako dobro krenulo, pomislio je dok se letelica polako spuštala. Ustanak je počeo kad su šimpanze-radnici, zaposleni na gradilištu kod Gubrua, aktivirali eksplozive koji su pažljivo švercovani tokom protekle nedelje. Na pet od osam položaja podizale su se

prema jutarnjem nebu sasvim zadovoljavajuće dimne perjanice.

No, počele su da se ispoljavaju prednosti tehnologije. Bilo je naprosto zapanjujuće kojom su brzinom neprijateljski odbrambeni sistemi odgovorili, koseći gerilske ekipe pre nego što su, zapravo, i počele operaciju. Koliko je znao, ni jedna jedina važnija tačka nije zauzeta, a kamoli odbranjena.

Sve zajedno, stvari nisu stajale nimalo dobro.

Fiben je bio primoran da pođe zmajem uz vetar dok je gruba naprava propadala. Zemlja mu se naglo približavala, pa je podvio noge da se bolje spusti. Prizemljio se uz tresak. Čuo je kako se neko drveno rebro lomi kad je krilo primilo najveći deo udara.

Pa, bolje njegovo nego moje. Fiben je stenjao dok se oslobađao oklopa i izvlačio iz debelog, ručno tkanog materijala. Pravi deltaplan, sa složenim podupiračima i krilima od čelistike, svakako bi bio neuporedivo bolji. No, još se nije tačno znalo koje industrijske materijale neprijatelj može da otkrije. Zato je insistirao na ručno izrađenim - i trapavim - zamenama.

Krupni, izbrazdani čim po imenu Maks stražario je malo dalje, sa zarobljenom puškom Gubrua u šaci. Pružio mu je ruku. "Jesi dobro, Fibene?"

"Da, Makse, sasvim. Hajde da slomimo ovo."

Ekipa je požurila da rastavi zmaja i skloni ga pod obližnje drveće. Letelice Gubrua zujale su im nad glavom još od kako je zlosrećni napad počeo, pre zore. Zmaj je bio gotovo beznačajan, gotovo nevidljiv na radaru ili infracrvenom. Ipak, bilo bi izazivanje sudbine ako bi ga tako koristili usred bela dana.

Gejlet ih je sačekala na ivici voćnjaka. Nije bila baš voljna da poveruje u tajno oružje Gubrua - sposobnost da otkriju industrijsku opremu. No, Fiben ju je ubedio da učini neke ustupke. Šima je nosila poludugački ogrtač preko kratkih pantalona i ručno izrađene tunike. Uz grudi je prigrllila blok i olovku.

Bilo je potrebno mnogo ubeđivanja da bi ostavila kod kuće prenosni data-ekran.

Ako je Fiben ma i za trenutak uobrazio da vidi olakšanje na njenom licu kad se izvukao iz krša, sada bi se razuverio. Ponašala se krajnje službeno.

"Šta si video? Koliko je pojačanje neprijatelj doveo iz Port Helenije? Koliko se Josuov odred približio satelitskoj anteni?"

Koliko je sjajnih šimpanza poginulo ovog jutra, a ona se brine samo za svoje proklete podatke!

Čvorna tačka protivsvemirske obrane bila je jedna od nekoliko mogućih meta. Sve do sada, nekoliko tričavih zaseda u planinama jedva je privuklo pažnju neprijatelja. Fiben je zahtevao da prvi napad bude stvarno veliki. Nikad više neće zateći neprijatelja ovako nespremnog.

A Gejlet je ipak usredsredila akciju u Dolini na svoje posmatrače, a ne na borce. Za nju su podaci bili važniji od štete koju bi mogli naneti neprijatelju. Na Fibenovo iznenađenje, General se složila sa tim.

Odmahnuo je glavom. "U tom pravcu ima mnogo dima, pa mi se čini da je Josu nešto postigao." Počeo je da stresa prašinu. Ručno tkani kombinezon bio je pocepan. "Video sam brojna neprijateljska pojačanja. Sve je tu." Značajno se kucnuo po čelu.

Gejlet je iskrivila lice. Očito je htela da sve čuje odmah, ali po planu je trebalo prvo pobeći odavde. Već su strašno kasnili. "Dobro, ispitaćemo te kasnije. Zasad moramo da prekinemo razgovor."

Mora da se šališ, sarkastično je pomislio Fiben. Okrenuo se. "Momci, je li ta skalamerija zakopana?"

Trojica čimova iz zemaljske posade nabacivali su nogama lišće na nisko ispupčenje ispod korenja sočne-zove. "Gotovo, Fibene." Pošli su da uzmu puške sklonjene iza drugog drveta.

Fiben se namrštio. "Možda je bolje da ih se otarasimo. To je zemljanska izrada."

Gejlet je ljutito odmahнула glavom. "A šta da uzmemo umesto njih? Šta možemo postići sa pet-šest pušaka otetih od Gubrua? Mogu da napadnem neprijatelja naga ako treba, ali ne bez oružja!" Smeđe oči su joj plamtele.

I Fiben je pobesneo. "Ti možeš da napadneš? Pa što onda ne pođeš na proklete ptice sa svojom olovkom? To ti je omiljeno oružje."

"Nije pošteno! Moram da beležim jer..."

Nije završila rečenicu. Prekinuo ih je Maksov uzvik. "U zaklon!"

Iznenadni zvižduk prosečenog vazduha pretvorio se u prasak kad

je nešto belo projurilo tik iznad vrhova drveća. Otkinuto lišće uskovitlalo se i odletelo čak na livadu. Fiben se nije sećao kako je skočio iza čvornovatog korena drveta, ali provirio je iza njega na vreme da vidi tuđinski brod kako se podiže i zaokreće oko obližnjeg brda, a onda počinje manevar povratka.

Osetio je Gejlet uz sebe. Maks je bio dalje levo, već visoko na drvetu. Ostali su se prostrli po zemlji sa desne strane, bliže ivici voćnjaka.

Fiben je video kako jedan od njih podiže pušku prema brodu koji se približavao.

"Ne!" povikao je, svestan da je već prekasno.

Ivica livade je eksplodirala. Grudve zemlje poletele su prema nebu, kao da ih bacaju besni demoni. Vrtlog je u trenu prokrčio put kroz drveće, bacajući na sve strane komade lišća, granja, zemlje, mesa i kostiju.

Gejlet je otvorenih usta zurila u kaos. Fiben se bacio preko nje trenutak pre nego što je putujuća eksplozija prešla preko njih. Preživelo drveće treslo se od strujanja uzvitlanog vazduha. Osetio je da mu na leđa pada kiša otpadaka.

"Hmmm-mmmmff!"

Ispod njegove ruke promolilo se Gejletino lice. Dahtala je. "Nosi se s mene da me ne udaviš, ti smrdljivi, buvljivi, umoljčani..."

Fiben je video da neprijateljski brod nestaje iza brda. Brzo je ustao. "Hajde", rekao je i povukao je na noge. "Moramo da bežimo odavde."

Njene živopisne psovke naglo su prestale kad se ispravila. Dahnula je pred prizorom moći oružja Gubrua, piljeći kao neko ko ne može da veruje u užas pred sobom.

Iverje je bilo potpuno izmešano sa užasnim ostacima trojice nesuđenih ratnika. Njihove puške ležale su razbacane usred haosa.

"Ako 'oćeš da uzmeš nešto od toga, seko, staraj se sama za sebe."

Gejlet je zatreptala, odmahнула glavom i bezglasno oblikovala jednu reč. Ne. Sad je bila ubeđena.

Onda se naglo okrenula. "Makse!"

Pošla je prema mestu gde su poslednji put videli njenog

ogromnog, odanog slugu. Istog časa začula se duboka tutnjava.

Fiben ju je zaustavio. "Vojni transporteri. Nemamo vremena. Ako je živ i ako može da pobegne, pobeći će i sam. Hajdemo!"

Grmljavina ogromnih brodova sve se više približavala. Gejlet je ipak oklevala. "Za ime Beskrajona, pa treba da sačuvaš svoje beleške!" počeo je da je ubeđuje.

To je upalilo. Pustila ga je da je odvuče. Nekoliko koraka spoticala se za njim, a onda je uhvatila tempo. Počeli su da trče zajedno.

Dobra cura, pomislio je Fiben dok su zamicali pod drveće. Možda je gnjavator, ali bar ima petlju. Prvi put je videla nešto ovakvo, a nije se čak ni ispo vraćala.

Je li? Negde u njemu javio se drugi glas. A kad si ti video nešto ovakvo? Svemirske bitke su fine i čiste u poređenju sa ovim.

Priznao je sebi da mu nije pozlilo samo zato što nije hteo da ga ona vidi takvog. Nikad joj ne bi priredio to zadovoljstvo.

Zajedno su pregacali preko blatnjavog potoka i potražili zaklon što dalje odatle.

47. ATAKLENA

Sad je sve zavisilo od Bendžamina.

Ataklena i Robert gledali su iz zaklona na brdu kako se njihov prijatelj približava konvoju Gubrua prikovanom za zemlju. Bendžamina su pratila još dvojica šimpanza. Jedan je visoko držao zastavu primirja. Simbol je bio isti kao i znak Biblioteke - zrakasta spirala galaktinske civilizacije.

Izaslanici šimpanza skinuli su ručno tkanu odeću i sad su bili uparađeni u srebrnaste svečane plašteve, iskrojene onako kako priliči dvonošcima njihovog oblika i statusa. Trebalo je hrabrosti za takvo ponašanje. Iako su vozila ostala onesposobljena - više od pola sata nije bilo nikakvog znaka delatnosti u njima - troje šimpanza sigurno se pitalo šta će neprijatelj preduzeti.

"Dajem deset na jedan da će ptice prvo poslati robota", promrmljao je Robert, ne skidajući pogled sa prizora u dolini.

Ataklena je odmahнула glavom. "Nema klađenja, Roberte. Pogledaj, vrata na središnjem brodu se otvaraju."

Iz svoje osmatračnice mogli su da vide celu čistinu. Ostaci zgrada Središta Haulet sumorno su se nadnosila nad jednim tenkom koji se još dimio. Njegov par, sa opuštenim, beskorisnim topovskim cevima, ležao je naheren na izgužvanim ventilima za potisak.

Između dve uništene bojne mašine, iz jednog onesposobljenog transportera, pojavila se lebdeća prilika.

"Tako je", gadljivo je šmrknuo Robert. Pred njima je stvarno bio robot. I on je nosio zastavu - na lepršavoj tkanini video se isti simbol zrakaste spirale.

"Proklete ptice neće priznati da su šimpanze išta viši od kišnih glista, sve dok ne budu morale", promumlao je. "Pokušaće da pošalju mašinu na pregovore. Valjda Bendžamin pamti šta treba da učini."

Ataklena mu je spustila ruku na rame, delom i da bi ga podsetila na to da ostane tih. "Zna on", tiho je rekla, "a sa njim je i Elen So da mu pomogne." Ipak su oboje osećali sličnu bespomoćnost dok su posmatrali. Ovo je bio posao pokrovitelja. Od šticećenika ne treba

tražiti da se sami suočavaju sa takvim situacijama.

Lebdeća naprava - očito robot za prikupaljanje uzoraka, sada na brzinu prilagođen za diplomatske poslove - zaustavila se četiri metra od šimpanza koji su već stali i zaboli zastavu u zemlju. Iz robota je doprlo piskavo, nervozno kreštanje koje Ataklena i Robert nisu mogli da razaberu. Ton je u svakom slučaju bio bespogovoran.

Dvoje šimpanza je ustuknulo, nervozno se kezeći.

"Hajde, Bene, možeš ti to!" zastenjao je Robert. Ataklena je videla čvornovata ispupčenja na njegovim mišićavim rukama. Da su to timbrimske žlezde za promenu umesto... Stresla se od nedorečenog poređenja i ponovo se zagledala u prizor ispod njih.

Bendžamin je ostao potpuno nepomičan, očito ne obraćajući pažnju na mašinu. Čekao je. Tirada je konačno prestala. Za trenutak je vladala tišina, a onda je Bendžamin načinio jednostavan pokret rukom - baš onako kako ga je Ataklena naučila - prezrivo isključujući neživi oblik iz bavljenja poslovima razumnih bića.

Robot je ponovo zakreštao, ovaj put glasnije i pomalo očajnički.

Šimpanze su jednostavno stajale i čekale, ne udostojivši se čak ni da odgovore mašini. "Kakvi maniri", uzdahnuo je Robert. "Dobro je, Bene. Pokaži im da imaš dostojanstvo."

Prolazili su minuti. Ništa se nije dešavalo.

"Ovaj konvoj Gubrua pošao je u planine bez psi štitova!" iznenada je objavila Ataklena. Dodirnula je desnu slepoočnicu dok joj je korona mahala. "Ili su štitovi oštećeni u napadu. U svakom slučaju, mogu ti reći da su se unervozili."

Okupatori su još imali neke senzore. Možda su otkrili pokrete u šumi i približavanje glasnika. Druga udarna grupa uskoro će stići sa modernim oružjem.

Pokret otpora držao je svoju najveću silu u rezervi, radi iznenađenja. Antimaterija ima rezonancu kojom se otkriva izdaleka. Sad je bio trenutak da se pokažu sve karte. Sada neprijatelj zna da nije bezbedan, čak ni u oklopljenim vozilima.

Iznenada, nimalo ceremonijalno, robot se podigao i odleteo do središnjeg transportera. Posle kratke pauze vrata su se ponovo otvorila i pojavilo se dvoje novih izaslanika.

"Kvakoi", objavio je Robert.

Ataklena je zaustavila glif sirtunu. Njen ljudski prijatelj stvarno je imao sklonost da objavljuje očigledne stvari.

Čupavi, beli četvoronošci, odani štićenici Gubrua, približili su se mestu pregovora, uzbuđeno međusobno pućpuričući. Izgledali su ogromni kad su se zaustavili pred troje šimpanza. Jedan je oko debelog, pernatog vrata nosio emitor, ali automatski prevodilac je ćutao.

Troje šimpanza prekrstilo je ruke na grudima i naklonilo se kao jedan, saginjući glave pod uglom od oko dvadeset stepeni. Onda su se ispravili i stali da čekaju.

Kvakoi su samo stajali. Bilo je jasno ko koga prenebregava ovaj put.

Ataklena je kroz dvogled videla da Bendžamin govori. Bilo joj je strašno što gleda sve ovo bez mogućnosti da išta čuje.

U svakom slučaju, čimove reči postigle su učinak. Kvakoi su počeli da krešte i poskakuju od besa. Kroz emitor su dopirale suviše tihe reči da bi ih čuli i na brdu, ali ishodi su bili gotovo trenutni. Bendžamin nije sačekao kraj govora. On i njegovi pratioci pokupili su zastavu, okrenuli se i odmarširali.

"Dobar mali", zadovoljno je rekao Robert. Dobro je poznavao šimpanze. Mora da ih strašno svrbe leđa, negde između lopatica, pa ipak su se smireno kretali.

Glavni Kvako prekinuo je govor. Zapanjeno je piljio za šimpanzama, a onda je počeo da poskakuje i ispušta oštre krike. I njegov sadrug izgledao je uznemireno. Sad se i na brdu čuo pojačani glas iz emitora kako naređuje "...vratite se!..." ponovo i ponovo.

Šimpanze su nastavile da hodaju ka drveću sve dok, konačno, Ataklena i Robert nisu čuli magičnu reč.

"...vratite se...MOLIM VAS!..."

Čovek i Timbrimka pogledali su se i nasmešili. Ovo je već bilo pola pobede.

Bendžaminova grupa naglo se zaustavila. Okrenuli su se i polako pošli nazad. Ponovo su postavili spiralni zrak i stali ćutke, čekajući. Konačno, drheći od onog što je za njih sigurno bilo strašno poniženje, izaslanici su se naklonili.

Naklon je bio sasvim plitak - zapravo samo savijanje dva od četiri kolena - ali poslužio je svrsi. Ugovorni štićenici Gubrua priznali su ugovorne štićenike ljudi kao sebi ravne. "Verovatno bi radije izabrali smrt od ovoga", šapnula je Ataklena sa strahopoštovanjem, iako je baš ona isplanirala sve ovo. "Kvakoi su stari skoro šezdeset hiljada zemljanskih godina. Neo-šimpanze su razumni jedva tri stoleća, i još su štićenici samoniklih." Znala je da njene reči neće uvrediti Roberta. "Kvakoi su dovoljno odmakli u Uzdizanju da umesto ovoga radije izaberu smrt. Mora da su i oni i Gubruu potpuno izgubljeni, pa nisu razmislili o posledicama. Verovatno ne mogu da poveruju šta im se dešava."

Robert se iscerio. "Čekaj samo dok čuju ostatak. Požaliće što nisu izabrali lakši način."

Šimpanze su uzvratile naklonom pod istim uglom. Kad je bolna formalnost bila prebrođena, jedan ogromni Kvako brzo je progovorio. Emitter je mrmljao prevod na englički.

"Kvakoi verovatno traže da govore sa vođama operacije", pretpostavio je Robert i Ataklena se složila sa njim.

Bendžamin je odao nervozu jer je koristio ruke dok je govorio. No, to i nije bio problem. Pokazao je ruševine, pa uništene tenkove, pa bespomoćne transportere i šumu svuda unaokolo, gde su se osvetoljubivi odredi sakupljali da završe započeti posao.

"Kaže im da je on vođa."

To je bio scenario, naravno. Ataklena ga je napisala i stalno se pri tom čudila lakoći kojom je prešla sa istančane timbrimske umetnosti prikrivanja na mnogo direktniju ljudsku tehniku otvorenog laganja.

Bendžaminovi gestovi pomogli su joj da prati razgovor. Pomoću empatije i mašte mogla je da dopuni ostalo.

"Izgubili smo svoje pokrovitelje", vežbao je Bendžamin dok se pripremao. "Vi i vaši gospodari ste nam ih oduzeli. Nedostaju nam i želimo da nam se vrate. Znamo da oni ne bi bili ponosni kad bismo samo bespomoćno žalili. Samo delovanjem možemo pokazati koliko smo dobro uzdignuti.

Zato postupamo onako kako su nas oni naučili - ponašamo se kao razumna bića sa mislima i čašću.

Zato, u ime časti, i po ratnim protokolima, zahtevam da ih vi i vaši

gospodari pustite, ili se suočite sa posledicama našeg legalnog i opravdanog besa!"

"Ide mu", šapnula je Ataklena napola u čudu.

Robert se zagrcnuo, pokušavajući da se ne nasmeje glasno. Kvakoi kao da su postajali sve više i više zbunjeni sa svakom Bendžaminovom reči. Kad je završio, pernati četvoronošci počeli su da poskakuju i skiče. Naduveno su galamili i bunili se.

Bendžamina to nije prevarilo. Pogledao je na sat i izgovorio tri reči.

Kvakoi su smesta prestali da galame. Mora da su im stigla naređenja, jer su se brzo naklonili, okrenuli i odgalopirali u središnji transporter.

Sunce se podiglo iznad niza brežuljaka na istoku. Kroz proređeno drveće probijali su se pečati jutarnjeg svetla. Na terenu za pregovore postalo je toplo, ali šimpanze su stajale i čekale. Bendžamin je povremeno gledao na sat i objavljivao koliko je vremena preostalo.

Ataklena je na ivici šume videla svoju posebnu ekipu kako postavlja jedini projektor antimaterije koji su imali. Sigurno su ih videli i Gubru.

Čula je Roberta kako tiho odbrojava minute.

Konačno - zapravo, skoro u poslednjem trenutku - otvorila su se vrata na sva tri transportera. Iz svakog se pojavila kolona, predvođena Gubruima u blistavim ogrtačima starijih pokrovitelja. Pevali su neku piskavu pesmu, praćeni basovima svojih odanih Kvakoa.

Cela svetkovina odgovarala je drevnim tradicijama. Koreni su joj sezali u vreme pre nego što je život na Zemlji ispuzao na kopno. Nije bilo teško zamisliti koliko su Bendžamin i njegova ekipa nervozni što se pred njima postrojava gomila budućih zarobljenika. I Robertu su usta bila suva. "Ne zaboravi da se opet nakloniš", promrmljao je.

Ataklena se nasmešila, jer korona joj je davala prednost. "Ne boj se, Roberte. Neće zaboraviti." I stvarno, Bendžamin je prekrstio ruke pred sobom na način koji iskazuje duboko poštovanje mladog štićenika pred starijim pokroviteljem. Svo troje šimpanza duboko se naklonilo.

Blesak beline odao je da se Bendžamin ceri od uha do uha.

Ataklena je zadovoljno klimnula. "Roberte, tvoj narod je sjajno uspeo sa njima, i to za samo četiri stotine godina."

"Nemoj nam se diviti", glasio je odgovor. "I kad smo počeli, sve je već bilo tamo."

Zarobljene ptice poslate su pešice u Dolinu. Verovatno će ih uskoro neko već pokupiti. Ataklena je za svaki slučaj naredila da se pošalju naređenja. Oslobođeni zarobljenici moraju da stignu kući bez uznemiravanja. Ako im neki šimpanza makar dirne perje, biće stavljen van zakona, genetski materijal biće mu prosut u slivnik, a genska linija ugašena. Stvar je bila sasvim ozbiljna.

Kolona se udaljila niz planinsku stazu, a onda je počeo teži deo posla.

Ekipe šimpanza žurno su praznile napuštene brodove pre nego što stigne odred za odmazdu. Gorile su nestrpivo frktale, bišćući se i razgovarajući pokretima ruku, dok su čekali teret koji će odneti u planinu.

Ataklena je već pomerila komandno mesto nekoliko kilometara dalje, na greben prekriven pršljenastim kamenjem. Dvogledom je posmatrala kako se tovari i odvlači poslednji plen. U senci uništenih zgrada ostale su samo gotovo oglodane olupine.

Robert je, na njeno navaljivanje, otišao mnogo ranije. Sutra ga je čekao novi zadatak i trebao mu je odmor.

Razmahala se koronom i kenirala Bendžamina pre nego što je tiho tapkanje njegovih koraka po stazi moglo da dopre do nje. Kada joj se obratio, glas mu je bio natmuren.

"Generale, svetlosni signali doneli su vest da su napadi u Dolini propali. Nekoliko itijevskih gradilišta dignuto je u vazduh, ali ostatak ustanka gotovo je potpuni promašaj."

Ataklena je zatvorila oči. Očekivala je tako nešto. U dolini je bilo dosta problema sa bezbednošću. Fiben je podozrevao da u gradskom pokretu otpora ima i izdajica.

Pa ipak, Ataklena nije zabranila napad. Vrlo dobro joj je poslužio da zamaje Gubrue i zadrži njihove odrede za brzu intervenciju daleko od planine. Nadala se da privlačenje pažnje neprijatelja nije ubilo premnogog šimpanza.

"Dan se uvek uravnoteži", rekla je svom pomoćniku. Znala je da će njihove pobjede biti više simbolične. Bilo bi uzaludno i pokušavati da sa ovolikim snagama izbace neprijatelja sa planete. Pošto je sve bolje razumjevala metafore, uporedila je to sa prizorom gusenice koja pokušava da pomeri drvo.

Sve što postignemo, postići ćemo istančanošću.

Bendžamin se nakašljao da bi privukao njen pogled. "Još ne veruješ da je trebalo da ih pustimo žive", rekla je.

Klimnuo je. "Tako je, ser, ne verujem. Mislim da sam razumeo ono što ste govorili o simbolici i tome slično... i ponosan sam što smatrate da smo dobro obavili ceremoniju pregovora. Ali i dalje mislim da je trebalo da ih spalimo sve zajedno."

"Iz osвете?"

Bendžamin je slegnuo ramenima. Oboje su znali da većina šimpanza misli upravo tako. Boli ih briga za simbole. Zemljanske rase uglavom su smatrale klanjanja i precizne razlike u položaju Galaktinaca za besmislene gluposti dokone dekadentne civilizacije.

"Znate da ja ne mislim tako", rekao je Bendžamin. "Ja se slažem sa vašom logikom - o uspehu koji smo postigli što su uopšte razgovarali sa nama - ali ima još nešto."

"A šta je to?"

"Ptice su imale vremena da pronjuškaju po Središtu. Videle su tragove Uzdizanja. A možda su videle i same gorile između drveća!" Bendžamin je zatresao glavom. "Stvarno mislim da ih nismo smeli pustiti da posle toga odu", zaključio je.

Ataklena mu je stavila ruku na rame. Nije govorila, jer nije bilo ničeg da se kaže.

Kako da mu objasni?

Nad glavom joj se obrazovao silf-kun, okrećući se od zadovoljstva što stvari napreduju - stvari koje je planirao njen otac.

Nije bilo načina da objasni Bendžaminu da je povelala gorile i uključila ih u napad, jer je to korak u dugoj, zamršenoj i vrlo neslanoj šali.

48. FIBEN I GEJLET

"Dole glavu!" zarezao je Fiben.

"Prestani da se obrecuješ na mene!" prasnula je Gejlet. Podigla se toliko da joj oči budu iznad okolne trave. "Samo hoću da vidim je li..."

Prekinula je rečenicu kad ju je Fiben udario po rukama i izbio joj oslonac. Pala je uz stenjanje, ispustivši vazduh, i prevrnula se, sipajući psovke. "Ti, boginjavi, buvljivi..."

I kad joj je Fiben zatvorio usta, oči su joj bile dovoljno rečite. "Lepo sam ti rekao", prošaputao je. "Sa senzorima kakve imaju, ako ti vidiš njih, oni moraju videti tebe. Jedina mogućnost jeste da pužemo kao crvi dok ne nađemo način da se stopimo da običnim šimpanzama!"

Nedaleko odatle čulo se brujanje poljoprivrednih mašina. Taj zvuk ih je i doveo ovamo. Kad bi mogli dovoljno da se približe i izmešaju sa farmerima, možda bi uspeli da izbegnu obruč koji se zatvarao oko njih.

Koliko je Fiben znao, možda su on i Gejlet jedini preživeli iz zlosrećnog ustanka u dolini. Bilo je teško zamisliti da su planinski gerilci pod Atakleninom komandom prošli išta bolje. Sa mesta gde je ležao izgledalo je da je cela pobuna jednostavno zbrisana.

Sklonio je ruku sa Gejletinih usta. Kad bi pogled mogao da ubije, pomislio je, gledajući je u oči. Raščupana i blatnjava, nije nimalo ličila na smirenu intelektualku.

"Mislila... sam... da ... si... rekao...", prošaputala je, namerno preterujući u smirenosti, "da neprijatelj ne može da nas otkrije ako nosimo samo ručno izrađene materijale."

"Da, kad bi bili toliko lenji da računaju samo na svoje tajno oružje. Ne zaboravi da imaju i infracrvene zrake, radar, seizmički sonar, psi..." Naglo je prekinuo. Sleva im se približavalo prigušeno zujanje. Ako je to kombajn koji su već ranije čuli, možda će uspeti da se povezu na njemu.

"Čekaj me tu", šapnuo je.

Gejlet ga je zgrabila za ruku. "Ne! Idem sa tobom!" Brzo se

osvrnula i oborila pogled. "Nemoj... nemoj da me ostaviš samu."

Fiben se ugrizao za usnu. "Dobro, ali budi odmah iza mene i drži glavu dole."

Pošli su jedno za drugim, priljubljeni uz zemlju. Zujanje je postajalo sve bučnije. Uskoro je Fiben osetio slabo golicanje za vratom.

Gravitacioni motor, pomislio je, i to blizu.

Nije shvatio koliko blizu dok mašina nije izbila preko trave svega nekoliko metara dalje.

Očekivao je veliko vozilo, ali ovo je bilo taman kao košarkaška lopta i prekriveno srebrnastim i staklastim čvorićima - senzorima. Polako se njihalo na popodnevnom povetarcu i proučavalo ih.

Prokletstvo. Uzdahnuo je, seo i obeshrabreno opustio ruke. Odnekud blizu čuli su se prigušeni glasovi - sigurno vlasnici ove naprave.

"Bojna plutača, je li?" umorno je upitala Gejlet.

Klimnuo je. "Njuškalo. Jeftin model, sve mi se čini, ali dovoljno dobar da nas nađe i zadrži."

"Šta ćemo sad?"

Slegnuo je ramenima. "A šta možemo? Najbolje da se predamo."

Ipak je iza leđa preturao po prašini dok nije našao i stegao gladak kamen.

Udaljeni glasovi su se približavali. Pa šta, pomislio je.

"Slušaj, Gejlet. Kad ustanem, ti lezi. Izvuci se odavde. Oduzi svoje beleške Atakleni, ako je još živa."

Pre nego što je stigla išta da ga pita, proderao se i iz sve snage zavitlao kamen.

Nekoliko stvari desilo se odjednom. U desnoj šaci eksplodirao mu je bol. Blesak je bio toliko jak da ga je ošamutio. Kad je skočio napred, bezbroj oštrih uboda zasulo mu je grudi.

Dok je leteo prema napravi, iznenada ga je obuzelo čudno osećanje da je ovo već radio - da je već proživeo ovaj trenutak nasilja - ne jednom ili dvaput, već stotinu puta, u stotinu prethodnih života. Zapljusnuo ga je talas prepoznavanja, zakačen za nesigurnu tačku pamćenja, i potopio ga dok je leteo kroz pulsirajuće gravitaciono polje da bi se obmotao oko tuđinske naprave.

Sve oko njega otimalo se i trzalo dok je mašina pokušavala da ga zbací. Laser je nastojao da mu pogodi senku i pri tom je palio travu. Fíben se držao da sačuva goli život, a nebo se pretvorilo u mučnu zmazotinu.

Izazvani osećaj već viđenog zapravo mu je pomagao! Fíben se osećao kao da je ovo radio bezbroj puta. Neki racionalni delić uma govorio mu je da nije tako, ali pokvareno pamćenje tvrdilo je suprotno i davalo mu lažno samopouzdanje - a baš to mu je strašno bilo potrebno kad se usudio da popusti stisak povređenom desnicom i posegne za kontrolnom kutijom robota.

Zemlja i nebo su se spojili. Fíben je slomio nokat grebući ivicu poklopca i lomeći bravu. Zagrabio je unutra i dohvatio žice.

Mašina se okrenula i naherila, kao da predoseća njegove namere. Fíben je osetio da mu noge gube oslonac i landaraju. Leteo je u krug kao krpena lutka. Kad ga je i leva ruka izdala, ostao je da se drži sve manjom snagom za same žice - u krug i u krug i u krug...

U tom trenutku samo jedna stvar na svetu nije bila razmazana: sočivo robotovog lasera, tačno ispred njega.

Zbogom, pomislio je i zatvorio oči.

A onda se nešto otkinulo. Odleteo je, još držeći žice u desnoj ruci. Kad je tresnuo o zemlju, to je bilo gotovo olakšanje. Uzviknuo je i otkotrljao se u stranu da izbegne zapaljeno mesto u travi.

Bolelo ga je, naravno. Rebra su ga žigala kao da je neka ženka gorile iz Središta Haulet bila nežna sa njim cele noći. Ipak, još maločas bio je siguran da će umreti. Šta god se sad desi, lepo je biti živ.

Zažmirkao je od prašine i gara. Pet metara dalje, ostatak tuđinske sonde siktao je i poskakivao u prstenu crne, zadimljene trave. Toliko o mnogohvaljenom kvalitetu galaktinske mašinerije.

Koji li je galaktinski hohštapler prodao Gubruima ovo smeće, upitao se Fíben. Ne marim, čak i ako je to bio Jofur sastavljen od deset smrdljivih, sluzavih prstenova. Sad bih mogao i da ga poljubim, stvarno bih.

Uzbuđeni glasovi. Žurni koraci. Fíben je osetio talas nade. Očekivao je da će uništenu sondu pratiti Gubruí, ali ovo su šimpanze! Namrštio se i uhvatio za bok dok je pokušavao da ustane.

Nasmešio se.

Izraz mu se zaledio na licu kad je video ko dolazi.

"Vidi, vidi ko je ovo? Gos'n Plavi Karton glavom i bradom! Izgleda da si se i dalje bavio trčanjem sa preponama, fakultetlijo. Prosto ne shvataš kad si pobeđen."

Pred njim je stajao visok čim sa obrijanim licem i elegantno ufitiljenim brkovima. Fiben je prepoznao vođu bande Uslovnjaka iz bara 'Majmunaska posla', onog što je sebe prozvao Gvozden.

Od svih šimpanza na svetu, zašto je baš na ovog morao da naleti?

Stigli su i ostali. Na drečavim kombinezonima nosili su dodatak - bedž na grudima i rukavu, svi sa istim simbolom... ispružena kandža sa tri oštra nokta, preteći blistava na holografskoj slici.

Okupili su se oko njega, držeći prilagođene puške. Ovo su sigurno pripadnici kolaboracionističkih odreda o kojima su Fiben i Gejlet načuli da se govori.

"Sećaš me se, fakultetlijo?" Gvozden se iscerio. "Sigurno se sećaš. Ja tebe nisam zaboravio."

Fiben je uzdahnuo kad su na dva Uslovnjaka izvela na čistinu i Gejlet Džons, čvrsto je držeći između sebe. "Jesi li dobro?" Tiho je upitala. Nije mogao da razabere značenje njenog pogleda. Klimnuo je. Nije imalo šta da se kaže.

"Hajdemo, mali moji genetski lepotani", nasmejao se Gvozden i stegnuo Fibena tik iznad povredene desne šake. "Trebalo da vas upoznamo sa nekim. Ovaj put nam niko neće smetati."

Fiben i Gejlet su se zagledali, ali prekinuo ih je grub trzaj kojim je Gvozden povukao Fibenovu ruku. Nije imao snage da se upušta u uzaludno opiranje.

Kad su ga Uslovnjaci odveli od Gejlet, imao je priliku da se osvrne i utvrdi da su se nalazili na jedva koju stotinu metara od ruba Port Helenije! Samo malo dalje, dvoje šimpanza u radnoj odeći zaprepašćeno ih je gledalo sa platforme kultivatora.

Fibena i Gejlet odvučeni su prema maloj kapiji u tuđinskom zidu, barijeri koja se samozadovoljno izvijala preko polja kao mreža čvrsto stegnuta oko njihovih života.

49. GALAKTINCI

Sizeren Doličnosti odavao je nervozu meškoljenjem i poigravanjem na svom Sedalu Govora. Poluformirane budale odlagale su pojavljivanje pred njim, zadržavajući time vesti više od jednog celog planetnog dana!

Doduše, preživeli iz zasede u planini još su bili u šoku. Prva pomisao bila im je da se jave vojnoj komandi. A vojska ih je, zauzeta raščišćavanjem posledica ugušenih nemira u obližnjoj dolini, pustila da čekaju. Uostalom, šta znači bedna čarka u dalekim brdima u poređenju sa gotovo uspelim napadom na protivsvemirske odbrambene položaje?

Sizerenu je bilo jasno zašto se dešavaju takve greške, ali opet je bio izbezumljen. Događaj u planini zapravo je bio daleko značajniji od svih ostalih slučajeva pokušaja gerilske borbe.

"Trebalo je da uništite, eliminišete, prekratite sopstvene živote!"

Sizeren je krešteći odigrao ples kažnjavanja pred grupom naučnika Gubrua. Stručnjaci su još bili musavi i raščupani od dugog pešačenja kroz planinu. Sad su zbog potištenosti izgledali još jadnije.

"Prihvatanjem predaje vi ste povredili - oštetili - smanjili našu doličnost i čast", Sizeren je završio grdnju.

Da su ovo vojnici, visoki sveštenik bi zahtevao obeštećenje i od njih i od njihovih porodica. No, većina pratilaca bila je pobijena, a naučnici često manje brinu i manje znaju o doličnosti nego vojnici.

Sizeren je odlučio da im oprost.

"Ipak, vaša odluka je razumljiva - može se opravdati. Držaćemo se ishoda vaših pregovora."

Tehničari su odigrali ples olakšanja. Neće trpeti poniženje ili nešto gore kad se vrate kućama. Reč koju su dali neće biti prekršena.

Predaja će ih ipak skupo koštati. Ovi naučnici moraju smesta da napuste Gartov sistem i tokom sledeće godine dana niko ne sme da ih zameni. Osim toga, odgovarajući broj ljudi mora biti pušten iz zarobljeništva!

Sizerenu je odjednom sinula ideja. Obuzeo ga je talas retkog i

čudnog osećanja veselja. Dobro, narediće da se oslobodi šesnaest ljudi, ali šimpanze u planini neće se sastati sa svojim opasnim gospodarima. Oslobođeni ljudi biće poslani na Zemlju!

To će sigurno očuvati dostojnost pregovora. Rešenje je, doduše, skupo, ali je ipak mnogo jeftinije nego kad bi pustili ljude da vršljaju po glavnom kontinentu Garta!

Bilo je zapanjujuće i pomisliti da su neo-šimpanze postigle ono što su izveštaji iz planine govorili. Kako je to moguće? Praštićenici koje je posmatrao u gradu i dolini nisu izgledali sposobni za takve finese.

Možda je tamo napolju ipak bilo ljudi?

Misao je bila obeshrabrujuća, al Sizeren je bio siguran da je to potpuno nemoguće. Prema popisu, broj ljudi koji su nedostajali bio je ionako suviše beznačajan. Statistički gledano, i oni bi trebalo da su mrtvi.

Naravno, zaprašivanje gasom moraće da se pojača. Novi Sizeren Cene i Jemstva će se buniti, jer je ceo program ionako veoma skup. No, sada će Sizeren Doličnosti stati na stranu vojske.

Sizeren Doličnosti za trenutak je osetio nekakav pokret iznutra, više nalik na nemir. Je li to prvi znak promene polnosti? Ne bi trebalo da već počne, jer je situacija još veoma nesređena i među tri Sizerena i dalje se nije iskristalisao odnos snaga. Stapanje će morati da sačeka dok se ne ispuni doličnost, dok se ne dostigne konsenzus, dok ne bude jasno ko je najjači!

Sizeren je zacvrkutaio molitvu nestalim Praocima, a ostali su smesta složno odgovorili.

Kad bi bar postojao način da se sazna kakav tok imaju bitke, tamo u uskovitlanoj Galaksiji! Je li delfinski brod nađen? Da li se flote nekakvog saveza možda upravo približavaju Drevnima da prizovu kraj svih stvari?

Je li vreme Promene već počelo?

Kad bi bio siguran da su galaktinski zakoni stvarno nepovratno srušeni, sveštenik bi mogao da zanemari ovaj neprijatni sporazum i priznavanje razuma neo-šimpanza koje mu je time nametnuto.

Bilo je i neke utehe. Čak i kad bi imali ljude da ih vode, te poluživotinje ne bi znale da na pravi način iskoriste prednosti tog

priznavanja. Takvo je ponašanje samoniklih vrsta. Prenebregavaju istančanosti drevne galaktinske kulture, jure glavom kroz zid, koristeći neposredne načine, i skoro uvek izumiru.

Uteha, zacvrkutao je. Uteha i pobjeda.

Trebalo se postarati za još nešto - možda najvažnije od svega. Sveštenik se ponovo obratio vođi pohoda.

"U pregovorima ste pristali na uslov da napustite, izbegavate, zaobilazite to mesto."

Naučnici su otplesali potvrdu. Jedno malo mesto na površini Garta zabranjeno je za Gubru sve dok zvezde postoje, ili dok se pravila ne promene.

"Pa ipak, pre napada ste našli, otkrili, ustanovili tragove tajanstvene delatnosti, uplitanja u gene, tajnog Uzdizanja?"

I to je bio deo izveštaja. Sizeren ih je pažljivo ispitivao o pojedinostima. Bilo je vremena samo za preliminarna istraživanja, ali nagoveštaji su bili očiti. Njihovo značenje je ogromno.

Šimpanze su u planinama krili pre-razumnu rasu! Još pre invazije, oni i njihovi pokrovitelji, ljudi, počeli su Uzdizanje nove šticeeničke rase!

Tako! Sizeren je zaplesao. Podaci nađeni u timbrimskoj piramidi nisu lažni! Nekako, nekim čudom, ovaj gotovo uništen svet rodio je blago! A sad, uprkos nadmoći Gubrua na tlu i nebu, Zemljani su zadržali svoje otkriće za sebe!

Nikakvo čudo što su iz planetnog ogranka Biblioteke uklonjeni svi podaci o Uzdizanju! Pokušali su da sakriju dokaze.

Ali sada, radovao se Sizeren, sada znamo za to čudo.

"Bićete oslobođeni - slobodni - poslani kući", rekao je musavim naučnicima, a onda se obratio svojim pomoćnicima Kvakoima, okupljenim oko sedala.

"Potražite Sizerena Zraka i Kandže", bio je neobično sažet. "Recite mu da želim odmah da se sretnemo." Jedan čupavi četvoronožac smesta se naklonio i požurio da pozove komandanta oružanih snaga.

Sizeren Doličnosti mirno je stajao na sedalu, jer običaji su mu zabranjivali da stupi nogom na tle sve dok se ne izvrše sve obrede zaštite.

Povremeno se premeštao sa noge na nogu, a kljun mu je bio naslonjen na grudi dok je stajao zadubljen u misli.

Četvrti deo: IZDAJNICI

Ne krivi Prirodu, ona učini svoj deo;
čini i ti, ali po svome.

Džon Milton, 'Izgubljeni raj'

50. VLADA U IZGNANSTVU

Kurir je sedeo na kauču u uglu sale Saveta, umotan u ćebe, i srkao vrelu supu. Mladi čim povremeno bi zadrhtao, ali zapravo je izgledao samo iscrpljeno. Vlažno krzno još mu je visilo zamršeno od plivanja kroz ledenu vodu koje ga je dovelo na odredište dugog i opasnog puta.

Čudo da je uopšte stigao ovamo, pomislila je Megan Onigl dok ga je posmatrala. Od svih uhoda i diverzanata koje smo poslali na obalu sa najsavremenijom opremom, niko se nije vratio. A ovaj mali čim je uspeo, na splavu od debala, sa ručno istkanim jedrima.

I doneo je poruku od mog sina.

Megan je ponovo obrisala oči kad se setila šta joj je kurir prvo rekao pošto je proplivao kroz niz podvodnih pećina da bi stigao do njihovog skrovišta.

"Kapetan Onigl šalje vam iz-izraze poštovanja, gos'đo."

Izvukao je paket - zapečaćen vodootpornom sluzi masli-drveta - i pružio joj ga, a zatim pao onesvešćen u ruke medicinskih tehničara.

Poruka od Roberta, pomislila je u čudu. Živ je. Slobodan je. Pomaže u vođenju vojske. Nije znala da li da likuje ili da strepi od te pomisli.

Svakako treba da se ponosi. Robert je u ovom času možda jedini slobodan odrasli čovek na površini Garta. Iako je njegova 'vojska' tek nešto više od odrpane bande majmunskih gerilaca, bar su postigli više nego cela njena pažljivo okupljena grupa preostalih članova civilne zaštite.

Koliko ju je učinio ponosnom, Robert ju je isto toliko i zapanjio. Je li moguće da u tom momku ima mnogo više 'štofa' nego što je ikada mislila? Možda su nedaće izvukle dobre osobine na površinu?

Izgleda da više liči na svog oca nego što sam smela da priznam.

Sam Tenas bio je pilot zvezdanog broda koji se zaustavljao na Gartu otprilike svakih pet godina, jedan od Meganina tri muža kosmonauta. Svaki je bio kod kuće samo po nekoliko meseci - bezmalo nikad u isto vreme - a onda bi ponovo polazio na put. Druge žene možda ne bi mogle da izdrže takvu situaciju, ali ono što je bilo

dobro za pilote odgovaralo je i njenim potrebama zbog politike i karijere. Od njih trojice, samo je sa Samom Tenasom imala dete.

A nikad nisam želela da moj sin bude junak, shvatila je. Pošto sam ga onoliko kritikovala, verovatno nikad nisam želela da liči na Sama.

Da Robert nije ispao toliko sposoban, sad bi bio na sigurnom, interniran na ostrvima zajedno sa ostatkom ljudi, i provodio bi se sa svojim drugarima umesto da bude upleten u očajničku, beskorisnu bitku protiv nadmoćnog neprijatelja.

Pa, verovatno preteruje u tom pismu, pokušala je da se uteši.

Negde iza nje čuli su se sve glasniji začuđeni uzvici dok je vlada u izgnanstvu proučavala poruku, napisanu improvizovanim mastilom na kori drveta. "Prokletnici!" čula je glas pukovnika Milčampa. "Znači, tako su uvek znali gde smo i šta smeramo, čak i pre nego što bismo počeli!"

Megan je prišla stolu. "Pukovniče, molim vas kratak izveštaj."

Milčamp je pogdigao pogled. Krupni oficir civilne zaštite, crven u licu, tresao je nekoliko listova u ruci sve dok mu ih neko nije otrgao iz stiska.

"Optička vlakna!" uzviknuo je.

Megan je odmahнула glavom. "Izvinite?"

"Nafilovali su ih. Zvaka žica, telefonski kabel, komunikaciona cev... gotovo svaki elektronski aparat na planeti! Svi su udešeni da osciluju u odgovor na zrake verovatnoće koje emituju te proklete ptice..." Pukovnikov glas prekinuo se od besa. Naglo se okrenuo i udaljio od stola.

Mora da se na Meganinom licu videlo koliko je zbunjena.

"Možda bih ja mogao da objasnim, gospođo koordinator", oglasio se Džon Kajl, visok muškarac, čije je žućkasto lice odavalo da celog života putuje svemirom. Kajl je u civilu bio kapetan teretnjaka koji je saobraćao unutar sistema. I njegov brod učestvovao je u žalosnoj bici u svemiru i bio je jedan od retkih preživelih - ako je izraz bio tačan. Preopterećena, oštećena, konačno primorana da komunikacionim laserima gađa bojne planetoide Gubrua, olupina 'Esperance' stigla je nazad u Port Heleniju samo zato što se neprijatelj zadubio u učvršćivanje unutar sistema Gimelaja. Kapetan

'Esperance' sad je bio svemirski savetnik Planetnog koordinatora.

Kajl je delovao zapanjeno. "Gospođo koordinator, da li se sećate onog sjajnog posla koji smo sklopili, pre otprilike dvadeset godina, za automatsku fabriku elektronike i fotonike? Pravo malo umetničko delo, patuljasta fabrika, dušu dala za male kolonijske svetove kao što je naš."

Megan je klimnula. "Tada je vaš stric bio koordinator. Čini mi se da je vaš prvi trgovački posao i bio da završite pregovore i dovezete fabriku na Gart."

Kajl je klimnuo. Izgledao je obeshrabreno. "Jedan od glavnih proizvoda fabrike jesu optička vlakna. Bilo je ljudi koji su tvrdili da je pogodba sa Kvakoima suviše dobra da bi bila istina, ali ko bi pomislio da su ovo imali na umu? Tako daleko u budućnosti? Samo na osnovu pretpostavke da bi jednog dana mogli..."

Megan je jeknula. "Kvako! Pa oni su štićenici..."

"Štićenici Gubrua", završio je Kajl. "Proklete ptice mora da su već tada razmišljale o mogućnosti ovakvih događaja."

Megan se prisetila šta je Utakalting pokušavao da joj objasni - da su planovi Galaktinaca uvek na duge staze, strpljivi kao planete na svojim orbitama.

Još neko se nakašljao. Major Pratakultorn. Oficir zemljanske mornarice bio je nizak i nabijen muškarac. On i njegov mali odred bili su jedini preostali profesionalni vojnici posle svemirske bitke i beznadežnog pokušaja odbrane kosmodroma u Port Heleniji. Milčamp i Kajl bili su samo oficiri-rezervisti.

"Ovo je veoma ozbiljno, gospođo koordinator", rekao je Pratakultorn. "Optička vlakna iz te fabrike ugrađena su u gotovo svaki deo vojne i civilne opreme koji je proizveden na planeti. Uključena su i u gotovo svaku zgradu. Možemo li verovati nalazima vašeg sina?"

Megan je zamalo slegnula ramenima, ali nagoni političara zaustavili su je na vreme. Kako ja to da znam? - pomislila je. Ja tog momka uopšte ne poznajem. Pogledala je u malog čima koji je gotovo izgubio život da bi joj doneo Robertovu poruku. Nikad ne bi ni pomislila da Robert može da zasluži toliku odanost.

Upitala se da nije možda ljubomorna.

Oglasila se žena-marinac. "Izveštaje je potpisala i Ataklena od Timbrima", podsetila ih je Lidija Mekju. "To je još jedna potvrda."

"Bez uvrede, Lidija", odgovorio je major Pratakultorn, "ali ta Timbrimka je još dete."

"Ona je kćer ambasadora Utakaltinga!" prasnuo je Kajl. "A u opitima su joj pomagali i tehničari, šimpanze."

Pratakultorn je odmahnuo glavom. "Znači da nema stručnih svedoka."

Nekoliko članova saveta glasno je dahnuo. Jedini neo-šimpanza među njima, doktor Suzin Benirške, pocrvenela je i zagledala se u sto. Pratakultorn nije ni bio svestan da je rekao nešto uvredljivo. Znalo se da major nije nimalo taktičan. Osim toga, on je iz mornarice, pomislila je Megan. To su bile elitne zemljanske jedinice sa vrlo malim brojem šimpanza i delfina. Uostalom, i od ljudi su regrutovali uglavnom muškarce - poslednje uporište starinskog seksizma.

Kapetan Kajl počeo je da lista grubo izrezane stranice izveštaja Roberta Onigla. "Ipak, majore, morate se složiti da je scenario sasvim prihvatljiv. To bi objasnilo naše neuspehe i potpunu nesposobnost da uspostavimo kontakt sa ostrvima ili kopnom."

Major je posle nekoliko trenutaka klimnuo. "Da, prihvatljivo je. Ipak, mislim da moramo sprovesti sopstveno istraživanje pre nego što počnemo da se ponašamo kao da je istina."

"Šta nije u redu, majore?" upitao je Kajl. "Ne sviđa vam se pomisao da odbacite svoju fazičnu pušku i uzmete luk i strele?"

Pratakultornov odgovor bio je iznenađujuće miran. "Ne bi mi smetalo, ser, kad bi i neprijatelj bio opremljen na sličan način. Problem je upravo u činjenici da nije tako."

Neko vreme je vladala tišina. Kao da niko nije imao šta da kaže. Pauzu je prekinuo pukovnik Milčamp kad se vratio i lupio šakom po stolu. "U svakom slučaju, zašto bismo čekali?"

Megan se namrštila. "Kako to mislite, pukovniče?"

Milčamp je zarežao. "Mislim da naše trupe ničemu ne služe ovde dole. Svi ćemo dobiti klaustrofobiju. A u ovom času Zemlja se možda bori za goli život!"

"U međuzvezdanom prostoru ne postoji ništa slično tom pojmu u

ovom času", upleo se kapetan Kajl. "Istovremenost je običan mit. Ta predstava ugrađena je u englički i ostale jezike Zemlje, ali..."

"Oh, manite tu metafiziku!" obrecnuo se Milčamp. "Jedino je važno da možemo da pogodimo neprijatelje Zemlje!" Podigao je listove od kore drveta. "Zahvaljujući gerilcima, znamo gde su Gubruj postavili veliki deo planetnih baza. Bez obzira na to kakve prljavštine iz Biblioteke kriju pod perjem, ptičurine ne mogu sprečiti da lansiramo na njih nekoliko samonavodećih obrtnih bombi!"

"Ali..."

"Imamo tri sakrivene - u svemirskoj bici nisu korišćene i Gubruj ne mogu znati da ih imamo. Ako ti projektili mogu da posluže protiv Tandua, prokleta bila njihova srca sa sedam komora, sigurno će biti dobri i za baze Gubruja!"

"A čemu bi to služilo?" mirno je upitala poručnik Mekju.

"Možemo polomiti nekoliko kljunova Gubrujima! Ambasador Utakalting nam je rekao da je u galaktinskom ratovanju važna simbolika. Sad Gubruj mogu da se pretvaraju da se uopšte i nismo borili sa njima. Jedan simboličan udarac, tako da im nanesimo štetu, reći će čitavoj zajednici Pet Galaksija da se nama nema šale!"

Megan Onigl je nabrala nos. Progovorila je zatvorenih očiju. "Uvek mi je bilo čudno što shvatanja mojih amerindijanskih predaka tipa 'važno je ko prvi udari' imaju mesto i u hipertehnološkoj Galaksiji." Podigla je pogled. "Možda će i doći do toga, ako ne pronađemo nikakav drugi način delovanja."

"Ipak, setite se da nam je Utakalting savetovao strpljenje." Odmahnula je glavom. "Molim vas, sedite, pukovniče Milčamp. I ostali. Odlučila sam da ne protraćim snagu koju imamo na običan gest, sve dok ne budem znala da je to poslednje što možemo učiniti protiv neprijatelja."

"Setite se da su gotovo svi ljudi na planeti sada taoci na ostrvima i da im životi zavise od redovnih doza protivotrova. A na kopnu su ostale sirote šimpanze, potpuno same."

Svi oficiri u sali za sednice sedeli su opuštenih ramena. Osujećeni su, pomislila je Megan, i potpuno ih razumem.

Kad je zapretio rat, kad su počeli da planiraju načine odupiranja okupaciji, nikom nije ni palo na pamet da razmatra ovakvu

mogućnost. Možda bi neki narod iskusniji u opštenju sa Velikom Bibliotekom - tajnovitom umetnošću rata kakvu su razvili eonima stari Galaktinci - mogao bolje da se pripremi. No, taktika Gubrua onemogućila je sve njihove skromne planove za odbranu.

Nije izgovorila glavni razlog zbog koga je odbila da odobri takav simboličan potez. Ljudi su strašno trapavi u igri galaktinske istančanosti. Nepromišljeni udar mogao bi da promaši svrhu i pruži neprijatelju izgovor za još veće užase.

Kakva ironija! Ako je Utakalting u pravu, znači da je mali zemljanski brod, negde na drugom kraju Pet Galaksija, zapravo iskristalisao krizu!

Zemljani baš imaju dara da se uvale u nevolju. Uvek su bili sjajni u tome.

Megan je podigla pogled kad je stolu prišao mali čim sa kopna, Robertov kurir, još ogrnut ćebetom. Izgledao je zabrinuto.

"Kaži, Petri", ohrabrila ga je.

Čim se naklonio.

"Gos'đo, doktor kaže da treba da idem u krevet."

Klimnula je glavom. "U redu, Petri. Sigurno ćemo kasnije hteti da te još ispitujemo... da ti postavimo još poneko pitanje, ali sada bi stvarno trebalo da se odmoriš."

Petri je klimnuo. "Da, gos'đo. Hvala vam. Ali ima još nešto. Nešto što bi trebalo da vam kažem dok se još sećam."

"Da? Šta to?"

Izgledalo je da je čim u neprilici. Pogledao je u okupljene ljude, pa opet u Megan. "To je... lične prirode, gos'đo. Kapetan Onigl je tražio da to naučim i prenesem vama."

Megan se nasmešila. "No, dobro. Izvinite me za trenutak, molim vas."

Pošla je sa Petrijem na drugi kraj sobe i sela da bi gledala malog šimpanzu pravo u oči. "Kaži mi šta je Robert poručio."

Petri je klimnuo. Usredsredio se i zagledao kroz nju. "Kapetan Onigl vam poručuje da vojsku zapravo organizuje Ataklena od Timbrima."

Megan je klimnula. To joj je već palo na pamet. Robert je možda otkrio svoje nove sposobnosti i nove snage, ali on nije tip vođe i

nikad neće ni biti.

Petri je nastavio. "Kapetan Onigl vam poručuje da je važno da Ataklena od Timbrima postane počasni pokrovitelj nama šimpanzama, u pravnom smislu."

Megan je ponovo klimnula. "Mudro. Možemo da glasamo i pošaljemo poruku o tome."

Mali čim je odmahnuo glavom. "Ovaj, gos'đo... nismo mogli toliko da čekamo. Zato bi, ovaj, trebalo da vam kažem da su kapetan Onigl i Ataklena od Timbrima zasnovali... ovaj... formalni brak... ako je to prava reč. Ja..."

Začutao je kad je Megan ustala.

Plako se okrenula ka zidu i naslonila čelo na hladnu stenu. Taj dečko je prokleta budala! Deo nje je besneo.

To je bilo jedino rešenje, odgovorio je drugi deo nje.

Znači, sada sam svekrva, dodao je neki ironični glas.

Iz tog braka svakako neće dobiti unuke. Formalni brakovi između različitih vrsta nisu ni služili tome. No, bilo je drugih posledica.

Iza njenih leđa savet je nastavio raspravu. Po ko zna koji put razmatrali su mogućnosti, a ishodi su bili siromašni kao i tokom svih proteklih meseci.

Da je samo Utakalting stigao ovamo, pomislila je. Potrebno nam je njegovo iskustvo, njegova mudrost i humor. Mogli bismo da razgovaramo kao nekada. Možda bi mi on objasnio zbog čega se majke ponekad osećaju tako usamljeno.

Priznavala je sebi koliko joj nedostaje timbrimski ambasador. Nedostajao joj je više od sve trojice muževa, pa čak više, Bože oprosti, od njenog rođenog, čudnog sina.

51. UTAKALTING

Bilo je zadivljujuće posmatrati Kaulta kako se igra sa ne-vevericom, životinjicom koja je živela u ovim južnim ravnicama. Domamio je malo biće, pružajući mu zrele orahe svojim ogromnim, tenanskim šakama. Bavio se time već više od sata, dok su pod gustim krovom trnovitog žbunja čekali da umine vrelo podnevno sunce.

Utakalting se zamislio nad tim prizorom. Svemir kao da je uvek imao neko novo iznenađenje za njega. Čak i prostodušni, trapavi, predvidljivi Kault bio je beskonačni izvor iznenađenja.

Nervozno podrhtavajući, ne-veverica je prikupljala hrabrost. Napravila je još dva skoka prema ogromnom Tenancu i ispružila šapice. Uzela je jedan orah.

Neverovano. Kako je Kault to uspeo?

Utakalting se odmarao u zaparnoj senci. Nije poznavao rastinje u ovim krajevima iznad ušća gde mu se brod srušio, ali osećao je da se upoznaje sa mirisima, ritmovima, blago pulsirajućim bolom dnevnog života koji raste i teče kroz naizgled mirnu močvaru i oko nje.

Korona mu je donosila dodire sitnih grabljivica koje su čekale da prođe najtopliji deo dana, ali uskoro će nastaviti da gone još sitniji plen. Nije bilo velikih životinja, naravno, ali Utakalting je kenirao rojeve podzemnih insektoida kako kopaju kroz okolni mulj, tražeći hranu za svoju kraljicu.

Napeta ne-veverica, kolebajući se između opreznosti i halapljivosti, ponovo je prilazila Kaultovoj ispruženoj ruci.

Ne bi trebalo da bude sposoban za tako nešto. Utakalting se pitao zašto veverica veruje Tenancu, tako ogromnom, moćnom i zastrašujućem. Život na Gartu bio je nervozan, paranoičan zbog sećanja na katastrofu pod Bururalima - čija je smrtonosna senka još ležala nad stepama daleko na jugu i istoku od planina Mulun.

Kault nije mogao da umiruje stvorenjce onako kako bi to činili Timbrimi - pevanjem glifova, mekim tonovima empatije. Tenanci imaju psi osetljivosti koliko i kamenje.

Kault se obraćao životinjici svojim veoma izmenjenim dijalektom galaktinskog. Utakalting ga je oslušnuo.

"Znaš li - sliko-zvuče-prikazo - srž sudbine, svoje? Maleno? Nosiš li - gene-srž-usud - sudbine zvezdanih putnika, tvojih potomaka?"

Ne-veverica je podrhtavala, punih obraza. Izgledalo je da je životinjicu opčinila Kaultova kresta koja se dizala i spuštala, dok su mu prorezi za disanje šušтали sa svakim izdisajem. Tenanac nije mogao da opšti sa stvorenjcem onako kako bi činio Utakalting. Ipak, veverica je nekako osetila Kaultovu ljubav.

Kakva ironija, pomislio je Utakalting. Timbrimi provode ceo život usred bujice muzike života, pa ipak nije se on poistovetio sa ovom životinjicom. Ona je ipak bila jedna od ko zna koliko miliona. Zašto bi mario baš za tu jedinku?

No, Kault je voleo baš to biće. Bez empatskog čula, bez ikakve neposredne veze između dva bića, mazio ga je potpuno apstraktno. Voleo je ono što stvorenjce predstavlja - njegov potencijal.

Mnogi ljudi još tvrde da se može imati empatija bez psi sposobnosti, mozgao je Utakalting. Drevna metafora je glasila 'staviti se u nečiju kožu'. Oduvek je smatrao da je to još jedna od njihovih uvrnutih zamisli od pre Kontakta, ali sad više nije bio tako siguran. Možda su Zemljani bili negde na sredini između Tenanaca i Timbrima kad je posredi bila empatija sa drugima.

Kaultov narod strasno je verovao u Uzdizanje, u potencijal različitih životnih oblika da konačno dostignu razum. Davno izgubljeni Praoci galaktinske kulture tako su naredili, pre mnogo milijardi godina, i Tenanski klan vrlo je ozbiljno shvatio tu obavezu. Njihov beskompromisni fanatizam po tom pitanju stvarno je fantastičan. Ponekad - kao u ovoj zbrci u Galaksiji - to ih je činilo stravično opasnim.

Sada je, za divno čudo, Utakalting računao upravo na tu fanatičnost. Nadao se da će je pokrenuti na svoj način.

Ne-veverica je uzela poslednji orah sa Kaultovog otvorenog dlana i tada odlučila da joj je dosta. Mahnula je lepezastim repom i nestala u niskom rastinju. Kault se okrenuo da pogleda Utakaltinga, još šištavo dišući.

"Proučavao sam izveštaje o genomima koje su prikupili ekolozi sa

Zemlje", rekao je tenanski konzul. "Ova planeta imala je ogroman potencijal pre svega nekoliko milenijuma. Nije je trebalo predati Bururalima. Nestanak viših oblika života na Gartu strašna je tragedija."

"Nahali su kažnjeni zbog onog što su učinili njihovi štićenici, zar ne?" upitao je Utakalting, mada je dobro znao odgovor.

"Da. Vraćeni su na status štićenika i predati na usvojenje i štićenništvo jednom dobrom klanu starijih pokrovitelja. Mojem. Sve zajedno, to je vrlo tužan slučaj."

"Otkud to?"

"Otud što su Nahali, zapravo, vrlo zreo i fini narod. Jednostavno nisu razumeli kolika je tananost potrebna pri uzdizanju potpunih mesoždera i zato su tako strašno pogrešili kao pokrovitelji Bururalima. No, greška nije bila samo njihova. Galaktinski institut za Uzdizanje takođe snosi deo krivice."

Utakalting se uzdržao da se ne nasmeši na ljudski način. Umesto toga, koronom je izdigao slabi glif, nevidljiv za Kaulta. "Da li bi dobre vesti sa Garta pomogle Nahalima?" upitao je.

"Naravno." Kault je oborio krestu, što je značilo sleganje ramenima. "Mi Tenanci nismo bili ni u kakvom savezu sa Nahalima kad se desila katastrofa, naravno, ali to se promenilo kada su oni degradirani i stavljeni pod naše staranje. Sada, posle usvojenja, i moj klan nosi odgovornost za ovo ranjeno mesto. Zato je i poslat konzul ovamo - da pripazi kako Zemljani ne bi naneli još više zla ovom žalosnom svetu."

"I jesu li?"

Kault je zatvorio, pa otvorio oči. "Jesu li šta?"

"Jesu li Zemljani nešto zabrljali ovde?"

Kault je ponovo oborio krestu. "Ne. Naši narodi mogu biti zaraćeni, mislim moj i njihov, ali nisam našao nikakvu grešku koja bi se mogla upotrebiti protiv njih. Program za ekološko održavanje im je fantastičan. U svakom slučaju, nameravam da predam opširan izveštaj u vezi sa aktivnostima Gubrua."

Utakalting je bio siguran da razabire gorčinu u tonovima Kaultovog glasa. Njih dvojica već su videla znakove propadanja radova na ekološkom oporavku. Pre dva dana prošli su pored

napuštene stanice za oporavak: zamke za uzorke i kavezi za testiranje bili su pokriveni rđom. Skladišta gena su se ukvarila jer je hlađenje otkazalo.

Pronašli su ostavljenu očajničku poruku koja je govorila o izboru ekološkog pomoćnika, neo-šimpanze - odlučio je da napusti svoje mesto kako bi pomogao bolesnom kolegi čoveku. Čekalo ih je dugo putovanje do obale i protivotrova od gasa za taoce.

Utakalting se pitao jesu li uspeli. Celo mesto bilo je, izgleda, oblino zaprašeno. Do najbliže civilizacije trebalo je vrlo dugo putovati, makar i lebdećim autom.

Gubruj su očito rešili da ostave stanicu pustu. "Ako je to opšta pojava, moramo je dokumentovati", rekao je Kault. "Drago mi je što sam uspeo da vas ubedim da pođemo ka nenaseljenim krajevima, tako da sakupimo više podataka o ovim zločinima."

Ovaj put Utakalting se ipak nasmešio Kaultovom gledanju na stvar. "Možda ćemo naći nešto zanimljivo", složio se.

Nastavili su putovanje kad je sunce, Gimelaj, malo sišlo sa vrelog zenita.

Ravnice jugoistočno od planina Mulun prostirale su se kao beskrajni talasi na blago nemirnom moru, zaustavljenom u pokretu čvrstoćom zemlje. Za razliku od Doline i otvorenih prostora sa druge strane planina, ovde nije bilo ni traga od biljnog ili životinjskog sveta koji su uveli ekolozi Zemlje - samo prava bića Garta.

I prazne niše.

Utakalting je osećao premali broj vrsta preko praznina koje su zjapile u oreolu ovog predela. Pala mu je na pamet metafora o muzičkom instrumentu kome nedostaje polovina žica.

Da. Umesno. Poetski prikladno. Nadao se da je Ataklena poslušala njegov savet i da proučava ovaj osobeno zemljanski način gledanja na svet.

Sanjao je svoju kćer noćas, na dubokom, nahakieri nivou. Video ju je u snu kako pruža koronu i kenira preteću, zastrašujuću lepotu tutsunukana. Utakalting se probudio, drhteći, protiv svoje volje, kao da ga je nagon naveo da pobegne od tog glifa.

Od bilo kog drugog glifa nešto bi saznao o Atakleni - čega se boji i šta radi. Tutsunukan se samo presijavao kao srž prestrašenog

iščekivanja. Iz tog svetlucanja mogao je da razabere jedino to da je Ataklena još živa.

To će morati da mi bude dovoljno, zasad.

Kault je nosio većinu njihovog prtljaga. Krupni Tenanac hodao je ujednačenim tempom i bilo ga je srazmerno lako pratiti. Utakalting je suzbijao telesne promene koje bi mu zakratko olakšale putovanje, ali bi ga kasnije previše koštale. Pristao je samo da učini korak elastičniji i da proširi nozdrve. Sada su bile široke i pljosnate, pa su propuštale više vazduha, a zadržavale sveprisutnu prašinu.

Pred njima je, uz potok, ležao niz drvećem pokrivenih brežuljaka, samo malo dalje od putanje koja ih je vodila ka udaljenim, crvenkastim planinama. Utakalting je proverio kompas i upitao se da li bi brežuljci trebalo da mu izgledaju poznato. Ponovo je požalio zbog gubitka ličnog aparata za navođenje, koji je nestao pri padu broda. Kad bi mogao da bude siguran...

Eno ga. Zatreptao je. Je li mu se samo pričinio slabi, plavi blesak?

"Kaulte!"

Tenanac se nezgrapno zaustavio. "Hmmm?" Polako se okrenuo da bi pogledao Utakaltinga. "Nešto ste rekli, kolega?"

"Kaulte, mislim da bi trebalo da pođemo u onom pravcu. Stići ćemo do brežuljaka taman na vreme da se ulogorimo pre mraka."

"Hmmm. Malo su nam van puta." Kault je neko vreme pućkao. "No, dobro. U ovome ću vam se pokoriti." Bez odlaganja se okrenuo i pošao prema trima zelenim brdima.

Otprilike sat pre zalaska sunca stigli su do obale potoka i počeli da postavljaju logor. Dok je Kault podizao kamuflažni šator, Utakalting je testirao žitko, crvenkasto, duguljasto voće ubrano sa okolnog drveća. Džepni merač pokazao je da je hranljivo. Ukus mu je bio sladak i oštar.

Seme mu je bio tvrdo i čvrsto, očito prilagođeno da podnese želudačnu kiselinu, da prođe kroz sistem za varenje i dospe na tle sa izmetom životinje. Na mnogim svetovima to je bilo uobičajena evolucija za mnogo plodonosno drveće.

Verovatno je postojalo neko krupno biljojedno biće koje je nekada zavisilo od hrane što mu je pružalo ovo voće, a za uslugu je

uzvraćalo šireći mu seme na velikom prostoru. Ako se pelo po hranu, verovatno je imalo nekakve ruke. Možda je imalo čak i Potencijal. Ta su bića možda mogla da jednog dana postanu pre-razumna, da uđu u ciklus Uzdizanja i konačno postanu jedna istančana rasa.

No, Bururali su sve to prekinuli. Nisu izumrle samo velike životinje. Plodovi su sa drveta padali suviše blizu stabla. Tek poneki zametak uspeo je da se probije iz tvrdog semena predviđenog da omekša u želucu sada nestalih simbionata. One mladice koje su uspele da niknu, tavorile su u senci roditelja.

Ovde bi morala da stoji šuma umesto maleckog, zbijenog zasada.

Pitam se je li ovo pravo mesto, zamislio se Utakalting. Na ovoj ustalasanoj ravnici bilo je premalo znakova za orijentaciju. Osvrtao se, ali više nije video plave odbleske.

Kault je sedeo na ulazu u šator i kroz otvore za disanje zviždao neku duboku, atonalnu melodiju. Utakalting je spustio pred njega puno naručje voća i pošao dalje, prema žuborećoj vodi. Potok je tekao kroz korito poluprovidnog kamenja, odbijajući crvenkaste prelive sumraka.

Tu je našao artefakt.

Sagao se da ga uzme i stao da ga razgleda.

Kamen iz potoka, odlomljen i uglačan, naoštren na britkoj, staklastoj ivici, a tup i zaobljen na strani gde bi ruka mogla da ga uhvati...

Utakaltingova korona se razmahala. Između srebrnastih treplji ponovo se pojavio lururanu. Glif se polako okretao dok je Utakalting razgledao malu kamenu sekiru. Kad se zamislio nad njom, lururanu je uočio Kaulta kako još zviždi, malo dalje uz brdo.

Glif se napeo i poleteo prema ogromnom Tenancu.

Kameno oruđe - jedan od glavnih znakova pre-razumnosti, mislio je Utakalting. Zamolio je Ataklenu da traži tragove, jer pronosila su se govorkanja... priče o prizorima viđenim u divljoj unutrašnjosti Garta...

"Utakaltinže!"

Naglo se okrenuo, nespretno krijući artefakt iza leđa da bi pogledao krupnog Tenanca. "Da, Kaulte?"

"Ja..." Kault je izgledao nesigurno. "Metoh kanmi, butvilh... ovaj..." Kault je odmahnuo glavom. Zatvorio je i otvorio oči. "Hteo sam da pitam, jeste li testirali ovo voće i po mojim parametrima, a ne samo po vašim."

Utakalting je uzdahnuo. Koliko će ovo trajati? Imaju li Tenanci imalo radoznalosti?

Pustio je da mu gruba alatka isklizne iz ruke i padne u rečno blato gde ju je i našao. "Jesam, dragi kolega. Hranljivo je i neškodljivo, sve dok ne zaboravljate da uzimate neophodne dodatke."

Pošao je da se pridruži svom saputniku za večeru bez vatre, pod sve jačim treperenjem svetlosti Galaksije.

52. ATAKLENA

Gorile su se stuštile preko obe oštre ivice uskog kanjona, spuštajući se po ogoljenim šumskim puzavicama. Pažljivo su prošli pored zadimljenih pukotina gde su nedavne eksplozije raskinule liticu. Još je bilo opasnosti od odrona zemlje, ali ipak su žurili.

Na putu naniže prolazili su kroz svetlucave duge. Gorilama je krzno blistalo pod naslagama sićušnih kapi vode.

Na putu ih je pratila strašna tutnjava koja se odbijala od litica i prigušivala im ubrzano disanje. Isto tako, prikrla je buku bitke, prigušujući riku smrti koja je ovde besnela pre samo nekoliko minuta. Bučni vodopad za trenutak je imao takmaca, ali ne predugo.

Tamo gde je moćni vodeni tok donedavno padao i razbijao se o blistavo glatko stenje, sada je udarao o raskomadani metal i polimere. Sa litica se odronjavalo ogromno stenje i udaralo na otpad u dnu vodopada. Sada ga je i voda dalje mlela.

Ataklena je sa vrha obližnje stene osmotrila taj prizor. "Nećemo da oni saznaju kako smo to postigli", rekla je Bendžaminu.

"Vod koji smo sakrili pod vodopadom tako je obrađen da će se raspasti. Sve će biti sprano tokom sledećih nekoliko sati, ser. Kad neprijateljska pojačanja stignu ovamo, neće imati pojma kakvo lukavstvo smo iskoristili da ih navučemo u klopku."

Posmatrali su gorile kako se pridružuju odredu šimpanza ratnika koji su čačkali po ostacima tri lebdeća tenka Gubrua. Konačno, uvereni da je sve čisto, šimpanze su sklonile samostrele i počele da izvlače delove opreme, upućujući gorile da podignu ovaj kamen ili onaj deo raznesenog oklopa i sklone ga u stranu.

Neprijateljska patrola brzo je stigla, privučena mirisom skrivenog plena. Instrumenti su im govorili da se neko krije iza vodopada. To je i bilo savršeno logično mesto za sklonište - barijera kroz koju obični detektori teško mogu da prodru. Samo su se naročiti detektori rezonance uzburili, odajući Zemljane koji su odneli svoju tehnologiju tamo dole.

Da bi ih iznenadili u skloništu, tenkovi su doleteli pravo iz kanjona, zaštićeni odozgo jatom najkvalitetnijih bojnih robota i

spremni za bitku.

Jedino što ih nije očekivala neka osobita bitka. Zapravo, iza vodene struje nije uopšte bilo Zemljana. Samo navoji vlakana tankih kao paučina.

I žica detonatora.

I - smešteno svuda duž litica - nekoliko stotina kilograma nitroglicerina domaće izrade.

Vodena struja sprala je prašinu, a virovi su odneli bezbroj sitnih otpadaka. Ipak, najveći deo udarnog odreda Gubrua ležao je tamo gde se zatekao kad su eksplozije zanjihale visoke stene i ispunile vazduh kišom tamnog vulkanskog kamenja. Ataklena je ugledala čima kako proviruje iz olupine. Zakreštao je i podigao mali, smrtonosni projektil Gubrua. Uskoro se u pakete za gorile slila masa tuđinskog oružja. Krupni pre-razumni počeli su da se penju nazad kroz raznobojnu izmaglicu.

Ataklena je osmatrala uske pruge plavog neba koje su se videle kroz šumski krov. Za nekoliko minuta stići će neprijateljski odredi. Gerilci dotad moraju nestati, ili će doživeti istu sudbinu kao sirote šimpanze-ustanici u Dolini prošle nedelje.

Nekoliko izbeglica stiglo je posle poraza do planina. Fiben Boldžer nije bio među njima. Nije stigo ni kurir sa obećanim beleškama Gejlet Džons. Pošto nisu imali potrebna obaveštenja, Ataklenini pomoćnici mogli su samo da nagađaju koliko će biti potrebno Gubruima da reaguju na ovu zasedu.

"Tempo, Bendžamine." Ataklena je značajno pogledala na hronometar.

Njen pomoćnik je klimnuo. "Idem da ih požurim, ser." Otpuzao je malo dalje, do veziste. Mlada šima počela je da maše zastavicama.

Na ivici litice pojavljivalo se sve više šimpanza i gorila koji su se izvlačili iz dubine na mokru, klizavu travu. Čim bi se neki šimpanza-sakupljač pojavio iz vodom izdubljenog ponora, nasmešio bi se Atakleni i žurno pošao dalje, vodeći svoje krupne rođake prema tajnim stazama u šumi.

Sad više nije morala da im se dodvorava i ubeđuje ih, jer Ataklena od Timbrima postala je počasna Zemljanka. Čak i oni koji su ranije odbijali naređenja 'od Itija' sada su joj se brzo i spremno

pokoravali.

Sve zajedno bilo je ironično. Potpisivanjem dokumenata koji su ih učinili supružnicima, ona i Robert postigli su da se sada viđaju mnogo ređe nego ranije. Nije joj više bio potreban njegov autoritet poslednjeg slobodnog čoveka, pa se on otisnuo da sam podiže bunu na drugim mestima.

Volela bih da sam više proučavala takve stvari, pomislila je. Nije bila sigurna šta je sve značilo potpisivanje tih dokumenata pred svedocima. 'Brakovi' između različitih vrsta više su služili za zvanične prilike nego za bilo šta drugo. Poslovni partneri mogu da se 'venčaju' iako pripadaju potpuno različitim genetskim linijama. Reptiloid Bi-Gle može da uđe u brak sa hitinskim F-rutijancem. Iz takvih veza niko nije očekivao potomstvo, ali u načelu se podrazumovalo da partneri vole uzajamnu blizinu.

Njoj je to sve bilo smešno. U nekom smislu, sad je imala 'muža'.

A on nije bio tu.

Tako se osećala Matikluana svih tih dugih, usamljenih godina, pomislila je Ataklena, opipavajući medaljon koji je nosila na lančiću oko vrata. U njemu se nit sa Utakaltingovom porukom spojila sa majčinom niti. Možda su se unutra stopili i njihovi lajlaklaptin duhovi, bliski koliko su bili i u životu.

Možda počinjem da razmišljam o nečemu što kod njih nikad nisam razumela, zamislila se.

"Ser! Uh... ovaj, gos'ce!"

Ataklena je zatreptala i podigla pogled. Bendžamin joj je mahao sa staze, gde se gustiš sveprisutnih puzavica skupljao oko barice ružičaste vode. Jedna tehničarka čučala je kraj otvora u prepletenim puzavicama, podešavajući osetljivi instrument.

Ataklena im je prišla. "Imate poruku od Roberta?"

"Da, ser", odgovorila je šima. "Ovo je svakako jedna od hemikalija koje je poneo sa sobom."

"Koja?" napeto je upitala.

Šima se nasmešila. "Ona sa adeninskom spiralom ulevo. Za nju smo rekli da će značiti pobeđu."

Ataklena je sad malo lakše disala. Znači, i Robertov odred je imao uspeha. Njegova grupa juče je pošla da napadne malu

neprijateljsku osmatračnicu, severno od prolaza Lorna. Dva omanja uspeha za isto toliko dana. Ovim tempom pobeđiće Gubrue za otprilike milion godina.

"Odgovorite da smo i mi ostvarili svoj naum."

Bendžamin se nasmešio i dodao vezistkinji bočicu bistre tečnosti da je uspe u baricu. Za koji sat molekuli iz nje moći će da se otkriju u krugu od nekoliko kilometara. Verovatno će sutra Robertovi vezisti otkriti njenu poruku.

Metoda je bila spora, ali pretpostavljala je da Gubrui nemaju pojma o ovoj mogućnosti - bar za neko vreme.

"Sakupljanje otpada je završeno, generale. Mislim da je vreme za pokret."

Klimnula je. "Da. Pokret, Bendžamine."

Uskoro su naporedo jurili kroz krošnje prema prolazu i kući.

Malo kasnije, drveće iza njih počelo je da se trese, a grmljavina je odjeknula do neba. Razlegale su se strahovite eksplozije i neko vreme buka vodopada bila je prigušena divljim urlikom uzaludnog besa.

Zakasnili ste, oholo se obratila neprijateljskim brodovima.

Ovaj put.

53. ROBERT

Neprijatelj je počeo da koristi bolje robote. Ovaj put su ih dodatni troškovi spasli uništenja.

Izmoždena patrola Gubrua povlačila se kroz gustu džunglu, ostavljajući za sobom pojas spaljene zemlje u krugu od dvesta metara. Drveće je eksplodiralo, a prepletene puzavice kidale su se i šibale unaokolo kao prenapregnuti crvi. Lebdeći tenkovi nastavili su razaranje sve dok nisu stigli do terena dovoljno otvorenog za spuštanje. Tu su preostala vozila zauzela kružnu formaciju, okrenutu ka napolju, i nastavila neprekidnu vatru u svim pravcima.

Robert je gledao kako jedan odred šimpanza prilazi preblizu sa svojim ručnim katapultima i hemijskim granatama. Našli su se uhvaćeni u raznesenom drveću, odsečeni u kiši iverja načinjenog udarima koji ne biraju.

Robert je pokretima ruku poslao od grupe do grupe naređenje za povlačenje i rasturanje. Ovom konvoju više se nije moglo nauditi, jer je moćno vojno pojačanje nesumnjivo već stizalo. Njegovi zaštitnici pokupili su svoje zaplenjene puške i nestali u šumi, ispred i okolo.

Robert je mrzeo zaštinu mrežu koju su šimpanze plele oko njega, sprečavajući ga da se približi mestu okršaja dok sve ne bude bezbedno. Nije bilo načina da ih ubedi. Uostalom, do đavola, bili su u pravu.

Štićenici treba da štite svoje pokrovitelje kao pojedince - a pokroviteljska rasa zauzvrat čuva štićenike kao rasu.

Ataklena je, izgleda, bila sposobnija da se snalazi u tome. Poticala je iz kulture koja je i nastala u uverenju da je to jedino moguće stanje stvari. Osim toga, morao je da prizna, nju ne brine mačizam. Jedan od njegovih problema bio je to što retko dolazi u dodir sa neprijateljem. A toliko je želeo da dodirne Gubrua.

Povlačenje je uspešno izvedeno pre nego što su nebo ispunili neprijateljski brodovi. Robertov gerilski odred Zemljana razbio se na male grupe i pošao različitim putevima ka rasutim logorima, gde će ostati dok preko mreže šumskih puzavica ne dobiju novi poziv pod oružje. Samo se Robertova četa uputila natrag, prema visovima pod

kojima se skrivao pećinski štab.

Zato su morali da pođu zaobilaznicom, jer bili su na istoku planina Mulun, a neprijatelj je postavio stražarnice na nekoliko planinskih vrhova - lako ih je snabdevao vazdušnim putem i branio naoružanjem iz svemira. Jedna ispostava isprečila im se na putu koji bi vodio pravo kući, pa su izviđači povelili Robertovu grupu niz prašumski usek, nešto severnije od prolaza Lorna.

Svuda okolo ležale su prevozne puzavice nalik na konopce. Svakako su predstavljale čudo prirode, ali sada su im usporavale silazak. Robert je imao dovoljno vremena da razmišlja. Uglavnom se pitao zašto Gubru uopšte zalaze u planine.

Oh, bilo mu je drago zbog toga, jer su pružali Pokretu otpora priliku za napad. Inače bi gerilci mogli i da pljuckaju po neprijatelju, opremljenom toliko nadmoćnim oružjem.

Ali zašto se Gubru uopšte bakću sa bednim, malim, gerilskim pokretom u planini Mulun kad čvrsto drže ostatak planete? Je li postojao neki simboličan razlog - nešto utkano u galaktinsku tradiciju - koji je zahtevao da zatru svaki izdvojeni pokušaj otpora?

Pa čak ni to ne bi moglo da objasni prisustvo mnoštva civila u planinskim ispostavama. Gubru su gomilali naučnike u Mulunu. Tražili su nešto.

Robert je prepoznao teren i dao znak za zaustavljanje.

"Hajde da skrenemo i posetimo gorile", rekao je.

Njegov poručnik Elsi - sredovečna šima sa naočarima - namrštila se i zamišljeno ga pogledala. "Neprijateljski roboti za zaprašivanje ponekad svraćaju u taj kraj i bez razloga, ser. Tek onako. Mi šimpanze moći ćemo da se odmorimo tek kad vi budete ponovo bezbedni pod zemljom."

Robertu se nimalo nije vraćalo u pećine, naročito zato što je znao da se Ataklena nekoliko dana neće vratiti sa svog sledećeg zadatka. Proverio je kompas i mapu. "Ma hajde, zbeg je samo nekoliko kilometara odavde. Uostalom, znam ja vas šimpanze iz Središta Haulet. Sigurno držite svoje drage gorile na mestu koje je bezbednije čak i od pećina."

Bio je u pravu i Elsi je to znala. Stavila je prste u usta i zazviždala da pošalje izviđače kroz krošnje u novom pravcu - ka jugozapadu.

Uprkos neravnom terenu, Robert se uglavnom kretao po tlu. Nije mogao da jurca po tankim granama, bar ne kilometrima kao šimpanze. Ljudi jednostavno nisu specijalizovani za takve stvari.

Peli su se kroz drugi bočni kanjon, jedva nešto širi od pukotine u mamutskoj kamenoj barikadi. Ispod kolone lebdelo je meko pramenje magle, svetlucavo od višestrukog prelamanja dnevne svetlosti. Videle su se i duge, a jednom, kad se sunce našlo iznad i iza njega, Robert je pogledao u sloj lebdeće vlage i video svoju senku okruženu trobojnim oreolom, nalik na one što su nosili sveci u drevnoj ikonografiji.

Savršena, za sto osamdeset stepeni izvrnuta duga - mnogo ređa od njenih znatno običnijih rođaka koji su se izvijali nad svakim maglovitim predelom, dajući nadu i neporočnima i grešnicima.

Da bar nisam toliko prokleta racionalan, pomislio je. Kad ne bih tačno znao šta je to, možda bih pomislio da je predskazanje.

Uzdahnuo je. Prikaza je izbledela čak pre nego što se okrenuo da pođe dalje.

Robert je ponekad stvarno zavideo svojim precima koji su živeli u tami neznanja pre dvadeset prvog veka i koji su, izgleda, provodili vreme uglavnom u izmišljanju čudnih, živopisnih objašnjenja sveta, kako bi popunili zjapeće praznine svog neznanja. Tada se stvarno moglo verovati u sve.

Jednostavna, divno elegantna objašnjenja ljudskog ponašanja - očito nije bilo važno jesu li istinita, sve dok su dobro zvučala. Ko je želeo, mogao je verovati i da je svetac. Nije bilo nikoga da pokaže, jasnim opitnim dokazima, da nema lakih odgovora, ni čarobnih metaka, ni kamena mudraca, nego samo jednostavni, dosadni razum.

Gledano unazad, Zlatno Doba izgledalo je strašno kratko. Prošlo je jedva stoleće od kraja Tame do kontakata sa galaktinskom zajednicom. Zemlja nije imala ratove tek nešto manje od stotinu godina.

A vidi nas sada, pomislio je Robert. Je li moguće da se svemir zaverio protiv nas? Konačno smo odrasli, međusobno se izmirili... i ustanovili da su zvezde već zauzeli ludaci i čudovišta.

Ne, popravio se. Ne samo čudovišta. Zapravo, većinu

galaktinskih klanova činili su sasvim pristojni narodi. No, fanatici su retko puštali umerenu većinu da živi na miru, kako u prošlosti Zemlje tako i u sadašnjosti Pet Galaksija.

Možda zlatna doba jednostavno ne mogu da traju.

Zvuk se čudno prostirao kroz ove uske, kamenite useke i izukrštane puzavice. U jednom trenutku činilo mu se kao da se penje kroz potpuno utihnuli svet, kao da se pokretno pramenje magle sastoji od vate koja prigušuje svaki zvuk. Odmah zatim iznenada bi čuo delić razgovora - samo nekoliko reči - i znao bi da mu je neki čudan akustički trik doneo šapat dvojice izviđača, verovatno udaljenih više stotina metara.

Posmatrao je šimpanze. Još su izgledali nervozno, njegovi gerilci koji su do pre nekoliko meseci bili farmeri, rudari i ekološki tehničari. No, iz dana u dan postajali su sve bolji. Čvršći i odlučniji.

I divljiji, shvatio je dok ih je gledao kako se brzo pojavljuju i nestaju, provlačeći se kroz drveće. Bilo je nečeg snažnog i divljeg u načinu na koji su se kretali i kako su im bleskale oči dok su skakali sa grane na granu. Izgleda da su im retko bile potrebne reči da bi znali šta ostali rade. Tiho kreštanje, gest i grimasa, najčešće su bili sasvim dovoljni.

Osim lukova, tobolaca i ručno istkanih futrola za oružje, šimpanze su se kretale uglavnom nage. Uljulkujuće zamke civilizacije - cipele i fabrički tkana odeća - sasvim su nestali. Sa njima su otišle i neke opsene.

Robert je pogledao niz sebe - bosih nogu, samo u kratkim pantalonama i mokasinama, sa ručno tkanim rancem, izujedan, izgreben i svakoga dana sve grublji. Prljavi nokti. Kosa je počela da mu smeta pa ju je napred odsekao, a pozadi povezao. Brada je odavno prestala da ga svrbi.

Neki Itiji misle da ljude treba još Uzdizati - da smo i sami jedva nešto više od životinja. Robert je skočio, uhvatio se za puzavicu, prebacio se preko tamnog gustiša zlokobnog trnja i spretno se prizemio na oborenom deblu. To uverenje prilično je rasprostranjeno među Galaktincima. Ko sam ja da ih opovrgavam?

Pred njim se nešto dešavalo. Brzi signali rukama prenosili su se između drveća. Njegovi najbliži čuvari, neposredno odgovorni za

njegovu bezbednost, mahnuli su mu da pođe obilazno ka zapadu, stranom kanjona koja je bila uz vetar. Posle nekoliko desetina metara penjanja shvatio je i zašto. Čak i kroz okolnu vlagu osetio je gust, slatkasti zadah starog gasa za taoce, zarđalog metala i smrti.

Uskoro je stigao do mesta odakle je mogao da vidi celu malu dolinu i uski ožiljak - već zalečen pod slojevima mladog bilja - koji se završavao zgužvanom masom nekada glatke mašinerije, sada raskinute i uništene.

Šimpanze su tiho šaputale i sporazumevale se signalima sa izviđačima. Ovi su oprezno prišli i počeli da preturaju po kršu, a ostali su spremili oružje i posmatrali nebo. Robertu se učinilo da vidi bele kosti kako štrče iz olupine, odavno očišćene u uvek gladnoj džungli. Da je pokušao da se približi, čuvari bi ga svakako fizički sprečili, pa je sačekao da stigne Elsi sa izveštajem.

"Bili su preopterećeni", rekla je, opipavajući malu 'crnu kutiju'. Očito su joj emocije smetale da govori. "Pokušavali su da u Port Heleniju prevezu previše ljudi, dan posle prve upotrebe gasa za taoce. Neki su već bili bolesni, a ovo im je bio jedini transporter. Nisu uspeli da pređu onaj vrh", pokazala je prema maglovitim visovima na jugu. "Mora da su bar deset puta udarili o stenje kad su pali čak ovamo. Da li... da li da ostavimo ovde nekoliko šimpanza, ser? Kao... kao grupu za sahranu?"

Robert je nogom prevrtao zemlju. "Ne. Označite mesto. Ucrtajte ga na mapu. Zamoliću Ataklenu da ga kasnije fotografišemo, kao dokaz. A dotle, neka Gart uzme od njih sve što mu je potrebno. Ja..."

Odvratio je pogled. U ovoj situaciji nije samo šimpanzama bilo teško da nađu reči. Pokretom glave naredio je pokret. Dok se uspinjao, misli su mu bile rastrzane. Mora postojati način da naškode neprijatelju gore nego dosad!

Pre više dana, u mračnoj noći bez mesečine, posmatrao je kako dvanaest odabranih šimpanza sleće u napad na logor Gubrua. Leteli su na ručno izrađenim, gotovo nevidljivim papirnim zmajevima. Stuštili su se sa neba, bacili nitroglicerina i gasne bombe, a onda su se izgubili među zvezdama pre nego što je neprijatelj uopšte shvatio šta se dešava.

U opštoj buci i dimu, zbruci i kreštanju, nije se moglo videti koliko

je napad uspešan. Ipak, sećao se koliko mu je bilo grozno što sve posmatra iz zaklona. On je obučeni pilot, sposobniji za ovakav zadatak od svih tih planinskih šimpanza!

No, Ataklena je izdala naređenja kojih su se neo-šimpanze strogo pridržavale. Robertu se ništa nije smelo desiti.

To je sve moja krivica, mislio je dok se provlačio kroz šiprag. Pošto je Ataklenu proizveo za formalnu suprugu, pružio joj je status koji joj je bio potreban da bi vodila ovaj mali rat... a dao joj je i neku vrstu vlasti nad samim sobom. Sad nije mogao da radi sve što poželi.

Sad mu je Ataklena bila žena, na neki način. Malo jači brak, pomislio je. Ma koliko Ataklena prilagođavala svoj izgled da liči na ljude, to ga je samo podsećalo šta ne može da uradi. Roberta je to izbezumljivalo. To je sigurno jedan od razloga što su brakovi između rasa tako retki!

Pitam se šta Megan misli o novostima... pitam se je li se naš kurir probio do nje.

"Pssst!"

Brzo je pogledao udesno. Elsi je stajala na obližnjoj grani. Pokazala je uzbrdo, ka otvoru u magli koji je pružao pogled na visoke oblake kako kližu po tamnoplavom nebu, kao čamci sa staklenim dnom na nevidljivim slojevima pritiska. Ispod oblaka videla se šumovita planinska padina. Sa zaklonjenih mesta po njoj su se dizali uski stubovi dima.

"Planina Fosi", kratko je rekla Elsi. Robertu je smesta bilo jasno zašto su šimpanze smatrale da je ovo bezbedno mesto... dovoljno bezbedno čak i za njihove dragocene gorile.

Duž obale mora Kilmar ležalo je svega nekoliko poluaktivnih vulkana. Ipak, po celom Mulunu bilo je mesta gde je tle povremeno podrhtavalo. Ponekad se izlivala i lava. I jedno i drugo se dešavalo sve ređe.

Planina Fosi je siktala. Isparenja su se skupljala u čupave, zmijaste oblike nad geotermalnim izvorima, gde su se jezerca vrele vode pušila i ponekad izlivala u vidu gejzira. Sveprisutne prevozne puzavice ovde su se sticale iz svih pravaca, preplićući se u debelu

užad dok su se penjale uz padine poluuspavanog vulkana. Ovde su imale čitavu tržnicu u senovitim, dimljivim baricama iz kojih su retki elementi, pristigli kroz uske pukotine u vrelom kamenu, konačno ulazili u šumsku ekonomiju.

"Trebalo je da pretpostavim", nasmejao se Robert. Naravno da bi Gubruj na ovakvom mestu teško išta otkrili. Nekoliko golišavih antropoida na ovim padinama ne bi značili ništa usred sve te vreline, isparenja i hemijskih materija. Ako bi okupatori ikad i došli u obilazak, gorile i njihovi čuvari jednostavno bi se stopili sa okolnom džunglom i vratili bi se tek kad njuškala odu.

"Čija je ovo zamisao?" upitao je dok su napredovali ispod gustog šumskog krova. Miris sumpora postajao je sve jači.

"Generalova", odgovorila je Elsi.

Sláže se. Robert nije bio ljubomoran. Ataklena je pametna, čak i za Timbrimku, a za sebe je znao da ne može biti mnogo iznad ljudskog proseka. "Zašto meni niko nije kazao?"

Elsi je očito bilo neprijatno. "Pa, niste nikada pitali, ser. Bili ste zauzeti svojim opitima, utvrđivanjem da su optička vlakna onaj neprijateljev trik za pronalaženje. A..."

Začutala je.

"Da?" Robert je bio uporan.

Elsi je slegnula ramenima. "Nismo bili sigurni da možda nećete ipak biti zaprašeni gasom, ranije ili kasnije. Da se to desilo, morali biste da se javite u grad, zbog protivotrova. Bili biste ispitivani - a možda bi vas i psi-skenirali."

Robert je zatvorio oči, otvorio ih i klimnuo. "Dobro. Za trenutak sam se upitao da li mi verujete."

"Ser!"

"Nije važno", mahnuo joj je. Ataklenina odluka bila je ispravna i logična - kao i uvek. Želeo je da što manje razmišlja o tome.

"Hajdemo da vidimo gorile."

Sedeli su u malim porodičnim grupama i već izdaleka ih je bilo lako razlikovati - bili su krupniji, tamniji i dlakaviji od svojih rođaka, neo-šimpanza. Na krupnim, šiljastim licima - crnim kao opsidijan - imali su izraz smirene usredsređenosti dok su jeli, međusobno se

biskali ili radili na glavnom zadatku koji im je dodeljen - na tkanju platna za rat.

Čunci su leteli po širokim, drvenim razbojima, provlačeći ručno ispredene niti kroz raspetu osnovu, šušteći i zujeći u ritmu usklađenom sa dubokim mumljanjem velikih majmuna. Štektanje i duboko, atonalno mumljanje pratili su Roberta i njegovu grupu dok su prolazili ka središtu zbega.

Povremeno bi neka tkalja prekinula posao i spustila čunak da bi se razmahala rukama u razgovoru sa susedkom. Robert je dovoljno poznao jezik znakova da bi pratio njihovo ćaskanje, ali gorile su, izgleda, govorile narečjem prilično različitim od onog što ga koriste mlade šimpanze. Jezik je bio jednostavan, ali i elegantan na neki osoben način, sa stilom koji je bio samo njihov.

Ovo očito nisu bile obične, velike šimpanze, nego potpuno drugačija rasa, drugačijeg razvoja. Drugačiji put do razuma.

Svaka grupa gorila sastojala se od nekoliko odraslih ženki, njihovih mladunčadi, nekoliko mladih i jednog ogromnog odraslog mušjaka sa srebrnastim leđima. Krzno patrijarha uvek je bilo sedo duž leđa i bokova. Glava se završavala izraženim šiljkom. Inženjering Uzdivanja izmenio je držanje neo-gorila, ali krupniji mušjaci još su morali da se pri hodanju oslanjaju bar na jednu ruku. Ogroman grudni koš i ramena činili su ih preteškim za kretanje na dve noge.

Za razliku od njih, gipka deca-gorile sa lakoćom su se kretala na dve noge. Čela su im bila obla, glatka, bez oštrog nagiba i koščatih prevoja koji će im kasnije dati upadljivo divalji izgled. Roberta je zainteresovala sličnost mladih sve tri rase - gorila, šimpanzi i ljudi. Tek kasnije u životu potpuno će se ispoljiti upadljive razlike u nasleđu i sudbini.

Neotenija, pomislio je. To je bila klasična teorija pre Kontakta koja je dobila više dokaza u prilog nego protiv - po njoj je deo tajne razuma bio u tome da se što više i što duže liči na dete. Na primer, ljudska bića su tokom velikog dela života zadržala lice, prilagodljivost i (kad nije bila nasilno ugušena) neverovatnu radoznalost mladih antropoida.

Je li ta osobenost slučajna? Je li ona omogućila pre-razumnom

homo habilis da načini skok koji mnogi smatraju nemogućim - da uzdigne samog sebe, potezanjem za perčin, do inteligencije potrebne za zvezdana putovanja? Ili je to ipak bio poklon onih tajanstvenih bića za koja su neki verovali da su se nekada poigrala ljudskim genima, hipotetičkih pokrovitelja čovečanstva?

Sve su to samo pretpostavke, ali jedna stvar je jasna. Drugi sisari Zemlje, kad prođu pubertet, uglavnom gube zanimanje za učenje i igru. Ljudi, delfini - a sada, sve više sa svakim novim pokolenjem i neo-šimpanze - zadržavaju divljenje prema svetu sa kojim su se rodili.

Jednog dana možda će i odrasle gorile imati tu osobinu. Već sad su pripadnici izmenjenog plemena bistriji i ostaju duže radoznali od svojih zemaljskih rođaka. Možda će jednog dana i njihovi potomci proživeti ceo svoj vek kao večito mladi.

Naravno, ako Galaktinci to uopšte dozvole.

Mlade gorile slobodno su se movale okolo, svuda zabadajući nos. Nisu udarani ni kažnjavani, samo bi ih nežno gurnuli u stranu kad bi se našli na putu, obično uz milovanje ili frktanje koje je izražavalo ljubav. Dok je prolazio pored jedne grupe, Robert je čak primetio mužjaka sa sedim leđima kako u grmlju opasuje jednu od svojih ženki. Troje mladih veralo se po njegovim širokim leđima i vešalo mu se o ogromne ruke. Nije obraćao pažnju na njih, nego je klečao zatvorenih očiju - obavljao je svoju dužnost prema svojoj vrsti.

Druga deca su se sjurila, lomeći granje, i zaustavila se pred Robertom. Iz usta su im visile trake nekog plastičnog materijala koji su žvakali dok ga ne pretvore u iskidane krpe. Dvoje mladih piljilo je naviše u njega s izrazom nalik na strahopoštovanje. Onaj treći, manje stidljiv od ostalih, zamahao je rukama, dajući prilježne, malo raštimate znake. Robert se nasmešio i podigao mališu.

Dalje uz padinu, iznad lanca zamagljenih, toplih izvora, Robert je primetio druge smeđe prilike kako se provlače između drveća. "Mladi mužjaci", objasnila je Elsi, "i oni koji su prestari da zadrže vođstvo. Pre invazije, planeri u Središtu Haulet pokušavali su da odluče treba li se uplesti u njihov porodični sistem. To je njihov način života, ali sirotim mužjacima baš je teško - nekoliko godina zadovoljstva i

poštovanja, ali po cenu usamljenosti tokom većeg dela života." Odmahnula je glavom. "Gubruj su stigli pre nego što smo se odlučili. Sad možda više nikad nećemo imati priliku."

Robert se uzdržao od komentara. Užasavao se ograničenja u ugovoru, ali još nije mogao da se pomiri sa onim što su Elsin kolege radile u Središtu Haulet. Bilo je drsko što su uzeli odluku u svoje ruke. Iz toga ništa dobro nije moglo da proiziđe.

Dok su se približavali toplim izvorima, video je šimpanze kako se ozbiljno kreću unaokolo, svako za svojim poslom. Jedna šima zavirivala je u usta gorile petostruko većeg od sebe i nešto čačkala zubarskim priborom. Druga je strpljivo pokazivala jezik znakova čitavom razredu od desetero malih gorila.

"Koliko se šimpanza stara o njima?"

"Doktor de Šriver iz Središta Haulet, desetak tehničara koji su i ranije radili sa njom i još oko dvadeset stražara i dobrovoljaca iz okolnih naselja. Zависи od broja gorila, jer ponekad ih vodimo da pomažu u ratu."

"Kako ih hranite?" upitao je Robert dok su silazili na obalu jednog izvora. Nekoliko šimpanza iz njegovog odreda već je stiglo dotle i sad su se izležavali na vlažnoj obali, pijuckajući toplu supu. U obližnjoj pećinici nalazila se priručna ostava gde je nekoliko šima kutlačama punilo nove posude.

"To jeste problem", složila se Elsi. "Gorile imaju vrlo osetljivo varenje i teško je uravnotežiti im ishranu na pravi način. Čak i u očuvanim predelima Afrike, krupnom odraslom mužjaku potrebno je tridesetak kilograma bilja, voća i insekata svakog dana. Prirodne gorile mnogo se kreću da bi nabavile toliko hrane, a mi to ne smemo da dozvolimo."

Robert je čučnuo na vlažno kamenje i pustio malog gorilu koji je otrčao do vode, još žvaćući onu iskrzanu plastičnu traku. "Zvuči kao prilična frka".

"Aha. Na sreću, doktor Šulc je baš prošle godine rešio problem. Drago mi je što je imao to zadovoljstvo pre smrti."

Robert je izuo mokasine. Voda je izgledala topla. Zamočio je nožni prst i brzo ga izvukao. "Jao! Kako je uspeo?"

"Ovaj, izvinite?"

"Kako je Šulc rešio problem?"

"Mikrobiologijom, ser." Elsi je iznenada podigla pogled, blistavih očiju. "Ah, evo stiže supa i za nas!"

Robert je prihvatio činiju od šime čija je kecelja sigurno bila sašivena od platna istkanog na razbojima gorila. Hodala je hramljući. Robert se upitao je li možda povređena u nekoj borbi.

"Hvala", rekao je i duboko udahnuo miris. Nije bio svestan koliko je gladan. "Elsi, kako to misliš mikrobiologijom?"

Pažljivo je otpila gutljaj. "Crevnim bakterijama. Simbiontima. Svi ih mi imamo. Sitna stvorena koja nam žive u crevima i ustima. Uglavnom su to bezopasni partneri. Pomažu nam da svarimo hranu u zamenu za besplatnu vožnju."

"Ah." Robert je, naravno, znao za bio-simbionte; to se učilo u školama.

"Doktor Šulc je uspeo da smisli soj mikroba koji pomaže gorilama da jedu - sa uživanjem - mnoštvo biljaka sa Garta. Oni..."

Prekinuo ju je piskavi uzvik, potpuno različit od ičega što bi majmun mogao da proizvede. "Robert!" cicao je visoki glasić.

Robert je podigao pogled i nasmešio se. "Ejpril. Mala Ejpril Vu! Kako si, Sunčice?"

Devojčica je bila obučena kao Tarzanova Džejn. Jahala je na levom ramenu jednog krupnog, mladog gorile koji se sav pretvorio u strpljivu nežnost. Ejpril se nagnula i razmahala se rukama u brzom nizu znakova. Gorila joj je pustio noge, pa se uspenjala da mu stoji na ramenu, pridržavajući mu se za glavu radi ravnoteže. Njen čuvar je mirno frktao.

"Drž' me, Roberte!"

Robert je žurno ustao. Pre nego što je stigao išta da kaže ili da je zaustavi, ona je skočila, nalik na malu, smeđu vetrenjaču u oblaku plave kose. Uhvatio ju je tako da su joj noge mlatalrale na sve strane. Za trenutak, pre nego što ju je čvrsto ščepao, srce mu je udaralo brže nego u bici ili u veranju po planini.

Znao je da bezbednosti radi drže devojčicu zajedno sa gorilama. Sada je sa žaljenjem shvatio koliko je bio zaposlen od kako se oporavio od povreda. Bio je prezauzet da bi i pomislio na ovo dete, jedinog slobodnog čoveka u planinama osim njega. "Ćao, šećeru",

rekao joj je. "Kako si mi? Da li dobro paziš na gorile?"

Ejpril je ozbiljno klimnula. "Moram da ih dobro pazim, Roberte. Moramo da budemo glavni, jer smo ostali samo mi."

Robert ju je čvrsto zagrlio. Tog trenutka osetio se užasno usamljeno. Nije ni shvatao koliko mu je nedostajalo ljudsko društvo. "Jeste. Ostali smo samo ti i ja."

"Ti i ja i Timbim Ataklena", podsetila ga je devojčica.

Pogledao ju je u oči. "Ipak, radiš sve što ti kaže doktor de Šriver, je li?"

Klimnula je. "Da, doktorka je fina. Kaže da ću možda uskoro moći da vidim mamu i tatu."

Robert se trgao. Moraće da razgovara sa de Šriverovom o ovom zavaravanju devojčice. Zapovednik zbega verovatno nije imala snage da kaže istinu ljudskom detetu - da će se oni starati o njoj još ko zna koliko vremena. Poslati je u Port Heleniju značilo bi odati tajnu o gorilama, a sad je čak i Ataklena bila rešena da to spreči.

"Ondesi me tamo dole, Roberte", zatražila je Ejpril, umiljato se smešeći. Pokazala je zaravnjeni kamen na kome se mali gorila ludirao pred nekoliko članova Robertove grupe. Šimpanze su se popustljivo smejele kreveljenju malog mužjaka. Njihovi zadovoljni, pomalo snishodljivi glasovi bili su Robertu potpuno razumljivi. Prirodno je da se vrlo mlada štíćenička rasa tako ponaša prema još mlađoj. Šimpanze su se vrlo pažljivo, gotovo roditeljski ponašale prema gorilama.

Robert se, opet, osećao pomalo kao otac koga čeka neprijatan posao - da saopšti deci kako kuca neće moći da ostane njihova zauvek.

Poneo je Ejpril na drugu obalu i spustio je da sedne. Ovde je temperatura vode bila mnogo prijatnija. Ne, bila je divna. Izuo je mokasine i počeo da mrda prstima u prijatnoj toploti.

Ejpril i beba gorila seli su pored njega, nalakćeni na njegova kolena. Elsi je sela kraj njih. Prizor je bio lep i miran. Kad bi se nekim čudom iz vode pojavio neo-delfin i skočio uvis sa širokim osmehom, sve zajedno bi predstavljalo divan porodični portret.

"Hej, šta to imaš u ustima?" Pružio je ruku prema malom gorili, koji se brzo povukao van domašaja. Zagledao se u Roberta,

radoznalo raširenim očima.

"Šta on to žvaće?" upitao je Robert Elsi.

"Izgleda kao plastična traka, ali... otkud ona ovde? Ovde ne bi smelo da bude ničeg što je proizvedeno na Gartu."

"To nije proizvedeno na Gartu", rekao je neko. Podigli su pogled prema šimi koja im je donela supu. Smešeci se, ona je obrisala ruke o kecelju pre nego što se sagla da podigne malog gorilu. Njoj je bez protivljenja dao plastiku. "Svi mališani žvaću ovakve trake. Testirane su radi bezbednosti i potpuno smo sigurni da ništa iz njih ne više Gubruima 'Evo Zemljana!'"

Elsi i Robert zbunjeno su se pogledali. "Otkuda ste tako sigurni? Kakva je to materija?"

Šima je izazivala malog majmuna, mašući trakom tik ispred njegovog lica, sve dok ovaj nije ciknuo i ščepao je, pa strpao izvakano parče nazad u usta.

"Nekoliko njihovih roditelja donelo je otkinute delove plastike sa prve uspešne zasede, tamo kod Središta Haulet. Rekli su da 'dobro miriše'. Sad je svi klinci neprestano žvaću."

Uputila je Elsi i Robertu osmeh. "To je ono superplastično vlakno iz bojnih brodova Gubrua. Znete već, materijal koji zaustavlja metke."

Robert i Elsi su piljili u nju.

"Hej, Kongi, šta misliš?" Šima je tepala malom gorili. "Pametnice mala. Kaži, ako voliš da žvaćeš brodski oklop, hoćeš li uskoro poželeti nešto stvarno ukusno? Možda neki grad? Recimo nešto jednostavno, kao Njujork?"

Beba je ispustila iskrzanu, vlažnu traku taman koliko da zevne, otkrivajući oštre, blistave zube.

Šima se nasmešila. "Mljac! Znete, čini mi se da se malom Kongiju dopala ova zamisao."

54. FIBEN

"Budi mirna", rekao je Fiben dok je provlačio prste kroz Gejletino krzno.

Nije morao išta da kaže. Iako je Gejlet gledala na drugu stranu, okrenuta leđima prema njemu, znao je da ima izraz blaženog uživanja dok je biska. Kad bi tako izgledala - smireno, opušteno, srećna zbog jednostavnog dodirnog zadovoljstva - njen obično ukočeni izraz zadobijao je poseban sjaj koji joj je potpuno menjao inače prilično obično lice.

Na žalost, to je trajalo vrlo kratko. Fiben je primetio mali, žurni pokret i ustremio se ka njemu potpuno nagonski, da ne bi nestao u njenom krznu.

"Auh!" uzviknula je kad ju je uštinuo zajedno sa malom, nemirnom vaši. Njeni lanci su zazveckali kad ga je lupila po nozi. "Šta to radiš?"

"Jedem", promumlao je dok je krckao između zuba nemirnu životinjicu. Čak i tada nije prestala da se otima.

"Lažeš", rekla je Gejlet prilično nesigurnim glasom.

"Hoćeš da ti je pokažem?"

Stresla se. "Nije važno. Samo nastavi."

Fiben je ispljunuo mrtvu vaš, iako bi mu proteini dobro došli s obzirom na hranu koju su dobijali u zatvoru. Hiljadama puta se uzajamno biskao sa drugim šimpanzama - prijateljima, kolegama, porodicom Trop tamo na ostrvu Kilmar - a nikada nije bio toliko svestan šta je jedna od osnovnih svrha ovog obreda, nasleđenog iz davnih džungli - osloboditi drugog šimpanzu parazita. Nadao se da Gejlet neće biti toliko gadljiva kad na nju dođe red. Posle dve nedelje spavanja na slami, sve ga je strašno svrbelo.

Počele su da ga bole ruke. Morao je da se istegne kako bi dohvatio Gejlet, jer su bili prikovani lancima za udaljene zidove kamene sobe i jedva su mogli dovoljno da se približe za ovo biskanje.

"Pa", rekao je, "gotovo sam završio, bar sa onim mestima koje hoćeš da otkriješ. Naprosto ne verujem da šima koja mi je pre

nekoliko meseci rekla crveno može da bude tako stidljiva oko golotinje."

Gejlet se nije udostojila da odgovori, samo je šmrknula. Izgledalo je da se obradovala što ga vidi, juče kad su ga šimpanze-kolaboracionisti doveli ovamo iz stare ćelije. Posle mnogo dana prinudne izolacije bili su srećni kao da su sreli davno izgubljenog rođaka.

No, sad je Gejlet ponovo postala ona stara i nalazila greške u svemu što Fiben učini. "Samo još malo", zatražila je. "Više levo."

"Čup, čup, čup", promrmljao je Fiben, ali se povinovao. Šimpanzama je potrebno da dodiruju i budu dodirnuti - verovatno više nego njihovim pokroviteljima koji se ponekad na javnim mestima drže za ruke i ništa više. Fibenu je bilo milo što posle toliko vremena ima koga da biska. Biskati nekoga gotovo je isto toliko prijatno kao kad neko biska tebe.

Na fakultetu je pročitao da su ljudi nekada davno ukinuli sve dodirivanje koje se nije odnosilo na seksualnog partnera. Neki roditelji u mračnom dobu čak su odbijali da zagrle sopstvenu decu! Ti primitivci možda nikad nisu učestvovali u ičemu što bi ličilo na grupno biskanje - potpuno aseksualno uzajamno češanje, češljanje, masiranje, čisto radi zadovoljstva dodira, bez ikakvog uključivanja seksa.

Na njegovo veliko iznenađenje, kratko pretraživanje Biblioteke potvrdilo je ove klevetničke glasine. Nikakva istorijska anegdota nije bolje od ove pokazala Fibenu koliko su neznanja i ludila siroti ljudi morali da izdrže. To mu je olakšalo praštanje kad je video slike starinskih zooloških vrtova, cirkusa i 'lovačkih' trofeja.

Zveckanje ključeva trglo ga je iz misli. Starinska drvena vrata su se odškrinula. Neko je kucnuo i ušao.

Ova šima donosila im je večeru. Od kako je premešten ovamo, Fiben nije saznao njeno ime, ali srcoliko lice uvek ga je iznenađivalo, kao da mu je odnekud poznata.

Nosila je drečavi kombinezon, po modi što je vladala u grupi Uslovnjaka koji su radili za Gubrue. Odelo je bilo stegnuto uz šake i stopala elastičnim trakama, a na rukavu se nalazila holo-slika ptičijih kandži ispruženih nekoliko centimetara u prostor.

"Neko dolazi da vas vidi, oboje", tiho je rekla uslovnjakinja. "Mislila sam da treba da znate. Imaćete vremena da se spremite."

Gejlet je hladno klimnula. "Hvala." Jedva je i pogledala šimu. No, Fiben je, uprkos okolnostima, posmatrao gipke pokrete kojima je tamničarka izišla iz ćelije.

"Prokleti izdajnici!" promrmljala je Gejlet. Tanki lanac zazveckao je kad ga je protresla. "Oh, ponekad poželim da sam čim. Tada bih... ja bih..."

Fiben je prevrnuo očima i uzdahnuo.

Gejlet je pustila lanac i zagledala se u njega. "Šta je? Imaš nešto da kažeš?"

Slegnuo je ramenima. "Naravno. Da si kojim slučajem čim, možda bi i mogla da prekineš taj jadni lančić. Stvarno misliš da bi ti ga dali da si muško?"

Podigao je ruke koliko god je mogao, pa opet joj ih je jedva pokazao. Zazveckale su teške karike. Alka mu je nanosila bol u zavijenom desnom doručju, pa je pustio da mu ruke padnu na betonski pod.

"Verovatno ima drugih razloga što želi da je muško", oglasio se neko na ulazu. Fiben je podigao pogled i ugledao uslovnjaka po imenu Gvozden, vođu kolaboracionista. Čim se teatralno nasmešio dok je fitiljio jedan ušiljeni brk, afektiranim pokretom od koga je Fibenu redovno bilo muka.

"Izvin'te, narode, ali slučajno sam čuo poslednji deo razgovora."

Gejlet se prezrivo iskezila. "Dakle, prisluškiavao si. Pa šta? Znači da si ne samo izdajica, nego i uhoda."

Snažni čim se iskezio. "A možda i voajer? Možda bi trebalo da vas okujem zajedno, a? Moglo bi biti zabavno, kad se već toliko volite."

Gejlet je frknula. Namerno se odmaknula od Fibena i naslonila se na suprotni zid.

Fiben nije hteo da pruži Gvozdenu slično zadovoljstvo. Mirno mu je uzvratio pogled.

"Zapravo", nastavio je zamišljeno uslovnjak, "sasvim razumem to što takva šima želi da bude muško. Naročito kad imaš beli genetski karton. Stvarno, dati jednoj curi beli karton čisto je rasipanje!"

Ima nešto što ne razumem", obratio se Fibenu. "Zašto vas dvoje radite sve to - trčite okolo i izigravate vojnike umesto ljudi. To stvarno ne razumem. Ti imaš plavi karton, ona beli - Bože, mogli biste da radite 'ono' kad god ona pocrveni - bez pilula, bez dozvola, bez kontrole odbora za Uzdizanje. Mogli biste da imate dece koliko hoćete."

Gejlet je ledeno pogledala uslovnjaka. "Odvratan si."

Gvozden je pocrveneo. To se naročito dobro videlo, jer mu je lice bilo obrijano i inače blede. "Zašto? Zato što sam opčinjen onim što mi je uskraćeno? Onim što ne mogu imati?"

Fiben je zarežao. "Pre će biti onim što ne možeš da radiš."

Crvenilo je postalo tamnije. Gvozden je znao da ga osećanja izdaju. Nagnuo se da izbliza pogleda Fibena. "Pazi se, fakultetlijo. Ko zna šta ćeš ti moći da radiš, jednom kad odlučimo šta ćemo sa tobom." Iscerio se.

Fiben je nabrao nos. "Znaš, nije sve u boji kartona. Možda bi čak i ti imao više cura kad bi koristio pastu za zube bar jednom u..."

Jeknuo je i presamitio se kad mu se pesnica zarila u trbuh. Svako zadovoljstvo se plaća, pomislio je dok mu se stomak grčio i dok se borio za dah. Ipak, po izrazu izdajnikovog lica videlo se da je uspeo. Gvozdenova reakcija mnogo je govorila.

Fiben je podigao pogled i primetio Gejletino zabrinuto lice. Izraz se smesta promenio u bes.

"Hoćete li već jednom prestati? Ponašate se kao deca... kao pre-razumni..."

Gvozden se okrenuo i uperio prst u nju. "Šta ti znaš o tome, je li? Jesi li nekakav stručnjak? Možda član prokletog odbora za Uzdizanje? Jesi li makar majka?"

"Ja sam doktorirala galaktinsku sociologiju", odgovorila je Gejlet pomalo ukočeno.

Gvozden se sarkastično nasmejao. "Titula data kao nagrada bistrom majmunu! Mora da si pravila sjajne trikove u kavezu kad si dobila svoju malu, gotovo pravu doktorsku titulu!"

Čučnuo je pred nju. "Zar još nisi shvatila, gospoj'ce? Sad ću ti objasniti. Mi smo svi proketo pre-razumni! Hajde, poreci. Kaži da grešim!"

Sad je na Gejlet bio red da pocrveni. Pogledala je Fibena i on je znao da je pomislila na ono popodne u koledžu u Port Heleniji, kad su se popeli na toranj i pogledali dvorište koledža bez ljudi, puno šimpanza-studenata i šimpanza-profesora koji su pokušavali da se ponašaju kao da se ništa nije promenilo. Sigurno se setila koliko je bila užasnuta kad je pogledala taj prizor očima Galaktinaca.

"Ja sam razumno biće", promrmljala je, očito pokušavajući da zvuči uvereno.

"Aha", zacerekao se Gvozden. "A ono što hoćeš da kažeš jeste da si to samo malo bliže od nas ostalih... bliže onome što odbor za Uzdizanje smatra svrhom nas neo-šimpanza. Bliže onom što oni misle da treba da postanemo.

Reci mi nešto. Zamisli da pođeš na Zemlju, a kapetan porešno zaokrene kroz hipersvemir nivoa D, pa stignete nekoliko stotina godina od danas. Šta misliš, šta bi se onda desilo sa tvojim dragocenim, belim kartonom?"

Gejlet je odvratila pogled. "Sic transit gloria mundi." Gvozden je pucnuo prstima. "Postala bi relik, atavizam, faza odavno prevaziđena nemilosrdnim napretkom Uzdizanja." Nasmejao se i pružio ruku da je uhvati ispod brade i natera je da ga pogleda u oči. "Bila bi uslovnjak, dušo."

Fiben je pošao napred, ali lanci su ga zadržali. Nagli trzaj ponovo mu je povredio ruku, ali od besa je to jedva primetio. Bio je suviše gnevan da bi govorio. Kroz maglu, kad je nasrnuo na drugog čima, znao je da to važi i za Gejlet. To je bilo još gore, jer samo je dokazivalo da je prokletnik u pravu.

Gvozden je dugo gledao Fibena u oči pre nego što je pustio Gejlet. "Sto godina ranije", nastavio je, "ja bih bio nešto naročito. Oprostili bi mi i zanemarili bi moje male nastranosti i nedostatke. Dali bi meni beli karton, zbog mog lukavstva i moje snage.

O svemu odlučuje vreme, dragi moji. Sve zavisi u kom ste pokolenju rođeni."

Gvozden je ustao i ispravio se. "Je li stvarno tako?" Nasmesio se. "Možda zavisi i od toga ko su ti pokrovitelji, a? Ako se merila promene, ako se promeni zamisao o svrsi budućnosti pan sapiensa, pa..." Raširio je ruke i pustio da sami zamisle kraj.

Gejlet je prva došla do glasa.

"Ti... stvarno... očekuješ... da Gubruj..."

Gvozden je slegnuo ramenima. "Vremena se menjaju, dragi moji. Možda ću ipak ja imati više unuka nego vas dvoje zajedno."

Fiben je našao način da usmeri rastući bes i oslobodi glas. Počeo je da se smeje. Zagrcnuo se od smeha. "Je li?" upitao je, kezeći se. "Pa, prvo ćeš morati da rešiš još jedan problem, mališa. Kako da produžiš svoju genetsku liniju kad ne može da ti se dig..."

Ovej put ga je pogodila Gvozdenova bosa noga. Fiben je sad bio spremniji pa se otkotrljao u stranu da bi primio udarac pod uglom. No, sledila je kiša novih i novih udaraca.

Nije više bilo reči. I brz pogled pokazao je Fibenu da je sad na Gvozdena red da ostane vezanog jezika. Otvarao je i zatvarao usta, ali ispuštao je samo duboke, neartikulisane glasove i mnogo pene. Konačno je prestao da bije Fibena. Okrenuo se i izjurio napolje.

Šima sa ključevima ispratila ga je pogledom. Stajala je kraj vrata, ne znajući šta da učini.

Fiben je zastenjao i okrenuo se na leđa.

"Uf." Trgao se kad je opipao rebra. Izgleda da nijedno nije bilo slomljeno. "Pa, bar naš robovlasnik nije imao odgovarajuću repliku za izlazak sa scene. Gotovo sam očekivao da kaže 'čekajte samo, vratiću se ja!' ili nešto jednako originalno."

Gejlet je odmahнула glavom. "Šta si dobio tim izazivanjem?"

Slegnuo je ramenima. "Imam ja svoje razloge."

Nesigurno se naslonio na zid. Šima u širokom kombinezonu ga je posmatrala, ali kad su im se pogledi sreli, brzo je zatreptala i pošla napolje, zatvorivši vrata za sobom.

Fiben je podigao glavu i duboko udahnuo, kroz nos, nekoliko puta.

"Šta sad radiš?" upitala je Gejlet.

Zatresao je glavom. "Ništa. Ubijam vreme."

Kad ju je ponovo pogledao, Gejlet mu je opet okrenula leđa. Kao da je plakala.

Nikakvo čudo, pomislio je Fiben. Verovatno je mnogo manje zabavlja da bude zarobljenik nego vođa ustanka. Po onom što su njih dvoje znali, pokret otpora bio je ugušen, zbrisan, uništen. Nisu

imali razloga za nadu da je u planinama bilo išta bolje. Ataklena, Robert i Bendžamin do sad su mrtvi ili zarobljeni. Port Helenijom su još vladale ptice i domaći izdajnici.

"Ne brini", rekao je da bi je razvedrio. "Znaš li koji je najbrži test razumnosti? Nije moguće da nisi čula! Pa da, dok se ti okreneš, on već protutnji!"

Gejlet je obrisala oči i okrenula se da ga pogleda. "Oh, umukni."

Dobro, to je prastari vic, priznao je sam sebi, ali vredelo je pokušati.

Ipak, Gejlet ga je pokretom pozvala da se okrene. "Hajde. Sad je red na tebe. Možda..." Slabačko se nasmešila, kao da nije sigurna da li da se našali. "Možda ću i ja naći nešto za užinu."

Fiben se nasmešio. S naporom se okrenuo i zategnuo lance sve dok joj nije približio leđa najviše što je mogao, ne mareći što time ponovo ozleđuje stare rane. Osetio je njene prste kako mu prolaze kroz zamršeno krzno i blaženo prevrnuo očima.

"Ah, ahhh", uzdahnuo je.

Novi tamničar doneo im je podnevni obrok - tanku supu sa dva parčeta hleba. Ovaj uslovnjak nije imao Gvozdenovu rečitost. Zapravo, izgleda da su mu bile teške i najobičnije fraze, pa se spretljao kad je Fiben pokušao da ga malo otkrivi. Na levom obrazu mišići su mu se povremeno grčili u nervoznom tiku, a Gejlet je šapnula Fibenu da je plaši divlji sjaj u čimovim očima.

Fiben je pokušao da joj odvрати misli. "Pričaj mi o Zemlji", zamolio je. "Kako izgleda?"

Gejlet je koricom hleba skupljala poslednje kapi supe. "Šta ima da se priča? Svi znaju kako izgleda Zemlja."

"Da, sa video traka i kocka-knjiga IdiVidi. Ali ne i iz ličnog iskustva. Ti si otišla tamo kao dete, sa roditeljima, je li? Tamo si i doktorirala?"

Klimnula je. "Na univerzitetu u Džakarti."

"A onda?"

Zagledala se u daljinu. "Onda sam se prijavila za Zemljansko središte galaktinskih studija, u La Pazu."

Fiben je znao za to mesto. Mnogi diplomati Zemlje, izaslanici i

agenti tu su se obučavali, učeći kako razmišljaju i ponašaju se pripadnici drevnih kultura Pet Galaksija. To je moglo biti presudno ako vođe planiraju da tri rase sa Zemlje uspeju u opasnom svemiru. Veliki deo sudbine klana samoniklih zavisio je od onih koji su završili ZSGS.

"Divim ti se što si se uopšte prijavila", iskreno je rekao. "Jesu li te... ovaj, jesi li prošla?"

Klimnula je. "Pa... bilo je blizu. Prošla sam. Gotovo. Da sam imala samo malo više bodova, rekli su, ne bi uopšte bilo problema."

Sećanje je očito bilo bolno. Izgledala je neodlučno, kao da želi da promeni temu. Ipak je odmahнула glavom. "Onda su mi rekli da bi bilo bolje da se vratim na Gart. Treba da budem profesor ovde, rekli su. Jasno su kazali da bih bila korisnija ovde."

"Oni? Koji 'oni'?"

Gejlet je nervozno čupkala krzno na ruci. Shvatila je šta radi, pa je stegla obe šake u krilu. "Odbor za Uzdizanje", tiho je kazala.

"Ali... ali kakve oni veze imaju sa zapošljavanjem profesora ili biranjem karijere?"

Pogledala ga je u oči. "Imaju oni mnogo šta da kažu, Fibene, ako misle da je u pitanju napredak neo-šimpanza ili neo-delfina. Mogu da ti zabrane da budeš svemirski putnik, na primer, ako se boje da bi tvoja dragocena sperma mogla da se ozrači. Ili će ti zabraniti da postaneš hemičar, iz straha od nepredviđenih mutacija."

Uzela je slamku i polako je uvrtala. "Da, mi imamo mnogo više prava od ostalih mladih štićeničkih rasa. Znam. Često podsećam sebe na to."

"Ali oni su odlučili da su tvoji geni potrebni na Gartu", tiho je pretpostavio Fiben.

Klimnula je. "Sve je zavisilo od bodova. Da sam zaista dobro prošla na testu za ZSGS, sve bi bilo u redu. Tamo ima nekoliko šimpanza.

No, ja sam bila na granici. Zato su me darivali prokletim belim kartonom - kao da je to nekakva utešna nagrada, ili nafora u nekom pričešću - i poslali me nazad na moju rodnu planetu, nazad na siroti, mali Gart.

Izgleda da je razlog mog postojanja taj da imam decu. Sve ostalo

samo je slučajnost."

Pomalo gorko se nasmejala. "Do đavola, pa ja već mesecima kršim zakon, jer rizikujem svoj život i svoju matericu u ovoj pobuni. Čak i da smo pobedili - možeš misliti - mogla sam da dobijem veliku medalju od vojske i bogzna koliko počasti, pa opet mi ništa ne bi vredelo. Kad se cela parada završi, odbor za Uzdizanje ipak bi me bacio u zatvor!"

"Oh, Gudalove mi", uzdahnuo je Fiben i naslonio se na hladni, kameni zid. "Ali ti nisi, mislim, nisi se još..."

"Razmnožavala? Dobro opažanje. Jedna od retkih prednosti ženke sa belim kartonom jeste da mogu da izaberem svakoga sa plavim kartonom ili višeg, da sama biram vreme, samo pod uslovom da rodim bar troje dece pre tridesete godine. Čak ne moram sama ni da ih gajim!" Opet se oštro, gorko nasmejala. "Do đavola, pola bračnih grupa na Gartu obrijalo bi se do kože samo da usvoje neko moje dete."

Namerno predstavlja svoju situaciju kao groznu, pomislio je Fiben. Ne može biti više od dvadeset šimpanza na celoj planeti koje odbor toliko ceni. Za pripadnika štíćeničke rase to je najveća čast.

Ipak, možda je i mogao da je razume. Došla je na Gart znajući jednu stvar. Bez obzira na to koliko blistavu karijeru ima, koliko veličanstvenih stvari postigne, to će samo učiniti njene jainike vrednijim, prisilne posete Banci tkiva češćim, a i staviće je pod pritisak da iznese što više dece u sopstvenoj materici.

Pozivi da se pridruži bračnim grupama ili da stupi u parni brak pristizaće lako. Suviše lako. Neće biti načina da zna da li je grupa želi zbog nje same. Prosioci neženje tražiće je zbog statusa koji im donosi odgajanje njenog deteta.

A javiće se i ljubomora. To je mogao da oseti. Šimpanze često nisu spretne u sakrivanju osećanja, naročito zavisti. Neki mogu da budu i vrlo otvoreno zlobni.

"Gvozden je bio u pravu", rekla je Gejlet. "Za čima je sve drugačije. Mužjak može da uživa u belom kartonu, to mi je jasno. A šima? Šima koja želi da i sama postane nešto?"

Odvratila je pogled.

"Ovaj..." Fiben je pokušao da smisli nešto, ali za trenutak je

mogao samo da glupo sedi prazne glave. Možda će, jednog dana, neki od njegovih pra-na-enti-unuka biti dovoljno pametan da smisli prave reči i uteši nekoga ko je preduboko zabrazdio u gorčinu da bi uopšte i želeo utehu.

Taj mnogo uzdignutiji neo-šimpanza, ko zna koliko pokolenja dalji na lestvici Uzdizanja, možda će biti dovoljno bistar. No, Fiben je znao da on to ne može. On je ipak samo majmun.

"Hm." Nakašljao se. "Sećam se vremena, još na ostrvu Kilmar, sigurno pre nego što si se ti vratila na Gart. Čekaj, je li to bilo pre deset godina? Beskrajona mi! Mislim da sam bio tek brucoš..." Uzdahnuo je. "Uglavnom, celo ostrvo je zahvatilo uzbuđenje te godine, jer je došao Igor Paterson - da drži predavanje i koncert na Univerzitetu."

Gejlet je malo podigla glavu. "Igor Paterson? Bubnjar?"

Fiben je klimnuo. "Znači, čula si za njega?"

Sarkastično se nasmešila. "A ko nije? On je..." Raširila je ruke i spustila ih, sa dlanovima naviše. "On je divan."

To je stvarno bila prava definicija. Jer Igor Paterson bio je najbolji.

Grom-igra samo je jedan vid ljubavi koju neo-šimpanza oseća prema ritmu. Udaraljke su među njima najomiljeniji muzički instrument, od starinskih farmi na Hermesu do otmenih tornjeva na Zemlji. Čak i u stara vremena - kada su šimpanze morali da nose oko vrata tastature sa ekranom da bi uopšte govorile - čak i tada je nova rasa volela ritam.

Pa ipak, svi veliki bubnjari na Zemlji i kolonijama bili su ljudi. Sve do Igora Patersona.

On je bio prvi. Prvi šimpanza sa preciznom koordinacijom prstiju, sa pravim osećanjem za vreme i onom naročitom drskošću potrebnom da stane uz bok najboljima. Slušanje Patersonovog 'Udara keramičke munje' nije značilo samo osetiti zadovoljstvo; za šimpanzu je značilo i cvetati od ponosa. Za mnoge je već samo Igorovo postojanje značilo da šimpanze ne postaju samo ono što je odbor za Uzdizanje smislio, nego i ono što oni žele da budu.

"Karterova zadužbina poslala ga je na turneju po kolonijama", nastavio je Fiben. "Delom kao 'put dobre volje' za sve udaljene zajednice šimpanza, a isto tako i da malo širi sreću unaokolo."

Gejlet je frknula na tu očiglednu činjenicu. Naravno da Paterson ima beli karton. Šimpanze u odboru za Uzdizanje zahtevali bi to čak i da Igor nije tako divno šarmantan, pametan i lep primerak neošimpanze kako se samo poželeti može.

Fibenu je mogao da pogodi šta Gejlet misli. Za muškaka sa belim kartonom ništa ne predstavlja problem - život je samo jedna velika žurka. "Mogu misliti", rekla je. Fibenu se učinilo da razaznaje zavist u njenom glasu.

"E pa, trebalo je da vidiš kad se pojavio na početku koncerta. Ja sam bio jedan od povlašćenih. Dobio sam mesto daleko pozadi, u uglu, i desilo se da sam to veče imao baš gadnu prehladu. To je bila velika sreća"

"Kako?" Gejlet se namrštila. "Kakve to veze ima sa... oh." Mračno ga je pogledala i stegla vilice. "Oh. Razumem."

"Naravno. Klimatizacija je radila punom snagom, ali rekli su mi da je miris ipak bio jači. Morao sam da sedim i drhtim ispod ventilatora. Gotovo sam umro..."

"Hoćeš li već jednom preći na stvar?"

"Pa, kao što si već sigurno pogodila - gotovo svaka šima na ostrvu koja je imala zeleni ili plavi karton, a bila je u estrusu, uspela je da nekako dobije kartu za taj koncert. Valjda ni jedna jedina nije koristila olfa-sprej. Došle su uglavnom sa potpunim odobravanjem svojih grupnih muževa, namazane crvenim ružem, u nadi..."

"To mi je jasno", prekinula ga je. Fiben se upitao je li stvarno primetio osmeh na njenom licu dok je zamišljala taj prizor. Ako i jeste, trajao je samo trenutak na inače stegnutim usnama. "I šta se desilo?"

Fiben se protegnuo i zevnuo. "A šta si mislila da će se desiti? Rusvaj, naravno."

Zinula je od čuda. "Stvarno? Na Univerzitetu?"

"Ne pomerio se s mesta."

"Ali..."

"Oh, prvih nekoliko minuta prošlo je sasvim dobro. Čoveče, veruj mi, taj Igor je stvarno onako dobar kao što se priča. Masa je postajala sve zapaljenija. Čak je i pomoćni orkestar to osećao. A onda su se stvari otrgle."

"Ali..."

"Sećaš se starog profesora Olfinga, sa odeljenja za tradicije Zemlje? Znaš, postariji čim sa monoklom? Uglavnom je provodio vreme propagirajući zvanični monogamni brak za šimpanze?"

"Da, znam ga." Gejlet je razrogačila oči.

Fiben je napravio rečit gest obema rukama.

"Ne! Na javnom mestu? Profesor Olfing?"

"I to sa dekanom Koledža intenzivne dijetetike, ni manje ni više."

Gejlet je zaškripala. Okrenula se na bok sa rukom na grudima. Kao da ju je spopalo štucanje.

"Naravno, Olfingova jedina žena kasnije mu je oprostila. Da nije, preotela bi ga desetočlana bračna grupa koja je rekla da im se svideo njegov stil."

Gejlet se udarala po grudima, kašljući. Još više se okrenula od Fibena, divlje tresući glavom.

"Siroti Igor Paterson", nastavio je Fiben. "On je imao i svojih problema, naravno. Uzeli su neke momke iz ragbi tima da budu izbacivači. Kad je postalo gusto, pokušali su da upotrebe aparate za gašenje požara. To je učinilo stvari klizavim, ali nije ih mnogo umirilo."

Gejlet se još glasnije zakašljala. "Fibene..."

"Bila je grdna šteta, stvarno", glasno je razmišljao Fiben. "Igor je prešao na sjajan bluz rif - stvarno je rasturao te bubnjeve, sa neverovatnim pozadinskim ritmom. Sav sam se rastopio... sve dok se nije pojavila četrdesetogodišnja šima, naga i klizava kao delfin, i skočila odnekud sa tavanice pravo na njega."

Gejlet se presamitila, držeći se za stomak. Podigla je ruku, moleći za milost. "Prestani, molim te..." jeknula je.

"Hvala Bogu što je pala pravo kroz veliki bubanj. Trebalo joj je dosta vremena da se iskobelja pa je siroti Igor stigao da pobegne kroz pomoćni izlaz, tik pre nego što ga se gomila dočepala."

Gejlet se sručila pobočke. Fiben se za trenutak zabrinuo kad je video koliko je crvena u licu. Smejala se do suza, udarajući po podu. Ponovo se prevrnula na leđa, tresući se od smeha.

Fiben je slegnuo ramenima. "A sve je počelo dok je svirao prvu tačku - Patersonovu obradu obične nacionalne himne! Kakva šteta.

Nisam imao prilike da čujem njegovu varijaciju na 'Inagada da vita'.

Sad kad razmišljam o tome", ponovo je uzdahnuo, "ko zna zašto je to dobro."

Struja se isključivala u osam uveče, a zatvori nisu bili izuzetak. Pred veče se podigao vetar i uskoro je tresao kapke na njihovom jedinom prozoru. Dolazio je sa okeana, noseći težak, slan miris. Iz daljine se čula prigušena tutnjava rane letnje oluje.

Spavali su sklopčani pod ćebadima, približeni jedno drugom koliko god su lanci dopuštali, glavom uz glavu da bi u tami čuli disanje onog drugog. Nemirno su spavali, udišući blagi miris kamena i buđave slame i izdišući uz tiho mrmljanje svojih snova.

Gejlet je trzavo pomerala ruke, kao da pokušava da prati put nekog iluzornog bekstva. Njeni okovi tiho su zveckali.

Fiben je nepokretno ležao, ali povremeno bi zatreptao, otvarajući i zatvarajući oči bez traga svesti u pogledu. Ponekad bi udahnuo i dugo zadržao dah pre nego što bi ga konačno ispustio.

Nisu primetili duboko brujanje koje je doprlo iz hodnika, ni svetlo koje je prodrlo kroz pukotine u drvenim vratima. Po kamenom podu šljapkale su noge i grebale kandže.

Kad su zazveckali ključevi u bravi, Fiben se trgao, okrenuo na bok i seo. Protrijao je oči u trenutku kad su zaškripale šarke. Sad je i Gejlet podigla glavu. Rukom je zaštitila oči od oštrog bleska dveju svetiljki na visokim motkama.

Fiben je kinuo od mirisa lavande i perja. Kad je nekoliko šimpanza u kombinezonima grubo podiglo Gejlet i njega na noge, prepoznao je promukli glas glavnog tamničara, Gvozdena.

"Sad pazite kako se ponašate. Imate važne posetioce."

Fiben je zatreptao, pokušavajući da se privikne na svetlo. Konačno je razaznao grupicu pernatih četvoronožaca, nalik na čupave, bele lopte obmotane trakama i opasačima. Dvoje je držalo motke sa kojih su visile svetiljke. Ostali su žamorili oko nečeg što je ličilo na kratku motku sa malom platformom na vrhu. Na toj sedalici nalazila se veoma neobična ptica.

I ona je bila iskićena šarenim trakama. Krupni, dvonožni Gubru nervozno se premeštao s noge na nogu. Možda je svetlo tako uticalo

na perje tuđinaca, ali izgledalo je da ima bogatiju boju, prozračniju od uobičajene bele. Fibenu je izgledala poznato, kao da je negde već video ovog okupatora ili nekog sličnog.

Zašto se, pobogu, muva okolo po mraku, upitao se. Mislio sam da oni to mrze.

"Iskažite dolično poštovanje časnim pokroviteljima, pripadnicima visokog klana Gooksi-Gubru!" oštro je rekao Gvozden i munuo Fibena.

"Sad ću mu ja pokazati poštovanje." Fiben je pročistio grlo da bi skupio pljuvačku.

"Ne!" povikala je Gejlet. Zgrabila ga je za ruku i žurno prošaputala. "Fibene, nemoj! Molim te. Učini mi to. Radi tačno isto što i ja!"

Molećivo ga je gledala smeđim očima. Fiben je progutao pljuvačku. "Bez veze, Gejlet." Ona se okrenula prema Gubruu i prekrstila ruke na grudima. Fiben ju je oponašao, čak i kad se duboko naklonila.

Galaktinac se zagledao u njih prvo jednim, pa drugim okom bez kapaka. Premestio se na kraj sedalice, što je nateralo nosače da brzo podese ravnotežu. Konačno je počeo da krešti nizom oštih, neravnomernih cvrkutaja.

Četvoronošci su se oglasili čudnim, isprekidanim napevom koji se podizao i spuštao. Zvučalo je kao dugo "Zooonn."

Jedan od slugu Kvakoa polako je istupio. Oko vrata je nosio lanac sa blistavim metalnim diskom. Iz njega se začuo tih, pomalo rastrzan prevod.

"Prosušeno je... prosušeno po časti
prosušeno po doličnosti...
Da vas dvoje niste prekoračili...
niste prekršili...
Pravila ponašanja... pravila rata.
Zooonn.

Sudimo da je pravo... dolično...
dozvoliti zbog mladosti rase...

Izvesnu milost... verovati...
da ste se borili u interesu svojih pokrovitelja.
Zooonn.

Primetili smo... svesni smo..
znamo da imate status...
Vođa vašeg toka gena... toka rase...
vrste ovde i sada.
Zooonn.

Zato vam nudimo... dajemo...
pružamo čast...
Pozivom... blagoslovom...
prilikom da zaslužite milost predstavljanja.
Zooonn.

To je čast... dobročinstvo...
slava biti izabran
Za traženje... otkrivanje...
stvaranje budućnosti vaše rase.
Zoon!"

Tu je prestao isto onako naglo kao što je i počeo.

"Nakloni se opet!" šapatom je zamolila Gejlet. Fiben se sagnuo prekrštenih ruku kako mu je ona pokazala. Kad je ponovo podigao pogled, grupica tuđinskih ptica okrenula se i pošla prema vratima. Sedalicu su spustili, ali visoki Gubru ipak je morao da se sagne i raširi pernate ruke da bi održao ravnotežu dok je prolazio. Gvozden je pošao za njima. Uslovnjakov poslednji pogled na odlasku bio je pun gađenja.

Fibenu je glava zvonila. Odustao je od praćenja ptičijeg čudnog, zvaničnog narečja galaktinskog trećeg već posle prve rečenice. Čak i prevod na englički bio je prilično nemoguć za razumevanje.

Oštro svetlo izbledelo je kad se kolona odmakla niz hodnik uz kvocavi žamor. Fiben i Gejlet zagledali su se u polumraku.

"Ko je sad pa taj?" upitao je Fiben.

Gejlet se namrštila. "To je Sizeren. Jedan od trojice njihovih vođa. Ako sam dobro procenila - što nije sigurno - ovo je bio Sizeren Doličnosti."

"Sad si mi mnogo pomogla. Šta u bilijaru Beskrajona predstavlja Sizeren Doličnosti?"

Gejlet je pokretom ruke odbacila pitanje. Čelo joj je bilo naborano od duboke usredsređenosti. "Zašto je došao kod nas, umesto da nas odvedu kod njega?" glasno se upitala, iako joj Fibenovo mišljenje sigurno nije bilo važno. "I zašto je došao noću? Jesi li primetio da nije sačekao ni da čuje prihvatamo li ponudu? Verovatno je smatrao da zbog doličnosti mora lično da nam je učini. Tako je, a pomoćnici će mu kasnije preneti naš odgovor."

"Odgovor na šta? Kakva to ponuda? Gejlet, uopšte ne mogu..."

Sada je nervozno mahnula obema rukama. "Nemoj sada. Moram da razmislim, Fibene. Pusti me koji minut." Vratila se u ugao i sela na slamu, licem prema zidu. Fiben je podozrevao da će to potrajati duže nego što je najavila.

Baš znaš da izabereš, pomislio je. Sasvim zaslužuješ sve što ti se desi kad se zaljubiš u genija...

Zažmirkao je. Šta reče?

Koraci u hodniku prekinuli su ga u razmatranju sopstvene neočekivane misli. Ušao je jedan šimpanza sa rukama punim slame i smotuljaka tamne tkanine. Tovar mu je sakrivao lice. Tek kad se oslobodio tereta, Fiben je prepoznao šimu koja je ranije piljila u njega, onu koja mu je izgledala tako neobično poznato.

"Donela sam vam malo sveže slame i još ćebadi. Noći su još dosta hladne."

Klimnuo je. "Hvala."

Nije ga pogledala u oči. Okrenula se i pošla ka vratima, krećući se sa upadljivom gracioznošću, što se videlo čak i ispod kabastog kombinezona. "Čekaj!" iznenada je rekao Fiben.

Zaustavila se, ali je i dalje gledala u vrata. Fiben je pošao prema njoj koliko god su mu dozvoljavali lanci. "Kako se zoveš?" Tiho je upitao da ne bi uznemirio Gejlet.

Šima je povila ramena. I dalje ga nije gledala. "Ja..." Glas joj je bio vrlo tih. "N-neki me zovu Silvija..."

Čak i kad se brzo provukla kroz vrata, kretala se kao igračka. Zazveckali su ključevi i začuli su se brzi koraci kako se udaljavaju niz hodnik.

Fiben je piljio u zatvorena vrata. "Dabogda mi deda bio majmun."

Okrenuo se i pošao nazad do zida gde je sedela Gejlet, tiho mrmljajući; nagnuo se da joj prebaci cebe preko ramena. Onda se vratio u svoj ugao i sručio se na gomilu sveže, mirisne slame.

55. UTAKALTING

Plićaci su se penili od sluzavih algi kroz koje je ovlaš kljuckala poneka tankonoga ptica u potrazi za bubama. Žbunaste biljke oivičavale su u grupicama okolne stepe.

Otisci stopala vodili su od obale jezerceta do obližnje padine pokrivene niskim rastinjem. Čim je Utakalting pogledao otiske u blatu, bilo mu je jasno da ih je ostavio neko ko hoda isturenih grudi, i to najverovatnije na tri noge.

Brzo je podigao pogled kad je krajičkom oka uhvatio blesak plave svetlosti - isti onaj koji ga je i doveo ovamo. Pokušao je da pogleda pravo u svetlo, ali nestalo je pre nego što je uspeo.

Kleknuo je da ispita otiske. Široko se nasmešio dok ih je premeravao šakama. Kako lepi obrisi! Treće stopalo bilo je manje od ostalih i pomerenom u stranu, kao da je neko dvonožno biće prošlo od jezera do žbunja naslanjajući se na zaobljenu toljagu.

Utakalting je podigao otpalu granu, ali oklevao je da obriše tragove.

Da li da ih ostavim, upitao se. Je li stvarno neophodno da ih sakrijem?

Zatresao je glavom.

Ne. Ljudi lepo kažu: ne menjaj planove na pola puta.

Otisci su nestali kad je prešao granom preko njih. Baš kad je završavao, začuo je iza sebe teške korake i zvuk lomljenja šiblja. Okrenuo se i video Kaulta kako izbija iza krivine uske staze i izlazi na jezerce usred prerije. Glif, lururanu, lebdeo je i okretao se iznad Tenančeve krupne glave sa krestom kao neki zbunjeno, parazitski insekt koji zuji i traži meko mesto koje se nikako ne pojavljuje.

Utakaltinga je korona bolela kao preopterećen mišić. Pustio je lururanu da još malo udara o Kaultovu grubu staloženost pre nego što je priznao poraz. Povukao je pobeđeni glif nazad i bacio granu na zemlju.

Tenanac ionako nije gledao u tle. Usredsredio se na mali instrument koji je nosio na dlanu. "Postajem sumnjičav, prijatelju", rekao je kad je prišao Timbrimu.

Utakalting je osetio da mu krv u arterijama na vratu naglo ubrzava tok. Je li moguće, upitao se.

"Sumnjičav prema čemu, poštovani kolega?"

Kault je sklopio instrument i sklonio ga u jedan od mnogobrojnih džepova na jakni. "Ima znakova..." Kresta mu se spustila i podigla. "Slušao sam nešifrovane poruke Gubrua; izgleda da se dešava nešto čudno."

Utakalting je uzdahnuo. Ne, Kaultov jednosmerni um usmerio se na potpuno drugu stranu. Nije bilo smisla truditi se da ga odvuče odatle svojim istančanim skretanjem pažnje.

"Šta okupatori smeraju?" upitao je.

"Pa, pre svega, primam mnogo manje uzbuđenih vojnih razgovora. Odjednom su se proredile one male borbe u planinama koje su bile toliko česte poslednjih dana i nedelja. Sećate li se, obojica smo se pitali zašto se Gubruu toliko trude da suzbiju taj stvarno malecak gerilski pokret."

Utakalting je, zapravo, bio prilično siguran da zna razlog tih užurbanih delatnosti Gubrua. Iz onog što su njih dvojica uspeli da sastave u mozaik, izgledalo je da su se okupatori nadali da nađu nešto u planinama Mulun. Slali su vojnike i naučnike na sve strane sa neiscrpnom energijom i izgleda da su skupo plaćali te napore.

"Šta mislite, zašto su borbe oslabile?" upitao je Kaulta.

"Po onom što sam razabrao, ne mogu biti siguran. Jedna mogućnost je da su Gubruu našli i uhvatili ono što tako očajnički traže..."

Teško, samouvereno je pomislio Utakalting. Duh ne može da se stavi u kavez.

"...ili su prestali da ga traže..."

Mnogo verovatnije, složio se Utakalting. Ptice će, ranije ili kasnije, neizbežno shvatiti da su ispale budale, pa će prestati da pipaju po magli.

"...a možda su Gubruu jednostavno ugušili otpor i likvidirali one koji su se bunili."

Utakalting se od sveg srca nadao da ovo nije tačno objašnjenje. To je rizik koji je morao da preuzme kad je odlučio da uvuče neprijatelja u ovu zbrku. Mogao je samo da se nada da njegova kćer

i sin Megan Onigl nisu platili najveću cenu podržavajući njegovo uvijeno šegačenje sa strašnim pticama.

"Hmmm", odgovorio je. "A jeste li rekli da vas još nešto zbunjuje?"

"Ovo", nastavio je Kault. "Posle pet puta po dvanaest planetnih dana tokom kojih nisu učinili ništa na dobrobit ovog sveta, Gubruui su odjednom izdali saopštenje kojim nude amnestiju i zaposlenje ranijim članovima Službe za ekološki oporavak."

"Zaista? Pa, možda to znači da su završili konsolidaciju, pa sad mogu da malo posvete pažnju i svojim odgovornostima."

Kault je frknuo. "Možda. No, Gubruui su računovođe. Sve knjiže. Sebični ratnici bez osećanja za humor. Fanatično se drže onih vidova galaktinske tradicije koji ih zanimaju, pa ipak uopšte ne brinu za očuvanje planeta koje su odgajališta nego samo o statusu svog klana."

Iako se Kault slagao sa tom procenom, smatrao je da je Kault daleko od objektivnog posmatrača... i otkud Tenancu pravo da optuži nekoga za nedostatak humora?

U svakom slučaju, nešto je bilo očito. Sve dok je Kault ovako zaposlen razmišljanjem o Gubruuima, biće beskorisno skretati njegovu pažnju na istančane znakove i otiske stopala u blatu.

Mogao je da oseti pokrete u preriji svuda unaokolo. Sitni mesožderi i njihov plen tražili su zaklon i smeštali se u male niše i pukotine u kojima će provesti podnevne sate kada vreline leta zahteva previše energije za lov i bežanje. U tom pogledu visoki Galaktinci nisu nikakav izuzetak. "Hajdemo", rekao je Utakalting. "Sunce je visoko. Sa one strane vode vidim neko drveće."

Kault ga je sledio bez primedbi. Izgleda da nije obraćao pažnju na mala skretanja sa puta, sve dok daleke planine postaju iz dana u dan sve veće. Njihovi beli vrhovi sad više nisu bili samo tanka linija na obzorju. Možda će im trebati nedelje da stignu dotle i ko zna još koliko dok nađu put do Doline kroz nepoznate prevoje. No, Tenanci su znali da budu strpljivi kad im to odgovara.

Nije bilo plavih svetlucanja dok je Utakalting uređivao sklonište pod grupom gusto zbijenog drveća, iako je stalno 'bacao pogled' u tom pravcu. Ipak mu se učinilo da je koronom kenirao tragove divlje

radosti nekog uma koji se krio u stepi - nekog krupnog, pametnog i poznatog.

"Zbilja sam uveren da sam nekakav stručnjak za Zemljane", rekao je Kault malo kasnije, kad su razgovarali pod čvornovitim granama. Sitni insekti zujali su oko Tenančevih otvora za disanje, iako bi bili oduvani svaki put kad se približe. "To, plus moja ekološka stručnost, obezbedili su mi poslanstvo na ovoj planeti."

"Zaboravljate svoj smisao za humor", dodao je Utakalting, smešeci se.

"Da." Kaultova kresta se podigla, što je kod Tenenaca označavalo klimanje glavom. "Kod kuće me smatraju za đavolskog šaljivdžiju. Pravi tip za snalaženje sa samoniklima i timbrimskim podvaladžijama." Završio je nizom brzih, dubokih udisaja. To je očito bilo svesno izigravanje, jer Tenanci nemaju takav refleks za smeh. Nema veze, pomislio je Utakalting. S obzirom na tenanski humor, prilično je dobar.

"Jeste li imali mnogo neposrednog iskustva sa Zemljanima?"

"Oh, da", odgovorio je Kault. "Bio sam na Zemlji. Imao sam zadovoljstvo da hodam kroz njihove prašume i vidim tamošnje čudne, raznolike oblike života. Sreo sam neo-delfine i kitove. Moj narod veruje da sami ljudi ne bi smeli da imaju status potpuno uzdignutih - koristilo bi im nekoliko milenijuma glancanja pod odgovarajućim nadzorom - ali priznajem da je njihov svet divan, a njihovi šticenici perspektivni."

Jedan od razloga što Tenanci učestvuju u ovom ratu bila je nada da će dobiti sve tri rase sa Zemlje na prisilno usvojenje - 'za njihovo sopstveno dobro', naravno. Ipak, pošteno govoreći, ni sami Tenanci nisu se slagali oko toga. Recimo, Kaultova stranka smatrala je da je bolje provesti kampanju ubeđivanja, tokom nekih deset hiljada godina, pa time pridobiti Zemljane za dobrovoljno usvojenje, 'ljubavlju'.

Očito je da Kaultova stranka nema većinu u vladi.

"Naravno, upoznao sam neke Zemljane dok sam radio sa galaktinskim Institutom za migracije, tokom pohoda za pregovore sa narodom Fah-fah-n*fah."

Utakaltingova korona podigla se u kovitlac srebrnastih treplji, otvoren izraz iznenađenja. Znao je da čak i Kault može da razume taj izraz, ali nije ga bilo briga. "Vi... vi ste se sastali sa predstavnicima vodoničke kulture?" Nije čak znao ni da izgovori hipertuđinsko ime, drugačije od svakog regulisanog galaktinskog jezika.

Kault ga je još jednom iznenadio!

"Fah-fah-n*fah." Kaultovi prorezi za disanje ponovo su zatreperili, izigravajući smeh. Sada je zvučalo mnogo prirodnije. "Pregovori su se održavali u subkvadrantu Poul-Kren, nedaleko od onog što Zemljani zovu sektor Orion."

"To je vrlo blizu zemljanskoj koloniji Hanan."

"Da. To je jedan od razloga što su bili pozvani da učestvuju. Iako su ti retki sastanci kiseoničkih i vodoničkih civilizacija najkritičniji i najosetljiviji događaji čitavih era, smatralo se da treba povesti i nekoliko Zemljana, kako bi videli neke istančanosti prave visoke diplomatije."

Možda zbog stanja smušenog iznenađenja u kome se nalazio, Utakaltingu se učinilo da je za trenutak kenirao Kaulta... da je osetio trag neke duboke Tenančeve zabrinutosti. Nije mi sve rekao, shvatio je Utakalting. Bilo je još razloga što su i Zemljani uključeni u to.

Milijardama godina održavala se složena ravnoteža između dveju uporednih i potpuno odvojenih kultura. Kao da su Pet Galaksija, zapravo, bile deset, jer postojalo je otprilike podjednako mnogo stabilnih svetova sa vodoničnom atmosferom koliko i planeta kao što su Gart, Zemlja ili Timbrim. Dve niske života, svaka sa ogromnim brojem vrsta i životnih oblika, nisu imale gotovo ništa zajedničko. Fah-fah-n*fah nisu želeli ništa kameno, a njihovi svetovi bili su suviše ogromni, hladni i teški da bi ih Galaktinci uopšte poželeli.

Osim toga, izgledalo je da oni koriste sasvim drugačije vremenske relacije i stepene. Pripadnici vodoničkih kultura više su voleli spore puteve, kroz hipersvemir nivoa D i čak normalan svemir između zvezda - carstvo u kome vlada relativnost - a brže međuzvezdane staze ostavljali su brzo-živućim naslednicima legendarnih Praotaca.

Ponekad je bilo sukoba. Nestajali su čitavi sistemi i klanovi. U

takvim ratovima nije bilo pravila.

Ponekad je bilo trgovine - metali za gasove ili mašinerija u zamenu za čudne stvari koje nisu postojale čak ni u arhivima Velike Biblioteke.

Bilo je razdoblja kada su jedna ili druga civilizacija napuštale čitave spiralne krake. Galaktinski Institut za migracije organizovao je ogromne selidbe kiseoničkih kultura, otprilike svakih stotinak miliona godina. Zvaničan razlog bio je taj da se dozvoli 'ugar' velikih zvezdanih pojaseva, da bi planete imale vremena da razviju novi pre-razumni život. No, drugi razlog bio je opštepoznat... da se ostavi prostor između kiseoničkog i vodoničkog života tamo gde više nije bilo moguće da prenebregavaju jedni druge.

A sad mu je Kault pričao da su se nedavno vodili pregovori baš u sektoru Poul-Kren? I da su tamo bili i ljudi?

Kako nisam čuo za ovo ranije? upitao se.

Želeo je da sledi tu nit, ali nije imao prilike. Kaultu se očito nije pričalo dalje, pa se vratio na raniju temu razgovora.

"Još verujem da u emisijama Gubrua postoji neka abnormalnost, Utakaltinže. Po onom što su emitovali, jasno je da pročešljavaju i Port Heleniju i ostrva, tragajući za Zemljanima koji su stručnjaci za ekologiju i Uzdizanje."

Utakalting je odlučio da će radoznalost morati da sačeka - vrlo teška odluka za jednog Timbrima. "Pa, kao što sam pomenuo ranije, možda su Gubruu rešili da konačno izvrše svoju obavezu prema Gartu."

Kault je zaklirkljao tonom za koji je Utakalting znao da označava sumnju. "Čak i da je tako, tražili bi ekologe, ali zašto baš stručnjake za Uzdizanje? Predosećam da se još događa nešto veoma zanimljivo", zaključio je Kault. "Gubruu su nekoliko megasekundi bili izuzetno uznemireni."

Čak i bez malog prijemnika, bez novosti iz etera, Utakalting je to znao. Znao je po povremenom plavom svetlu koje je pratio već nedeljama. Svetlucanje je značilo da je diplomatsko skladište Timbrima obijeno. Mamac koji je ostavio u piramidi, zajedno sa brojnim drugim tragovima i nagoveštajima, mogao je dovesti svako razumno biće do samo jednog zaključka.

Bilo je očito da njegova šala veoma mnogo košta Gubrua.

Ipak, sve najbolje dolazi na kraju. Do sada su čak i Gubru sigurno shvatili da je sve zajedno samo timbrimski trik. Ptice, zapravo, nisu glupe. Ranije ili kasnije, moraće da otkriju kako ne postoji ništa nalik na 'gartlinga'.

Sage kažu da ne valja previše rastezati šalu. Da li činim tu grešku što pokušavam da izvedem isti štos na Kaultu?

Oh, ali u ovom slučaju postupak je toliko drugačiji! Šala na Kaultov račun ispala je mnogo sporiji, mnogo teži, mnogo ličniji zadatak.

Uostalom, šta bih drugo radio da mi prođe vreme?

"Molim vas, recite mi još nešto o vašim sumnjama", obratio se svom saputniku. "Veoma, veoma sam zainteresovan."

56. GALAKTINCI

Uprkos svim očekivanjima, novi Sizeren Cene i Jemstva zapravo je dobijao poene. Njegovo perje tek je počelo da zadobija kraljevske prelive boje kandidata, a već je napredovao daleko ispred ostalih dvoje suparnika. U svakom slučaju, dok je plesao, ostali Sizereni bili su prisiljeni da ga pažljivo posmatraju i paze na njegove dobro raščlanjene argumente.

"Ovaj napor bio je nepromišljen, skup, pogrešan", cvrkutao je i okretao se u odmerenom ritmu. "Potrošili smo bogatstvo, vreme i čast

tražeći,
jureći,
loveći
priviđenje!"

Novi glavni činovnik imao je nekoliko prednosti. Obučavao ga je njegov prethodnik - sjajni pokojni Sizeren Cene i Jemstva. Osim toga, na ovaj sabor doneo je podjednako sjajnu, upečatljivu gomilu činjenica. Svuda po podu ležale su data-kocke. Izlaganje glavnog građanskog lica bilo je, zapravo, pravo pustošenje.

"Nema verovatnoće, nema mogućnosti, nema načina da se na ovom svetu krije pre-razumno biće koje je preživelo Bururale! To je bila podvala, lukavstvo, paklena samoniklo-timbrimska zavera kojom su nas naveli da

potrošimo,
straćimo,
razbacamo
naše bogatstvo!"

Za Sizerena Doličnosti ovo je bilo posebno ponižavajuće. Zapravo, gotovo katastrofalno.

Tokom praznine, dok se birao novi predstavnik činovništva, sveštenik i admiral nadmoćno su vladali, pošto ih niko nije kontrolisao. Dobro su znali da to nije mudro, bez trećeg glasa da ih obuzdava, ali da li se ikad neko biće mudro ponašalo ako ga je povoljna prilika naprosto izazivala?

Admiral je lično pošao u pohod traženja i uništavanja planinskih gerilaca, želeći da doda sjaj svojoj ličnoj časti. Sveštenik je, sa svoje strane, naredio velike građevinske poslove i požurivao je isporuku novog planetnog ogranka Biblioteke.

Sve zajedno bilo je divno razdoblje međuvlasti i dvosmernog konsenzusa. Sizeren Zraka i Kandže odobravao je svaku porudžbinu, a Sizeren Doličnosti blagosiljao je svaki pohod Vojnika Kandže. U planine je slat pohod za pohodom da bi pažljivo čuvani naučnici tražili nezamislivo vredan plen.

Bilo je grešaka. Samonikli su bili satanski vešti u zasedama i životinjskom izvrđavanju. Pa ipak, niko ne bi zanovetao oko troškova da su zaista našli ono što su tražili. Sve bi se isplatilo, samo da...

No, mi smo prevareni, obmanuti, nadmudreni, gorko je pomislio sveštenik. Blago je bilo laž. A sad ih je novi Sizeren Cene i Jemstva ribao iz sve snage. Činovnik je igrao savršeni ples kažnjavanja izgreda. Već je preovlađivao konsenzusom - na primer, više neće biti jalovih potera kroz planine, sve dok se ne pronađe jeftiniji način da se ukloni pokret otpora.

Perje Sizerena Zraka i Kandže jedno je visilo. Sveštenik je znao koliko admiral mora biti očajan, ali oboje su bili naprosto hipnotisani pravednim i učtivim Plesom Kažnjavanja. Dvoje ne mogu da nadglasaju jednog ako je taj jedan tako potpuno u pravu.

Sada se činovnik prebacio u nov tonalitet, što je dovelo do novog plesa. Predložio je da se novi građevinski radovi obustave. Oni nemaju nikakve veze sa odbranom položaja Gubrua na ovom svetu. Početi su uz pretpostavku da 'gartlinzi' postoje. Sada je jednostavno besmisleno da se nastavi izgradnja hipersvemirske stanice i ceremonijalnog brda.

Ples je bio moćan, ubedljiv, podržan grafikonima, statistikom i tabelama brojki. Sizeren Doličnosti shvatio je da će nešto morati da se preduzme, i to uskoro - inače će ovaj novajlija do uveče biti na čelnom položaju. Bilo je nezamislivo da se desi ovako iznenadan preokret dok im tela tek povremeno probadaju prvi predznaci Stapanja!

Čak i ako se zanemari pitanje redosleda Stapanja, ostaje da se razmisli o poruci od Gospodara Legla. Kraljice i kneževi kod kuće

očajnički iščekuju. Je li Troje na Gartu iznašlo novu, smelu politiku? Proračuni su pokazali da će uskoro biti važno da se ima nešto originalno i maštovito, ili će inicijativa zauvek preći u ruke nekog drugog klana.

Zastrašujuće je kada sudbina rase zavisi od onog što ostane iza drugih.

A ma koliko imao očite manire i uređeno perje, na novom glavnom činovniku odmah se nešto videlo. Novom Sizerenu Cene i Jemstva nedostajala je dubina, jasnoća vizija koju je posedovao njegov pokojni prethodnik. Sizeren Doličnosti znao je da se iz sitničavog, kratkovidog prikupljanja poena ne može izroditi veličanstvena politika.

Nešto je moralo da se učini! Sveštenik je zauzeo položaj za predskazivanje, značajno šireći ruke pokrivene blistavim perjem. Učtivo, možda čak i popustljivo, činovnik je prekinuo ples i spustio kljun, brzo se prilagođavajući.

Sizeren Doličnosti počeo je polako, meškoljeći se na svojoj sedalici. Namerno je upotrebio tonalitet koji je maločas koristio protivnik.

"Iako možda nema Gartlinga, ostaje mogućnost, izgled, prilika da koristimo ceremonijalno mesto koje smo

planirali,
izgradili,
posvetili
uz toliko troškova.

Imam plan, shemu, zamisao koji možda ipak mogu doneti
slavu,
čast,
doličnost
našem klanu.

Okosnica, središte, srž tog plana jeste da
ispitamo,
proučimo,
istražimo
štićenike samoniklih."

Sizeren Zraka i Kandže naglo je, na drugom kraju prostorije,

podigao pogled. U oku poniženog admirala pojavio se sjaj pun nade i sveštenik je znao da bi mogao da dobije privremenu pobjedu, ili bar odlaganje.

Narednih dana, vrlo, vrlo mnogo zavisice od zaključka hoće li njegova smela zamisao dejstvovati.

57. ATAKLENA

"Vidiš li?" doviknuo joj je odozgo. "Pomerila se tokom noći!"

Ataklena je morala da zakloni oči kad je podigla pogled prema svom prijatelju - sedeo je na grani bar deset metara visoko. Zategao je zeleni, lisnati konopac koji se spuštao pod uglom od četrdeset pet stepeni sa nekog još višeg mesta na drvetu.

"Jesi li siguran da je to ista puzavica koju si sinoć odsekao?" doviknula je.

"Naravno! Popeo sam se i usuo litar vode sa hromom - a ova puzavica se specijalizovala baš za to - u račvu one grane gore. Lepo se vidi kako se puzavica premestila baš do tog mesta!"

Ataklena je klimnula. Osetila je dodir istine u njegovim rečima. "Vidim, Roberte. Sad ti verujem."

Morala je da se nasmeši. Ponekad se Robert ponašao baš kao neki timbrimski mladić - brzo, impulsivno, mangupski. To ju je nekako zbunjivalo. Tuđinci bi trebalo da se ponašaju čudno i neobjašnjivo, a ne baš kao... kao mladići.

Ali Robert nije tuđinac, morala je da se popravi. On mi je muž. Uostalom, toliko je već živela među Zemljanima da je možda i počela da razmišlja kao oni.

Kada...ako... ikada stignem kući, hoću li i ja zbunjivati svakog oko sebe, plašiti ih i čuditi metaforama? Čudnim stavovima samoniklih? Da li me ta mogućnost privlači?

U ratu je nastupilo zatišje. Gubruj su prestali sa slanjem ranjivih pohoda u planine. Njihove ispostave su mirovale. Čak je i večito drndanje robota za zaprašivanje nestalo iz dolina pre više od nedelju dana, na ogromno olakšanje šimpanza farmera i seljana.

Pošto su time dobili malo vremena za sebe, Ataklena i Robert odlučili su da uzmu slobodan dan dok imaju prilike i da pokušaju da se bolje upoznaju. Na kraju krajeva, ko zna kada će se borbe opet nastaviti i hoće li ikada imati još takvih prilika.

Ionako im je oboma bio potreban predah. Od Robertove majke još nije bilo odgovora, a i sudbina ambasadora Utakaltinga bila je nepoznata - uprkos nadi koju joj je poslao u svojoj poruci. Mogla je

samo da što bolje izvršava svoje zadatke i da se nada da je i on živ i da obavlja svoje.

"Dobro", doviknula je Robertu, "prihvatam. Puzavice se mogu dresirati, u izvesnom smislu. Sad bolje siđi! Ta tvoja grana ne izgleda sigurno."

Robert se samo nasmešio. "Sići ću, ali na moj način. Znaš ti mene, Klena. Ovakvoj prilici ne mogu da odolim."

Ataklena se ukočila. Opet je naslutila nešto u njegovom oreolu. Pomalo je ličilo na silf-kun, keniranje korone oko mladog Timbrima koji uživa u šali koju sprema.

Robert je snažno cimnuo puzavicu. Udahnuo je, šireći grudni koš do stepena nezamislivog za Timbrime, a onda je počeo da se udara po grudima i ispušta dug, izvijen zov. Odjekivao je po celoj šumi.

Ataklena je uzdahnula. Oh, da. Mora da izrazi poštovanje božanstvu samoniklih, Tarzanu.

Držeći puzavicu obema rukama, Robert je skočio sa grane. Poleteo je, ispruženih i sastavljenih nogu, u pravilnom luku preko šumske čistine, tik iznad niskog grmlja. Glasno je podvrisnuo.

Naravno, tako nešto mogli su da izmisle samo ljudi, tokom mračnih stoleća između sticanja inteligencije i otkrića nauke. Nijedna galaktinska rasa vaspitana na Biblioteci, čak ni Timbrimi, nikad ne bi ni pomislila na takav način prevoza.

Klatno je ponovo podiglo Roberta prema gustoj masi lišća i granja na boku šumskog diva. Njegov zov naglo se prekinuo kad je uz prasak proleteo kroz lišće i nestao.

Tišinu je prekinulo samo padanje nekoliko grančica. Ataklena je sačekala, a onda je pozvala. "Roberte?"

Iz šipraga nije dopirao nikakav pokret ni zvuk. "Roberte! Jesi li dobro? Javi se!" S mukom je izgovarala angličke reči.

Pokušala je da ga otkrije koronom, pružajući napred treplje iznad ušiju. Da, bio je tamo... i osećao je bol.

Potrčala je preko livade, preskačući niske prepreke dok se u njoj odigravao geir preobražaj - nozdrve su joj se automatski raširile da bi primale više vazduha, dok joj se puls ubrzavao. Kad je stigla do drveta, nokti na rukama i nogama već su joj očvrsnuli. Zbacila je meke cipele i počela da se penje, brzo nalazeći oslonac na

hrapavom deblu dok se verala do prve grane.

Sveprisutne puzavice baš su se tu skupljale, povijajući se pod uglom ka oblaku lišća u kome je Robert nestao. Odabrala je jednu, oprobala je, pa se po njoj popela dalje,

Znala je da bi trebalo da se smiri. Uprkos svoj timbrimskoj brzini i prilagodljivosti, njeni mišići nisu bili jaki kao ljudski, a zračenje korone slabije je odvodilo toplotu od znojnih žlezda kakve imaju Zemljani. Ipak, nije mogla da obuzda paničnu punu brzinu.

Unutar lisnatog zaklona gde je Robert pao bilo je mračno i tesno. Ataklena je treptala i njuškala dok je ulazila u tamu. Mirisi su je podsetili na to da je ovo divlji svet, a ona nije pripadala samoniklima koji su se u džungli osećali kao kod kuće. Morala je da savije unazad treplje kako se ne bi zaplele u gustiš. Zato nije osetila kako nešto iz senke poseže da je čvrsto uhvati.

To je nateralo njene hormone da podivljaju. Dahnula je i sklopčala se da uzvratu napadaču. U poslednji čas prepoznala je Robertov oreol, njegov bliski, ljudski, muški miris i njegove snažne ruke kako je čvrsto drže. Osetila je talas vrtoglavice kad se geir reakcija naglo prekinula.

Tako ošamućena, još ukočena od brzine prethodnih promena, ponovo se zaprepastila. Robert je počeo svojim ustima da dodiruje njena. U prvi mah, njegovo ponašanje delovalo je nerazumno, besmisleno. A onda, kad je raširila koronu, ponovo je uhvatila njegova osećanja... i smesta se setila prizora u vezi sa parenjem i seksualnom igrom.

Burna osećanja koja su je zahvatila bila su toliko suprotna da je za trenutak ostala ukočena. Možda je to bila posledica i smirene snage Robertovih ruku. Tek kad ju je konačno pustio, brzo se odmakla od njega, zadihana, i naslonila se na stablo ogromnog drveta.

"An... An-tvillahbelna! Naha... Ti... ti blenhuk! Kako se usuđuješ, ti... klet-tnub... " Nestalo joj je daha, pa je morala da prekine dvojezičnu tiradu, teško dišući. To, izgleda, uopšte nije pogodilo Roberta koji je zadržao smiren izraz dobrog raspoloženja.

"Ovaj, nisam baš sve razumeo, Ataklena. Još sam prilično slab u galaktinskom sedmom, mada pokušavam da ga poboljšam. Kaži mi,

šta je to... ovaj, blenhuk?"

Ataklena je pomalo iskrivila glavu, što je bio timbrimski ekvivalent nervoznom sleganju ramenima. "Mani sad to! Smesta mi odgovori. Jesi li ozbiljno povređen? Ako nisi, zašto si uradio ovo što si upravo uradio? Treće, reci mi, ima li razloga da te ne kaznim za takvu prevaru i napad!"

Robert je raširio oči. "Oh, Klenu, pa nemoj to shvatiti toliko ozbiljno. Stvarno mi je drago što si jurnula da me spasavaš. Bio sam malo ošamućen, valjda, pa sam preterao u iskazivanju sreće što te vidim."

Ataklena je raširila nozdrve. Treplje u njenoj koroni su mahale, pripremajući ko zna kakav zajedljiv glif. Robert je to jasno osetio. Podigao je ruke. "Dobro, dobro. Idemo redom - nisam ozbiljno povređen, samo sam izgredan. Zapravo sam se divno zabavljao."

Kad je video njen izraz lica, smesta je prestao da se smeši. "Uf, što se tiče pitanja broj dva - pozdravio sam te obredom udvaranja uobičajenim kod ljudi. Strašno sam želeo da to učinim, mada priznajem da te je moglo zbuniti."

Sad se Ataklena namrštila. Sklupčane treplje pokazivale su zbunjenost.

"I na kraju", uzdahnuo je Robert, "ne mogu da smislim nijedan razlog zašto me ne bi kaznila za ovo. To je tvoje pravo, kao što svaka žena ima pravo da mi slomi ruku ako bih je spopao bez dozvole. Verujem da i ti to možeš."

Sve što imam da kažem u svoju odbranu jeste da bi slomljena ruka mogla da se smatra za neku vrstu poslovnog rizika svakog mladog muškarca. Bar polovina udvaranja ne može ni da se započne drugačije osim ovako plahovitim poduhvatima. Ako momak dobro protumači znake, onda se curi ovo dopadne i ne napravi mu modricu na oku. Ako je pogrešio, momak ispašta."

Ataklena je pratila kako Robertov izraz lica postaje zamišljen. "Znaš", nastavio je, "nikad nisam ovako raščlanjavao tu pojavu. Ipak, mislim da je tačno. Možda ljudi i jesu blesavi klet-tu-tnubi, što se ovoga tiče."

Ataklena je zatreptala. Napetost je počela da popušta, nestajući sa vrhova korone dok joj se telo vraćalo u normalu. Čvorovi za

promenu pulsirali su joj pod kožom, apsorbujući protok geira.

Kao mali miševi, setila se, ali ovoga puta manje je uzrhtala.

Za divno čudo, počela je da se smeši. Robertovo neobično priznanje postavilo je stvari - gotovo smešno - na logički nivo. "Čudno", rekla je. "Kao i obično, postoje paralele u timbrimskoj metodologiji. I naši mužjaci moraju da rizikuju."

Zastala je i namrštila se. "Ali ta vaša tehnika tako je stilski gruba! Stepenn pogreške mora da je ogroman, pošto nemate koronu da otkrijete šta žena oseća. Osim grubog empatskog čula, možete da se oslonite samo na nagoveštaje i koketeriju i telesne znake. Zapravo me čudi što ste uopšte uspeali da se razmnožavate, a da se ne poubijate pre toga!"

Robertovo lice malkice je potamnelo, pa je znala da je pocrvenelo. "Oh, izgleda da sam malo ipak preterao."

Ataklena je opet morala da se nasmeši, ne samo pokretom usana, nego zbilja - proširivši razmak između očiju.

"Toliko sam već i sama pogodila, Roberte."

Mladić je ponovo pocrvenelo. Zagledao se u svoje šake i zavladao je tišina. Ataklena je osetila nemir negde duboko u sebi i kenirala je jednostavni glif kinivulun... metaforičnog dečaka uhvaćenog kako radi ono što svi dečaci neizbežno rade. Dok su tako sedeli, njegov otvoreni oreol zbunjenog poštenja kao da mu je pokrio veliki nos i nepomične oči tuđinca, pa joj je izgledao bliskije od većine vršnjaka nekada u školi.

Konačno se izvukla iz prašnjavog kutka u koji se sklonila u samoodbrani.

"Dobro, Roberte", uzdahnula je, "pustiću te da objasniš zašto si 'strašno želeo' da izvedeš ljudski obred parenja sa pripadnicom druge vrste - sa mnom. Pretpostavljam zato što smo potpisali ugovor o formalnom braku? Jesi li smatrao da te čast obavezuje da ga... konzumiraš, kako bi zadovoljio ljudske tradicije?"

Robert je slegnuo ramenima, gledajući u stranu. "Ne, ne mogu da se vadim na to. Znam da se brakovi između vrsta sklapaju zbog posla. Samo, eto... mislim da se desilo zato što si ti slatka i pametna, ja sam usamljen i... i možda sam pomalo zaljubljen u tebe."

Atakleni se ubrzao puls. Ovoga puta to nije imalo veze sa geir

hemikalijama. Treplje njene korone same su se podigle, ali nije se pojavio nikakav glif. Umesto toga, treplje su posegnule prema njemu, obrazujući čvrste, odmerene linije nalik na polje sila oko dipola.

"Mislím, mislim da te razumem, Roberte. Treba da znaš da ja..."

Bilo je teško smisliti šta da kaže. Ni sama nije bila sigurna na šta u tom trenutku misli. Zatresla je glavom. "Roberte", tiho je rekla, "hoćeš li da mi učiniš nešto?"

"Samo kaži, Kléna. Šta god poželiš." Robert je raširio oči.

"Fino. Pa, ako pripaziš da se ne zaneseš, možda bi mogao da mi objasniš i pokažeš šta si to radio, kad si me malopre dodirnuo... različita fizička ispoljavanja. Samo, ovoga puta, malo sporije?"

Sutradan su se polako šetali na putu ka pećinama.

Ataklena i Robert su dokoločili, zaustavljali se da posmatraju kako se sunčeva svetlost spušta u malim krugovima, ili su stajali kraj barica obojene tečnosti i glasno se pitali koju hemikaliju tu skladište sveprisutne puzavice, ne mareći za odgovor. Ponekad su se samo držali za ruke dok su slušali tihe zvuke šumskog života planete Gart.

Ponekad bi seli i vršili opite, nežno, sa osećanjima koja izaziva dodir.

Ataklena se iznenadila kad je ustanovila da se većina potrebnih nervnih puteva već nalazi na pravom mestu. Nije joj bila potrebna duboka autosugestija - samo malo premeštanja kapilara i receptora za pritisak - kako bi opit bio izvodljiv. Izgleda da su Timbrimi nekada imali obred udvaranja nalik na poljubac. U svakom slučaju, raspolagali su tom mogućnošću.

Kad se vrati u stari oblik, možda će zadržati neke od ovih promena na usnama, grlu i ušima. Prijao joj je povetarac na njima dok je hodala uz Roberta. Kao da neki fini empatski glif treperi na vrhovima njene korone. A poljubac, topli pritisak, budio je u njoj burna, mada primitivna osećanja.

Naravno, ništa od toga ne bi bilo moguće da ljudi i Timbrimi nisu toliko slični. Među takozvanim običnim prirpadnicima obe rase kružilo je mnogo šarmantnih i glupih teorija koje objašnjavaju sličnosti - na primer, jedna je tvrdila da su imali zajedničke pretke.

Zamisao je bila besmislena, naravno. Ataklena je ipak znala da

njen slučaj nije prvi. Bliski kontakti tokom nekoliko stoleća doveli su do nekih slučajeva lične prisnosti između dveju vrsta. Neki su čak bili otvoreno ispoljavani. Njena otkrića sigurno su ostvarena već mnogo puta ranije.

Pre nije bila svesna toga, pošto je tokom odrastanja smatrala takve priče gadnim. Ataklena je znala da su je prijatelji na Timbrimu sigurno smatrali za moralnu čistunicu. A njeno sadašnje ponašanje svakako bi šokiralo većinu njih!

Još nije bila sigurna želi li da iko kod kuće - pod uslovom da ikad stigne tamo - smatra njen brak sa Robertom za išta više od poslovnog poteza. Utakalting bi se verovatno smejaio.

Nema veze, odlučno je pomislila. Živeću za danas. Opit je pomagao da ubije vreme. Imao je prijatnih strana. A Robert je bio oduševljeni učitelj.

Naravno, moraće da postavi granice. Nije joj smetalo da podesi raspored masnog tkiva u grudima, recimo, i bilo je zabavno igrati se osećajima u novim nervnim završecima. No, što se tiče osnove, moraće da bude nepopustljiva. Nije nameravala da menja istinski bitne mehanizme... ni zbog jednog ljudskog bića!

Uz put su se zaustavili da provere nekoliko pobunjeničkih ispostava i razgovaraju sa malim odredima šimpanza. Moral je bio visok. Veterani iz tromesečnih teških brobi pitali su kada će vođe naći način da namame više Gubrua u planine, na dohvat ruke. Ataklena i Robert smejali su se na ovo i obećavali da će učiniti sve što mogu u vezi sa nedostatkom meta za vežbanje.

Ipak, osećali su da su im potrebne zamisli. Na kraju krajeva, kako da se ponovo pozove gost čiji je kljun već nekoliko puta okrvavljen? Možda je vreme da se rat prenese do neprijatelja.

Problem im je predstavljao nedostatak obaveštenja iz Doline i Port Helenije. Nekoliko preživelih iz gradskog ustanka dolutali su do njih i izvestili ih da im se organizacija raspala. Niko nije video ni Gejlet Džons ni Fibena Boldžera od tog zlosrećnog dana. Kontakt sa nekoliko pojedinaca u gradu ponovo je ostvaren, ali bio je neredovan.

Razmišljali su o slanju novih uhoda. Mogućnost su im pružale

objave Gubrua, kojima su nudili primamljiva zaposlenja stručnjacima za ekologiju i Uzdizanje. No, ptice su dosad sigurno podesile svoje aparate za saslušavanje i razvile dobar detektor laži za šimpanze. U svakom slučaju, Robert i Ataklena rešili su da ne rizikuju. Bar za sada.

Išli su prema kući kroz usku, retko posećenu dolinu i u njoj su naišli na strminu okrenutu ka jugu, pokrivenu slojem niskog, osobenog rastinja. Neko vreme su ćutke stajali, gledajući zeleno polje plitkih, izvrnutih činija.

"Nikada ti nisam napravio ručak od pečenog korena pločastog bršljana", konačno je oporo rekao Robert.

Ataklena je nabrala nos, razumevajući njegovu ironiju. Mesto gde se desila nesreća bilo je daleko odavde. Ipak, ova neravna padina živo ih je podsetila na ono strašno popodne kad su počele njihove 'pustolovine'.

"Jesu li biljke bolesne? Da li im nešto nedostaje?" Ataklena je pokazala polje ploča, gusto bijenih kao krljušti nekog zadremalog zmaja. Gornji slojevi nisu izgledali staklasto glatko i jedro kao što ih se sećala. Najgornje ploče delovale su nekako tanko i kruto.

"Hm." Robert se sagnuo da razgleda najbližu. "Leto polako prolazi. Ove vrućine već suše gornje ploče. Do sredine jeseni, kad istočni vetrovi dođu iz Muluna, biće tanke i lake kao oblatne. Jesam li ti rekao da su one predstavljale nosače semena? Vetar će ih podići i poneti u nebo kao oblak leptira."

"O, da. Sećam se da si govorio o tome." Ataklena je zamišljeno klimala. "Ali, rekao si i da..."

Prekinuo ju je oštar uzvik.

"Generale! Kapetane Onigl!"

Grupa šimpanza žurno im se približavala, dašćući uz usku šumsku stazu. Dvoje su pripadali njihovom pratećem odredu, ali treći je bio Bendžamin! Izgledao je iscrpljeno. Očito im je trčao u susret celim putem od pećina.

Ataklena je osetila Robertovu napetost od iznenadne brige. Njoj je korona davala prednost, pa je već znala da Ben ne donosi loše vesti. Nije bilo uzbune, ni neprijateljskog napada.

Pa ipak, po čimu se videlo da je zbunjen i pometen. "Šta se

desilo, Bendžamine?" upitala je.

Obrisao je čelo ručno tkanom maramicom, a onda je iz drugog džepa izvukao malu, crnu kocku. "Ser, konačno se vratio naš kurir, mladi Petri."

Robert je zakoračio napred. "Je li stigao do skloništa?"

Bendžamin je klimnuo. "Jeste, stigao je, i doneo je poruku od Veća. Evo je ovde." Pružio je kocku.

"Poruka od Megan?" Robert kao da je ostao bez daha dok je gledao u zapis.

"Da, ser. Petri kaže da je ona dobro i da vam šalje pozdrave."

"Pa... pa to je sjajno!" Robert je podvrisnuo. "Ponovo smo u vezi! Nismo više sami!"

"Da, ser. To je sasvim tačno. Zapravo..." Ataklena je posmatrala kako se Bendžamin bori da nađe prave reči. "Zapravo, Petri nije doneo samo poruku. Tamo u pećinama čeka vas pet ljudi."

I Robert i Ataklena su zatreptali. "Pet ljudi?"

Bendžamin je klimnuo, ali po licu mu se videlo da nije siguran je li taj izraz tačan. "Zemljanska mornarica, ser."

"Oh", rekao je Robert. Ataklena je i dalje ćutala, više kenirajući nego slušajući.

Bendžamin je ponovo klimnuo. "Profesionalci, ser. Pet ljudi. Časna reč, to je neverovatno osećanje posle toliko vremena bez... mislim, samo sa vama dvoma do sada. Šimpanze su trenutno prilično uzmuwane. Mislim da bi bilo najbolje kad biste oboje što pre pošli nazad."

Robert i Ataklena progovorili su gotovo uglas.

"Naravno."

"Da, smesta krećemo."

Njihova bliskost gotovo se neprimetno izmenila. Kad je Bendžamin dotrčao, držali su se za ruke. Sada se nisu ponovo uhvatili. To je delovalo nekako neprilično dok su žurili duž staze. Novi, nepoznati činilac upleo se između njih. Nisu morali da se pogledaju da bi znali šta ono drugo misli.

Na bolje ili na gore, ali stvari su se izmenile.

58. ROBERT

Major Pratakultorn bio je zadubljen u izveštaje rauste po stolu kao smeđe lišće. Haos je bio samo prividan, zaključio je Robert dok je posmatrao malog, tamnokožog čoveka kako radi, jer Pratakultorn nije morao ništa da traži. Šta god je želeo, nekako je nalazio uz jedan pogled tamnih očiju i brz pokret žuljevitih ruku.

Mornarički oficir povremeno je podizao pogled na holo-tank i poluglasno mrmlijao u mikrofonski koji je imao uz vrat. Podaci u tanku su se vrteli, premeštali i okretali da se razmeste po njegovom naređenju.

Robert je čekao, stojeći voljno pred stolom od grubo otesanih debala. Ovo je bio četvrti put kako ga Pratakultorn poziva da odgovara na jezgrovito sročena pitanja. Robert se svaki put sve više divio njegovoj tačnosti i veštini.

Major Pratakultorn očito je bio profesionalac. Za samo jedan dan počeo je sa svojim malim odredom da uvodi red u gerilske, improvizovane, taktičke programe - razmeštajući podatke, izdvajajući sisteme i zaključke kakve odmetnici-amateri nisu mogli ni da zamisle.

Pratakultorn je upravo ono što je bilo neophodno njihovom pokretu. Baš ono što je Robert očajnički želeo.

To je bilo sigurno. Robert nije mogao da smisli ovog čoveka. Sad je pokušavao da shvati zašto.

Naravno, ne računajući činjenicu da me tera da ćutke stojim ovde dok on ne bude voljan da me primeti. Robert je znao da je ovo jednostavan način podvlačenja činjenice ko je ovde gazda. To mu je pomoglo da se pristojno ponaša, uglavnom.

Major je od glave do pete izgledao kao pravi zemljanski komandant, mada je nosio samo oznaku čina na levom ramenu. Robert čak ni u punoj paradnoj uniformi ne bi izgledao toliko vojnički kao Pratakultorn sada, umotan u loše skrojeno odelo koje su istkale gorile pod sumporovitim vulkanom.

Major je neko vreme lupkao prstima po stolu. Roberta je taj zvuk podsetio na glavobolju koju je već više od sata pokušavao da

savlada mehanizmom povratne sprege. Ko zna zašto, metod ovog puta nije dejstvovao. Osećao se zarobljeno, klaustrofobično, bez daha. A izgledalo je da će se stanje pogoršati.

Pratakultorn je konačno podigao pogled. Na Robertovo iznenađenje, njegova prva rečenica mogla se protumačiti kao nešto nalik na kompliment.

"Pa, kapetane Onigl", rekao je Pratakultorn, "priznajem da sam se bojao mnogo, mnogo goreg stanja stvari nego što sam ga zatekao."

"Drago mi je što to čujem, ser."

Pratakultorn je začiljio, kao da je naslutio malecki nagoveštaj sarkazma u Robertovom glasu. "Precizno rečeno", nastavio je, "bojao sam se da ću otkriti kako ste lagali u izveštaju Vladi u izgnanstvu, i da ću morati da vas streljam."

Robert je savladao potrebu da proguta knedlu i uspeo je da zadrži smiren izraz lica. "Drago mi je što to nije bilo neophodno, ser."

"I meni. Siguran sam da bi se, u najmanju ruku, vaša majka iznervirala. Ovako, imajući na umu da ste ipak delovali u svojstvu amatera, mogu potvrditi da ste se ovde dobro potrudili." Major je odmahnuo glavom. "Ne, to nije dovoljno naglašeno. Recimo ovako. Da sam bio tu, mnogo šta bih učinio drugačije. No, s obzirom na slab učinak zvaničnih trupa, vi i vaše šimpanze odlično ste se snašli."

Robert je osetio da mu sa grudi pada teret. "Šimpanzama će sigurno biti drago da to čuju, ser. Ipak, voleo bih da naglasim da ja nisam bio jedini vođa. Ataklena od Timbrima ponela je dobar deo tog tereta."

Lice majora Pratakultorna odjednom je postalo kiselo. Robert nije bio siguran je li to zato što je Ataklena Galaktinac ili zato što je Robert, kao oficir civilne zaštite, trebalo da zadrži sav autoritet za sebe.

"O, da. 'General', je li?" Majorov popustljivi osmeh mogao se u najboljem slučaju protumačiti kao snishodljivost. Klimnuo je. "Pomenuću u izveštaju njenu pomoć. Kćer ambasadora Utakaltinga svakako je snalažljiva mlada tuđinka. Nadam se da će pristati da nam i dalje pomaže, u izvesnoj meri."

"Šimpanze je obožavaju, ser", naglasio je Robert.

Major Pratakultorn je klimnuo. Kad se zagledao nekuda u zid,

glas mu je postao zamišljen. "Znam, timbrimska mistika. Ponekad se pitam da li mas-mediji znaju šta zakuvavaju stvaranjem takvih predstava. Saveznici ili ne, moramo biti svesni da će klan Zemlje u osnovi uvek biti sam. Nikada nećemo moći da potpuno verujemo ičemu galaktinskom."

Kao da je osetio da je previše rekao, Pratakultorn je odmahnuo glavom i promenio temu. "Što se tiče budućih operacija protiv neprijatelja..."

"Razmišljali smo o tome, ser. Izgleda da se završilo njihovo iznenadno zanimanje za planine, iako ne znamo koliko će to potrajati. Ipak, imamo nekoliko zamisli koje razrađujemo. O stvarima koje ćemo iskoristiti protiv njih ako se budu vratili."

"Dobro." Pratakultorn je klimnuo. "No, morate shvatiti da ćemo ubuduće morati da koordinišemo sve akcije u planini Mulun sa ostalim snagama na planeti. Gerilci su jednostavno nesposobni da naude neprijatelju tamo gde se on stvarno nalazi. To se pokazalo kad su gradski pobunjenici zbrisani pri pokušaju da napadnu svemirska postrojenja kraj Port Helenije."

Robertu je bilo jasno šta Pratakultorn ima na umu. "Da, ser. Doduše, od tada smo zarobili dosta municije koja bi mogla da nam koristi."

"Nekoliko projektila, to da. Mogli bi da nam posluže, ako smislimo kako da ih upotrebimo. A naročito ako bismo imali prave podatke o mogućim metama. Sve zajedno, imamo premalo obaveštenja. Voleo bih da ih sakupim više i uputim izveštaj Veću. Posle toga, zadatak bi nam bio da podržimo svaku akciju koju oni reše da preduzmu."

Robert je konačno postavio pitanje koje je odlagao od kako je zatekao Pratakultorna i njegovu grupicu ljudi kako prevrću pećinsko sklonište naglavce - svuda su njuškali i preuzimali stvar u svoje ruke. "Šta će biti sa našom organizacijom, ser? Ataklena i ja smo nekim šimpanzama dali privremeni oficirski čin, ali osim mene niko nije imao stvarno zvanje."

Pratakultorn je nabrao usne. "Pa, kapetane, sa vama će biti najlakše. Očigledno zaslužujete odmor. Možete otpratiti kćer ambasadora Utakaltinga do skloništa i odneti sledeći izveštaj zajedno sa mojom preporukom za unapređenje i orden. Znam da će

se Koordinatoru to dopasti. Možete ih zatim detaljno obavestiti o tome kako ste došli do onog sjajnog otkrića o tehnici rezonantnog praćenja koju su Gubru koristili."

Već samim tonom glasa major je jasno stavio do znanja šta će misliti o Robertu ako prihvati ponudu. "S druge strane, bilo bi mi drago kad bi ste se pridružili mom osoblju, sa odgovarajućim mornaričkim činom prvog poručnika, što odgovara vašem zvanju u civilnoj zaštiti. Vaše iskustvo dobro bi nam došlo."

"Hvala vam, ser. Mislim da ću ostati ovde, ako se slažete."

"Odlično. Onda ćemo odrediti nekog drugog da otprati..."

"Siguran sam da bi i Ataklena volela da ostane", žurno je dodao Robert.

"Hmmm. Pa, dobro. Siguran sam da će nam neko vreme biti od pomoći. Evo ovako, kapetane. Izložiću situaciju u mom sledećem pismu Veću. Dogle moramo da se postaramo za nešto. Ona više ne može imati vojno zvanje. Šimpanze moraju prestati da joj se obraćaju kao oficiru. Je li to jasno?"

"Sasvim jasno, ser." Robert se samo pitao kako utvrditi takvu naredbu civilnim šimpanzama, koji su imali običaj da zovu svakoga onako kako sami smisle.

"Dobro. Što se tiče onih koji su bili pod vašom komandom... desilo se da imam sa sobom nekoliko ukaza o postavljenju, pa ih možemo dodeliti onim šimpanzama koji su pokazali značajnu preduzimljivost. Vi ćete svakako moći da predložite imena."

Robert je klimnuo. "Da, ser."

Prisetio se da je još jedan član 'vojske' šimpanza ranije bio u civilnoj zaštiti. Pomisao na Fibena - sigurno odavno mrtvog - odjednom mu je produbila potištenost. To je zbog pećina! Poblešaviću u njima. Sve mi je teže da podnesem vreme koje provodim pod zemljom.

Major Pratakultorn je disciplinovani vojnik i proveo je mesece u podzemnom skloništu Veća, ali Robert nije imao tako čvrst karakter. Moram napolje odavde!

"Ser", brzo je rekao, "molim vašu dozvolu da napustim logor na nekoliko dana i pođem u izviđanje preko prolaza Lorna... do ruševina Središta Haulet."

Pratakultorn se namrštio. "Do mesta gde se vršilo ilegalno uzdizanje gorila?"

"Do mesta gde smo zadobili svoju prvu pobedu", podsetio je komandanta, "i gde smo naterali Gubrue da prihvate naše uslove."

"Hmm", zagundao je major. "Šta očekujete da tamo nađete?"

Robert se jedva uzdržao da ne slegne ramenima. U iznenadnom napadu klaustrofobije, u potrebi da pod bilo kakvim izgovorom iziđe napolje, potegao je zamisao koja mu je dotle plutala negde na ivici svesti.

"Moguće oružje, ser. Koncept za nešto što bi nam mnogo pomoglo, ako dejstvuje."

To je zainteresovalo Pratakultorna. "Kakvo oružje?"

"Radije ne bih bio određeniji, ser. Bar dok ne proverim neke stvari. Bila bi mi potrebna samo tri ili četiri dana. Obećavam."

"Hmmm. Pa", Pratakultorn je ponovo nabrao usne, "potrajaće dok se ovaj data-sistem uobliči. Dotle bi nam samo smetali. Ali posle toga bićete nam potrebni. Moramo da pripremimo izveštaj Veću."

"Da, ser, požuriću nazad."

"U tom slučaju, dobro. Povedite sa sobom poručnika Mekju. Treba da neko od mojih ljudi upozna okolinu. Objasnite poručniku kako ste postigli vašu malu pobedu, upoznajte je sa vođama važnijih gerilskih bandi u tom području, a onda se vratite bez odlaganja. Slobodni ste."

Robert je stao 'mirno'. Mislim da sad znam zašto ga mrzim, shvatio je dok je salutirao, izvodio nalevokrug i izlazio kroz obešeno ćebe koje je služilo umesto vrata na podzemnoj kancelariji.

Još od kako se vratio u pećine i zatekao Pratakultorna i njegove pomoćnike kako se movaju okolo kao da su oni gazde, ponašajući se pokroviteljski prema šimpanzama i procenjujući sve što je postignuto, Robert se nehotice osećao kao dete kome je, do tog trenutka, bilo dopušteno da igra divnu ulogu u stvarno zabavnoj igri. Sad je to dete moralo da trpi tapšanje po glavi - milovanje koje je bolelo, čak i ako je bilo zamišljeno kao pohvala.

Analogija je bila neprijatna, ali znao je da je u izvesnom smislu ipak tačna.

Robert je tiho uzdahnuo i požurio dalje od kancelarije i mračne

oružnice koje je delio sa Ataklenom pre nego što su ih pridošlice potpuno prisvojili.

Tek kad se konačno vratio pod zeleni šumski krov, Robert je ponovo mogao da slobodno diše. Poznati mirisi drveća kao da su mu čistili pluća od vlažnog pećinskog vazduha. Izviđači koji su se žurno kretali ispred i oko njega bili su mu poznati - brzi, odani, nalik na divljake sa samostrelima i garavim licima. Moje šimpanze, pomislio je i osetio se pomalo krivim što su mu baš te reči došle na pamet. No, ionako se osećao pomalo vlasnički. Kao u 'stara vremena' - prekjuche - kada je mislio da je važan i potreban.

Opsena se, naravno, rasplinula čim se oglasila poručnik Mekju.

"Ove planinske šume veoma su lepe", rekla je. "Žao mi je što nisam dolazila ovamo pre izbijanja rata". Zaustavila se da bi dodirnula plavičasti cvet na ivici staze, ali biljka se skupila, udaljila od njenih prstiju i stopila se sa okolnim gustišem. "Čitala sam o takvim stvarima, ali ovo mi je prva prilika da ih i sama vidim."

Robert je promrmljao nešto neodređeno. Biće učtiv i odgovaraće na neposredno upućena pitanja, ali nije bio zainteresovan za razgovor, naročito ne sa prvim pomoćnikom majora Pratakultorna.

Lidija Mekju bila je atletske razvijena devojka sa pravilnim crtama tamnog lica. Njeni pokreti, gipki kao kod komandosa - ili ubice - takođe su bili prilično graciozni. Odevena u suknju i bluzu od domaćeg materijala, mogla je proći i kao seoska igračica... da nije bilo malog automatskog samostrela što ga je nosila u pregibu ruke kao bebu. Po džepovima je imala dovoljno čeličnih strelica da načička polovinu Gubrua u krugu od sto kilometara. Noževi pričvršćeni za članke ruku i nogu nisu bili samo za prikazivanje.

Izgledalo je da bez problema prati njegov brzi korak kroz lavirint džungle puzavica. Utoliko bolje, jer Robert nije nameravao da usporava. Duboko u sebi znao je da je nepravedan. Ona je verovatno sasvim prijatna osoba na neki svoj način, bar za profesionalnog vojnika. No, ko zna zbog čega, sve što je na njoj bilo dopadljivo Roberta je samo još više nerviralo.

Žalio je što Ataklena nije pristala da pođe sa njima, ali ona je želela da ostane u svojoj močvari kraj pećina, vršeći opite sa

pripitomljenim puzavicama, i da ispreda neobične, prepletene glifove koji su bili previše istančani da bi ih on kenirao svojim slabim moćima. Robert je bio povređen, pa je pošao kao oluja, gotovo se utrkujući sa svojim pratiocima prvih nekoliko kilometara.

"Toliko života." Zemljanska devojka držala je korak sa njim i udisala bogate mirise. "Ovo je tako mirno mesto."

Grešiš u oba slučaja, pomislio je Robert, pomalo prezirući njenu tupu, ljudsku neosetljivost prema istini o Gartu, istini koju je mogao da oseti svuda oko sebe. Posle Atakleninih nauka sada je mogao da posegne - makar trapavo i nesigurno - i da oseti talase života koji su tekli kroz tihu šumu.

"Ovo je nesrećna zemlja", kratko je uzvratio. Nije počeo da objašnjava, čak ni kad je video njen začuđen pogled. Njegovo primitivno empatsko čulo povuklo se od njene zbunjenosti.

Neko vreme hodali su ćutke. Jutro je odmicalo. Jednom su izviđači zazviždali, pa su potražili zaklon pod gustim granjem dok su im iznad glava prolazile velike krstarice. Kad je put bio čist, Robert se bez reči vratio na stazu.

Lidija Mekju je konačno ipak progovorila. "To mesto kuda idemo", upitala je, "to Središte Haulet. Hoćeš li mi reći nešto o njemu?"

Tako jednostavnu stvar nije mogao da odbije, pošto ju je Pratakultorn ionako poslao sa njim da bi upoznala situaciju. No, dok je govorio, Robert je izbegavao njene crne oči. Pokušao je da govori neutralno, ali osećanja su mu se stalno prokradala u glas. Lidija Mekju povremeno je postavljala pitanja, a Robert joj je pričao o tužnom, ilegalnom, ali sjajnom radu odmetnutih naučnika. Njegova majka, naravno, nije znala za postojanje Središta Haulet. I on je sasvim slučajno saznao za tajnu, otprilike godinu dana pre invazije, i rešio je da ćuti o tome.

Naravno, smeli opit sada je bio gotov. Biće potrebno više od čuda da bi neo-gorile bile pošteđene sterilizacije, sada kada za tajnu znaju i ljudi kao što je major Pratakultorn.

Pratakultorn možda mrzi galaktinsku civilizaciju, strašću koja se graniči sa fanatizmom, ali njemu je jasno koliko je važno da Zemljani ne prekrše ozbiljne sporazume sa velikim Institutima. U ovom trenutku, jedina nada za Zemlju nalazi se u drevnim propisima

Parotaca. Da bi imali zaštitu tih propisa, slabi klanovi moraju biti kao Cezarova žena, iznad svakog prigovora.

Lidija Mekju pažljivo je slušala. Imala je visoke jagodice i neprozirno tamne oči. Robert je izbegavao da ih pogleda. Te oči izgledale su mu nekako suviše približene, suviše nepokretne. Uglavnom je gledao vijugavu stazu pred sobom.

Pa ipak, tihi glas mlade Zemljanke ga je namamio. Robert je uhvatio sebe kako priča o Fibenu Boldžeru, kako su zajedno u poslednji čas izbegli zaprašivanje gasom na farmi Mendozinih, i o prvom putovanju svog prijatelja u Dolinu.

I o drugom, sa koga se nije vratio.

Uspeli su se na greben sa jezivim pršljenastim kamenjem i našli se na čistini iznad uske doline, malo zapadnije od prolaza Lorna. Pokazao joj je obrise ruševina nekoliko spaljenih građevina. "Središte Haulet", mirno je rekao.

"Ovde ste naterali Gubrue da priznaju šimpanze kao ratnike, je li? I primorali ih da prihvate vaše uslove?" upitala je Lidija Mekju. Robert je shvatio da u njenom glasu ima poštovanja i za časak se okrenuo da je pogleda. Uzvratila mu je pogled i nasmešila se. Robert je osetio da mu lice gori.

Brzo se okrenuo, pokazao joj najbližu padinu i ukratko opisao kako su namestili i pokrenuli klopku. Preskočio je jedino svoj tarzanski juriš na stražara Gubrue. To ionako nije bilo važno. Šimpanze su tog jutra bile najbitnije. Želeo je da zemljanski vojnici to shvate.

Taman je završavao priču kad im je prišla Elsi. Šima mu je salutirala - niko nije ni pomislio na potrebu takvog ponašanja sve dok nisu stigli marinci.

"Nisam sigurna treba li silaziti dole, ser", revnosno je rekla. "Neprijatelj je već pokazao zanimanje za te ruševine. Mogli bi i da se vrate."

Robert je odmahnuo glavom. "Kad je Bendžamin pregovarao sa preživelim neprijateljima, jedan od uslova bio je da ubuduće ne zalaze u ovu dolinu i da ne osmatraju prilaze, i oni su to prihvatili. Je li bilo ikakvog znaka da su prekršili datu reč?"

Sad je Elsi odmahнула glavom. "Ne, ali..." Stisnula je usne, kao

da oseća da se treba uzdržati od komentara o oslanjanju na obećanja Itija.

Robert se nasmešio. "No, dobro. Hajdemo. Ako požurimo, vratićemo se pre mraka."

Elsi je slegnula ramenima i dala nekoliko brzih signala rukama. Nekoliko šimpanza pojavilo se iza pršljenastog stenja i požurilo nizbrdo kroz šumu. Uskoro se začuo zvižduk kojim su javili da je sve čisto. Ostatak grupe prešao je čistinu u brzom trku.

"Dobri su", tiho je rekla Lidija Mekju kad su se ponovo našli pod drvećem.

Robert je klimnuo. Primetio je da nije dodala 'za amatere', kao što bi to učinio Pratakultorn. Bio joj je zahvalan na tome, ali poželeo je da nije bila toliko uviđavna.

Uskoro su se probijali kroz nagorele ruševine, pažljivo tražeći znakove da je neko dolazio ovamo tokom nekoliko meseci posle bitke. Izgledalo je da ih nema, ali to nije umanjilo budnu opreznost šimpanza.

Robert je pokušao da kenira, da preko Mreže potraži uljeze, ali u tome su ga stalno ometala sopstvena zbrkana osećanja. Poželeo je da je Ataklena sa njima.

Ostaci Središta Haulet bili su mnogo jadniji nego što je izgledalo sa brda. Osmuđene zgrade dalje su se rušile pod divljim prašumskim rastinjem koje je sad izraslo po nekadašnjim travnjacima. Vozila Gubrua, odavno očišćena od svega korisnog, ležala su upletena u gustu travu koja mu je dopirala do pojasa.

Ne, očito niko nije dolazio ovamo, pomislio je. Počeo je da šutira po otpadu. Nije ostalo ništa zanimljivo. Zašto sam tražio da dođemo? - pitao se. Znao je da je njegovo nagađanje - pogrešno ili ne - bilo, zapravo, samo izgovor da pobegne iz pećina. Da pobegne od Pratakultorna.

Da pobegne od samog sebe.

Možda je izabrao ovo mesto zato što je tu imao neposredan dodir sa neprijateljem

Ili se možda nadao da će obnoviti osećanja od pre nekoliko dana, kad je putovao bez okova i tuđih procena. Nadao se da će doći ovamo u ženskom društvu, ali ne sa ženom koja ga je sada pratila,

bacajući poglede levo i desno i profesionalno procenjujući sve što vidi.

Robert se otresao mučnih misli i pošao prema uništenoj tuđinskoj letelici. Spustio se na jedno koleno i sklonio u stranu bujnu, visoku travu.

Mašinerija Gubrua, prosuta utroba bojnih vozila, prenosnici, induktori, gravitacioni elementi...

Preko mnogih delova prevukao se tanak sloj žute patine. Ponegde je plastimreža bila oljuštena, istanjena, pa čak i probijena. Robert je povukao jedno manje parče i ono mu se našlo u rukama, mrveći se.

Dabogda se pretvorio u plavonosog rovca! Bio sam u pravu. Nagađanje je bilo tačno.

"Šta je bilo?" upitala je poručnik Mekju naginjući mu se preko ramena.

Odmahnuo je glavom. "Nisam još siguran, ali izgleda da nešto jede ove delove."

"Mogu li da vidim?"

Robert joj je dodao parče korodiranog kerameta.

"Zato si hteo da dođeš ovamo? Očekivao si ovo?"

Nije bilo razloga da joj priča o masi ličnih razloga. "Uglavnom. Mislio sam da bi od toga moglo da se napravi oružje. Kad je Središte evakuisano, spalili su celokupnu dokumentaciju i opremu, ali nisu mogli da istrebe sve mikrobe iz laboratorije doktora Šulca."

Nije rekao da u rancu nosi bočicu pljuvačke gorila. Da nije zatekao opremu Gubrua u ovakvom stanju, sproveo bi sopstvene opite.

"Hm." Lidija Mekju drobila je šakom materijal. Sagla se i podvukla pod letelicu da izvidi koji su delovi oštećeni. Konačno se pojavila i sela pored Roberta.

"Moglo bi da se pokaže korisno, ali i dalje ćemo imati problem primene. Ne smemo izići iz planine da bismo posipali ove zverčice po Gubruima u Port Heleniji. Osim toga, sredstva biosabotaže imaju kratkoročnu delotvornost. Moraju biti upotrebljena odjednom i iznenada, pošto su protivmere obično brze i delotvorne. Za nekoliko nedelja će ih neutralisati - hemijski, premazima ili kloniranjem drugih

buba koje će jesti naše."

"Ipak", uzela je još jedno parče i nasmešila se Robertu, "ovo je sjajno. Ono što ste ranije uradili, a sad ovo... to je pravi način da se vodi gerilski rat! Sviđa mi se. Naći ćemo načina da to iskoristimo."

Osmeh joj je bio toliko otvoren i prijateljski da je Robert nehotice uzvratilo. Istog trenutka osetio je nelagodnost koju je celog dana pokušavao da suzbije.

Prokletstvo, lepa je, bespomoćno je shvatio. Njegovo telo slalo mu je signale jače nego ikada u Atakleninom društvu. A ovu ženu je jedva poznavao! Nije je voleo. Nije bio vezan za nju kao za svoju timbrimsku suprugu.

Pa ipak, usta su mu se osušila, a srce je ubrzalo kad ga je pogledala ta žena sa sitnim očima, tankim nosom, visokim čelom...

"Najbolje da krenemo kući", brzo je rekao. "Ti uzmi nekoliko uzoraka. Ispitaćemo ih kad stignemo u bazu."

Pravio se da ne primećuje njen pogled dok je ustajao i mahao Elsi. Uskoro su se, sa uzorcima spakovanim u rance, ponovo peli prema pršljenastom kamenju. Pažljivi stražari očito su osetili olakšanje kad su prebacili puške na rame i vratili se na drveće.

Robert nije gledao stazu nego je pratio grupu. Pokušavao je da ne misli na drugog člana sopstvene rase koji je hodao uz njega, pa se namrštio i zadubio u mračne oblake sopstvenih misli.

59. FIBEN

Fiben i Gejlet sedeli su jedno kraj drugog pod netremičnim pogledom maskiranih tehničara Gubrua, koji su sa bezosećajnom, kliničkom odmerenošću upravljali svoje instrumente u dvoje šimpanza. Sa svih strana posmatrale su ih lebdeće kugle prekrivene sočivima i pločastim faznim detektorima. Prostorija za testiranje bila je puna svetlucavih cevi i uglačane mašinerije, potpuno aseptične i sterilne.

Ipak, sve je odisalo tuđinskim ptičijim mirisom. Fibenu se nos ponovo nabrao, ali on je opet primorao sebe da ne misli nenaklono o Gubruima. Bar nekoliko okolnih mašina sigurno je predstavljalo psi-detektore. Mada verovatno ne mogu da mu stvarno 'čitaju misli', Galatinci svakako mogu da uhvate njegova osnovna raspoloženja.

Fiben je potražio nešto drugo o čemu bi mislio. Nagnuo se ulevo i obratio se Gejlet.

"Ovaj, jutros pre nego što su došli po nas, razgovarao sam sa Silvijom. Rekla mi je da se nije vraćala u bar 'Majmunaska posla' od one večeri kad sam ja stigao u Port Heleniju."

Gejlet se okrenula i pogledala ga. Lice joj je bilo napeto i puno neslaganja.

"Pa šta? Igre kao što je taj njen striptiz sad su možda propale, ali sigurna sam da su Gubruai našli druge načine da iskoriste njene jedinstvene nadarenosti."

"Odbila je da dalje čini takve stvari, Gejlet. Stvarno. Ne razumem zašto ne možeš da je smišliš."

"A ja ne razumem kako možeš da se družiš sa jednim od naših tamničara!" obrecnula se Gejlet. "Ona je uslovnjak i kolaboracionista!"

Fiben je odmahnuo glavom. "Silvija, zapravo, uopšte nije uslovnjak, čak nema ni sivi ili žuti karton. Njen genetski karton je zelen. Pridružila im se zato..."

"Baš me briga za njene razloge! Oh, mogu da zamislim dirljivu priču koju ti je ispričala, naivčino, dok je mrdala trepavicama i smekšavala te za..."

Iz jedne od okolnih mašina začuo se tihi, ravnomerni glas. "Mladi razumnjaci neo-šimpanza... budite mirni. Budite mirni, mladi šticenici..." šaputao im je.

Gejlet se, stegnutih vilica, naglo okrenula i sela pravo.

Fiben je zatreptao. Voleo bih da je bolje razumem, pomislio je. U bar pola navrata nije imao pojma šta ju je ražestilo.

Baš ga je Gejletina ćudljivost i navela da razgovara sa Silvijom, čisto društva radi. Želeo je da to objasni Gejlet, ali je zaključio da ne bi vredelo. Bolje da sačeka. Izvući će se iz ove krize. Kao i uvek.

Još pre jednog sata smejali su se i podgurkivali dok su rešavali složenu mehaničku slagalicu. Na nekoliko minuta uspeali su da zaborave zurenje mehaničkih i tuđinskih očiju jer su radili kao tim, sortirajući i premeštajući delove i sklapajući ih jedan uz drugi. Kad su konačno odstupili i pogledali toranj koji su sastavili, oboje su znali da su iznenadili kontrolore. U tom času zadovoljstva, Gejlet je, sa nevinom osećajnošću, zavukla ruku u njegovu.

To je bilo zbog zarobljeništa. Fibenu se stvarno činilo da ovim samo dobija. Prvi put u životu, na primer, imao je vremena da jednostavno sedi i misli. Tamničari su im dopustili knjige, pa je nadoknađivao nekoliko naslova koje je oduvek želeo da pročita. Razgovori sa Gejlet otvarali su mu beskrajni svet tuđinologije. On je njoj zauzvrat pričao o ogromnom poslu koji je bio u toku na Gartu - pažljivom vraćanju uništenog ekosistema ka zdravom stanju.

No, javljali su se - suviše često - dugi, mračni razmaci kada se vreme vuklo u beskraj. Tada bi ih potpuno prekrila dosada. Zidovi su se približavali, a razgovori su se uvek vraćali na rat, na sećanja o propalom ustanku, na izgubljene prijatelje i mračna predviđanja o sudbini same Zemlje.

U takvim trenucima Fiben je pomišljao da bi rado trampio svu nadu u dug život za samo jedan sat slobodnog trčanja kroz drveće, pod vedrim nebom.

Zato su oboje sa olakšanjem primili ovaj niz testova Gubrua. Bar su imali šta da rade.

Bez upozorenja, mašine su se naglo povukle i otvorile prolaz ispred njihove klupe. "Mi smi završili, završili... pokazali ste se dobro, dobro, pokazali... Sad pratite kuglu, pratite, prema prevozu."

Kad su Fiben i Gejlet ustali, pred njima se stvorila smeđa oktaedarna projekcija. Nisu se ni pogledali, nego su pošli za hologramom - između ćutljivih, zamišljenih tehničara, iz prostorije za testiranje, pa niz dugački hodnik.

Kraj njih su promicali servisni roboti, uz tiho šuštanje dobro podešene mašinerije. Jedan Kvako banuo je kroz vrata neke kancelarije, zapanjeno ih pogledao i brzo se povukao. Konačno su prošli kroz zujeća vrata i pojavili se na blistavom suncu. Fiben je morao da zakloni oči. Dan je bio vedar, ali hladnjikav - što je govorilo da je kratko leto na izmaku. Šimpanze koje su videli na ulicama, iza ograde, nosili su lake džempere i patike - još jedan siguran znak da je jesen blizu.

Nijedan šimpanza nije ih pogledao. Bili su predaleko da bi Fiben raspoznao kako su raspoređeni, ili da se ponada da će neko prepoznati njega ili Gejlet.

"Nazad nas neće voziti ista kola", šapnula je Gejlet i pokazala prema sletnoj stazi na kraju dugačke rampe. I zaista, tamni vojni kamionet koji ih je dovezao ustupio je mesto velikoj kabriolet jahti. Na otvorenoj palubi iza pilotske kabine stajalo je kitnjasto postolje. Kvako-sluge podešavale su suncobran da bi zaklonili kljun svog gospodara od jarkog svetla Gimelaja.

Krupni Gubru bio im je poznat. Gusto, nekako svetlucavo perje izgledalo je čupavije nego poslednji put kad su ga videli, u skrovitoj tami zatvora u predgrađu. Zato je izgledao još različitiji od gomile istovetnih zvaničnika Gubrua koje su viđali. Prozračno perje ponegde je delovalo pohabano i iskrzano. Ptičji aristokrata nosio je prepletenu ogrlicu. Nervozno se premeštao na sedalici.

"Vidi, vidi", promrmljao je Fiben, "ono mi liči na našeg starog poznanika, Suverena Sličnosti."

Gejlet je ispustila zvuk nalik na tihi smeh. "Kaže se Sizeren Doličnosti", podsetila ga je. "Ogrlica znači da je predvodnik kaste sveštenstva. Sad pazi kako se ponašaš. Probaj da se ne češeš mnogo i gledaj šta ja radim."

"Pratiću svaki vaš pokret, gospodarice."

Prenebregavši njegov sarkazam, Gejlet je pratila smeđi hologram niz dugačku rampu, prema jarko obojenoj jahti. Fiben je išao tik iza

nje.

Projekcija je nestala kad su stigli na rampu. Dočeka ih je jedan Kvako, čupavog perja obojenog u drečavo ružičasto, i vrlo plitko im se naklonio. "Ukazana vam je čast - čast... da se naš pokrovitelj - visoki pokrovitelj udostoji da vas vidi - vas poluformirane... da počastvuje vašu sudbinu..."

Kvako je govorio bez pomoći prevodioca. Već to je bilo čudno, s ozirom na njegove visoko specijalizovane organe za govor. Zapravo, engleske reči izgovarao je vrlo jasno, mada nekako bez daha - pa je izgledalo kao da je nervozan i pun iščekivanja.

Sizeren Doličnosti verovatno nije baš najzgodniji šef u Vaseljeni. Fiben je oponašao Gejletin naklon i ćutao dok je ona govorila. "Počastvovani smo pažnjom kojom nas je udostojio vaš gospodar, visoki pokrovitelj velikog klana", rekla je polako, pažljivo oblikujući reči galaktinskog sedmog. "Ipak, u ime naših pokrovitelja, zadržavamo pravo da se ne slažemo sa njegovim delovanjem."

Čak je i Fiben glasno dahnuo. Okupljeni Kvakoi ljutito su zapištali i preteći raširili perje.

Tri kreštavo otcvrkutana tona naglo su prekinula njihov bes. Glavni Kvako brzo se okrenuo i naklonio Sizerenu, koji se premestio na ivicu sedalice, što bliže dvoma šimpanzama. Gubru je raširio kljun dok se naginjao da pogleda Gejlet jednim, pa drugim okom. Fiben je otkrio da se znoji potocima.

Tuđinac se konačno ispravio i zakreštao nešto na isprekidanom, izmenjenom narečju galaktinskog trećeg. Samo je Fiben video drhtaj olkšanja na Gejletinim napetim leđima. Nije mogao da prati Sizerenov kitnjasti stil, ali u blizini se odmah oglasio mehanički prevodilac.

"Rečeno lepo - lepo rečeno... dobro oblikovano za zarobljene šticieničke vojnike neprijateljskog klana Zemlje... hodite, dakle - hodite i vidite... hodite i vidite i čujte pogodbu koju sigurno nećete odbiti - čak ni u ime vaših pokrovitelja."

Gejlet i Fiben su se zgleдали. Onda su se, kao jedno, naklonili.

Jutro je odmaklo. Vazduh je bio čist, a slabi miris ozona verovatno nije predskazivao kišu. Takva drevna vraćanja ionako

ništa nisu značila u poređenju sa visokom tehnologijom.

Jahta je letela na jug, kraj zatvorenih zabavnih parkova Port Helenije i dalje preko zaliva. Fiben je prvi put mogao da vidi koliko se luka izmenila od kako su stigli tuđinci.

Ribarska flota bila je, recimo, obogaljena. Bar tri četvrtine brodica ležalo je na plaži ili na suvom doku. I glavna trgovačka luka bila je gotovo pusta. Obeshrabrena gomila turističkih brodova ljuljuškala se na sidrištu, očito mesecima van upotrebe. Fiben je gledao jednu od retkih ribarskih brodica kako ulazi u zaliv. Verovatno se vraćala sa bogatim ulovom - ili sa kvarom koji posada sastavljena od šimpanza nije mogla da otkloni na moru. Čamac sa zaobljenim dnom podizao se i spuštao dok je prelazio preko granice između mora i zaliva. Posada je morala da se bori za pravac, pošto je prolaz bio uži nego u vreme mira. Polovinu prostora sad je zauzimala visoka, zakrivljena litica - ogromna tvrđava od tuđinskog kerametala.

Bojni brod Gubrua kao da je svetlucao u slaboj magli. Kapljice vode skupljale su se na ivicama zaštitnih ekrana i pravile svetlucave duge, a izmaglica je padala po izmučenoj brodici koja se trudila da održi pravac i konačno prođe pored severnog jezička zemlje. Fiben nije mogao da razazna lica šimpanza u posadi kad je Sizerenova jahta proletela iznad njih, ali je primetio nekoliko dugorukih prilika kako se sa olakšanjem spuštaju na palubu kad je čamac konačno dospeo u mirnije vode.

Od rta Borealis, gornji krak obale zaliva protezao se nekoliko kilometara na sever i istok, prema Port Heleniji. Osim malog svetionika za navigaciju, ovi divlji visovi bili su nenastanjeni. Granje drveća na vrhu grebena blago se njihalo na povetarcu sa pučine.

Na jugu, sa druge strane ulaza u zaliv, stvari su bile sasvim drugačije. Iza prizemljenog bojnog broda teren je bio potpuno promenjen. Šuma je uklonjena, a obrisi grebena izmenjeni. Prašina se dizala odnekud iza njih. Jato lebdelica i teških dizalica zujalo je u tom pravcu i nazad.

Mnogo dalje ka jugu, prema svemirskoj luci, dizale su se nove kupole, deo odbrambene mreže Gubrua - sistem koji su gradski gerilci tek okrznuli u neuspelom ustanku. Jahta se, izgleda, nije uputila tamo. Skrenuli su prema novoj građevini na uskim, brdovitim

padinama između Zaliva i mora Kilmar.

Fiben je znao da se ne vredi raspitivati kod domaćina šta se dešava. Kvakoi, tehničari i sluge bili su učtivi - ali ta učtivost bila je prilično odsečna, verovatno po naređenju. I nisu nudili mnogo podataka.

Gejlet mu se pridružila pored ograde i uhvatila ga pod ruku. "Gledaj", šapnula je.

Zajedno su gledali dok je jahta prelazila iznad litice.

Vrh brega bio je odsečen i zaravnjen tik kraj obale okeana. Oko njega su ležale zgrade u kojima je Fiben prepoznao protonske centrale, sa kablovima koji su vodili naviše duž uspona. Na vrhu je ležao poluloptasto zdanje, svetlucavo i otvoreno pod suncem kao mermerna činija.

"Šta je to? Projektor polja sile? Nekakvo oružje?"

Fiben je klimnuo, pa odmahnuo i konačno slegnuo ramenima. "Pojma nemam. Ne izgleda kao vojno postrojenje. No, šta god da je, mora da troši grdnu energiju. Pogledaj samo sve te centrale. Gudalove mi!"

Preko njih je skliznula senka - nimalo nalik na paperjastu, meku svežinu oblaka koji prolazi ispod sunca, nego sa naglom, oštrom hladnoćom nečeg čvrstog i velikog što im se valjalo iznad glave. Fiben je zadrhtao, samo delom zbog pada temperature. On i Gejlet nesvesno su čučnuli kad su podigli pogled prema divovskom tegljaču-dizalici koji je leteo svega stotinak metara više. Njihovi ptičji domaćini ostali su potpuno mirni. Sizeren je čučao na svom sedalu, mirno prenebregavajući pulsiranja polja od kojih je dvoje šimpanza zadrhtalo.

Oni ne vole iznenađenja, pomislio je Fiben, ali su zbilja čvrsti kad znaju šta se dešava.

Njihova letelica počela je dugo, lagano kruženje po obodu gradilišta. Fiben se zagledao u belu, izokrenutu činiju pod sobom, kad im je prišao ružičasti Kvakoi i opet se jedva naklonio.

"Njegova visost vam nosi - nudi uslugu... i predlaže vam uzdrm... uzajamnost cilja i svrhe."

Na drugom kraju jahte videli su Sizerena Doličnosti kako se dostojanstveno namešta na svom postolju. Fiben je poželeo da

može da tumači izraze lica Gubrua. Šta li ptičurina ima na umu, pitao se. Zapravo, nije bio sasvim siguran želi li da zna.

Gejlet je uzvratila Kvakou plitak naklon. "Prenesite svom poštovanom pokrovitelju da ćemo smerno saslušati njegovu ponudu."

Sizerenov galaktinski treći bio je kitnjast i zvaničan, praćen sitnim, uglađenim, plesnim koracima. Mašinski prevod nije mnogo pomagao Fibenu. Uhvatio je sebe kako, umesto tuđinca, gleda Gejlet dok pokušava da razazna o čemu je, do đavola, reč.

"...dopustljiva revizija obreda izbora savetnika pri Uzdizanju... modifikacija učinjena tokom vremena raspleta, od strane najistaknutijih štićeničkih predstavnika... ako se izvede istinski u najboljem interesu rase njihovih pokrovitelja..." Gejlet je delovala prilično uzdrmano dok je gledala Gubrua. Usne su joj stajale stegnute u tanku liniju, a prepleteni prsti bili su joj beli od napetosti. Kad je Sizeren prestao da cvrkuće, prevodilac je još neko vreme nastavio, a onda se oko njih sklopila tišina. Ostalo je samo zviždanje vazduha i tiho zujanje motora jahte.

Gejlet je progutala knedlu. Naklonila se i kao da joj je bilo teško da progovori.

Možeš ti to, nemo ju je bodrio Fiben. Svakog šimpanzu može snaći govorni blok, naročito pod ovakvim pritiskom, ali znao je da se neće usuditi da joj ičim pomogne.

Gejlet se nakašljala, ponovo progutala knedlu i uspela da iz sebe izvuče glas.

"Poš-poštovani pokrovitelju, mi... ne možemo da govorimo u ime naših pokrovitelja, ni u ime šimpanza na Gartu. To što tražite jeste... to je..."

Sizeren je ponovo progovorio, kao da je njen odgovor završen. Ili se možda smatralo da nije nepristojno kad pokrovitelj prekine štićenika.

"Nema potrebe - nije potrebno... da odgovorite odmah", objavio je mehanički prevodilac dok je Gubru kreštao i njihao se na svojoj sedalici. "Proučite, naučite, razmotrite... biće vam dati materijali. Ova prilika je prednost za vas."

Kreštanje je ponovo prestalo, a za njim i prevod. Audijencija je, izgleda, bila završena, pošto je Sizeren zatvorio oči.

Kao da je primio neki Fibenu nevidljivi signal, pilot leteće jahte udaljio se od žurne delatnosti na uništenom brdu i uputio letelicu preko zaliva, na sever, prema Port Heleniji. Uskoro je bojni brod u luci - ogroman i nepomičan - nestao iza njih zajedno sa svojim oreolom magle i duge.

Fiben i Gejlet pošli su za Kvakoom do sedišta na zadnjem delu jahte. "Šta je sve ovo značilo?" šapatom ju je upitao Fiben. "Šta je to prokleta ptičurina govorila? O nekakvoj svetkovini? Šta hoće od nas?"

"Ššš!" Gejlet ga je jednim pokretom ućutkala. "Objasniću ti kasnije, Fibene. Sada me pusti da razmislim, molim te."

Povukla se u ugao i obmotala ruke oko kolena. Odsutno je češala krzno na levoj nozi. Gledala je u prazno, a kad joj je Fiben pokretom ponudio biskanje nije uopšte odgovorila. Zagledala se prema obzorju, kao da su joj misli negde veoma daleko.

Kad su se vratili u ćeliju, zatekli su u njoj mnoge izmene. "Izgleda da smo položili sve one testove", rekao je Fiben, osvrćući se po preuređenoj prostoriji.

Lanci su im bili skinuti i uklonjeni uskoro posle prve Sizerenove posete, one noći pre nekoliko nedelja. Nešto kasnije, slama na podu zamenjena je dušecima i dopustili su im držanje knjiga.

No, sad je sve to izgledalo spartanski. Dočekao ih je mekani tepih, a duž gotovo celog zida prostirao se raskošni holo-tapet. Tu su bile i druge divote - kreveti, stolice i stolovi, pa čak i muzički stub.

"Podmićuju nas", promrmljao je Fiben dok je preturao po kocka-snimcima. "Prokletstvo, znači da imamo nešto što oni žele. Možda pokret otpora i nije uništen. Možda ih Ataklena i Robert bockaju, pa hoće da preko nas..."

"Ovo nema veze sa tvojim generalom, Fibene", rekla je Gejlet gotovo šapatom. "Ili bar nema mnogo veze." Izgledala je napeto. Celim putem dovde bila je ćutljiva i nervozna. Fibenu se povremeno činilo da čuje točkiće kako joj se okreću u glavi.

Gejlet ga je pokretom pozvala da priđe novom holo-zidu. Tog

trenutka bio je podešen da prikazuje trodimenzionu sliku apstraktnih oblika - naizgled beskrajan niz uglačanih kocki, kugli i piramida koje su se protezale do u beskonačnost. Gejlet je sela prekrštenih nogu i pozabavila se kontrolama. "Ovo je skupa naprava", rekla je, malo glasnije nego obično. "Hajde da se poigramo i vidimo šta sve može da učini."

Kad je Fiben seo pored nje, euklidski oblici razmazali su se i nestali. Kontrole su pucketale pod Gejletinim prstima i odjednom se na ekranu pojavio nov prizor. Zid sad kao da se otvarao na pustu peščanu plažu. Oblaci su ispunjavali nebo sve do niskog, sivog obzorja, preteći olujom. Talasi su se valjali dvadesetak metara dalje, tako realistično da je Fiben raširio nozdrve kao da pokušava da uhvati slani miris.

Gejlet se usredsredila na kontrole. "Možda će ovo uspeti", mrmljala je. Gotovo savršena plaža je zatreperila, a na njenom mestu iznenada se pojavio zid lisnatog zelenila - džungla, toliko bliska i stvarna da se Fibenu gotovo učinilo da može da skoči i pobegne u zelenu izmaglicu, kao da je ovo neki mitski 'sistem za teleportaciju' o kome se piše po fantastičnim romanima - a ne samo kvalitetni holo-tapet.

Zamislio se nad prizorom koji je izabrala Gejlet. Ovo sigurno nije bila džungla na Gartu. Šuma drveća i lijana bila je treperava, živa, bučna, puna boja i raznovrsnosti. Čulo se kreštanje ptica i cika planinskih majmuna.

Znači, Zemlja, pomislio je i upitao se hoće li mu Galaksija ikada dopustiti da ispuni svoj san i poseti svet sa koga potiče. Malo verovatno, s obzirom na to kako stvari stoje.

Vratio se u stvarnost kad je Gejlet progovorila. "Samo još da podesim ovo, pa će biti kao prava." Zvuk je postao mnogo glasniji. Buka džungle kao da ih je optočila. Šta hoće da postigne? - upitao se.

Iznenada je nešto primetio. Dok se Gejlet igrala podešavanja zvuka, levom rukom je davala grub, ali jasan znak. Fiben je zatreptao. Znak je pripadao dečijem jeziku, signalima ruku koje sve mlade šimpanze koriste do četvrte godine, kada govor konačno postaje moguć.

Odrasli slušaju, govorila mu je.

Zvuci džungle kao da su ispunjavali sobu, odbijajući se od ostalih zidova. "Eto", tiho je rekla. "Sad ne mogu da nas prisluškuju. Možemo otvoreno da govorimo."

"Ali..." Fiben je zaustio da se pobuni, a onda je ponovo video isti pokret. Odrasli slušaju...

Po ko zna koji put osetio je poštovanje prema njenoj mudrosti. Naravno da joj je bilo jasno kako ova jednostavna smicalica neće sprečiti dežurne da uhvate svaku njihovu reč. No, Gubru i njihova njuškala mogu pomisliti da su šimpanze dovoljno glupe da zamisle da su uspeali! Ako se njih dvoje budu ponašali kao da veruju da su se osigurali od prisluškivanja...

Pletemo vrlo zamršenu mrežu, pomislio je. Ovo je prava špijunska stvar. Čak i zabavna, na neki način.

Osim toga, znao je, i stravično opasna.

"Sizeren Doličnosti je u nevolji", glasno je rekla Gejlet. Ruke su joj mirno počivale u krilu.

"Rekao ti je to? Ali, kako su Gubru i u nevolji, zašto..."

"Nisam rekla Gubru - mada mislim da je i to tačno. Govorila sam samo o Sizerenu Doličnosti. Ima problema sa svojim kolegama. Sveštenik se ozbiljno upleo u izvestan problem, pre nekog vremena, a sada, izgleda, mora da plati previše za to."

Fiben je samo sedeo, zapanjen što se ugledni tuđinski plemić udostojio da poverava takve stvari ubogom zemljanskom štićeniku. To mu se nije dopalo. Takva poverljivost na kraju obično ispada nezdrava. "A u šta se to upetljao?" upitao je.

"Kao prvo", nastavila je Gejlet češući koleno, "pre nekoliko meseci uporno je slao u planine brojne pohode naučnika i vojnika Kandže."

"Zašto?"

Gejlet je imala izraz lica kao da se sa naporom kontroliše. "Poslati su u potragu za... za Gartlinzima."

"Za kim?" Fiben je zatreptao. Zaustio je da se nasmeje, a onda se smirio kad je video upozorenje u njenom pogledu. Ruka kojom je češala koleno savila se i okrenula u pokretu koji je označavao opreznost.

"Za Gartlinzima", ponovila je.

Kakva sujeverna besmislica, pomislio je Fiben. Neobrazovane šimpanze sa žutim genetskim kartonom koriste bajke o Gartlingu da plaše svoju decu. Bilo je zabavno i pomisliti da bi istančani Gubruj progutali takvu bajku.

Ipak, Gejlet nije izgledala kao da se zabavlja. "Zamisli koliko bi Sizeren bio uzbuđen, Fibene, kada bi imao dokaza da Gartlinzi stvarno postoje. Zamisli koliko bi prednost stekao klan koji objavi usvojenje pre-razumne rase što je preživela Bururale. Trenutno preuzimanje prava na Gart od Zemljana bila bi tek uzgredna posledica."

Fiben je shvatio na šta cilja. "Ali... ali kako im je uopšte palo na pamet da..."

"Izgleda da je naš timbrimski ambasador, Utakalting, velikim delom odgovoran za Sizerenove zamisli, Fibene. Sećaš se onog dana kad su eksplodirale kancelarije u ambasadi, kad si pokušao da provališ u diplomatsko skladište Timbrima?"

Fiben je zinuo, pa zatvorio usta. Pokušao je da razmišlja. Kakvu to igru Gejlet igra?

Sizeren Doličnosti očitno je znao da je Fiben onaj čim koga su videli kako se prokrada kroz dim i smrad sprženih službenika Gubrua onog dana kad je eksplodirala nekadašnja timbrimska ambasada. Znao je da je Fiben odigrao strašnu igru šuge sa čuvarem skladišta i da je kasnije pobegao preko ivice grebena pred samim kljunovima odreda vojnika Kandže.

Da li mu je Gejlet sve to ispričala? Ako jeste, je li mu rekla i o tajnoj poruci koju je Fiben našao sa zadnje strane piramide i odneo je Atakleni?

Nije smeo da pita sve to. Gejletin upozoravajući pogled naterao ga je da ćuti. Nadam se da zna šta radi, ponavljao je u sebi. Osetio je vlagu ispod pazuha. Obrisao je znoj sa čela. "Nastavi", rekao je tiho.

"Tvoja poseta narušila je diplomatski imunitet, pa je dala Gubruima izgovor koji su tražili da provale u skladište. Onda su poverovali da stvarno imaju sreće. Mehanizam za samouništenje u piramidi delimično je zakazao. Unutra su našli dokaze, Fibene,

dokaze koje je timbrimski ambasador prikupio privatnim istraživanjima po pitanju Gartlinga."

"Utakalting? Ali..." Tog časa mu je sinulo. Zapiljio se u Gejlet, iskolačenih očiju, a onda se presamitio, kašljući da se ne bi glasno nasmejao. Veselost mu je ispunila grudi kao vrela para - sila koju nije mogao da zauzda. Nagli napad blokade govora odlično mu je poslužio, jer Gejlet nije morala da ga učutkuje. Fiben je još malo kašljao i udarao se po grudima. "Izvini", prokrkljao je na kraju.

"Gubruj sad veruju da su dokazi lažirani, kao ratno lukavstvo", nastavila je Gejlet.

Ma nemoj, pomislio je Fiben.

"Pored falsifikovanih podataka, Utakalting je nekako uspeo da iz planetne Biblioteke ukloni sve informacije o Uzdizanju, pa je Sizerenu to izgledalo kao pokušaj da se nešto sakrije. Gubrue je skupo stajalo dok nisu otkrili da ih je Utakalting prešao. Dopremili su planetnu Biblioteku istraživačkog tipa, između ostalog. A izgubili su i prilično naučnika i vojnika u planinama dok to nisu shvatili."

"Izgubili ih?" Fiben se naglo uspravio. "Kako to misliš - izgubili?"

"Odredi šimpanza", jezgrovito je odgovorila i opet ga značajno pogledala. Ma hajde, Gejlet, pomislio je, pa nisam ja idiot. Znao je da ne sme pomenuti Roberta ni Ataklenu. Pazio je da čak ni ne razmišlja o njima.

Ipak, nije mogao da savlada osmeh. Znači, zato su Kvakoi bili onako učtivi! Ako šimpanze vode rat, i to po zvaničnim pravilima, onda se prema svakom šimpanzi mora postupati sa makar minimalnom dozom poštovanja.

"Znači, planinski pokret je preživeo onaj prvi dan! Mora da pošteno gnjave okupatore!" Znao je da sme da se upusti u malo oduševljavanja. Time, zapravo, samo dokazuje svoj karakter.

Gejlet se jedva nasmešila. Ove vesti mora da su u njoj izazvale pomešana osećanja. Njen deo pobune ipak je prošao mnogo gore.

Tako, dakle, pomislio je Fiben. Utakaltingovo složeno lukavstvo ubedilo je Gubrue da na planeti postoji nešto što je bar toliko važno koliko i taoci. Gartlinzi! Zamisli samo. Pošli su u planine da jure za predanjem. General je nekako smislila način da im naudi čim joj dođu na dohvat.

Oh, žao mi je zbog svega što sam mislio o njenom ćaletu. Kakva sjajna smicalica, Utakaltinže!

Ali sad su okupatori prozreli štos. Pitam se da li...

Podigao je oči i sreo Gejletin oštar pogled, kao da mu pogađa misli. Fiben je konačno razumeo jedan od razloga što nije bila potpuno otvorena i iskrena prema njemu.

Moramo da donesemo odluku, shvatio je. Treba li da pokušamo da lažemo Gubrue?

On i Gejlet mogli su da pokušaju - da još malkice rastegnu Utakaltingovu šalu. Možda bi uspeli da ubede Sizerena da još jednom krene u lov na legendarne Gartlinge. Vredelo bi truda da izvuku makar jedan pohod Gubrue na dohvat planinskih boraca.

Ali, imaju li on ili Gejlet makar približnu količinu istančanosti koja je potrebna za toliko lukavstvo? Šta će im sve biti potrebno? Naprosto je mogao da zamisli prizor. Jes'je, gosin, ima tih Gartlinga, gosin. Znajuju sirote šimpanze šta govore, gosin. Ili bi mogli da pokušaju sa obrnutim pristupom. Neeeeee, samo to ne! Ne terajte me da govorim o Gartlinzima!

Nijedan od tih pristupa nije ni ličio na Utakaltingov način, naravno. Timbrimski podvaladžija igrao je zmijsku igru istančanog pogrešnog usmeravanja. Fiben se nije ni za trenutak zanosio pomišlju da nastavi na taj način.

Osim toga, ako njega i Gejlet uhvate kako pokušavaju da lažu Gubrue, to će ih najverovatnije lišiti onog posebnog statusa koji im je sizeren Doličnosti ponudio danas po podne. Fiben nije imao pojma o tome šta je stvorenje htelo od njih, ali možda bi imali prilike da otkriju šta to okupatori grade kraj mora Kilmar. Informacija je možda od životnog značaja.

Ne, sve zajedno ne vredi rizika, odlučio je.

Sad se suočio sa novim problemom: kako da prenese svoja razmišljanja Gejlet.

"Čak i najmudrija rasa razumnjaka može da postupi pogrešno", polako je rekao, pažljivo naglašavajući reči. "Naročito kad se nalaze na nepoznatom svetu." Pretvarajući se da traži buvu, uobličio je dečiji znak za: Je li igra sad gotova?

Gejlet se očito slagala. Odlučno je klimnula. "Greška je sada

okončana. Sigurni su da su Gartlinzi tek puko predanje. Gubruj su ubeđeni da je sve bilo samo timbrimska zamka. U svakom slučaju, čini mi se da ostali Sizereni - koji dele komandu sa visokim sveštenikom - neće dopustiti dalje besmislene izlete u planine, gde mogu naleteti na neku gerilu."

Fiben je naglo podigao glavu. Srce mu je ludački udaralo tokom nekoliko trenutaka. Tek onda je shvatio na šta je Gejlet mislila... šta je njena poslednja izgovorena reč značila. Homonimi su bili jedan od mnogih nedostataka koje je anglički nasledio od starinskog engleskog, kineskog i japanskog. Galaktinski jezici bili su pažljivo uobličeni da daju najviše informacija uz najmanje grešaka, a jezici samoniklih razvili su se, grubi i divlji, sa mnogo idiosinkrazija - kao što su reči koje strašno slično zvuče, a imaju različito značenje.

Otkrio je da su mu pesnice stegnute. Jedva je uspeo da ih otvori. Na gerilu, a ne gorilu. Ona ne zna za tajni projekat Uzdizanja u planinama, uveravao je samog sebe. Ona nema pojma koliko je ironije bilo u toj njenoj rečenici.

To je svakako bio još jedan razlog da za sva vremena završe sa Utakaltingovom 'šalom'. Timbrim verovatno nije znao o Središtu Haulet išta više od svoje kćeri. Da je imao pojma o tajnom radu koji se tamo odigravao, Utakalting bi sigurno izabrao drugi neki mamac, a ne ono što je poslalo Gubrue baš u te planine.

Gubruj se ne smeju vratiti u Mulun, shvatio je Fiben. To što dosad nisu otkrili gorile čista je sreća.

"Glupe ptice", promrmljao je, nastavivši igru. "Zamisli samo - poverovali su u smešno predanje samoniklih. Posle Gartlinga, šta će sledeće juriti? Petra Pana?"

Gejlet je namestila prekoran izraz lica. "Moraš se ponašati sa više poštovanja, Fibene." Ispod njenih reči osetio je duboko odobravanje. Možda nemaju iste razloge, ali do sad su se složili. Utakaltingova šala je završena.

"Sledeće što će juriti, Fibene, to smo mi."

Izbečio se. "Mi?"

Klimnula je. "Čini mi se da Gubruj ne prolaze dobro u ratu. Očito nisu našli delfinski brod koji svi traže, tamo na drugom kraju Galaksije. Uzimanje Garta za zalog kao da nije pogodilo ni Zemlju ni

Timbrim. Izgleda da je samo pojačalo otpor i donelo Zemlji naklonost ranijih neutralaca."

Fiben se namrštio. Odavno nije razmišljao u tolikim razmerama - o haosu koji besni širom Pet Galaksija, o 'Brazdaču', o opsadi Zemlje. Koliko Gejlet, zapravo, zna, a koliko samo nagađa?

Na zidu pored njih pojavila se krupna, crna ptica sa veselo obojenim kljunom. Bučno se spustila tik kraj tepiha na kome su sedeli Fiben i Gejlet. Zakoračila je napred i kao da se zagledala u Fibena - prvo jednim, pa drugim okom. Tukan ga je podsetio na Sizerena Doličnosti. Fiben se stresao.

"U svakom slučaju", nastavila je Gejlet, "poduhvat na Gartu izgleda da im je iscrpeo zalihe više nego što Gubrui mogu da podnesu, naročito ako se u galaktinski zajednicu vrati mir, pa ih Institut za civilizovano ratovanje natera da vrate planetu već za koju deceniju. Sve mi se čini da su se uzdali u traženje načina na koji ipak mogu profitirati."

Fibena je uhvatilo nadahnuće. "A ono gradilište na jugu deo je toga, je li? To je deo Sizerenovog plana za izvlačenje iz bule."

Gejlet je stegla usne. "Moglo bi se i tako reći. Jesi li shvatio šta se tamo gradi?"

Šarena ptica na grani oštro je graknula, kao da se smejala Fibenu. Kad ju je oštro pogledao, već se zadubila u kljuckanje po nepostojećem lišću na tlu. Fiben je ponovo pogledao Gejlet. "Reci mi."

"Nisam sigurna da li dovoljno pamtim da bih ti prevela šta je Sizeren rekao. Ako se sećaš, bila sam prilično nervozna." Za trenutak je zatvorila oči. "Da li... da li ti išta znači pojam hipersvemirska skretnica?"

Ptica na zidu pobegla je u oblaku lišća i perja kad je Fiben skočio na noge i ustuknuo više od metra. Zapanjeno se upiljio u Gejlet.

"Štaa!? Ali, to je... to je glupo! Graditi skretnicu na površini planete? To jednostavno nije..."

Začutao je i prisetio se ogromne mermerne zdele i gigantskih energetskeg postrojenja. Usne su mu zadrhtale i nesvesno je spojio šake, vukući se za palčeve. Time je podsećao sebe da je zvanično gotovo jednak čoveku - da tako treba da razmišlja kad je suočen sa

ovako neverovatnom zamisli. "Za..." Ovlažio je usne i usredsredio se na reči. "Zašto?"

"To mi nije sasvim jasno", odgovorila je Gejlet. Jedva ju je čuo od silnog kreštanja u prividnoj prašumi. Prstom je na tepihu ocrtavala znak, onaj koji odgovara zbunjenosti. "Mislim da je prvobitno bio namenjen za neku svetkovinu, u slučaju da uspeju da nađu i prisvoje Gartlinge. Sada je Sizerenu potrebno nešto da ga izvuče iz silnih ulaganja - verovatno neka drugačija primena skretnice.

Ako sam dobro razumela vođu Gubrua, Fibene, on hoće da iskoristi skretnicu za nas."

Fiben je ponovo seo. Nekoliko predugih trenutaka nisu gledali jedno u drugo. Oko njih su bili samo pojačani zvuci džungle, boje svetlucave magle koja je lebdela među lišćem holografske šume i nečujni mrmor njihovog sopstvenog, nesigurnog straha. Kopija jarke ptice još ih je neko vreme posmatrala sa replike grane, visoko gore. Kad se sablasna magla pretvorila u nestvarnu kišu, konačno je raširila nepostojeća krila i odletela.

60. UTAKALTING

Tenanac je bio nesalomljiv. Izgleda da nije bilo načina da se dopre do njega.

Kault je delovao gotovo kao stereotip, karikatura vlastite rase - prostosrdačan, otvoren, neverovatno častan i toliko pun poverenja da je to pretilo da dovede Utakaltinga do sloma živaca. Glif tiv-nus nije bio dovoljan da izrazi Utakaltingovu zbunjenost. Tokom poslednjih nekoliko dana, u trepljama njegove korone počelo je da se stvara nešto snažnije - nešto oštro, nalik na ljudsku metaforu.

Utakalting je shvatio da počinje da 'šizi'.

Šta je potrebno da probudi Tenančevu sumnju? Utakalting se pitao treba li da se pretvara kako govori u snu, mrmljajući strašne nagoveštaje i priznanja. Da li bi to pomerilo nešto pod Kaultovom tvrdom lobanjom? Ili treba da odbaci sve istančanosti pa da napiše ceo scenario i ostavi papire tako da ih Kault nađe?

Jedinke unutar vrste široko variraju, Utakalting je to znao. A Kault je bio anomalija, čak i za Tenanca. Verovatno mu nikad ne bi palo na pamet da uhodi svog timbrimskog saputnika. Utakalting nije mogao da razume kako je Kault ovoliko napredovao u diplomatskoj službi ma koje rase.

Na sreću, kod njega, izgleda, nisu izražene ni mračne strane prirode Tenanaca. Članovi Kaultove stranke nisu toliko izveštačeno pobožni ili potpuno ubeđeni u sopstvenu pravednost kao oni koji su trenutno upravljali politikom klana. Utoliko gore, jer je jedna od sporednih svrha Utakaltingovog plana, ako uopšte uspe, bila da još više oslabi to umereno krilo.

Na žalost. No, ionako bi samo čudo moglo da dovede Kaultovu grupu na vlast, uveravao je sebe Utakalting.

U svakom slučaju, s obzirom na okolnosti, najverovatnije će biti pošteđen moralnih dilema o posledicama planirane šale. U ovom trenutku nije se maknuo dalje od početka. Putovanje je do sada bilo potpuno obeshrabrujuće. Jedina mu je uteha to što bar nije u zarobljeništvu kod Gubrua.

Nalazili su se u ustalasanoj ravnici koja ih je neumitno vodila

naviše, prema južnim padinama planina Mulun. Ekosistem ravnice, siromašan u raznolikostima, postepeno je ustupao mesto manje jednoličnim predelima - žgoljavom drveću i erodiranim terasama čiji su se crvenkasti i mrki sedimentni slojevi presijavali na jutarnjem svetlu, trepereći kao da čuvaju tajne davno minulih ana.

Kako su se postepeno približavali planinama, Utakalting je neprimetno menjao putanju, vođen izvesnim plavim svetlucanjem na obzorju - svetlom toliko slabim da ga je i sam ponekad teško razaznao. Znao je da Kaultovi organi vida uopšte ne mogu da otkriju svetlucanje. Tako je bilo i predviđeno.

Pažljivo prateći povremeno bleskanje, Utakalting je određivao put i pomno sledio rečite znake. Kad god bi video neki, dao bi se na posao - marljivo brišući tragove u prašini, uporno sklanjajući kameno oruđe, žurno pišući i brzo skrivajući beleške kad bi se iza okuke pojavio njegov saputnik.

Do sad bi svako drugi ključao od radoznalosti. Ali ne i Kault. Kault nikako.

Ovog jutra, na Tenanca je bio red da vodi. Išli su duž ivice blatišta, još vlažnog od nedavnih jesenjih kiša. Tu je pravo preko njihove putanje prelazio niz tragova, star jedva nekoliko sati. Očito ih je ostavilo nešto što se gegalo na dve noge i šaku. Kault je jednostavno prešao preko njih, njuškajući vazduh krupnim prorezima za disanje i saopštavajući gromkim glasom da je dan divno svež!

Utakalting se tešio da je ovaj deo plana ionako pravljen naslepo. Možda mu, jednostavno, nije suđeno da se ostvari.

A možda, naprosto, nisam dovoljno pametan. Možda su i moja i Kaultova rasa poslale svoje najgluplje pripadnike na položaj na ovoj zabačenoj planeti.

Čak je i među ljudima bilo takvih koji bi sigurno mogli da smisle nešto bolje. Neki od onih legendarnih agenata Zemljanskog veća, recimo.

Naravno, na Gartu se u trenutku krize nije našao nijedan od tih agenata ili maštovitijih Timbrima. Bio je primoran da sam smisli što bolji plan.

Utakalting se zamislio nad drugim delom svoje šale. Bilo je jasno da su Gubruai naseli na njegov mamac, ali koliko ozbiljno? Koliko

nevolja i koliko troškova im je prouzrokovao? I još važnije sa stanovišta galaktinske diplomatije, koliko ih je duboko osramotio?

Ako Gubruui ispadnu glupi i spori kao Kault...

Ne, ne, na Gubrue se mogu osloniti, hrabrio se Utakalting. Gubruui su u svakom slučaju prilično umešni u prevarama i dvoličnosti. Zato su bili lakši protivnici od Tenanaca.

Zaklonio je oči i osmotrio koliko je odmaklo jutro. Vazduh se zagrevao. Čuo se šuštav zvuk, lomljenje bilja. Nekoliko metara iza njega pojavio se Kault, pevušeći duboku koračnicu i koristeći dugački štap da ukloni šiblje koje mu se ispreči na putu. Utakalting se zamislio. Ako su naši narodi zvanično u ratu, zašto je Kaultu toliko teško da primeti kako očito krijem nešto od njega?

"HmMMM", zagundao je krupni Tenanac kad mu se približio. "Zašto smo se zaustavili, kolega?"

Govorio je engleski. Nedavno su počeli igru - svakog dana su koristili drugi jezik, vežbe radi. Utakalting je pokazao prema nebu. "Skoro je podne, Kaulte. Gimelaj postaje žestok. Bolje da pronađemo mesto da se sklonimo sa sunca."

Kaultova kožasta kresta se podigla. "Da se sklonimo sa sunca? Ali mi ne stojimo na... Oh. Aha. Ha. Ha. Govorna figura samoniklih. Vrlo zanimljivo. Da, Utakaltinge. Kada Gimelaj dostigne zenit, stvarno može izgledati kao da se pečemo na njegovoj usijanoj površini. Hajde da potražimo zaklon."

Na vrhu obližnjeg brežuljka našli su skupinu kržljivog drveća. Sada je Kault vodio, mašući motkom da prokrči put kroz visoku travu.

Do sada su već uvežbali rutinu. Kault je obavljao teži posao kopanja udobne niše, do dubine na kojoj je zemlja hladna. Utakaltingovi spretni prsti vezali su Tenančev plašt tako da stvore senku nad zaklonom. Naslonili su se na rance i čekali da prođe najvreliji deo dana.

Dok je Utakalting dremao, Kault je unosio podatke u svoj prenosni data-ekran. Uzimao je grančice, bobice, grudvice zemlje, trljao ih između ogromnih prstiju i prinosi prašinu mirisnim prorezima pre nego što bi ih ispitao svojom malom zbirkom instrumenata koje je spasao iz srušene jahte.

Tenančeva marljivost još je više ljutila Utakaltinga, jer su Kaultova ozbiljna ispitivanja lokalnog ekosistema nekako previđala svaki trag koji bi mu Utakalting podmetnuo. Možda baš zato što mu ih podmećem, pomislio je Utakalting. Tenanci su sistematičan narod. Možda Kaulta njegov pogled na svet sprečava da vidi ono što se ne uklapa u sistem sklopljen pažljivim proučavanjima.

Zanimljiva pomisao. Utakaltingova korona isprela je glif zadovoljnog iznenađenja kad je, odjednom, shvatio da tenanski pristup možda i nije toliko nezgrapan kao što je izgledao. Pretpostavljao je da Kaulta glupost sprečava da pronikne u veštačke nagoveštaje, ali...

Ali nagoveštaji su, zapravo, lažni. Moj saveznik negde u stepi ostavlja tragove da ih ja 'nađem' i 'sakrijem'. Ako ih Kault ne primećuje, znači li da je njegov tvrdoglavi pogled na svet, zapravo, ispravan? U stvarnosti, njega je gotovo nemoguće prevariti!

Tačna ili ne, zamisao je bila zanimljiva. Sirtunu je pokušao da se podigne, ali Utakaltingova korona mlitavo je ležala, suviše lenja da podstakne glif.

Umesto toga, misli su mu odlutale do Ataklene.

Znao je da mu je kćer još živa. Ako bi pokušao da sazna više, možda bi omogućio neprijatelju psi detekciju. Ipak, u tim nagoveštajima bilo je nečega - drhtavih preliva na nivou osećanja nahakieri - što je govorilo Utakaltingu koliko će novog morati da nauči o Atakleni, ako se ikada ponovo sretnu na ovom svetu.

"Na kraju, uvek postoji granica roditeljskog uplitanja", kao da mu je govorio tihi glas dok je napola spavao. "Iza toga, detetova sudbina pripada samo njemu."

A šta je sa strancima koji uđu u njen život? upitao je Utakalting nejasnu priliku svoje odavno umrle žene, čiji oblik kao da je lebdeo iznad njega, ispod sklopljenih kapaka.

"Šta je sa njima, mužu moj? I oni će je uobličavati. I ona njih. No, naše vreme ističe."

Lice joj je bilo tako čisto... ovakvi snovi uobičajeni su kod ljudi, ali kod Timbrima se ređe javljaju: bio je vizuelan, a značenje je bilo izraženo rečima, umesto glifovima. Prsti su mu zadrhtali od navale osećanja.

Matikluanine oči su se razdvojile i taj osmeh ga je podsetio, onog dana u prestonici, kad su im se korone prvi put dodirnule... kada se zaustavio, zapanjen i ukočen nasred prometne ulice. Napola zaslepljen bezimenim glifom, lovio je njene tragove duž uličica, preko mostova i kraj mračnih kafea, tražeći je sa rastućim očajem sve dok je, konačno, nije našao kako ga čeka na klupi jedva desetak sistara od mesta gde ju je prvi put osetio.

"Vidiš?" upitala ga je u snu glasom te nekadašnje devojke. "I mi smo uobličeni. Menjamo se. Ono što smo jednom bili, uvek ostaje sačuvano."

Utakalting se trgao. Slika njegove žene zatalasala se i nestala u naletu svetla. U prostoru iza nje ostao je glif silf-ta... radost zbog zagonetke koja još nije rešena.

Uzdahnuo je i seo, trljajući oči.

Ko zna zašto, bio je uveren da će dnevno svetlo razvejati glif, ali silf-ta već je sad postao više od običnog sna. Bez ikakvog Utakaltingovog udela, podigao se i pošao prema njegovom pratiocu, krupnom Tenancu.

Kault je sedeo leđima okrenut Utakaltingu, još zadubljen u svoja proučavanja, potpuno nesvestan da se silf-ta menja... da se postepeno pretvara u silf-kun. Polako se smestio iznad Kaultove kreste, spustio se, ugnezdio i nestao. Utakalting je zapanjeno gledao kako Kault gundža i podiže pogled. Tenančevi prorezi za disanje zazviždali su kad je spustio instrumente i okrenuo se prema Utakaltingu.

"Dragi kolega, ovde ima nečeg veoma čudnog. Nečeg što ne mogu da objasnim."

Utakalting je ovlažio usne pre nego što je odgovorio. "Molim vas, cenjeni ambasadore, recite mi šta vas brine."

Kaultov glas bio je nalik na tihu grmljavinu. "Izgleda da postoji biće... neko ko se još nedavno hranio ovim bobicama. Već nekoliko dana viđam njegove tragove, Utakaltinže. Krupno je... vrlo krupno za biće sa Garta."

Utakalting se još privikavao na činjenicu da je silf-kun prodro tamo kuda mnogo finiji i mnogo moćniji glifovi nisu uspeali. "Zaista? Je li to značajno?"

Kault je zastao, kao da se dvoumi da li da govori dalje. Onda je uzdahnuo. "Ovo je veoma čudno, kolega, ali moram reći da sam siguran kako nijedna životinja, posle pokolja pod Bururalima, ne bi mogla biti dovoljno visoka da dohvati toliko visoke bobice. A i način ishrane veoma joj je neobičan."

"U kom smislu neobičan?"

Kaultova kresta podizala se u kratkim trzajima, što je značilo zbuđenost. "Kolega, molim vas da mi se ne smejete."

"Da vam se smejem? Nikada!" slagao je Utakalting.

"Onda ću vam reći. Sada sam gotovo ubeđen da to biće ima ruke, Utakaltinže. Siguran sam u to."

"Hm", neodređeno je odgovorio Utakalting.

Tenančev glas postao je još tiši. "Ovo je tajna, kolega. Ovde, na Gartu, dešava se nešto veoma čudno."

Utakalting je pazio da kontroliše koronu i izraz lica. Sada je razumeo zašto je baš silf-kun - glif iščekivanja da se odigra šala - uspeo tamo gde nijedan drugi glif nije mogao da prodre.

Šala je ispala na moj račun!

Utakalting je pogledao ispod ivice suncobrana, u jasno popodne koje je počelo da dobija tamnije prelive od oblaka koji su nosili kišu iznad planina.

Negde u toj stepi nalazio se njegov saveznik koji je nedeljama ostavljao 'tragove', još od kako se timbrimska jahta srušila tamo gde je Utakalting planirao - na ivici močvare, daleko na jugoistoku. Mali Džo-Džo - zaostali šimpanza koji nije mogao ni da govori, osim rukama - kretao se tik ispred Utakaltinga, nag kao životinja, i ostavljao izazovne otiske, tesao kameno oruđe da im ga ostavi na putu, održavajući nesigurnu vezu sa Utakaltingom preko plave Stražarske Kugle.

Sve je to bilo deo zapetljanog plana kojim bi Tenanca neizbežno doveli do zaključka da na Gartu postoji pre-razumni život. No, Kault nije video nijedan trag! Ni jedan jedini naročito smišljeni nagoveštaj!

Ono što je Kault konačno primetio bio je sam Džo-Džo... tragovi koje je mali šimpanza ostavio dok je jeo i živeo u divljini!

Utakalting je shvatio da je silf-kun bio potpuno u pravu. Šala na njegov račun stvarno je ispala veličanstvena.

Gotovo da je ponovo čuo Matikluanin glas. "Nikad se ne zna..." kao da je rekla.

"Zapanjujuće", uzvratio je Tenancu. "To je naprosto zapanjujuće."

61. ATAKLENA

Ponekad bi se zabrinula da se suviše navikava na promene. Preuređeni nervni završeci, razmešteno masno tkivo, smešna isturenost sada tako ljudskog nosa - toliko se navikla na sve te stvari da se ponekad pitala hoće li ikada biti u stanju da se vrati u normalan timbrinski oblik.

Ta pomisao plašila je Ataklenu.

Sve do sada imala je ozbiljne razloge za svoje humaniformne izmene. Dok je vodila vojsku poluuzdignutih šticećenika samoniklih, bilo je važno ličiti na ljudsku ženku. To je predstavljalo nekakvu vezu sa šimpanzama i gorilama.

I sa Robertom, prisetila se.

Zamislila se. Hoće li njih dvoje ikada ponovo vršiti opite, kao onom prilikom, sa poluzabranjenim slastima čulnosti između različitih vrsta? Sada joj je to izgledalo malo verovatno. Njihov brak sveo se na potpise na kori drveta, koristan deo politike. Ništa više nije bilo kao pre.

Spustila je pogled. U tamnoj vodi pred sobom videla je sopstveni odraz. "Nit' smrdi, nit' miriše", prošaputala je na engličkom. Nije se sećala gde je pročitala ili čula tu frazu, ali osećala je njeno metaforično značenje. Svaki mladi Timbrim koji bi je video u sadašnjem obliku sigurno bi pao na leđa od smeha. A što se tiče Roberta... pre samo mesec dana osećala je da su veoma bliski. Privlačnost koju je osećao prema njoj - gruba, samonikla glad - laskala joj je i prijala na vrlo izazovan način.

Sada je on ponovo među svojim, a ja sam ostala sama.

Ataklena je odmahнула glavom i rešila da se oslobodi takvih misli. Uzela je bočicu i pokvarila svoj odraz, sipajući u baru četvrt litra blede tečnosti. Kraj obale su se pojavile blatnjave pruge i uznemirile finu mrežu niti kojima su se oko bare završavale prevozne puzavice.

Ovo je bio poslednji u nizu malih bazena, nekoliko kilometara od pećina. Ataklena se usredsredila na posao, pažljivo vodeći beleške, jer je znala da nije pravi naučnik i da to mora nadoknaditi pedantnošću. Ipak, njeni jednostavni opiti već su davali obećavajuće

učinke. Ako se pomoćnici vrate iz susedne doline na vreme sa podacima po koje ih je poslala, možda će imati nešto značajno da pokaže majoru Pratakultornu.

Možda izgledam kao čudovište, ali još sam Timbrimka! Dokazaću da mogu biti korisna, čak i ako me Zemljani ne smatraju za ratnika.

Bila je toliko usredsređena, šuma je bila toliko tiha, da su joj se iznenadne reči učinile kao grmljavina.

"Znači, tu se kriješ, Klena! Svuda sam te tražio!"

Ataklena se naglo okrenula i gotovo prosula zlatastu tečnost iz bočice. Puzavice svuda oko nje odjednom su joj se učinile kao mreža istkana da je uhvati. Puls joj je tokom delića sekunde ludački udarao, a onda je prepoznala Roberta, kako je gleda sa izvijenog korena gotovo-hrasta.

Nosio je mokasine, jaknu i pantalone od meke kože. Sa lukom i tobolcem prebačenim preko leđa, ličio je na junake onih starinskih bajki samoniklih koje joj je majka čitala kad je bila mala. Trebalo joj je više vremena nego što je očekivala da se vrati u normalno stanje.

"Roberte! Prepao si me."

Pocrveneo je. "Izvini. Nisam hteo."

Znala je da to nije baš istina. Robertov psi štit bio je bolji nego ranije i očito je bio ponosan što je mogao da joj priđe neprimećen. Nad glavom mu je kao nestašna prikaza lebdeo jednostavan, ali jasan kinivulun. Kad bi začkiljila, gotovo bi mogla da zamisli kako pred njom stoji neki mladi Timbrim...

Ataklena se stresla. Već je zaključila da ne sme da se upušta u takve stvari. "Hodi i sedi, Roberte. Pričaj mi šta si radio."

Robert se uhvatio za puzavicu, prebacio se na lišćem pokrivenu ilovaču i prišao otvorenom sandučetu za opite kraj tamne bare. Skinuo je luk i tobolac i seo prekrštenih nogu.

"Tražio sam nešto gde bih bio koristan." Slegnuo je ramenima. "Pratakultorn je završio sa ceđenjem informacija. Sad hoće da mu budem neka vrsta počasnog ađutanta, zadužen za visok moral šimpanza." Glas mu je postao piskav dok je opomašao južnoazijski naglasak zemljanskog oficira. "Moramo paziti na to da visoko drže glave, Onigl. Postarajte se da misle kako su važni za pokret otpora!"

Ataklena je klimnula. Razumela je i ono što Robert nije rekao.

Uprkos dosadašnjim uspesima gerile, Pratakultorn je očitno smatrao da su šimpanze izlišne - u najboljem slučaju, korisne kod diverzija ili kao prašinarska vojska. Održavanje veze sa detinjastim štíćenicima moglo je izgledati kao zgodan zapećak za nedovoljno uvežbanog, verovatno razmaženog sina Planetnog koordinatora.

"Mislila sam da se Pratakultornu svidela tvoja zamisao o korišćenju simbiotskih bakterija protiv Gubrua", rekla je.

Robert je šmrknuo. Podigao je neku grančicu i počeo da je okreće između prstiju. "Oh, priznao je da je zanimljivo što crevne bakterije gorila razlažu oklope Gubrua. Složio se da odredi Bendžamina i još nekoliko šimpanza da pomažu u mom projektu."

Ataklena je pokušala da prati mračan tok njegovih misli. "Zar ti poručnik Mekju nije pomagala u ubeđivanju?"

Robert je oborio pogled pri pomenu mlade Zemljanke. Istovremeno je podigao štit i time potvrdio neke Ataklenine sumnje.

"Da, Lidija je pomogla, ali Pratakultorn kaže da je naprosto nemoguće poslati dovoljno bakterija na neprijateljska postrojenja pre nego što ih otkriju i neutrališu. Još mi se čini da Pratakultorn misli kako je ovo nevažno pitanje, eventualno možda ispomoć njegovom glavnom planu."

"Imaš li neku predstavu o tome šta on, zapravo, namerava?"

"Samo se smeši i ponavlja kako će pticama okrvaviti kljunove. Stigla su obaveštenja o nekom velikom postrojenju koje Gubruu grade južno od Port Helenije, pa će to možda biti dobra meta. No, neće da kaže ništa više. Uostalom, strategija i taktika tiču se samo profesionalaca, zar ne?"

Slušaj, nisam došao ovamo da pričamo o Pratakultornu. Doneo sam nešto da ti pokažem." Skinuo je ranac i izvukao iz njega nešto umotano u tkaninu, koju je pažljivo skinuo. "Liči li ti na nešto?"

Na prvi pogled ličilo je na gomilu izgužvanih krpa sa učvorenim kanapima koji vise sa ivica. Kad je bolje pogledala, predmet u Robertovom krilu podsetio je Ataklenu na nekakvu smežuranu gljivu. Robert je uhvatio najveći čvor, gde se većina tankih vlakana spajala u gomilu, i raširio krajeve tako da se tanki materijal potpuno razmotao na laganom povetarcu.

"Pa... izgleda mi poznato, Roberte. Rekla bih da liči na mali

padobran, ali očito je prirodnog porekla... kao da potiče od nekakve biljke." Odmahnula je glavom.

"Dobro pogađaš. Vрати se nekoliko meseci unazad, Klена, do izvesnog prilično gadnog dana... koji ni ti ni ja nikada nećemo zaboraviti."

Te reči ništa joj nisu značile, ali blesak empatije podstakao joj je sećanje. "To?" Dodirnula je meki, gotovo prozirni materijal. "To potiče od pločastog bršljana?"

"Tako je." Robert je klimnuo. "Gornji slojevi su u proleće sočni i čvrsti, toliko da ih možeš otkinuti i koristiti kao saonice..."

"Ako imaš dobru koordinaciju", pecnula ga je Ataklena.

"Oh, dobro. No, kad stigne jesen, gornje ploče se osuše dok ne postanu ovakve." Zanjihao je meku, svilenkastu ploču, držeći je za slobodne krajeve, tako da se nadimala na vetru. "Za koju nedelju biće još lakše."

Ataklena je odmahнула glavom. "Sećam se da si mi objašnjavaо razloge. To je radi rasprostiranja, je li?"

"Tačno. Ova mala sporangija", otvorio je dlan da bi joj pokazao malu kapsulu u središtu niti, "leti padobranom, nošena vetrovima u poznu jesen. Nebo je puno ovoga, pa je ponekad čak i vazдуšni saobraćaj otežan. To izaziva priličnu zbrku u gradu.

Na sreću, rekao bih, drevna bića koja su oprašivala pločasti bršljan istrebljena su pod Buburalima, pa su gotovo sve sporangije jalove. Da nije tako, do sad bi pola Doline bilo pokriveno pločastim bršljanom. I ono što ga je jelo sada više ne postoji."

"Fantastično." Ataklena je pratila drhtaj Robertovog oreola. "Imaš planove u vezi sa tim, zar ne?"

On je pažljivo sklonio nosač spora. "Jeste. Ili bar zamisao, mada mi se čini da me Pratakultorn neće ni saslušati. Već me je lepo klasifikovao, zahvaljujući mojoj majci."

Megan Onigl svakako je bila delimično odgovorna za sud koji je major doneo o njenom sinu. Kako može majka da tako pogrešno proceni sopstveno dete? Upitala se Ataklena. Ljudi su daleko napredovali od svog mračnog razdoblja, ali Ataklena je još sažaljevala ksu-non, sirote samonikle. Imaju još mnogo toga da nauče o sebi samima.

"Pratakultorn te možda neće neposredno slušati, ali on poštuje poručnika Mekju. Ona će te saslušati i preneti majoru tvoje zamisli."

Robert je odmahnuo glavom. "Ne znam."

"Zašto? Znam da se dopadaš toj mladoj Zemljanki. Zapravo, gotovo sam sigurna da u njenom oreolu osećam..."

"Ne smeš to da radiš, Klenu", obrecnuo se Robert. "Ne bi smela da tako njuškaš po tuđim osećanjima. To je... to se tebe ne tiče."

Oborila je pogled. "Možda si u pravu, Roberte, ali ti si mi prijatelj i suprug. Kad si nervozan i napet, to je loše za nas oboje, je li tako?"

"Valjda." Izbegavao je njen pogled.

"Da li osećaš seksualnu privlačnost prema Lidiji Mekju? Da li ti se ona dopada?"

"Ne razumem zašto postavljaš..."

"Zato što ne mogu da te keniram, Roberte!" Prekinula ga je, delom i zbog nervoze. "Nisi više otvoren prema meni. Ako imaš takva osećanja, treba da ih поделиš sa mnom! Možda bih mogla da ti pomognem."

Pocrveneo je i konačno je pogledao. "Da mi pomogneš?"

"Naravno. Ti si mi muž i prijatelj. Ako si pozeleo ženu koja pripada tvojoj vrsti, zar ne bi trebalo da ti budem saveznik? Zar ne bi trebalo da ti pomognem da budeš srećan?"

Robert je samo zatreptao, ali Ataklenu je sad našla pukotine u njegovom inače čvrstom štitu. Osećala je da joj treplje lebde iznad ušiju, prateći ivice tih slabih mesta, stvarajući novi, nežni glif. "Zar osećaš krivicu zbog tih osećanja, Roberte? Zar misliš da si mi zbog toga neveran?" Nasmejala se. "Ali u braku između dveju vrsta dozvoljeno je imati ljubavnike i supružnike svoje rase. Ti to znaš! Šta bih ja mogla da ti pružim? Decu sigurno ne! Čak i da mogu, možeš li zamisliti kakve bismo mešance dobili?"

Sada se Robert nasmešio. Odvratio je pogled. U prostoru između njih uobličavao se glif.

"A što se tiče seksa radi rasonode, pa znaš valjda da bih ti pružila samo neograničeno osujećenje, ti... ti pogrešno oblikovani majmune! Zašto se ne bih i ja obradovala ako nađeš neku sa kojom ćeš deliti ta zadovoljstva?"

"To... to nije tako lako, Klenu. Ja..."

Pružila mu je ruku i nasmešila se, gotovo ga moleći da se smiri. "Ja sam ovde, Roberte", tiho je rekla.

Mladićeva pometenost ličila je na ogromnu potencijalnu energiju koja se koleba između dva stanja. Oči su mu poigravale dok je pokušavao da se zagleda u nestvar koju je ona stvorila. Onda se setio šta je naučio, pa je opet odvratio pogled, puštajući da keniranje otvori glif, njen poklon.

Lat-stun je poigravao i njihao se, prizivajući ga. Robert je dahnuo. Iznenadeno je raširio oči kad mu se oreol otvorio bez njegove volje. Raširio se kao cvet. Pojavilo se nešto - blizanac lat-stuna - trepereći i rastući u skladu sa Atakleninom koronom.

Dva pramena ničega, jedan ljudski i jedan timbrimski, dodirnuli su se, veselo uzmakli i ponovo se spojili.

"Ne boj se da ćeš izgubiti ono što imaš sa mnom, Roberte", šapnula je Ataklena. "Zar će ijedno ljudsko biće moći da sa tobom učini nešto ovakvo?"

Robert se konačno nasmešio. Nasmeljali su se uglas. Nad njima je udvojeni lat-stun simbolizovao prisnost u paru.

Tek kasnije, kad je Robert opet otišao, Ataklena je spustila debeli štit koji je podigla oko sopstvenih najdubljih osećanja. Tek kad se on udaljio, priznala je samoj sebi koliko mu zavidi.

Otišao je kod nje.

Po svemu što je znala, uradila je pravu stvar. Postupila je potpuno ispravno.

Ja sam uvrnuta. Bila sam to i pre dolaska na ovu planetu. Sad više čak i ne ličim ni na šta.

Robert je mogao da ima ljubavnicu Zemljanku, ali Ataklena će ostati potpuno sama. Nije mogla da nađe sličan odnos sa nekim iz svoje vrste.

Da me dodirne, da me zagrlji, da spoji svoje treplje i svoje telo sa mojim, da izazove u meni plamen...

Pomalo iznenadeno, Ataklena je zaključila da je sada prvi put osetila nešto slično... žudnju za muškarcem svoje rase - ne prijateljem, ne kolegom, nego ljubavnikom.

Matikulana i Utakalting govorili su joj da će se to desiti jednog

dana - da svaka devojka sazreva svojim tempom. Sada joj je to osećanje donelo samo gorčinu. Pojačalo je njenu usamljenost. Nešto u njoj krivilo je Roberta zbog ograničenja njegove rase. Kad bi i on mogao da promeni svoje telo, kad bi mogli da se nađu na pola puta!

No, ona pripada Timbrimima, 'umeticima prilagodljivosti'. Tek kad je osetila vlagu na obrazima, shvatila je koliko je daleko doterala u toj 'umetnosti'. Utučeno je obrisala slane suze, prve u životu.

Tako su je zatekli njeni pomoćnici nekoliko sati kasnije, kad su se vratili sa zadatka na koje ih je poslala: sedela je kraj male, blatnjave bare, pod jesenjim vetrovima koji su duvali kroz krošnje i žurno nosili teške oblake ka sivim planinama na istoku.

62. GALAKTINCI

Sizeren Cene i Jemstva bio je zabrinut. Svi znaci govorili su o stapanju, a nimalo mu se nije dopadao pravac u kome su se stvari odigravale.

Na drugom kraju paviljona, Sizeren Zraka i Kandže šetkao se pred svojim pomoćnicima, uspravniji i dostojanstveniji nego ikad. Ispod čupavog spoljašnjeg perja nazirao se crvenkasti preliv paperja. Svaki pristuni Gubru sigurno bi primetio sve nagoveštaje te boje. Uskoro, možda već za desetak dana, proces će uznapredovati do tačke sa koje nema povratka.

Okupacione snage imaće novu kraljicu.

Sizeren Cene i Jemstva zamislio se o nepravедnosti cele situacije dok je uređivao perje. I kod njega je počelo da se suši, ali nije bilo nikakvog traga promene boje.

Prvo su ga uzdigli do statusa kandidata i glavnog činovnika posle prethodnikove smrti. Sanjao je o takvoj sudbini, ali ne i da bude ubačen u već zreli Trijumvirat! Ostalo dvoje već je u tom trenutku prilično odmaklo ka polnosti. Morao je da ih pristiže.

U početku je izgledalo da neće biti problema. Na opšte iznenađenje, odmah je počeo da zadobija poene. Kad je otkrio kakve su gluposti ostalo dvoje smislili dok nisu imali trećeg, Sizeren Cene i Jemstva mogao je da napreduje krupnim koracima.

Tako su dostigli novu ravnotežu. Admiral i sveštenik pokazali su se sjajni i maštoviti u odbrani svojih političkih položaja.

Ali stapanje bi trebalo da bude odlučeno tek ispravnošću politike! Premija bi trebalo da pripadne najrazboritijem, najmudrijem vođi. To je jedini način!

Pa ipak, činovnik je znao da u ovakvim stvarima često odlučuje slučajnost, ili čak poigravanje metabolizma.

Ili savez dvojice protiv trećeg, pomislio je. Sizeren Cene i Jemstva upitao se je li bilo pametno podržavati vojsku protiv Doličnosti, dajući time admiralu sada gotovo nedostižnu prednost.

Ali nije bilo drugog izbora! Morao se suprotstaviti svešteniku, jer je Sizeren Doličnosti potpuno izgubio kontrolu!

Prvo je bila ona besmislica o 'Gartlinzima'. Da je činovnikov prethodnik preživeo, možda bi mogao da kontroliše tu ekstravaganciju. A ovako su protraćene ogromne sume... donošenje nove planetne Biblioteke, odašiljanje pohoda u opasne planine, izgradnja hipersvemirske skretnice za Svetkovinu Usvojenja - bez ikakvog dokaza da postoji išta vredno usvojenja!

Onda se pojavio problem ekološkog upravljanja. Sizeren Doličnosti tvrdio je da je neophodno nastaviti zemljanski program na Gartu, bar na minimalnom nivou. Sizeren Zraka i Kandže izričito je na to odbio da ijedan čovek napusti ostrva. Tako je, uz ogromne troškove, pomoć dovedena sa drugih planeta. Tovar lintenskih baštovana, neutralnih u trenutnoj krizi, bio je već na putu. Samo Veliko Jaje zna koliko će morati da ih plate!

Sad kad je hipersvemirska skretnica gotovo gotova, Sizeren Doličnosti i Sizeren Zraka i Kandže spremno su priznali da su govorkanja o 'Gartlinzima' bila samo timbrimski trik. A hoće li dozvoliti da se gradnja prekine?

Ne. Izgleda da su obojica imala svoje razloge da žele završetak gradnje. Da se činovnik složio, imali bi konsenzus, korak bliže politici koju su Gospodari Legla toliko želeli. Ali kako da se složi sa takvom glupošću?

Sizeren Cene i Jemstva besno je zakreštao. Sizeren Doličnosti opet je kasnio na sastanak. Njegova manijačka urednost nije se, izgleda, protezala i na učtivost prema kolegama.

U ovom trenutku, teorijski, početni sukobi među kandidatima trebalo bi da se pretvaraju u poštovanje, zatim u privrženost i, na kraju, u pravo parenje. No, oni su, na ivici Stapanja, još igrali igru uzajamnog gađenja.

Sizeren Cene i Jemstva nije bio srećan zbog trenutne situacije, ali će imati bar jedno zadovoljstvo ako sve bude teklo kako sada izgleda: Doličnost će konačno biti skinuta sa svoje visoke sedalice.

Prišao je jedan od pomoćnika glavnog činovnika i Sizeren je uzeo pruženu ploču sa porukom. Kad ju je proučio, ostao je zadubljen u misli.

Napolju se čula gužva... nesumnjivo je konačno stizao treći Sizeren. Ipak, Sizeren Cene i Jemstva za trenutak je još razmišljao o

poruci koju je primio od svojih uhoda.

Uskoro, da, uskoro. Uskoro ćemo prodreti u tajne planove, planove koji ne bi bili dobra politika. Možda ćemo tada videti promenu, promenu polnosti... uskoro.

63. FIBEN

Bolela ga je glava.

Dok je bio student, često je morao da uči satima, iz dana u dan, pripremajući ispite. Fiben nikada nije smatrao sebe za naučnika i ponekad mu je bilo muka i od same pomisli na ispitni rok.

Ali tada je bar bilo vannastavnih delatnosti, putovanja kući, prostora za disanje, kad je mogao da se opusti i malo za promenu uživa!

Osim toga, Fiben je voleo neke profesore na univerzitetu. U ovom trenutku, naprotiv, bilo mu je već dosta Gejlet Džons.

"Znači, misliš da je galaktinska sociologija učmala i dosadna?" optužila ga je Gejlet kad je besno bacio knjige i zavukao se u najdalji ugao sobe. "Stvarno mi je žao što ne proučavamo planetnu ekologiju", rekla je. "Onda bi ti bio profesor, a ja učenik."

Fiben je frknuo. "Hvala što si se setila. Već sam pomislio da znaš sve o svemu."

"Nisi pravedan!" Gejlet je spustila debelu knjigu u krilo. "Dobro znaš da imamo samo nekoliko nedelja do svetkovine. U tom trenutku ćemo možda nas dvoje biti prozvani da govorimo u ime cele naše rase! Zar ne bi trebalo da se unapred što bolje pripremimo?"

"A zašto si toliko uverena u to koje znanje će nam biti potrebno? Otkuda znaš da neće baš planetna ekologija ispasti ključno pitanje?"

Gejlet je slegnula ramenima. "Pa, moglo bi se desiti."

"Ili mehanika, ili svemirska navigacija, ili... ili cuganje piva, ili seksualne sposobnosti, samo Gudalova zna!"

"U tom slučaju, naša rasa imaće sreće ako joj ti budeš predstavnik, je li?" odbrusila mu je Gejlet. Nastupila je duga, napeta tišina dok su se besno gledali. Konačno je Gejlet podigla ruku. "Izvini, Fibene. Znam koliko te ovo opterećuje, ali ni ja nisam molila da me stave u ovaj položaj."

Nisi, ali nije bitno, pomislio je. Ti si naprosto stvorena za to. Neo-šimpanze mogu samo da priželjkuju tako racionalnu, tako pribranu, tako mrtvo 'ladnu šimu kada bude kucnuo čas.

"A što se tiče galaktinske sociologije, Fibene, znaš da ima više

razloga što je to osnovna tema."

Ponovo je primetio onaj naročiti izraz u njenim očima. Fiben je znao da to znači kako u njenim rečima ima više nivoa značenja.

Spolja gledano, mislila je da dvoje predstavnika šimpanza moraju da poznaju prave protokole, da prođu stroge testove tokom Obreda prihvatanja, inače će službenici Instituta za Uzdizanje proglasiti svetkovinu za nepotpunu i nevažeću.

Sizeren Doličnosti nedvosmisleno im je rekao da bi takav ishod bio vrlo neprijatan.

No, bio je još jedan razlog što je Gejlet htela da Fiben što više nauči. Uskoro više neće biti povratka... kad ne budemo mogli da promenimo mišljenje o saradnji sa Sizerenom. Ne možemo o tome otvoreno da razgovaramo, jer nas Gubrui verovatno stalno prislušuju. Moramo da delujemo usklađeno, a po njoj to znači da ja moram da se obrazujem.

Ili možda Gejlet nije htela da sama snosi teret odluke kada kucne čas?

Fiben je svakako znao mnogo više o galaktinskoj civilizaciji sada nego pre hapšenja. Možda i više nego što je ikada želeo da zna. Vrtelo mu se u glavi od zamršenih pojedinostima kulture stare tri milijarde godina, stvorene od hiljada različitih, zakavženih klanova pokrovitelja i šticećenika, labavo povezanih mrežom drevnih instituta i tradicija. Bar polovinu vremena bio je zgađen - cinično ubeđen da su Galaktinci ipak samo moćna, razmažena derišta, spoj najgorih osobina nekadašnjih nacionalnih država Zemlje iz vremena pre zrelosti čovečanstva.

A onda bi se obično iskristalisalo nešto i Gejlet bi mu razjasnila neku tradiciju ili načelo koji su pokazivali neverovatnu istančanost i mukom stečenu mudrost, razvijanu stotinama miliona godina.

Približavao se trenutku kada više neće želeći da razmišlja. "Potreban mi je svež vazduh", rekao je. "Idem u šetnju." Pošao je do čiviluka i uzeo jaknu. "Vidimo se za otprilike jedan sat."

Kucnuo je na vrata. Otvorila su se. Izišao je i zatvorio ih bez osvrtnja.

"Potrebno ti je društvo, Fibene?"

Silvija je uzela data-ekran i unela belešku. Nosila je jednostavnu

haljinu do zemlje, sa dugačkim rukavima. Kad bi je sad gledao, bilo mu je teško da je zamisli na brdu za igru u baru 'Majmunaska posla', kako dovodi gomilu čimova do ivice ludila. Smešila se zbunjeno, čak stidljivo. Fibenu se činilo da večeras izgleda neobično nervozno.

"Šta ako odbijem?" upitao je. Nasmehio se pre nego što je Silvija stigla da se prepadne. "Šalim se. Naravno, Silvija. Daj mi Rovera dvanaest. To je simpatična matora kugla i ne prepada mnogo urođenike."

"Stražarski robot RVG-12, dodeljen kao pratnja Fibenu Boldžeru za izlazak napolje", rekla je u data-ekran. Otvorila su se vrata u hodniku iza nje i pojavila se nadzorna kugla: pojednostavljena verzija bojnog robota, sa jednim zadatkom da prati zatvorenika i pazi da ovaj ne pobjegne.

"Želim ti prijatnu šetnju, Fibene."

Namignuo je Silviji i isturio donju vilicu. "Vid', ženska, a kak'a druga šetnja i ima za nekog ki džedži u bajbok?"

Ima, setio se. Poslednja: do gubilišta. Ipak je vedro mahnuo. "Hajdemo, Rovere". Ulazna vrata zujeći su se otvorila da ga propuste u hučno jesenje popodne.

Mnogo šta se promenilo od njihovog hapšenja. Zatvorski uslovi znatno su se poboljšali od kako su on i Gejlet postali važan deo nedokučivih planova Sizerena Doličnosti. Svejedno, mrzim ovo mesto, pomislio je Fiben dok se spuštao betonskim stepeništem, pa kroz zapuštenu baštu prema spoljnoj kapiji. Pažljivi roboti za nadzor polako su se obrtali na uglovima visokog zida. Kraj kapije je naišao na stražare-šimpanze.

Gvozden nije bio tu, na sreću, ali ni ostali Uslovnjaci nisu bili išta ljubazniji. Iako su i dalje bili dobro plaćeni, izgleda da su Gubru izgubili zanimanje za njihov slučaj. Nije bilo preokretanja programa Uzdizanja na Gartu, ni iznenadnih obrta genske hijerarhije. Sizeren je pokušao da nađe greške u načinu uzdizanja neo-šimpanza, Fiben je to znao, ali mora da je omanuo. Zašto bi inače za svoju svetkovinu timario Gejlet i mene, plavi i beli genetski karton?

Zapravo, angažovanje uslovnjaka za pomoćnike već se osvetilo okupatorima. Stanovništvo ih je odbacivalo.

Fiben i stražari u kombinezonima nisu izmenili ni reč. Obred je bio

dobro uvežban. On ih je prenebregavao, a oni su otezali koliko su god mogli da mu ne daju razlog da se žali. Jednom, kad je otključavanje kapije potrajalo predugo, Fiben se jednostavno okrenuo i vratio unutra. Nije čak morao ništa da kaže Silviji. Sledeći put nije bilo tih stražara. Fiben ih više nikad nije video.

Ovog puta, ko zna zašto, Fiben je pokvario dogovor i progovorio. "Lep dan, zar ne?"

Viši od dvojice uslovnjaka iznenađeno ga je pogledao. Fibenu se njegovo lice učinilo nekako neobično poznato, mada je bio siguran da ga nikad ranije nije sreo. "Šta? Mora da se šališ." Stražar je pogledao u nebo prekriveno gustim kumulonimbusima. Približavao se front hladnog vazduha i uskoro je mogla da počne kiša.

"Jeste", nasmešio se Fiben. "Šalim se. Zapravo, suviše je sunčano za moj ukus."

Stražar ga je mračno pogledao i sklonio se u stranu. Kapija se otvorila uz škripanje i Fiben je izišao u pokrajnu ulicu oivičenu zidovima pokrivenim bršljanom. Ni on ni Gejlet nikad nisu videli komšije. Verovatno su zazirali i od Gvozdenovog odreda i od tuđinskih stražarskih robota.

Pošao je prema plaži, zviždeći i pokušavajući da ne misli na nadzornu kuglu koja ga je pratila samo metar iznad i iza njega. Prvi put kad su ga ovako pustili, Fiben je izbegavao naseljene delove Port Helenije i držao se pustih uličica i sada gotovo napuštene industrijske zone. Sada se još držao dalje od najužeg središta grada, gde bi se verovatno skupljali da pilje u njega, ali više nije smatrao da treba potpuno da izbegava susrete.

Ranije je već viđao druge šimpanze u pratnji nadzornih kugli. Isprva je mislio da su i oni zatvorenici. Šimpanze u radnoj odeći sklanjali su se u stranu i davali nadgledanima širok prolaz, kao i njemu.

A onda je uvideo razliku. Ostale praćene šimpanze imale su otmenu odeću i oholo držanje. Senzori i oružje njihovih kugli bili su okrenuti prema napolju, a ne prema onima koje su čuvali. Kvislinzi, shvatio je Fiben. Bilo mu je drago kad je video grimase mnogih građana iza leđa ovih izdajnika visokog nivoa - izraze mrgodnog, loše skrivenog prezira.

Posle, kad se vratio u svoju sobu, ispisao je na leđima svoje jakne ponosnu reč ZATVORENIK. Od tada su ga pratili sasvim drugačiji pogledi: radoznali, možda čak i puni poštovanja.

Kugla je bila programirana da spreči svaki razgovor sa narodom. Jednom je neka šima spustila presavijen komad papira pred njega. Fiben je rešio da proveri ponašanje mašine pa se sagnuo da ga uzme...

Probudio se nešto kasnije u naručju mašine, nošen nazad u zatvor. Prošlo je nekoliko dana dok mu nisu ponovo dopustili izlazak.

Svejedno, vredelo je. Vesti o događaju se se širile. Sad su mu šimpanze klimale dok je prolazio pored izloga i dugih redova za snabdevanje. Neki su mu čak slali rukama znakove ohrabrenja.

Nisu nas slomili, ponosno je pomislio Fiben. Nekoliko izdajica nije bilo važno. Važno je bilo ponašanje naroda kao celine. Setio se da je čitao kako su se, tokom najstrašnijeg od svetskih ratova na staroj Zemlji pre Kontakta, stanovnici male države Danske odupirali svakom pokušaju nacističkih okupatora da ih dehumanizuju. Umesto toga, pokazali su fantastično jedinstvo i ljudskost. S tom pričom bi se vredelo takmičiti.

Izdržaćemo, odgovarao je jezikom znakova. Zemlja pamti i doći će po nas.

Držao se te nade, ma koliko mu to ponekad bilo teško. Od kako mu je Gejlet objašnjavala pojedinosti galaktinskih zakona, shvatio je da čak i ako izbije rat u celom kraku Galaksije, to možda neće biti dovoljno da otera napadače. Drevni klanovi kao Gubruj poznavali su mnoge trikove i načine da obesnaže pravo slabijeg klana na posedovanje planete kao što je Gart. Bilo je očito da bar jedna struja među neprijateljima želi da izbací Zemlju i preuzme planetu za sebe.

Fiben je znao da je Sizeren Doličnosti uzaludno tragao za dokazima da su Zemljani pogrešno vodili ekološki oporavak Garta. Sada, pošto su okupacione snage uništile decenije mukotrpnog rada, nisu se više usuđivali da potežu to pitanje.

Sizeren je takođe potrošio mesece u lovu na neuhvatljive 'Gartlinge'. Da se ispostavilo da tajanstveni pre-razumni stvarno postoje, polaganje prava na njih opravdalo bi sve što je potrošeno na okupaciju planete. Na kraju su ipak shvatili da je to Utakaltingova

smicalica, ali to im nije prekinulo aktivnosti.

Za sve to vreme, još od invazije, Gubruj su pokušavali da nađu greške u načinu Uzdizanja neo-šimpanza. To što su, izgleda, prihvatili status naprednih pojedinaca kao što je Gejlet ne znači da su potpuno odustali od posla.

Sad se pojavila i ta prokleta Svetkovina Prihvatanja - čije značenje Fiben još nije mogao da shvati, bez obzira na to koliko mu Gejlet objašnjavala.

Jedva je primećivao šimpanze po ulicama dok je tapkao kroz suvo lišće i prisećao se odlomaka Gejletinih objašnjenja.

"...štićenička vrsta prolazi kroz faze, a svaka je označena svetkovinama koje propisuje galaktinski institut za uzdizanje... Te svetkovine su skupe i mogu se sprečiti političkim manevrima... To što Gubruj nude da organizuju i plate svetkovinu za štice samoniklih ljudi, postupak je bez presedana... Osim toga, Sizeren nudi da ubedi svoj narod u novu politiku koja će prekinuti neprijateljstvo prema Zemlji...

Naravno, ima jedna začkoljica..."

Oh, Fiben je bio sasvim siguran da će se pojaviti začkoljica!

Zatresao je glavom kao da to može da izbaciti sve reči iz nje. Bilo je nečeg neprirodnog oko Gejlet. Uzdizanje je divno i krasno, a ona bi mogla da bude savršen primerak neo-šimpanze, ali jednostavno nije prirodno toliko razmišljati i govoriti, a ne dati mozgu malo slobodnog vremena da se provetri!

Konačno je stigao do dokova, gde su ribarski čamci bili čvrsto privezani zbog nadolazeće oluje. Morske ptice kreštale su i sunovraćivale se, pokušavajući da uhvate poslednji obrok pre nego što voda postane suviše nemirna. Jedna od njih prišla je preblizu Fibenu pa ju je 'Rover', nadzorni robot, počastio šokom upozorenja. Ptica - srodnik Gubruja koliko i Fiben - ljutito je zakreštala i otisnula se ka zapadu.

Fiben se smestio na kraju nasipa. Iz džepa je izvukao pola ranije pripremljenog sendviča. Čutke je žvakao, posmatrajući oblake i vodu. Sada je bar na trenutak mogao da prestane da misli i brine se. Ni u glavi mu nisu odjekivale nikakve reči.

U tom času, za sreću su mu nedostajali samo banana, pivo... i

sloboda.

Otprilike sat kasnije, 'Rover' je počeo uporno da zuji. Nadzorni robot postavio se između Fibena i vode i počeo da značajno poigrava.

Fiben je uzdahnuo, ustao i otresao pesak sa sebe. Pošao je ka doku i uskoro se probijao kroz lišće nošeno vetrom na putu ka zatvoru u gradu. Na vetrovitim ulicama video je tek ponekog šimpanzu.

Onaj neobično poznati stražar se namrštio kad je Fiben stigao pred kapiju, ali nije odugovlačio sa otvaranjem. Uvek je lakše izići nego ući, pomislio je Fiben.

Silvija je još dežurala za stolom. "Jesi li se lepo prošetao, Fibene?"

"Hm. Moraš jednom izići sa mnom. Poći ćemo u park, pa ću ti pokazati kako opomašam Čitu", prijateljski joj je namignuo.

"To sam već videla, sećaš se? Ako se dobro sećam, nije bilo naročito zanimljivo." No, glas joj se nije slagao sa rečima. Delovala je napeto. "Idi unutra, Fibene. Ja ću skloniti Rovera."

"Pa, dobro." Vrata su zazujala i otvorila se. "Laku noć, Silvija."

Gejlet je sedela na mekom tepihu ispred holo-zida, koji je sada prikazivao savanu sa vazduhom treperavim od jare. Podigla je pogled sa knjige koju je držala u krilu i skinula naočare za čitanje. "Zdravo. Je li ti sad lakše?"

"Da. Izvini za ono ranije. Izgleda da me je šćepala zatvorska groznica. Sad sam spreman da se pokorim i vratim na posao."

"Nema potrebe. Za danas smo završili." Potapšala je tepih. "Zašto ne dođeš ovamo da mi malo češeš leđa? Posle ću ti uzvratiti."

Fibena nije trebalo dvaput pozvati. Odavno je zaključio da je Gejlet sjajan partner za biskanje. Zbacio je jaknu i seo iza nje. Ležerno mu je spustila ruku na koleno kad je počeo da provlači prste kroz njeno krzno. Uskoro je zatvorila oči. Disala je tihim, plitkim uzdasima.

Bilo je teško odrediti odnos sa Gejlet. Nisu bili ljubavnici. Za većinu šima to je jedina praktična mogućnost tokom određenog dela telesnog ciklusa, a Gejlet je izričito rekla da ima vrlo lično shvatanje

seksualnosti, više nalik na ljudske ženke. Fiben je to poštovao i nije vršio nikakav pritisak.

Nevolja je bila u tome što je neprestano mislio na nju.

Podsećao je sebe da ne sme mešati seksualne porive sa ostalim stvarima. Možda sam opsednut njome, ali nisam lud. Vođenje ljubavi sa ovom šimom zahtevalo bi tip veze o kome još nije bio spreman da razmišlja.

Dok je pretraživao krzno na njenom vratu, osetio je napete čvorove pod kožom. "Ej, pa ti si sva ukočena! Šta je bilo? Da te nije onaj Si..."

U koleno su mu se zarili nokti, iako se Gejlet uopšte nije pomerila. Fiben je u letu promenio rečenicu.

"...s-stražar opet zavitlavao? Da nisu prokleti Uslovnjaci dolazili da te saleću?"

"A šta da jesu? Šta bi učinio? Izišao bi napolje da braniš moju čast?" Nasmejala se. Fiben je osetio njeno olakšanje, izraženo telom. Nešto se dešavalo. Nikad nije video Gejlet toliko uznemirenu.

Dok joj je češao leđa, naišao je na nešto upleteno u krzno... nešto okruglo i tanko, nalik na disk. "Izgleda da se tu dlaka učvorila", brzo je rekla Gejlet kad je pokušao da to iščupa. "Pazi šta radiš, Fibene."

"Oh, dobro." Sagnuo se. "Jeste, u pravu si. Povelik čvor. Moraću da ga sredim zubima."

Leđa su joj podrhtavala i mirisala je na znoj kad joj je prineo lice sasvim blizu. Kao što sam i mislio. Tekst-kapsula! Kad mu je oko došlo na isti nivo, oživeo je mali, holografski projektor. Zrak mu je prošao kroz zenicu i automatski se podesio tako da se izoštri na mrežnjači.

Bilo je svega nekoliko jednostavnih rečenica. Ipak, kad ih je pročitao, zatreptao je od iznenađenja. Taj dokument bio je napisan u njegovu ime!

IZJAVA ZAŠTO RADIM OVO. NAPISAO PORUČNIK FIBEN BOLDŽER, NEOŠIMPANZA.

IAKO OD ZAROBLJAVANJA DOBRO POSTUPAJU SA MNOM I CENIM PAŽNJU KOJA MI JE POSVEĆENA, MORAM, NA ŽALOST,

DA POBEGNEM ODAVDE. RAT JOŠ TRAJE I MOJA JE DUŽNOST
DA POBEGNEM AKO IKAKO MOGU.

POKUŠAVAJUĆI DA POBEGNEM, NE ŽELIM DA NANESEM
UVREDU SIZERENU DOLIČNOSTI, NITI KLANU GUBRU. SAMO
SAM ODAN LJUDIMA I MOM KLANU. ZATO JEDNOSTAVNO
MORAM DA URADIM OVO.

Ispod teksta pulsiralo je malo, crvenkasto polje, kao da očekuje
nešto. Fiben je zatrepao. Malo se odmakao i poruka je nestala.

Naravno, znao je za ovakve zapise. Trebalo je samo da pogleda
u crveno polje, da čvrsto odluči i disk će registrovati njegovo
slaganje zajedno sa otiskom njegove mrežnjače. Dokument će ga
tada obavezivati bar koliko i potpis na listu hartije.

Bekstvo! Od same pomisli Fibenu je srce brže udaralo. Ali...kako?

Nije mu promaklo da zapis pominje samo njegovo ime. Da Gejlet
namerava da pođe sa njim, sigurno bi pomenula i sebe.

A čak i da je moguće, je li to ispravan postupak? Očito ga je
Sizeren Doličnosti izabrao da sa Gejlet učestvuje u poduhvatu
možda složenijem i opasnijem od ičega u istoriji rase. Kako da je
ostavi u takvom trenutku?

Ponovo je približio oko i još jednom pročitao poruku, žurno
razmišljajući.

Kako se Gejlet našla u prilici da ovo napiše? Je li nekako
uspostavila kontakt sa nekim iz pokreta otpora?

Osim toga, nešto u tekstu zapinjalo mu je za oko kao pogrešno.
Ne samo zbog slabe leksike i loše gramatike. Već na prvi pogled
mogao je da smisli nekoliko poboljšanja, neophodnih da bi izjava
uopšte dejstvovala.

Naravno! Neko drugi je napisao poruku, a Gejlet mu ju je samo
dala da pročita!

"Malopre je dolazila Silvija", rekla je Gejlet. "Malo smo se biskale.
I ona je zapela za taj čvor."

Silvija?! Znači, tako. Nikakvo čudo što je večeras nervozna.

Fiben se zamislio, pokušavajući da reši zagonetku. Silvija mora
da je postavila disk na Gejlet... ne, mora da ga je imala na sebi, pa

ga je Gejlet pročitala, a onda ga je prenela u Gejletino krzno, uz njenu dozvolu.

"Možda sam pogrešno procenila Silviju", nastavila je Gejlet. "Sada mi se čini da je ona ipak pristojna šima. Nisam sasvim sigurna koliko se na nju neko može osloniti, ali mislim da je duboko u sebi ona sasvim dobra."

Šta je sad pokušavala da mu kaže? Da ovo uopšte nije njena zamisao nego Silvijina? Gejlet je svakako morala da razmotri Silvijin predlog bez ikakvog razgovora. Ni sa Fibenom sada ne sme da se posavetuje. Bar ne otvoreno.

"Gadan čvor", rekao je i odmakao se, zagledan u mokro parče krzna. "Pokušaću opet malo kasnije."

"Ne smeta. Nemoj da žuriš. Sigurna sam da ćeš ga razrešiti."

Prešao je na drugi deo krzna, na desnom ramenu, ali misli su mu bile daleko.

Hajde, razmišljaj, ljutnuo se na sebe.

Sve je bilo tako nejasno! Sizerenova složena oprema za testiranje sigurno je zakazala kad su tehničari odredili da je baš on 'napredan' neo-šimpanza. U ovom trenutku Fiben se uopšte nije osećao ni blizu blistavog uzora razumnog bića.

No dobro, usredsredio se. Znači, ponuđena mi je prilika za bekstvo. Kao prvo, je li to istina?

Silvija je, recimo, mogla da igra dvostruku igru. Njena ponuda je možda klopka.

Ali to ne bi imalo nikakvog smisla! Fiben uopšte nije dao reč da neće bežati ako mu se ukaže prilika. Zapravo, kao zemljanskom oficiru bila mu je dužnost da to učini, naročito ako može sve da izvede učtivo, u skladu sa galaktinskim običajima.

Sve u svemu, prihvatanje ponude moglo bi da bude smatrano kao tačan odgovor. Ako je ovo još jedan test Gubrua, možda se od njega očekuje da pristane. To bi zadovoljilo uporne Itije... i pokazalo im da on poznaje dužnosti štićenika.

S druge strane, ponuda je možda stvarna. Fiben se prisetio Silvijine nervoze. Poslednjih nedelja prijateljski se ponašala prema njemu, toliko da bi mu se stvarno smučilo kad bi sve bilo samo glumatanje.

Dobro. Ali ako je ovo stvarno, šta li je smislila za bekstvo?

Bio je samo jedan način da to sazna - da je pita. Naravno, bekstvo će zahtevati da zavaraju sistem za nadgledanje. Možda je bilo načina, ali Silvija može da ih iskotisti samo jednom. Odluka mora biti doneta pre nego što on i Gejlet počnu da postavljaju otvorena pitanja.

Znači, ja zapravo donosim odluku o tome treba li reći Silviji: 'U redu, da čujemo tvoj plan'. Ako se složim, moram biti spreman za polazak.

Za polazak - kuda?

Naravno, postojao je samo jedan odgovor. U planine, da izvesti Ataklenu i Roberta o svemu što je saznao. To je značilo da se mora izvući ne samo iz zatvora, nego i iz Port Helenije.

"Soroj pričaju priču", tiho je rekla Gejlet. Oči su joj bile zatvorene i izgledala je gotovo opušteno dok joj je češao rame. "Pričaju o izvesnom vojniku Pahi, u vreme dok su Pahe još bile Uzdizane. Da li te zanima?"

Fiben je zbunjeno klimnuo. "Naravno, Gejlet, pričaj mi."

"Dobro. Pa, za Pahe si sigurno čuo. Oni su odvažni ratnici, odani svojim pokroviteljima Soroima. U ono vreme lepo su prolazili na testovima Instituta za Uzdizanje, pa su Soroj rešili da im daju i malo odgovornosti. Poslali su jednu grupu da štiti izaslanika u klan Sedam Spinova."

"Sedam Spinova... to je mašinska civilizacija, je li?"

"Jeste, ali nisu odmetnici. To je jedna od retkih mašinskih kultura koje su se pridružile galaktinskoj zajednici kao počasni članovi. Uglavnom se drže po strani, u ograncima visoke gustine koji nisu zanimljivi ni kiseoničkim ni vodoničkim organizmima."

Šta to pokušava da kaže? - pitao se Fiben.

"Dakle, dok se ambasador Soroa cenkao sa visokim dostojanstvenicima Sedam Spinova, jedan izviđač Paha otkrio je nešto na ivici planetnog sistema i pošao da istraži stvar. Desilo se da je našao teretni brod sa Sedam Spinova, opkoljen zlim mašinama."

"Zombiji? Istrebljivači planeta?"

Gejlet se stresla. "Čitaš previše naučne fantastike, Fibene. Ne, ovo su bili obični razbojnici u potrazi za plenom. Naš Paha je tražio

uputstva, ali odgovora nije bilo. Šta će, kud će, rešava da preuzme inicijativu. Uleteo je ravno u okršaj, pucajući iz svih oružja."

"Pusti da pogodim, spasao je teretni brod."

Klimnula je. "Isprašio je razbojнике. Sedam Spinova bili su zahvalni, pa su se poslovni pregovori završili velikom dobiti za Soroe."

"Znači, postao je junak."

Gejlet je zatresla glavom. "Ne. Stigao je kući obeščašćen, jer je delovao na svoju ruku, bez nadzora."

"Blesavi Itiji", promrmljao je Fiben.

"Ne, Fibene." Stegnula mu je koleno. "To je važna pojedinost. Lepo je podsticati inicijativu mlade šticieničke rase, ali ne i tokom osetljivih pregovora na nivou Galaksija? Kao kad bi pametnom detetu poverio fuzionu centralu."

Fiben je sad razumeo kuda Gejlet cilja. Njima dvoma je ponuđena pogodba vrlo zgodna za Zemlju - bar spolja posmatrano. Sizeren Doličnosti nudio je da finansira veliku Svetkovinu Prihvatanja za neošimpanze. Gubruj će prestati da odriču ljudima status pokrovitelja i prekinuće neprijateljstva prema Zemlji. Izgleda da je Sizeren zauzvrat tražio samo da Fiben i Gejlet pred Pet Galaksija, posredstvom hipersvemirske skretnice, kažu da su Gubruj sjajni momci.

Sve zajedno zvučalo je kao spasavanje časti Sizerena Doličnosti, a istovremeno i kao sjajan dobitak za Zemljane.

Ipak, Fiben se upitao imaju li on i Gejlet prava da donesu takvu odluku. Možda je u pozadini svega neka začkoljica koju oni sami ne mogu da prozru? Možda i pogubna začkoljica?

Sizeren Doličnosti rekao im je da postoje razlozi zbog kojih im se ne dozvoljava da razgovaraju sa ljudskim vođama, zatvorenim na ostrvima. Njegovo takmaštvo sa ostalim Sizerenima se zaoštravalo, a oni se možda ne bi složili sa njegovim planovima. Sizerenu Doličnosti bilo je potrebno iznenađenje da bi ih nadigrao i doveo pred svršeni čin.

Fibenu je u tom objašnjenju nešto škripalo, ali tuđinci su po definiciji nerazumljivi. Nije mogao da zamisli zemljansku zajednicu kako dejstvuje na takvim načelima.

Gejlet mu je upravo rekla da bi trebalo da se povuku iz svetkovine. Sjajno! Što se Fibena tiče, neka ona slobodno odlučuje. Uostalom, dovoljno je da kažu ne... sa puno poštovanja, naravno.

"Priča se tu ne završava", rekla je Gejlet.

"Znači, ima još?"

"O, da. Nekoliko godina kasnije klan Sedam Spinova pronašao je dokaz da je vojnik Paha stvarno učinio sve što je mogao da bi dobio uputstva pre nego što je počeo intervenciju, ali uslovi u subsvemiru sprečili su odašiljanje poruke."

"I?"

"To je značilo ogromnu razliku! U jednom slučaju Paha je preuzeo odgovornost koju nije zaslužio. U drugom, činio je najbolje što je mogao! Izviđač je pomilovan, posthumno, a njegovi potomci dobili su veća prava u Uzdizanju."

Nastupila je duga tišina. Nijedno od njih nije progovorilo dok je Fiben pažljivo razmišljao. Odjednom mu je sve bilo jasno.

Računa se trud. To hoće da mi kaže. Bilo bi neoprostivo saradivati sa Sizerenom bez barem pokušaja da se savetujemo sa našim pokroviteljima. Možda neću uspeti, verovatno neću uspeti, ali moram da pokušam.

"Hajde da ponovo vidimo taj čvor." Sagnuo se i prineo oko sasvim blizu kapsuli sa pokrukom. Opet se pojavio tekst, zajedno ca crvenim pulsirajućim poljem. Fiben je pogledao pravo u to mesto i usredsredio se.

Slazem se sa ovim.

Tačka je smesta promenila boju, označavajući njegov pristanak. Šta sad? - upitao se Fiben kad se ispravio.

Odgovor je stigao odmah, jer su se vrata tiho otvorila i ušla je Silvija, još u onoj haljini do zemlje. Sela je pred njih.

"Sad nas ne nadgledaju. Priključila sam beskonačnu traku na kamere. Proći će bar sat dok njihov kompjuter ne postane sumnjičav."

Fiben je izvukao disk iz Gejletinog krzna. Ona je odmah ispružila ruku da ga uzme. "Samo koji minut", šapnula je i žurno pošla do svog data-ekrana da ubaci kapsulu unutra. "Bez uvrede, Silvija, ali

treba ga malo uglačati. Fiben može posle da odobri moje izmene."

"Nema uvrede. Znala sam da ćeš morati da ga doteraš. Htela sam samo da vam jasno stavim do znanja šta nudim."

Sve se dešavalo suviše brzo. Fiben je ipak već osećao kako mu adrenalin u krvi raste. "Znači, idem?"

"Mi idemo", ispravila ga je Silvija. "Ti i ja. Imam spremne zalihe, odeću i put van grada."

"Znači da si povezana sa podzemljem?"

Odmahnula je glavom. "Volela bih da im se pridružim, naravno, ali ovo je moj lični poduhvat. Ja... radim ovo da bih dobila nešto."

"A šta želiš da dobiješ?"

Silvija je odmahнула glavom, pokazujući da će čekati dok se Gejlet vrati. "Ako vas dvoje pristanete da rizikujete, izići ću i pozvati noćnog stražara. Pažljivo sam ga izabrala i stajalo me je dosta truda dok ga Gvozden nije odredio da dežura baš noćas."

"A zašto je on toliko važan?"

"Možda si primetio da taj uslovnjak veoma liči na tebe, Fibene, i slično je građen. Dovoljno slično da u mraku za neko vreme zavara špijunske kompjutere, nadam se."

Dakle, zato mu je čim na kapiji izgledao onako poznato! Fiben je počeo da ukratko pravi pretpostavke. "Drogiraćeš ga. Ostaće sa Gejlet, a ja ću se išunjati u njegovoj odeći, sa njegovom propusnicom."

"Ima tu još mnogo toga, veruj mi." Silvija je izgledala nervozna i iscrpljena. "Ali to je plan u opštim crtama. I on i ja završavamo smenu za dvadeset minuta. Dotle sve mora biti gotovo."

Prišla im je Gejlet i pružila kapsulu Fibenu. Prineo ju je do jednog oka i pažljivo pročitao prerađeni tekst - ne zato da bi kritikovao Gejlet, nego da bi mogao da ga ponovi reč po reč ako ikada stigne do Ataklene i Roberta.

Gejlet je potpuno preradila poruku.

**OBJAVA NAMERE: ZABELEŽIO FIBEN BOLDŽER, ŠIMPANZA-
AB-LJUDI, GRAĐANIN-ŠTIĆENIK ZEMLJANSKE FEDERACIJE I
REZERVNI PORUČNIK SNAGA CIVILNE ZAŠTITE NA GARTU.**

ZAHVALJUJEM SE NA KOREKTNOM ODNOSU TOKOM MOG ZATVORENIŠTVA. SVESTAN SAM LJUBAZNE PAŽNJE UZVIŠENIH I POŠTOVANIH SIZERENA IZ VELIKOG KLANA GUBRU. IPAK, SMATRAM SVOJOM DUŽNOŠĆU, KAO RATNIKA U POSTOJEĆEM SUKOBU MOG KLANA I KLANA GUBRU, DA UZ DUŽNO POŠTOVANJE ODBIJEM DALJE ZATOČENIŠTVO, MA KOLIKO BILO KOREKTNO.

U POKUŠAJU DA POBEGNEM, NI NA KOJI NAČIN NE ODBACUJEM ČAST KOJU MI JE UKAZAO UZVIŠENI SIZEREN ODREĐUJUĆI ME ZA MOGUĆEG PREDSTAVNIKA RASE. NASTAV- LJAJUĆI ČASTAN OTPOR OKUPACIJI GARTA OD STRANE GUBRUA, NADAM SE PONAŠATI ONAKO KAKO SE OČEKUJE OD RAZUMNJAKA-ŠTIĆENIKA, U DOLIČNOM POKORAVANJU VOLJI MOJIH POKROVITELJA.

OVIM POSTUPAM U SKLADU SA TRADICIJAMA GALAKTINSKE ZAJEDNICE, ONAKO KAKO SU MI OBJAŠNJENE I KAKO SAM IH RAZUMEO.

Tako je. Fiben je dovoljno naučio od Gejlet da bi video koliko je ova verzija bolja. Ponovo je registrovao svoje slaganje i crveno polje opet je promenio boju. Vratio je disk u Gejletine ruke.

Važno je da pokušamo, rekao je sebi, znajući koliko je ceo ovaj poduhvat, zapravo, beznadežan.

"A sad", Gejlet se obratila Silviji, "o kakvoj si to ceni govorila? Šta želiš za nagradu?"

Silvija se ugrizla za usnu. Gledala je Gejlet, ali je pokazala na Fibena. "Njega", brzo je kazala. "Želim da ga podeliš sa mnom."

"Štaa?" Fiben je počeo da ustaje, ali Gejlet ga je ućutkala jednim pokretom. "Objasni", rekla je Silviji.

Silvija je slegnula ramenima. "Nisam sigurna kakav oblik braka vas dvoje imate."

"Nemamo nikakav!" grozničavo se umešao Fiben. "I šta se to tebe..."

"Umukni, Fibene", mirno mu je rekla Gejlet. "To je tačno, Silvija. Mi nismo u braku, ni grupnom, ni monogamnom. Šta je posredi? Šta želiš od njega?"

"Zar nije očigledno?" Silvija je brzo pogledala Fibena. "Ma kakav mu je status u Uzdizanju do sada bio, on u ovom trenutku već ima beli karton. Seti se šta je sve uradio u ratu, pa način na koji je prešao sve Gubruje u Port Heleniji, ne jednom - nego dvaput. Svaki od tih poduhvata dao bi mu beli status. A sad ga je Sizeren pozvao da bude predstavnik rase. Takva pažnja nije bilo šta. Ko god da dobije rat, to će ostati važno. Dakle: on ima beli karton. Ja imam zeleni. Osim toga, sviđa mi se njegov stil. To je sve."

Ja? Gudalova, ja da imam beli karton? Fiben je stao da se smeje besmislenosti situacije. Upravo je počelo da mu sviće šta Silvija, zapravo, želi.

"Ko god da pobedi", nastavila je Silvija, ne obraćajući pažnju na njega, "bili to Zemljani ili Gubruji, hoću da moje dete bude na vrhu talasa Uzdizanja i da ga štiti Odbor. Moje dete mora imati sudbinu. Imaću unuke i deo sutrašnjice."

Silvija je očito vrlo ozbiljno shvatala celu stvar, ali Fiben nije bio raspoložen za saosećanje. Kakvo metafizičko trabunjanje, pomislio je. I čak ništa od toga nije govorila njemu. Silvija je razgovarala sa Gejlet! "Hej, zar ja nemam pravo da kažem šta mislim?" pobunio se.

"Naravno da nemaš, glupavko", odgovorila je Gejlet, odmahujući glavom. "Ti si muško. Čim koji će tucati kozu, ili lišće, ako nema pri ruci ništa bolje."

To je bilo preterivanje, premda zasnovano na dovoljnoj količini istine da bi Fiben pocrveneo. "Ali..."

"Silvija je privlačna i približava se crvenom. Šta si mislio da ćeš uraditi kad se nađeš na slobodi, ako se svi unapred složimo da se u tvom slučaju prijatno i korisno slažu? Ovo sada nije tvoja odluka. Poslednji put te molim da ćutiš, Fibene."

Obratila se Silviji da joj postavi novo pitanje, ali Fiben nije mogao da ih čuje. Grmljavina u ušima pokrivala mu je svaki drugi zvuk. Mogao je da misli samo na bubnjara, sirotog Igora Patersona. Ne! Oh, Gudalova, spasi me!

"...tako je to s mužjacima."

"Da, naravno. Ipak, mislila sam da imaš vezu sa njim, zvaničnu ili ne. Teorija je u redu, ali jasno je da on ima pre naglašeno shvatanje časti. Moglo bi se desiti da se uskopisti ako ne bude znao da se i ti

slažeš."

Da li tako ženke misle o nama čimovima, duboko u sebi? Fiben se zamislio. Setio se časova 'zdravstvenog vaspitanja' u srednjoj školi, kada su čimove izdvajali iz razreda i vodili na predavanja o pravu na razmnožavanje i filmove o kontracepciji i rađanju. Kao i ostali dečaci, pitao se šta za to vreme uče šime. Da li ih u školi nauče da budu tako hladnokrvno logične? Ili moraju sve da nauče na teži način... od nas?

"On nije moje vlasništvo", slegnula je ramenima Gejlet. "Ako si u pravu, onda niko nikada neće ni moći da ga poseduje... osim odbora za Uzdizanje. Jadničak." Namrštila se. "Sve što tražim od tebe jeste da ga prvo bezbedno odvedeš u planine. Neće te ni pipnuti dotle, jasno? Dobićeš svoju nagradu kad bude bio na sigurnom, sa gerilcima."

Kod ljudi, muškarac ne bi ovo trpeo, pomislio je Fiben sa gorčinom. S druge strane, muški ljudi nisu nedovršeni šticeci koji bi 'tucali kozu, ili lišće, ako nemaju pri ruci ništa bolje', zar ne?

Silvija je klimnula u znak pristanka. Ispružila je ruku. Gejlet ju je prihvatila. Za trenutak su se gledale u oči, a onda su se razdvojile.

Silvija je ustala. "Kućaću pre nego što uđem, za otprilike deset minuta." Kad je pogledala Fibena, izgledala je zadovoljno, kao da je odlično prošla u poslovnim pregovorima. "Dotle budi spreman za polazak", rekla je i izišla.

Kad je otišla, Fiben je konačno došao do reči. "Te tvoje rečite teorije ipak imaju previše pretpostavki. Otkuda si, pobogu, tako sigurna da..."

"Nisam sigurna ni u šta!" prasnula je. Izraz zbunjenosti i bola na njenom licu zapanjio je Fibena više od svega što se te večeri dogodilo.

Gejlet je prešla rukom preko očiju. "Izvini, Fibene. Učini onako kako misliš da je najbolje. Samo se nemoj uvrediti, molim te. Nijedno od nas sada nema vremena za ponos. Uostalom, Silvija stvarno ne traži previše, zar ne?"

Fiben je u njenim očima video prikrivenu napetost, pa je osetio da mu bes splašnjava. Umesto toga, osetio je brigu za nju. "Jesi... jesi li sigurna da ćeš biti dobro?"

Slegnula je ramenima. "Valjda. Sizeren će mi verovatno naći drugog partnera. Učiniću sve što mogu da odugovlačim stvari."

Fiben se ugrizao za usnu. "Donećemo ti poruku od ljudi, obećavam."

Video joj je po licu da malo veruje u to, ali ipak mu se nasmešila. "Znam, Fibene." Pružila je ruku i nežno mu pomilovala lice. "Znaš", šapnula je, "stvarno ćeš mi nedostajati."

Trenutak je brzo minuo. Povukla je ruku i ponovo je zadobila ozbiljan izraz lica. "Sad bolje prikupi ono što želiš da poneseš. Za to vreme, ima nekih stvari koje bi trebalo da kažeš tvom generalu. Hoćeš li pokušati da ih zapamtiš, Fibene?"

"Da, naravno." No, za trenutak je žalio, pitajući se hoće li ikada opet videti nežnost koja je nakratko zasijala u njenim očima. Odjednom sva poslovna, pratila ga je po sobi dok je prikupljao hranu i odeću. Još je govorila kad se, nekoliko minuta kasnije, na vratima začulo kucanje.

64. GEJLET

U tami, posle njihovog odlaska, sedela je na dušek u pokrivena preko glave ćebetom, zagrlivši kolena i njišući se polako u ritmu svoje usamljenosti.

Nije bila potpuno sama u svom mraku. Zapravo, bolje da je bila. Gejlet je osećala uspavanog čima pored sebe, umotanog u Fibenovu posteljinu, kako tiho izdiše slaba isparenja droge koja ga je držala u nesvesti. Stražar uslovnjak spavaće još nekoliko sati. Gejlet je pretpostavljala da će ova tišina verovatno potrajati kraće od njegovog dremeža.

Dakle, nije bila sasvim sama. Ipak, Gejlet Džons nikada se nije osećala tako odsečeno, tako izdvojeno.

Siroti Fiben, pomislila je. Možda je Silvija u pravu što se njega tiče. On je svakako jedan od najboljih čimova koga sam ikada srela. Pa ipak... Odmahnula je glavom. Pa ipak, i on je shvatio samo deo izlaza iz ove situacije. A ja nisam smela da mu kažem ostatak, jer sam se bojala skrivenih slušalaca.

Nije bila sigurna da li je Silvija bila iskrena. Gejlet nikada nije bila jaka u procenjivanju ličnosti. Ipak, spremna sam da se kladim u gamete i zigote da Silvija nije mogla prevariti nadzor Gubrua.

Gejlet je šmrknula od same pomisli da jedna mala šima nadmudri itijevske monitore, a da oni to smesta ne primete. Ne, to je bilo suviše lako. Sve je bilo udešeno.

Ali ko je to sredio? I zašto?

Je li to zbilja važno?

Ionako nismo imali nikakvog izbora. Fiben je morao da prihvati ponudu.

Gejlet se pitala hoće li ga ikad ponovo videti. Ako je sve ovo samo još jedan test razumnosti po naređenju Sizerena Doličnosti, Fiben bi se mogao vratiti već sutra, sa još jednom ubeleženom 'odgovarajućom reakcijom'... odgovarajućom za naročito naprednog neo-šimpanzu u prethodnici cele šticieničke rase.

Stresla se. Sve do večeras nije razmišljala o posledicama, ali Silvija je bila čak suviše otvorena. Ako bi se i sastali ponovo, za nju i

Fibena više ništa ne bi bilo isto kao pre. Ako je njen beli karton dosad bio prepreka između njih, sada će se svakako pretvoriti u duboku provaliju.

U svakom slučaju, Gejlet je podozrevala da ovo nije samo još jedan test Sizerena Doličnosti. A ako nije, onda je neka druga grupacija Gubrua odgovorna za večerašnje bekstvo. Možda neki drugi Sizeren ili...

Gejlet je ponovo odmahнула glavom. Nije znala dovoljno da bi nagađala. Nije bilo odgovarajućih podataka. Ili je možda bila suviše slepa i glupa da bi videla stvari na pravi način.

Svuda oko njih odigravala se igra i u svakoj fazi je izgledalo da nemaju prava na izbor poteza. Fiben je večeras morao da ode, bez obzira na to je li ponuda za bekstvo zamka ili nije. Ona je morala da ostane i bori se sa mislima koje prevazilaze njenu snagu. Takva joj je sudbina namenjena.

Ovo osećanje izmanipulisanosti, odsustva moći za vladanje sopstvenom sudbinom, njoj je već bilo dobro poznato, a Fiben je tek počinjao da se navikava na njega. Gejlet je to pratilo čitavog života.

Neke starinske religije na Zemlji koristile su pojam predodređenosti - verovanje da su svi događaji unapred predviđeni, još od stvaranja sveta, i da je takozvana slobodna volja, zapravo, samo opsena.

Neposredno posle Kontakta, pre dva veka, ljudski filozofi upitali su prve Galaktince koje su sreli šta misle o ovoj i mnogim drugim zamislama. Tuđinski mudraci prilično su često odgovarali s visine. "Takva pitanja mogu se postaviti samo na nelogičnom jeziku samoniklih", bio je najčešći odgovor. "Paradoksi ne postoje", uveravali su ih.

I tako nije ostalo tajni za rešavanje... ili bar nije bilo takvih kojima bi ikada mogli da pristupe Zemljani ili njima slični.

Predodređenost, zapravo, i nije bila tako stran pojam za Galaktince. Većina ih je mislila da je klan samoniklih predodređen za tužan, brz kraj.

Pa ipak, Gejlet se odjednom nehotice setila onog davnog vremena kada je živela na Zemlji, kada je upoznala jednog neo-delfina - postarijeg nekadašnjeg pesnika - koji joj je pričao priče o

tome kako je plivao u brazdama iza velikih kitova i satima slušao beskrajne tužne balade o njihovim drevnim bogovima. Bila je polaskana i oduševljena kad je stari delfin komponovao pesmu naročito za nju.

Gde se spušta lopta ta
koja leti kroz vazduh?
Udari je njuškom!

Gejlet je znala da je haiku sigurno mnogo oštiri na Trinarnom, hibridnom jeziku koji su neo-delfini uglavnom koristili za svoju poeziju. Ona, naravno, nije znala trinarni, ali čak i na engličkom alegorija joj je bila jasna.

Dok je razmišljala o tome, Gejlet je odjednom shvatila da je počela da se smeši.

Stvarno, udari je njuškom! Spavač pored nje počeo je tiho da hrče. Gejlet je lupkala jezikom o prednje zube i zamišljala da sluša ritam bubnjeva.

Još je sedela, zamišljena, kad su se nekoliko sati kasnije vrata sa treskom otvorila i propustila svetlo iz hodnika. U sobu je upalo više četvoronožnih, pticolikih bića. Kvakoi. Na čelu kolone Gejlet je prepoznala pastelno obojeno perje sluge Sizerena Doličnosti. Ustala je, ali kad se plitko naklonila, nije dobila odgovor.

Kvako je piljio u nju, a onda je pokazao na priliku pod ćebadima. "Tvoj drug ne ustaje. To je nepristojno."

Očito da sluga, pošto u blizini nije bilo Gubrua, nije osećao obavezu da bude učtiv. Gejlet je pogledala u plafon. "Možda je indisponiran."

"Da li mu treba medicinska pomoć?"

"Mislim da će se oporaviti i bez toga."

Kvako je od besa poigravao na troprstim nogama. "Biću otvoren. Želimo da ispitamo tvog druga i proverimo njegov identitet."

Iznenadeno je podigla obrve, iako je znala da ovo biće neće ni primetiti taj gest. "A šta misliš ko bi to mogao biti? Lovac Joca? Zar vi, Kvakoi, ne čuvate svoje zatvorenike?"

Ticanov bes je rastao. "Ovo područje izdvojenosti stavljeno je pod nadležnost neo-šimpanza najamnika. Ako se desio propust, to je posledica njihove životinjske nesposobnosti i njihovog nerazumnog nehata."

Gejlet se nasmejala. "Ne seri!"

Kvako je prekinuo ples besa da bi oslušnuo džepnog prevodioca. Kad se ponovo upiljio u nju, Gejlet je odmahнула glavom. "Ne možeš kriviti nas, Kvako. I ti i ja znamo da je postavljanje uslovnjaka na ovu dužnost samo lažnjak. Ako ima propusta u obezbeđenju, to je krivica tvog tabora."

Sluga je malkice otvorio kljun. Jezik mu je podrhtavao. Gejlet je znala da taj gest označava čistu mržnju. Tuđinac je mahnuo i dva kuglasta robota uzujala su u prostoriju. Gravitacionim poljima nežno su, ali čvrsto, podigli uspavanog neo-šimpanzu, a da pri tom ne pomere ćebad, pa su pošli ka vratima zajedno sa njim. Pošto se Kvako nije potrudio da zaviri pod pokrivač, bilo je jasno da već zna šta bi tamo našao.

"Biće otvorena istraga", obećao je i okrenuo se da pođe. Gejlet je znala da će za nekoliko minuta čitati Fibenovo 'oproštajno pismo', koje je ostalo zakačeno za usnulog stražara. Pokušala je da pomogne Fibenu još jednim odlaganjem.

"Dobro", rekla je. "U međuvremenu, imam jednu molbu... ne, bolje rečeno - zahtev."

Sluga je već zakoračio kroz vrata, na čelu kolone uzrujanih Kvakoa. Na Gejletine reči se zaustavio i izazvao zastoj u saobraćaju. Začuo se hor ljutitog kreštanja kad su se svi zabili jedni u druge i okrenuli se da pokažu jezik Gejlet. Ružičasti vođa okrenuo se da je pogleda.

"Nisi u položaju da postavljaš zahteve."

"Ovaj postavljam u ime galaktinskih tradicija", nije odustajala. "Ne primoravaj me da pošaljem zahtev neposredno njegovoj eminenciji, Sizerenu Doličnosti."

Nastupila je duga pauza dok je Kvako procenjivao moguće opasnosti. Konačno se oglasio. "Kakav je taj tvoj glupi zahtev?"

Sada je Gejlet ćutala i čekala.

Na kraju, očito preko volje, sluga se naklonio, toliko plitko da se

jedva videlo. Gejlet je uzvratila istovetnim pokretom.

"Hoću da idem u Biblioteku", rekla je na savršenom galaktinskom sedmom. "Zapravo, zahtevam to u svojstvu punopravnog štićenika, podanika Galaksije."

65. FIBEN

Izlazak u odeći drogiranog stražara ispao je neverovatno lak, pošto mu je Silvija rekla jednostavnu šifrovani fazu koju je trebalo izgovoriti pred robotima usidrenim nad kapijom. Jedini čim na dužnosti promumlao je nešto preko sendviča i mahnuo im da prođu, a da ih nije pošteno ni pogledao.

"Kuda me vodiš?" upitao je Fiben čim je tamni, puzavicama obrasli zid zatvora ostao za njima.

"Na dokove", odgovorila je Silvija preko ramena. Žurila je preko vlažnih pločnika pokrivenih lišćem i vodila ga pored blokova tamnih, praznih ljudskih boravišta. Zatim su prošli kroz kraj naseljen šimpanzama - sastojao se uglavnom od prostranih, nepovezanih kuća za bračne grupe, okrečenih jarkim bojama, sa ogromnim prozorima i čvrstim rešetkama za veranje dece. S vremene na vreme, u prolazu, primetio bi senke iza čvrsto navučениh zavesa.

"Zašto na dokove?"

"Zato što su tamo čamci!" nervozno je odgovorila Silvija. Pogled joj je lutao. Pomerila je časovnički prsten na levoj ruci i neprestano se osvrkala preko ramena, kao da se boji da će ih neko pratiti.

Sasvim prirodno da je nervozna. Ipak, Fibenu je bilo dosta. Zgrabio ju je za ruku i naterao je da stane. "Slušaj, Silvija, neobično cenim sve što si do sada učinila, ali zar nije vreme da i ja saznam kakav je plan?"

Uzdahnula je. "Pa, valjda je tako." Njen nervozni osmeh podsetio ga je na ono veče u baru 'Majmunaska posla'. Ono što mu se te večeri učinilo kao životinjska požuda mora da je, zapravo, bilo nalik na ovo: strah sakriven pažljivo navučenom maskom odvažnosti.

"Osim kapija u ogradi, čamac je jedini način da se iziđe iz grada. Smislila sam da se ušunjamo na jednu ribarsku brodicu. Noćni ribari uglavnom se otiskuju oko" - pogledala je prsten - "oh, za otprilike sat."

Fiben je klimnuo. "A onda?"

"Na izlazu iz zaliva tiho ćemo se prebaciti preko ograde. Otplivaćemo do parka na Severnoj tački. Odatle nas čeka ubrzani

marš na sever, duž plaže, ali trebalo bi da stignemo do prvih bregova pre zore."

Fiben je klimnuo. Plan je zvučao dobro. Sviđalo mu se što na bar nekoliko mesta mogu da se predomisle ako se pojave problemi ili druge mogućnosti. Recimo, mogli bi da se upute na južni kraj zaliva, umesto na severni. Neprijatelju sigurno neće pasti na pamet da će dvoje begunaca poći pravo prema hipersvemirskoj postaji! Tamo je ostavljeno mnogo građevinske opreme. Fibenu se dopala zamisao da ukrade Gubruima jedan brod. Ako uspe nešto tako, možda će stvarno zaslužiti beli karton!

Brzo se otresao tih misli, jer su ga terale da se seti Gejlet. Prokletstvo, već mu je nedostajala.

"Zvuči dobro smišljeno, Silvija."

Oprezno se nasmešila. "Hvala, Fibene. Pa, možemo li sad da pođemo?"

Mahnuo joj je da pođe napred. Uskoro su žurno promicali pored zatvorenih radnji i kioska. Oblaci su postali niski i preteći, noć je mirisala na oluju. Jugozapadni vetar na mahove je besno duvao, podižući lišće i papire i zaplićući im ga oko nogu.

Kad je počela kiša, Silvija je podigla kapuljaču, ali Fiben je ostavio otkrivenu glavu. Više je voleo da pokisne nego da ograniči sebi vidik.

Negde iznad mora video je blesak na nebu, praćen udaljenom, prigušenom tutnjavom. Prokletstvo, pomislio je, na šta ja mislim! Ponovo je ščepao Silviju za ruku. "Po ovakvom vremenu niko neće poći na more."

"Kapetan ovog broda hoće, Fibene." Oborila je pogled. "Ne bi trebalo da ti kažem, ali on je... on je krijumčar. Bio je i pre rata. Njegova lađica potpuno je zaštićena od nevremena, može čak i da bude bezbedno potopljena."

Fiben je zatreptao. "Šta sada krijumčari?"

Silavija se osvrnula. "Šimpanze, ponekad. Na ostrvo Kilmar i natrag."

"Kilmar! Da li bi i nas odvezao tamo?"

Silvija se namrštila. "Obećala sam Gejlet da ću te odvesti u planine, Fibene. Uostalom, nisam sigurna da se kapetanu može baš

toliko verovati."

No, Fibenu se zavrtilo u glavi. Na ostrvu Kilmar nalazila se polovina ljudi sa cele planete! Zašto da se zadovolji podnošenjem izveštaja Robertu i Atakleni - oni su ionako gotovo deca - kad može da iznese Gejletina pitanja pred stručnjake sa univerziteta!

"Videćemo posle", rekao je što je mirnije mogao, ali već je odlučio da sam proceni tog krijumčarskog kapetana. Možda će sve biti moguće pod plaštom oluje! I dalje je razmišljao o tome kad su nastavili put.

Uskoro su bili blizu dokova - zapravo, blizu mesta gde je Fiben jednom presedeo popodne posmatrajući galebove. Kiša je pljuštala u neravnomernim naletima, ostavljajući za sobom uvek neverovatno bistar vazduh i pojačavajući svaki miris - od trule ribe do piva iz ribarskog bircuza preko puta, gde je još sijalo poneko svetlo i odakle se tiha, setna muzika širila kroz noć.

Fiben je raširio nozdrve. Njuškao je, pokušavajući da otkrije nešto što je slabilo i pojačavalo se sa svakim naletom kiše. Istovremeno mu je proradila i mašta i počela da razrađuje moguća objašnjenja za ono što možda oseća.

Silvija ga je povela iza ugla i Fiben je ugledao tri pristana. Kraj svakog je ležalo nekoliko tamnih, kabastih senki. Jedna od njih sigurno je bila krijumčarski brod. Fiben je zaustavio Silviju, opet je povukavši za ruku.

"Bolje da požurimo", pobunila se.

"Ne vredi da stignemo prerano", odgovorio je. "Brod će ionako biti pretrpan i smrdljiv. Hodi ovamo pozadi. Ko zna kad ćemo sledeći put imati prilike za ovo."

Zbunjeno ga je pogledala kad ju je povukao nazad iza ugla, u senku. Ukočila se kad ju je zagrlio, a onda se opustila kad joj je prstom podigao bradu.

Fiben ju je poljubio. Silvija mu je uzvratila.

Kad je prešao usnama put od njenog uha, duž vilice, pa do grla, Silvija je uzdahnula. "Oh, Fibene. Kad bismo samo imali vremena. Kad bi samo znao..."

"Šššš", rekao je i pustio je. Žurno je skinuo jaknu i prostro je na zemlju. "Šta...?" zaustila je da upita, ali on ju je povukao da sedne na

jaknu i smestio se pored nje.

Osetio je kako se malo smanjuje njena napetost kad je počeo da joj provlači prste kroz krzno, bišćući je.

"Auf", rekla je. "Za trenutak sam pomislila..."

"Ko, ja? Mislio sam da me bolje poznaješ, dušo. Spadam u one koji vole da polako napreduju. Nikakva brzo-guraj žurba. Imamo vremena."

Okrenula se da mu se nasmeši. "Drago mi je. Ionako neću biti crvena bar još nedelju dana. Doduše, ne moramo baš toliko da čekamo. Jedino što..."

Naglo je prekinula kad joj se Fibenova leva ruka stegla oko grla. Munjevito je posegao u njenu jaknu, uzeo joj džepni nož i otvorio ga. Iskolačila je oči kad joj je prslonio oštricu tik uz karotidnu arteriju.

"Samo jednu reč", prošaputao joj je pravo u uho, "samo jedan zvuk i postaćeš hrana za galebove. Da li me razumeš?"

Drhtavo je klimnula. Osećao je kako joj srce bije, jer su se vibracije prenosile duž noža. Ni njegovo srce nije udaralo mnogo sporije. "Odgovaraj bez glasa", promuklo joj je rekao. "Čitaću ti s usana. Kaži mi gde su postavljeni odašiljači."

Silvija je zatreptala. Glasno je rekla: "Šta..." - i smesta začutala kad se pritisak noža pojačao.

"Probaj ponovo", šapnuo je Fiben.

Sada je ćutke oblikovala reči.

"Šta... ti ... pada na pamet, Fibene?"

Odgovorio joj je jedva čujnim šapatom. "Čekaju nas tamo, zar ne, srce? I to ne šimpanze-krijumčari iz bajke. Govorim o Gubruima, dušo. Vodiš me pravo u njihove pernate kandže."

Silvija se ukočila. "Fibene... ja... ne! Ne, Fibene!"

"Namirisao sam ptice!" prosiktao je. "Definitivno su tamo. Čim sam uhvatio taj miris, odjednom se sve složilo!"

Silvija je ćutala. I njen pogled dovoljno je govorio.

"Oh, Gejlet sigurno misli da sam potpuno blentav. Sad kad razmišljam, naravno da je bekstvo bilo udešeno! Zapravo, datum je sigurno odavno određen. Niste računali da će oluja zadržati ribarsku flotu. Ta bajka o krijumčarskom kapetanu bila je samo dodatak da bih prestao da sumnjam. Jesi li je sama smislila, Silvija?"

"Fibene..."

"Zaveži. Oh, stvarno je bilo lepo zamišljati da ima dovoljno pametnih šimpanza koji voze za ostrvo Kilmar, tik pred kljunom neprijatelja! Taština je gotovo pobedila, Silvija. No, ja sam nekada bio pilot-izviđač, sećaš se? Počeo sam da razmišljam koliko bi bilo teško otisnuti se, čak i po ovakvom vremenu!"

Onjušio je vazduh i ponovo osetio onaj udaljeni miris lavande.

Sad kad je malo razmislio, shvatio je da nijedan od testova kojima su podvrgnuti on i Gejlet nije uključivao čulo mirisa. Naravno. Galaktinci misle da je to primitivna, životinjska osobina.

Na ruku mu je pala kapljica, iako tog trenutka nije bilo kiše. Silviji su tekle suze. Odmahnula je glavom.

"Ne bi... ti... naudili, Fibene. Siz... Sizeren je samo hteo da ti postavi nekoliko pitanja. Onda bi te pustio! On... on je obećao!"

Znači, ipak je i ovo bio samo test. Fiben se gotovo nasmejao samom sebi što je poverovao da je bekstvo moguće. Izgleda da ću videti Gejlet mnogo brže nego što sam mislio.

Počeo je da se stidi što je isprepadao Silviju. Ovo je ionako bila samo igra. Još jedno ispitivanje. Pod takvim uslovima ništa ne treba uzimati suviše ozbiljno. Ona je samo radila svoj posao.

Počeo je da se smiruje, popuštajući stisak na njenom vratu, a onda je shvatio šta mu je maločas rekla.

"Sizeren je rekao da će me pustiti?" Prošaputao je. "Htela si da kažeš da će me poslati nazad u zatvor?"

Snažno je zatresla glavom. "N-ne!" bezglasno je odgovorila. "Ostaviće nas u planinama. Taj deo dogovora sa tobom i Gejlet stvarno važi! Sizeren je obećao da, ako mu odgovoriš na pitanja..."

"Čekaj malo", prekinuo ju je, "da li ti govoriš o Sizerenu Doličnosti?"

Odmahnula je glavom.

Fibenu se zavrtelo u glavi. "Pa onda... koji Sizeren nas tamo čeka?"

Silvija je šmrknula. "Sizeren Cene i... Cene i Jemstva", šapnula je.

Fiben je zatvorio oči od strašnog saznanja. Dakle, ovo ipak nije ni igra ni test. Oh, Gudalova, pomislio je. Sada mora misliti kako da

spase sopstvenu glavu!

Da je bio u pitanju Sizeren Zraka i Kandže, Fiben bi možda istog trenutka bio spreman da podigne belu zastavu, jer bi imao protiv sebe celokupnu vojnu mašineriju Gubrua. I ovako su mu izgledi vrlo slabi, ali počeo je da prikuplja zamisli.

Računovođe. Trgovački putnici. Činovnici. Oni su činili vojsku Sizerena Cene i Jemstva. Možda, pomislio je Fiben. Možda ipak.

No, pre nego što išta preduzme, moraće da se postara za Silviju. Nije mogao da je tek tako veže i ostavi, a svakako nije bio hladnokrvni ubica. Prema tome, ostajalo je samo jedno. Moraće da je ubedi da mu pomogne, i to brzo.

Mogao bi joj objasniti kako Sizeren Cene i Jemstva nije tako pobožno iskren kao Sizeren Doličnosti. Ako bude njegova reč protiv njene, šta bi nateralo ptičurinu da održi obećanje i pusti ih?

Zapravo, večerašnje nadmudrivanje kolege možda je po nekim okupatorskim zakonima i zabranjeno. U tom slučaju, bilo bi glupo ostaviti u životu dvoje šimpanza koji znaju za zvrčku. Koliko je znao o Gubruima, Fiben je pretpostavljao da bi ga Sizeren Cene i Jemstva stvarno pustio - kroz vazдушnu ustavu pa pravo u svemir.

Hoće li mi poverovati, ako joj napričam sve to?

Nije mogao da rizikuje. Znao je još jedan način na koji će privući njenu punu pažnju. "Hoću da me pažljivo saslušáš", rekao je. "Neću da razgovaram sa tvojim Sizerenom. Ne idem tamo iz jednog jedinog razloga: ako se sad, kad sve znam, pojavim pred njima, mogu se oprostiti od belog kartona."

Zapiljila se u njega. Duž leđa su joj prolazili drhtaji.

"Vidiš, srce, ako hoću da dobijem prelaznu zastavicu, moram se ponašati kao savršeni primerak budućeg šimpanze. A koji bi superšimpanza pošao pravo u ono što već zna da je zamka? Prema tome, Suilvija, neću. Verovatno će nas ionako uhvatiti, ali će nas bar ščepati dok budemo činili sve što možemo da pobegnemo. Inače nam ne vredi! Da li me razumeš?"

Nekoliko puta je trepnula i konačno klimnula.

"Hej", pijateljski joj je šapnuo, "razvedri se! Trebalo bi da ti je milo što sam prozreo igru. To znači da će naš klinac biti mali genijalac. Verovatno će smisliti kako da digne zabavište u vazduh."

Silvija je opet zatreptala, a onda se polako nasmešila. "Da", tiho je rekla. "Izgleda da si u pravu."

Fiben je sklonio nož i spustio joj ruku sa grla. Ustao je. Ovo je bio trenutak istine. Dovoljno će biti da se ona prodere, pa će se ovde začas stvoriti gomila pomoćnika Sizerena Cene i Jemstva.

Umesto toga, ona je skinula prsten sa satom i pružila mu ga. Odašiljač.

Klimuo je i pružio joj ruku da bi lakše ustala. Isprva se spoticala, još drhteći od šoka. Obgrlio ju je rukom dok ju je vodio malo dalje na jug.

Nadam se da će ova zamisao upaliti, pomislio je.

Golubarnik je bio tamo gde ga je pamtio - iza zapuštene grupne kuće nedaleko od luke. Očito su svi spavali, ali Fiben je ipak pazio da bude što tiši dok je sekao žicu i uvlačio se u kavez.

Bilo je vlažno i osećao se neprijatan ptičji miris. Tiho gukanje podsetilo ga je na Kvakoe.

"Hajde, maleni", prošaputao je. "Pomoći ćete mi da večeras pređem vaše rođake."

Primedio je ovo mesto u jednoj šetnji. Najzgodnije je bilo to što je blizu luke. To će možda imati ključnu ulogu - nije se usuđivao da sa Silvijom pođe dalje dok se ne oslobode odašiljača.

Golubovi su se odmicali od njega. Dok je Silvija čuvala stražu, Fiben je saterao u ugao i ščepao krupnu, snažnu pticu. Komadom kanapa privezao joj je sat za nogu. "Lepo veče za dug let, šta misliš?" šapnuo je i hitnuo goluba u vazduh. Ponovio je postupak i sa svojim satom, za svaki slučaj.

Ostavio je vrata otvorena. Ako se golubovi rano vrate, Gubruće će signal sa odašiljača dovesti ovamo. No, njihov tipičan bučan dolazak rasplašiće čitavo jato, pa će potera početi ispočetka.

Fiben je čestitao samom sebi na snalažljivosti dok je sa Silvijom trčao na istok, dalje od luke. Uskoro su se našli u oronuloj industrijskoj zoni. Fiben je poznavao put. Bio je tu pre nekog vremena - kada je doveo jednog mirnog konja po imenu de Brahe, na prvom pohodu u grad posle invazije. Nešto pre nego što su stigli do zida, dao je znak za zaustavljanje. Morao je da dođe do daha, ali

Silvija nije izgledala čak ni zadihana.

Naravno, pa ona je igračica, pomislio je.

"Dobro, sada se svlačimo", rekao joj je.

Za divno čudo, ona nije ni okom trepnula. Postupak je bio potpuno logičan - njen sat možda nije bio jedini odašiljač koji su im nakačili. Žurno se skidala i bila je gotova pre njega. Kad je sve ležalo na gomili, Fiben je kratko, zadovoljno zazviždao. Silvija je pocrvenela. "Šta sad?" upitala je.

"Sad idemo do ograde", odgovorio je.

"Do ograde? Ali Fibene..."

"Ma 'ajde. Ionako već odavno želim da je izbliza pogledam."

Svega nekoliko stotina metara dalje stigli su do širokog pojasa zemljišta koje su tuđinci raskršili oko cele Port Helenije. Silvija je drhtala dok su prilazili visokoj prepenci koja se presijavala od vlage pod svetlošću stražarskih kugli postavljenih na povelikom razmaku po celoj dužini ograde.

"Fibene", rekla je Silvija kad je stupio na čistinu. "Ne možemo da idemo tamo."

"Zašto?" Ipak je zastao i okrenuo se da je pogleda. "Da li poznaješ nekoga ko je već probao?"

Odmahnula je glavom. "Zašto bi? Očito je da bi to bilo blesavo! Pogledaj te stražarske kugle..."

"Aha", odgovorio je zamišljeno. "Baš sam se pitao koliko ih je potrebno da bi se pokrila oграда oko celog grada. Deset hiljada? Dvadeset? Trideset?"

Sećao se stražarskih plovaka koji su ovičavali mnogo manji i mnogo osetljiviji prostor oko nekadašnje Timbrimske ambasade, onog dana kad je zgrada sa kancelarijama eksplodirala i kad se Fiben upoznao sa itijevskim humorom. Te mašine bile su mnogo manje upadljive od 'Rovera', ili tipičnog bojnog robota Gubrue koji su vojnici Kandže koristili u bitkama.

Pitam se kakvi su ovi, pomislio je i načinio još jedan korak napred.

"Fibene!" Silvija je zvučala gotovo panično. "Hajdemo bolje na kapiju. Reći ćemo stražarima... reći ćemo im da smo opljačkani. Mi smo farmeri koji su došli u grad, a neko nam je ukrao odeću i

isprave. Ako budemo delovali dovoljno glupo, možda će nas pustiti da prođemo!"

Naravno. Fiben je prišao još bliže. Sada je stajao na svega pet-šest metara od prepreke. Video je da se sastoji od niza uskih šipki povezanih žicom na vrhu i dnu. Izabrao je mesto između dve kugle, što dalje od obe. Ipak, dok se približavao spopalo ga je osećanje da ga posmatraju.

To uverenje ispunilo ga je očajanjem. Pa naravno, vojska Gubrua sigurno je već na putu ovamo. Stići će svakog trenutka. Najbolje bi bilo da se okrene. Da beži. Odmah!

Osvrnuo se prema Silviji. Stajala je tamo gde ju je ostavio. Videlo se po njoj da bi radije bila na bilo kom drugom mestu na svetu nego ovde. Uopšte mu nije bilo jasno zašto je još tu.

Fiben je šćepao levu šaku desnom. Puls mu je bio brz, a usta potpuno suva. Drhteći, prikupio je snagu volje da načini još jedan korak prema ogradi.

Svuda oko njega skupljao se gotovo opipljivi strah, isto kao onda kad je čuo samrtni krik sirotog Simona Levina u onoj beskorisnoj, uzaludnoj svemirskoj bici. Imao je mračno predosećanje bliske propasti. Bio je svestan smrtnosti i uzaludnosti života.

Polako se okrenuo da pogleda Silviju.

Iscerio se.

"Proklete ptičje guano škrstice! Ovo uopšte nisu stražarske kugle, nego samo glupi psi emitori!"

Silvija je zatreptala. Otvorila je usta i ponovo ih zatvorila. "Jesi li siguran?" upitala je sa nevericom.

"Dođi i uveri se", pozvao ju je. "Tamo ćeš odjednom biti sigurna da te gledaju. Onda ćeš pomisliti da svi vojnici Kandže na svetu dolaze pravo po tebe!"

Silvija je progutala knedlu. Stegnula je pesnice i prešla na čistinu, korak po korak. Fiben ju je posmatrao. Morao je da joj oda priznanje. Svaka druga šima odavno bi pobegla, vrišteći, umesto da nastavi prema njemu.

Niz čelo joj je znoj tekao potocima i mešao se sa ponekom kapi kiše.

Nezavisno od divljanja adrenalina, Fiben je nekim delom uma

uživao u njenoj nagoj prilici. To mu je pomagalo da misli na nešto drugo. Znači, stvarno je rađala. Bilo je šima koje su lažirale blage tragove širenja od trudnoće i dojenja, da bi time sebe učinile privlačnijim, ali u ovom slučaju bilo je jasno da je Silvija rodila dete. Pitam se kakva je njena priča.

Kad je stala kraj njega, šaputala je, žmureći. "Šta... šta mi se sad dešava?"

Fiben je oslušnuo sopstvena osećanja. Pomislio je na Gejlet i njeno dugo tugovanje za prijateljem i zaštitnikom, divovskim šimpanzom Maksom. Pomislio je na šimpanze koje je video raznesene nadmoćnim neprijateljskim oružjem.

Setio se Simona.

"Osećaš se kao da ti je upravo umro najbolji prijatelj", nežno joj je rekao i uhvatio je za ruku. Uzvratila mu je čvrstim stiskom, ali preko lica joj se raširio izraz olakšanja.

"Psi emitori. I to... to je sve?" Otvorila je oči. "Proklete ptičje guano škrstice!"

Fiben se zagrcnuo od smeha. Silvija se polako nasmešila. Pokrila je usta slobodnom rukom.

Nastavili su da se smeju, stojeći na kiši usred reke očajanja. Smejali su se i smejali, a kad su im se konačno osušile suze, zajedno su prešli ostatak puta do ograde, i dalje se držeći za ruke.

"Kad kažem guraj, onda guraj!"

"Spremna sam, Fibene." Silvija je čučala ispod njega, sastavljenih stopala, naslonjena ramenom na jednu visoku šipku. Rukama je čvrsto držala susedni deo zida.

Fiben je stajao iznad nje u sličnom položaju, nogu ukopanih u blato. Nekoliko puta duboko je udahnuo.

"Hajde, guraj!"

Zajedno su uprli. Šipke su već bile razdvojene za nekoliko centimetara. Dok su gurali, Fiben je osećao da se razmak proširuje. Evolucija nikad nije uzaludna, pomislio je dok je gurao iz sve snage.

Pre milion godina ljudi su prolazili kroz sve muke samouzdanja, postižući evolucijom ono što su Galaktinci tvrdili da se može samo dobiti: razum, sposobnost razmišljanja i žudnju za zvezdama.

Za to vreme ni Fibenovi preci nisu lenčarili. Mi smo postajali jaki! Fiben se usredsredio na tu misao dok mu je znoj kapao sa čela, a šipke od plastilista podrhtavale. Zastenjao je, osećajući Silvijin očajnički napor, jer su joj leđa podrhtavala tik uz njegovu nogu.

"Ah!" Silvija je izgubila oslonac u blatu, pa su joj noge poletele uvis i odbacile je unazad. Sudar je okrenuo Fibena, a elastične šipke su ga odbacile pravo na Silviju.

Nekoliko trenutaka oboje su ostali da leže, grčevito dahćući. Konačno je Silvija progovorila.

"Molim te, dragi... nemoj večeras. Boli me glava..."

Fiben se nasmejao. Skotrljao se sa nje i prevrnuo se na leđa, kašljući. Bio mu je potreban humor. To je bila najbolja odbrana od upornog kljucanja psi kugli. Panika je stalno vrebala negde na rubu uma. Smeh ju je držao pod kontrolom.

Pomogli su jedno drugom da ustanu i proverili su koliko su postigli. Otvor je sad bio primetno širi - otprilike desetak centimetara. No, to i dalje nije bilo dovoljno, a Fiben je znao da im vreme ističe. Trebaće im bar tri sata da bi stigli do brda pre zore.

Kad bi uspeali da prođu, nevreme bi radilo za njih. Kad su se ponovo namestili da guraju, poklopio ih je novi pljusak. Munje su se tokom poslednjih pola sata polako približavale. Grmljavina je potresala drveće i šalone na prozorima.

Mač sa dve oštrice, pomislio je Fiben. Kiša je, doduše, ometala Gubruima skenere, ali njima je otežavala stisak klizavog materijala ograde. Blato je bilo posebna priča.

"Spremna?" upitao je.

"Naravno, ako bi samo hteo da mi skloniš ispred lica tu tvoju alatku", odgovorila je Silvija i pogledala ga. "Prilično me rastrojava."

"E pa, rekla si Gejlet da hoćeš baš to da deliš. Uostalom, videla si to već ranije, tamo na brdu za igru."

"Jeste", nasmešila se, "ali tada je izgledalo sasvim drugačije."

"Oh, ćuti i guraj", zastenjao je Fiben. Ponovo su zajedno uprli, ulažući svu preostalu snagu.

Hajde, pomeri se! Čuo je Silviju kako stenje, a i njemu su mišići pretili grčem dok je ograda škripala, pomalo se savijala, ponovo škripala...

Sada se Fiben okliznuo, odgurnut elastičnim materijalom. Opet su se našli u blatu, dahćući.

Kiša je sad stalno padala. Fiben je obrisao vodu sa očiju i ponovo pogledao otvor. Možda dvanaest centimetara. Beskrajona mi! To nije ni izdaleka dovoljno.

Osećao je kako mu u lobanju prodiru moćni talasi psi kugli. Znao je da mu zračenje isisava snagu i gura i njega i Silviju ka osećanju beznadežnosti. Bio je užasno trom kad je polako ustao i naslonio se na nepobedivu ogradu.

Prokletstvo, pa bar smo pokušali. To će morati da nam priznaju. Gotovo smo i uspeali. Da smo makar...

"Ne!" proderao se. "Ne! Ne dam!" Zavukao se u proširenje, pokušavajući da se prodene na drugu stranu, uvijajući se i gurajući kroz preuski otvor. Negde u neposrednoj blizini blesnula je munja i zakratko osvetlila otvoreni predeo polja i šuma, i negde iza njega prve bregove u podnožju planine Mulun.

Usledila je grmljavina od koje se ograda zaljuljala. Fiben je urliknuo od bola kad su ga šipke stegnule. Kad se oslobodio, pao je, poluonesvešćen od bola, na zemlju blizu Silvije. Smesta se ponovo našao na nogama. Niske oblake osvetlio je još jedan električni blesak. Fiben je vrisnuo prema nebu. Udarao je po zemlji. Bacao je šakama blato i šljunak. Uz novu grmljavinu sve se vratilo na zemlju, udarajući ga po licu.

Nije više znao šta je to govor. Ni reči. Nešto u njemu znalo je da se takve stvari dešavaju u šoku i da u takvim situacijama kontrolu preuzimaju stariji, čvršći delovi mozga.

Sada je postojala samo oluja. Kiša i vetar. Munje i gromovi. Lupao se po grudima, iskeženih zuba na sve jačoj kiši. Oluja mu je pevala, odjekujući kroz zemlju i oštru kišu. Odgovorio je urlikom.

Ova muzika nije bila nimalo cifrasto ljudska. Nije bila poetična, kao utvare delfinskih snova. Ne, ovu muziku mogao je da oseti do srži kostiju. Njihala ga je i tresla. Podizala ga je kao krpenu lutku i bacala ga nazad u blato. Ponovo je ustajao, pljujući i krešteći.

Osećao je Silvijin pogled na sebi. Udarala je po zemlji, posmatrajući ga široko otvorenih, uzbuđenih očiju. To ga je samo nateralo da se jače udara po grudima i glasnije galami. Znao je da

ovo nije predaja. Bacanjem kamenja uvis izazivao je oluju, čikajući munju da siđe i ščepa ga!

Za divno čudo, došla je. Blesak je ispunio sve oko njega nabojem, osećao je kako mu se krzno podiže i baca iskre. Bezglasni urlik oduvao ga je unazad, kao da ga je neka divovska ruka pribila uza zid.

Fiben je vrisnuo kad je udario o šipke. Pre nego što se onesvestio, jasno je osetio miris zapaljene dlake.

66. GEJLET

Naglo je otvorila oči u mraku, uz zvuk dobovanja kiše po krovu. Bila je sama. Umotala se u ćebe i pošla do prozora.

Nad Port Helenijom besnela je oluja, najavljujući dolazak prave jeseni. Tamni oblaci valjali su se besno, preteći, po nebu.

Nije mogla da gleda ka istoku, ali naslonila je obraz na hladno staklo i okrenula lice u tom pravcu.

Soba je bila prijatno topla. Ipak, Gejlet je zatvorila oči i stresla se od nagle drhtavice.

67. FIBEN

Oči... oči... oči svuda oko njega. Okretale su se, plesale, svetlucale u mraku, izazivajući ga.

Pojavio se slon - probijao se kroz džunglu i trubio, dok su mu crvene zenice gorele. Pokušao je da pobegne, ali slon ga je uhvatio, stavio ga na leđa i poneo ga treskajući, cimajući i lomeći mu rebra.

Hteo je da kaže zveri neka ga slobodno pojede ili zgazi... samo da se mučenje završi! Ipak, posle nekog vremena se privikao. Bol se smanjio i pretvorio u žiganje, a kretanje je zadobilo stalan ritam...

Prvo što je shvatio pri buđenju bilo je da mu kiša nekako promašuje lice.

Ležao je poleđuške na nečem što je ličilo na travu. Svuda oko njega još se valjala oluja, pomalo prigušena. Osećao je pljusak na nogama i telu. Ipak, nijedna kap nije mu pala na nos ili u usta.

Otvorio je oči da vidi zašto... i istovremeno da otkrije kako je to ostao živ.

Nečija senka zaklanjala je bledo presijavanje oblaka. Udarila je munja, negde blizu, i osvetlila lice iznad njegovog. Silvija ga je zabrinuto gledala, držeći mu glavu u krilu.

Fiben je pokušao da govori. "Gde..." ali umesto reči čulo se samo krkljanje. Izgleda da je izgubio glas. Nejasno se sećao nekakvog urlanja, zavijanja na nebo... Verovatno ga grlo zato boli.

"Napolju smo", odgovorila je Silvija, jedva malo glasnije od kiše. Fiben je zatreptao. Napolju?

S naporom je podigao glavu koliko da se malo osvrne.

Po oluji je bilo teško išta videti. Ipak, mogao je da razabere nejasne obrise drveća i niskih, talasastih bregova. Okrenuo se ulevo. Port Helenija se lepo videla, naročito izuvijani niz svetala duž proklete tuđinske ograde.

"Ali... ali, kako smo dospeli ovamo?"

"Donela sam te", mirno je odgovorila Silvija. "Nisi bio naročito sposoban za hodanje pošto si rascepio zid."

"Rascepio...?"

Klimnula je. Oči su joj nekako neobično svetlucale. "Mislila sam da znam kako izgleda grom-igra, Fibene Boldžeru, ali ono što si ti izveo prevazilazi sve što sam ikada videla ili čula. Kunem se. Ako budem doživela devedesetu i ako budem imala buljuk unučadi, sigurno neću znati da ispričam ovo tako da mi poveruju."

Sad je počelo polako da mu se vraća. Sećao se da je podivljao od besa što su stigli tako blizu, pa ipak tako daleko od slobode. Posramio se kad se setio da je tako popustio pred besom da se pretvorio u životinju.

Eto ti tvoj beli karton. Frknuo je, znajući koliko je Sizeren Doličnosti bio glup što je baš njega izabrao za tu ulogu.

"Mora da sam se nakratko izgubio."

Silvija mu je dodirnula levo rame. Trgao se i spustio pogled na gadnu opekotinu. Za divno čudo, bolela ga je mnogo manje od zbiru manjih uboja po celom telu.

"Izazvao si oluju, Fibene", rekla je prigušenim glasom. "Čikao si je da dođe po tebe. A kad je došla... naterao si je da uradi ono što si hteo."

Fiben je zažmurio. Gudalove mi. Kakva smešna, sujeverna besmislica.

Pa ipak, negde duboko u sebi bio je vrlo zadovoljan. Kao da je nešto u njemu stvarno verovalo da su postojali uzrok i posledica, da je on stvarno učinio ono što je Silvija opisala!

Fiben se stresao. "Pomozi mi da sednem, hoćeš?"

Za trenutak je izgubio orijentaciju kad se obzorje nagnulo u stranu. Konačno, kad ga je Silvija tako smestila da se svet više nije klatio oko njega, pokretom je zatražio da ga postavi na noge.

"Trebalo bi da se odmoriš, Fibene."

"Kad stignemo u Mulun", odgovorio je. "Zora nije daleko, a oluja neće večito trajati. Hodi, nasloniću se na tebe."

Prebacila je njegovu zdravu ruku sebi preko ramena i obgrlila ga. Nekako su uspeli da ga podignu na noge.

"Znaš šta", rekao je, "ti si stvarno strašno jaka, mala šima. Hmm. Donela si me čak ovamo?"

Klimnula je, i dalje ga onako ozareno posmatrajući. Fiben se nasmešio. "Dobro", rekao je, "prokleta dobro."

Pošli su zajedno, hramljući, prema svetlucavim tamnim bregovima na istoku.

Peti deo: OSVETNICI

U drevna vremena, kada Posejdon još vladaše morima, a čovekovi brodovi behu krhki kao orahova ljuska, teško nastrada jedan tračanski brod, pokleknu i raspade se u ranoj zimskoj oluji. Sva posada izgibe pod divljim valovima, osim jednog - broskog ljubimca, majmuna.

Sudbina ushtede da se pojavi delfin baš kad majmun uhvati svoj poslednji dah. Znajući za veliku ljubav ljudi i delfina, majmun povika: "Spasi me! Za ljubav moje sirote dece u Atini!"

Brz kao munja, delfin podmetnu svoja široka leđa. "Čudno izgledaš, mali si i ružan za čoveka", reče delfin, kad se majmun očajnički uhvati za njega.

"Po ljudskim merilima mogao bih se zvati i pristalim", odgovori majmun, kašljući i čvrsto se držeći dok se delfin okretaše prema kopnu. "Reče li da si Atinjanin?" upita oprezno morsko biće.

"Zbilja, zar bi to tvrdio neko ko nije odande?" izjavi majmun.

"Onda znaš gde je Pirej?" dalje se raspitivaše sumnjičavi delfin.

Majmun brzo razmisli. "Kako da ne!" uzviknu. "Pirej je moj dragi prijatelj. Prošle nedelje govorih s njim u Atini kao sada s tobom!"

Tog časa delfin se gnevno prope i zbaci majmuna u more da se utopi. Pouka ove priče, valja pretpostaviti, glasi da uvek mora biti oprezan sa pričom onaj ko se pretvara da jeste nešto što nije.

M. N. Plano

68. GALAKTINCI

Slika na holografskom ekranu je podrhtavala. Nikakvo čudo, jer je stizala sa udaljenosti od mnogo parseka, prelomljena kroz slojeviti prostor prenosne tačke Pourmina. Maglovita slika talasala se i povremeno gubila oštrinu.

Ipak, Sizeren Doličnosti suviše je dobro razumeo poruku.

Pred Sizerenovim postoljem bila je prikazana grupa raznolikih bića. Na prvi pogled raspoznao je većinu rasa. Bio je tu, recimo, Pila - nizak, krznat i kratkoruk. Pa onda visoki, rasklaćeni Z'tang, koji je stajao kraj paukolikog Serentina. Jedan Bi-Gle lenjo se presijavao, sklupčan kraj bića koje Sizeren nije odmah prepoznao i koje je moglo biti šticećenik ili ukrasni ljubimac.

Poslanstvo je, na Sizerenovo iznenađenje, uključivalo i po jednog Sintijca i čoveka.

Čoveka!

Nije bilo načina da se pobuni. Bilo je potpuno opravdano uključiti Zemljane u zvanične posmatrače - ako je na raspolaganju čovek kvalifikovan za to - pošto je ovaj svet zvanično pripadao samoniklima. No, Sizeren je bio siguran da Instituti u ovom sektoru nemaju nijednog od njih!

Možda je to bio znak da se politička situacija u Pet Galaksija pogoršava. Od Gospodara Legla na rodnoj planeti stigla je poruka o ozbiljnim neuspesima negde između spiralnih krakova. Bitke su su imale rđav tok. Saveznici su se pokazali kao nepouzdana. Flote Tandua i Soroa kontrolisale su nekada isplative puteve razmene i sada su imale monopol na opsadu Zemlje.

Došla su vremena iskušenja za veliki i moćni klan Gooksi-Gubru. Sada će sve zavisiti od važnih, neutralnih, pokroviteljskih klanova. Ako se desi nešto što bi navelo jedan ili dva klana da stupe u savez sa njima, možda će pravedni ipak postići trijumf.

Na drugoj strani krila, bilo bi strašno da se makar jedni neutralci okrenu protiv Velikog Klana!

Baš zbog uticaja na takve situacije Sizeren Doličnosti je i razradio zamisao o okupaciji Garta. Spolja gledano, pohod je trebalo da

uhvati taoce i pomoću njih iscedi tajne od zemljanske visoke komande. No, psihološki profili oduvek su pokazivali da je ta mogućnost malo verovatna. Samonikli su tvrdoglava bića.

Ono što je ubedilo Gospodare Legla da prihvate sveštenikov plan bila je mogućnost da doprinesu časti klana - da osvoje poene i zadobiju nove saveznike među neopredeljenim stranama. I isprva je stvarno sve išlo tako dobro! Prvi Sizeren Cene i Jemstva...

Sveštenik je zakreštao dubokim glasom žaljenja. Ranije nije shvatao kakvu mudrost su izgubili, koliko je stari činovnik svojim dubokim i sigurnim razumom izvlačio sve najbolje iz dvojice mlađih kolega.

Kakav smo konsenzus, jedinstvo, politiku mogli da stvorimo...

Sada su, kao dodatak stalnim trvenjima u još nejedinstvenom Trijumviratu, stigle najnovije loše vesti. Među zvaničnim posmatračima Instituta za Uzdizanje biće i jedan Zemljanin. Bilo je neprijatno čak i razmišljati o značenju ovakve odluke.

I to još nije bilo najgore! Pred Sizerenovim obeshrabrenim pogledom, Zemljanin je istupio da govori u ime ostalih! Služio se čistim galaktinskim sedmim.

"Pozdravi Trijumviratu snaga Gooksi-Gubru, sada spornim okupatorima sveta sa ograničenim pravom na naseljavanje, poznatog kao Gart. Pozdravljam vas u ime Kouh'Kvin*3, Velikog Visokog Ispitivača Instituta za Uzdizanje. Ovu poruku šaljemo ispred našeg broda najbržim mogućim sredstvima, tako da se možete pripremiti za naš dolazak. Uslovi u hipersvemiru i prenosnim tačkama ukazuju na to da će nam verovatnoća gotovo sigurno dozvoliti prisustvo predviđenim svetkovinama, kao i primene odgovarajućih testova razumnosti u vreme i na mestu koje ste zahtevali.

Obaveštavamo vas da se galaktinski Institut za Uzdizanje ozbiljno angažovao kako bi odgovorio vašem neuobičajenom zahtevu - prvo po žurbi, a zatim po vrlo maloj količini informacija.

Svetkovine Uzdizanja radosne su prilike, naročito u nemirnim vremenima kakva su ova. Njima se slavi neprekidnost i stalno obnavljanje galaktinske kulture, u ime najčasnijih Praotaca. Štićeničke vrste su nada, budućnost naše civilizacije, i u prilikama

kao što je ova svi pokazujemo svoju odgovornost, svoju čast i svoju ljubav.

Dakle, približavamo se ovom događaju ispunjeni radoznalošću da saznamo kakvo čudo klan Gooksi-Gubru planira da otkrije pred Pet Galaksija."

Prizor je nestao, ostavljajući Sizerena da razmišlja o vestima.

Naravno, bilo je prekasno da se povuku pozivi i otkaže svetkovina. Čak i ostali Sizereni su to shvatali. Skretnica mora biti završena i moraju se pripremiti da prime visoke goste. Bilo kakav drugi postupak možda bi nepopravljivo okrnjio ugled Gubrua.

Sizeren je otplesao ples besa i nemoći. Mumlao je kratke, oštre kletve.

Proklete bile one đavolske podvaladžije Timbrimi! Gledano unazad, već sama pomisao o 'Gartlinzima', lokalnim pre-razumnim bićima koja su preživela uništenje pod Bururalima, bila je besmislena. Pa ipak, niz lažnih dokaza bio je tako zapanjujuće logičan, toliko uverljiv u verovatnoći koju je predstavljao!

Sizeren Doličnosti počeo je ovaj pohod na vodećem položaju. Njegovo mesto u konačnom Stapanju izgledalo je osigurano posle prerane smrti prvog Sizerena Cene i Jemstva.

No, sve se promenilo kada nisu pronađeni nikakvi Gartlinzi - kada je postalo jasno koliko je Doličnost potpuno prevarena. Neuspeli pokušaj pronalaženja dokaza o pogrešnim postupcima ljudi prema Gartu ili šticienicima značio je da Sizeren još neće moći da stupi nogom na tle ove planete. To je, zauzvrat, usporavalo razvoj potrebnih hormona. Svi ovi činioći postali su prepreke koje ozbiljno narušavaju Stapanje.

Onda je pobuna neo-šimpanza dovela vojsku u prednost. Sada je Sizeren Zraka i Kandže brzo i nezaustavljivo postajao dominantan.

Predstojeće Stapanje ispunjavalo je Sizerena Doličnosti crnim slutnjama. Takvi događaji trebalo bi da budu trijumfalni, uzvišeni, čak i za one koji gube. Stapanja su trenuci obnavljanja i polnog ispunjenja čitave rase. Takođe bi trebalo da predstavljaju kristalizaciju politike - konsenzusa o pravilnom delovanju.

Ovog puta bilo je malo ili nimalo konsenzusa. Nešto sa ovim stapanjem nije bilo u redu.

Jedino u čemu se sve troje Sizerena slagalo bilo je da hipersvemirsku skretnicu svakako treba iskoristiti za nekakvu svetkovinu Uzdizanja. Bilo kakav drugačiji postupak u ovom trenutku bio bi samoubilački. U svemu ostalom su se razilazili. Neprestane svađe počele su da utiču na celo pohod. Religiozniji vojnici Kandže počeli su da se kavže sa kolegama. Činovnici koji su bili penzionisani vojnici koškali su se sa nekadašnjim saborcima oko logističkih izdataka, ili su se durili kad bi ih pretpostavljeni smirivao. Čak i među sveštenstvom su se često začinjale rasprave treba li već da se pojavi slaganje.

Sveštenik je tek nedavno otkrio šta sve može da učini podeljenost. Razdori su već stigli gotovo do izdaje! Zašto bi mu inače ukrali jednog od dvoje šimpanza koji je trebalo da predstavljaju rasu?

Sada je Sizeren Cene i Jemstva zahtevao da učestvuje u izboru novog mužjaka. Činovnik je nesumnjivo umešao kljun u nestanak onog Fibena Boldžera. Kako je to stvorenje mnogo obećavalo! Sada je sigurno već pretvoren u paru i pepeo.

Naravno, neće biti načina da ovo pripíše nijednom od suparničkih Sizerena.

Prišao je sluga Kvako, kleknuo i kljunom mu pružio data-kocku. Sačekao je dopuštenje da je gurne u jedinicu za reprodukciju.

Soba je nestala, a Sizeren Doličnosti našao se pred prizorom pljuska i tame. Nehotice je uzdrhtao od sumorne, vlažne ružnoće grada samoniklih.

Vidik se suzio. Blatnjavi delić mračne ulice... razvaljeni kavez od žice i drveta gde su Zemljani držali domaće ptice... gomila raskvašene odeće pored zabravljene fabrike... otisci stopala preko gnjecavog blatišta sve do iskrivljene i razvaljene ograde... nastavak otisaka nekuda u mračnu divljinu...

Sizerenu je značenje snimaka bilo jasno pre nego što je inspektorov izveštaj stigao do zaključaka.

Muški neo-šimpanza prozreo je zamku koja mu je pripremljena! Uspeo je da zaista pobegne!

Sizeren je poigravao na sedalici nizom sitnih koraka u prastarom poretku.

"Naš program je pogođen,
oštećen, načet.
Ali nije, ne mora biti
nepopravljivo uništen!"

Jednim pokretom pozvao je pomoćnike, Kvakoe, koji su žurno
prišli. Sizerenovo prvo naređenje bio je izričito.

"Moramo pojačati, poboljšati, povećati
naše učešće, naše podstreke.
Prenesite ženki da se slažemo,
prihvatamo, odobravamo njen zahtev.

Može ići u Biblioteku."

Sluga se naklonio, a ostali Kvakoi su zapevali.
"Zooonn!"

69. VLADA U IZGNANSTVU

Holo-tank se razbistrio kad se međuzvezdana poruka završila. Pošto su se svetla upalila, članovi Saveta su se zbunjeno zagledali. "Šta... šta to znači?" upitao je pukovnik Maiven.

"Nisam siguran", odgovorio je kapetan Kajl, "ali jasno je da Gubruj nešto smeraju."

Upravnik izbeglištva, Mu Čen, lupkala je prstima po stolu. "Ovo su, izgleda, zvaničnici iz Instituta za Uzdizanje. Kao da okupatori planiraju nekakvu svetkovinu Uzdizanja, pa su pozvali svedoke."

To je očito, pomislila je Megan. "Mislite li da ovo ima neke veze sa tajanstvenim gradilištem južno od Port Helenije?" upitala je. U poslednje vreme vodili su bezbroj rasprava o tom mestu.

Pukovnik Maiven je klimnuo. "Ranije sam oklevao da prihvatim tu mogućnost, ali sada moram da se složim."

Oglasio se jedini šimpanza u Savetu. "Zašto bi hteli da drže svetkovinu Uzdizanja za Kvakoe ovde, na Gartu? To nema nikakvog smisla. Da li bi možda time ojačali svoj zahtev za preuzimanje planete?"

"Čisto sumnjam", odgovorila je Megan. "A možda... možda uopšte nije reč o Kvakovima."

"Pa onda o kome...?"

Megan je slegnula ramenima. Umesto nje odgovorio je Kajl. "Izgleda da i zvaničnici iz Instituta za Uzdizanje ne znaju ništa više."

Nastupila je duga tišina. Opet ju je prekinuo Kajl.

"Šta mislite, koliko je značajno to što je u ime grupe govorio čovek?"

Megan se nasmešila. "Očito je trebalo da malo pecnu Gubruj. Taj čovek mogao bi biti i referent-pripravnik u nekom lokalnom ogranku Instituta. To što je stavljen ispred Pile, Z'tanga i Serentina znači da Zemlja još nije gotova, a neko hoće da podseti Gubruj na to."

"Hm, Pila. Oni su gadne mušterije, a još su i članovi klana Soro. Dati čoveku da govori možda znači uvredu Gubrujima, ali nije nikakvo jemstvo da je Zemlja dobro."

Megan je shvatila na šta Kajl misli. Ako Soroj vladaju svemirom

oko Zemlje, čekaju ih teška vremena.

Opet je nastupila duga tišina, a onda se oglasio pukovnik Maiven.

"Pomenuli su hipersvemirsku skretnicu. To je skupa naprava. Gubri mora da su uložili grdno u tu svetkovinu."

Zaista, pomislila je Megan, znajući da je pred Savet upravo iznesen predlog. Istovremeno je shvatila da će sada biti teško opravdati pridržavanje Utakaltingovog saveta.

"Da li vi to predlažete metu, pukovniče?"

"Svakako, gospođo koordinator." Maiven se ispravio u stolici i pogledao je u oči. "Mislim da smo ovakvu priliku i čekali."

Duž celog stola klimalo se u znak slaganja. Glasaju iz dosade, iz nemoći, iz klaustrofobije, pomislila je Megan. Pa ipak, zar to nije savršena prilika koju treba iskoristiti ili će zauvek nestati?

"Ne možemo napasti kada stignu izaslanici Instituta za Uzdizanje", naglasila je i videla da svi razumeju koliko je to važno. "Ipak, slažem se da bi moglo biti vremena da se izvede napad."

Slaganje je bilo opšte. Negde duboko u sebi, Megan je osećala da bi trebalo da se više raspravlja. No, i ona je kiptela od nestrpljenja.

"U tom slučaju, poslaćemo nova naređenja majoru Pratakultornu. Dobiće odrešene ruke, pod jedinim uslovom da napadne pre prvog novembra. Da li se slažete?"

Obično dizanje ruku. Kapetan Kajl je oklevao, a onda se pridružio da odluka bude jednoglasna.

Upleli smo se, pomislila je Megan. Upitala se postoji li u paklu posebno mesto za majke koje su poslale sopstvene sinove u bitku.

70. ROBERT

Pa nije morala da ode, zar ne? Mislim da je ona sama kazala kako je ovo u redu.

Robert je protrljao čekinjavu bradu. Pomislio je na brijanje i tuširanje. Major Pratakultorn sazvaće sastanak čim se potpuno razdani, a komandant voli da vidi svoje oficire u negovanom stanju.

Zapravo bi trebalo da spavam, shvatio je. Tek su završili čitav niz noćnih vežbi. Bilo bi najpametnije nadoknaditi izgubljeni odmor.

Pa ipak, posle sat-dva isprekidanog dremeža bio je suviše nervozan, suviše pun nemirne energije da bi dalje ostao u krevetu. Ustao je, pošao do svog stola i podesio data-ekran tako da svetlo ne uznemirava drugog stanovnika sobe. Neko vreme je ostao zadubljen u podroban borbeni plan majora Pratakultorna.

Bio je genijalan, potpuno profesionalan. Različite varijante ostavljale su brojne delotvorne načine da se neprijatelj napadne ograničenim snagama, i to vrlo ozbiljno. Ostajalo je samo da se izabere prava meta. Bilo je nekoliko mogućnosti, i sve su bile dobre.

Pa ipak, Robertu se stalno činilo da nešto u čitavoj zamisli ne valja. Od čitanja mu se nije podiglo samopouzdanje, u šta se nadao. Gotovo je osećao kako mu se nad glavom uobličava nešto - nalik na tamne oblake koji su tokom nedavnih oluja oivičavali planine - simbolični izraz nelagodnosti.

Na drugom kraju sobice, telo pod ćebetom počelo je da se pomera. Pojavila se vitka ruka, a za njom dugačka, glatka potkolenica, pa butina.

Robert se usredsredio i izbrisao nestvar koju je obrazovao jednostavnim moćima svog oreola. Počela je da utiče na Lidijine snove, a ne bi bilo pravedno da prenese na nju svoj nemir. Iako su odnedavno bili fizički vrlo prisni, i dalje su u mnogo čemu bili stranci jedno drugom.

Robert se setio da je tokom poslednjih dana bilo i pozitivnih stvari. Na primer, borbeni plan pokazivao je da Pratakultorn ipak uzima ozbiljno bar neke njegove zamisli. Vreme koje je provodio sa Lidijom donosilo mu je više od običnog fizičkog zadovoljstva. Dosad

nije shvatao koliko mu je nedostajao običan dodir sopstvene vrste. Ljudi mogu da podnesu izdvojenost bolje od šimpanza koji padaju u potištenost ako im vremena nedostaje partner za biskanje. No, i ljudi imaju svoje majmunolike potrebe.

Ipak, Robertu su misli i dalje lutale. Čak i tokom najstrasnijih trenutaka sa Lidijom, razmišljao je o nekom drugom.

Je li stvarno morala da ode? Nema nikakvog logičnog razloga za to putovanje na planinu Fosi. Gorile su i bez toga dobro zbrinute.

Naravno, gorile su mogle da budu samo izgovor. Izgovor da izbegne oreol neslaganja majora Pratakultorna. Izgovor da se skloni od iskrenja ljudske strasti.

Ataklena je možda imala pravo kad je rekla da Robert treba da traži društvo svoje rase. No, nije sve uvek logično. I ona ima svoja osećanja. Mlada i usamljena, možda je bila pogođena i onim za šta je znala da je ispravno.

"Prokletstvo!" promrmljao je Robert. Pratakultornove reči i grafici razmazali su se po ekranu. "Prokletstvo, nedostaje mi."

Začula se buka spolja, iza parčeta tkanine koje je odvajalo njegovu sobu od ostatka pećine. Robert je pogledao na sat. Bilo je tek četiri ujutro. Ustao je i potražio pantalone. Svako neplanirano uzbuđenje u ovo doba dana verovatno znači loše vesti. To što se neprijatelj već mesec dana primirio ne znači da će tako i ostati. Možda su Gubruj naslutili njihove planove i sada ih preventivno napadaju!

Čuo je tapkanje bosih nogu po kamenu. "Kapetane Onigl?" Glas je dopirao tik iza zaveses. Robert je prišao da je povuče u stranu. Ugledao je zaduvanu šimu kako se bori za dah. "Šta se desilo?" upitao ju je.

"Ovaj, ser, bolje da što pre dođete."

"Dobro, samo da uzmem oružje."

Šima je odmahнула glavom "Nije borba, ser. Neke... neke šimpanze dolaze iz Port Helenije."

Robert se namrštio. Novi regruti stalno su pristizali iz grada u malim grupama. Zašto su se ovaj put svi toliko uzбудili? Čuo je Lidiju kako se meškolji od glasova koji su joj pokvarili san. "Dobro", rekao je šimi, "razgovaraćemo s njima malo kasnije..."

Prekinula ga je. "Ser! To je Fiben! Fiben Boldžer, ser. Vratio se."
Robert je zažmirkao. "Šta?"

Osetio je pokret iza sebe. "Bobe", začuo se ženski glas, "šta se..."

Robert je podvrisnuo. Uzvik je odjekivao u zatvorenom prostoru. Zagrlio je i poljubio zapanjenu šimu, a onda uhvatio Lidiju i bacio je uvis.

"Šta...?" Ponovo je pokušala da upita, ali začutala je jer je utvrdila da se obraća samo praznom prostoru gde je on do maločas stajao.

Zapravo, i nije bilo potrebe za žurbom. Fiben je, zajedno sa pratnjom, još bio prilično daleko. Do trenutka kad su videli njihove konje kako dahću na severnoj uzbrdici, Lidija se obukla i pridružila Robertu na ivici kosine. Siva svetlost svitanja upravo je pobeđivala poslednje blede zvezde.

"Svi su na nogama", rekla je. "Čak su i majora podigli. Šimpanze jurcaju svuda okolo i uzbuđeno brbljaju. To mora da je fantastičan čim kad ga tako dočekujete."

"Fiben?" Robert se nasmejao. Huknuo je u dlanove. "Da, moglo bi se reći da je Fiben neobičan."

"To sam već shvatila." Zaklonila je oči od svetla sa istoka i posmatrala grupu jahača kako prolazi okuku na usponu po uskoj stazi. "Je li to onaj u zavojima?"

"U zavojima?" Robert je zažmirio. Lidijin vid bio je bioorganski poboljšán tokom vojne obuke. Zavideo joj je na tome. "Ne bi me čudilo. Fiben uvek nađe način da nastrada. Tvrdi da mu je muka od toga. Kaže da je to zbog urođene trapavosti i svemira koji ga mrzi, ali ja sam uvek verovao da je pravi uzrok njegova ljubav prema nevoljama. Taj šimpanza spreman je svašta da učini samo da bi imao o čemu da priča."

Uskoro je mogao da razabere prijateljevo lice. Uzviknuo je i podigao ruku. Fiben se iscerio i uzvratio mahanjem, iako mu je leva ruka bila imobilisana oko vrata. Kraj njega je jahala šima koju Robert nije poznavao.

Na ulazu u pećinu pojavio se kurir i salutirao. "Major zahteva da sa poručnikom Boldžerom siđete dole čim bude stigao."

Robert je klimnuo. "Molim te, reci majoru Pratakultornu da ćemo odmah doći."

Dok su konji savladavali poslednju okuku, Lidija ga je uhvatila za ruku, a Roberta je obuzeo iznenadan talas istovremenog zadovoljstva i krivice. Uzvratio joj je stisak i pokušao da prikrije svoju neodlučnost.

Fiben je živ, pomislio je. Moram poslati poruku Atakleni. Siguran sam da će se oduševiti.

Major Pratakultorn imao je običaj da od nervoze vuče samog sebe za uho. Dok je slušao raport potčinjenih, meškoltio se u stolici, povremeno mrmljajući nešto u data-ekran i izvlačeći delove informacija. U tim trenucima izgledao bi rasejano, ali ako bi govornik začutao, major bi nestrpljivo pucnuo prstima. Pratakultorn je očito imao brz um i mogao je da vrši više poslova odjednom. Ipak, takvo ponašanje teško je padalo nekim šimpanzama, pa su bili nervozni i zamuckivali. To, opet, nije popravljalo majorovo mišljenje o gerilcima koji su donedavno bili pod Robertovom i Atakleninom komandom.

U Fibenovom slučaju, ipak, nije bilo problema. Govorio je neprekidno sve dok je bio snabdeven pomorandžinim sokom. Čak i Pratakultorn, koji je obično prekidao izveštaje mnogim pitanjima i bez milosti tražio podatke, sada je ćutke sedeo i slušao priču o nesrećnoj pobuni u dolini, o Fibenovom zarobljavanju, o razgovorima i testovima sledbenika Sizerena Dioličnosti i o teorijama Gejlet Džons.

Robert bi povremeno bacio pogled na šimu koju je Fiben doveo iz Port Helenije. Silvija je sedela sa strane, između Bendžamina i Elsi, potpuno uspravna i smirena. Povremeno bi je pitali da nešto potvrdi ili objasni, i tada je odgovarala tihim glasom. Inače je neprekidno gledala Fibena.

Fiben je pažljivo opisivao političku situaciju među Gubruima, onako kako ju je on shvatao. Kad je stigao do večeri kada je pobeo, pričao je o zamci koju mu je postavio 'Sizeren Cene i Jemstva' i na kraju kratko rekao: "I tako smo Silvija i ja odlučili da je bolje izići iz Port Helenije drugim putem, a ne preko mora." Slegnuo je ramenima. "Prošli smo kroz otvor u ogradi i konačno stigli do pobunjeničke osmatračnice. I eto nas ovde."

Baš tako, sarkastično je pomislio Robert. Fiben je, naravno, izostavio svako pominjanje svojih povreda i tačnog načina na koji je pobjegao. Nesumnjivo će pojedinosti izneti u pismenom izveštaju majoru, ali svi ostali moraće da ih iznude mitom.

Fiben ga je pogledao i namignuo mu. Ova priča vredi bar pet piva, pomislio je Robert.

Pratakultorn se nagnuo napred. "Kažeš da si stvarno video tu hipersvemirsku skretnicu? Da li znaš gde je tačno locirana?"

"Ja sam obučen za izviđača, majore. Znam gde je. U pismenom izveštaju priložiću mapu i skicu celog postrojenja."

Pratakultorn je klimnuo. "Da nisam već ranije dobio izveštaje o tome, ne bih poverovao u tvoju priču. Ovako nemam izbora. Kažeš da je sve zajedno vrlo skupo, čak i po merilima Gubrua?"

"Da, ser. Tako smo zaključili Gejlet i ja. Razmislite. Tokom svih godina od Kontakta, ljudi su mogli da upriliče samo po jednu svetkovinu Uzdizanja za svakog od svojih šticeenika, i obe su održane na Timbrimu. Zato drugi šticeenici, na primer Kvakoi, mogu da nas ne zarezuju.

Jedan od razloga bilo je i opiranje antagonističkih klanova, kao što su Gubru i Soroi, koji su mogli da odugovlače sa prijavama statusa Zemljana. A drugi razlog jeste to što smo, po galaktinskim merilima, tako užasno siromašni."

Fiben je očito štošta naučio. Robertu je bilo jasno da dobar deo znanja potiče od te Gejlet Džons. Svojim pojačanim empatskim čulom mogao je da uhvati blago podrhtavanje svog prijatelja svaki put kad bi pomenuo njeno ime.

Robert je bacio pogled ka Silviji. Hmmm. Izgleda da se Fibenov život prilično zapetljao.

To ga je podsetilo da ni sam nije u boljoj situaciji. Fiben nije jedini, pomislio je. Celog života se trudio da postane osetljiviji, da bolje razume svoje bližnje i svoja osećanja. Sad mu se želja ispunila i bilo mu je strašno zbog toga.

"Tako mi Darvina, Gudalove i Grinpisa!" Pratakultorn je lupio po stolu. "Boldžeru, ove vesti stigle su u najboljem mogućem trenutku!" Okrenuo se prema Lidiji i Robertu. "Znate li šta ovo znači, gospodo?"

"Ovaj..."

Silvija je pretekla Roberta. "Metu, ser."

"Tako je, metu! Ovo se sjajno uklapa sa porukom od Veća. Ako zdrobimo tu skretnicu - po mogućnosti pre dolaska dostojanstvenika iz Instituta za Uzdizanje - udarićemo Gubrue tamo gde ih najviše boli, po novčanicima!"

"Ali..." Robert je zaustio da se pobuni.

"Čuli ste šta nam je vaš uhoda upravo rekao", presekao ga je Pratakultorn. "Gubrui u svemiru gube! Suviše su se raširili, vođe na Gartu su im se podžapale i ovo im je možda poslednja slamka! Zamislite da sve udesimo tako da ceo Trijumvirat bude na istom mestu u isto vreme!"

Robert je odmahnuo glavom. "A da ipak malo razmislimo o tome, ser? Mislim, ta ponuda Sizerena Slič..."

"Doličnosti", ispravio ga je Fiben.

"Doličnosti, jeste. Šta će biti sa tom ponudom koju je Sizeren izložio Fibenu i Gejlet?"

Pratakultorn je zatresao glavom. "Očito zamka, Onigl. Budite realni."

"I jesam, ser. Nisam nimalo bolji stručnjak za ovakve stvari od Fibena, a svakako sam slabiji od jedne Gejlet Džons. Naravno, slažem se da bi to mogla biti zamka. Ali, bar spolja, zvuči kao sjajna pogodba za Zemlju! Pogodba koju ne bismo smeli da propustimo, a da bar ne izvestimo Veće."

"Nemamo vremena", odgovorio je Pratakultorn, odmahujući glavom. "Imam naređenje da postupam po svom nahođenju i, ako je moguće, da delujem pre dolaska galaktinskih dostojanstvenika."

Robert je osetio da ga obuzima očajanje. "Onda da se bar posavetujemo sa Ataklenom. Ona je kćer diplomate. Možda će uočiti neke začkoljice koje su nama promakle."

Pratakultorn se rečito namrštio. "Kad bi bilo vremena, svakako bih vrlo rado razmotrio mišljenje mlade Timbrinke." No, bilo je jasno da je već samo pominjanje te mogućnosti umanjilo njegovo mišljenje o Robertu.

Pratakultorn je udario po stolu. "Sada je najbolje da održimo sastanak viših oficira i raspravimo moguće taktike za napad na postrojenja hipersvemirske skretnice." Klimnuo je prema

šimpanzama. "To je sve za sada, Fibene. Zahvaljujem na hrabrosti i pravovremenom delovanju. To važi i za vas", dodao je obraćajući se Silviji. "Očekujem da vidim pismene izveštaje."

Elsi i Bendžamin ustali su i pridržali vrata. Kao obični podoficiri nisu spadali u Pratakultornov štab. Fiben je ustao i polako pošao, oslanjajući se na Silviju.

Robert se tiho obratio Pratakultornu. "Ser, siguran sam da ste slučajno zaboravili, ali Fiben ima oficirski čin u civilnoj zaštiti. Ako ne bude uključen, moglo bi se loše protumačiti... ovaj... politički gledano."

Pratakultorn je zatreptao. Lice mu se jedva promenilo, ali Robert je znao da je opet propustio mogućnost da poveća ugled. "Da, naravno", mirno je rekao major. "Recite poručniku Boldžeru da može da ostane, ako nije preumoran."

Pratakultorn se zadubio u data-ekran i počeo da poziva informacije. Robert je osećao na sebi Lidijin pogled. Sigurno se pita hoću li se ikada naučiti učtivosti, pomislio je dok je žurio ka vratima da uhvati prijatelja za ruku baš kad je izlazio.

Fiben mu se nasmešio. "Izgleda da je vreme za razgovore odraslih", rekao je prigušenim glasom i ispod oka pogledao Pratakultorna.

"Mnogo gora stvar, stari moj. Postarao sam se da te proglase za počasnog odraslog."

Srećom, pogled ne može da ubije, pomislio je Robert kad je video Fibenov izraz lica. Nisi valjda mislio da ćeš se prepustiti zapadnjačkoj dekadenciji? Nekoliko puta raspravljao je sa Fibenom o poreklu tog izraza.

Fiben je potapšao Silviju po ramenu i odšepao nazad u sobu. Šima je malo gledala za njim, a onda se okrenula i pošla za Elsi niz hodnik.

Bendžamin se još malo zadržao. Primetio je pokret kojim ga je Robert zamolio da ostane. Robert mu je brzo gurnuo u šaku mali disk. Nije se usudio da išta glasno kaže, nego je levom rukom načinio jednostavan znak.

"Ujna", rekao je govorom ruku.

Bendžamin je brzo klimnuo i udaljio se.

Pratakultorn i Lidija su se već zadubili u pojedinosti bitke kad je Robert prišao stolu. Major ga je pogledao. "Izgleda da nećemo imati vremena za korišćenje bakterioloških dejstava, iako je ta vaša zamisao stvarno odlična..."

Robert ga upšte nije slušao. Seo je, misleći kako je upravo počinio svoj prvi zločin. Kad je tajno snimio ceo sastanak - uključivši i Fibenov opširni izveštaj - narušio je proceduru. Kada je dao zapis Bendžaminu, povredio je pravila.

A kad mu je naredio da odnese disk tuđinki, zapravo je, na neki način, počinio izdaju.

71. MAKS

Krupni neo-šimpanza ugegao se u prostranu podzemnu prostoriju, ruku vezanih lisicama, vučen na kraju debelog lanca. Držao se daleko od čuvara, šimpanza u okupatorskim uniformama, ali povremeno bi prkosno prostrelio pogledom tuđinske tehničare koji su ga posmatrali sa visoke galerije.

Na licu je nosio sveže pruge ružičastih ožiljaka, živih i otvorenih na mestima gde mu je nedostajalo krzno. Rane su se zaceljivale, ali više nikada neće lepo izgledati.

"Ajde, gnjido", rekao je jedan od stražara i gurnuo zarobljenika napred. "Ptica hoće da te pita nešto."

Maks se trudio da prenebregava uslovnjaka dok su ga vodili prema platformi nasred prostrane prostorije. Tu ga je čekalo nekoliko Kvakoa i gomila instrumenata.

Maks se zagledao u onog koji je očito bio vođa i naklonio se - plitko, ali dovoljno da ga natera da uzvрати na isti način.

Kraj Kvakoa stajalo je još troje izdajnika. Dvojica su bila otmeno obučena - svakako su sjajno zarađivala isporučujući Gubruima građevinsku opremu i radnu snagu. Govorkalo se da su neke poslove sklopili na štetu nestalih poslovnih partnera, ljudi. Po drugim pričama, ljudi zarobljeni na Kilmaru i ostalim ostrvima slagali su se sa tim poslovima i čak otvoreno upravljali njima. Maks nije znao u koju verziju bi radije poverovao. Treći čim na platformi bio je komandant najamničkog odreda uslovnjaka - krupan, ohol šimpanza po imenu Gvozden.

Maks je poznavao i protokol pozdravljanja sa izdajnicima. Iskezio se, pokazujući ogromne očnjake, i pljunuo im pred noge. Stražari su se proderali i cimnuli ga za lanac, pa se zateturao. Podigli su i pendreke, ali brzo kreštanje glavog Kvakoa zaustavilo ih je pre prvog udarca. Naklonili su se i odstupili.

"Jesi li siguran - uveren da je ovaj pojedinac - ova jedinka baš onaj koga tražimo?" upitao je Gvozdena pernati oficir. Čim je klimnuo.

"Našli smo ga ranjenog blizu mesta gde su uhvaćeni Gejlet

Džons i Fiben Boldžer. Viđan je u njihovom društvu pre ustanka i zna se da je već mnogo godina sluga njene porodice. Spremio sam podrobnu analizu koja pokazuje koliko ga blizak kontakt sa tim pojedincima čini vrednim pažnje.

Kvako je klimnuo. "Bio si od velike pomoći", rekao je Gvozdenu. "Bićeš odgovarajuće - valjano nagrađen visokim statusom. Iako je jedan od kandidata Sizerena Doličnosti nekako izmakao iz naše mreže. Sada smo mi u prilici da izaberemo - odredimo njegovog zamenika. Bićeš obavešten."

Maks je dovoljno dugo živeo pod pravilima Gubrua da bi poznao činovnike, sledbenike Sizerena Cene i Jemstva. Nije imao pojma šta hoće od njega, niti kako može da im koristi u ovim međusobnim čarkama.

Zašto su ga doveli ovamo? Duboko u utrobi veštačke planine, na obali zaliva preko puta Port Helenije, nalazio se ogroman mravinjak pun mašinerije i generatora. Tokom dugog silaska autoliftom, Maks je osetio da mu se krzno kostreši od statičkog elektriciteta dok su Gubru i njihovi štićenici isprobavali titanske mašine.

Glavni Kvako okrenuo se da ge pogleda jednim okom. "Poslužićeš u dve svrhe", rekao je Maksu, "u dva cilja. Daćeš nam informacije - podatke o tvom ranijem poslodavcu, informacije koje će nam koristiti. I pomoći ćeš nam - učestvovaćeš u opitu."

Maks se ponovo iskezio. "Ništa od toga, i baš me briga ako sam nevaspitan. Možeš se preobući u klovna i voziti tricikl, što se mene tiče."

Kvako je trepnuo jednom, pa još jednom dok je slušao kompjuterski prevod radi provere. Posavetovao se sa saradnicima, a onda se ponovo okrenuo Maksu.

"Nisi shvatio - nisi razumeo moje reči. Neće biti ispitivanja. Ne moraš da govoriš. Nije nam potrebna tvoja saglasnost."

Samozadovoljna smirenost te izjave delovala je preteći. Maks je zadržao od iznenadnog predosećanja.

Kada su ga zarobili, neprijatelj je pokušao da iz njega izvuče informacije. Spremio se da izdrži koliko je god moguće, ali zapanjio se kad su počeli da se zanimaju za 'Gartlinge'. To su ga stalno pitali, ponovo i ponovo. "Gde su pre-razumni?"

Gartlinzi?

Bilo je lako poslati ih na krivi trag, lagati uprskos drogama i psi mašinama, jer su već same pretpostavke neprijatelja bile potpuno blentave. Zar Galaktinci da progutaju gomilu priča za malu decu! Imao je dovoljno iskustva da zavara ispitivače.

Između ostalog, strašno se trudio da ne prizna postojanje Gartlinga. Neko vreme je izgledalo da ih je to ubedilo kako je trag još svež.

Konačno su odustali i ostavili ga na miru. Možda su najzad shvatili da su obmanuti. U svakom slučaju, poslali su Maksa da radi na nekom gradilištu i pomislio je da su ga već potpuno zaboravili.

Eto, ipak nisu, pomislio je sada. Kvakooove reči prilično su ga uznemirile.

"Kako to mislite, neće biti pitanja?"

Sada mu je odgovorio vođa uslovnjaka. Gvozden je zadovoljno gladio brkove. "Znači da će sve što znaš lepo iscediti iz tebe. Sva ova mašinerija", mahnuo je rukom, "biće uperena samo u tebe. Tvoji odgovori će izići. Ti nećeš."

Maks je naglo udahnuo, a srce je počelo brže da mu udara. Umirivala ga je samo jedna čvrsta odluka: neće pružiti ovim izdajnicima zadovoljstvo da ga vide vezanog jezika! Usredsredio se na nalaženje reči.

"To... to je protiv... pravila ratovanja."

Gvozden je slegnuo ramenima. Pustio je da činovnik Kvako objasni stvar.

"Pravila štite - brinu o vrstama i svetovima mnogo više nego o pojedincima. Uostalom, niko ovde nije sledbenik sveštenstva!"

Tako dakle, shvatio je Maks. Sad sam u rukama fanatika. U sebi se oprostio sa šimama i čimovima i decom svoje grupne porodice, naročito sa svojom najstarijom grupnom ženom. Sada je znao da je više nikada neće videti. Takođe se u mislima sagnuo da poljubi sopstvenu stražnjicu na rastanku.

"Napravili ste dve greške", rekao je svojim tamničarima. "Prvo ste se izlanuli da je Gejlet živa, a onda da vas je Fiben opet namagarčio. Kad to znam, podneću šta god da ste mi spremili."

"Uživaj u tom kratkom zadovoljstvu", zarežao je Gvozden. "Ipak

ćeš biti od velike pomoći da se smanji ugled tvoje bivše gazdarice."

"Možda", složio se Maks, "ali druga greška vam je bila to što ste me ostavili vezanog ovim..."

Dotad je držao opuštene ruke. Sada ih je naglo privukao i svom snagom cimnuo lanac. Srušio je obojicu stražara pre nego što je uspeo da im iščupa lanac iz ruku.

Raširio je noge za bolji oslonac i zamahnuo teškim lancem kao bičem. Pratlja se bacila u zaklon, ali nisu svi bili dovoljno brzi. Lobanja jednog od uglednih čimova rasprsnula se pod udarcem. Njegov kolega, u očajničkoj potrazi za zaklonom, naleteo je na trojicu Kvakoa i porušio ih kao kegle.

Maks se radosno proderao. Vrteo je svoje improvizovano oružje dok svi nisu bili oboreni ili van domašaja, a onda je promenio osu rotacije i počeo da maše postrance. Kad ga je pustio, lanac je poleteo ukoso naviše i obmotao se oko ograde na gornjoj platformi.

Bilo je lako uzverati se uz teške karike. Bili su suviše zapanjeni da bi ga na vreme sprečili. No, gore je morao da potroši dragocene sekunde na otplitanje lanca. Pošto je bio pričvršćen za lisice, moraće da ga ponese sa sobom.

A kuda da ga ponesem, upitao se kad je skupio karike. Primetio je belo perje zdesna, pa se naglo okrenuo i potrčao na drugu stranu, uz stepenice na sledeći nivo.

Sama pomisao na bekstvo bila je besmislena, naravno. Imao je samo dva moguća cilja: da načini što više štete, a onda da prekрати sopstveni život pre nego što ga nateraju da izda Gejlet.

Prvi posao obavljao je u trku, udarajući krajem lanca svaki držač, posudu i osetljiv instrument na vidiku. Neki delovi opreme bili su čvršći nego što su izgledali, ali ostali su se divno rušili i lomili. Čitave police sa opremom letele su preko ograde i preturale se na one ispod njega.

Ipak je posmatrao, tražeći dodatne mogućnosti. Ako se na vreme ne pojavi nikakva zgodna alatka ili oružje, moraće da se popne što više i skoči preko ograde.

Jedan Gubru i dvoje Kvakoa pojavili su se iza ugla, udubljeni u tehnički razgovor na svom cvrkutavom narečju. Kad su podigli pogled, Maks je urliknuo i mahnuo lancem. U oblaku perja jedan

Kvako ostao je bez glavnog dela krila. Dok se lanac vraćao, Maks se zagledao u zapanjenog Gubrua i viknuo "Bu!". Ovaj je poskočio uz preplašeno kreštanje i pobegao, ostavljajući za sobom kišu perja.

"S poštovanjem", dodao je Maks, obraćajući se leđima ptice u bekstvu. Nikad se nije znalo da li kamere snimaju događaj. Gejlet mu je rekla da se ptice mogu ubijati, ali da to treba činiti učtivo.

Na sve strane su se oglašavale sirene i alarmi. Maks je gurnuo jednog Kvakoa, preskočio drugog i jurnuo uz sledeće stepenice. Gore je našao metu koju nije imao srca da zaobiđe. Kraj same ivice prevozne platforme stajala su napuštena kolica sa bar tonom osetljivih fotoničkih delova. Otvor teretnog lifta nije imao ogradu. Maks je zaboravio viku i buku koji su se približavali sa svih strana i podmetnuo rame pod zadnji kraj. Kreni, prostenjao je, i kolica su se stvarno pomerila.

"Hej! Eno ga tamo!" čuo je glas šimpanze. Maks je jače upro, žaleći što su ga rane toliko oslabile. Kolica su počela da se kotrljaju.

"Ti, pobunjeniče! Smesta prestani!"

Čuo je korake, ali znao je da kasne: inercija će obaviti svoj posao. Kolica su se zajedno sa tovarom preturila preko ivice. Idem za njima, pomislio je Maks.

No, kad je naređenje stiglo do nogu, one su se odjednom ukočile. Prepoznao je delovanje nervnog omamljivača. Grč ga je okrenuo taman na vreme da vidi omamljivač u rukama čima po imenu Gvozden.

Maks je osetio da mu se šake grče, kao da je uslovnjakov vrat u njima. Očajnički je pozeleo da padne unazad, pravo u šaht.

Uspeo sam! Maks se osetio kao pobednik dok je pored njega proletalo odmorište. Utrnutost i peckanje neće još dugo trajati. Sad smo kvit, Fibene, pomislio je.

No, ipak još nije bilo gotovo. Maks je kao u daljini osetio da su mu utrnutule ruke gotovo iščupane iz zglobova kad se iznenada zaustavio u padu. Lisice oko zglobova su se usekle u meso, a od njih je zategnuti lanac vodio do odmorišta. Kroz metalnu mrežu platforme mogao je da vidi raskoračenog Gvozdena kako iz sve snage vuče lanac. Uslovnjak je polako spustio pogled do njega i nasmešio se.

Maks je razočarano uzdahnuo i zatvorio oči.

Kad je došao svesti, Maks je frknuo i nesvesno pokušao da se udalji od odvratnog zadaha. Zatreptao je i nejasno razabrao brkatog neo-šimpanzu kako drži u ruci prelomljenu ampulu. Iz nje je još izlazilo smrdljivo isparenje.

"Ah, vidim da si se probudio."

Maks se osećao bedno. Naravno, posle ošamućivanja sve ga je bolelo i nije mogao ni da se makne. Ruke i šake strašno su ga pekle. Bile su mu vezane iza leđa, ali pretpostavljao je da su slomljene.

"G...gde sam?" upitao je.

"U središtu hipersvemirske skretnice", mirno je odgovorio Gvozden.

Maks je pljunuo. "Prokleti lažove."

"Neka bude po tvome." Gvozden je slegnuo ramenima. "Mislio sam da zaslužuješ objašnjenje. Vidiš, ova naprava je naročita vrsta skretnice i zove se pojačivač. Trebalo bi da uzima slike iz mozga i pojačava ih, pa da se lepo vide. Tokom svetkovine kontrolisaće je Institut, ali njihovi predstavnici još nisu stigli. Zato ćemo danas da je malo preopteretimo, testiranja radi.

U normalnoj situaciji subjekat bi voljno saradivao, pa je proces bezopasan. No, danas to nije toliko važno."

Iza Gvozdena se začulo oštro kreštanje. Kroz uzak prorez videli su se tehničari Sizerena Cene i Jemstva. "Vreme je!" obrecnuo se glavni Kvak. "Hajde, brže!"

"Što se žurite?" upitao je Maks. "Bojite se da je neka druga grupa Gubrua čula gužvu i da dolazi ovamo?"

Gvozden je podigao pogled sa proreza koji je zatvarao. Slegnuo je ramenima. "To samo znači da imamo vremena za jedno jedino pitanje. I to će biti dosta. Pričaj nam o Gejlet."

"Nikad!"

"To ne zavisi od tebe", nasmejao se Gvozden. "Jesi li ikada probao da ne razmišljaš o nečemu? Nećeš moći da izbegneš misli o njoj. A kad dobije polaznu tačku, mašina će iščupati iz tebe ostatak."

"Ti... ti..." Maks se borio da nađe reči, ali sada ih nije bilo. Ništa nije mogao da učini.

Osim da ne misli na Gejlet Džons. Ali čim je pokušavao da ne

misli na nju, to je značilo da baš na nju misli! Maks je zaječao skoro u istom trenutku kad su mašine počele da tiho zuje kao da ga prate. Odjednom se osećao kao da mu po koži mile gravitaciona polja stotinu zvezdanih brodova.

A u mislima mu se vrtelo hiljadu slika. Sve veći i veći broj prikazivao je njegovu prijateljicu i nekadašnju gazdaricu.

"Ne!" Očajnički je tražio neku pomisao. Ne sme pokušavati da ne misli. Treba da zamišlja nešto drugo. Mora naći nešto novo i usmeriti se na to tokom poslednjih nekoliko sekundi života.

Naravno! Pustio je da ga neprijatelj vodi. Već nedeljama su ga ispitivali o Gartlinzima i samo o Gartlinzima. To je postalo nešto kao refren. Stalno su mu bili u glavi.

"Gde su pre-razumni?" uporno su pitali. Maks se usredsredio, i uprkos bolovima morao je da se nasmeje. "Od... svih... glupih... blentavih..."

Ispunio ga je prezir prema Galaktincima. Hteli su da iz njega izvuku projekciju? E, neka onda pojačaju ovo!

Znao je da napolju, u planinama i šumama, polako sviće. Zamislio je te šume i nešto nalik na 'Gartlinga', i nasmejao se slici koju je stvorio.

Svoje poslednje trenutke proveo je smejući se idiotariji života.

72. ATAKLENA

Jesenje oluje opet su se vratile, ali sada su se pretvorile u veliki front ciklona što se valjao niz Dolinu. U planinama su vetrovi postajali sve jači i pretvarali su se u bure koje su otkidale spoljašnje lišće sa drveća i podizale ga u kovitlacima. Sve zajedno ponekad je izgledalo kao obris razigranih đavola na sivom nebu.

Kao da sekundira, i vulkan je počeo da tutnji. Njegovo gundanje bilo je dublje i sporije, ali od tog podrhtavanja šumska bića postala su još nervoznija dok su se zbijala u jazbine ili se čvrsto držala za uznjihano granje.

Razum nije predstavljao sigurnu zaštitu od mraka. Šimpanze su se zbijale u šatorima u planinskim skloništima i osluškivale planinska hujanja. Ponekad bi neko popustio pod pritiskom i odjurio u šumu vrišteći, pa bi se vratio sat-dva kasnije, iscrpljen i postidjen, vukući za sobom trag iskidanog rastinja.

I gorile su bile osetljive, ali kod njih se to pokazivalo drugačije. Noću su piljili u teške oblake, tihi i usredsređeni, njuškajući kao da nešto traže i iščekuju. Ataklena nije bila sigurna na šta su je podsetili te večeri, ali je kasnije, u svom šatoru pod gustim šumskim krovom, slušala njihove duboke, atonalne napeve kojima su odgovarali oluji.

Ta uspavanka donela joj je san, ali po cenu koju je tek trebalo platiti.

Iščekivanje... takva pesma može, naravno, da ponovo prizove ono što nikad i nije potpuno nestalo.

Ataklena je nemirno okretala glavu na jastuku. Treplje su joj mahale - tražeći, suzbijene, ispitujući, prisiljene. Postepeno, bez ikakve žurbe, prikupljala se poznata srž.

"Tutsunukan...", dahtala je, nesposobna da se probudi ili izbegne neizbežno. Obrazovao joj se nad glavom, istkan iz nepostojećeg.

"Tutsunukan, sah brannitsun. Atvillith..."

Timbrimi su dobro znali da ne vredi moliti za milost, naročito ne od beskrajanskog svemira. No, Ataklena se pretvorila u nešto što je bilo istovremeno i više i manje od Timbrima. Tutsunukan je sad imao saveznike. Pridružile su mu se vizuelne slike, metafore. Njegov

preteći oreol bio je pojačan, gotovo opipljiv, ispunjen dodacima sastojaka ljudskih noćnih mora. "...sah brannitsun..." uzdahnula je, bespomoćno moleći u snu.

Noćni vetrovi zatresli su krilo njenog šatora, a njen usnuli um stvorio je krila velikih ptica. Zlokobno su letele tik iznad vrhova drveća, a njihove blistave oči su tražile, tražile...

Slabo podrhtavanje vulkana protreslo je tle ispod njene vreće i Ataklena je uzdrhtala u njegovom ritmu. Videla je podzemna bića - mrtvace - neosvećeni, izgubljeni Potencijal ovog sveta - uništen i unakažen pod Bururalima, nekad, davno. Uvijali su se tik pod nemirnom zemljom, tražeći...

"Sah brannitsun, tutsunukan!"

Dodir njenih sopstvenih treplji ličio joj je na mreže i noge malih paukova. Geir reakcija poslala je patuljke da joj se meškolje pod kožom, brzo stvarajući neželjene promene.

Ataklena je zaječala kad je glif užasnog smeha iščekivanja dolebdeo bliže, pogledao je, nagnut nad njom, i posegnuo...

"Generale? Gospo Ataklena. Izvinite, gos'ce, jeste li budni? Izvinite što vam smetam, ser, ali..."

Čim je zastao u pola reči. Povukao je u stranu šatorsko krilo da uđe unutra, ali sad se uplašeno povukao kad je Ataklena naglo sela, široko razmaknutih očiju, raširenih mačijih zenica, iskeženih zuba, usana zgrčenih od strašnog sna.

Kao da ga nije videla. Čim je zatreptao i zapiljio se u pulsiranje koje joj se polako kretalo, nalik na usamljene talase, niz vrat i ramena. Nad uznemirenim trepljama za trenutak je naslutio nešto užasno.

Zamalo da odmah pobegne. Trebalo mu je mnogo hrabrosti da umesto toga proguta knedlu, sagne se i protisne reči kroz grlo.

"G-gos'ce, m-molim vas. To sam ja... S-Sami..."

Vrlo polako, kao da ulaže svu snagu volje, svest se vratila u njene zlataste oči. Polako je trepnula. Uz drhtav uzdah, Ataklena se stresla, a onda se bacila napred.

Sami je stajao i grlio je dok je jecala. U tom trenutku, zapanjen, prepadnut i zbunjen, jedino je mogao da misli kako je laka i krhka u njegovom naručju.

"To je ubedilo Gejlet da svaki trik, ako je ta Svetkovina uopšte trik, mora biti veoma istančan.

Vidite, Sizeren Doličnosti je, izgleda, napravio nalevo-krug što se tiče Uzdizanja šimpanza. Prvo je bio siguran da će naći dokaze o pogreškama, čak tolikim da neo-šimpanze budu oduzete ljudima. No, sad se, izgleda, Sizeren bacio na potragu... potragu za odgovarajućim predstavnicima rase..."

Glas Fibena Boldžera dopirao je iz male jedinice za reprodukciju, koja je ležala ne grubo otesanim daskama Atakleninog stola. Slušala je snimak koji joj je poslao Robert. Čimov izveštaj, podnesen u pećinama, ponekad je bio zabavan. Fibenovo neuništivo dobro raspoloženje i opori humor pomogli su Atakleni da podigne sopstveni uzdrmani moral. Sada, dok je govorio o dr Gejlet Džons i njenim teorijama o namerama Gubrua, spustio je glas, pa je zvučao nesigurno, kao da mu je neprijatno.

Ataklena je osećala Fibenovu nesigurnost kako vibrira u vazduhu. Ponekad nije neophodno prisustvo neke osobe da bi se osetilo na koji način razmišlja.

Ironično se nasmešila. Počinje da shvata ko je i šta je, i to ga plaši. Ataklena je saosećala sa njim. Razumno biće želi da živi mirno i spokojno, a ne da izigrava avan u kome se nasitno drobe sastojci sudbine.

Držala je u ruci medaljon sa jednom niti nasleđenom od majke i drugom od oca. Tutsunukan je, bar za trenutak, bio nadvladan. Ataklena je nekako ipak znala da se glif vratio zauvek. Više neće biti sna ni odmora dok se tutsunukan ne pretvori u nešto drugo. Takav glif jedna je od najpoznatijih manifestacija kvantne mehanike - amplituda verovatnoće koja bruji i pulsira u oblaku neodređenosti, noseći hiljade miliona mogućnosti. Kad glavna talasna funkcija oslabi, ostaće samo sudbina.

"...istančano političko manevrisanje na mnoštvu nivoa - među lokalnim vođama okupacionih snaga, među klikama Gubrua na njihovoj planeti, između Gubrua i njihovih neprijatelja i mogućih saveznika, između Gubrua i Zemlje i među raznim galaktinskim Institutima..."

Pomilovala je medaljon. Ponekad nije potrebno prisustvo neke osobe da bi se osetilo na koji način razmišlja.

Ovo je bilo suviše složeno. Šta je Robert hteo da postigne kad joj je poslao ovaj snimak? Da li zamišlja kako ona obitava u nekakvom ogromnom skladištu galaktinske mudrosti i razboritosti - ili se bavi bakanjem - pa će zato smisliti pravu politiku koja treba da ih provede kroz ovo? Kroz ovo?

Uzdahnula je. Oh, oče, znam da si se razočarao u mene.

Medaljon kao da joj je vibrirao pod drhtavim prstima. Za trenutak je izgledalo da nastupa novi trans, povlačeći je u očajanje.

"...Tako mi Darvina, Gudalove i Grinpisa!"

Glas majora Pratakultorna trgao ju je i izvukao. Nastavila je da sluša.

"...metu!..."

Ataklena je uzdrhtala. Tako, znači. Okolnosti su se stvarno zaoštrile. Sad je sve objašnjeno. Naročito iznenadna, teška upornost nestrpljivog glifa. Kad je kapsula istekla, obratila se svojim pomoćnicima - Eleni So, Samiju i doktorici de Šriver. Šimpanze su je strpljivo gledale.

"Poći ću malo više u planinu", kazala im je.

"Ali... ali oluja, gos'ce. Nismo sigurni je li završena. A onda i vulkan. Razgovarali smo o evakuaciji."

Ataklena je ustala. "Ne verujem da ću se dugo zadržati. Molim vas, ne šalžite nikoga da me štiti ili pazi, samo će me uznemiriti i otežati mi ono što moram da učinim."

Zaustavila se kraj ulaza u šator, osećajući kako vetar gura tkaninu, kao da traži pukotinu kroz koju bi zavirio. Budi strpljiv. Dolazim. Kad se ponovo obratila šimpanzama, glas joj je bio tih. "Molim vas, kada se vratim, neka me sačekaju spremni konji."

Šatorsko krilo spustilo se kad je izišla. Šimpanze su se zagledale, a onda ćutke pošle da se spremaju za nastupajući dan.

Planina Fosi isparavala se i na mestima gde to nije mogla biti posledica podizanja rose. Kapljice su još padale sa lišća pokrenutog vetrom, koji je oslabio, ali se još povremeno vraćao u divljim naletima.

Ataklena se istrajno penjala uz usku planinsku stazu. Osetila je da se njene želje poštuju. Šimpanze su ostale u udolini i niko je nije uznemiravao.

Dan je tek počinjao. Niski oblaci prolazili su preko vrhova kao izvidnica neke vazdušne invazije. Između njih se naziralo tamnoplavo nebo. Ljuske oči možda bi uhvatile i poneku upornu zvezdu.

Ataklena je tražila visinu, ali zapravo joj je bila potrebna samoća. Na većoj visini, životinjski svet šume bio je još ređi. Trebao joj je prazan prostor.

Staza je na jednom mestu bila zakrčena olujnim nanosima, komadima nečega nalik na tkaninu. Brzo ga je prepoznala. Padobrani pločastog bršljana.

To ju je podsetilo. Šimpanze-tehničari borili su se dole u logoru sa preciznom satnicom i trudili se da razviju varijetete crevnih bakterija gorila do roka koji je postavila priroda. Sada je izgledalo da plan majora Pratakultorna neće dozvoliti korišćenje Robertove zamisli.

Kakva glupost, pomislila je Ataklena. Pitam se kako su ljudi uopšte opstali ovoliko dugo.

Možda su imali previše sreće. Čitala je o njihovom dvadesetom veku, kada je izgledalo da im treba pomoć celog Beskrajona da se izvuku od gotovo sigurne propasti... propasti ne samo za njih, nego i za sve buduće razumne rase koje bi se mogle roditi na njihovom bogatom, plodnom svetu. Priče o njihovom spasu u poslednji čas bile su možda jedan od razloga što se toliko rasa plašilo ili što je mrzelo mrzelo ksu-non, samonikle. Sve do danas niko nije uspeo da to objasni.

Zemljani su imali izreku 'Sve to ne zavisi od mene'. Bolesna, nasilna malobrojnost života na Gartu bila je sitnica u poređenju sa onim što su zamalo učinili Zemlji.

A ko bi se od nas poneo bolje pod takvim okolnostima? To pitanje se krilo ispod svakog uobraženog, nadmoćnog stava i svakog izliva prezira velikih klanova. Oni nikad nisu bili izloženi vekovima neznanja koje je propatilo čovečanstvo. Kako bi im to izgledalo - da nemaju ni pokrovitelje, ni Biblioteku, ni drevnu mudrost, nego samo blistavi plamen razuma, nekontrolisan i nekanalisan, sa dovoljno

slobode da se suprotstave Vaseljenu ili unište svoj svet? Samo nekoliko klanova imalo je hrabrosti da sebi postavi to pitanje.

Prošla je kraj malih padobrana sporangija i nastavila uspon, mozgajući o čudima sudbine.

Konačno je stigla na kamenitu padinu sa koje se otvarao pogled na daleke, južne planine, a iza njih, vrlo daleko, na jedva vidljivu prugu drugačije boje, strmu stepu. Duboko je uzdahnula i izvadila medaljon koji joj je dao otac.

Sve jače svetlo nije oteralo ono što je počelo da se obrazuje u njenim nemirnim trepljama. Ovog puta Ataklena nije ni pokušala da ga zaustavi. Nije obraćala pažnju na njega - što je najbolji postupak ako posmatrač još ne želi da sruši verovatnoću u stvarnost.

Napipala je kopču, medaljon se otvorio i pogledala je pod poklopac.

Vaš brak bio je istinski, pomislila je na roditelje. Tamo gde su ranije ležale dve niti sada je bila samo jedna, veća, svetlucajući na baršunastoj tkanini.

Jedan kraj ovio se oko njenih prstiju. Medaljon je pao na kamenito tle i ostao tamo, zaboravljen, kada je uhvatila i drugi kraj koji je slobodno lebdeo. Kada ju je zategla, treplja je zabrujala, isprva tiho. Nastavila je da je drži pred sobom, puštajući da je vetar gladi, i uskoro je mogla da razabere saglasje.

Možda je trebalo da jede, možda da nakupi snage za ono što je htela da pokuša. Samo poneko iz njene rase učinio je to makar jednom u životu. Timbrimi su ponekad umirali...

"A tith-tuanoo, Utakalting", šapnula je. Dodala je i majčino ime. "A tith-tuanine, Matikluana!"

Pulsiranje se ubrzalo. Kao da joj je zahvatilo ruke, kao da je bilo usklađeno sa ritmom srca. I njene treplje uzvratile su na tonove i Ataklena je počela da se njiše. "A tith-tuanoo, Utakalting..."

"Stvarno su divni. Da imamo još koju sedmicu, učinili bismo ih snažnijim, ali i ova serija će valjati. Biće spremni za vreme kad bršljan počne da leti."

Doktorica de Šriver vratila je kulturu u inkubator. Improvizovana planinska laboratorija bila je zaštićena od vetrova. Oluja nije

naškodila opitima. Plod njihovog rada bio je gotovo zreo.

Njen pomoćnik ipak je gundao. "Čemu sve to? Gubrući će začas smisliti protivmere. Uostalom, major kaže da će napad početi pre nego što ovo bude spremno."

Doktorica je skinula naočare. "Bitno je da ne prekinemo rad dok nam gospa Ataklena ne kaže. I ti i ja smo civili. Fiben i Robert moraju da se pokoravaju naređenjima, makar im se ne sviđala, ali ti i ja imamo izbor..."

Začutila je kad je videla da je Sami više ne sluša. Zurio je preko njenog ramena. Okrenula se da vidi kuda se zagledao.

Ako je Ataklena jutros, posle noćne more, izgledala čudno i strašno, sada je od njenog izgleda zastajao dah. Raščupana tuđinka žmirkala je očima suženim i približenim od iscrpljenosti. Stezala je motku šatora dok su žurili prema njoj, ali kad su pokušali da je spuste na ležaj, odmahнула je glavom.

"Ne", tiho je rekla. "Vodite me kod Roberta. Odmah me vodite kod Roberta."

Gorile su ponovo pevale svoju duboku muziku bez melodije. Sami je otrčao po Bendžamina, a doktorica de Šriver pomogla je Atakleni da sedne. Nije znala šta da radi, pa je uzela da skida lišće i prljavštinu iz Ataklenine kose. Treplje njene korone kao da su odavale tešku, mirisnu vrelinu koju je mogla da oseti pod prstima.

Nad njima je ono u šta se pretvorio tutsunukan mreškalo vazduh čak i pred očima ošamućene šime.

Ataklena je sedela, slušala pesmu gorila i prvi put je osećala da ih razume.

Svi, svi će igrati svoju ulogu, sada je to znala. Šimpanze neće biti oduševljene onim što predstoji. No, to je njihov problem. Svi imaju probleme.

"Vodite me kod Roberta", ponovo je šapnula.

73. UTAKALTING

Drhtao je, stojeći sa izlazećim suncem iza leđa. Osećao se kao da je iz njega isisana sva vlaga.

Nikad ranije neka metafora nije mu se učinila tako prigodna. Polako se, žmirkajući, vraćao u svet... u suhu stepu pod visokim planinama Mulun. Odjednom se osetio star, godine su ga pritiskale više nego ikada.

Duboko u sebi, na nivou nahakieri, bio je obamro. Sad kad je prošlo, nije bilo načina da zna je li Ataklena uopšte preživela ovo iskustvo.

Mora da je osećala strašnu potrebu, pomislio je. Prvi put je njegova kćer pokušala nešto za šta je roditelji nisu pripremili. A to se ne uči ni u školi.

"Vratili ste se", zaključio je Kault. Tenanac, Utakaltingov saputnik tokom mnogih meseci, posmatrao ga je sa nekoliko metara udaljenosti, naslonjen na debelu motku. Stajali su usred mora smeđe stepske trave. Dugačke senke postepeno su se skraćivale kako se sunce podizalo.

"Jeste li primili neku vrstu poruke?" upitao je Kault. Kao i mnogi drugi pojedinci bez psihičkih sposobnosti, bio je vrlo radoznao kad je reč bila o stvarima koje su mu sigurno izgledale sasvim neprirodno.

"Ja..." Utakalting je ovlažio usne. Kako da objasni kako nije ništa primio? Zapravo je njegova kćer prihvatila ono što joj je ponudio, ostavljajući u njenim rukama svoju treplju sa trepljom njene pokojne majke. Tražila je da joj se plati dug koji roditelji imaju prema detetu kad ga ni ne pitaju da li da ga dovedu na tuđi svet.

Nikad ne treba nuditi nešto bez pune svesti o tome šta će se desiti ako ponuda bude prihvaćena.

Stvarno me je iscedila. Osećao se kao da u njemu ništa nije ostalo. A posle svega nije bio siguran ni da li je preživela to iskustvo. Ni da li je ostala razumna.

Treba li onda da legnem i umrem? Utakalting se stresao.

Ne, mislim da ne. Bar ne još.

"Iskusio sam neku vrstu komunikacije", odgovorio je Kaultu.

"Da li Gubruj mogu da otkriju to što ste učinili?"

Utakalting nije imao snage ni da isprede palang, glif sleganja ramenima. "Mislim da ne mogu. Možda." Treplje su mu ležale potpuno mirno, kao ljudska kosa. "Ne znam."

Tenanac je uzdahnuo, a prorezi za disanje čujno su mu se otvorili. "Voleo bih da budete iskreni sa mnom, poštovani kolega. Vređa me kad moram da mislim da krijete nešto od mene."

Koliko se samo Utakalting trudio da navede Kaulta na te reči! Sada nije mogao ni da se zainteresuje. "Kako to mislite?" upitao je.

Tenanac je ogorčeno frknuo. "Mislim da počinjem da sumnjam, kolega. Vi kao da mi niste rekli sve što znate o onom fantastičnom biću čije sam tragove video. Upozoravam vas, Utakaltinge, da pravim aparat koji će rešiti tu zagonetku. Bolje bi vam bilo da budete otvoreni prema meni pre nego što sam otkrijem istinu."

Utakalting je klimnuo. "Razumem vaše upozorenje. Sada bi, možda, ipak trebalo da krenemo. Ako su Gubruj mogli da registruju ono što se upravo desilo, doći će da istražuju, pa bi trebalo da se udaljimo pre nego što stignu."

Toliko je ipak još dugovao Atakleni - da ga ne zarobe pre nego što bude mogla da iskoristi ono što je uzela.

"No, dobro", rekao je Kault. "Govorićemo o ovome kasnije."

Bez nekog velikog zanimanja, više iz navike nego iz drugih razloga, Utakalting je poveo svog saputnika ka planinama, u pravcu određenom - opet iz navike - prema slabom plavičastom svetlucanju koje su samo njegove oči mogle da vide.

74. GEJLET

Novi planetni ogranak Biblioteke bio je prelep. Naprosto je blistao na nedavno raščišćenom mestu u parku na grebenu, otprilike kilometar južno od timbrimske ambasade.

Arhitektura se nije tako lepo stapala, kao kod starog ogranka, sa neofuleritskim motivima Port Helenije. Ipak je sjajno delovala - kocka bez prozora u pastelnim prelivima koji su se uklapali sa okolnim slojevima krede.

Gejlet je iskoračila u oblak suve prašine koju je vazdušni auto podigao spuštajući se na sletišta. Pošla je za pratiocem Kvakoom uz popločan prilaz ka ulazu visoke građevine.

Gotovo cela Port Helenija skupila se pre nekoliko nedelja da gleda kad se ogromna krstarica veličine bojnog broda Gubrua polako promolila iz tamnih oblaka i spustila Biblioteku na mesto. Sunce je bilo pomračeno tokom većeg dela popodneva, jer su tehničari iz Bibliotečkog Instituta pažljivo postavljali hram znanja na mesto koje će mu ubuduće biti dom.

Gejlet se pitala hoće li nova Biblioteka ikada koristiti stanovnicima Port Helenije. Sa svih strana okružavala su je mala sletišta, ali nije bio predviđen prilaz za automobile, bicikle ili pešake iz obližnjeg grada. Kad je prošla kroz kitnjastu kapiju, Gejlet je shvatila da je verovatno prvi šimpanza koji uopšte ulazi u zgradu.

Zasvođena tavanica bacala je prigušeno svetlo koje kao da je dolazilo sa svih strana. Holom je preovlađivala velika, skerletna kocka i Gejlet je smesta shvatila da je ovo stvarno skupa aparatura. Glavno skladište informacija bilo je nekoliko puta veće od starog, koje je ostalo desetak kilometara odavde. Možda je čak veća i od Glavne Biblioteke Zemlje, koju je koristila u La Pazu.

No, ogromni prostor bio je gotovo prazan u poređenju sa neprekidnom dvadeset četvoročasovnom gužvom koju je poznavala. Videla je Gubrua, naravno, i Kvakoe. Stajali su kraj čitaćih stanica rasutih po prostranom holu. Ponegde su se pticolika bića skupljala u male grupe. Gejlet je mogla da vidi nagle pokrete kljunom, a dok su raspravljali stalno su micali nogama. Ipak, nikakav zvuk nije izlazio iz

izdvojenih zona privatnosti.

Po trakama, kapuljačama i bojenom perju prepoznavala je pripadnike Doličnosti, Računovodstva i Vojske. Uglavnom se svaka grupa držala svog područja. Primetila je rogušenje i kostrešenje perja kad bi sledbenik jednog Sizerena prošao preblizu nekog drugog.

Na jednom mestu, raznobojna gužva nemirnih Gubrua pokazivala je da između grupacija ipak postoji i dodir. Svi su savijali glave, čistili perje i gestikulisali pred lebdećim holografskim ekranima - pokreti su očito bili obredni, ali i potrebni u razgovoru.

Kad je Gejlet žurno prošla, nekoliko skakutavih, kreštavih ptica okrenulo se da je isprati pogledom. Uperene kandže i pokreti kljunova naveli su je da pomisli kako svi znaju ko je ona i koga bi trebalo da predstavlja.

Nije zastala niti se osvrnula. Osećala je da joj obrazu gore.

"Mogu li vam nekako pomoći, gospo?"

Gejlet je isprva pomislila da na podijumu, ispod zrakaste spirale Pet Galaksija, stoji nekakva ukrasna biljka. Kad joj se obratila, iznenađeno se trgla.

'Biljka' je savršeno govorila englički! Gejlet se zagledala u zaobljene, loptaste listove oivičene srebrnastim tačkicama koje su se nežno presijavale pri svakom pogledu. Smeđe stablo vodilo je do pokretnog, čvornovatog korenja, koje je omogućavalo stvorenju da se kreće sporim, trapavim cupkanjem.

Kanten, shvatila je. Pa naravno, Instituti obezbeđuju Bibliotekara.

Biljo-razumni Kanteni bili su stari prijatelji Zemlje. Još od prvih dana po Kontaktu, jedan Kanten je uvek savetovao Zemljansko veće i pomagao samoniklim ljudima da se snalaze u složenoj, varljivoj džungli galaktinske politike i da brane svoj status pokrovitelja nezavisnog klana. Ipak, Gejlet je suzbila talas nade koja ju je obuzela. Znala je da oni koji uđu u službu velikih galaktinskih Instituta treba da zaborave sve ranije odanosti, čak i prema svojoj vrsti, u korist višeg poslanstva. Smela je da se nada samo neutralnosti.

"Ovaj, da", rekla je i brzo se naklonila. "Želim da pregledam podatke o svetkovinama Uzdizanja."

Mali, zvonoliki organi - možda kantenski čulni aparat - zabrujali su i gotovo da su zvučali začuđeno.

"To je vrlo široka tema, gospo."

Očekivala je takvu reakciju i imala je sreman odgovor. Ipak, smetalo joj je što razgovara sa inteligentnim bićem koje nema ništa ni nalik na lice. "U tom slučaju, počela bih jednim opštim pregledom, molim vas."

"U redu, gospo. Stanica dvadeset dva podešena je za potrebe ljudi i neo-šimpanza. Izvolite, pođite tamo i udobno se smestite. Samo pratite plavu liniju."

Gejlet se okrenula i videla svetlucavi hologram kako se uobličava tik pored nje. Plava traka kao da je visila u prostoru, zaokrećući pored podijuma i nastavljajući prema udaljenom kraju prostorije. "Hvala", tiho je rekla.

Stanica dvadeset dva izgledala je kao stari prijatelj. Kraj standardne holo-konzole stajali su sto, stolica i sunderasti ležaj. Čak su je čekali i dobro poznati oblici data-ekrana i olovaka, uredno poređani na polici. Sa olakšanjem je sela za sto. Sve dosad bojala se da će morati da stoji i krivi vrat pred stanicom podešenom za Gubrue.

Ipak je bila nervozna. Poskočila je kad se ekran osvetlio uz tiho 'plop'. U središnjem prostoru pojavio se tekst na engličkom. **POTREBNE PROMENE TRAŽITE ORALNO. TRAŽENI REPETITORIJUM POČEĆE NA VAŠ ZNAK.**

"Repetitorijum...", progundala je Gejlet. Ipak, biće najbolje da počne sa najjednostavnijim nivoom. To će joj osigurati da ne preskoči nešto bitno, a istovremeno će saznati šta Galaktinci smatraju za najosnovnije pojmove.

"Počni", rekla je.

Bočni ekrani odmah su se uključili i počeli da prikazuju slike, uglavom lica, bića sa raznih svetova, dalekih u vremenu i u prostoru.

"Kad priroda izvede novu pre-razumnu rasu, raduje se cela galaktinska zajednica. To znači da će početi nova pustolovina Uzdizanja..."

Uskoro se prisetila starih štosova i lako zaronila u more podataka, pijući sa izvora saznanja. Punila je svoj data-ekran beleškama i

referencama. Uskoro je potpuno izgubila osećanje za vreme.

Na stolu se pojavila hrana, a Gejlet nije bila svesna kako se tu stvorila. Obližnji zatvoren prostor pobrinuo se za njene druge potrebe kad više nije mogla da izbegava zov prirode.

Tokom nekih razdoblja galaktinske istorije, svetkovine Uzdizanja bile su gotovo samo svetkovine. Pokroviteljske vrste objavljivale su da su štíćenici spremni i njihova tvrdnja bivala je prihvaćena. U drugim epohama, kada je uloga Instituta za Uzdizanje bila mnogo jaća, kao tokom meritokratije Sumubuluma, ceo proces bio je pod neposrednom kontrolom Instituta.

Sadašnja era negde je između ovih krajnosti, prepuštajući odluku pokroviteljima, ali uz blag ili pojačan nadzor Instituta. Njegova uloga pojačana je posle niza neuspeha u Uzdizanju pre četrdeset do šezdeset hiljada GGJ, *GGJ - galaktinska godišnja jedinica (približno četrnaest zemaljskih meseci)*. što je izazvalo nekoliko ozbiljnih i neprijatnih ekoloških uništenja (Ref: Gl'kaneš, Bururali, Sstien, Muhurn8). Danas pokrovitelj ne može da se sam stara o razvoju svog štíćenika. Mora dozvoliti detaljno nadgledanje od strane štíćenikovog Savetnika u Uzdizanju, kao i od Instituta za Uzdizanje.

Svetkovine Uzdizanja danas su više od usputnih svečanosti, pošto imaju dve glavne svrhe. Kao prvo, na njima predstavnici štíćeničke rase bivaju testirani - pod strogim i napornim uslovima - kako bi se Institut uverio da je mlada rasa spremna da preuzme prava i dužnosti koje odgovaraju narednoj fazi. Osim toga, svetkovina daje priliku štíćeničkoj rasi da izabere novog Savetnika za narednu fazu, Savetnika koji će ih paziti i, ukoliko se ukaže potreba, intervenisati u njihovu korist.

Kriterijumi testiranja zavise od stepena razvoja do koga je dospela štíćenička rasa. Među mnogim važnim činocima nalaze se tip ishrane (na primer: mesožderi, biljožderi, autotrofi ili ergogeni), način kretanja (na primer: dvonožni ili četvoronožni hodači, vodozemni, kotrljajući ili sesilni), mentalna tehnika (na primer: asocijativna, ekstrapolativna, intuitivna, holografska ili nulitativna)...

Gejlet se polako probijala kroz tekst 'repetitorijuma'. Posao je stvarno bio težak. Ogranku Biblioteke trebaće ugrađivanje novih prevodilačkih rutina pre nego što prosečne šimpanze budu počele da

koriste ogromno skladište znanja... pod pretpostavkom da Čim i Šima Smit ikada dobiju priliku.

Ipak, zdanje je bilo čudesno - mnogo, mnogo veće od bednog, malog ogranka koje su imali ranije. Za razliku od La Paza, nije bilo stalnog žamora i gužve hiljada neumornih korisnika koji su mahali legitimacijama prioriteta i svađali se oko termina korišćenja. Gejlet je osećala da bi mogla da ostane ovde mesecima i godinama, upijajući i upijajući znanje, sve dok ne bude počelo da joj izbija kroz svaku poru.

Izmađu ostalog, naišla je na referencu o posebnim ugovorima koji su sklopljeni da bi se omogućilo Uzdizanje unutar mašinskih kultura. Jedan kratak, izazovan pasus govorio je o rasi vodoničke kulture koja se otcepila od te tajanstvene uporedne civilizacije i prijavila se za punopravno članstvo u galaktinskoj zajednici. Svrbelo ju je da sledi tu i mnoge druge fantastične reference, ali znala je da nema dovoljno vremena. Morala je da se usmeri na pravila koja se odnose na dvonožne, toplokrvne, omnivorne štíćenike faze Dva sa mešovitim mentalnim sposobnostima, pa čak i to joj je donelo zastrašujući dugu listu referenci.

Da je suzimo, pomislila je. Pokušala je da probere samo svetkovine koje se odigravaju u vreme zategnutosti ili rata. Čak i ta ograničenja nisu joj mnogo olakšala stvar. Sve je bilo toliko zapetljano! Počela je da očajava zbog potpunog neznanja svog naroda i celog klana.

...bez obzira na to da li je dogovor o koparticipaciji postignut unapred ili ne, to može i treba da se verifikuje od strane Instituta na način koji uzima u obzir metode presuđivanja koje se smatraju tradicionalnim kod dve ili više umešanih strana...

Gejlet se nije sećala kad je to zaspala na sunđeru. Neko vreme je kao na splavu plutala po mutnom moru koje se talasalo u ritmu njenog disanja. Posle nekog vremena spustila se magla, svetlucajući u crno-belom predelu sna pomalo pretećim oblicima. Ugledala je iskrivljene slike pokojnika, svojih roditelja i sirotog Maksa.

"Nnn-nne", promrmljala je. U jednom trenutku naglo se trgla. "Ne!"

Počela je da ustaje, kao da će se probuditi. Oči su joj poigravale,

a odlomci sna još su bili tu negde ispod kapaka. Nad nju se nagnuo jedan Gubru, držeći neki tajanstveni aparat nalik na one koji su bili ispitivali i čačkali nju i Fibena. No, prikaza se zanjihala i raspala kad je ptica pritisnula dugme na mašini. Gejlet se ponovo spustila na sunder, a Gubru se pridružio ostalim učesnicima njenog nemirnog sna.

Uskoro je faza sanjanja prošla i Gejlet je mirno disala u laganom ritmu dubokog spavanja.

Probudila se nešto kasnije kad je nejasno osetila da joj neko gladi nogu, a zatim je hvata za članak i snažno cima.

Brzo je sela, zadržavajući dah, još nesposobna da pogled dovede u žižu. Srce joj je ludački tuklo. Kad joj se vid razbistrio, utvrdila je da pred njom čuči jedan prilično krupan čim. Još ju je držao za nogu, a taj osmeh svuda bi prepoznala. Ufitaljeni brkovi bili su samo jedna od mnogih osobina kojih se odavno gadila.

Onako naglo trgnutoj iz sna, trebalo joj je nekoliko trenutaka da progovori. "Š...šta ti radiš ovde?" upitala je zajedljivo.

Gvozden je delovao začuđeno. "No, pa zar se tako pozdravlja neko ko ti je toliko važan kao ja?"

"Ti dobro obavljaš svoju službu", priznala je, "jer služiš kao loš primer!" protrljala je oči i sela. "Nisi mi odgovorio. Zašto me gnjaviš? Tvoji nesposobni Uslovnjaci više nikoga ne mogu da čuvaju."

Čim se smračio samo za trenutak. Očito je uživao u nečemu. "Oh, pa mislio sam kako bi bilo zgodno da svrnem u Biblioteku i malo učim, kao i ti."

"Ti da učiš? Ovde?" Gejlet se nasmejala. "Morala sam da dobijem posebnu dozvolu od Sizerena. Ti ne bi smeo ni...."

"E, ja sam hteo da kažem baš to isto", prekinuo ju je.

Gejlet je zažmirkala. "Šta?"

"Mislim, hteo sam da ti kažem kako me je Sizeren poslao da učim ovde sa tobom. Uostalom, partneri treba dobro da se upoznaju, naročito ako treba zajedno da istupe kao predstavnici rase."

Gejlet se zapanjila. "Ti?!" Zavrtela je glavom. "Ne verujem ti!"

Gvozden je slegnuo ramenima. "Ne moraš da izigravaš iznenađenje. Moj genetski poeni su preko devedeset posto na gotovo celoj listi... osim u dve ili tri nevažne kategorije koje ne bi ni

trebalo da se računaju."

Gejlet mu je verovala. Gvozden je bio očito bistar i sposoban, a njegova izuzetna snaga mogla je u Odboru za Uzdizanje biti posmatrana i kao preimućstvo. No, ponekad je cena za to previsoka. "To samo znači da su tvoje odvratne osobine još gore nego što sam mislila."

Čim je zabacio glavu i nasmejao se. "Oh, po ljudskim merilima sigurno si u pravu", složio se. "Prema njihovim pravilima, većini uslovnjaka zabranjeno je da se makar približe šimama i deci! Ipak, standardi se menjaju. Sada sam dobio priliku da uvedem novi stil."

Gejlet je osetila jezu. Polako je shvatala na šta Gvozden cilja.

"Lažeš!"

"Priznajem, mea culpa." Kobajagi se udario po grudima. "No, ne lažem da učestvujem u grupi za testiranje, zajedno sa nekoliko mojih odabranih momaka. Znaš, desilo se dosta promena otkako je tvoj razmaženi štreber zbrisao u džunglu sa našom Silvijom."

Gejlet je poželela da ga pljune. "Fiben je deset puta bolji čim od tebe, ti, ti promašaju jedan atavistički! Sizeren Doličnosti nikada ne bi tebe odredio da zameniš Fibena!"

Gvozden se iscerio i podigao prst. "Aha. Eto gde se ti i ja ne razumemo. Vidiš, stalno smo govorili o različitim pticama."

"Različitim..." Gejlet je jeknula i prinela ruku grlu. "Oh, Gudalova!"

"Uklavirila si", rekao je klimajući. "Stvarno si pametan mali majmun."

Gejlet se sva skljojala. Iznenadila ju je dubina žalosti koju je iskusila. U tom trenutku osećala se kao da joj je srce prepuklo.

Sve vreme smo bili samo pioni, pomislila je. Oh, siroti Fiben!

To je objašnjavalo zašto Fibena nisu doveli nazad već iste večeri kad je otišao sa Silvijom. I zašto ga nisu vratili sledećeg dana, ili nekog kasnijeg. A Gejlet je bila duboko uverena da će se ispostaviti kako je 'bekstvo' samo još jedan test doličnosti i inteligencije!

Očito nije bila u pravu. Sve su udesili jedan ili obojica ostalih komandanata Gubrua, možda da bi oslabili Sizerena Doličnosti. A ima li boljeg načina nego da mu otmu jednog od pažljivo odabranih 'predstavnikarase'? Niko neće biti optužen za krađu, jer telo neće nikad biti nađeno.

Naravno, Gubruj moraju da održe svetkovinu. Bilo je prekasno za otkazivanje pozivnica. No, možda svaki od tri Sizerena želi drugačiji ishod svega ovoga.

Fiben...

"Pa, profesorko? Odakle krećemo? Treba da me naučiš ponašanju koje odgovara pravom nosiocu belog kartona."

Zatvorila je oči i odmahнула glavom. "Idi odavde", rekla je. "Molim te, idi odavde."

Mogla je reći nešto drugo, nešto sarkastično, ali reči su ostale zatvorene iza debele zavese bola. Bar je uspela da zadrži suze sve dok nije osetila da je sama. Onda je zagnjurila lice u meki sunder, kao u majčino naručje, i rasplakala se.

75. GALAKTINCI

Ostalo dvoje plesalo je oko platforme, pevajući raširenog perja. Bili su usklađeni u savršenom saglasju.

"Siđi, siđi, siđi,
dole, siđi, dole!
Siđi dole s nama!

Hodi, hodi, hodi,
hodi, budi s nama!
Hodi u konsenzus!"

Sizeren Doličnosti je drhtao, boreći se sa promenama. Sada su se potpuno ujedinili u opoziciji. Sizeren Cene i Jemstva odustao je od nada u dostizanje glavnog položaja - pa je podržavao Sizerena Zraka i Kandže u postizanju prevlasti. Jemstvo će se zadovoljiti i drugim mestom - muškim polom u Stapanju.

Dvoje ih se, dakle, složilo. No, za postizanje svrha, u polnosti kao i u politici, morali su da spuste Sizerena Doličnosti sa njegove sedalice. Morali su ga primorati da stupi na tle Garta.

Sizeren Doličnosti im se suprotstavljao, krešteći pažljivo usklađen kontrapunkt da bi im poremetio ritam i ubacujući logične izjave da bi oborio njihove argumente.

Pravo Stapanje ne bi smelo da se ovako odigrava. Ovo je prisila, a ne pravi konsenzus. Ovo je silovanje.

Gospodari Legla nisu uložili toliko nade u Trijumvirat da bi dobili ovo. Bila im je potrebna politika. Mudrost. Ostalo dvoje to su, izgleda, zaboravili. Želeli su da se što lakše izvuku iz Svetkovine Uzdizanja. Želeli su da se strašno kockaju, prkoseći Zakonima.

Da je bar prvi Sizeren Cene i Jemstva ostao živ! Sveštenik je duboko žalio za njim. Ponekad se uvidi nečija vrednost tek kad ga više nema, nema.

"Siđi, siđi, siđi,

Siđi dole s nama."

Bilo je samo pitanje vremena kada će njihovi sjedinjeni glasovi pobediti. Jednoglasje se probijalo kroz zid časti i odlučnosti koji je sveštenik sagradio oko sebe i prodiralo je u oblast hormona i nagona. Stapanje je bilo tu, obuzdavano samo opiranjem jednog člana, ali to neće trajati u beskonačnost.

"Hodi, siđi dole.
Hodi u konsenzus!"

Sizeren Doličnosti je drhtao i trpeo. Nije imao pojma koliko će još moći da izdrži.

76. PEĆINE

"Klena!" radosno je povikao Robert. Kada je ugledao jahače kako izlaze iza krivine na stazi, gotovo je ispustio svoj kraj projektila koji je iznosio iz pećina zajedno sa jednim čimom.

"Hej, pazi malo šta radiš... kapetane." Jedan od Pratakultornovih kaplara ispravio se u poslednjem trenutku. Poslednjih nedelja počeli su da se sa više poštovanja odnose prema Robertu - jer zaslužio je to - ali vojnicima bi se povremeno omakao izraz prezira prema svakom 'civilu'.

Drugi šimpanza brzo je prišao i preuzeo nosni deo granate iz Robertovih ruku. Izgledao je zgađen od pomisli na čoveka koji uopšte pokušava da nešto nosi.

Robert nije obratio pažnju na uvrede. Otrčao je do staze i kad je kolona putnika stigla, uhvatio je uzdu Atakleninog konja. Drugu ruku pružio je ka njoj.

"Klena, drago mi je što si..." Za trenutak je zaćutao. Čak i dok mu je stezala ruku, pokušavao je da žmirkanjem prikrije zbunjenost. "... ovaj, drago mi je što si stigla."

Ataklenin osmeh bio je potpuno drugačiji od ičega što je ranije video, a u njenom oreolu kenirao je tugu koje ranije nije bilo.

"Naravno da sam stigla, Roberte." Nasmejala se. "Zar si mislio da neću?"

Pomogao joj je da sjaše. Osećao je da drhti ispod površinske smirenosti. Promenila si se, ljubavi. Kao da je osetila njegove misli, pružila je ruku da mu dodirne obraz. "Postoje neke sličnosti između galaktinske zajednice i tvog naroda, Roberte. I jedni i drugi imaju predanja koja govore da je život nalik na točak."

"Točak?!"

"Da." Oči su joj blistale. "Okreće se. Napreduje. A ipak ostaje isti."

Sa olakšanjem je ponovo osetio nju. Ispod svih promena još je bila Ataklena. "Nedostajala si mi", rekao je.

"I ti meni." Nasmejala se. "Hajde, pričaj mi o tom majoru i o njegovim planovima."

Robert se ushodao po malom skladištu, ispunjenom zalihama sve do visine iznad stalaktita. "Mogu da raspravljam sa njim. Mogu probati da ga ubeđujem. Zamisli, njemu nije bitno ni to da li se izdirem na njega, samo ako smo nasamo i ako posle rasprave skočim dva metra uvis čim on kaže 'hop'." Odmahnuo je glavom. "Ipak, ne mogu da mu se otvoreno suprotstavim, Klenu. Nemoj tražiti da pogazim zakletvu."

Robert je očito dospeo u rasep između dve odanosti. Ataklena je osećala njegovu napetost.

Fiben Boldžer ih je, sa rukom u gipsu, posmatrao kako raspravljaju, ali zasad se nije mešao.

Ataklena je odmahnula glavom. "Roberte, objasnila sam ti da će se to što major Pratakultorn planira najverovatnije pretovriti u katastrofu."

"Pa kaži to njemu!"

Pokušala je, naravno, još tokom iste večeri. Pratakultorn je učtivo saslušao njeno pažljivo objašnjenje mogućih posledica napada na svetkovinsko mesto Gubrua. Imao je popustljiv izraz lica, ali kad je završila izlaganje postavio joj je samo jedno pitanje: hoće li se smatrati da je napad usmeren protiv zvaničnih neprijatelja Zemlje ili protiv samog Instituta za Uzdizanje.

"Kada stigne poslanstvo Instituta, mesto postaje njihova svojina", morala je da odgovori. "Tada bi napad značio propast čovečanstva".

"A pre toga?" upitao je lukavo.

Ataklena je nervozno zatresla glavom. "Do tada će mesto pripadati Gubruima. Ali to nije vojni objekat! Izgrađen je zbog nečega što bi se moglo nazvati i svetim. Doličnost takvog čina, ako se ne bude ponašalo tačno u skladu..."

Potrajalo je neko vreme dok nije shvatila da su sve rasprave beskorisne. Pratakultorn je obećao da će uzeti u obzir njeno mišljenje i time je razgovor bio završen. Svi su znali šta major misli o prihvatanju saveta od 'itijevske dece'.

"Poslaćemo poruku do Megan", predložio je Robert.

"To si sigurno već uradio", odgovorila je Ataklena.

Namrštio se i to je potvrdilo njeno nagađanje. Pošto je zaobišao Pratakultorna, narušio je pravila službe. U najboljem slučaju to će se

shvatiti kao postupak razmaženog klinca koji plače na maminom ramenu. U najgorem, stigao bi pred vojni sud.

Ovakav postupak pokazivao je da Robert ne okleva da se otvoreno suprotstavi Pratakultornu iz straha za sebe, nego iz pridržavanja zakletve časti.

I bio je u pravu. Ataklena je poštovala njegovu čast.

No, te obaveze ne važe i za mene, pomislila je. Fiben, koji je dosad ćutke sedeo, sada je uhvatio njen pogled i rečito prevrnuo očima. Potpuno su se slagali što se Roberta tiče.

"Već sam kaz'o majoru da bi rušenje svetkovinskog mesta moglo da učini uslugu neprijatelju. Oni su to sagradili za Gartlinge. Šta god smislili da učine sa nama, šimpanzama, to je verovatno samo vađenje iz bule u kojoj su se našli. A šta ako je cela skalamerija osigurana? Mi je raznesemo, a oni nas optuže i dobiju brdo love?"

"Major Pratakultorn je pomenuo tu tvoju zamisao", odgovorila je na Fibenovo pitanja. "Meni se čini pronicljivo, ali po njemu je zamisao malo verovatna."

"Dakle, on misli da je to bezvezno majmunsko sr..."

Zaćutao je kad su začuli korake po kamenom hodniku. "Kuc, kuc", javio se ženski glas tik iza zavese. "Smem li da uđem?"

"Samo izvolite, poručniče Mekju", odgovorila je Ataklena. "Ionako smo gotovo završili." Tamnokosa žena ušla je i sela na neki sanduk pored Roberta. On joj se blede nasmešio, ali odmah se ponovo zagledao u svoje šake. Mišići na rukama podrhtavali su mu dok je stezao i opuštao pesnice.

Ataklena je osetila bol kad je Mekjuova spustila ruku na Robertovo koleno pre nego što je progovorila. "Njegovo zločanstvo hoće da održi još jednu ratnu konferenciju pre večerja". Pogledala je Ataklenu i nasmešila joj se. "I vi ste pozvani da prisustvujete ukoliko želite. Vi ste naš cenjeni gost, Ataklena."

Ataklena se setila vremena kada je bila gospodarica ovih pećina i kada je komandovala vojskom. Ne smem dozvoliti da to utiče na mene, pomislila je. Sada je bilo važno samo da ova stvorenja narednih dana što manje naude sebi samima.

Osim toga, rešila je da izvede izvesnu šalu. Šalu koju je ona sama jedva razumela, ali odnedavno joj se sve više sviđala.

"Ne, hvala, poručniče. Mislim da ću poći da se pozdravim sa mojim prijateljima šimpanzama, a onda ću na počinak. Jahali smo nekoliko dana."

Robert se osvrnuo prema njoj dok je odlazio sa svojom ljudskom ljubavnicom. Nad glavom kao da mu se nadneo metaforičan oblak sa maleckim munjama. Nisam znala da možeš to da radiš sa glifovima, začudila se Ataklena. Izgleda da se svakog dana nauči ponešto novo.

Pomogao joj je Fibenov opušten, otkačen osmeh dok je odlazio za ljudima. Da li je i u njemu osetila nešto? Zavereničko namigivanje?

Kad su svi otišli, Ataklena je počela da pretura po svom prtljagu. Mene ne vezuju njihove dužnosti, razmišljala je. Ni njihovi zakoni.

Pećine su mogle da budu potpuno mračne, naročito kad se isključi jedina svetlosna kugla koja obasjava čitav deo hodnika. Tamo dole oštar vid nije mnogo značio, ali timbrimska korona jeste i te kako.

Ataklena je isprela čitav mali odred jednostavnih, ali naročitih glifova. Prvom od njih jedina uloga bila je da njuška ispred nje i traži put kroz tamu. Pošto hladna, tvrda materija smeta svemu nematerijalnom, bilo je lako osetiti gde leže zidovi i prepreke. Pramičak ničega pažljivo ih je izbegavao.

Sledeći glif vrteo joj se nad glavom i proveravao je li neko možda saznao da se na donjim nivoima nalazi uljez. U ovom delu hodnika šimpanze nisu spavale, jer je bio određen za ljude.

Lidija i Robert bili su napolju, u patroli. To je značilo da u ovom delu pećine postoji još samo jedan oreol osim njenog. Ataklena se polako kretala prema njemu.

Treći glif ćutke je skupljao snagu, čekajući da na njega dođe red.

Polako i tiho, šunjala se preko nataloženog đubriva od hiljada pokolenja letećih bubojeda koji su tu obitavali pre nego što su ih Zemljani oterali svojom bukom. Ravnomerno je disala i u sebi brojala, kao ljudi, da bi sačuvala red u mislima.

Do pre koji dan ne bi ni pokušala da kontroliše tri oprezna glifa odjednom. Sada joj je sve izgledalo lako i prirodno, kao da je to

radila bezbroj puta.

Otela je ovu i mnoge druge veštine od Utakaltinga, pomoću tehnike o kojoj su Timbrimi retko razgovarali, a još ređe je koristili.

Postala sam prašumski ratnik, udala sam se za čoveka, a sad i ovo. Moji školski drugovi stvarno bi se zapanjili.

Pitala se da li je njenom ocu ostalo išta od sposobnosti koje mu je tako grubo otrgla.

Oče, ti i majka odavno ste ovo uredili. Pripremio si me, a da nisam ni primetila. Jesi li već tada znao da će mi jednog dana biti neophodno?

Sa tugom je uviđala da je najverovatnije uzela više nego što je Utakalting smeo da joj pruži. A ipak mi nije dovoljno. Bilo je velikih praznina. Duboko u sebi bila je sigurna da se cela priča koja obuhvata čitave svetove i vrste neće završiti bez ličnog učešća njenog oca.

Izviđački glif zadržao se nad okačenim komadom tkanine. Ataklena je prišla, ali nije videla zaklon čak ni kada ga je dodirnula prstima. Izviđač se raspleo i ponovo stopio sa uznjihanim trepljama njene korone.

Polako je sklonila zavesu u stranu i ušunjala se u sobicu. Stražarski glif nije našao tragove svesti unutra. Mogla je samo da kenira čvrsti ritam ljudskog dremeža.

Naravno, major Pratakultorn nije hrkao. San mu je bio vrlo lak. Pogladi je ivice njegovog uvek prisutnog psi štita koji mu je čuvao misli, snove i vojno znanje.

Njihovi vojnici su dobri, a postaju sve bolji, pomislila je. Timbrimski savetnici ulagali su tokom mnogih godina puno truda da nauče svoje samonikle saveznike kako da postanu pravi galaktinski ratnici. Iskreno rečeno, često su i Timbrimi imali priliku da nauče neke neverovatne trikove - zamisli kakve nikada ne bi smislila rasa odgajena pod galaktinskom kulturom.

Za razliku od ostalih rodova vojske, Zemljanska mornarica nije koristila tuđinske savetnike. Oni su bili anahronizam, istinski samonikli.

Glif z-hutan pažljivo se približio usnulom čoveku. Spuštao se sve niže, a Ataklena ga je videla kao metaforičnu kuglu tečnog metala.

Dodirnuo je Pratakultornov psi-štit i razlio se po njemu u zlatnim potočićima, lako ga prevlačeći glazurom.

Ataklena je sad malo lakše disala. Zavukla je ruku u džep i izvukla staklenu ampulu. Prišla je bliže i pažljivo klekla kraj kreveta. Kad je prinela anestetik pred lice usnulog čoveka, prsti su joj se ukočili.

"Ja to ne bih", ležerno je rekao.

Ataklena je dahнула. Pre nego što je stigla da se pomeri, on ju je ščepao za doručja. U oskudnoj svetlosti mogla je da mu vidi samo beonjače. Iako je major bio budan, psi štit ostao je potpuno nepomičan, još zračeci talase dremeža. Shvatila je da je sve bila varka, pažljivo pripremljena klopka!

"Vi Itiji naprosto morate da nas potcenjujete, je li? Čak i vi, pametnjakovići sa Timbrima, nikako da to utuvite u glavu."

Geir hormoni su podivljali. Ataklena se oduprla i cimnula da bi se oslobodila, ali to je bilo kao bekstvo iz metalnih mengela. Ispružila je nokte pretvorene u kandže, ali on je mirno držao njene ruke tako da ga nije mogla dohvatiti. Kad je pokušala da se okrene na bok i udari ga nogama, ćutke joj je pritisnuo ruke, koristeći ih kao poluge da je zadrži na kolenima. Tolika snaga naterala ju je da glasno zaječi. Gasna ampula ispala joj je iz utrnule ruke.

"Vidiš", prijateljski joj je rekao Pratakultorn, "neki od nas misle da ne treba praviti nikakve kompromise. Šta bismo postigli kad bismo probali da se pretvorimo u prave galaktinske građane?" Podrugljivo se nasmešio. "Čak i kad bismo uspeali, samo bismo postali čudovišta, užasna bića potpuno odvojena od onog što znači biti čovek. Uostalom, ta mogućnost ni ne postoji. Neće nas pustiti da postanemo građani. Špil je napakovan. Karte su obeležene. To oboje znamo, zar ne?"

Ataklena je isprekidano dahtala. Iako je odavno bilo jasno da je sve besmisleno, geir reakcija još ju je terala da se otima i bori protiv čovekove neverovatne snage. Pokretljivost i brzina nisu značili ništa protiv njegovih refleksa i obuke.

"Imamo i mi naše tajne, ako nisi znala", priznao je Pratakultorn. "Stvari koje ne govorimo našim timbrimskim prijateljima, pa čak ni većini našeg naroda. Bi li htela da saznaš koje su to tajne? Bi li?"

Ataklena nije imala daha da odgovori. U Pratakultornovim očima bilo je nečeg divljeg, gotovo životinjskog.

"Pa, ako bih ti rekao neku od njih, to bi ti bila smrtna presuda", nastavio je, "a ja zasad neću da odlučujem o tome. Zato ću ti reći nešto što tvoj narod već zna."

U trenutku je premestio obe njene ruke u jednu svoju. Drugom je posegnuo prema njenom grlu.

"Znaš, mi marinci učimo i kako da onesposobimo, pa čak i da ubijemo pripadnike savezničke rase Itija. Da li te zanima koliko će mi trebati da te onesvestim? Samo napred. Počni da brojiš, važi?"

Ataklena se ritala i otimala, ali nije vredelo. Oko grla joj se zatvorio bolni stisak. Vazduh kao da se zgusnuo. Iz daljine je dopirao Pratakultornov šapat.

"Ovaj svemir je prokleta odvratno mesto."

Nije mogla da zamisli veću tamu, ali oko nje je počelo da se sliva potpuno crnilo. Ataklena se upitala hoće li se ponovo probuditi. Žao mi je, oče. To će joj verovatno biti poslednje misli.

Iznenadila se kad je i dalje ostala pri svesti. Stisak oko vrata, i dalje bolan, kao da je malo popustio. Uspela je da uvuče malo vazduha i pokušala je da shvati šta se dešava. Pratakultornove ruke su podrhtavale. Bilo joj je jasno da se on trudi, ali nekako je gubio snagu!

Pregrejana korona nije joj bila od koristi. Potpuno zbunjena i izgubljena, mlitavo je pala na pod kad je Pratakultornov stisak prestao. Sada je čovek s mukom disao. Čula je napregnuto stenjanje, a zatim tresak prevrnutog kreveta. Usledilo je čangrljanje rezervoara za vodu, pa zvuk kao da je neko zdrobio data-ekran.

Ataklena je osetila nešto pod rukom. Ampula! Ali šta se dešava sa Pratakultornom?

Boreći se sa hormonskom iscrpljenošću, nasumce je puzala sve dok nije napipala polomljeni data-ekran. Slučajno je okrznila prekidač, pa je ekran oštećene naprave bacio nešto slabe svetlosti.

To joj je omogućilo da vidi neverovatan prizor... čoveka kako se bori - napetih čvornovatih mišića - sa dvema dugim, smeđim rukama koje ga drže s leđa.

Pratakultorn se otimao i siktao. Baca se svom težinom levo i

desno. No, ništa mu nije pomagalo da se oslobodi. Ataklena je preko njegovog ramena videla par smeđih očiju. Za trenutak je oklevala, a onda je žurno prišla noseći ampulu.

Sada Pratakultorn nije imao psi štit. Njegova mržnja bila je otvorena za keniranje svima koji imaju tu moć. Očajnički se opirao kad je prinela stakleni cilindar i slomila mu ga pod nosom.

"Zadržava dah", promrmljao je neo-šimpanza kad se oblak plavičaste pare razišao oko čovekovih nozdra, pa polako plegao po tlu.

"Nema veze", odgovorila je. Iz džepa je izvadila još deset ampula.

Kada ih je video, Pratakultorn je tiho uzdahnuo. Udvostručio je napore da se otme, ali to je samo približavalo trenutak kada će konačno morati da udahne. Čovek je bio tvrdoglav. Trebalo mu je punih pet minuta, pa čak i tada Ataklena je verovala da se onesvestio od nedostatka kiseonika, a da drogu nije ni osetio.

"Svaka čast", rekao je Fiben kad ga je konačno pustio. "Ti marinci su stvarno snažni." Stresao se i sručio pored onesvešćenog čoveka.

Ataklena je mlitavo sela pored njega.

"Hvala ti, Fibene", tiho je rekla.

Slegnuo je ramenima. "Možeš misliti, izdaja i napad na pokrovitelja. Kao da je to važno."

Pogledala je gips koji je on nosio na levoj ruci od one večeri kad je pobegao iz Port Helenije. "Ah, to?" Fiben se iscerio. "Pa kan'da sam hteo da iznudim malo sažaljenja. Nemoj nikom reći, važi?"

Onda se uozbiljio i zagledao u Pratakultorna. "Možda i nisam neki stručnjak, ali večeras sigurno nisam osvojio poene kod Odbora za Uzdizanje."

Pogledao je Ataklenu, a onda se jedva nasmešio. Uprkos svemu kroz šta je prošla, njoj se sve ovo najednom učinilo urnebesno smešno.

Iznenada je počela da se smeje - tiho, ali sa dubokim vibracijama kao i njen otac. Ko zna zašto, ali to je uopšte nije iznenadilo.

To nije bio kraj posla. Ataklena je morala da pođe za Fibenom dok je nosio onesvešćenog čoveka kroz mračne tunele. Kad su se prošunjali pored Pratakultornovog kaplara, Ataklena je ispružila

nežne, gotovo mlitave treplje i produbila marinčev san. Ovaj je nešto promrmljao i okrenuo se u krevetu. Ataklena je sada bila posebno oprezna, pa je dvaput proverila je li njegov psi štit pravi, da li zaista spava.

Fiben je dahtao, usana izvijenih u grimasu dok ga je vodila po neravnoj kosini otpadaka nekog drevnog klizišta, pa u bočni prolaz za koji marinci gotovo sigurno nisu znali. Bar ga nije bilo na mapi pećine koju je tog dana našla u pobunjeničkoj bazi podataka.

Fibenov oreol zaoštavao se svaki put kad bi lupio nožne prste o nešto na mračnoj, neravnoj uzbrdici. Nesumnjivo je želeo da prokune Pratakultornovu neobičnu težinu, ali se uzdržavao bar dok ne iziđu u vlažnu, tihu noć.

"Sport i mutacije", uzdahnuo je kad je spustio svoj teret. "Barem Pratakultorn nije mnogo visok. Ne bih izdržao da su mu se ruke i noge celim putem vukle po prašini."

Onjušio je vazduh. Nije bilo mesečine, samo se magla širila oko obližnjih visova, kao gusta para, i pomalo se presijavala. Fiben je pogledao Ataklenu. "Pa? Šta sad, šefe? Ono dole će se pretvoriti u osinjak već za koji sat, naročito kad Robert i ta Mekjuova stignu nazad. Hoćete li da odem po de Brahea i odvučem ovaj loš uzor za štice Zemelje? To bi značilo dezertiranje, ali nema veze, ionako nisam bio dobar vojnik."

Ataklena je odmahнула glavom. Istovremeno je ispružila koronu i našla tragove onog što je tražila. "Ne, Fibene, to ne mogu da zahtevam od tebe. Uostalom, imaš drugi zadatak. Pobegao si iz Port Helenije da bi nas upozorio na ponudu od Gubrua. Sada moraš da se vratiš i suočiš sa svojom sudbinom."

Fiben se namrštio. "Jeste li sigurni? Nisam vam potreban?"

Ataklena je prinela ruke usnama i izvela drhtavi zov noćne ptice. Iz tame pod njima začuo se tih odgovor. Onda se ponovo okrenula ka Fibenu. "Naravno da si mi potreban. Svima si nam potreban. No, najviše ćeš moći da učiniš baš tamo dole, pored mora. A osećam i tvoju želju da se vratiš."

Fiben je počeo da vuče samog sebe za palčeve. "Mora da sam lud, sve mi se čini."

Nasmešila mu se. "Ne. To je samo još jedan znak da je Sizeren

Doličnosti znao šta radi kad je izabrao tebe... iako bi verovatno bilo bolje da pokazuješ malo više poštovanja prema svojim pokroviteljima."

Fiben se ukočio. Onda kao da je osetio deo njene ironije, pa se nasmešio. Na stazi ispod njih začuo se tih konjski topot. "Dobro", rekao je i sagnuo se da podigne mlohavo telo majora Pratakultorna. "Hajde, ćale. Sada ću biti nežan kao sa rođenom tetkom usedelicom." Cmoknuo je čekinjavi marinčev obraz i pogledao Ataklenu.

"Je l' sad bolje, gos'ce?"

Nešto što je dobila od oca učinilo je da njene treplje zapucketaju. "Da, Fibene", nasmejala se, "sad je mnogo bolje."

Lidija i Robert bili su sumnjičavi kad su stigli pred zoru i ustanovili da im je zvanični komandant nestao. Preostali pripadnici zemljanske mornarice nepoverljivo su gledali Ataklenu. Mala grupa šimpanza prošla je kroz Pratakultornovu sobu i raščistila sve tragove bitke pre dolaska ljudi, ali činjenica da je Pratakultorn nestao bez traga i glasa nije se mogla sakriti.

Robert je čak naredio da Ataklena za vreme istrage ostane u svojoj sobi, sa marincem pred vratima. Njegovo olakšanje zbog verovatnog odlaganja planiranog napada nestalo je pred navalom osećanja dužnosti. U poređenju sa njim, poručnik Mekju bila je oličenje smirenosti. Spolja gledano, nije delovala nimalo zabrinuto - kao da je major samo malo odšetao napolje. Jedino je Ataklena osećala Zemljankinu unutrašnju zbuđenost i neodlučnost.

U svakom slučaju, ništa nisu mogli da učine. Poslate su patrole u potragu. Sreli su grupu Atakleninih šimpanza koji su se na konjima vraćali iz zbeга gorila, ali Pratakultorn tada više nije bio sa njima. Bio je visoko u drveću, predavan od jednog do drugog šumskog diva, sada već budan i besan, ali bespomoćan i umotan kao mumija.

U ovom slučaju ljudi su plaćali ceh svom 'liberalizmu'. Podigli su svoje štice ike tako da budu individualisti i građani, pa je šimpanzama bilo lako da racionalizuju zarobljavanje jednog čoveka radi dobrobiti svih ostalih. Svojim snishodljivim, potcenjivačkim stavom Pratakultorn im je samo pomogao. Ipak, Ataklena je bila

sigurna da će se sa majorom pažljivo i učtivo postupati.

Robert je te večeri predsedavao novom ratnom veću. Ataklenin nesigurni status kućnog pritvora je izmenjen, pa je i ona prisustvovala. Fiben i šimpanze-poručnici civilne zaštite takođe su bili tu, kao i mornarički podoficiri.

Ni Lidija ni Robert nisu pominjali nastavak Pratakultornovih planova. Taktično su pretpostavili da major ne bi ni hteo da ih izvrše bez njega.

"Možda je pošao u samostalno izviđanje, ili u brzu inspekciju neke ispostave. Možda će se vratiti noćas ili sutra", nedužno je nagađala Elen So.

"Možda. Zasad je najbolje da pretpostavimo najgore", rekao je Robert. Izbegavao je Ataklenin pogled. "Poslaćemo poruku u zbeg, za svaki slučaj. Pretpostavljam da će potrajati desetak dana dok dobijemo nova naređenja od Saveta, a oni će poslati i zamenu."

Očito je smatrao da Megan Onigl neće ostaviti njega na komandujućem položaju.

"Pa, ja bih da se vratim u Port Heleniju", jednostavno je rekao Fiben. "Moći ću da se nađem u središtu zbivanja. Osim toga, treba da budem uz Gejlet."

"Zašto misliš da će te Gubruai primiti nazad, kad si već pobegao?" upitala je Lidija Mekju. "Što te ne bi naprosto ubili?"

Fiben je slegnuo ramenima. "Ako naiđem na pogrešnog Gubrua, to će mi se verovatno i desiti."

Nastupila je duga tišina. Kad je Robert upitao ima li drugih predloga, ljudi i ostale šimpanze su ćutali. Dok je Pratakultorn bio tu, vladajući stavovima i raspoloženjem, bar je njegovo preterano samopouzdanje nadoknađivalo njihovu nesigurnost. Sada su ponovo bili suočeni sa stvarnom situacijom: bili su malecka vojska sa vrlo ograničenim mogućnostima, a neprijatelj se spremao da pokrene niz događaja koje nisu mogli ni da shvate, a kamoli da spreče.

Ataklena je čekala dok ih nije obuzelo tmurno raspoloženje. Onda je izgovorila pet reči. "Potreban nam je moj otac."

Iznenadila se kad su i Robert i Lidija počeli da klimaju. Čak i kad od vlade u izgnanstvu budu stigla naređenja, verovatno će biti neodređena i zbunjujuća kao i uvek. Bilo je očito da im treba dobar

savet, naročito sad kad je reč o galaktinskoj diplomatiji.

Bar ta Mekjuova ne deli Pratakultornovu ksenofobiju, pomislila je Ataklena. Bila je primorana da prizna kako joj se sviđa ono što kenira u oreolu zemljanske žene.

"Robert kaže da si sigurna da ti je otac živ", rekla je Lidija. "To je dobro. Ali gde je on? Kako da ga nađemo?"

Ataklena se nagnula napred. Pazila je da joj korona miruje. "Znam gde je."

"Stvarno?" Robert je zažmirkao. "Ali..." Začutao je kad je posegnuo prema njoj svojim unutrašnjim čulom, prvi put od juče. Ataklena se setila kako se tada osećala, kad ga je videla kako drži Lidiju za ruku. Za trenutak se oduprla njegovom pokušaju, a onda se postidela i popustila.

Robert se zavalio i duboko uzdahnuo. Nekoliko puta je zatreptao. "Oh." Nije kazao ništa više.

Sada je Lidija prenosila pogled od Roberta do Ataklene i nazad. Zakratko je zračila nečim pomalo nalik na zavist.

I meni on pripada na način koji je tebi nedostupan, obradovala se Ataklena, ali zapravo je delila ovaj trenutak sa Robertom.

"...N-tah-hoo, Utakalting", rekao je on na galaktinskom sedmom. "Treba nešto da učinimo, i to brzo."

77. FIBEN I SILVIJA

Sačekala je da on dovede de Brahea uz stazu koja je izlazila iz Pećinske doline. Strpljivo je sedela kraj visokog smokva-bora, odmah iza prevoja, i progovorila je tek kad joj je sasvim prišao. "Mislio si da ćeš pobeći bez oproštaja, je li?" upitala je.

Fiben je vezao konja za granu drveta i seo pored Silvije. Odevena u dugačku suknju, držala je ruke omotane oko kolena. "Ma ne", rekao je. "Znao sam da neću biti te sreće."

Silvija ga je pogledala ispod oka i videla da se smeši. Frknula je i ponovo se zagledala u kanjon gde je rana izmaglica polako isparavala. Izgledalo je da će jutro biti vedro. "Činilo mi se da ćeš poći nazad u grad."

"Moram, Silvija. To je..."

Prekinula ga je. "Znam. Odgovornost. Moraš da se vratiš kod Gejlet. Potreban si joj, Fibene."

Klimnuo je. Nije ga trebalo podsećati na to da ima obavezu i prema Silviji. "Ovaj... dok sam se pakovao, došla je doktorica So i..."

"Napunio si bočicu koju ti je dala." Silvija je pognula glavu. "Hvala. Smatram da sam dobro plaćena."

I Fiben je oborio pogled. Osećao se čudno što tako uvijeno govori o ovakvim stvarima. "Kada ćeš..."

"Večeras, izgleda. Spremna sam. Zar ne osećaš?"

Jakna i suknja koje je nosila skrivali su svaki spoljašnji znak, ali bila je u pravu. Oko nje se širio nepatvoreni miris. "Iskreno se nadam da ćeš dobiti to što želiš, Silvija".

Opet je klimnula. Ukočeno su sedeli. Fiben je pokušao da smisli nešto što bi rekao, ali osećao se tupavo. Znao je da će sve što pokuša sigurno ispasti naopako.

Iznenada se začulo prigušeno šuškanje odnekud odozdo, gde su se sa prevoja spuštale staze u nekoliko pravaca. Iza kamenitog zavoja pojavio se jedan visoki čovek koji je trčao neumornim korakom. Robert Onigl se uputio prema raskrsnici uskih staza. Nosio je samo luk i laki ranac.

Podigao je pogled i usporio kad je ugledao dvoje šimpanza.

Nasmešio se u odgovor na Fibenovo mahanje, ali na raskršću se uputio slabo korišćenom južnom stazom. Uskoro je nestao u divljoj šumi.

"Šta on to radi?" upitala je Silvija.

"Izgledalo je kao da trči."

Lupila ga je po ramenu. "To sam videla. A kuda je pošao?"

"Pokušaće da savlada planinske prolaze pre snega."

"Planinske prolaze? Ali..."

"Pošto je major Prataklutorn nestao i pošto nemamo mnogo vremena, poručnik Mekju i ostali marinci pristali su na plan koji su skovali Robert i Ataklena."

"Ali on trči na jug", rekla je Silvija. Robert je izabrao malo korišćanu stazu koja je vodila duboko u Mulun.

Fiben je klimnuo. "Ide da potraži nekog. On je jedini sposoban za taj posao." Silviji je po njegovom glasu bilo jasno da joj neće ništa više reći o tome.

Još neko vreme sedeli su u tišini. Robertov prolazak bar im je prekinuo napetost. Ovo je smešno, pomislio je Fiben. Silvija mu se dopadala, i to veoma. Nikada nisu imali mnogo prilike da razgovaraju, a ovo im je možda poslednja šansa.

"Nikada nisi... nisi mi pričala o tvojoj prvoj bebi", brzo je rekao i istog časa se upitao je li uopšte smeo to da pita.

Naravno, bilo je očito da je Silvija rodila i dojila. Tragovi materinstva predstavljaju znak privlačnosti u rasi kod koje četvrtina ženki nikada neće rađati. No, to joj je sigurno donelo i bol, znao je.

"Bilo je to pre pet godina. Bila sam veoma mlada." Glas joj je bio miran, kontrolisan. "Zvao se... zvali smo ga Sihi. Odbor ga je testirao, kao i obično, ali našlo se da je... anomalan."

"Anomalan?"

"Da, upotreбили su baš tu reč. U nekim stvarima bio je nadmoćan... a u drugim 'neobičan'. Nije bilo očiglednih nedostataka, nego samo 'čudnih' osobina, tako su mi rekli. Nekoliko zvaničnika zabrinulo se zbog toga. Odbor za Uzdizanje odlučio je da ga pošalju na Zemlju radi daljih testova."

"Svi su bili veoma ljubazni." Šmrcnula je. "Ponudili su mi da odlučim hoću li ga pratiti."

Fiben je zatreptao. "I ti nisi otišla."

Pogledala ga je ispod oka. "Znam šta misliš. Ja sam grozna. Zato ti i nisam ranije rekla. Odbio bi pogodbu. Misliš da sam neodgovorna majka."

"Ne, samo..."

"U tom trenutku sve je izgledalo drugačije. Majka mi je bila bolesna. Nismo imali grupnu porodicu. Nisam mogla da je ostavim na brigu nekim strancima... a osećala sam da je više nikad neću videti.

U to vreme imala sam samo žuti karton. Znala sam da će moje dete na Zemlji dobiti novi dom ili... da će biti podizano u finoj porodici neo-šimpanza ili će ga čekati sudbina o kojoj nisam htela da ni razmišljam. Bila sam prepadnuta da ću preći toliko put samo da bi mi ga ionako oduzeli. Mislim da sam se užasavala i sramote ako ga proglase za uslovnjaka."

Piljila je u svoje ruke. "Nisam mogla da se odlučim, pa sam pokušala da dobijem savet. U Port Heleniji bio je jedan savetnik, čovek iz lokalnog Odbora za Uzdizanje. On mi je rekao šta misli o izgledima mog deteta. Kazao je da je siguran da sam rodila uslovnjaka.

I tako sam ostala kad su odveli mog Sihija. Šest... šest meseci kasnije majka mi je umrla."

Ponovo je pogledala Fibena.

"A onda, tri godine posle toga, stigla je poruka sa Zemlje. Vest da je moja beba sada srećna, lepo prilagođena, da ima plavi karton i da odrasta u divnoj porodici plavih kartona. Osim toga, o da, ja sam unapređena do zelenog kartona."

Grčevito je stegla ruke. "Oh, kako sam mrzela taj prokleti karton! Skinuli su me sa obaveznih godišnjih injekcija za kontracepciju, pa više nisam morala da tražim dozvolu ako zaželim da ponovo zatrudnim. Verovali su mi da ću kontrolisati svoju plodnost, kao prava odrasla osoba." Frknula je. "Kao odrasla? Šima koja napusti sopstveno dete? To im nije bilo važno! Unapredili su me, jer je on prošao neke glupe testove!"

Tako, pomislio je Fiben. To je bio uzrok njene gorčine, razlog njene saradnje sa Gubruima. Mnogo šta je bilo objašnjeno.

"Pridružila si se Gvozdenovoj grupi zbog protivljenja sistemu? Zbog nade da će pod Galaktincima stvari biti drugačije?"

"Tako nekako, možda. Ili sam možda samo bila besna." Slegnula je ramenima. "U svakom slučaju, posle izvesnog vremena nešto sam shvatila."

"Šta to?"

"Shvatila sam da, ma koliko sistem pod ljudima bio loš, pod Galaktincima bi mogao biti samo mnogo gori. Ljudi su svakako oholi, ali bar se mnogi od njih osećaju krivi zbog te oholosti. Pokušavaju da je obuzdaju. Njihova užasna istorija naučila ih je da se čuvaju nad... naduv..."

"Naduvenosti."

"Jeste. Znaju da to može postati klopka, ako se ponašaju kao bogovi, pa poveruju da je to istina. No, Galaktinci su navikli na takav način uplitanja! Oni kao da se nikad ne dvoume. Naprosto su užasno uobraženi... mrzim ih."

Fiben se zamislio. Tokom poslenjih meseci mnogo je naučio, pa je shvatio da je Silvija verovatno preterala u opisu svog slučaja. Sada je zvučala gotovo kao major Pratakultorn. No, Fiben je znao da tek poneka galaktinska rasa može da se smatra ljubaznom i učtivom.

Ipak, ovo nije vreme za premeravnje gorčine.

Sada je razumeo njenu upornost da dobije dete koje će od samog početka imati makar zeleni karton. To je bilo jasno. Htela je da zadrži svoju sledeću bebu i da osigura sebi unuke.

Dok je sedeo pored Silvije, postao je neprijatno svestan njenog trenutnog stanja. Za razliku od ljudskih ženki, šime imaju razdoblje u kome mogu da se pare i to je veoma teško sakriti. To je jedan od razloga za socijalne i porodične razlike između dve srodne vrste.

Osećao se krivim što ga je njeno stanje uzбудilo. Sve je bilo zakriveno mekim, oštrim osećanjem i rešio je da ga ne pokvari bezosećajnošću. Želeo je da je nekako uteši, ali nije znao šta da joj ponudi.

Olizao je usne. "Ovaj, Silvija?"

Okrenula se prema njemu. "Molim, Fibene."

"Ovaj, stvarno se nadam da ćeš dobiti... mislim, nadam se da sam ostavio dovoljno..." Lice mu je gorelo.

Nasmešila se. "Doktorica So kaže da verovatno jesi. Uostalom, toga ima još na zalihama."

Fiben je odmahnuo glavom. "Hvala na poverenju, ali nije sigurno da ću se ponovo vratiti." Zagledao se prema zapadu.

Uzela ga je za ruku. "Pa, nisam toliko ponosna da odbijem dodatnu priliku kad mi se nudi. Rado ću prihvatiti još jedan prilog, ako si raspoložen."

Zatreptao je, osećajući da mu se puls ubrzava. "Ovaj, misliš sad, odmah?"

Klimnula je. "Pa kad inače?"

"Nadao sam se da ćeš to reći." Nasmešio se i pružio ruke prema njoj, ali ona ga je zaustavila jednim pokretom.

"Samo trenutak", rekla je. "Za kakvu me to curu smatraš? Možda imamo nestašicu sveća i šampanjca, ali očekivala bih bar malo predigre."

"Meni odgovara." Fiben se namestio tako da joj okrene leđa za biskanje. "Ti mene, pa ja tebe."

Silvija je opet odmahнула glavom. "Ne tu vrstu predigre, Fibene. Imala sam na umu nešto mnogo podsticajnije."

Posegnula je iza drveta i izvukla valjkasti predmet od rezbarenog drveta. Na jednom kraju je bila razapeta pažljivo zategnuta koža. Fiben se izbečio. "Bubanj?"

Njeni vešti prsti započeli su u brzom ritmu.

"Igraj", rekla je. "Molim te."

Fiben je uzdahnuo. Očito se nije šalila. Ma šta rekao Odbor za Uzdizanje, ova šima-manijak za plesom svakako je luda. Izgleda da on pada na takve tipove.

Ima stvari u kojima nikada nećemo ličiti na ljude, pomislio je dok je podizao granu i ispitivački je tresao. Bacio ju je i pokušao sa drugom. Već se osećao zažaren i pun energije.

Silvija je lupkala po bubnju. Počela je brzim, veselim ritmom od koga se Fibenu ubrzao dah. Sjaj u njenim očima kao da mu je zagrevao krv.

Tako treba da bude. Mi smo samo svoji, pomislio je.

Obema rukama stegao je granu i udario njome po nekom deblu. Lišće i grančice su se razleteli na sve strane. "Uuk..." rekao je.

Drugi udarac bio je jači, a kad ga je ritam poneo, i sledeći uzvik zvučao je istinskije.

Jutarnja magla je nestala. Nije bilo grmljavine. Namćorasti svemir nije im obezbedio ni jedan jedini oblak na nebu. Ipak, Fiben je znao da će ovaj put verovatno uspeti i bez munje.

78. GALAKTINCI

U Vojnom utvrđenju broj šesnaest, kaos na vrhu stao je da deluje i na one sa nižim činovima. Počele su svađe oko sledovanja i oko ponašanja običnih vojnika, čiji je prezir prema pomoćnom odobljju dostigao opasan nivo.

U vreme popodnevene molitve, mnogi vojnici Kandže stavili su tradicionalne trake u znak žaljenja za Izgubljenim Praocima i pridružili se kapelanu da bi jadikovali u tihom horu. Manje religiozna većina, koja je uglavnom s poštovanjem ćutala za vreme službe, sada se, izgleda, odlučila za kockanje i druge glasne delatnosti. Stražari su se vivkali i namerno bacali otpalo perje u povetarac, tako da prođe iznad vernika i zasmeta im.

Neskladni zvukovi čuli su se tokom rada, tokom jela, tokom vežbi.

Pukovnik jata zadužen za istočne logore baš je bio u inspekcijskom obilasku i lično je prisustvovao tom neskladu. Nije trošio vreme na neodlučnost. Smesta je naredio zbor celokupne posade logora broj šesnaest. Onda je doveo upravnika logora i kapelana da stanu pored njega na platformu i obratio se okupljenima.

"Nek ne kažu, šapuću, pronose,
da vojska Gubrua gubi viziju!
Jesmo li nahočad? Izgubljeni? Napušteni?
Ili smo članovi velikog klana!
Šta smo bili, da l' bićemo, da l' jesmo?
Ratnici, graditelji, ali najviše
dolični nastavljači tradicije!"

Pukovnik jata duže im je govorio - praćen u pesmi ubeđivanja glasovima komandanta i kapelana - sve dok, najzad, postićeni vojnici i osoblje nisu počeli da tiho guču u sve jačem horu saglasja.

Uložili su napor i vreme - mali združeni odred vojske, činovnika i sveštenika - i borili su se kao jedan da prevaziđu svoje sumnje.

Zakratko su uspeli da uobličie konsenzus.

79. GEJLET

...Grube verzije ovih tehnika postojale su čak i kod retkih i tragičnih slučajeva samoniklih vrsta. Iako primitivni, njihovi metodi uključivali su i obrede 'bitke za čast', a na taj način su agresivnost i ratovi držani pod izvesnim stepenom kontrole.

Uzmimo, na primer, najnoviji klan samoniklih - 'ljude' sa Sola III. Pre nego što ih je galaktinska kultura otkrila, njihova primitivna 'plemena' često su koristila taj obred radi kontrolisanja ciklusa povećanja nasilja, kakvo se normalno i može očekivati od vrste koja nije vođena. (Ta tradicija nesumnjivo potiče od zamagljenog sećanja na davno nestalu rasu njihovih pokrovitelja.)

U jednostavne, ali delotvorne metode koje su koristili ljudi pre Kontakta (vidi reference) spadaju načelo 'veća je čast onog ko prvi napadne' među 'američkim Indijancima', 'dvoboj časti' među 'srednjevekovnim Evropljanima' i 'pretnja višestrukim međusobnim uništenjem' kod 'kontinentalnih plemenskih država'.

Naravno, ovim tehnikama nedostajala je istančanost, tanana ravnoteža i homeostaza kakve odlikuju savremena pravila ponašanja određena pri Institutu za civilizovano ratovanje...

"Dovoljno. Vreme je za pauzu. Dosta mi je ovoga."

Gejlet je zažmirkala, nesposobna da fiksira pogled, jer ju je grubi glas izvukao iz čitalačkog transa. Bibliotečki ekran je to osetio i zamrznuo tekst pred njom.

Pogledala je levo i dole. Ispružen na sunđeru, njen novi 'partner' je odbacio data-ekran i zevnuo, istežući krupno, snažno telo. "Vreme je za piće", lenjo je rekao.

"Nisi prešao ni prvi pripremljeni pregled", rekla je Gejlet.

On se iskezio. "O, pa ne znam što bismo morali da učimo te gluposti. Itiji će biti prijatno iznenađeni ako se setimo da se naklonimo i izrecitujemo ime naše vrste. Oni, znaš, ne očekuju da neo-šimpanze budu geniji."

"Očigledno. Tvoja moć poimanja sigurno će ojačati taj utisak."

To ga je nateralo da se namršti, ali odmah se ponovo iskesio. "Ti, opet, stvarno daješ sve od sebe - Itiji sigurno misle da si jako ljupka."

Jedan-jedan, pomislila je Gejlet. Nije im trebalo dugo da nauče kako će najviše povrediti jedno drugo.

Možda je ovo samo još jedan test. Gledaju koliko moje strpljenje može da izdrži pre nego što otkačim.

Možda... ali ne i verovatno. Već više od nedelju dana nije videla Sizerena Doličnosti. Umesto toga, razgovarala je sa komisijom od tri pastelno obojena Gubrua - po jednim iz svake grupacije. Pri tome je plavičasti vojnik Kandže vodio glavnu reč.

Juče su svi pošli na mesto svetkovine radi 'probe'. Mada još nije odlučila hoće li učestvovati u samom događaju, Gejlet je shvatila da je možda već prekasno da se predomisli.

Brdo kraj obale bilo je oblikovano i udešeno tako da se više nisu videla ogromna energetska postrojenja. Terasaste padine elegantno su vodile naviše, jedna za drugom, narušene samo sitnim otpacima koje su naneli stalni jesenji vetrovi. Već sada su jarke zastave lepršale na jarbolima, označavajući stanice gde će predstavnici neošimpanza biti zamoljeni da deklamuju, odgovaraju na pitanja ili da se podvrgnu podrobnom ispitivanju.

Na tom mestu, tik pored Gubrua, Gvozden se sav pretvorio u oličenje uzornog đaka. Možda ga je i nešto više od želje da iskamči uslugu načinilo tako neobično prilježnim. Uostalom, ove činjenice se direktno odnose na njegove ambicije. To popodne briljirao je svojom brzom inteligencijom.

No sada, kad su ostali sami u prostranoj, novoj Biblioteci, ispoljile su se druge strane njegovog karaktera. "Pa šta?" rekao je, naginjući se preko njene stolice da bi joj razvratnički namignuo. "Da iziđemo malo napolje na vazduh? Mogli bismo da se zavučemo u one eukaliptuse i malo..."

"Ne danas", zasiktala je. "Može malo-sutra."

Gvozden se nasmejao. "Dočekaj onda svetkovinu, ako voliš javnost. Onda ćemo biti zajedno, mala, ti i ja, a gledaće nas svih Pet Galaksija." Iscerio se i izvio moćne ruke tako da su mu zglobovi zapucketali.

Gejlet je odvratila pogled i sklopila oči. Morala je da pripazi kako bi obuzdala drhtanje donje usne. Spasi me, poželela je uprkos svakoj nadi i zdravom razumu.

Bilo je nelogično uopšte razmišljati o tome. Uostalom, njen vitez na belom konju ipak je samo majmun, i to gotovo sigurno mrtav.

Ipak, i dalje ga je dozivala u sebi. Fibene, potreban si mi. Vрати se, Fibene.

80. ROBERT

Krv mu je kiptela.

Posle meseci koje je proveo u planinama, živeći kao njegovi preci, od dosetljivosti i znoja, dok mu se ogrubela koža privikavala na sunce i oštro grebanje lokalnog rastinja, Robert još nije shvatao promenu koja se odigrala u njemu - sve dok nije istrčao poslednjih nekoliko metara uske, kamenite staze i u deset dugih koraka prešao iz jednog sliva u drugi.

Vrh prevoja Ruanda... za dva sata sam se popeo hiljadu metara, a srce jedva da mi malo brže udara.

Nije osećao ozbiljnu potrebu za odmorom, ali ipak je usporio i počeo da hoda. Vidik je stvarno zaslužio kratko zadržavanje.

Stajao je na samoj kičmi planina Mulun. Iza njega, na severu, planine su se pružale ka istoku u sve širem pojasu, a na zapadu, prema moru, nastavljale su se na arhipelag okruglastih, visokih ostrva.

Trebalo mu je dan i po trčanja da stigne od pećina dovde, a sad je pred sobom video predeo preko koga je trebalo proći da bi stigao do odredišta.

A nisam čak ni siguran kako da nađem to što tražim! Ataklenina uputstva bila su neodređena koliko i njen pojam o mestu na koje ga šalje.

Pred njim su se pružale nove planine, oštro se spuštajući prema sivomrkoj stepi, ponegde zatamnjenoj maglom. Pre no što stigne do ravnice, čekaće ga još mnogo uspona i silazaka uskim stazama koje su osetile tek poneki korak i za vreme mira. Robert će verovatno biti prvi koji prolazi ovuda otkako je izbio rat.

Ipak, najteži deo bio je za njim. Nije obožavao trčanje nizbrdo, ali znao je kako da izbegne potrese - spuštajući stopala tako da izbegne povredu kolena. A dole će naći i vodu.

Protresao je kožnu čuturu i uzeo štedljiv gutljaj. Ostalo je svega nekoliko decilitara, ali znao je da će mu biti to dovoljno.

Zaklonio je oči od sunca i pogledao iza najbližih ljubičastih vrhova, ka visokim padinama na kojima će se večeras ulogoriti.

Tamo će biti potoka, ali bez bujne prašume kao na severnoj, vlažnijoj strani Muluna. A pre no što izbije u suhu savanu, moraće da se pobrine za hranu.

Ratnici Apača mogli su da pretrče od Taosa do Pacifika za nekoliko dana, a da putem ne jedu ništa osim šake prženog kukuruza.

On, naravno, nije bio ratnik Apača. Imao je kod sebe nekoliko grama vitaminskog koncentrata, ali rešio je da bude što lakši radi brzine. Sada je brzina bila važnija od krčanja u stomaku.

Skrenuo je u stranu na mestu gde je nedavno klizište prekinulo stazu. Onda je ubrzao tempo jer se staza spuštala u nizu oštih krivina.

Robert je te noći spavao u mahovinastom klancu tik iznad jednog žuboravog izvora, umotan u pokrivač od tanke svile. San mu je bio usporen i tih, baš onako kako je zamišljao da bi izgledao svemir ako bi se nekako izmakao stalnom brujanju mašina.

To je uglavnom bila posledica prazne empatske mreže. Posle meseci provedenih u živosti prašume, u snu je bio usamljen. U predelu praznom kao što je ovaj moglo se nadaleko kenirati - čak i sa njegovim neveštima sposobnostima.

Prvi put nije osećao, tamo na severozapadu, opor - metaforično gotovo metalni - nagoveštaj tuđinskih umova. Bio je zaklonjen od Gubrua, kao i od šimpanza i ljudi, uostalom. Usamljenost je bila neobično osećanje.

Neobičnost nije nestala u zoru. Napunio je čuturu na izvoru i dobro se napio da zavara glad. Onda se opet dao u trk.

Ova strmina bila je oštija i silazak njome teži, ali kilometri su brzo odmicali. Sunce je bilo tek na pola puta do zenita kad se oko njega otvorila visoka stepa. Sada je trčao preko zatalasanih brežuljaka - kilometri su ostajali za njim kao misli u koje se čovek ne udubi, nego ih brzo zaboravi. Robert je i u trku ispitivao okolinu. Uskoro je bio siguran da prostor sadrži neobične sklopove, negde tamo iza visoke trave... ili u njoj.

Kad bi keniranje imalo osećanje za prostor! Možda je baš ta njegova nepreciznost odvratila ljude da nikad ne razviju svoje grube

sposobnosti.

Umesto toga, usmerili smo se na druge stvari.

Postojala je društvena igra koju su često igrali i na Zemlji i među zainteresovanim Galaktincima. Sastojala se od pokušaja rekonstrukcije čuvenih 'izgubljenih pokrovitelja čovečanstva', polumitske rase zvezdanih putnika za koje se pretpostavljalo da su započeli Uzdizanje ljudskih bića nekih pedeset hiljada godina ranije, a onda su nestali u nepoznatom pravcu, ostavljajući posao 'samo napola završen'.

Naravno, bilo je drskih jeretika - čak i među Galaktincima - koji su tvrdili da su stare zemljanske teorije istinite, da je moguće da neka rasa Uzdigne samu sebe... da evoluirala do inteligencije potrebne za zvezdana putovanja i da izvuče samu sebe, za perčin, iz tame pravo u znanje i zrelost.

No, čak se i na Zemlji većinom smatralo da je ta teorija uvrnuta. Pokrovitelji uzdižu štice, koji kasnije dolaze na red da uzdižu nove pre-razumne. Tako je bilo još od davnih vremena Praotaca.

Vladala je potpuna nestašica dokaza. Ko god da su bili pokrivitelji Čoveka, pažljivo su sakrili svoje tragove, i to sa dobrim razlogom. Pokroviteljska rasa koja napusti štice u načelu je smatrana za odmetnika.

Ipak, igra pogađanja se nastavljala.

Neki pokroviteljski klanovi isključeni su jer nikada ne bi uzeli da odgajaju omnivornu vrstu. Drugi nisu mogli da žive na Zemlji čak ni tokom kratkih poseta - zbog gravitacije, atmosfere ili iz ko zna kog razloga.

Većina igrača slagala se sa tim da ne može biti u pitanju ni klan koji veruje u specijalizaciju. Bilo ih je koji su uzdizali svoje štice imajući na umu vrlo posebne svrhe. Institut za Uzdizanje zahtevao je da svaka nova razumna rasa bude u stanju da upravlja zvezdanim brodovima, da ima moć rasuđivanja i logike, kao i da bude sposobna da i sama jednog dana preuzme status pokrovitelja. Dalje od toga Institut jedva da je ograničavao niše u koje bi trebalo uklopiti nove štice vrste. Nekima je bilo suđeno da postanu vešte zanatlije, drugi su ispali filozofi ili moćni ratnici.

No, tajanstveni pokrovitelji čovečanstva očito su spadali u

pobornike opštijeg tipa - jer životinja po imenu čovek bila je vrlo prilagodljiva zverka.

Da, a uprkos čuvenoj prilagodljivosti Timbrima, bilo je nekih stvari koje nikad ne bi pale na pamet čak ni tim majstorima adaptacije.

Kao na primer ovo, pomislio je Robert.

Jato ptica razletelo se ka nebu u oblaku užurbanih krila kad je Robert protrčao preko mesta gde su se hranile. Sitna, plašljiva stvorenja osećala su tutanj njegovog dolaska i žurno su se sklanjale.

Krdo životinja, dugonogih i brzih kao male srne, žurno i lako se udaljilo. Slučajno su pobegle ka jugu, kuda je i on išao, pa je pošao za njima. Uskoro se približio mestu gde su se zaustavile da dalje pasu.

Opet su pobegle i ostavile širok prostor iza sebe, a onda opet stale da jedu.

Sunce se izdizalo. Nastupilo je doba dana kad sve životinje u ravnici, i lovci i lovljeni, pokušavaju da nađu zaklon od vrućine. Ako nije bilo drveća, kopali su uske jarke da dođu do hladnijih slojeva tla i ležali u bilo kakvoj senci da sačekaju jenjavanje vrelog sunca.

No, danas se jedno biće nije zaustavljalo. Stalno je dolazilo. Pseudo-srne su užasnuto gledale kako se Robert ponovo približava. Opet su se uzbudile i pobegle, ostavljajući ga za sobom. Sada su odmakle još dalje. Zaustavile su se na brežuljku, dahćući i piljeći u neverici.

Ono na dve noge i dalje je prilazilo!

Kroz krdo je prostrujao drhtaj nelagodnosti. Ovakva najava mogla je postati i ozbiljna.

I dalje dahćući, ponovo su se dale u beg.

Znoj je sijao kao ulje na Robertovoj maslinastoj koži. Blistao je na suncu, presijavajući se u kapljicama koje su se pokatkad otkidale u stalnom toptanju njegovog trka.

Znoj se ipak uglavnom širio, prekrivao mu kožu i sušio se na strujanju vazduha koje je on stvarao sopstvenim kretanjem. Suvi jugoistočni povetarac pomagao mu je da se pretvori u paru i tim procesom izvuče višak toplote. Održavao je stalan, ravnomeran tempo, ne pokušavajući da se takmiči sa sprintom srnolikih bića. Povremeno je hodao i uzimao štedljive gutljaje iz torbe za vodu, a

onda je nastavljao trk.

Nosio je luk okačen preko leđa. Ko zna zašto, nije ni pomislio da ga upotrebi. Trčao je i trčao pod podnevnim suncem. Besni psi i Englezi, pomislio je.

I Apači... i Bantui... i mnogi drugi...

Ljudi su se navikli da misle kako se baš po mozgu znatno razlikuju od ostalih pripadnika životinjskog carstva Zemlje. Činjenica je da su ih oružje, vatra i govor učinili gospodarima njihovog sveta daleko pre nego što su uopšte saznali za ekologiju ili za dužnost starijih vrsta da se staraju o onima koje su manje sposobne da razumevaju stvari. Tokom tih mračnih milenijuma, inteligentni ali neuki muškarci i žene koristili su vatru da poteraju čitava krda mamuta, pra-lenjivaca i mnogih drugih vrsta u provalije - ubijali su stotine radi mesa koje su uzeli sa dve. Ubijali su milione ptica da bi njihovim perjem ukrasili svoje dame. Posekli su šume da bi gajili opijum.

Da, inteligencija u rukama neuke dece opasno je oružje. No, Robert je znao za tajnu.

Zapravo, uopšte nam nije bio potreban toliki mozak da bismo vladali našim svetom.

Ponovo je prišao krdu; iako ga je mučila glad, divio se lepoti ovih bića. Sigurno su sa svakim novim pokolenjem dobijali na visini. Već sad su bili mnogo krupniji od svojih predaka iz vremena kad su Bururali pobili sve velike preživare koji su naseljavali ovu ravnicu. Jednog dana možda će ispuniti neke upražnjene niše. Već sad su bili mnogo brži od čoveka.

Brzina je jedno, ali izdržljivost je nešto sasvim drugo. Kad su ponovo krenuli da beže od njega, Robert je primetio da članovi krda počinju da deluju upaničeno. Pseudo-srne imale su penu oko usta. Isplazile su jezike, a grudni koš im se sve brže širio.

Sunce je počelo da se spušta. Znoj se sakupljao i pokrivao ga u tankom sloju. Postepeno je isparavao i osvežavao ga. Robert je držao tempo.

Oruđe, vatra i govor dali su nam prednost. Dali su nam mogućnost da zasnujemo kulturu. Ali jesmo li imali samo to?

U mreži finih sinusa između očiju počela je pesma, nežno

zapluskivanje tečnosti koja mu je štitila mozak od naglih ubrzanja pri svakom novom koraku. Pulsiranje srca nosilo ga je kao stalan bas ritam. Titive na nogama osećao je kao zategnuta gudala... kao violinske žice.

Sada je mogao da ih nanjuši, jer je glad podstakla atavističko uzbuđenje. Stopio se sa plenom na koji se namerio. Robert je nekako znao da nikad ranije nije osetio toliko ispunjenje. Bio je živ.

Jedva je primetio kad je počeo da prestiže srne koje su popadale na zemlju. Majke i mladunčad treptali su u glupom čuđenju što prolazi ni ne pogledavši ih. Robert je našao metu i ispreo je jednostavan glif kojim je govorio ostalima da se smire, da se sklone u stranu, a on je dalje gonio krupnog mužjaka na čelu krda.

Ti si onaj pravi, pomislio je. Ti si dobro živeo i preneo dalje svoje gene. Svojoj vrsti više nisi potreban toliko kao meni.

Možda su njegovi preci stvarno koristili empatsko čulo više od savremenih ljudi. Sada je video da to stvarno dejstvuje. Mogao je da kenira rastući užas mužjaka kad su njegovi pratioci, jedan po jedan, počeli da zaostaju. Mužjak je izvukao poslednje atome snage i izmakao daleko napred. No, onda je morao da se odmori, bedno dahćući kako bi se ohladio, a bokovi su mu se dizali i spuštali dok je posmatrao Roberta kako se približava.

Zapanjen, krenuo je da beži dalje.

Sada su ostali samo njih dvojica.

Gimelaj je pržio. Robert je bio uporan.

Nešto kasnije, u trku je prineo levu ruku pojasu i popustio kaniju noža. Čak i to oružje izabrao je sa dosta oklevanja. Ono što ga je odvratilo od upotrebe golih ruku bila je empatija prema plenu i osećanje milosrđa.

Nekoliko sati kasnije, kada mu stomak više nije bolno krčao, Robert je osetio prve nagoveštaje niti vodilje. Išao je ka jugozapadu, jer Ataklena se nadala da će u tom pravcu naći svoju metu. Kako je dan odmicao, Robert je zaklanjao oči od bleštanja popodnevnog sunca. Onda ih je zatvorio i posegnuo ostalim čulima.

Da, nešto je bilo dovoljno blizu da bi ga kenirao. U metaforičkom smislu, moglo se reći da miriše poznato.

Pošao je da trči dalje, prateći tragove koji su se pojavljivali i nestajali, ponekad smireni i razumni, a ponekad divlji kao srndać koji je nedavno podelio svoj život sa Robertom.

Kad su tragovi postali vrlo jasni, Robert je zastao pored prostrane guštare ružnog, trnovitog žbunja. Uskoro će sunce zaći, a onda neće moći da po tom gustišu dalje lovi ono što odašilje vibracije. Uostalom, nije hteo da 'ulovi' to biće. Hteo je da razgovara sa njim.

Bio je siguran da ono sada zna za njega. Zaustavio se. Ponovo je zatvorio oči i ispreo jednostavan glif. Glif je zaigrao ulevo, pa udesno, a onda nestao u rastinju. Začulo se šuškanje.

Robert je otvorio oči. "Dobro", tiho je rekao. "Molim te da sada iziđeš. Treba da razgovaramo."

Nastupio je trenutak oklevanja, a onda se izgegao dugoruk šimpanza, dlakaviji od većine, sa gustim obrvama i širokom vilicom. Bio je prljav i potpuno nag.

Po krznu je nosio mrlje za koje je Robert bio siguran da potiču od zgrušane krvi, i to ne od čimovih sitnih ogrebotina. Pa, mi smo ipak rođaci. Biljojedi u stepi ne žive dugo.

Kad je osetio da čupavi šimpanza izbegava pogled u oči, Robert nije navaljivao. "Zdravo, Džo-Džo", rekao je tiho i sa iskrenom nežnošću. "Došao sam izdaleka da donesem poruku za tvog gazdu."

81. ATAKLENA

Kavez je bio načinjen od debelih letava povezanih žicom. Visio je sa grane drveta u zaklonjenoj dolini, niz vetar od podnožja nemirnog vulkana. Užad koja su ga držala ipak su povremeno podrhtavala pod naletima vetra, pa se i kavez ljuljao.

Njegov stanovnik - nag, neobrijan i naizgled vrlo samonikao - piljio je naniže u Ataklenu sa izrazom lica koji bi je spržio čak i bez prezira koji je zračio. Atakleni se činilo kao da je mala močvara zasićena zatvorenikovom mržnjom. Rešila je da poseta traje što kraće.

"Verovatno vas zanima. Trijumvirat Gubrua proglasio je protokolarno primirje po Pravilima ratovanja", rekla je majoru Pratakultornu. "Svetkovinsko mesto je sada sveto. Nijedna oružana sila na Gartu ne sme da deluje do daljnjeg, osim u samoodbrani."

Pratakultorn je pljunuo kroz rešetke. "Pa šta? Da smo napali po mom planu, sve bi bilo gotovo pre ovoga."

"Nisam sigurna. Čak i najbolji planovi retko se izvedu bez greške. Da smo morali da otkazemo misiju u poslednji čas, uzalud bismo otkrili sve tajne koje smo dosad tako pažljivo čuvali."

"To ti misliš", zarežao je Pratakultorn.

Ataklena je odmahнула glavom. "To nije jedini, čak nije ni najvažniji razlog." Već se umorila od uzaludnog objašnjavanja pojedinosti galaktinske sitničavosti ovom mornaričkom oficiru, ali smatrala je da mora pokušati još ovaj put. "Već sam vam rekla, majore. Poznato je da se u ratovima često ponavljaju ciklusi koje vi, ljudi, ponekad nazivate... 'tante za bupe': jedna strana kažnjava drugu za poslednji napad, a onda je red na drugu stranu da se osveti. Ako se to ne ograniči, može trajati u beskonačnost! Još od vremena Praotaca razvijaju se pravila koja pomažu sprečavanje prekomernog rasta takvih odnosa."

Pratakultorn je opsovao. "Prokletstvo, pa priznala si da bi naš napad bio legalan da je izveden na vreme!"

Klimnula je. "Možda bi bio legalan, ali isto tako bi dobro poslužio neprijatelju. Jer to bi bila poslednja akcija pre primirja!"

"Kakve to ima veze?"

Strpljivo je pokušavala da objasni. "Gubruj su objavili primirje dok su bili u nadmoćnom položaju, majore. To se smatra časnim. Moglo bi se reći da su 'dobili bodove' zbog toga. No, dobili bi višestruko više da su to učinili neposredno posle štete. Ako pokažu umerenost time što se ne svete, Gubruj izvode čin samosavladavanja, što im dodatno ide u prilog..."

"Ha!" Pratakultorn se glasno nasmejao. "To bi im mnogo koristilo kad je svetkovinsko mesto razoreno!"

Ataklena je sagla glavu. Stvarno nije imala vremena za ovo. Ako se predugo zadrži, poručnik Mekju će možda posumnjati da ovde kriju njenog nestalog komandanta. Mornarica je već upala u nekoliko mogućih skrovišta.

"Možda bi se sve završilo primoravanjem Zemlje da finansira izgradnju novog postrojenja", rekla je.

Pratakultorn je piljio u nju. "Ali - ali mi smo u ratu!"

Klimnula je, jer ga je pogrešno razumela. "Tačno. Ne može se ratovati bez pravila i bez snažnih neutralnih snaga koje će ih sprovesti. Inače bismo se našli u varvarstvu."

Čovek ju je samo kiselo pogledao.

"Osim toga, uništavanje svetkovinskog mesta značilo bi da ljudi ne žele da njihovi štićenici budu testirani i procenjivani radi unapređenja! No, sada i Gubruj moraju da plate cenu za ovo primirje. Vaš klan dobio je izvestan status čim se složio sa primirjem, bez osвете. Ta pojedinost doličnosti možda će biti presudna u narednim danima."

Pratakultorn se nasmešio. Za trenutak kao da se usredsredio, kao da mu je nit njene logike bila na dohvat. Osećala je svetlucanje njegove pažnje dok je pokušavao... a onda je sve izbledelo. Major se iskezio i opet pljunuo. "Gomila gluposti. Pokaži mi mrtve ptice. Taj jezik bih razumeo. Nagomilaj ih sve do ovog kaveza, gospođice ambadorska kćeri, pa ću te možda, samo možda, ostaviti u životu kad se konačno izvučem odavde."

Ataklena se stresla. Znala je koliko je uzaludno držati ovakvog čoveka zarobljenog. Trebalo bi da ga drogiraju. Trebalo bi da ga ubiju. No, nije mogla da natera sebe ni na jedno od toga. Nije mogla

ni da dalje usložnjava položaj šimpanza uvlačeći ih u te zločine radi svoje zavere.

"Do viđenja, majore", rekla je i okrenula se da pođe.

Nije vikao za njom. Zapravo, oskudnost pretnji koje joj je uputio činila ih je još zlokobnijim i verovatnijim.

Pošla je skrivenom stazom koja je od tajne močvare vodila preko boka planine, pored toplih izvora koji su nesigurno šišтали i pušili se. Na prevoju grebena Ataklena je morala da privuče treplje kako bi ih zaštitila od oštećenja na jesenjem vetru. Na nebu je bio tek poneki oblak, ali vazduh je bio zamagljen od prašine pristigle iz dalekih pustinja.

Primetila je da na obližnjoj grani visi padobrančić sa sporangijom, donet dotle sa nekog polja pločastog bršljana. Jesenje širenje bilo je u punom jeku. Na sreću, počelo je pre više od dva dana, pre nego što su Gubruj objavili svoje primirje. Ta činjenica zaista bi mogla da ispadne veoma važna.

Celog dana čudno se osećala, čudnije nego ikada od one noćne more posle koje se popela u planinu da se suoči sa nasledem svojih roditelja.

Možda Gubruj ponovo zagrevaju svoju hipersvemirsku skretnicu.

Kasnije je shvatila da su se njeni snovi te sudbonosne noći poklopili sa okupatorovim prvim isprobavanjem ogromnog, novog postrojenja. Njihovi opiti odašiljali su u svim pravcima talase neusmerene verovatnoće, pa su psihički osetljivije osobe imale neobične mešavine samrtnog straha i neobuzdane veselosti.

Takva greška nije ličila na obično vrlo pedantne Gubrue i verovatno je bila i potvrda izveštaja Fibena Boldžera o ozbiljnim problemima unutar neprijateljskog vođstva.

Je li se zato te večeri tutsunukan tako iznenada i divlje sručio na nju? Je li sva ta neobuzdana energija odgovorna za užasnu snagu njenog sustru-tun kontakta sa Utakaltingom?

Da li se tim i kasnijim isprobavanjem ogromnih mašina može objasniti to što se gorile u poslednje vreme tako čudno ponašaju?

Sve što je Ataklena sigurno znala bilo je da se oseća nervozno i uplašeno. Uskoro, pomislila je. Vrlo ćemo skoro stići do vrhunca.

Sišla je na pola puta do šatora kad se iz šume pojavilo dvoje

zadihanih neo-šimpanza, žureći uzbrdo ka njoj. "Gos'ce... gos'ce..." dahtao je jedan od njih. Drugi je držao tempo uz njega, glasno se boreći za dah.

Prvi utisak o njihovoj panici podstakao je brzu navalu hormona, koja se smirila tek kad je ispitala njihov strah i kenirala da ne potiče od neprijateljskog napada. Nešto drugo ih je napola izbezumilo od straha.

"Gos'ce At-Ataklena", dahtao je prvi čim. "Dođite, dođite brzo!"

"Šta je bilo, Petri? Šta se desilo?"

Petri je progutao knedlu. "Gorile. Ne možemo više da ih kontrolišemo!"

Tako znači, pomisila je. Već više od nedelju dana, duboka, atonalna muzika gorila izbezumljivala je šimpanze koji su ih čuvali. "Šta sad rade?"

"Odlaze!" bolno je zakukao drugi glasnik.

Ataklena je zatreptala. "Šta si rekao?"

Petrijeve smeđe oči bile su potpuno pometene. "Odlaze. Lepo su ustali i pošli! Krenuli su ka Dolini Sind i izgleda nema načina da ih zaustavimo!"

82. UTAKALTING

U poslednje vreme sve su sporije napredovali prema planinama. Kault je provodio sve više i više vremena baveći se svojim improvizovanim instrumentima... i svađajući se sa timbrimskim saputnikom.

Kako se stvari brzo menjaju, pomislio je Utakalting. Dugo i teško je radio da dovede Kaulta do ovakvog vrhunca sumnje i uzbuđenja. Sada je sa žaljenjem razmišljao o njihovom ranijem mirnom druženju - o dugim, dokonim danima zajedničkog izgnanstva, tračanja i prepričavanja uspomena - iako su mu svojevremeno bili vrlo naporni.

Naravno, tada je Utakalting bio celovit, bio je u stanju da gleda na svet timbrimskim očima i kroz meki veo fantastične zamisli.

A sad? Utakalting je znao da ga drugi pripadnici njegove rase smatraju ozbiljnim i dosadnim. Sada bi sigurno mislili da je obogaljen. Možda čak i da bi bilo bolje da umre.

Suviše je uzeto od mene, razmišljao je dok je Kault u uglu zaklona mumlao nešto za svoj groš. Napolju je jak vetar duvao kroz stepsku travu. Mesečina je ocrtavala dugačke planinske prevoje koji su ličili na trome morske talase, zamrznute usred besne oluje.

Je li stvarno morala toliko da mi otme, pitao se, mada, u stvari, nije imao snage za dublja osećanja ili razmišljanja.

Ataklena svakako nije znala šta, zapravo, čini - te noći kada je osetila potrebu i odlučila da se pozove na reč koju su joj dali roditelji. Niko ne uči kako da koristi sustru-tun. Postupak je toliko drastičan i toliko se retko koristi da ga ni nauka nije valjano opisala. Osim toga, po prirodi stvari, sustru-tun se mogao izvesti samo jednom u životu.

Sada, kad je ponovo razmišljao o tome, Utakalting se setio nečega što u prvi mah nije primetio.

Te večeri vladala je velika napetost. Već satima pre toga osećao je uznemirujuće talase energije, kao da sablasni poluglifovi ogromne snage pulsiraju negde iza planina. Možda se time može objasniti onolika snaga u pozivu njegove kćeri. Koristila je neki spoljašnji izvor!

A setio se i još nečega. U sustru-tun oluji koju je otpočela

Ataklena, nije ona uzela sve što se otkinulo od Utakaltinga!

Čudno kako sve dosad nije na to pomislio, ali sada kao da se sećao kako su neki delovi njegove suštine proleteli pored nje. Nije mogao da zamisli za šta su se posle vezali. Možda za izvor onih energija koje je ranije osetio. Možda...

Bio je preumoran da bi smišljao suvisle teorije. Ko zna, možda su ih prisvojili Gartlinzi. Šala je bila slabaška. Nije zasluživala ni najbleđi osmeh. Pa ipak, sama ironija je ohrabrivala. Pokazivala je da Utakalting nije izgubio baš sve.

"Sada sam potpuno siguran, Utakaltinže". Kaultov glas bio je potpuno tih i miran kad se ovaj okrenuo da pogleda Utakaltinga. Spustio je instrument koji je sklopio od delova što ih je spasao iz srušenog broda.

"U šta ste sigurni, kolega?"

"Siguran sam da se naše različite sumnje usmeravaju na jednu verovatnu pretpostavku! Pogledajte ovo. Podaci koje ste mi pokazali - vaša privatna arhiva o tim 'Gartlinzima'- omogućili su mi da podešavam ovaj detektor sve dok nisam postao siguran da sam našao rezonancu koja mi je bila potrebna."

"Jeste li?" Utakalting nije znao šta da učini. Nikada nije ni pomislio da će Tenanac naći stvarni dokaz postojanja mitskih bića.

"Znam šta vas brine, prijatelju." Kault je podigao ogromnu ruku pokrivenu kožnim pločama. "Bojite se da će moji opiti privući pažnju Gubrua. Budite mirni. Koristim vrlo uzak snop i usmeravam zrak tako da se odbija od najbližeg meseca. Ne verujem da će uopšte moći da lokalizuju izvor moje bedne sondice."

"Ali..." Utakalting je zatresao glavom. "Šta ste, zapravo, tražili?"

Kault je ispupčio otvore za disanje. "Određeni tip moždane rezonance. To je sasvim tehnička stvar", objasnio je. "To je u vezi sa nečim što sam pročitao u vašim trakama o Gartlinzima. Ono malo podataka koje ste imali ukazuje na to da dotična pre-razumna bića imaju mozak koji se ne razlikuje mnogo od zemljanskog, ili čak timbrinskog."

Utakalting se iznenadio što je Kault koristio njegove lažne podatke sa toliko brzine i oduševljenja. Onaj stari Utakalting bi bio oduševljen. "Pa?"

"Pa... pokušaću da objasnim na jednom primeru. Da počnemo od ljudi..."

Molim vas, ubacio je Utakalting, više iz navike nego iz radoznalosti.

"...Zemljani predstavljaju jedan od mnogih puteva kojima se može stići i do inteligencije. Njihov put značio je korišćenje dva mozga koji su kasnije postali jedan."

Utakalting je zatreptao. Mozak mu je strašno sporo radio. "Vi... mislite na činjenicu da njihov mozak ima dve delimično nezavisne polulopte?"

"Aha. Te polovine jesu slične i u nekim pogledima suviše, ali u nekim slučajevima one dele posao. Podela je čak mnogo izraženija kod njihovih štíćenika, neo-delfina.

Pre dolaska Gubrua proučavao sam podatke o neo-šimpanzama, koji su u mnogo čemu slični svojim pokroviteljima. Jedna od stvari koje su ljudi morali da urade, gotovo na početku njihovog Uzdizanja, bilo je pronalaženje načina da se ujedine funkcije dve polovine mozga pre-razumnih šimpanza u jednu svesnu celinu. Dok to nije učinjeno, neo-šimpanze su patile od stanja nazvanog 'bikameralnost'..."

Kault je mleo dalje, postepeno prelazeći na jezik prepun tehničkih izraza, i Utakalting je na kraju izgubio nit priče. Tajne moždanih funkcija kao da su ispunile prostor u zaklonu, nalik na gust dim. Utakalting je gotovo došao u iskušenje da isprede glif u znak dubokog dosađivanja, ali nije imao snage ni da pomeri treplje.

"...pa rezonanca, izgleda, ukazuje na to da u dometu mog instrumenta zaista postoje bikameralne svesti!"

Ah, da, pomislio je Utakalting. Još u Port Heleniji, u vreme kad je još bio dosetljivi stvaralac složenih planova, posumnjao je da bi Kault mogao ispasti ovako dovitljiv. To je bio jedan od razloga što je za saradnika odabrao atavističnog šimpanzu. Kault je verovatno uhvatio tragove sirotog Džo-Džoa, čiji je zaostali mozak u mnogo čemu ličio na primitivne, neuzdignute šimpanze od pre nekoliko stoleća. Kod Džo-Džoa sigurno je ostalo nešto od tih 'bikameralnih' osobina o kojima je govorio Kault.

Tenanac je konačno stigao do zaključka. "Zato sam duboko

uveren, na osnovu vaših i mojih podataka, da više nema vremena za gubljenje. Moramo se nekako probiti do postrojenja za odašiljanje međuzvezdanih poruka!"

"Kako mislite da to izvedete?" upitao je Utakalting sa blagom radoznalošću.

Kaultovi prorezi za disanje pulsirali su od očitog, retkog uzbuđenja. "Možda se možemo ušunjati ili provaliti ili izboriti ulaz u Planetni ogranak Biblioteke, tražiti azil i zatim se pozvati na svaki prioritet koji postoji pod pedeset sunaca Tenana. Možda postoji i drugi način. Makar to značilo i ukrasti zvezdani brod Gubrua. Moramo nekako poslati poruku mom klanu!"

Je li ovo isto ono biće koje je toliko nastojalo da pobegne iz Port Helenije pre dolaska okupatora? Kault se, izgleda, promenio spolja isto koliko i Utakalting iznutra. Tenančevo oduševljenje bilo je kao vreli plamen, a Utakalting je morao da pažljivo raspiruje svoje.

"Želite da pre Gubrua podnesete zahtev za pre-razumne?" upitao je.

"Pa zašto ne bih? Dao bih život da ih spasem od tako užasnih pokrovitelja! Izgleda da treba da žurimo. Ako je istina ono što smo uhvatili na prijemniku, izaslanici Instituta već su na putu ka Gartu. Verujem da Gubruai planiraju nešto veliko. Možda su došli do istog otkrića. Moramo delovati brzo, inače će biti prekasno!"

Utakalting je klimnuo. "Još samo jedno pitanje, poštovani kolega." Zastao je. "Zašto bih vam ja pomogao?"

Kault je dahnuo kao probušeni balon, a kresta mu se naglo spustila. Pogledao je Utakaltinga sa više osećanja nego što je ijedan Timbrim ikada video na natmurenom tenanskom licu.

"To bi veoma koristilo pre-razumnima", zašištao je. "Imali bi daleko sretniju sudbinu."

"Možda. O tome bi se moglo raspravljati. Zato, znači? Apelujete samo na moj altruizam?"

"Eeeeh. Hmm." Kault je spolja izgledao uvređen što to nije bilo dovoljno. Pa ipak, zar se stvarno iznenadio? On je diplomata, na kraju krajeva, i zna da se najbolje i najčvršće pogodbe zasnivaju na ličnim interesima. "Bilo bi... mojoj političkoj partiji bi veoma koristilo da ja donesem takvo blago. Verovatno bismo dobili vladu", rekao je.

"Malo poboljšanje nečeg nepodnošljivog nije dovoljno velika stvar za toliko uzbuđenje." Utakalting je odmahnuo glavom. "Još mi niste objasnili zašto ne bih podneo zahtev u ime mog klana. Istraživao sam ove glasine pre vas. Mi, Timbrimi, bili bismo sjajni pokrovitelji tim bićima."

"Vi! Vi... K-g mimfer-rengi?" Izraz je označavao nešto otprilike slično 'maloletnim delikventima'. To je gotovo navelo Utakaltinga da se opet nasmeši. Kault se nervozno promeškoltio. Učinio je vidljivi napor da povрати diplomatsko držanje.

"Vi, Timbrimi, nemate snagu, nemate moć da podržite takav zahtev", promrmljao je.

Konačno, pomislio je Utakalting. Istina.

U ovakvim vremenima, pod ovako nejasnim okolnostima, potrebno je mnogo više od prvenstva zahteva da bi se dobilo pravo na usvojenje pre-razumne rase. Institut za Uzdizanje zvanično će razmatrati mnoge druge činioce. Ljudi su imali izreku koja se odlično uklapala u to. "Ko ima, daće mu se." Ovde je to sigurno bilo tačno.

"Znači, vraćamo se na pitanje boj jedan", nastavio je Utakalting. "Ako ni Timbrimi ni Zemljani ne mogu da dobiju Gartlinge, zašto bismo pomogli vama da ih vi osvojite?"

Kault se zanjihao levo, pa desno - kao da pokušava da siđe sa vrelog sedišta. Bio je upadljivo nesrećan i isto toliko očajan. Konačno mu je izletelo. "Mogu gotovo sigurno da vam jemčim prestanak svih neprijateljstava mog klana prema vašem."

"Nije dovoljno", brzo je odvratio Utakalting.

"Pa šta još možete da tražite od mene?" prasnuo je Kault.

"Istinsko savezništvo. Obećanje tenanske pomoći protiv onih koji sada opkoljavaju Timbrim.

"Ali..."

"Sa čvrstim jemstvima. Unapred. Važećim bez obzira na to da li ti vaši pre-razumni stvarno postoje ili ne."

Kault je zamucuo. "Ne mislite valjda..."

"Mislim, mislim. Zašto bih ja verovao u te 'Gartlinge'? Za mene je to bilo samo zanimljivo govorkanje. Nikad vam nisam rekao da verujem u njih. A vi sad hoćete da rizikujem život za vašu međuzvezdanu poruku! Zašto bih to radio bez koristi po moj narod?"

"Ovo... ovo je nečuveno!"

"Svejedno, to je moja cena. Uzmite ili ostavite."

Utakalting je za trenutak uzbuđeno poverovao da će prisustvovati nečem neočekivanom. Izgledalo je da će Kault izgubiti kontrolu... da će stvarno postati nasilan. Pri pogledu na njegove ogromne pesnice koje su se brzo stezale i opuštale, Utakalting je osetio da mu se u krvi bude enzimi promene. Talas straha učinio ga je življim nego ijednom u proteklih nekoliko dana.

"Biće... biće onako kako zahtevate", konačno je zarežao Kault.

"Dobro." Utakalting je uzdahnuo sa olakšanjem i privukao svoj data-ekran. "Hajde da sada razradimo pojedinosti ugovora."

Bilo im je potrebno više od sata da sve pravilno formulišu. Kada su završili i kada su se obojica potpisali na svakom primerku, Utakalting je dao Kaultu jednu kapsulu sa snimkom, a sebi je zadržao drugu.

Neverovatno, pomislio je u tom trenutku. Pravio je planove i sheme da nekako približi ovaj dan. Ovo je bila druga polovina njegove veličanstvene smicalice, koja je konačno bila potpuna. Bilo je divno prevariti Gubru, ali ovo je bilo naprosto neverovatno.

Pa ipak, Utakalting je ustanovio da oseća pre bezvoljnost nego likovanje. Nije se radovao predstojećem usponu, jurnjavi po strmim liticama Muluna, kao ni onome što je sledilo posle toga: očajničkom pokušaju koji će se, nesumnjivo, završiti njihovom zajedničkom pogibijom.

"Vi, Utakaltinže, svakako znate da moj narod neće održati ovu pogodbu ako se ispostavi da sam ja pogrešio. Ako ipak ne postoje Gartlinzi, Tenanci će me odbiti. Platiće diplomatsku cenu da otkupe taj ugovor, a ja ću biti upropašćen."

Utakalting nije gledao Kaulta. Ovo je bio još jedan razlog što se tako loše osećao. Veliki šaljivdžija ne bi smeo da se oseća krivim, pomislio je. Možda sam suviše dugo živeo sa ljudima.

Tišina se odužila, jer je svako od njih utonuo u svoje misli.

Kault će svakako biti upropašćen. Tenanci sigurno neće biti uvučeni u savezništvo, pa čak ni u mir sa antantom Zemlja-Timbrim. Jedino što se Utakalting nadao da će postići bila je zbrka u neprijateljskim redovima. Ako Kault nekim čudom uspe da pošalje

svoju poruku i time stvarno dovuče tenansku armadu u ovaj zabačeni sistem, onda će dva najveća neprijatelja Timbrima biti upletena u bitku koja će ih oslabiti... u bitku oko ničega. Oko nepostojeće vrste. Oko duhova bića koja su pobijena pre pedeset hiljada godina.

Kakva divna šala! Trebalo bi da sam srećan. Da sam uzbuđen.

S tugom je shvatio da ne može okriviti čak ni sustru-tun za ovu nemogućnost da uživa. Ataklena nije kriva što se za njega zakačilo to osećanje... osećanje da je upravo izdao prijatelja.

No, dobro, pokušao je da se uteši. Ionako je sve to malo verovatno. Da bi Kault stigao do postrojenja kakva su mu neophodna, trebaće nam bar još sedam čuda, sve jedno veće od drugog.

Izgledalo mu je vrlo prikladno što će verovatno u tom pokušaju obojica nepotrebno umreti.

Uprkos tuzi, Utakalting je našao snage da malo podigne treplje. Ispreo je jednostavan glif žaljenja dok je podizao lice da bi pogledao Kaulta.

Nešto vrlo neobično desilo se baš kad je zaustio da progovori. Utakalting je osetio prisustvo kako promiče kroz noć. Trgao se, ali sve je skoro istog časa prestalo.

Da li mi se pričinilo? Jesam li poludeo?

Opet se vratilo! Iznenadeno je dahnuo, kenirajući ono što je kružilo oko šatora u sve tešnjoj spirali, na kraju se dotičući njegovog povučenog oreola. Podigao je pogled, pokušavajući da vidi nešto što se vrtelo tik izvan njihovog zaklona.

Šta to radim? Pokušavam da vidim glif?

Zažmurio je i sačekao da se ne-stvar približi. Onda je otvorio keniranje.

"Puur-itrumbul!" povikao je.

Kault se naglo okrenuo. "Šta je bilo, prijatelju? Šta..."

Utakalting je ustao i izišao u hladnu noć kao da ga nešto vuče.

Povetarac mu je donosio mirise do nozdrva dok je njuškao, koristeći sva čula za traganje po beskrajnoj tami. "Gde si?" Doživao je. "Ko je to?"

Dve prilike stupile su pod bledu mesečevu svetlost. Znači, tačno

je, pomislio je Utakalting. Zaista ga je čovek potražio empatskom porukom, toliko veštom da je mogla poticati i od mladog Timbrima.

I to nije bio kraj iznenađenjima. Zažmirkao je, gledajući visokog, bradatog ratnika bronzane kože - koji je izgledao baš kao junak onih zemljanskih varvarskih epova od pre Kontakta - i ponovo je iznenađeno uzviknuo kad je iznenada prepoznao Roberta Onigla, razmaženog sina Planetnog Koordinatora!

Robert se zaustavio nekoliko metara dalje i naklonio se. "Dobro večer, gospodine."

Malo iza Roberta, stajao je neo-šimpanza, Džo-Džo, i nervozno kršio ruke. Ovo sigurno nije spadalo u početni plan. Nije smeo da pogleda Utakaltinga u oči.

"Vljodin'f? Idates!" uzviknuo je Kault na galaktinskom šestom. "Utakaltinge, šta čovek radi ovde?"

Robert se ponovo naklonio. Pažljivo izgovarajući, zvanično je pozdravio obojicu, uključivši i puna imena vrste. Onda je prešao na galaktinski sedmi.

"Došao sam izdaleka, poštovane ekscelencije, da bih vas pozvao na zabavu."

83. FIBEN

"Mir, de Brahe. Miran budi!"

Inače pitoma, životinja se sada propinjala i ritala. Fiben nikada nije bio neki jahač, pa je morao da brzo sjaše i zgrabi uzde.

"Eto, vidiš. Smiri se", šaputao je. "To je samo još jedan transporter. Viđamo ih celog dana. Uskoro će otići."

Kao što je obećao, pištavo zavijanje oslabilo je kad je letelica brzo prošla iznad njih i nestala iza obližnjeg drveća. Išla je prema Port Heleniji.

Mnogo šta se promenilo otkako je Fiben prvi put prošao ovuda, nekoliko nedelja posle invazije. Onda je išao osunčanim, prometnim auto-putem, okružen prolećnim zelenilom. Sada je osećao ledeni vetar na leđima dok je prolazio kroz dolinu koja je pokazivala predznake oštre zime. Polovina drveća već je izgubila lišće, koje je sada ležalo po livadama i stazama. Voćnjaci su bili obrani, a okolni putevi gotovo bez saobraćaja.

Zapravo, bez kopnenog saobraćaja. Nebom su gotovo stalno zujali transporteri. Gravitacioni motori dražili su mu nervni sistem pri svakom prolasku Gubru mašina. Prvih nekoliko puta Fiben se nije ježio samo od pulsirajućih polja. Očekivao je da će ga primetiti, zaustaviti, možda i ubiti na mestu.

No, Galaktinci su ga potpuno zanemarili, pošto očitno nisu marili da razlikuju jednog usamljenog neo-šimpanzu od ostalih koji su bili poslani da pomažu pri žetvi ili od stručnjaka koji su polako popunjavali nekoliko stanica za ekološki oporavak.

Fiben je razgovarao sa nekoliko ekologa, jer ih je uglavnom poznavao od ranije. Rekli su mu da su dali reč u zamenu za slobodu i kakvo-takvo finansiranje nastavka posla. Zapravo se malo šta moglo učiniti, jer dolazila je zima, ali bar je program ponovo postojao, a Gubru su ih ostavljali da rade na miru.

Okupatori su zaista bili zauzeti na drugoj strani. Istinsko središte delatnosti Galaktinaca bilo je dalje na jugozapadu, blizu svemirske luke.

I svetkovinskog brda, setio se Fiben. Zapravo, nije znao šta će

učiniti ako nekim čudom uspe da prođe kroz grad. Šta bi bilo da jednostavno uđe u ofucanu kuću koja mu je nekad bila zatvor? Bi li ga Sizeren Doličnosti primio nazad?

A Gejlet?

Hoće li ona uopšte biti tamo?

Prošao je kraj nekoliko šimpanza, umotanih u kabanice, koji su ovlaš prebirali strnjiku na tek požnjevenoj njivi. Nisu ga pozdravili, a on to nije ni očekivao. Pabirčenje je uvek ostavljano najubogijim uslovnjacima. Ipak je osećao njihove poglede dok je vodio de Brahea prema Port Heleniji. Pošto se životinja malo smirila, uspentrao se u sedlo i odjahao dalje.

Razmišljao je o povratku u Port Heleniju istim putem kojim je izišao, preko zida, noću. Ako je uspelo jednom, što ne bi i drugi put? Ionako nije priželjkivao da se sretne sa sledbenicima Sizerena Cene i Jemstva.

Bio je u ozbiljnom iskušenju, ali na kraju je zaključio da je jednom imao sreće. Drugi pokušaj bio bi naposto glup.

Na kraju nije morao da se odlučuje, jer kad je izišao iz krivine, našao se tačno pred stražarnicom Gubrua. Dva naizgled vrlo istančana bojna robota okrenula su se i zagledala u njega.

"Samo mirno, momci." Fiben je govorio više zbog sebe nego zbog njih. Da su programirani za pucanje u sve što se miče, ne bi stigao ni da ih vidi.

Pred brvnom se nalazila oklopljena lebdelica, oslonjena na cepanice. Ispod nje su virila dva para troprstih nogu i nije bilo potrebno veliko razumevanje galaktinskog trećeg da bi se shvatilo kako kreštavo mrmljanje označava bes. Kad su roboti zazviždali u znak upozorenja, ispod lebdelice se začuo tup udar, a za njim novo besno kreštanje.

Uskoro je iz senke provirio par povijenih kljunova. Žute oči netremice su ga posmatrale. Jedan raščupani Gubru trljao je uljublenu krestu.

Fiben je stegao usne da se ne bi nasmešio. Sjahao je i prišao sve do bunkera, začuđen što mu se ne obraćaju ni tuđinci ni njihove mašine.

Zaustavio se pred Gubruima i duboko se naklonio.

Njih dvojica zgedala su se i počela nervozno da cvrče. Jedan se oglasio nečim što je ličilo na uzdah. Vojnici Kandže izvukli su se ispod pokvarene letelice i ispravili se. Obojica su uzvratila vrlo malim, ali приметnim naklonom.

Ćutanje se oteglo.

Jedan od Gubrua ponovo je zviždavo uzdahnuo i počeo da otresa prašinu sa perja. Drugi je samo piljio u Fibena.

Šta sad? Pokušao je da razmišlja, ali šta bi trebalo da uradi? Počeli su da ga svrbe prsti.

Ponovo se naklonio. Polako je uzmakao, suvih usta, i uhvatio konja za uzde. Glumio je bezbrižnost kad je pošao ka tamnoj ogradi koja je opkoljavala Port Heleniju. Sada je bila samo kilometar daleko.

De Brahe je zarzao, mahnuo repom i ispustio mirisni vetar.

Moolim te, de Brahe, pomislio je Fiben. Kad ga je sledeća krivina konačno sakrila od pogleda Gubrua, Fiben se sručio na zemlju. Nekoliko trenutaka samo je sedeo i drhtao.

"Pa", konačno je rekao, "izgleda da je stvarno nastupilo primirje."

Posle toga, straža na gradskoj kapiji bila je obična formalnost. Fiben je istinski uživao što vojnici Kandže moraju da mu uzvrate naklon. Setio se ponečeg što ga je Gejlet naučila o galaktinskom protokolu. Naterati Kvakoe, koji spadaju u šticeenike, da ih priznaju - bilo je važno, a kod Gubrua je bilo fantastično.

Osim toga, ovo je značilo da se Sizeren Doličnosti još drži. Nije se predao.

Fiben je ostavljao za sobom zapanjene šimpanze dok je galopom jahao kroz pokrajne uličice Port Helenije. Nekoliko ih je vikalo za njim, ali u tom trenutku mislio je jedino na to kako da što pre dospe do svog nekadašnjeg zatvora.

Kada je stigao, našao je gvozdenu kapiju otvorenu i nečuvanu. Stražarske kugle sa bočnih zidova su nestale. Ostavio je de Brahea da pase u zapuštenoj bašti i sklonio nekoliko mlohavih padobrana pločastog bršljana koji su krasili otvoren ulaz.

"Gejlet!" povikao je.

I stražari uslovnjaci su nestali. Prašina i papiri ulazili su kroz otvorena vrata i kotrljali se po hodniku. Kad je došao do sobe koju je delio sa Gejlet, Fiben je ušao i zapanjio se.

Ovde je vladao haos.

Većina nameštaja još je bila tu, osim skupog muzičkog uređaja i holo-zida, koje su očito uslovnjaci iščupali pri odlasku. Njegov lični data-ekran ostao je tamo gde ga je ostavio poslednje noći.

Gejlet je nestala.

Pogledao je u plakar. Većina njihove odeće još je bila tu. Očito se nije spakovala. Uzeo je svetlucavu svetkovinsku nošnju koju mu je dalo Sizerenovo osoblje. Svilenkasti materijal bio mu je gladak pod prstima, gotovo kao staklo.

Gejletinog ogrtača nije bilo.

"Oh, Gudalova", jeknuo je. Brzo se okrenuo i potrčao kroz hodnik. Bacio se u sedlo, ali de Brahe je mirno nastavio da jede. Fiben je morao da ga mamuza i viče sve dok životinja nije počela da shvata koliko su okolnosti hitne. Još držeći divlji suncokret u zubima, konj se okrenuo i pošao kroz kapiju. Kad su se našli na ulici, sagnuo je glavu i počeo da ubrzava.

Predstavljali su sjajan prizor dok su galopirali kroz gotovo puste ulice, jer su ogrtač i suncokret lepršali kao zastave na vetru. No, jedva da je iko video divlju trku sve dok nisu konačno stigli do dokova punih sveta.

Kao da su se ovde sakupile neo-šimpanze iz celog grada. Gurali su se uz samu vodu - ustalasana masa smeđih, pognutih tela u jesenjim jaknama. Glave su im se talasale kao voda u zalivu pred njima. Drugi su se nesigurno naginjali sa krovova, a neki su čak visili i sa oluka.

Dobro je što Fiben nije stigao pešice. De Brahe je bio od velike pomoći, jer je rzao i njuškom razgrtao iznenađene šimpanze. Posađen visoko u sedlu, Fiben je uskoro mogao da nasluti oko čega se podigla tolika gužva.

Oko pola kilometra dalje u zalivu videlo se desetak ribarskih brodica sa posadom neo-šimpanza. Čitava flotica gurala se i sudarala oko blistavo belog broda koji se presijavao u kontrastu sa ofucanim lađicama.

Brod Gubrua nepokretno je ležao u vodi. Dvojica tuđinaca iz posade stajala su na krmi, krešteći i mašući rukama, dajući uputstva koja su šimpanze-mornari učtivo prenebregavali dok su vezivali užad

za obogaljeni brod i polako ga teglili ka obali.

Pa šta? Jaka stvar, pomislio je Fiben. Patrola Gubrua pretrpela je kvar. Jesu li se zato sve šimpanze iz grada sjurile na dok? Stanovnicima Port Helenije očito strašno nedostaje zabava.

A onda je shvatio da tek poneko posmatra beznačajan prizor u luci. Ogromna većina gledala je ka jugu, na drugu stranu zaliva.

Oh. Fiben je duboko uzdahnuo, jer je i on za trenutak ostao bez reči.

Na udaljenom bregu kraj svemirske luke uzdizale su se nove blistave kule. Bleštavi monoliti uopšte nisu ličili na transportere Gubrua, ni na njihove glomazne, loptaste bojne brodove. Zapravo, ličili su na sjajne tornjeve - visoka i snažna stabla puna vere i tradicije starije od života na Zemlji.

Sa visokih brodova podigla su se treperava svetla - nose galaktinske dostojanstvenike, pretpostavio je Fiben - i pošla ka zapadu, prilazeći bliže obali zaliva. Pridružila su se spirali saobraćaja koji se spuštao na Južnu tačku. To je, dakle, navelo stanovnike Port Helenije na pomisao da se nešto neobično dešava.

Fiben je nesvesno vodio de Brahea kroz masu sveta sve dok nisu stigli do ivice glavnog doka. Lanac šimpanza sa ovalnim bedževima zadržavao je tu gomilu. Znači, opet postoje proktori, pomislio je Fiben. Uslovnjaci su ispali nepouzdan, pa su Gubru morali da ponovo uspostave civilne čuvare reda.

Čim sa oznakama proktorskog narednika zgrabio je de Braheove uzde. "Hej, blento! Ne možeš..." a onda je zatreptao. "Beskrajona mi! Jesi li to ti, Fibene?"

Fiben je prepoznao Barnabija Fultona, jednog od članova Gejletinog gradskog pokreta otpora. Nasmehio se, iako su mu misli bile daleko od uzburkane vode. "Zdravo, Barnabi. Nisam te video od ustanka u dolini. Drago mi je što se još češkaš u životu."

Pošto je time skrenuo pažnju na sebe, čimovi i šime počeli su da se podgurkuju i došaptavaju. Čuo je da ponavljaju njegovo ime. Mrmljanje se polako stišalo i sad je bio okružen krugom ćutanja. Nekoliko zapiljenih neo-šimpanza posegnulo je da dodirne de Brahea ili Fibenove noge, kao da proveravaju jesu li stvarni.

Barnabi se očito mučio da zadrži Fibenov nemarni ton. "Kad god

me zasvrbi, Febene. Ovaj, pričalo se da bi ti trebalo da si tamo preko", mahnuo je prema rastućoj gužvi na drugoj strani luke. "Drugi su govorili da si otet i odveden u planine. A treći..."

"Šta su treći rekli?"

Barnabi je progutao knedlu. "Da su ti dani izbrojani."

"Aha." Fiben je mirno odgovorio. "Kan'da su svi bili u pravu."

Video je da su tegljači dovukli pokvareni brod gotovo do doka. Još nekoliko brodica sa šimpanzama krstarilo je po zalivu, ali niko nije prelazio niz plutača koje su se protezale celom širinom vode.

Barnabi se osvrnuo pre nego što je tiho progovorio. "Ovaj, Fibene, nas nekoliko u gradu se... pa, eto, reorganizujemo se. Morao sam da dam reč da bi mi vratili značku, ali preneću profesoru Oaksu da si u gradu. Sigurno će hteti da večeras sazove sastanak..."

Fiben je zatresao glavom. "Nemam vremena. Moram da stignem tamo preko." Pokazao je prema blistavoj letelici na udaljenoj obali.

Barnabi je nesvesno iskezio zube. "Ne znam, Fibene. Vidiš one plutače? One brane prolaz."

"Jesu li zaista spalile nekoga?"

"Pa, ne. Ne, koliko sam ja video, ali..."

Barnabi je prekinuo kad je Fiben protresao uzde i podbo konja petama. "Hvala, Barnabi. To sam hteo da čujem."

Proktori su se sklonili u stranu kad je de Brahe stupio na obalu. Malo dalje, spasilačka flotila upravo je stigla na dok i sad su vezivali gizdavo belu letelicu Gubrua. Mornari su se svaki čas klanjali i držali se pogureno pod besnim pogledima iznerviranih vojnika Kandže i njihovih strašnih bojnih robota.

Fiben se potrudio da ostane taman izvan onog kruga u kome bi bilo neophodno da oda poštovanje tuđincima. Držao se vrlo uspravno i uopšte nije obraćao pažnju na njih dok je jahao kraj patrolnog broda do najdaljeg naveza, gde se upravo zaustavio mali čamac.

Prebacio je nogu preko sedla i skočio dole. "Da li voliš životinje?" upitao je zapanjenog mornara koji je prekinuo privezivanje. Kada je ovaj klimnuo, Fiben mu je predao de Braheove uzde. "Onda ćemo se trampiti."

Skočio je na palubu i pošao ka krmi. "Račun za razliku u ceni

pošalji Sizerenu Doličnosti. Razumeš? Sizerenu Doličnosti Gubrua."

Izbečeni čim shvatio je, izgleda, da su mu usta širom otvorena. Zatvorio ih je uz glasan škljocaj.

Fiben je upalio motor i zadovoljno oslušnuo ujednačeno brujanje. "Odreši konopac", rekao je, a onda se nasmešio. "I hvala. Pazi mi na de Brahea!"

Mornar je zatreptao. Baš kad je rešio da se naljuti, stiglo je nekoliko šimpanza koji su pratili Fibena. Jedan mu je nešto šapnuo i ovaj se smesta razvedrio. Žurno je odvezao konopac i izvukao ga na dok. Kad je Fiben nespretno udario u nasip dok se okretao, čim se samo malo trgao. "S-srećno!", uspeo je da kaže.

"Jeste. Srećno, Fibene", doviknuo je Barnabi.

Fiben im je mahnuo i podesio potisak ka napred. Okrenuo se u širokom luku, prolazeći tik kraj plastilisnatog boka patrolnog broda Gubrua. Izbliza nije izgledao onako blistavo beo. Zapravo, oklopljeno korito delovalo je šupljikavo i zardalo. Kreštavo negodujući glasovi sa drugog kraja broda odavali su bes vojnika Kandže.

Fiben je prestao da misli na njih kad se okrenuo i upravio pozjamljeni čamac ka jugu, prema nizu plutača koje su delile zaliv i držale šimpanze iz Port Helenije daleko od visokih, pokroviteljskih poslova na suprotnoj obali.

Zapenjena i neravna od vetra, vodena površina bila je sivkasta od uobičajenog otpada nanošenog u ovo doba godine istočnim vetrom - od lišća do gotovo prozirnih padobrana pločastog bršljana i perja ptica koje su se mitarile. Fiben je morao da uspori kako bi izbegao gomile đubreta, ali i ofucane čamce svih oblika, prepune šimpanza-posmatrača.

Polako se približavao pregradnoj liniji, osećajući na sebi pogled hiljada pari očiju dok je prolazio kraj poslednjeg brodića sa najodvažnijim i najradoznalijim Porthelencima.

Gudalova, da li zaista znam šta radim, upitao se. Dosad se ponašao gotovo nagoni, ali sad mu je sinulo da, zapravo, pojma nema šta da učini. Šta je mislio da će postići ovim jurišom? Da pokvari svetkovinu? Pogledao je visoke rakete na drugoj strani zaliva. Blistale su od moći i dostojanstva.

Baš ga se ticalo da zabada svoj poluuzdignuti nos u poslove

moćnih i drevnih klanova! Jedino će uspeti da se uvali u nepriliku, zajedno sa celom svojom rasom.

"Moram da razmislim o tome", promrmljao je. Sasvim je smanjio brzinu brodića dok se niz plutača približavao. Pitao se koliko naroda ga sada posmatra.

Moj narod, prisetio se. A ja... ja bi trebalo da ih predstavjam.

Da, ali sam pobegao, a Sizeren je shvatio da je pogrešio, pa je napravio drugačiji program. Ili su ostali Sizereni nadvladali, a mene će ulešiti čim se pojavim!

Pitao se šta bi mislili o njemu kad bi saznali da je, pre nekoliko dana, napao i pomogao otmicu jednog od sopstvenih pokrovitelja, koji mu je pri tom bio i komandant. Malo jači predstavnik rase!

Bolje da se ni ne približim Gejlet. Biće joj bolje bez mene.

Fiben je okrenuo upravljač, terajući čamac da se okrene natrag tik ispred jedne od belih plutača. Posmatrao ju je kako promiče dok se okretao.

Ni ona nije izgledala naročito nova kad se pogleda izbliza - čak je delovala prilično korodirano. Uostalom, otkuda je on, sa svojim niskim poreklom, pozvan da procenjuje njeno stanje?

Fiben je zatreptao od te pomisli. Pojavila se nekako suviše odjednom!

Zagledao se u plutaču i polako iskezio zube. Vidi, vidi... proklete propalice!

Ponovo je smanjio potisak i usporio motor. Zatvorio je oči i pritisnuo dlanovima slepoočnice, pokušavajući da se usredsredi.

Naleteo sam na još jednu prepreku straha... kao i one noći kraj gradske ograde. Ova ovde ipak je istančanija! Podseća me na sopstvenu bezvrednost. Računa na moju poniznost.

Otvorio je oči i ponovo pogledao plutaču. Onda se iskezio.

"Ma, koju poniznost?" glasno je upitao. Nasmejao se i jednom rukom okrenuo upravljač, a drugom povećao potisak. Sada se bez oklevanja uputio ka prepri. Nije obraćao pažnju na sumnje koje su mu mašine slale u misli.

"Na kraju krajeva", promrmljao je, "kako bi i mogli da smanje samopouzdanje nekome ko već ima kompleks više vrednosti?" Neprijatelj je načinio ozbiljnu grešku, zaključio je Fiben kad je ostavio

plutače za sobom, a sa njima i veštački stvorene sumnje. Odlučnost koja ga je smesta ponovo ispunila bila je pojačana već samim osećanjem suprotnosti u odnosu na malopredašnje beznađe. Približavao se suprotnoj obali sa izrazom mrgodne odlučnosti.

Nešto ga je lupkalo po kolenu. Spustio je pogled i ugledao srebrnasti svetkovinski ogrtač - onaj koji je našao u plakaru u starom zatvoru. Izgleda da ga je zadenuo za pojas pre nego što je uzjahao de Brahea i odjurio u luku. Nikakvo čudo što su na dokovima onako piljili u njega!

Glasno se nasmejao. Držao je upravljač jednom rukom da bi se uvukao u svilenkastu odeću pre pristajanja na potpuno tihu plažu. Litice su zaklanjale svaki pogled na događaje sa druge strane poluostrva. Ipak, zujanje letelice u spuštanju dalo mu je nade da još nije prekasno.

Nasukao je čamac na sprud svetlucavog peska, sada naružen đubretom koje je donela plima. Već se spremio da iskoči na obalu, ali je pogledao unazad i primetio da se u Port Heleniji dešava nešto čudno. Preko vode su se pronosili prigušeni uzvici uzbuđenja. Ustalasana masa smeđih tela prelivala se sa dokova nekuda udesno.

Kraj vitla je pronašao dvogled i brzo ga usmerio prema keju.

Šimpanze su trčale na sve strane. Mnogi su uzbuđeno pokazivali na istok, prema glavnom ulazu u grad. Neki su trčali u tom prevcu, ali većina se uputila na suprotnu stranu... očito pre iz zbunjenosti nego iz straha. Neki su se od uzbuđenja naprosto vrteli u mestu. Nekoliko ih je čak palo u vodu, pa su oni smireniji morali da ih izvlače.

Šta god da se dešavalo, očito nije izazvalo paniku nego trenutno, gotovo potpuno zaprepašćenje.

Fiben nije imao vremena da se zadržava u rešavanju ove dodatne zagonetke. Do sada je već uvideo svoje skromne mogućnosti usredsređivanja.

Usredsredi se na jedan problem, pomislio je. Idi do Gejlet. Reci joj da žališ što si je uopšte ostavio. Reci joj da se to više nikad neće desiti.

To je čak i on mogao da razume.

Fiben je našao usku stazu koja je vodila sa plaže naviše. Bila je strma i opasna, naročito po sve jačem vetru. Ipak je žurio. Ograničavala ga je samo količina kiseonika koji je mogao da mu stane u konačnu zapreminu pluća.

84. UTAKALTING

Neobična četvoročlana grupa žurila je ka severu pod naoblačenim nebom. Možda je poneka lokalna životinja podigla pogled i upiljila se u njih, trepćući od iznenađenja pre nego što bi se povukla u sklonište i zarekla da više nikad neće jesti prezrelo seme.

Za Utakaltinga, ovaj forsirani marš bio je nekako ponižavajući. Svi ostali bili su bolji od njega.

Kault je duvao i šištao i očito mu se neravni teren nije sviđao. No, kad se krupni Tenanac jednom stavio u pokret, zadržao je ubrzanje i izgledao je nazaustavljiv.

Što se tiče Džo-Džoa, mali šimpanza sada se potpuno uklopio u ovu okolinu. Utakalting mu je izričito naredio da se pred Kaultom nikada ne oslanja na ruke - ne bi bilo smisla pobuđivati Tenančevu sumnjičavost - ali kad je teren postao neravan, on se radije verao preko prepreka nego da ih zaobilazi. Kad bi naišli na dugačke, ravne delove, Džo-Džo ih je prelazio na Robertovim ramenima.

Robert je zahtevao da nosi šimpanzu uprkos ogromnoj razlici u zvaničnom statusu. Mladi čovek i inače je bio strašno nestrpljiv. Očito bi najradije pretrčao ceo put.

Robert Onigl se neverovatno izmenio, i to ne samo fizički. Kada ga je Kault sinoć zamolio da po treći put objasni deo svoje priče, Robert je jasno i potpuno nesvesno stvorio nad glavom jednostavan oblik tiv-nusa. Utakalting je keniranjem osetio da čovek glifom ograničava svoj bes, tako da se ništa ne izlije u neučtivost prema Tenancu.

Utakaltingu je bilo jasno da Robert mnogo šta nije ispričao. No, i ono što je rekao bilo je sasvim dovoljno.

Znao sam da Megan potcenjuje svog sina, ali ovo ipak nisam očekivao.

Očito je i on potcenjivao svoju kćer.

Očito. Utakalting je pokušavao da ne mrzi krv svoje krvi zbog moći koju je imala, moći da mu otme više nego što je ikada mislio da će izgubiti.

Trudio se da drži tempo sa ostalima, ali žlezde za promenu već su mu bolno pulsirale. Timbrimi su veštiji u prilagođavanju nego u izdržljivosti, ali nije u tome bio problem. Utakaltingu je nedostajala volja. Ostali su imali svrhu, čak i oduševljenje.

Njega je u pokretu držala samo dužnost.

Kault se zaustavio na vrhu uzbrdice, odakle je izgledalo da se okolne planine nadnose tik nad njih. Već su zalazili u šumu kržljivog drveća koje je dobijalo na visini kako su se uspinjali. Utakalting je pogledao u strmine koje su ih očekivale, već obavijene nečim nalik na snežne oblake, i ponadao se da ih ne čeka još mnogo uspona.

Kaultova ogromna šaka sklopila se oko Utakaltingove dok mu je pomagao da savlada poslednjih nekoliko metara. Strpljivo je čekao da se Utakalting odmori, teško dišući kroz potpuno raširene nozdrve.

"Još mi je teško da poverujem u ono što sam čuo", rekao je Kault. "Nešto u toj zemljanskoj priči vrlo mi pogrešno zvuči, dragi kolega."

"T-funatu..." Utakalting je prešao na englički, jer mu je izgledalo da će tako trošiti manje vazduha. "Šta... šta vam je to teško da poverujete, Kaulte? Mislite li da Robert laže?"

Kault je zamahao rukama. Dostojanstveno je podigao krestu. "Ni slučajno! Jedino mi se čini da je mladić prilično naivan."

"Naivan? U kom smislu?" Utakalting je sad mogao da podigne glavu, a da mu se vidno polje ne rascepi u dve odvojene slike u mozgu. Robert i Džo-Džo nisu bili na vidiku. Mora da su isprednjačili.

"Mislim da Gubruoi očito smeraju nešto mnogo ozbiljnije nego što tvrde. Pogodba koju su ponudili - mir sa Zemljom u zamenu za baze na nekim ostrvima Garta i prava na deo genetskih zaliha neo-šimpanza - takva pogodba nije vredna cene koju su platili za međuzvezdanu svetkovinu. Posumnjao sam da krišom smeraju nešto sasvim drugo, prijatelju."

"A šta mislite da žele?"

Kault je okrenuo glavu koja je nicala pravo iz ramena, kao da proverava može li još neko da ih čuje. Oprezno je spustio glas do gotovo nerazumljivog šapata.

"Čini mi se da će pokušati da izvedu nasilno usvojenje."

"Usvojenje? Oh... mislite na..."

"Na Gartlinge", završio je Kault umesto njega. "Imamo sreće što

su vaši zemljanski saveznici doneli vesti. Možemo se samo nadati da će nam obezbediti prevoz, kao što su obećali, jer inače nećemo biti u stanju da sprečimo užasnu tragediju!"

Utakalting je duboko zažalio za onim što je izgubio, jer Kault je potegao zanimljivo pitanje, vredno pažljivo ispredenog glifa osetljive gorčine.

Uspeo je, naravno, preko svojih najsmelijih očekivanja. Po Robertovim rečima, Gubruj su progutali priču o Gartlinzima 'zajedno sa udicom i plovkom'. To je potrajalo dovoljno dugo da im naškodi i dovede ih u nepriliku.

I Kault je poverovao u bajku, ali šta bi sad mogao da učini kad mu instrumenti potvrđuju njegovo mišljenje?

Neverovatno.

A sad su još i Gubruj počeli da se ponašaju kao da imaju mnogo više podataka od lažnih tragova koje im je on ostavio. Kao da su i oni imali dokaze!

Nekadašnji Utakalting ispreo bi silf-kun umesto komentara ovih neverovatnih preokreta. No, sada je osećao samo zbunjenost i ogroman umor.

Obojica su se okrenula kad su začula uzvik. Utakalting je zažmirio, spreman da istog časa trampira malo svog suvišnog empatskog čula za bolji vid.

Na vrhu sledećeg prevoja razabrao je obrise Roberta Onigla. Sedeći na mladićevim ramenima, Džo-Džo im je mahao. Još nešto je bilo pored njih. Plavičasto svetlucanje koje kao da se vrtelo pored dvojice Zemljana i zračilo divnim raspoloženjem savršenog podvaladžije.

Bio je to signal, svetlo koje je vodilo Utakaltinga u ovom pravcu još od rušenja broda pre mnogo meseci.

"Šta kažu?" upitao je Kault. "Ne mogu sasvim da razaberem reči."

Nije ih razabirao ni Utakalting, ali znao je šta Zemljani govore. "Čini mi se da kažu kako ne moramo dalje pešice", rekao je sa dosta olakšanja. "Kažu da su nam pronašli prevoz."

Tenanac je zadovoljno dunuo kroz otvore za disanje. "Fino. Sada nam ostaje da se nadamo kako će se Gubruj pridržavati običaja i održati primirje kada se pojavimo sa pravilnim diplomatskim stavom

prema proverenim neprijateljima."

Utakalting je klimnuo, ali kad su počeli da se penju uz poslednju uzbrdicu, znao je da će im to biti samo jedan od problema.

85. ATAKLENA

Pokušala je da sakrije svoja osećanja. Za ostale, ovo je bilo ozbiljno, čak tragično.

No, nije bilo načina da se savlada: ispunjavalo ju je neobuzdano oduševljenje. Krhki, kićeni glifovi otkidali su joj se sa razmahanih treplji i lebdeli kroz drveće, ispunjavajući čitavu močvaru njenim veseljem. Oči su joj bile krajnje razmaknute, a usta je pokrila dlanom da turobne šimpanze ne bi videle i njen sasvim ljudski osmeh.

Da bi poboljšali prijem, postavili su prenosni holo-uređaj na vrh prevoja koji je gledao na severozapad, ka dolini Sind. Ekran je sada prikazivao prizor upravo emitovan iz Port Helenije. Tokom primirja nije bilo cenzure, a čak i u odsustvu ljudi ostalo je dosta šimpanza 'na terenu' da pokretnim kamerama prikažu sve pojedinosti razaranja.

"Ne mogu da gledam", zaječao je Bendžamin. Elen So je gledala, tiho mrmljajući. "Ovo je kraj svega."

Šima je tačno procenila situaciju. Holo-tank je prikazivao ostatke pompeznog zida koji su okupatori podigli oko Port Helenije... a sada je bio bukvalno rastrgnut na komadiće. Zapanjene šimpanze iz grada okupile su se oko prizora koji je podsećao na posledice uragana. Sa nevericom su se osvrtale unaokolo i prevrtale rasute ostatke. Nekolicina kod kojih je oduševljenje nadvladalo oprez trijumfalno su bacali komadiće u vazduh. Neki se čak bubnjali po grudima u čast nezaustavljivog talasa koji je prohujao ovuda samo nekoliko minuta pre nego što se sručio na sam grad.

Na većini stanica glas komentatora bio je kompjuterski stvoren, ali na Drugom programu šimpanza-voditelj bio je u stanju da govori uprkos uzbuđenju.

"U...u prvi mah smo pomislili da doživljavamo noćnu moru. Zbate već, kao u prastarim ravnim filmovima dvadesetog veka. Bili su nezaustavljivi! Probili su se kroz ogradu Gubrua kao da je napravljena od pap-pira. Ne znam kako je sa drugima, ali ja sam očekivao da će svakog časa najveći od njih početi da otimaju naše najlepše šime i nose ih na vrh zemljanskog tornja..."

Ataklena je čvršće pritisla dlan na usta da se ne bi glasno nasmejala. Trudila se da se savlada, i nije bila jedina: Fibenova prijateljica, Silvija, glasno se zakikotala. Većina ostalih ozlojeđeno se namrštila. Ovo je ipak bilo ozbiljno! Ataklena je pogledala šimu u oči i prepoznala iskru u njenom pogledu.

"Ali sada... sada izgleda da ova bića nisu pravi King-Kongovi. Oni... pošto su uništili ogradu, više nisu pričinjavali neku ozbiljnu štetu tokom iz-iznenadne invazije na Port Heleniju. Većina se naprosto razmilela okolo, otvaraju vrata, jedu voće, ulaze gde god im se sviđi. Uostalom, ko bi i mogao da spreči stokilaškog gor... oh, nije ni važno."

Sada se još jedan šimpanza pridružio Silviji. Ataklenin pogled se zamaglio i morala je da odmahne glavom. Reporter je nastavljao da govori.

"Izgleda da psi-uređaji Gubrua uopšte ne deluju na njih, sigurno zato što nisu podešeni na njihove moždane talase..."

Ataklena i njeni planinski gerilci već su dva dana znali kuda su se gorile uputile. Posle prvih paničnih pokušaja da umire moćne pre-razumne, prestali su sa uzaludnim trudom. Gorile su učtivo sklanjale u stranu ili prekoračivale svakog ko bi im se našao na putu. Niko nije mogao da ih zaustavi.

Čak ni mala Ejpril Vu. Plavokosa devojčica očito je rešila da pođe i pronade svoje roditelje i niko nije mogao da je bezbedno skine sa ramena jednog od ogromnih mužjaka sa srebrnastim leđima.

Uostalom, kako je Ejpril sasvim mirno objasnila šimpanzama, neko mora da pođe i pazi na gorile, inače bi mogli da upadnu u nevolje!

Dok je gledala krš koji su gorile ostavile na mestu zida Gubrua, Ataklena se setila reči male Ejpril. Ne bih volela da naprave neku štetu ako ostanu bez nadzora!

Uostalom, pošto je tajna otkrivena, nije bilo razloga da ljudsko dete ostane odvojeno od roditelja. Sada više nije mogla da kaže nešto što bi im naškodilo.

Tako se završila poslednja tajna projekta iz Središta Haulet. Ataklena je sada mogla mirno da pobaca sve dokaze koje je tako marljivo sakupljala one prve, sudbonosne večeri pre mnogo meseci.

Uskoro će čitavih Pet Galaksija saznati za ova bića. Po nekim merilima, to bi bila prava tragedija. Pa ipak...

Ataklena se setila prolećnog dana kada je bila puna zaprepašćenja i negodovanja, jer je otkrila nedozvoljeni opit Uzdizanja sakriven u šumi. Sad joj je bilo teško da poveruje kako se tada ponašala. Jesam li stvarno bila tako ozbiljno, zvanično, malo prenemagalo?

Sada je silf-kun bio tek najobičniji, najozbiljniji od glifova koje je rasejavala okolo, ležerno i neumorno, od radosti zbog fantastično uspele šale. Čak su i šimpanze oko nje osetile uticaj njenog razuzdanog oreola. Još dvoje ih se nasmejalo kada su na jednom kanalu uhvatili sliku besno raskreštanog Kvakoa u tuđinskom vozilu koje su gorile upravo pažljivo ljuštile, kao da ih strašno zanima kakav će mu biti ukus. Još jedan šimpanza se zakikotao i smeh je počeo da se širi.

Da, pomislila je. To je divna smicalica. Timbrimi su smatrali da su najbolje takve šale koje zahvate i onog ko ih je smislio. Ovo se savršeno uklapalo u definiciju. Sve zajedno predstavljalo je istinsko religijsko iskustvo, jer njen narod je verovao u Vaseljenu koja je više od mehaničke fizike, više čak i od Beskrajonovog svojeglavog protoka verovatnoće i sreće.

Po timbrimskom predanju, pri ovakvim događajima vidi se da je Gospod Bog još na dužnosti.

Znači li to da sam ranije bila agnostik? Baš je to bilo glupo. Hvala ti, Bože, a hvala i tebi, oče, na ovom čudu.

Na ekranu se pojavila luka puna šimpanza koji su igrali na ulicama i gladili krzno svojim ogromnim, mirnim rođacima. Uprkos mogućim tragičnim posledicama svega ovoga, Ataklena i njeni ratnici morali su da se smeše od oduševljenja koje je ovaj susret izazvao kod smeđih, čupavih rođaka. Izgledalo je da, za sada, njihova osećanja dele sve neo-šimpanze u Port Heleniji.

Čak i poručnik Lidija Mekju i njen oprezni desetar morali su da se nasmeju kad je ispred kamere promakla beba gorile, igrajući, okićena niskom stražarskih kugli Gubrua. Za trenutak su videli malu Ejpril kako likujuć jaše kroz ulice, a prizor ljudskog deteta naelektrisao je masu.

Sada je već čitava močvara bila puna Atakleninih glifova. Okrenula se i udaljila, ostavljajući ostale da zrače neobičnu radost. Pošla je uz šumsku stazu do mesta odakle se otvarao vidik na zapadne planine. Zaustavila se na tom mestu, ispitujući i kenirajući raširenim trepljama.

Tu ju je našao kurir šimpanza. Žurno joj je prišao i salutirao pre nego što joj je pružio presavijeni papir. Ataklena mu se zahvalila i otvorila poruku, iako je bila sigurna da zna šta će naći unutra.

"Vit-tanna Utakalting", tiho je rekla. Njen otac ponovo je bio u kontaktu sa svetom. Uprkos silnim događanjima proteklih meseci, deo nje ostao je praktičan i stalan, i sad je osetila olakšanje zbog ove radio-poruke koja joj je donela potvrdu.

Verovala je, naravno, da će Robert uspeti. Zato i nije pošla u Port Heleniju sa Fibenom, niti sad sa gorilama. Sve što bi postigla u gradu, sa svojom malom veštinom, njen otac bi učinio hiljadu puta bolje. Ako iko može da pretvori njihovu slabu nadu u još veća čuda, to će biti Utakalting.

Ne, njena dužnost bila je da ostane ovde. Čak i ako se desi čudo, Beskrajon će očekivati da se smrtnici osiguraju za svaki slučaj.

Zaklonila je oči. Iako se nije nadala da će videti malu letelicu ispod jarkih oblaka, nastavila je da traži sićušnu tačku koja je nosila svu njenu ljubav i sve njene nade.

86. GALAKTINCI

Po uglačanoj padini bili su rasejani šareni paviljoni, povremeno se nadimajući i lepršajući na sve jačem povetarcu. Brzi roboti žurno su prilazili da pokupe svaki komadić nečega što bi vetar doneo. Ostali su raznosili osveženja okupljenim dostojanstvenicima.

Galaktinci raznih oblika i boja skupljali su se u grupice koje su se spajale i razbijale po elegantnoj diplomatskoj koreografiji. Učtivi nakloni, lepršanje i mahanje pipcima odražavali su složene nijanse statusa i protokola. Upućeni posmatrač prilično bi saznao iz takvih pojedinosti - a danas je bilo prisutno mnogo upućenih posmatrača.

Bilo je i mnogo nezvaničnih razgovora. Jedan zdepasti, medvedasti Paha razgovarao je neravnomernim, nadzvučnim glasom sa uznjihanim baštovanom Lintena. Malo dalje uzbrdo, trojica prstenastih sveštenika Jofura skladno su se žalila izaslaniku Instituta za ratovanje na neki nepotvrđeni prekršaj negde na zvezdanim stazama.

Često se govorilo da se na ovakvim svetkovinama Uzdizanja obavi više diplomatskih poslova nego na zvaničnim pregovorima i sastancima. Danas će biti stvoren ne jedan novi savez, a i ne jedan će biti raskinut.

Samo nekoliko galaktinskih posetilaca obratilo je imalo pažnje na one kojima je ovaj dan bio posvećen - na povorku malih, smeđih prilika kojima je bilo potrebno celo jutro da se probiju do pola brda, praveći pri tom puna četiri kruga.

Do sada je gotovo trećina predstavnika neo-šimpanza pala na pojedinim testovima. Oni su se već spuštali niz stazu, sami ili u sumornim parovima.

Preostalih četrdesetak nastavilo je da se penje, simbolično ponavljajući proces Uzdizanja koji je doveo njihovu rasu do ovog stadijuma istorije, ali najveći deo blistave mase na padinama sasvim ih je prenebregavao.

Naravno, nisu svi posmatrači bili nezainteresovani. Tik kraj vrha nalazili su se predstavnici galaktinskog Instituta za Uzdizanje koji su pažljivo pratili ishode sa svake stanice za testiranje. Samo malo

dalje, grupa pokrovitelja neo-šimpanza natmureno je pratila iz svog paviljona šta se dešava.

Izgledali su pomalo izgubljeno i bespomoćno. Stigli su sa ostrva Kilmar tek ovog jutra - nekoliko gradonačelnika, profesora i član lokalnog Odbora za Uzdizanje. Poslanstvo je uložilo zvaničan protest zbog nepravilnosti u organizovanju svetkovine. No, kad su stvari postale ozbiljne, nijedan od ljudi nije želeo da preuzme odgovornost da se sve otkaže. Moguće posledice verovatno bi bile suviše gadne.

Osim toga, šta ako je ovo sasvim ozbiljno? Zemlja je već dvesta godina pokušavala da organizuje ovakvu svetkovinu za neo-šimpanze.

Ljudski posmatrači svakako su veoma nesrećno izgledali. Nisu imali pojma šta treba da rade i tek poneki izaslanik veličanstvenih Galaktinaca udostojio se da im se približi u opštem zanosu nezvanične diplomatije.

Preko puta Procenjivačkog paviljona nalazio se elegantni šator Organizatora. Ispred njega stajalo je mnoštvo Gubrua i Kvakoa, povremeno nervozno poskakujući, prateći svaki pojedinost kritičkim pogledom netrepćućih očiju.

Sve do maločas video se i Trijumvirat Gubrua: dvoje ih se šepurilo pod bojama Stapanja koje su počele da se ukazuju, a treći je tvrdoglavo čučao na svojoj platformi.

Jedan od njih primio je neku poruku i sve troje se povuklo u šator na hitne pregovore. Od tada je prošlo dosta vremena, ali još se nisu vratili.

Sizeren Cene i Jemstva pustio je da poruka padne na pod kad je počeo da leprša i frkće.

"Protestujem! Protestujem protiv ovog ometanja! Protiv ometanja i nedopustive izdaje!"

Sizeren Doličnosti gledao ga je sa svoje sedalice, potpuno izgubljen. Sizeren Cene i Jemstva pokazao se kao vešt protivnik, ali još nikad nije bio otvoreno podmukao. Očito se desilo nešto što ga je strašno potreslo.

Pognute Kvakosluže žurno su pokupile kapsulu sa porukom, iskopirale je i predale duplikate ostaloj dvojici vođa Gubrua. Kada je Sizeren Doličnosti pregledao podatke, jedva je mogao da poveruje

sopstvenim očima.

Usamljeni neo-šimpanza uspinjao se donjim padinama Svetkovinskog brda, brzo prolazeći kroz automatske ekrane prve faze i postepeno smanjujući razdaljinu koja ga je delila od zvanične grupe koja je bila odmakla uzbrdo.

Neo-šimpanza se kretao sa mirnom odlučnošću. Već u samom držanju tela videla se čvrstina njegovih namera. Njegovi sunarodnici koji su već pali na testovima - pa su se sad spuštali niz dugačku stazu - prvo su piljili u njega, a onda počinjali da se smeše i pružaju ruke kako bi mu u prolazu dodirnuli ogrtač. Dobacivali su mu reči ohrabrenja.

"Ovo nije bilo, nije moglo biti predviđeno!" prosiktao je Sizeren Zraka i Kandže i nastavio da krešti. "To je uljez i narediću da ga spale!"

"Nećeš, ne možeš, ne smeš!", ljutito je odvratio Sizeren Doličnosti. "Još nije došlo do spajanja! Nema potpunog stapanja! Još nemaš mudrost kraljice!"

"Svetkovine se dešavaju, odvijaju, upravljaju u skladu sa tradicijom časti! Svi članovi rase šticeenika imaju pravo da iziđu na testove, probe, procene!"

Treći vođa Gubrua žurno je škljocnuo kljunom. Sizeren Cene i Jemstva rastresao je neravnomerno obojeno perje i potvrdio: "Bili bismo optuženi za uplitanje. Predstavnici Instituta mogu otići, udaljiti se, sprovesti kazne... Cena..." Naglo se okrenuo u oblaku perja. "Nastavićemo. Zasad. Sam, jedini, izdvojen, ne može nam naneti štetu."

No, Sizeren Doličnosti nije bio siguran u to. Jednom je polagao velike nade baš u ovog šticeenika. Kada je izgledalo da mu je ukraden, Sizeren Doličnosti pretrpeo je ozbiljan gubitak.

Sada je, ipak, shvatio istinu. Mužjaka neo-šimpanze nisu ukrali i uništili njegovi takmaci, ostali Sizereni. Šimpanza je zaista bio pobegao!

A sad se vratio, sam. Kako? Šta je želeo da postigne? Bez vođe, bez pomoći grupe, koliko daleko se nadao da će stići?

Isprva, kad je ugledao stvorenje, Sizeren Doličnosti osetio je radosno iznenađenje - vrlo neobično za jednog Gubrua. Sada se to

osećanje pretvorilo u nešto neprijatnije... u brigu da je ovo tek početak iznenađenja.

87. FIBEN

Dosad je sve bilo prosto kao pasulj. Fiben se pitao zašto se oko toga diže tolika buka.

Bojao se da će tražiti da rešava matematičke probleme napamet - ili da govori kao Demosten, sa kamenčićima u ustima. No, isprva ga je čekao samo niz prepreka od polja sile, koje su se automatski otvarale pred njim. Zatim je naišao na one čudne instrumente koje su tehničari Gubrua nedeljama upirali u njega - samo što su sada njima upravljali još čudniji tuđinci.

Zasad je sve dobro išlo. Završio je prvi krug u verovatno rekordnom vremenu. Da, nekoliko puta su mu postavljali pitanja. Koje mu je najranije sećanje? Da li voli svoj posao? Je li zadovoljan fizičkim oblikom svog pokolenja neo-šimpanza, ili bi voleo nekakva poboljšanja? Da li bi rep sa hvataljkom, na primer, bio zgodno pomagalo u korišćenju oruđa?

Gejlet bi bila zadovoljna učtivošću koju je pokazao, čak i tada. Ili se bar Fiben nadao da bi bila zadovoljna.

Galaktinski zvaničnici svakako su imali čitav njegov dosje - genetski, školski i vojni - i to istog časa kada je prošao pored grupe zapanjenih vojnika Kandže na litici pored zaliva, pa kroz okolne prepreke, pravo prema prvom testu.

Kada ga je visoki, drvenasti Kanten upitao za poruku koju je ostavio prilikom noćnog 'bekstva' iz zatočeništva, bilo je jasno da bi Institut mogao da unese negativne bodove i u okupatorske spise. Rekao je istinu: da je Gejlet formulisala dokument, ali da ga je on u potpunosti razumeo i složio se sa njim.

Kantenovo lišće zatitralo je i zazvučalo kao mala, srebrna zvonca. Polubiljni Galaktinac zvučao je zadovoljno i veselo kad se sklonio u stranu i pustio ga da prođe.

Povremeni povetarac osvežavao je Fibena dok je bio na istočnoj padini, ali zapadna strana bila je izložena popodnevnom suncu i zaklonjena od vetra. Od napora da održi brz tempo osećao se kao da nosi debeli kaput, iako se retka dlaka na telu neo-šimpanza više ni teorijski nije mogla smatrati krznom.

Celo brdo bilo je pažljivo uobličeno i udešeno kao park. Staza je bila pokrivena mekim, gipkim materijalom. Ipak se pod tabanima osećalo slabo podrhtavanje, kao da čitava veštačka planina pulsira u tonovima daleko, daleko ispod nivoa čujnosti. Fiben je video ogromna energetska postrojenja pre nego što su zakopana i znao je da mu se ovo ne pričinjava.

Na sledećoj stanici, tehničar Pring - sa ogromnim, svetlucavim očima i napućenim usnama - odmerio ga je od glave do pete i zabeležio nešto u data-ekran pre nego što ga je pustio da nastavi. Dotad su ga neki dostojanstvenici, rasejani po padini, izgleda, primetili. Nekoliko ih se došetalo bliže i radoznalo pregledalo njegove ishode na testiranjima. Fiben se učtivo naklonio onim najbližim i pokušao da ne razmišlja o najrazličitijim tipovima očiju koje su ga posmatrale kao neki zanimljivi primerak.

I njihovi preci nekada su morali da prođu kroz nešto slično, pokušao je da se uteši.

Fiben je dvaput prošao nekoliko nivoa ispod zvaničnih kandidata. Grupa smeđih stvorenja u kratkim, srebrnastim ogrtačima postepeno se osipala. Nisu ga primetili kad je prvi put promakao ispod njih. Drugom prilikom morao je da stoji pred gomilom instrumenata i pred bićem za koje nije znao čak ni kojoj vrsti pripada. Tada je uspeo da razabere nekoliko lica među onima gore, a neki su i njega primetili. Neko je munuo saputnika i pokazao prstom. No, tada su svi ponovo zašli iza krivine.

Nije video Gejlet, ali ona bi trebalo da je na čelu grupe, zar ne? "Hajde", nestrpljivo je promrmljao, nervozan zbog vremena koje mu je nepoznato biće oduzimalo. Onda se setio da bi mašine uperene u njega mogle da očitavaju i njegove reči ili raspoloženje, pa se usredsredio da bi održao smirenost. Ljupko se nasmešio i naklonio kada je tuđinski tehničar izgovorio pozitivan ishod kratkim, kompjuterski prevedenim rečima.

Fiben je žurno pošao dalje. Bio je sve nervozniji zbog velike udaljenosti između stanica i pitao se postoji li neki dostojanstven način da potrči, kako bi što pre smanjio rastojanje.

Umesto toga, stvari su se sve sporije odvijavale, jer su testovi postajali sve ozbiljniji i zahtevali sve dublje znanje i složenije

razmišljanje. Uskoro je sreo još šimpanza na putu nizbrdo. Očito im je bilo zabranjeno da mu se obrate, ali nekoliko ih je značajno prevrnulo očima, a tela su im bila vlažna od znoja.

Prepoznao je nekoliko odbačenih. Dvojica su bili profesori u Port Heleniji. Ostali su kao naučnici radili na Programu za ekološki oporavak Garta. Fiben je počeo da se brine. Svi su oni imali plave kartone - bili su najpametniji! Ako su oni pali, onda nešto nije valjalo. Ova svetkovina svakako nije bila čisto formalna, kao ona za Titala o kojoj mu je pričala Ataklena.

Možda su pravila nameštena protiv Zemljana!

U tom trenutku stigao je do postaje koju je vodio visoki Gubru. Pticoliko biće nosilo je boje Instituta za Uzdizanje koje bi trebalo da znače zakletvu na nepristrasnost, ali to nije mnogo značilo. Fiben je tog dana video premnogo pripadnika tog klana u odorama Instituta da bi im verovao.

Tuđinac je upotrebio autoprevodioca da mu postavi jednostavno protokolarno pitanje, pa ga je pustio da prođe.

Fiben je žurno napustio stanicu i tog časa mu je sinulo. Šta ako je Sizeren Doličnosti potpuno poražen od ostale dvojice? Ma šta da je nameravao, taj Sizeren je bar bio pošten u nameri da održi pravu svetkovinu. Držao se datih obećanja. A ostali? Admiral i činovnik? Oni su svakako imali drugačija merila.

Možda je cela stvar nameštena tako da neo-šimpanze ne prođu, bez obzira na to koliko su stvarno spremni za napredovanje. Je li to moguće?

Da li bi takav ishod mogao da na neki način koristi Gubruima?

Ispunjen takvim brižnim mislima, Fiben je jedva položio test u kome se tražilo korišćenje složenih motoričkih funkcija u rešavanju složene trodimenzione slagalice. Kad je napustio tu postaju, sa vodama Zaliva koje su padale u popodnevnu senku sa leve strane, gotovo da nije primetio novu gužvu daleko dole. U poslednji čas se okrenuo da vidi odakle potiče rastući zvuk.

"Šta je to opet Beskrajon smislio?" Zatreptao je i zapiljio se naniže.

Nije bio jedini. Dotad se već polovina galaktinskih dostojanstvenika uputila na tu stranu, privučena smeđim talasom koji

se upravo razbio o podnožje Svetkovinskog brda.

Fiben je pokušao da vidi šta se dešava, ali odsjaji sa još osunčane vode sprečavali su ga da išta razabere u senci na obali. Jedino je video da je zaliv pun čamaca i da mnogi već istovaruju putnike na usamljenu obalu gde se i on iskrcao pre nekoliko sati.

Dakle, gradske šimpanze ipak su rešile da dođu i izbliza pogledaju stvari. Nadao se da će se lepo ponašati, ali znao je da najverovatnije neće pričiniti nikakvu štetu. Galaktinci sigurno znaju da je majmunska radoznalost glavna osobina šimpanza, a ovo je bilo samo prirodno ponašanje. Šimpanzama će svakako biti dodeljen donji deo padine da posmatraju odatle, što im je i pravo po galaktinskom zakonu.

Nije više smeo da traći vreme, pa se okrenuo da pođe dalje. Iako je prošao sledeći test iz galaktinske istorije, znao je da taj ishod neće mnogo doprineti ukupnom proseku.

Sada je jedva dočekao da stigne na zapadnu padinu. Pošto se sunce spustilo, ovde je vetar bio mnogo slabiji. Fiben je drhtao dok je klancao dalje, polako sustižući sve malobrojniju grupu pred sobom.

"Uspori, Gejlet", mumlao je. "Zar ne možeš malo da vučeš noge? Ne moraš da odgovoriš na pitanje istog časa kad ti ga postave. Zar ne vidiš da dolazim?"

Nešto duboko u njemu plašilo se da ona to zna i da je nije briga.

88. GEJLET

Bilo joj je sve teže da se ubedi da joj je važno. Obeshrabrenost nije izazvala samo iscrpljenost od dugog, teškog dana, niti teret svih tih smotanih šimpanza koji su se uzdali u nju da ih vodi sve dalje i više kroz lavirint sve ozbiljnijih iskušenja.

Nije joj toliko smetalo čak ni stalno prisustvo visokog čima po imenu Gvozden. Svakako je bilo neprijatno videti ga kako sa lakoćom prolazi testove na kojima su padali mnogo bolji od njega. Osim toga, kao izabranik Organizatora, obično je bio tik iza nje sa onim većitim izveštačenim osmehom. Gejlet se trudila da stegne zube i ne obraća pažnju na njega.

Čak ni sami ispiti nisu joj mnogo smetali. Zapravo su bili najlepši deo dana. Koji je to drevni ljudski pripovedač rekao da je najveće zadovoljstvo i najveća snaga u usponu čovečanstva bilo uživanje veštog radnika u onome što stvara? Kad god bi se usredsredila, Gejlet je zaboravljala gotovo sve ostalo - svet, Pet Galaksija, sve osim izazova da pokaže svoju veštinu. Ispod svih kriza i mračnih pitanja časti i dužnosti uvek je nalazila osećanje čistog zadovoljstva kad god bi izvršila zadatak i znala da ga je uradila dobro, čak i pre nego što bi joj ispitivači Instituta to rekli.

Dakle, testovi joj nisu smetali. Najviše ju je iscrpljivala rastuća sumnja da je ipak načinila pogrešan izbor.

Trebalo je da odbijem učešće u ovome, pomislila je. Trebalo je da lepo kažem "ne".

Logika je, zapravo, bila ista kao i ranije. Po protokolu i svim pravilima, Gubruj su je stavili u položaj u kome nije imala nikakav izbor - radi svog dobra i dobra svoje rase i klana.

Pa ipak, znala je da je iskorišćena. Osećala se uprljano.

Tokom poslednje nedelje boravka u Biblioteci sve češće je hvatala sebe kako drema pred ekranima ispunjenim neverovatnim podacima. Progonili su je ružni snovi o pticama koje drže preteće instrumente. Tu su bili i Maks i Fiben i mnogi drugi, čak i pošto bi se trgla i probudila.

A onda je došao Dan. Obukla je ogrtač gotovo sa olakšanjem što

se, konačno, približava kraj. Ali kraj čega?

Iz poslednje stanice za testiranje izišla je vitka šima, obrisala čelo rukavom srebrnaste tunike i umorno pošla da se pridruži Gejlet. Mihaela Nodings bila je samo učiteljica, ali pokazala se znatno prilagodljivija i izdržljivija od mnogih nosilaca plavog kartona koji su se sada spuštali zavojitim putem naniže. Gejlet je osetila duboko olakšanje što je njena nova prijateljica ostala među kandidatima. Uхватила ju je za ruku.

"Ovaj put gotovo sam uprskala, Gejlet", rekla je Mihaela. Prsti su joj podrhtavali u Gejletinoj šaci.

"Hajde, nemoj da me zavatlavaš, Mihaela", pokušala je da je uteši. Pogladiła joj je vlažne uvojke. "Ti si moja snaga. Ne bih mogla da nastavim bez tebe."

U Mihaelinim smeđim očima blesnula je zahvalnost, pomešana sa ironijom. "Lažeš, Gejlet. Lepo od tebe što mi to kažeš, ali tebi nije potreban niko od nas, a kamoli ja. Ono što ja jedva prođem, ti savladaš u trenutku."

To, naravno, nije bilo sasvim tačno. Gejlet je utvrdila da su ispitivanja Instituta za Uzdizanje tako podešena da ne mere samo koliko je ispitanik inteligentan, nego i koliko se trudi. Gejlet je svakako bila u prednosti nad većinom ostalih šimpanza, po obrazovanju i možda po koeficijentu inteligencije, ali u svakoj fazi morala je da se sve više trudi.

Iz stanice se pojavio još jedan šimpanza - uslovnjak po imenu Lisac - i odšetao se do mesta gde je stajao Gvozden sa još jednim iz svoje grupe. Lisac nije izgledao iscrpljeno. Zapravo, sva trojica preostalih uslovnjaka delovala su opušteno i samouvereno. Gvozden je uhvatio njen pogled i namignuo joj. Gejlet je brzo okrenula glavu.

Iz stanice je izišao još jedan čim i odmahnuo glavom. "To je to", rekao je.

"Znači, profesor Simins...?"

Čim je slegnuo ramenima i Gejlet je uzdahnula. Ovo stvarno nije imalo smisla. Nešto nije u redu, kad sjajne, obrazovane neo-šimpanze otpadaju, a uslovnjaci bez problema opstaju u grupi.

Naravno, Institut za Uzdizanje može tumačiti 'naprednost' drugačije od klana Zemlje. Gvozden, Lisac i Pajser svakako su

inteligentni. Galaktinci možda ne smatraju njihove karakterne nedostatke za nešto strašno i odbojno kao što je slučaj sa Zemljanima.

Ne, to nije nikakav razlog, predomislila se Gejlet kad je sa Mihaelom pošla ispred preostalih dvadesetak šimpanza da ih povede dalje uzbrdo. Gejlet je znala da se iza svega ovoga krije nešto drugo. Uslovnjaci su suviše smireni. Znali su da postoji neka zvrčka.

To je bilo strašno. Galaktinski Instituti trebalo bi da budu neprikosnoveno pravedni, ali ovo... Pitala se da li bi mogla nešto da preduzme.

Kad su se približili sledećoj postaji - ovu je vodila okruglasta, kožasta inspektorka Soro sa šest robota - Gejlet se osvrnula i prvi put primetila da su blistavo udešeni galaktinski posmatrači - tuđinci van sastava Instituta, koji su došli da posmatraju svetkovinu i pozabave se nezvaničnom diplomatijom - gotovo svi otišli. Videla je poslednje kako se žurno udaljavaju nizbrdo, ka istoku, kao da ih je privukao neki zanimljiv događaj na toj strani.

Svakako se ne bi potrudili da nam kažu šta se dešava, ogorčeno je pomislila.

"Dobro, Gejlet", uzdahnula je Mihaela. "Ti si opet prva. Pokaži im da znamo kako se govori."

Dakle, čak i fina, skromna učiteljica može grubo da govori ako time pokazuje osećanja, vezu sa nekim. Gejlet je uzdahnula. "Da. Hajde da i to obavim."

Gvozden joj se iscerio, ali Gejlet se pravila da ga ne vidi kad je pristupila da se nakloni pred Soroankom i podvrgne se pažnji robota.

89. GALAKTINCI

Sizeren Zraka i Kandže špartao je gore-dole pod vetrovitim paviljonom Instituta za Uzdizanje. Admiralov glas podrhtavao je od besa.

"Neprihvatljivo! Neverovatno! Nedopustivo! Tu invaziju treba sprečiti, zaustaviti, savladati!"

Uobičajena rutina normalne Svetkovine Uzdizanja bila je uzdrmana. Zvaničnici i ispitivači Instituta - Galaktinci mnogih oblika i veličina - sada su se skupljali pod velikim šatorom, žurno konsultovali prenosne Biblioteke i tražili prethodne primere događaja kakav nikad ranije nisu videli ni mogli da zamisle. Neočekivani poremećaj izazvao je opštu pometnju, a naročito u uglu u kome je Sizeren igrao ples besa pred paukolikim bićem.

Vrhovni Sudija, paukolika Serentinka, mirno je stajala okružena data-tankovima i pažljivo slušala žalbe komandanta Gubrua.

"Neka se proglašuje prekršaj, narušavanje, ozbiljna povreda protokola! Moji vojnici oštro će pojačati doličnost!" Sizeren je nakostrešio perje da bi pokazao ružičasti preliv koji se već video ispod spoljašnjeg sloja - kao da bi Serentini bili zadivljeni saznanjem da je admiral gotovo ženka, gotovo kraljica.

No, taj prizor nije zadivio Vrhovnog Sudiju. Svi Serentini su ženke. Šta bi tu bilo veličanstveno?

Vrhovni Sudija pažljivo je krila koliko je sve ovo zabavljalo. "Novodošli odgovaraju svim kriterijumima za učešće u Svetkovini", strpljivo je odgovorila na galaktinskom trećem. "Izazvali su zabrinutost, naravno, i o ovom će se mnogo govoriti i kada dan prođe. Ipak, oni su samo jedna od mnogih osobenosti ove svetkovine koje je čine, pa, neobičnom."

Gubru je otvorio kljun, pa ga opet zatvorio. "Šta ste time hteli da kažete?"

"Kažem da se ovako čudna Svetkovina Uzdizanja nije desila već megagodinama. Već sam pomišljala da je potpuno otkazem."

"Da se niste usudili! Žalícemo se, tražiti odštetu, zahtevati zadovoljenje..."

"O, voleli biste to, je li?" Vrhovni Sudija je uzdahnula. "Svi znaju da su se Gubru raširili preko gubera. Presuda protiv jednog Instituta pokrila bi vam deo troškova, zar ne?"

Gubru je ovaj put oćutao. Vrhovni Sudija počlašala je sa dva pipka nabor u ljušturi. "Neki moji saradnici misle da ste sve ovo isplanirali. Mnoge nepravilnosti u ovoj svetkovini i jeste predvideli, ali pri pažljivom ispitivanju svaka se završava tik pre nego što pređe u prekršaj. Vrlo pažljivo ste pronašli ranije primere i nedorećena mesta.

Na primer, uzmimo saglasnost ljudi pre svetkovine za njihove sopstvene šticećenika. Uopšte nije jasno jesu li ti vaši taoci razumeli sa ćime se slažu kada su potpisali papire koje ste im pokazali."

"Imali su - ponuđen im je - moguć pristup Biblioteci."

"Veština kojoj mnogi samonikli nisu dorasli. Postoji i sumnja u ucenu."

"Imamo poruku sa pristankom Zemlje! Sa njihovog matičnog sveta! Iz njihovog rođenog gnezda!"

"Aha", složila se Serentinka. "Prihvatili su vašu ponudu mira i besplatne svetkovine. Koja sirota rasa samoniklih u tako teškoj situaciji sme da odbije takav predlog? No, semantićka analiza pokazuje da su se oni samo složili da o tom pitanju dalje razgovaraju! Oćito nisu razumeli da ste im predložili oslobađanje od starih zaduženja, sklopljenih i pre pedeset paktaara! To je omogućilo da se izbegne razdoblje ćekanja."

"Njihovo nerazumevanje jezika nije naša briga", upao je Sizeren Zraka i Kandže.

"Tako je. A slaže li se sa time Sizeren Dolićnosti?"

Sada je zavladala tišina. Vrhovni Sudija konaćno je podigla obe prednje noge i prekrstila ih u zvanićnom naklonu. "Vaš protest primljen je k znanju. Svetkovina će se nastaviti u skladu sa drevnim pravilima koja su postavili Praoci."

Komandant Gubrua nije imao izbora. Uzvratilo je naklon. Okrenuo se i izleteo napolje, ljutito se gurajući kroz gomilu svojih stražara i pomoćnika i ostavljajući ih da uznemireno kvocaju za njim.

Sudija se obratila svom robotu-pomoćniku. "O ćemu smo govorili pre dolaska Sizerena?"

"O približavanju broda čiji putnici zahtevaju diplomatski imunitet i status posmatrača", odgovorila je mašina na galaktinskom prvom.

"Ah, da. O tome."

"Delovali su prilično uznemireno jer presretači Gubrua pokušavaju da ih odesku i možda će im naneti zlo."

Sudija je oklevala samo za časak. "Obavestite dotične izaslanike da ćemo rado udovoljiti njihovom zahtevu. Mogu da se spuste pravo na Brdo, pod zaštitom Instituta za Uzdizanje."

Robot je žurno pošao da prenese naređenje. Tada su prišli ostali pomoćnici, mašuci ispisima i pružajući preliminarne izveštaje o novim i novim nepravilnostima. Holo-ekrani su se uključivali jedan za drugim da prikažu masu koja je stizala do podnožja brega, izlivajući se iz zarđalih čamaca i napredujući uz nečuvane padine.

"Ovaj događaj postaje sve zanimljiviji", zamišljeno je uzdahnula Vrhovni Sudija. "Baš me zanima šta će se sad desiti..."

90. GEJLET

Veče je prošlo i Gimelaj je već potonuo iza zapadnog obzorja pomućenog tamnim oblacima, kada su iscrpljeni preživeli konačno prošli kroz poslednje ekrane za ispitivanje i premoreno se sručili na travnati vrh. Šest čimova i šest šima tiho su se zbili tik jedni uz druge da bi se zagrejali. Bili su preumorni čak i za biskanje, mada im je svima bilo potrebno.

"Oh, mama, zašto nisu umesto nas uzeli da uzdižu pse? Ili svinje?" Zaječao je neko.

"Pavijane", predložio je drugi glas i svi su se složili sa njim. Takva stvorenja zasluživala su da se sa njima ovako postupa.

"Bilo koga sem nas", sažeto je zaključio treći glas.

Ex exaltavit humilis, pomislila je Gejlet. Podigli su najponiznije. Moto Zemljanskog Odbora za Uzdizanje poticao je iz hrišćanske Biblije, pa je Gejlet uvek pomalo zazirala da će neko, negde, jednom biti raspet.

Zatvorila je oči i osetila da je obuzima san. Samo malo dremke, pomislila je. I stvarno nije dugo trajalo, jer joj se ponovo vratio onaj san - nad njom je stajao Gubru i gledao je kroz cev nekakve zlokobne mašine. Stresla se i ponovo otvorila oči.

Nestalo je i poslednje svetlo na zapadu. Neobično blistave, zvezde su treperile kao da prosijavaju kroz nešto što im rasipa svetlost više od atmosfere.

Gejlet i ostali brzo su ustali kad su se približila jarko osvetljena lebdeća kola i spustila se pred njima. Iz njih su izišle tri prilike: visoki Gubru belog perja, paukoliki Galaktinac i bucmasti čovek čija je službena odora visila na njemu kao vreća za krompir. Dok se klanjala sa ostalima, Gejlet je prepoznala Kordvejnera Eplbija, predsednika Odbora za Uzdizanje na Gartu.

Čovek je delovao potpuno pometeno. Sigurno je zaprepašćen što uopšte učestvuje u svemu ovome. Gejlet je posumnjala da je Eplbi još i drogiran.

"Ovaj, hteo bih da vam svima čestitam", rekao je pošto je istupio korak ispred ostalo dvoje. "Nadam se da znate koliko smo svi

ponosni na vas. Rekli su mi da se jedan deo rezultata još sređuje, ali po ukupnoj proceni Instituta za Uzdizanje Pan argonostes - neo-šimpanza iz klana Zemlje - spreman je, i to već duže vreme, za prelazak u treću fazu."

Zatim je istupilo paukoliko stvorenje. "To je tačno. Osim toga, jemčim da će Institut rado razmatrati sve buduće prijave klana Zemlje za dalja ispitivanja."

Hvala, pomislila je Gejlet dok se zajedno sa ostalima ponovo klanjala, ali molim vas, nemojte se truditi da me potražite za sledeći test.

Usledio je opširan govor Vrhovnog Sudije o pravima i dužnostima rase štíćenika. Bilo je reči o odavno nestalim Praocima, koji su u pradavna vremena započeli galaktinsku civilizaciju, i o postupcima ustanovljenim za sva naredna pokolenja budućeg inteligentnog života.

Govor je bio na galaktinskom sedmom, koji je većin šimpanza mogla da kako-tako prati. Gejlet je pokušavala da pažljivo sluša, ali su joj se po glavi stalno motale mračne misli o onome što će uskoro uslediti.

Bila je sigurna da pod nogama oseća kako sve više jača ono slabo treperenje koje ih je pratilo celim putem uz planinu. Sada je vazduh bio ispunjen dubokim, jedva čujnim brujanjem. Gejlet se zanjihala kada je kroz nju prošlo nešto nalik na talas nestvarnosti. Podigla je pogled i videla kako nekoliko večernjih zvezda odjednom nekako jače sija. Ostale su se žurno sklanjale u stranu kako bi napravile mesta za ovalnu zakrivljenost prostora tačno iznad brda. Tu je počelo da se skuplja crnilo.

Neumorni govor Vrhovnog Sudije trajao je i trajao. Kordvejner Eplbi zaneseno je slušao, sa izrazom neverice. No, beli Gubru postajao je sve nestrpljiviji sa svakim izgubljenim trenutkom. Gejlet ga je sasvim razumela. Sada je hipersvemirka skretnica bila zagrejana i spremna i svaki protekli minut skupo je koštao okupatore. Kada je to shvatila, raspričani zvaničnik sa Serentina odmah joj je postao sipmpatičan. Namestila je izraz pune pažnje i munula Mihaelu jer je izgledala kao da će zadremati.

Gubru je nekoliko puta otvarao kljun kao da se sprema da

neučtivo prekine Sudiju. Konačno, kad je paukoliko biće zastalo da udahne vazduh, ptica se brzo ubacila. Gejlet, koja je mesecima naporno učila, sada je lako razumela iskidane reči na galaktinskom trećem.

"...odlaganje, razvlačenje, izvrđavanje! Vaše pobude su sumnjive, neobične, čudne! Insistiram da nastavite, produžite, obavite to!"

Sudija je samo na trenutak izgubila ritam, ali nastavila je svoj govor na galaktinskom sedmom.

"Pošto ste danas prošli kroz strašno odabiranje, oštrije od svakog testiranja kojima sam dosad prisustvovala, pokazali ste svoju vrednost mladih građana naše civilizacije, i time ste doprineli svom klanu.

Zaslužili ste ono što ćete danas dobiti - pravo da potvrdite ljubav prema svojim pokroviteljima i da izaberete novog savetnika za ovu fazu. Ova druga odluka veoma je važna. Za savetnika morate izabrati poznatu, kiseoničku rasu zvezdanih putnika, koja ne pripada vašem klanu. Ta rasa braniće vaše interese i nepristrasno posredovati u nesporazumima između vas i vaših pokrovitelja. Ako želite, možete izabrati Timbrime, iz klana Kralnit, koji su i do sada bili vaši savetnici. Možete se odlučiti i za promenu.

Možete izabrati i još jednu mogućnost - da završite svoje učešće u velikoj galaktinskoj civilizaciji i zatražite da se proces Uzdizanja obrne. Praoci su predvideli čak i taj drastičan korak, čime se obezbeđuju osnovna prava živih bića."

Stvarno? Da li bismo odista mogli da to izaberemo? Gejlet se naježila od same pomisli. Iako je znala da se to gotovo nikad ne događa u praksi, imali su pred sobom mogućnost!

Uzdrhtala je i ponovo usmerila pažnju na Sudiju koja je podigala ruke u pokretu blagosiljanja. "U ime Instituta za Uzdizanje i čitave galaktinske civilizacije, objavljujem da ste vi, predstavnici svoje rase, kvalifikovani i sposobni da izaberete i budete svedoci. Krenite i budite na ponos čitavom živom svetu."

Serentikna je odstupila. Konačno je došao red na priređivača svetkovine. To bi inače trebalo da bude čovek ili Timbrim, ali ovaj put bilo je drugačije. Izaslanik Gubrua odigrao je ples nestrpljenja i brzo zakevtao u autoprevodilac iz kojeg su se prolomile reči na

galaktinskom sedmom.

"Vas deset pratiće konačne predstavnike do skretnice i bićete svedoci. Odabrani par poneće teret izbora i časti. Sada ću imenovati to dvoje.

Doktor Gejlet Džons, ženka, stanovnik Garta, Zemljanska Federacija, klan Zemlje."

Gejlet nije želela da se pomeri, ali njena prijateljica Mihaela ju je izdala - blago ju je pogurala napred. Napravila je nekoliko koraka prema dostojanstvenicima i naklonila se. Glas je grmeo dalje.

"Gvozden Hansen, mužjak, stanovnik Garta, Zemljanska Federacija, klan Zemlje."

Većina šimpanza iza nje glasno je dahнула od šoka i obeshrabrenosti, ali Gejlet je samo sklopila oči jer su se potvrdila njena najgora strahovanja. Sve dosad držala ju je nada da je Sizeren Doličnosti još moćan, da će ubediti Trijumvirat da igraju poštnu igru. No, sada...

Osetila je kako on staje pored nje i znala je da se opet onako ceri.

Sad je dosta! Suviše dugo sam podnosila sve ovo! Vrhovni Sudija sigurno već sumnja. Ako joj kažem...

No, nije se pomerila. Usta joj se nisu otvarala.

Odjednom je sa bolnom jasnoćom shvatila zašto je, zapravo, toliko dugo trpela ovu farsu.

Čačkali su mi po umu!

Sad je sve došlo na svoje mesto. Setila se snova... noćnih mora o bespomoćnosti pred pažljivim, neizbežnim, ubeđivačkim moćima mašina držanih u nemilosrdnim kandžama.

Institut za Uzdizanje sigurno nije opremljen za takvu vrstu testiranja.

Pa naravno da nije! Svetkovine Uzdizanja uvek su vedre svečanosti na kojima se raduju i pokrovitelji i šticenici. Je li se ikada čulo za predstavnika rase koga je trebalo hipnotisati ili prisiliti na učešće?

Mora da su počeli posle Fibenovog 'bekstva'. Sizeren Doličnosti ne bi se složio sa nečim takvim. Kada bi Vrhovni Sudija znala, mogli bismo da izvučemo od Gubrua dovoljnu odštetu za kupovinu cele planete!

Gejlet je otvorila usta. "Ja..." Pokušala je da izgovori reči. Vrhovni Sudija ju je pogledala.

Čelo joj se orosilo znojem. Trebalo je samo da izgovori optužbu. Makar da je nagovesti!

No, mozak joj je bio zamrznut. Kao da je zaboravila kako se stvaraju reči!

Blokada govora. Naravno. Gubruj su shvatili koliko je lako nametnuti je neo-šimpanzama. Ljudi bi možda mogli da savladaju prepreku, ali Gejlet je shvatila da je u njenom slučaju to nemoguće.

Nije se razumela u insektske izraze lica, ali izgledalo joj je da je Serentinka nekako razočarana. Sudija se povukla. "Pođite do hipersvemirske skretnice", rekla je.

Ne! Gejlet je poželela da zapomaže, ali jedino što je uspela da izvede bio je tih uzdah kad je osetila da joj se desna ruka samovoljno diže ka Gvozdеноvoj levoj. On ju je ščepao i nije joj dao da se povuče.

U tom trenutku, u mislima joj se stvorila slika - ptičije lice sa žutim kljunom i hladnim, netremičnim očima. Nikakvim naporom nije mogla da se otrese tog lika. Bila je potpuno, užasno sigurna da će sa tom slikom u mislima stići na vrh Svetkovinskog brda, a odatle će je i ona i Gvozdén poslati naviše, u oval zakrivljenog prostora, pa će je svi videti, ovde i na hiljadama drugih svetova.

I dalje je kontrolisala deo uma - logičnu celinu, sada odsečenu i izdvojenju - i njime je shvatila hladnu, podlu logiku celog plana.

Naravno, ljudi će sigurno tvrditi da je današnji izbor iznuđen. Verovatno će im više od polovine klanova u Pet Galaksija i poverovati. No, time se ništa neće izmeniti! Izbor će važiti i dalje! Ili to ili bi ceo sistem bio obezvređen. Zvezdana civilizacija bila je već sada pod tolikim pritiskom da ne bi podnela dalje povećanje napetosti.

Moglo bi se desiti i da neki klanovi odluče da im je dosta nevolja sa malim plemenom samoniklih. Ma ko da je u pravu u trenutnom sporu, biće najbolje da se problem preseče jednom za svagda.

Sve to joj je odjednom sinulo. Gubruj nisu hteli da postanu novi savetnici i 'zaštitnici' šimpanza. Hteli su da dovedu do istrebljenja ljudi. Kada to postignu, njen narod biće dat na usvojenje i već je

znala kako bi to izgledalo!

Srce joj je sve jače udaralo. Pokušavala je da ne ide u pravcu u kome ju je vodio Gvozden, ali nije vredelo. Ponadala se da će dobiti infarkt.

Kad bih samo umrla!

Njen život nije bio važan. Ionako su sigurno planirali njen 'nestanak' odmah posle svetkovine, kako bi se oslobodili dokaza. Gudalova, Beskrajona ti, ubij me smesta! Želela je da vrišti.

U tom času pojavile su se reči. One prave reči... ali izgovorio ih je neki drugi glas.

"Stanite! Učinjena je nepravda i zahtevam saslušanje!"

Gejlet je mislila da joj srce udara najbrže što je moguće, ali sada se gotovo onesvestila od tahikardije. Bože, je li moguće...?

Čula je Gvozdena kako psuje i pušta joj ruku. Već samo to bi je obradovalo. Začula je ljutito kreštanje Gubrua i piskave uzvike iznenađenja grupe neo-šimpanza. Mihaela ju je uhvatila za ruku i pomogla joj da se okrene.

Sada se već sasvim smračilo. Raštrkani oblaci bili su osvetljeni reflektorima sa brda i uzvitlanim plamsanjem energetskog tunela koji se upravo obrazovao nad veštačkom planinom. U jasnom svetlu sa letelice pojavio se, dolazeći od poslednje stanice za testiranje, usamljeni neo-šimpanza u prašnjavom svetkovinskom ogrtaču. Brisao je znoj sa čela i odlučno se približavao iznenađenoj grupi zvaničnika.

Fiben, pomislila je Gejlet. Napola omamljena, shvatila je da joj se upravo vraćaju stare navike. Oh, Fibene, nemoj zamucati! Pokušaj da se setiš pravog protokola...

Kada je shvatila šta radi, Gejlet se iznenada zakikotala u kratkom napadu histerije. To ju je delimično izvuklo iz nepokretnosti, pa je uspela da podigne ruku i zakloni usta. "Oh, Fibene", uzdahnula je.

Gvozden je zarežao, ali pridošlica nije obratio pažnju na uslovnjaka. Fiben je pogledao Gejlet i namignuo joj. Mada se sećala koliko je besnela od takvog pozdrava, sada su joj kolena zaklecala od radosti.

Fiben je stupio pred troje zvaničnika, duboko se naklonio i skrstio ruke, čekajući dozvolu da progovori.

"...nečasni, nepopravljivi, nedopustivi upadi..." grmeo je Gubruov prevodilac. "Zehtevamo trenutno uklanjanje i kaznu, odštetu..."

Glas se naglo prekinuo kad je Vrhovni Sudija ispružila jednu od prednjih ruku i isključila aparat. Ljupko je zakoračila napred i obratila se Fibenu.

"Mladi šticieniče, čestitam ti što si potpuno sam uspeo da se popneš dovde. Tvoj uspon doneo je mnogo uzbuđenja i neobičnosti ovoj svetkovini, koja će ostati zapamćena kao najčudnija u istoriji. Po vrednosti bodova postignutih na testovima i ostalim dostignućima, zaslužio si mesto na ovom bregu." Serentinka je prekrstila dve ruke i spustila prednji deo tela. "E, sad", rekla je kad se ponovo ispravila, "znače li tvoje reči da hoćeš da uložiš protest? Dovoljno ozbiljan da opravda takvu žurbu i naglost?"

Gejlet se ukočila. Vrhovni Sudija delovala je ljubazno, ali njene reči sadržavale su i ozbiljnu pretnju. Fiben mora silno da se potruđi. I najmanja greška samo će još više pogoršati stvari.

Fiben se opet naklonio. "Ja... uz puno poštovanje zahtevam objašnjenje načina... načina izbora predstavnika rase."

Nije loše. Gejlet se i dalje borila sa nametnutim blokom. Kad bi bar mogla da priđe i pomogne mu!

Od pre nekog vremena na ivici osvetljenog kruga počeli su da se okupljaju galaktinski dostojanstvenici - isti oni koji su ranije otišli da posmatraju neke nepoznate događaje u podnožju. Sada su svi ćutali i posmatrali skromnog šticienika, pripadnika jedne od najmlađih postojećih rasa, kako zahteva odgovore od predstavnika Instituta.

Vrhovni Sudija odgovarala je sa puno strpljenja. "Tradicija je da organizator svetkovine odabere par među onima koji prođu sva ispitivanja. Istina je da su u ovoj prilici organizatori zvanični neprijatelji tvog klana, ali neprijateljstvo će biti okončano po završetku obreda. Nastupiće mir između klana Zemlje i klana Gooksi-Gubru. Da li se tome protiviš, mladi šticieniče?"

"Ne." Fiben je odmahnuo glavom. "Ne tome. Želim da znam ovo: da li stvarno moramo da prihvatimo one predstavnike koje su izabrali organizatori?"

Izaslanik Gubrua smesta se krešteći pobunio. Šimpanze su se iznenađeno zagledale. Gvozden je prosiktao. "Kad se ovo završi,

dokopaću se tog malog kretena pa ću ga..."

Sudija je mahnula, tražeći tišinu. Zagledala se u Fibena svojim facetovanim očima. "Mladi štićenice, šta bi ti uradio kada bi mogao da biraš? Da li bi tražio od nas da tvoji sunarodnici glasaju?"

Fiben se naklonio. "Bih, vaša časnosti."

Piskavi krik Gubrua sada je stvarno bio bolan za uši. Gejlet je ponovo pokušala da zakorači napred, ali Gvozden ju je čvrsto držao za ruku. Morala je da ostane izdvojena i sluša uslovnjakove prigušene psovke.

Serentinka je konačno progovorila. "Iako saosećam sa tobom, ne vidim načina da se udovolji tvom zahtevu. Ne postoje slični primeri..."

"Da, postoje!"

To je bio nov, dubok glas, i dopirao je sa mračne padine iza zvaničnika. Iz mase galaktinskih posetilaca na svetlo su stupile četiri prilike; pošto je Gejlet već iskusila sva moguća iznenađenja, sada je samo mogla da zuri u neverici.

Utakalting!

Vitkog Timbrima pratio je bradati čovek u svetkovinskom ogrtaču koji mu je tako loše stajao da se videlo kako je sigurno pozajmljen od nekog dvonošca, ali sigurno ne humanioda. Osim toga, kao da je ogrtač bio prebačen preko životinjskih koža. Kraj mladića koračao je neo-šimpanza kome je očito bilo teško da stoji uspravno i koji je nosio mnogo očitih znakova atavizma. Čim je zaostao kad su izišli na čistinu, kao da je znao da ne spada na ovo mesto.

Četvrto biće - ogromnog tela, sa blistavom, dostojanstveno podignutom krestom - smireno se naklonilo i obratilo Velikom Ispitivaču.

"Vidim vas, Kof*Kvin'3 iz Instituta za Uzdizanje."

Serentinka je uzvratila naklon. "I ja vidim vas, časni ambasadore Kaulte od Tenana, i vas, Utakaltinže od Timbrima, i vaše pratioce. Drago mi je što ste bezbedno stigli."

Ogromni Tenanac raširio je ruke. "Hvala vam, vaša časnosti, što ste dopustili da koristim vaše predajnike i uspostavim vezu sa mojim klanom posle duge prisilne izdvojenosti."

"Ovo je neutralno zemljište", odgovorila je predstavница Uzdizanja. "Osim toga, znam da postoje ozbiljna pitanja koja se tiču

ove planete i o kojima želite da razgovarate sa Institutom čim se ova svetkovina završi.

No, zasad insistiram na tome da se držimo teme. Možete li, molim vas, da objasnite primedbu sa kojom ste nam prišli?"

Kault je pokazao prema Utakaltingu. "Ovaj poštovani izaslanik predstavlja rasu koja je bila savetnik i zaštitnik neo-šimpanza od kako su se njihovi samonikli pokrovitelji pridružili galaktinskoj zajednici. Prepustiću objašnjenje njemu."

Gejlet je odjednom primetila koliko Utakalting izgleda umoran. Obično živahne treplje sada su nepokretno ležale, a oči su mu bile vrlo primaknute. Videlo se koliki je napor morao da uloži kako bi istupio i pružio malu, crnu kocku. "Ovde su reference", počeo je.

Prišao je robot i uzeo mu podatke iz ruke. Od tog časa osoblje Instituta ispitivače navedene citate. Sudija je nastavila da pažljivo sluša Utakaltinga.

"Reference će pokazati da su, na početku galaktinske istorije, svetkovine Uzdizanja nastale zbog želje Praotaca da sebe zaštite od etičkih grešaka. Oni koji su započeli proces danas nazvan Uzdizanje često su se savetovali sa rasama svojih šticećenika, kao što se danas ljudi savetuju sa svojim. U to vreme predstavnici rase nikad nisu bili naturani odozgo."

Utakalting je pokazao prema okupljenim šimpanzama.

"Strogo gledano, kada saopštavaju svoj izbor, organizatori svetkovine daju predlog. Šticećenici, pošto su prošli sve testove koji odgovaraju njihovoj fazi, imaju pravo da izvrše svoj izbor. Precizno govoreći, ova visoravan je njihova teritorija. Mi smo ovde samo njihovi gosti."

Gejlet je primetila da su galaktinski posmatrači obuzeti poslom. Mnogi su se zadubili u svoje data-ekrane, pregledajući reference koje je doneo Utakalting. Po ivici kruga širio se višejezični žamor. Stigla je nova letelica, donoseći nekoliko Gubrua i prenosni komunikacioni uređaj. Okupatori su očito žurno tragali za svoj račun.

Dok je sve to trajalo, hipersvemirska skretnica i dalje je razvijala snagu na vrhu padine. Sada se stalno čula tiha tutnjava i Gejlet je osećala da joj mišići podrhtavaju u nametnutom ritmu.

Veliki Ispitivač obratila se zvaničnom predstavniku ljudi,

Kordvejneru Eplbiju. "Da li, u ime vašeg klana, podržavate ovaj zahtev za odstupanje od uobičajene procedure?"

Eplbi se ugrizao za usnu. Pogledao je Utakaltinga, pa Fibena, pa opet timbrimskog ambasadora. Onda se prvi put istinski nasmešio. "Prokletstvo, da! Naravno da se slažem!" rekao je na engličkom. Onda je pocrveneo i prešao na pažljivo formulisani galaktinski sedmi. "U ime mog klana, podržavam zahtev ambasadora Utakaltinga."

Ispitivač se okrenula da primi izveštaj svog osoblja. Kada se vratila, ceo breg bio je potpuno tih. Svi su napeto čekali dok se nije naklonila pred Fibenom.

"Zaista, raniji primeri govore u prilog vašeg zahteva. Da zatražim od tvojih sadrugova da glasaju dizanjem ruku? Ili možda tajno?"

"Bravo!" začuo se šapat na engličkom. Mladi čovek iz Utakaltingove pratnje nasmešio se od uha do uha i pokazao Fibenu podignute palčeve. Na sreću, nijedan Galaktinac nije primetio ovo upadanje u reč.

Fiben je jedva namestio ozbiljan izraz lica kad se ponovo naklonio. "Dizanje ruku biće sasvim dobro, vaša časnosti. Hvala vam."

Gejlet je bila uglavnom ošamućena dok su trajali izbori. Pokušala je da odbije svoju kandidaturu, ali ista ona sila koja ju je ranije sprečila da govori sada joj nije dala ni da povuče svoje ime. Izabrana je jednoglasno.

I izbor muškog predstavnika brzo je prošao. Fiben se suočio sa Gvozdenom, mirno uzvraćajući pogled goropadnom uslovnjaku. Gejlet je utvrdila da jedino može da se uzdrži, što je izazvalo iznenađene poglede ostalih.

Ipak, gotovo je zajecala od olakšanja kada je glasanje ispalo devet prema tri... u korist Fibena Boldžera. Kad joj je konačno prišao, Gejlet mu se bacila u naručje i rasplakala se.

"No, no", rekao joj je. Utešio ju je više glas nego otrcana fraza. "Rekao sam ti da ću se vratiti, zar ne?"

Šmrknula je i obrisala suze pre nego što je klimnula. Jedna otrcana fraza zaslužuje drugu u odgovor. Pomilovala ga je po obrazu, a glas joj je bio samo malčice sarkastičan. "Junače moj",

rekla je.

Ostale šimpanze - svi osim nadglasanih uslovnjaka - skupile su se oko njih, zbijajući se u opštem oduševljenju. Prvi put je izgledalo da će se svetkovina ipak pretvoriti u proslavu.

Poređali su se u parove iza Fibena i Gejlet i pošli uz poslednji deo staze ka vrhu gde će uskoro biti uspostavljena fizička veza između ovog sveta i vrlo dalekih prostora.

U tom času, preko zaravni je odjeknuo prodoran zvižduk. Pred šimpanzama se spustila nova letelica i presekla im put. "Oh, ne", jeknuo je Fiben. Smesta je prepoznao jahtu sa tri Sizerena okupacionih snaga Gubrua.

Sizeren Doličnosti izgledao je potišteno, klonuo na svojoj sedalici, nesposoban čak i da podigne glavu koliko da ih pogleda. Ostalo dvoje vladara hitro je skočilo na zemlju i obratilo se Ispitivaču.

"I mi imamo da predstavimo, iznesemo, izložimo... raniji primer!"

91. FIBEN

Koliko se lako poraz otrgne iz čeljusti pobjede?

Fiben je mozgao o tome dok se izvlačio iz svetkovinske odore i puštao da mu dva čima natrljaju ramena uljem. Protegao se i ponadao se da se dovoljno seća onih davnih dana kada se bavio rvanjem.

Suviše sam star za ovo, pomislio je, a dan je bio dug i težak.

Gubruj se nisu šalili kada su radosno objavili da su pronašli izlaz. Gejlet je pokušavala da mu objasni štos dok se pripremao. Kao i obično, sve je bio puno apstraktnih pojmova.

"Koliko sam ja razumela, Fibene, Galaktinci ne odbijaju zamisao o evoluciji kao takvoj, nego samo o evoluciji inteligencije. Oni veruju da nešto slično našem 'darwinizmu' važi sve do pre-razumnosti. Osim toga, smatraju da priroda mudro podstiče svaku vrstu da dokaže svoju podesnost u divljini."

Fiben je uzdahnuo. "Pređi na stvar, Gejlet, molim te. Samo mi reci zašto moram da se bijem sa tim mamlazom. Mislio sam da je odlučivanje dvobojem glupo čak i po itijevskim merilima."

Gejlet je odmahнула glavom. Neko vreme izgledalo je da i dalje ima govorni blok, ali to je prestalo kad se ponovo vratila svom sitničavom načinu razmišljanja.

"E, pa nije. Naročito ako pažljivo razmisliš. Vidiš, kada pokroviteljske rase podižu nove šticeenike do inteligencije zvezdanih putnika, suočene su sa opasnošću da se suviše zanesu i unište srž šticeenika, njihovu podesnost, koja ih je i učinila kandidatima za Uzdizanje."

"Znači, misliš..."

"Mislim da bi Gubruj rado optužili ljude za takvu vrstu greške nad šimpanzama, a jedini način da ih osporimo jeste da pokažemo kako smo još strasni, čvrsti i fizički jaki."

"Ali mislio sam da oni silni testovi..."

Gejlet je odmahнула glavom. "Testovi su pokazali da svi okupljeni na ovoj zaravni odgovaraju merilima za prelazak u treću fazu. Čak i...", Gejlet je iskrivila lice i izgledalo je da jedva nalazi reči, "...čak i

ovi uslovnjaci su sjajni, bar po većini testova koje propisuju pravila Instituta. Oni su manjkavi samo po našim uvrnutim, zemljanskim merilima."

"Kao što su pristojnost i telesni mirisi. Jasno. Ipak, i dalje ne shvatam..."

"Fibene, Institut uopšte ne mari ko će stupiti na skretnicu, pošto smo ionako svi prošli testove. Ako Gubruj žele da se naš muški predstavnik rase takmiči sa njihovim u još jednoj disciplini, u 'podesnosti', pa, bilo je i ranije takvih slučajeva. Zapravo, takav način izbora bio je mnogo češći od glasanja."

Na drugoj strani male čistine, Gvozden se izvio i iscerio Fibenu, podržan dvojicom svojih saveznika. Lisac i Pajser šalili su se sa snažnim vođom uslovnjaka, samouvereno se smejući zbog naglog preokreta u njihovu korist.

Sada je na Fibena došao red da odmahne glavom i progundā. "Gudalova, kakav je to način upravljanja Galaksijom! Možda je Pratakultorn ipak bio u pravu."

"Šta reče, Fibene?"

"Ništa", odgovorio je kad je video sudiju, Institutskog zvaničnika Pilu, kako se približava središtu borilišta. Brzo se okrenuo da pogleda Gejlet u oči. "Samo mi reci, hoćeš li se udati za mene ako pobedim?"

"Ali..." Zatreptala je, ali je klimnula. Igledalo je da će reći još nešto, ali odjednom ju je opet spopao onaj pogled, kao da ne može da nađe prave reči. Stresla se i neobičnim, udaljenim glasom uspela da izgovori pet reči.

"Ubij - ga - mene - radi, Fibene."

U njenim očima nije bilo divlje krvoločnosti, nego nečeg mnogo dubljeg: očajanja.

Fiben je klimnuo. Nije se nimalo zavaravao oko Gvozdenovih namera.

Sudija ih je pozvao da priđu. Neće biti oružja. Neće biti pravila. Tutnjava iz podzemlja pretvorila se u tešku, potmulu grmljavinu, a zona neprostora nad njihovim glavama svetlucala je po ivicama kao da je obasjavaju smrtonosne munje.

Kad su se Fiben i njegov protivnik suočili, počeli su oprezno da kruže jedan oko drugog, opisavši potpuni krug oko arene. Devet ostalih šimpanza stajalo je na višoj strani, kraj Utakaltinga, Kaulta i Roberta Onigla. Sa suprotne strane motrili su ih Gubru i dva Gvozdenova sadruga. Razni galaktinski posmatrači i zvaničnici Instituta za Uzdizanje razmestili su se sa strane.

Lisac i Pajser mahali su svom vođi pesnicama i kezili zube. "Sredi ga, Fibene", dobacio je jedan od devet šimpanza. Znači, čitav kićeni obred, čitava tajanstvena i drevna tradicija i nauka sveli su se na ovo. Ovako majka Priroda bira za koga će glasati.

"Po-ćni!" Iznenadni uzvik sudije Pile probio je Fibenu uši kao nadzvučni pisak, trenutak pre nego što je zvučnik preveo reč.

Gvozden je bio brz. Jurnuo je pravo napred i Fiben je skoro prekasno shvatio da je to varka. Počeo je da se povlači ulevo i u bezmalo poslednjem trenutku promenio je pravac, zamahnuvši podignutom nogom.

Udarac nije doneo zadovoljavajući zvuk lomljenja kome se nadao, ali Gvozden je ipak bolno uzviknuo i otkotrljao se u stranu, držeći se za rebra. Nažalost, i Fiben je izgubio ravnotežu pa nije mogao da iskoristi priliku. Već nekoliko sekundi kasnije Gvozden je opet pošao napred, ovaj put opreznije, sa ubilačkim pogledom.

Postoje dani kada jednostavno ne treba ustajati iz kreveta, pomislio je Fiben kad su nastavili kruženje.

Zapravo, današnji dan za njega je počeo buđenjem u duplji drveta, nekoliko kilometara od zida oko Port Helenije, gde su padobrani pločastog bršljana krasili ogoljene grane voćnjaka u zimskom mirovanju...

Gvozden je fintirao, pa zamahnuo stegnutom desnicom. Fiben je poklekao i pokušao da ga udari levicom. Naišao je na blokadu i začuo se glasni prasak pri sudaru kostiju podlaktica.

...Vojnici Kandže morali su da budu učtivi, pa je poterao de Brahea galopom sve dok nije stigao u stari zatvor...

Kraj uha mu je prohujala pesnica nalik na đule. Fiben je zakoračio bliže ispruženoj ruci i naglo se okrenuo da bi zabio lakat u izloženi protivnikov pleksus.

...Piljeći u napuštenu sobu, shvatio je da mu ostaje vrlo malo

vremena. De Brahe je galopirao napuštenim ulicama, dok mu je u ustima landarao cvet...

Udarac nije bio dovoljno jak. Još gore, nije stigao da se sagne kad je Gvozdenova ruka sunula da ga ščepa za grlo.

...a dokovi su bili puni šimpanza - sabijenih na molovima, zgradama, ulicama - i svi su piljili...

Užasni stisak pretio je da mu spreči disanje. Fiben je čučnuo i pružio desno stopalo unazad, između Gvozdenovih nogu. Cimnuo je u stranu da bi Gvozdena naterao da se bori za ravnotežu, a onda se naglo trgao na suprotnu stranu i istovremeno zamahnuo nogom. Gvozdenova desna noga je popustila, a napor da održi ravnotežu odbacio je Fibena u stranu. Uslovnjakov strašni stisak oko grla trajao je još jedan predugi trenutak, a kad se otrgao, poneo je sa sobom i deo Fibenovog mesa.

...trampio je konja za čamac i pošao preko zaliva, prema lancu plutača...

Fibenu je iz razderanog vrata lila krv. Rana je promašila jugularnu venu za jedva centimetar. Uzmakao je kad je video koliko brzo se Gvozden vratio na noge. Uslovnjakova brzina bila je potpuno obeshrabrujuća.

...vodio je mentalnu bitku sa plutačama i zaslužio - čistom logikom - pravo da prođe kroz njih...

Gvozden je iskezio zube, raširio dugačke ruke i ispustio krik od koga se ledila krv. Prizor je odjeknuo u Gibenu kao sećanje na bitke koje su se vodile davno, davno pre nego što su šimpanze počele da upravljaju zvezdanim brodovima, kada je zastrašivanje značilo polovinu pobede.

"Možeš ti to, Fibene", uzviknuo je Robert Onigl i time razbio Gvozdenovu magiju. "Hajde, momče! Učini to za Simona."

Sranje, pomislio je Fiben. Tipičan ljudski štos, da me podstakne osećanjem krivice!

Ipak je uspeo da savlada trenutni talas nesigurnosti i da se isceri neprijatelju u lice. "Jeste, znaš da se dereš, ali možeš li da učiniš ovo?"

Stavio je palac na nos i brzo se bacio u stranu kad je Gvozden jurnuo. Sada su obojica uspela da zadaju čiste udarce koji su

zazvučali kao prigušeno bubnjanje. Obojica su se oteturala do suprotnih krajeva arene pre nego što su uspela da se okrenu, dahćući i kezeći zube.

... Plaža je bila prijava, a put uz litice dugačak i težak. No, to je bio samo početak. Iznenadeni zvaničnici Instituta već su počeli da rasklapaju svoje mašine kada se pojavio on i naterao ih da ostanu i testiraju još jednog kandidata. Mislili su da će ga lako oterati kući...

Kad su se sledeći put sudarili, Fiben je podneo nekoliko gadnih udaraca u lice samo da bi zakoračio u stranu i bacio neprijatelja na zemlju. Nije pokazao baš najelegantniji primer džiu-džice, a pri tom je još osetio i razdirući bol u nozi.

Gvozden je za trenutak bespomoćno ležao, ali kad je Fiben pokušao da ga zgrabi, noga mu je gotovo otkazala poslušnost.

Uslovnjak se odmah podigao. Fiben je pokušao da ne šepa, ali mora da se nečim odao, jer je sledeći Gvozdenov napad bio usmeren udesno, a kad je Fiben pokušao da odstupi, leva noga ga je izdala.

...naporni testovi, neprijateljski pogledi, napetost od nesigurnosti hoće li stići na vreme...

Kad je pao poleđuške, odmah je zamahnuo nogama, ali postigao je samo to da ga oko članka ščepaju neverovatno snažni prsti. Fiben je pokušao da nađe oslonac, ali prsti su mu samo grebali po zemlji. Pokušao je da sklizne u stranu, ali protivnik ga je cimnuo prema sebi i bacio se na njega.

...I kroz sve to je prošao samo da bi stigao ovamo? Da. Sve u svemu, to je stvarno bio strašan dan...

Postoje trikovi kojima rvač može da se posluži protiv jačeg i težeg suparnika. Fiben se prisetio ponečeg dok je pokušavao da se oslobodi. Da je bio samo malo manje blizu potpunoj iscrpljenosti, možda bi i uspeo da ih primeni.

Sada je jedino mogao da postigne nekakvu nepostojanu ravnotežu. Uspeo je da pronade položaj u kome je Gvozdenova zastrašujuća snaga bila malo ublažena. Tela su im se naprezala i trzala, a ruke stezale u traganju za ma kakvim otvaranjem protivnika. Lica su im bila pritisnuta o zemlju, toliko približena da su osećali vreli dah onog drugog.

Publika oko njih već je neko vreme ćutala. Nisu se više čuli uzvici ohrabrenja sa ove ili one strane. Dok se zajedno sa neprijateljem kotrljao tamo-amo, namerno sporo u smrtonosno ozbiljnoj borbi, Fiben je na trenutak imao pred sobom otvoren vidik na nizbrdicu Svetkovinskog brda. Delićem svesti shvatio je da su posmatrači otišli. Na mestu gde su do malopre bili gusto zbijeni raznorazni Galaktinci sada je ostao samo prazan pojas izgažene trave.

Video je poslednje kako se žurno spuštaju nizbrdo, ka istoku, galameći i uzbuđeno gestikulirajući na raznim jezicima. Primetio je paukoliku Serentinku, Vrhovnog Sudiju, kako stoji usred grupe pomoćnika, ne obraćajući više pažnju na borbu dvojice šimpanza. Čak se i sudija Pila okrenuo i gledao u nekakvu gužvu na nizbrdici.

Zar tako, posle svih priča po kojima je ispalo da sudbina svega u Vaseljeni zavisi od bitke na život i smrt dvojice šimpanza? Onaj delić Fibenove svesti osetio se uvređen.

Spopala ga je radoznalost, čak i u ovakvom položaju. Šta se, pobogu, tamo dešava?

Bilo je dovoljno da podigne oči za centimetar, kako bi video šta se dešava, pa da uprska. Za delić sekunde propustio je Gvozdenovu grešku dok se bolje nameštao. Pošto je Fiben prekasno napao, uslovnjak je iskoristio priliku da ga bolje uhvati i stegne. Počeo je da ga davi.

"Fibene!" Bio je to Gejletin glas, uzdrhtao od osećanja. Znači, bar neko ga je još gledao, pa makar video samo konačno poniženje.

Fiben je uložio svu snagu. Upotrebio je trikove iščupane iz bezdana sećanja. No, svaki od njih zahtevao je snagu koju Fiben više nije imao. Postepeno je gubio.

Gvozden se iskezio kad je uspeo da namesti podlakticu preko Fibenovog grla. Odjednom je jedva, trzavo disao. Nije imao dovoljno vazduha i zato se još očajnije borio.

A onda su odsjaji malaksali jer je nešto zaklonilo svetla i bacilo tamnu senku preko obojice. Gvozden je zažmirkao i iznenada primetio da se tik pored Fibenove glave pojavilo nešto masivno. Crno, dlakavo stopalo. Iz njega je izrastala noga, kratka, jaka kao stablo, i vodila naviše na planini krzna...

Fiben je počeo da gubi svest, ali svet mu se naglo pojavio pred

očima kad je pritisak na grkljan popustio. Grčevito je udahnuo kroz još sužen dušnik i pokušao da se osvrne i utvrdi zašto je još živ.

Prvo što je ugledao bila su dva pitoma, smeđa oka koja su ga prijateljski, otvoreno posmatrala sa lica crnog kao ugalj, postavljenog na vrhu brda mišića.

Ta planina umela je i da se smeši. Biće je pružilo ruku dugačku koliko omanji šimpanza i radozvalo opipalo Fibena. Gvozden se stresao i trgao od iznenađenja, ili možda od straha. Kad je stvorenje uhvatilo šakom Gvozdenovu mišicu, stegnulo ju je samo koliko da proveri čimovu snagu.

Očito, nije bilo mesta poređenju. Ogromni mužjak gorile zadovoljno je zadržao. Zapravo, izgledalo je kao da se smeje.

Okrenuo se, oslanjajući se u hod i na jednu ruku, i pošao da se pridruži crnom odredu koji je upravo marširao pored zapanjene grupe šimpanza. Gejlet je piljila u neverici, a Utakalting je ubrzano treptao razmaknutim očima.

Robert Onigl je, izgleda, razgovarao sam sa sobom, a Gubru i su torokali i kreštali.

Kault je privukao ozbiljnu pažnju gorila. Četiri ženke i tri mužjaka okupili su se oko krupnog Tenanca, pružajući ruke da ga dodirnu. On im je uzvratio rečima, govoreći sporo i veselo.

Fiben nije hteo da dvaput načini istu grešku. Nije mogao da shvati kako su se gorile stvorile na vrhu Svetkovinskog brda i nije hteo čak ni da pokuša. Povratio je usredsređenost delić sekunde pre protivnika. Kad je Gvozden ponovo spustio pogled, u očima mu je blesnuo užas čim je ugledao približavanje Fibenove pesnice.

Mala zaravan našla se u opštoj zbrci glasova - ludački prizor lišen ma kakvog nagoveštaja reda. Granice arene za borbu prestale su da važe, jer su se Fiben i Gvozden valjali pod nogama šimpanza, gorila, Gubrua i svih ostalih koji su tuda trčali, skakali i puzali. Više ih niko nije gledao, a ni Fibena više nije bilo briga za to. Jedino je znao da je dao obećanje i da treba da ga održi.

Zasuo je Gvozdena udarcima, ne dajući mu da povрати ravnotežu sve dok nije urliknuo i u očajanju odgurnuo Fibena kao krpu. Čim se bolno prizemio, Fiben je naslutio pokret negde iza sebe i okrenuo se taman da vidi Lisca kako podiže nogu da ga šutne. No, udarac je

otišao u prazno jer je uslovnjaka zgrabio prijateljski raspoložen gorila i podigao ga u kostolomni zagrljaj.

Drugog Gvozdenovog druga zadržao je Robert Onigl - ili, tačnije, držao ga je. Čim je sigurno bio jači od većine ljudi, ali nije mu vredelo, jer je visio u vazduhu. Robert je podigao Pajsera iznad glave, kao Herkul Anteja. Mladić je klimnuo Fibenu.

"Pazi se, sinko."

Fiben se otkotrljao u stranu, a Gvozden je tresnuo o zemlju na mestu gde je bio do maločas, podižući oblak prašine. Fiben je smesta skočio na protivnikova leđa i uhvatio ga u polu-nelson.

Sve se uskovitlalo oko njega, kao da jaše divljeg ždrepcu. Fiben je osetio ukus krvi, a prašina mu je punila pluća strašnim, razdirućim bolom. No, kad je čuo neprijateljevo teško dahtanje, znao je da će moći da izdrži još malo.

Gvozdenova glava savijala se sve više i više. Fiben je uspeo da prebaci noge napred i izbije uslovnjaku oslonac.

Gvozden se sručio pravo pleksusom na Fibenovu petu. Udar bola verovatno je značio da je slomio nekoliko prstiju, ali zviždavi zvuk značio je da je Gvozdenova dijafragma blokirana, a disanje prekinuto.

Odnekud je smogao još snage. Naglo je trgnuo i okrenuo protivnika. Uhvatio ga je u čvrste makaze, ispružio ruku i primenio isti onaj zahvat u stilu 'zabranjeni-ali-koga-briga' koji je maločas iskusio na sebi.

Kost se urezivala u rskavicu. Zemlja pod njima kao da je pulsirala, a nebo se treslo i urlikalo. Tuđinska stopala promicala su na sve strane, a onda se začulo neprekidno kreštanje i žamor na desetak isprepletanih jezika. Ipak, Fiben je slušao samo dah koji nije prolazio kroz neprijateljevo grlo... osećao je jedino otkucaje pulsa koje je očajnički pokušavao da ućutka...

A onda mu se nešto rasprslo u mozgu.

Kao da se nešto u njemu otvorilo i izlilo nekakvu blistavu svetlost napolje iz sive mase mozga. Ošamućen, isprva je pomislio da ga je neki uslovnjak ili Gubru udario u glavu. No, takva svetlost ne potiče od nesvestice. Bolelo ga je, ali ne na taj način.

Usredsredio se na najvažnije - da čvrsto drži sve slabijeg neprijatelja. Ipak, nije mogao da ne misli na neobičnu pojavu. Tražio je sa čim da je uporedi, ali nije bilo odgovarajuće metafore. Bezvučni izliv bio je istovremeno tuđinski i jezivo poznat.

Fiben se odjednom setio plavog svetla koje je veselo poigravalo dok je ispaljivalo strašne zrake na njegova stopala. Setio se 'smrdljive bombe' koja je naterala uobraženog, čupavog, malog diplomatu da pobegne, zaboravljajući dostojanstvo. Setio se priča koje je noćima slušao od generala. Sličnost ga je navela na sumnju...

Galaktinci na celoj zaravni prekinuli su višejezičnu vrevu i zagledali se naviše. Fiben je morao da još malo podigne glavu kako bi video šta ih je zainteresovalo. Ipak, pre toga se pobrinuo za svog protivnika. Pošto je Gvozden uspeo da uvuče nekoliko kratkih, grčevitih udisaja, Fiben je ponovo pojačao stisak da bi ga držao na granici svesti. Kad je to sredio, podigao je pogled.

"Utakalting", šapnuo je, shvatajući razlog ove mentalne pometnje.

Timbrim je stajao na padini malo iznad ostalih. Raširio je ruke, a krajevi zvanične odore lepršali su u divljem vetru koji je divljao oko otvorene hipersvemirske skretnice. Oči su mu bile široko razmaknute.

Treplje Utakaltingove korone su se razmahale, a nad glavom mu se okretalo nešto.

Jedna šima zaječala je i pritisnula dlanovima slepoočnice. Čulo se kako nekom Pringu zveckaju zubo-gnječila. Za mnoge prisutne glif je bio jedva primetan. Ipak, Fiben je, prvi put u životu, istinski kenirao. Ono što je kenirao zvalo se tutsunukan.

Glif je bio čudovišan - div pun dugo sabijane energije. Srž odlagane neodlučnosti vrtela se i poigravala, a onda se, bez upozorenja, razletela. Fiben je osetio strujanje preko i oko sebe - ni manje ni više nego čista, nepatvorena radost.

Utakalting je zračio emocijama kao da se neka brana u njemu prelomila. "N-ha surustuannu, khammint Ataklena vit-tanna!" uzviknuo je. "Kćeri, da li mi ti ovo šalješ, da li mi time vraćaš ono što sam ti dao? Oh, kako je zanimljivo složeno i umnoženo! Kakva sjajna šala na račun tvog ponosnog roditelja!"

Žestina njegovih osećanja zahvatila je sve koji su stajali u blizini. Šimpanze su treptale i piljile u njega. Robert Onigl je brisao suze.

Utakalting se okrenuo i pokazao stazu koja je vodila naviše, ka mestu Izbora. Svi su videli da je tamo, na samom vrhu Svetkovinskog brda, skretnica sada potpuno povezana. Duboko zakopane mašine obavile su svoj posao i sada im je nad glavama zjapio tunel, čije su ivice blistale, ali unutrašnjost je bila obojena tamnije od crnog.

Izgledalo je da usisava svetlost, pa je bilo teško čak i razabrati da se tu nalazi otvor. Ipak, Fiben je znao da je to veza u stvarnom vremenu - odavde pa do bezbroj drugih svetova gde su se okupili svedoci da posmatraju i pamte večerašnje događaje.

Nadam se da Pet Galaksija uživaju u predstavi. Pošto je Gvozden pokazivao znake oživljavanja, Fiben ga je mlatnuo po slepoočnici i ponovo podigao pogled.

Na pola puta do vrha, na uskoj stazi stajale su tri nejednake prilike. Prva je bila mali neo-šimpanza sa nekako predugačkim rukama i izobličnim, kratkim i krivim nogama. Džo-Džo se jednom rukom uhvatio za Kaulta, ogromnog Tenenca, ambasadora. Kaultovu drugu moćnu šapu držala je malecka ljudska devojčica, čija se plava kosa na pojačanom vetru lepršala kao blistava zastava.

Neverovatna trojka zajedno je posmatrala sam vrh, gde se okupilo neobično društvo.

Desetak gorila, mužjaka i ženki, stajalo je u krugu tačno pod polunevidljivom rupom u prostoru. Njihali su se napred-nazad, zureći u zjapeću prazninu nad sobom, i mumlali duboku, atonalnu melodiju.

"Verujem...", rekla je zapanjena Serentinka, Vrhovni Sudija Instituta za Uzdizanje, "... verujem da se ovo događalo ranije... jednom ili dvaput... ali sigurno ne u poslednjih hiljadu eona."

Začuo se još jedan glas, mrmljao je na grubom engličkom, punom osećanja. "Nije pošteno. Ovo je trebalo da bude naše vreme!" Fiben je video suze kako teku niz lice nekoliko neo-šimpanza. Neki su se zagrlili i jecali.

I Gejletine oči su se ovlažile, ali Fiben je znao da ona vidi i ono što je ostalima promaklo. Njene suze bile su suze olakšanja i radosti.

Sa svih strana čuli su se novi i novi izrazi zaprepašćenja.

"...ali kakva su to stvorenja, bića, jedinke?" pitao je jedan od Gubru Sizerena.

"...pre-razumni", odgovorio je drugi glas na galaktinskom trećem.

"...prošli su kroz sve stanice za testiranje, prema tome sigurno su spremni za nekakvu svetkovinu", mumlao je Kordvejner Eplbi. "Ali kako su, pobogu, gor..."

Robert Onigl je brzo digao ruku da bi prekinuo svog sunarodnika. "Nemojte više koristiti staro ime. Ovo su Gartlinzi, prijatelju."

Vazduh se jonizovao i ispunio mirisom munje. Utakalting je pevao od zadovoljstva zbog simetrije ovog veličanstvenog iznenađenja, ove sjajne šale, u timbrimskom glasu se čuo bogat, nezemaljski zvuk. Zanesen prizorom, Fiben nije ni primetio kad se uspravio na noge i ustao da bi bolje video.

Zajedno sa ostalima video je presijavanje nad džinovskim majmunima koji su se njihali i mumlali na vrhu brda. Nad glavama im se uskovitlao mlečnobeli veo i počeo da očvršćava kao da će se uobličiti.

"Ovako nešto nije se desilo od vremena nastanka svih živih rasa", zadržano je kazala Vrhovni Sudija. "Rase šticećenika prošle su bezbroj svetkovina Uzdizanja tokom poslednjih milijardu godina. Postepeno su osvajale naredne nivoe i birale savetnike u Uzdizanju da im pomognu. Nekoliko ih je čak iskoristilo priliku da zatraži kraj Uzdizanja... da se vrate u ranije stanje..."

Izmaglica je zadobila ovalan oblik. U njoj su tamni oblici postajali sve jasniji, kao da se polako pomaljavaju iz duboke magle.

"...ali samo najdrevnija predanja govore o novoj vrsti koja dolazi po svojoj volji, iznenađujući celu galaktinsku zajednicu, i zahteva pravo da izabere sopstvene pokrovitelje."

Fiben je začuo stenjanje i spustio pogled do Gvozdena koji je počeo da se, drhteći, podiže na laktove. Bio je pokriven prašinom i zgrušanom krvlju od glave do pete.

To mu se mora priznati. Stvarno je izdržljiv. Doduše, ni Fiben se nije zavaravao da mnogo bolje izgleda.

Zamahnuo je nogom. Biće sasvim lako... Pogledao je u stranu i video Gejlet kako ga posmatra.

Gvozden se prevrnuo na leđa. Pogledao je Fibena sa potpunom

otupelošću.

Prokletstvo. Umesto da udari, sagnuo se i pružio ruku ranijem neprijatelju. Ne znam ni zašto smo se borili. Ionako je neko drugi pokupio krem sa kolača.

Kroz gomilu se proneo žamor iznenađenja. Gubru i su se uvređeno razgalamili. Fiben je uspravio Gvozdena na noge, osovio ga i tek onda podigao pogled da vidi šta su to gorile uradile da izazovu ovoliku preneraženost.

Video je lice Tenanca. Ogroman i potpuno jasan, lik je lebdeo u žiži hipersvemirske skretnice i neverovatno je ličio na Kaulta.

Kakav priseban, ozbiljan, prilježan izraz, pomislio je Fiben. Tipično za Tenance.

Nekoliko okupljenih Galaktinaca iznenađeno je zažamorilo, ali većina je bila potpuno ukočena od iznenađenja. Izuzetak je bio samo Utakalting, čije se oduševljeno divljenje još širilo na sve strane kao vatromet.

"Zvurtin-statta... radio sam na ovome, a pojma nisam imao!"

Ogromni lik Tenanca povukao se malo nazad u beličasti oval. Sad su svi videli širok vrat sa prorezima, a zatim moćni trup. No, kad su u vidno polje dospele njegove ruke, postalo je jasno da pored njega stoje još dve prilike i drže ga za ruke.

"Pravilno", rekla je Vrhovni Sudija svojim pomoćnicima. "Neimenovana vrsta šticefena faze jedan, zasad označena kao Gartlinzi, izabrala je za svoje pokrovitelje Tenance. Za savetnike i zaštitnike odabrali su zajedno neo-šimpanze i ljude sa Zemlje."

Robert Onigl je podvrisnuo. Kordvejner Eplbi je pao na kolena od iznenađenja. Zvuk obnovljenog kreštanja Gubrua postao je zaglušujući.

Fiben je osetio nečiju šaku u svojoj. Gejlet je susrela njegov pogled očima u kojima je gorčina sada bila pomešana sa ponosom.

"No, dobro", uzdahnuo je. "Ionako nam ne bi dali da ih zadržimo. Ovako bar imamo pravo da ih posećujemo. Čuo sam i da Tenanci nisu tako strašni u poređenju sa ostalim Itijima."

Gejlet je odmahнула glavom. "Ti si znao nešto o tim stvorenjima, a nisi mi rekao?"

Slegnuo je ramenima. "Trebalo je da bude tajna. Imala si posla.

Nisam hteo da te gnjavim nevažnim sitnicama. Zaboravio sam. Mea culpa. Nemoj me tući, molim te."

Oči kao da su joj za trenutak blesnule. Onda je i ona uzdahnula i zagledala se ka vrhu brda. "Neće im dugo trebati da shvate kako to nisu Gartlinzi nego bića sa Zemlje."

"Šta će onda biti?"

Sad je na Gejlet bio red da slegne ramenima. "Verovatno ništa. Otkuda god da su došli, očito su spremni za Uzdizanje. Ljudi su potpisali ugovor - ma koliko nepravedan - koji zabranjuje klanu Zemlje da ih podiže, pa će verovatno ovo važiti i dalje. Svršen čin. Barem i mi imamo svoju ulogu. Pazićemo da se posao obavlja kako treba."

Tutnjava pod njihovim nogama već je počela da jenjava. Kakofonija piskavih krikova Gubrua već ih je nadjačavala. No, Vrhovni Sudija nije obraćala pažnju na njih. Već je zaposlila sve svoje pomoćnike, naređujući prikupljanje podataka, izradu detaljnih pregleda testova i diktirajući hitne poruke sedištu Instituta.

"Osim toga, moramo pomoći Kaultu da obavesti svoj klan", dodala je. "Biće nesumnjivo iznenađeni ovim novostima."

Fiben je video Sizerena Zraka i Kandže kako se šunja ka obližnjoj letelici Gubrua i odlazi punom brzinom. Vrtlog pomerenog vazduha uskovitlao je perje preostalih ptica.

Desilo se da je Fiben slučajno sreo pogled Sizerena Doličnosti, koji je zurio naniže sa svoje usamljene sedalice. Tuđinac se sada držao mnogo uspravnije. Nije obraćao pažnju na kvocanje svojih sunarodnika, nego je posmatrao Fibena mirnim, netremičnim, žutim okom.

Fiben se naklonio. Posle trenutka oklevanja, tuđinac je zauzvrat učtivo klimnuo.

Nad vrhom brda i raspevanim gorilama - sada zvanično najmlađim građanima civilizacije Pet Galaksija - svetlucavi oval se povukao nazad u suženi tunel. Postepeno je nestajao, ali ne pre nego što je svim prisutnim pokazao još jedan prizor koji nikad ranije niko nije video... i verovatno niko više ni neće.

Gore na nebu, slike Tenanca, šimpanze i čoveka su se zagledale. Onda je Tenanac zabacio glavu i nasmejao se.

Bogato, duboko, deleći veselje sa svojim maleckim partnerima, kožasta prilika se smejala. Grmela je od smeha.

Od svih okupljenih posmatrača, samo su Utakalting i Robert Onigl poželeli da se pridruže nestvarnom biću iznad sebe u onome što Tenanci nikada ne čine. Slika je nastavila da se smeje i dok je bleдела, sve dok je konačno nije progutala zatvorena rupa u prostoru i dok je nisu pokrile vraćene zvezde.

Šesti deo: GRAĐANI

Ja sam sličan bednom loli,
mrzak oku s oba kraja;
lunjam kao majmun goli
po drveću drevnog Raja.

Robert Luis Stivenson, 'Portret'

92. GALAKTINCI

"Oni postoje. Oni su stvarni! Oni jesu!"

Okupljeni službenici i oficiri Gubrua tresli su pernatim glavama i uzvikivali u glas.

"Zooonn!"

"Ova nagrada nas je porekla, čast je pala u senku, mogućnosti su zanemarene, sve u ime škrtarenja, bednog prebrojavanja zrna! Sada će troškovi biti veći, mnogostruki, eksponencijalni!"

Sizeren Cene i Jemstva bedno se zgurio u uglu, okružen grupicom odanih pomoćnika, dok su sa svih strana stizale uvrede. Zadrhtao bi svaki put kad bi se sabor okrenuo i uzviknuo refren.

Sizeren Doličnosti stajao je u punoj visini na svojoj sedalici. Kretao se koliko god je mogao, rastresajući perje da bi pokazao novu boju koja je počela da mu se javlja u korenu. Okupljeni Gubru i Kvakoi reagovali su na tu boju uzvicima strasne odanosti.

"A sada ona olupina, tvrdoglavac, bednik, sprečava naše Stapanje i konsenzus, kojim bismo mogli da postignemo bar nešto. Da zadobijemo čast i saveznike. Da postignemo mir!"

Sizeren je govorio o trećem, odsutnom kolegi - vojnom komandantu - koji se, izgleda, nije usudio da dođe i suoči se sa novom bojom Doličnosti, sa njegovom novostečenom nadmoći.

Četvoronožni Kvako žurno je prišao, naklonio se i spustio poruku na sedalicu svog vođe. Skoro istog trenutka načinjena je kopija za Sizerena Cene i Jemstva.

Novosti iz prenosne tačke kod Pourmina nisu bile iznenađenje - već su načuli nešto o ogromnom broju moćnih zvezdanih brodova koji se upravo približavaju Gartu. Posle propasti na svetkovini Uzdizanja, mogli su samo očekivati nove i nove dolaske.

"Pa?" Sizeren Doličnosti obratio se nekolicini prisutnih oficira. "Da li Zrak i Kandža planira odbranu ovog sveta, uprkos svim savetima, svoj mudrosti i svoj časti?"

Oficiri, naravno, nisu znali. Napustili su svog ratnog vođu kada je zbudujuća, nesrećna promena boja pri Stapanju iznenada uzela novi pravac.

Sizeren Doličnosti odigrao je ples nestrpljenja. "Nimalo mi ne koristite, ni meni ni klanu, stojeći okolo kao pravednici! Idite, tražite, vratite se na svoja mesta. Izvršavajte Njegova naređenja, ali obaveštavajte me o Njegovim planovima i koracima!"

Namerno je naglašavao ličnu zamenicu muškog roda. Iako Stapanje još nije bilo završeno, svi su i bez odbacivanja perja videli u kom pravcu vetar duva.

Oficiri su se naklonili kao jedan i žurno napustili paviljon.

93. ROBERT

Svetkovinsko brdo sada je bilo tiho i po njemu su se zadržali samo otpaci. Hladan istočni vetar brisao je preko padina pretvorenih u travnjake, raznoseći žilavo smeće naneseo ranije iz udaljenih planina. Ponegde, na donjim terasama, gradske šimpanze čačkale su po otpacima, tražeći suvenire.

Na višim nivoima ostalo je još nekoliko paviljona. Oko njih se nekoliko desetina krupnih, crnih prilika lenjo biskalo i ćaskalo jezikom ruku, kao da nemaju nikakvih većih briga od tih ko će se s kim pariti i šta će sledeće naći za jelo.

Robertu je izgledalo da su gorile sasvim zadovoljne svojim životom. Zavidim im, pomislio je. Što se njega tiče, čak ni velika pobeda nije donela kraj brigama. Stvari na Gartu još su bile prilično opasne. Možda čak i opasnije nego pre dve noći, kada su se sudbina i slučajnost umešale i sve ih iznenadile.

Život je ponekad stvarno bio nezgodan. Zapravo, uvek je to bio.

Robert se vratio data-ekranu i pismu koje su mu službenici Instituta za Uzdizanje predali sat ranije.

...Naravno, to je vrlo teško jednoj starici - naročito ako je, kao ja, navikla da uvek sve bude po njenom - ali znam da moram priznati koliko sam pogrešila prema svom rođenom sinu. Loše sam te procenila i žao mi je zbog toga.

Jedino mi je opravdanje da spoljašnji izgled može da zavara, a ti si, spolja gledano, bio strašno površan dečak. Izgleda da sam morala da primetim ono što se krije ispod toga - snagu koju si pokazao tokom ovih meseci krize. No, to nikada nisam ni naslutila. Možda sam se bojala da tako pažljivo ispitujem sopstvena osećanja.

U svakom slučaju, posle sklapanja mira imaćemo mnogo vremena da razgovaramo o ovome. Zasad će možda biti dovoljno ako kažem da sam veoma ponosna na tebe. Tvoja zemlja i tvoj klan mnogo ti duguju, kao i tvoja zahvalna mati.

Voli te

Megan

Kako je čudno, pomislio je Robert, da posle toliko godina upinjanja da zadobije njeno poverenje konačno uspe u tome, a onda ne zna šta da počne sa tim. Iznenada je saosećao sa svojom majkom; očito joj je bilo veoma teško da uopšte kaže sve ovo. Zato joj je oprostio hladan stil i hladne reči.

Ceo Gart smatrao je Megan Onigl za ljupku damu i poštenog predsednika. Samo su njeni muževi litalice i Robert poznavali njenu drugu stranu, tako često uplašenu od stalnih obaveza i pitanja lične odanosti. Robertu je ovo bilo prvi put u životu da je vidi kako se izvinjava zbog nečeg zaista važnog, nečeg što uključuje porodicu i duboka osećanja.

Pogled mu se zamaglio, pa je brzo zatvorio oči. Pripisao je simptom oslobođenim poljima zvezdanih brodova, čije je zagrevanje motora dopiralo čak sa piste. Obrisao je obraze i zagledao se u veliku krstaricu - srebrnu i gotovo anđeosku, punu ozbiljne lepote - kako se diže i prolazi mu nad glavom, dokono polazeći ka svemiru i iza njega.

"Još jedan nakot letećih pacova", promrmljao je.

Utakalting se nije potrudio da podigne pogled. Ležao je oslonjen na laktove i posmatrao sivu vodu. "Galaktinski posetioци već su dobili više zabave nego što su se nadali, Roberte. Ova svetkovina Uzdizanja bila je dovoljna. Većina njih smatra svoje buduće svemirske bitke i opsade daleko manje primamljivim."

"Meni je bilo sasvim dosta po jedno od toga", dodao je Fiben Boldžer, ne otvarajući oči. Ležao je malo dalje nizbrdo, sa glavom u Gejletinom krilu. U tom trenutku ona nije imala šta da kaže, jer se posvetila uklanjanju čvorova iz njegovog krzna, pazeći da ne povredi još sveže modro-crne uboje. Za to vreme, Džo-Džo je biskao Fibenovu nogu.

Pa, i zaslužio je, pomislio je Robert. Iako su svetkovinu Uzdizanja prisvojile gorile, ishodi testova koje je Institut objavio i dalje su važili. Ako čovečanstvo uspe da se izvuče iz ovih nevolja i prištedi dovoljno za novu svetkovinu, kolonu otmenih neo-šimpanza sa Zemlje svakako će predvoditi dvoje neotesanih kolonista sa Garta. Iako

Fiben nije izgledao zainteresovan za tu počast, Robert se ponosio svojim prijateljem.

Stazom im se polako približavala šima u jednostavnoj, dugačkoj haljini. Mlitavo se naklonila Utakaltingu i Robertu. "Koga zanimaju sveže vesti?" upitala je Mihaela Nodings.

"Mene ne!" zastenjao je Fiben. "Slobodno kaži Vaseljani da ide u m..."

"Fibene", nežno ga je prekinula Gejlet. Pogledala je Mihaelu. "Želim da čujem."

Šima je sela i počela da čisti drugo Fibenovo rame. Umiren, on je ponovo zatvorio oči.

"Kault je dobio poruku od svog naroda", rekla je Mihaela. "Tenanci su pošli ovamo."

"Već!" Robert je zazviždao. "Bogami, oni ne traće vreme."

Mihaela je odmahнула glavom. "Kaultovi su se već obratili Zemljanskom Veću radi pregovora o kupovini genetske baze gorila i zapošljavanja zemljanskih stručnjaka kao savetnika."

"Nadam se da će Veće nabiti dobru cenu."

"Prosjaci ne smeju da budu izbirljivi", odgovorila je Gejlet. "Sudeći po odlazećim galaktinskim posmatračima, Zemlja je u gadnoj situaciji, kao i Timbrim. Ako ta pogodba znači da nam Tenanci više neće biti neprijatelji, nego možda čak i saveznici, to bi bilo od životnog značaja."

Po cenu da izgubimo gorile - svoje rođake - umesto da budu naši šticećeni. Robert se zamislio. Dok je trajala svetkovina, video je samo fantastičnu ironiju, deleći sa Utakaltingom timbrimsko viđenje sveta. Sada je, ipak, bilo teže ne misliti na ozbiljan gubitak.

Oni ionako nisu ni bili naši, tešio se. Sad ćemo bar imati udela u odlučivanju oko njihovog odgajanja, a Utakalting kaže da Tenanci nisu tako gadni kao većina ostalih.

"A šta je sa Gubruima?" upitao je. "Pristali su da sklope mir sa Zemljom u zamenu za prihvataje svetkovine."

"Pa, oni, zapravo, nisu želeli takvu svetkovinu, zar ne?" Odgovorila je Gejlet: "Šta vi mislite, ambasadore Utakaltinže?"

Timbrimove treplje lenjo su se njihale. Ceo dan juče i celo jutro danas ispredao je male, zbunjujući zamršene glifove, daleko iznad

Robertove sposobnosti keniranja, kao da uživa u ponovnom otkriću nečega što je izgubio.

"Ponašaće se onako kako oni misle da im najviše koristi, naravno", rekao je Utakalting. "Pitanje je da li će imati dovoljno razuma da znaju šta je dobro za njih."

"Kako to mislite?"

"Mislim da su Gubruj očito počeli ovaj pohod ne znajući tačno šta im je svrha. Njihov Trijumvirat odražava sukobljene stranke kod kuće. Početna namera njihovog pohoda bila je da iskoriste stanovnike Garta kao taoce i tako iskamče tajne Zemljanskog Veća. No, sada su shvatili da je Zemlja tvrdoglava kao i svi ostali kada je reč o onome što je otkrio taj vaš čuveni delfinski brod."

"Ima li novih vesti o 'Brazdaču'?" prekinuo ga je Robert.

Utakalting je uzdahnio i ispreo glif palang. "Delfini su, izgleda, nekim čudom izbegli zamku koju im je postavilo desetak najfanatičnijih klanova - što je samo po sebi fantastičan podvig - i sada je po svemu sudeći 'Brazdač' slobodan među zvezdama. Poniženi fanatici izgubili su mnogo od ugleda, pa je napetost još veća nego ranije. To je još jedan razlog što Gospodari Legla Gubruja postaju sve uplašeniji."

"I tako, kada su okupatori otkrili da taocima neće prinuditi Zemlju na odavanje tajne, Sizereni su potražili neki drugi način da izvuku neku korist iz tako skupog pohoda", nagađala je Gejlet.

"Tačno. No, kad je prvi Sizeren Cene i Jemstva poginuo, to je izbacilo iz ravnoteže ceo njihov sistem vođstva. Umesto da pregovaraju dok ne postignu konsenzus o politici, troje Sizerena upustilo se u neobuzdanu trku za vrhovni položaj u Stapanju. Čak ni sad nisam siguran da razumem sve planove koji su možda mogli biti uzeti u obzir. No, poslednji - na kome su se konačno zadržali - vrlo skupo će ih koštati. Razmetljivo ometanje doličnog završetka svetkovine Uzdizanja gadna je stvar."

Robert je primetio da se Gejlet gadljivo mršti, jer očito se prisetila kako su je iskoristili. Fiben ju je, ne otvarajući oči, uhvatio za ruku. "Šta to znači za nas ovde?" upitao je Robert Utakaltinga.

"I razum i čast zahtevaće da Gubruj poštuju pogodbu sa Zemljom. To je jedini način da se izvuku iz gadnog sosa."

"Ali vi ne mislite da će oni tako postupiti."

"Zar bih inače ostao ovde, na neutralnom terenu? Ti i ja, Roberte, bili bismo sad sa Ataklenom, večerali bismo koogru i druge specijalitete koje sam sklonio na sigurno i satima bismo razgovarali o, oh, o bezbroj raznih stvari. No, to se neće desiti sve dok se Gubru ne odluče između logike i samouništenja."

Robert je osetio jezu. "Koliko gadno to može da bude?" upitao je tihim glasom. I šimpanze su napeto slušale.

Utakalting se osvrnuo. Udahnuo je mek, hladan vazduh, kao da je retko vino. "Ovo je ljubak svet", uzdahnuo je, "pa ipak je prošao kroz strahote. Ponekad takozvana civilizacija, izgleda, teži da uništi upravo one stvari koje se zaklinje da štiti."

94. GALAKTINCI

"Za njima!" vikao je Sizeren Zraka i Kandže. "Gonite ih! Jurite ih!"

Vojnici Kandže i njihovi bojni roboti obušili su se na malu kolonu neo-šimpanza i potpuno ih iznenadili. Kosmati Zemljani upustili su se u bitku, pucajući iz svog slabačkog oružja na ustremljene Gubrue. Eksplodirale su dve male, vatrene lopte i razaslale na sve strane oblak osmuđenog perja, ali otpor je uglavnom bio uzaludan. Sizeren je uskoro pažljivo koračao kroz raskomadane ostatke drveća i sisara. Psovao je dok su ga oficiri izveštavali o nađenim telima neo-šimpanza.

Govorkalo se da postoje i drugi - ljudi, Timbrimi, pa čak i triput prokleti Tenanci. Zar se nije jedan od njih iznenada pojavio iz divljine? Mora da su svi u dogovoru! To mora da je urota!

Neprestano su pristizale poruke, molbe i zahtevi da se admiral vrati u Port Heleniju. Da se pridruži ostalim komandantima na saboru, sastanku, novoj bici za konsenzus.

Konsenzus! Sizeren Zraka i Kandže pljunuo je na deblo raznetog drveta. Već je osećao opadanje hormona, gubljenje boje koja je gotovo postala njegova!

Konsenzus? Pokazaće njima admiral konsenzus! Bio je rešen da borbom povрати vodeći položaj. A jedini način da to postigne, posle propasti svetkovine Uzdizanja, bio je da pokaže delotvornost vojnih operacija. Kada Tenanci dođu po svoje 'Gartlinge', dočekaće ih sila! Neka se pozabave Uzdizanjem svojih novih štićenika odnekud iz dubokog svemira!

Naravno, da bi ih držao pod kontrolom - da bi vratio ovaj svet Gospodarima Legla - mora biti potpuno siguran da neće biti napadnut s leđa, sa površine. Opoziciju treba odstraniti!

Sizeren Zraka i Kandže nije hteo ni da razmišlja o mogućnosti da gnev i osveta utiču na njegove odluke. Ako to prizna, pašće pod uticaj Doličnosti. Ionako je nekoliko dobrih oficira dezertiralo iz njegovih redova, ali ih je pobožni glavni sveštenik smesta poslao nazad na položaj. To je bilo užasno drsko.

Admiral je rešio da zadobije njihovu odanost na svoj način,

pobedom!

"Novi detektori rade, dejstvuju, operativni su!" Zadovoljno je igrao. "Omogućuju nam da lovimo Zemljane bez potrebe za otkrivanjem naročitih materijala. Pratimo ih po njihovoj krvi!"

Sizerenovi pomoćnici delili su njegovo zadovoljstvo. Ako ovako nastave, uskoro će svi gerilci biti mrtvi.

Proslava je pokvarena izveštajem da je jedan od vojnih transportera koji su ih doveli ovamo pokvaren. Još jedan slučaj zarazne korozije koja je pogodila opremu Gubrua po čitavoj planini i dolini Sind. Sizeren je naredio hitnu istragu.

"Nije važno! Svi ćemo se smestiti u preostale transportere. Niko, ništa, nijedan događaj neće zaustaviti naš lov!"

Vojnici su složno odgovorili usklikom:

"Zooonn!"

95. ATAKLENA

Gledala je kako kosmati čovek čita poruku po četvrti put i nehotice se pitala da li ispravno postupa. Prljav, bradat i nag, major Pratakultorn delovao je kao ovaploćenje divljeg, mesoždernog samoniklog... bića suviše opasnog da bi mu se verovalo.

Gledao je poruku i za trenutak je mogla da oseti samo talase napetosti koji su mu se širili duž ramena i ruku sve do snažnih, čvrsto stegnutih pesnica.

"Izgleda da mi je naređeno da vam oprostim i sledim vaše planove, gospođic-ce." Poslednja reč završila se siktanjem. "Znači li to da ćete me osloboditi ako obećam da ću biti dobar? Kako da znam je li ova naredba stvarna?"

Ataklena je znala da nema mnogo izbora. U predstojećim danima neće moći da odvoja šimpanze za čuvanje Pratakultorna. Oni za koje je znala da bi se oduprli naredbama jednog čoveka bili su vrlo retki, a major joj je već četiri puta gotovo pobjegao. Postojala je mogućnost da ga se na licu mesta zauvek oslobode, ali za to nije imala snage.

"Ne sumnjam u to da ćete me ubiti istog časa kad otkrijete prevaru", odgovorila je.

Zubi kao da su mu blesnuli. "To vam mogu obećati", uveravao ju je.

"I šta još?"

Zatvorio je i otvorio oči. "Sudeći po ovim naredbama vlade u izgnanstvu, nemam drugog izbora nego da se ponašam kao da nikad nisam bio kidnapovan, da se pretvaram da nije bilo pobune i da podešavam svoju strategiju prema vašim savetima. U redu. Slažem se, sve dok budete imali na umu da ću se obratiti mojim pretpostavljenim na Zemlji čim budem imao prilike. Oni će izneti sve ovo na najvišoj instanci. A čim koordinator Onigl bude nadglasana, ja ću vas naći, draga moja Timbrimko. Doći ću do vas."

Čista, otvorena mržnja u njegovom umu istovremeno ju je zgrozila i uverila. Ovaj čovek ništa ne krije. Njegove reči plamtele su od istine. Klimnula je Bendžaminu.

"Oslobodite ga."

Šimpanze su izgledale vrlo nesrećno i izbegavale su da pogledaju kosmatog čoveka u oči dok su spuštale kavez i otvarale vrata. Pratakultorn je izišao trljajući ruke, a onda se iznenada okrenuo, skočio zamahujući nogom i zaustavio se tik ispred nje. Nasmejao se kad su Ataklena i šimpanze uzmakli.

"Gde je moj odred?" napeto je upitao.

"Ne znam tačno", odgovorila je Ataklena, pokušavajući da se izbori sa geir reakcijom. "Rasuti smo u male grupe i čak smo napustili i pećine, jer je postalo jasno da su ugrožene."

"A ono tamo?" Pratakultorn je mahnuo rukom prema zamagljenim padinama planine Fosi.

"Svakog trenutka očekujemo napad neprijatelja na tom mestu", otvoreno je odgovorila.

"Pa", rekao je Pratakultorn, "juče vam nisam poverovao ni pola od onog što ste napričali o 'svetkovini Uzdizanja' i njenim posledicama. Jedno vam ipak priznajem: vi i vaš tata dobro ste, izgleda, uzdrмали Gubrue."

Onjušio je vazduh kao da već pokušava da uhvati tragove. "Pretpostavljam da ćete mi dati mapu taktičke situacije i data-ekran."

Bendžamin mu je pružio prenosnu kompjutersku jedinicu, ali Pratakultorn je podigao ruku. "Ne sada. Prvo da se pokupimo odavde. Voleo bih da se izgubim sa ovog mesta."

Ataklena je klimnula. Mogla je razumeti kako se oseća.

Nasmejao se kad mu je uzvratila podsmešljivo-kavaljerski naklon i zahtevala da on pođe napred. "Kako želite", kikotao se.

Uskoro su se provlačili kroz drveće i trčali pod gustim šumskim krovom. Jedva malo kasnije začuli su nešto nalik na grmljavinu tamo gde se ranije nalazio zbeg, iako na nebu nije bilo oblaka.

96. SILVIJA

Noć je bila osvetljena jasnim plamenovima koji su povremeno izbijali i bacali oštre senke dok su se polako spuštali ka zemlji. Delovali su na čula naglo, omamljujuće, nadjačavajući čak i zvuke bitke i samrtničke krike.

Zapaljene baklje slala je u nebo napadnuta strana, jer napadačima nije bila potrebna svetlost da ih nađu. Brzo se krećući uz pomoć radara i infracrvenog svetla, napadali su sa smrtonosnom preciznošću sve dok ih nije zaslepilo trenutno bleštavilo signalnih raketa.

Šimpanze su se razbežale na sve strane iz baze bez logorskih vatri, nagi, noseći na leđima samo hranu i nešto oružja. Uglavnom su to bile izbeglice iz planinskih zaselaka koji su bili spaljeni u poslednjem talasu borbi. Nekoliko uvežbanih gerilaca ostalo je na začelju u očajničkom pokušaju zaštite civila u povlačenju.

Koristili su sva raspoloživa sredstva da zbune smrtonosno precizne detektore letećeg neprijatelja. Rakete su bile vrlo složene; automatski su podešavale stepen sagorevanja tako da što bolje ometaju aktivne i pasivne senzore. Time su ptice bile usporene, ali samo nakratko. Ionako ih nisu imali dovoljno.

Osim toga, neprijatelj je imao nešto novo, neki tajni sistem koji im je omogućavao da otkrivaju šimpanze čak i pod najgušćim rastinjem, čak i nage, bez ikakvog traga civilizacije na sebi.

Progonjeni su mogli samo da se razbijaju u sve manje i manje grupe. Jedino čemu su se mogli nadati oni koji pobegnu odavde bilo je da žive potpuno kao životinje, sami ili u parovima, izbezumljeni i prepadnuti pod nebom koje im je nekada pripadalo i pod kojim su špartali kako im se ushte.

Silvija je pomagala postarijoj šimi sa dvoje dece da se popnu preko debla pokrivenog puzavicama kad ju je ježenje upozorilo da se približavaju gravitacioni motori. Brzo je mahnula ostalima da se sklone, ali nešto ju je - možda neravnomeran ritam tih motora - navelo da zaostane, vireći preko oborenog stabla. U tami je primetila

samo blesak nejasnog, beličastog oblika kako propada kroz zvezdama osvetljenu šumu, lomi granje i nestaje u tamnoj džungli.

Silvija je gledala niz tamni tunel prosečen rušenjem broda. Osluškiivala je, grizući nokte, ali jedino su ostaci izlomljenog bilja padali na zemlju.

"Dona!" šapnula je. Postarija šima izvukla je glavu ispod gomile suvog lišća. "Možeš li sama sa decom do zborne tačke?" upitala ju je Silvija. "Treba samo da ideš nizbrdo do potoka, a onda niz potok do malog vodopada i pećine. Možeš li to?"

Dona je dugo ćutala i razmišljala, ali konačno je klimnula. "Fino", rekla je Silvija. "Kad vidiš Petrija, kaži mu da sam videla rušenje neprijateljskog izviđača i da idem da ga pogledam."

Šima je toliko raširila oči od straha da su joj zablistale beonjače. Zatreptala je nekoliko puta, a onda je pružila ruke ka deci. Kad su konačno stigla do nje, Silvija se već oprezno uvlačila u tunel između polomljenog drveća.

Zašto ovo radim? - pitala se dok je koračala preko polomljenog granja koje je još ispuštalo sok oštrog mirisa. Sitni, nemirni pokreti odavali su životinjice koje su tražile zaklon pošto su im domovi uništeni. Od mirisa ozona kostrešilo joj se krzno. A onda, kad je prišla bliže, osetila je još jedan poznati miris, miris prezrele ptice.

U polumraku je sve izgledalo jezivo. Nije bilo nikakve boje, samo prelive sivog. Kad se pred njom pojavio beli oklop srušenog broda, Silvija je utvrdila da je naheren na padini od četrdeset stepeni, nosa prilično nagnječnog od udara.

Čula je tiho krckanje nekog elektronskog dela u kratkom spoju. Osim toga, iznutra nije dopirao nikakav zvuk. Glavni ulaz bio je napola odvaljen iz šarki.

Oprezno se približila, pipajući put duž još toplog zida. Pod prstima je osećala obrise jednog od gravitacionih motora zajedno sa mrljama rđe. Loše održavanje, pomislila je, delom i zato da bi zaposlila mozak. Pitam se da li se zato srušio. Usta su joj bila suva, a otkucaji srca popeli su joj se u grlo kad je stigla do otvora i nagnula se da proviri iza ugla.

Dva Gubrua ležala su još privezana za svoja mesta. Glave sa oštrim kljunovima mlitavo su visile sa polomljenih vratova.

Silvija je pokušala da proguta pljuvačku. Naterala je sebe da podigne nogu i nesigurno stupi na iskošenu palubu. Srce joj je gotovo stalo kad su ploče zaškripale, a jedan vojnik Kandže se pomerio.

No, to je samo bilo sleganje i škripanje slupanog broda. "Gudalova", jeknula je Silvija kad je spustila ruku sa grudi. Bilo je teško razmišljati kad su joj svi nagoni nalagali da pod hitno zbriše odatle.

Kao što je nedeljama radila, Silvija je pokušala da zamisli šta bi Gejlet Džons učinila u ovakvoj situaciji. Znala je da nikad neće biti takva šima kao Gejlet. To joj jednostavno nije bilo suđeno. No, ako bi se stvarno potrudila...

"Oružje", šapnula je za sebe i naterala drhtave ruke da izvuku pištolje iz opasača mrtvih vojnika. Sekunde su se otegle kao sati, ali uskoro su se na gomili pred brodom našle i dve puške. Silvija je taman krenula da se vrati na tle, ali onda se trgla i lupila po čelu. "Budalo! Atakleni pre treba pamet nego pucaljke!"

Vratila se u kabinu i počela da se osvrće, pitajući se može li da prepozna nešto značajno čak i ako stoji tačno pred njim.

Hajde. Ti si građanin Zemlje sa najboljim fakultetskim obrazovanjem. A još si mesecima radila za Gubrue.

Usredsređena, prepoznala je kontrole leta i - pomoću simbola koji su očito podsećali na projekte - konzolu sa oružjem. Drugi ekran, još osvetljen sve praznijim brodskim akumulatorom, prikazivao je reljefnu mapu celog kraja, sa ucrtanim raznim znacima i simbolima na galaktinskom trećem.

Da li im ovo pomaže da nas otkriju, upitala se.

Tastatura, tik ispod ekrana, bila je obeležena rečima neprijateljskog jezika koje je poznavala. 'Izbor opsega', pisalo je na jednom dugmetu. Rešila je da ga pritisne.

U donjem levom uglu ekrana otvorio se prozor. Po njemu se razlilo mnogo tajanstvenih znakova, suviše složenih za razumevanje. No, iznad teksta se okretao crtež u kome bi odrasli pripadnik svakog civilizovanog društva smesta prepoznao hemijski dijagram.

Silvija nije bila hemičar, ali imala je opšte obrazovanje, a nešto kod tog prikazanog molekula učinilo joj se neobično poznato.

Usredsredila se i pokušala da razabere naziv, reč tik ispod dijagrama. Postepeno se prisećala slogova galaktinskog trećeg.

"Hee... hem... he mog..."

Silvija je osetila da joj se celo telo naježilo. Polako je oblizala usne pre nego što je šapatom izgovorila celu reč.

"Hemoglobin."

97. GALAKTINCI

"Biološko oružje!" Sizeren Zraka i Kandže skakutao je po palubi leteće krstarice, na kojoj je obavljao poslove, i piljio u tehničara Kvakoa koji mu je doneo vesti. "Ta korozija, ta rđa, to propadanje oružja i opreme, to je stvoreno po planu?"

Tehničar se naklonio. "Da. Postoji nekoliko napadača - bakterije, prioni, gljivice. Čim smo uočili načelo, smesta smo preduzeli mere. Trebaće vremena da se sve pogođene površine izlože dejstvu organizama koje smo proizveli protiv suparničkih, ali na kraju ćemo uspešno svesti njihovo delovanje na običnu neprijatnost."

Na kraju, gorko je pomislio admiral. "Kako su ti organizmi dospeli do nas?"

Kvako je izvukao iz tašne prozirnu gužvu materijala nalik na tkaninu, umotanu tankim nitima. "Kada su vetrovi počeli da iz planina donose ovo, pretražili smo zapise Biblioteke i ispitali lokalno stanovništvo. Najezde padobrana redovno se dešavaju početkom zime na ovoj obali kontinenta, pa smo ih zanemarili. No, sada ispada da su planinski pobunjenici našli načina da zaraze ove leteće spornoše nekim biološkim celinama koje uništavaju našu opremu. Kada smo to shvatili, gotovo sve je već bilo zaraženo. Plan je bio gotovo savršen."

Vojni komandant ushodao se po palubi. "Koliko je šteta ozbiljna, koliko velika, koliko katastrofalna?"

Opet je usledio dubok naklon. "Trećina našeg površinskog transporta je oštećena. Dve jedinice za odbranu kosmodroma biće van pogona tokom deset planetnih dana."

"Deset dana!"

"Kao što znate, više ne dobijamo rezervne delove od kuće."

Admirala nije trebalo podsećati. Većina puteva do Gimelaja već je bila prekinuta približavanjem tuđinskih armada, koje su sada strpljivo raščišćavale mine sa ivica Gartovog sistema.

I kao da to nije dovoljno, ostala dva Sizerena ujedinila su se u protivljenju vojsci. Ako admiralova grupa reši da se bori, oni neće moći da izbegnu predstojeće bitke, ali mogu da uskrate i versku i

birokratsku podršku. Posledice toga već su se pokazivale.

Pritisci su rasli sve dok admiral nije osetio u glavi stalan, pulsirajući bol. "Platiće oni!" zakreštao je Sizeren. Prokleti bili ograničeni sveštenici i brojači jaja!

Sizeren Zraka i Kandže čežnjivo se prisetio veličanstvene flote koju je doveo u ovaj sistem. No, Gospodari Legla odavno su povukli većinu brodova da bi utažili druge očajničke potrebe i verovatno su se neki već pretvorili u zadimljene olupine ili paru negde na spornim galaktinskim rutama.

Da bi izbegao takve misli, admiral je počeo da razmatra omču koja se upravo stezala oko sve manje teritorije koju su u planinama držali pobunjenici. Uskoro će bar ta briga biti zauvek rešena.

A onda, pa, neka Institut za Uzdizanje čuva neutralnost svog dragog Svetkovinskog brda usred besne bitke između svemira i planete! Pod takvim okolnostima projektili padaju na sve strane - kako na civilne gradove, tako i na neutralne terene.

Baš strašno! Stići će izrazi saučešća, naravno. Kakva šteta. No, takva je ratna sreća!

98. UTAKALTING

Više nije morao da taji žudnje svog srca, niti da zatvara duboko sklonjeni rezervoar osećanja. Nije bilo važno hoće li tuđinski detektori dovesti u žižu njegova psihička zračenja, jer sigurno će znati gde da ga nađu kada kucne čas.

U zoru, kad se istok zasiveo od sunca okruženog oblacima, Utakalting je šetao po orošenim padinama i pružao sve što je imao.

Čudo od pre nekoliko dana otvorilo je čauru njegove duše. Tamo gde je mislio da će zauvek vladati zima, sada su se širili jarki odsjaji. I ljudi i Timbrimi smatrali su ljubav najvećom silom. No, moglo se ponešto kazati i u korist ironije.

Ja živim i keniram divan svet.

Ulio je svu svoju veštinu u glif koji je lebdeo, nežan i lak, nad njegovim ustalanim trepljama. Biti doveden ovamo, tako blizu mesta gde su počeli svi njegovi planovi... i videti kako se sve njegove šale okreću protiv njega, dajući mu sve što je želeo, ali na tako fantastičan način...

Zora je donela svetu boje. Pojavio se zimski pejzaž zemlje sa ogoljenim voćnjacima i mora sa nakatranisanim brodovima. Pa ipak, sunce je svemu dalo toplinu.

Pomislio je na Vaseljenu, tako čudnu, često nastranu i uvek punu opasnosti i tragedija.

Ali i iznenađenja.

Iznenađenje... blagodet koja nam govori da je ovo toliko stvarno - raširio je ruke da obuhvati sve oko sebe - da čak i najmaštovitiji među nama ne mogu sve ovo da smisle u svojoj glavi.

Nije on oslobodio glif. Ovaj se otisnuo kao po svojoj volji i podigao se, nedirnut jutarnjim vetrovima, da odlebdji kuda god ga slučaj odnese.

Kasnije su usledila duga savetovanja sa Vrhovnim Sudijom, sa Kaultom i Kordvejnerom Eplbijem. Svi su želeli njegov savet. Pokušao je da ih ne razočara.

Oko podneva, Robert Onigl odveo ga je u stranu i izneo mu plan

o bekstvu. Mladić je želeo da se izvuče iz zatočeništva na Svetkovinskom brdu i da se uputi sa Fibenom da nanosi štetu Gubruima. Svi su znali za borbe u planinama, a Robert je hteo da pomogne Atakleni na svaki mogući način.

Utakalting je saosećao sa njim. "No, potcenjuješ sebe ako misliš da ćeš uspeti u tome, sine", rekao je mladom čoveku.

Robert je zatreptao. "Kako to mislite?"

"Mislim da je vojska Gubrua sada sasvim svesna koliko ste ti i Fiben opasni. Možda su, zbog mojih skromnih pokušaja, i mene stavili na taj spisak. Šta misliš, šta će im tolike patrole unaokolo kad sigurno imaju druge hitne potrebe?"

Pokazao je na letelicu koja je krstarila tik iza granice teritorije Instituta. Sigurno su čak i vodovi rashladnih uređaja koji vode do energetskih centrala pod nadzorom skupih i smrtonosno delotvornih robota. Robert je predložio da koriste ručno izrađene jedrilice, ali neprijatelj je sada svakako pripremljen čak i na takav tipično samonikli štos. Dosadašnje lekcije su ih skupo koštale.

"I ovako ćemo pomoći Atakleni", rekao je Utakalting. "Kreveljićemo se na neprijatelja, smešićemo se kao da smo smislili nešto osobito što njima nije palo na pamet. Plašićemo bića koja zaslužuju ono što ih čeka, jer nemaju smisla za humor."

Robert nikakvim pokretom nije pokazao da je razumeo. No, Utakalting se oduševio kad je prepoznao glif koji je mladić stvorio, jednostavan oblik kinivuluna. Nasmejao se. Robert je ovo očito naučio - i zaslužio - od Ataklene.

"Da, neobični moj usvojeni sine. Moramo paziti da Gubruji budu bolno svesni da će dečaci raditi ono što im pristaje."

No, kasnije, pred večer, Utakalting je naglo ustao u svom mračnom šatoru i izišao napolje. Ponovo se zagledao na istok, mašući trepljama, tražeći.

Znao je da tamo negde njegova kćer napeto razmišlja. Nešto je doprlo do nje, verovatno neka vest. Sada se usredsredila kao da joj od toga zavisi život.

Kratak, nestvaran trenutak veze brzo je minuo. Utakalting se okrenuo, ali nije se vratio u sklonište, nego je otišao nekoliko koraka dalje i povukao u stranu krilo Robertovog šatora. Mladić je prekinuo

čitanje i podigao pogled. Svetlo sa data-ekrana dalo je njegovom licu divlji izraz.

"Izgleda da postoji način na koji bismo otišli sa ove planine", rekao mu je Utakalting. "Bar na neko vreme."

"Kažite mi."

Utakalting se nasmešio. "Nisam li ti već mnogo puta rekao - tebi ili tvojoj majci - da sve počinje i završava se u Biblioteci?"

99. GALAKTINCI

Stvari su gadno stajale. Konsenzus se nepovratno raspadao, a Sizeren Doličnosti nije znao kako da zaleči pukotine.

Sizeren Cene i Jemstva gotovo se povukao u sebe. Činovništvo je dejstvovalo po inerciji, bez rukovođenja.

A njihova životna trećina, njihova snaga i muževnost, Sizeren Zraka i Kandže, nije odgovarao na preklinjanja kojima su ga pozivali na sabor. Zapravo, izgledalo je da je on odlučno vezan za put koji će im doneti ne samo vlastito uništenje nego najverovatnije i potpuno pustošenje ovog krhkog sveta. Ako se to desi, udarac već nesigurnoj časti ovog pohoda, ovom delu klana Gooksi-Gubru, biće jači nego što se može podneti.

Pa ipak, šta je Sizeren Doličnosti mogao? Gospodari Legla, uznemireni problemima bliže kući, nisu dali nikakav koristan savet. Bili su sigurni da će se Trijumvirat na ovom pohodu stopiti, Stopiti, i dostići konsenzus mudrosti. No, Stapanje je pošlo u pogrešnom pravcu, potpuno pogrešnom. Nije moglo da im ponudi nikakvu mudrost.

Sizerena Doličnosti obuzeli su tuga i beznade, strašniji nego kod vođe čiji se brod uputio ka plićacima - više nalik na sveštenika osuđenog da prisustvuje bogohuljenju.

Gubitak je bio dubok i ličan, sasvim drevan u srcu rase. Istina, perje koje je nicalo ispod spoljne beline sada je bilo crveno. No, postojali su izrazi za kraljice Gubrua koje dostižu ženskost bez radosnog zadovoljstva i pomoći ostalih dvoje, dvoje koji će deliti sa njom zadovoljstvo, čast i slavu.

Njena najveća želja se ostvarila i pretvorila u jalovu budućnost usamljenosti i gorčine.

Sizeren Doličnosti zavukla je kljun pod krilo, na način njenog naroda, i tiho zaplakala.

100. ATAKLENA

"Vampirske biljke", zaključila je Lidija Mekju. Stajala je na straži sa dvojicom članova zemljanske mornarice. Koža im je blistala pod nanesenim slojem monomolekulske kamuflaže. Materija bi trebalo da ih štiti od infracrvenih detektora i - mogli su se samo nadati - od neprijateljevih novih rezonantnih detektora.

Vampirske biljke, ponovila je Ataklena. Zaista. To je dobra metafora.

Izlila je oko litar jarko crvene tečnosti u tamnu vodu šumske bare, gde su se stotine malih puzavica skupljale u jednu od sveprisutnih postaja za razmenu hranljivih materija.

Na drugim udaljenim mestima, druge grupe izvodile su sličan postupak kod malih bazena. To je podsetilo Ataklenu na bajke samoniklih, na magijske obrede u začaranim šumama i mistična posvećenja. Mora se setiti da to ispriča ocu, ako ikada bude imala priliku.

"Zaista", rekla je poručnici Mekju. "Moje šimpanze gotovo su se iscedile da bi dale dovoljno krvi za naše ciljeve. Sigurno postoje istančaniji načini da se ovo izvede, ali ne za vreme koje smo imali na raspolaganju."

Lidija je odgovorila uzdahom i klimanjem glave. Zemljanka je još bila u sukobu sa sobom. Logički se verovatno složila da bi ostavljanje majora Pratakultorna na komandujućem položaju, pre nekoliko nedelja, imalo katastrofalne posledice. Kasniji događaji potvrdili su da su Robert i Ataklena bili u pravu.

No, poručnik Mekju nije mogla tako lako da zaboravi svoju zakletvu. Dve žene su sve donedavno polako postajale prijateljice, jer su satima razgovarale i delile svoje različite čežnje za Robertom Oniglom. No, otkako se otkrila istina o zaveri i kidnapovanju majora Pratakultorna, između njih se otvorio jaz.

Crvena tečnost širila se između tankih korenova. Polupokretne puzavice očito su već reagovala i apsorbivale novu materiju.

Nije bilo vremena za istančanost, nego samo za grubo ostvarenje zamisli koja joj je odjednom sinula uskoro posle Silvijinog izveštaja.

Hemoglobin. Gubruji imaju detektore koji mogu da prate rezonancu glavnog sastojka krvi Zemljana. S obzirom na to koliko su osetljivi, aparati mora da su bili užasno skupi!

Morala je naći način da onemoguće novo oružje, inače bi ostala jedino razumno biće u planini. Jedan mogući pristup bio je drastičan i vrlo simboličan za naciju koju je stvorio sam narod. Njena gerilska jedinica teturala se unaokolo, toliko oslabljena njenom potražnjom sveže krvi da su neke šimpanze pronašle nov nadimak. Umesto 'general', počeli su da je nazivaju 'grofica', kezeći pri tom rečite očnjake.

Na sreću, među šimpanzama je još ostalo nekoliko spretnih tehničara - uglavnom onih koji su pomagali Robertu da razvije mikrobe kojima je zaražena neprijateljska mašinerija - pa su mogli da pomognu u munjevitom opitu.

Veži molekule hemoglobina za materije koje su potrebne nekim puzavicama. Nadaj se da im ta kombinacija i dalje odgovara. Moli se da je puzavice prenesu dovoljno brzo.

Stigao je kurir-šimpanza i šapnuo nešto poručniku Mekju. Ona je prišla Atakleni.

"Major je gotovo spreman", obavestila ju je crnokosa žena i nemarno dodala. "A naši izviđači kažu da su otkrili letelicu koja dolazi u ovom pravcu."

Ataklena je klimnula.

"Ovde smo završili. Hajde da odemo. Sledećih nekoliko sati će odlučiti."

101. GALAKTINCI

"Evo! Otkrivamo slivanje, okupljanje, grupisanje bezočnog neprijatelja. Samonikli žure u predvidljivom pravcu. Sada možemo da napadnemo, udarimo, jurnemo i pokorimo ih!"

Njihovi naročiti detektori jasno su pokazivali kako se plen kreće kroz šumu, sa raznih strana na jedno mesto. Sizeren Zraka i Kandže izdao je naređenje i elitna brigada vojske Gubrua obrušila se na malu dolinu gde je njihov raštrkani plen bio uhvaćen u klopku, bez odstupnice.

"Zarobljenici, taoci, novi zatvorenici za ispitivanje... to mi je potrebno!"

102. MAJOR PRATAKULTORN

Mamac je bio nevidljiv. Varka se sastojala od jedva primetne struje složenih molekula koji su tekli kroz zamršenu paučinastu mrežu prašumskih biljaka. Zapravo, major Pratakultorn nije mogao da bude siguran da li su oni stvarno tu. Osećao se neprijatno što zaposeda zasedom padine oko niza barica u inače pustoj šumskoj udolini.

Pa ipak, bilo je nečeg simetričnog, gotovo poetičnog u celoj situaciji. Ako trik nekim čudom upali, ovog praskozorja će osetiti radost bitke.

A u slučaju da ne uspe, prirediće sebi zadovoljstvo davljenja bar jednog tankog tuđinskog vrata, ma kakve bile posledice po njegovu karijeru i po njegov život.

"Feng!" obrecnuo se na jednog od svojih marinaca. "Ne češi se." Podoficir je brzo proverio je li ošteti monomolekulski sloj od koga mu se koža bolesno zelenela. Novi materijal smešan je na brzinu, u nadi da će blokirati rezonancu hemoglobina kojom su neprijatelji otkrivali Zemljane pod šumskim krovom. Naravno, njihova obaveštenja po tom pitanju možda su potpuno pogrešna. Pratakultorn je imao samo reč šimpanza i one proklete Tim...

"Majore!" šapnuo je neko. Pogledao je neo-šimpanzu pešadinca, koji se očito još neprijatnije osećao pod zeleno obojenim krznom. Brzo mu je mahnuo sa pola puta uz visoko drvo. Pratakultorn je klimnuo i pustio da se ručni signali šire na obe strane.

Pa, pomislio je, neki od ovdašnjih šimpanza postaju sasvim dobri gerilci, to moram da priznam.

Niz soničnih udara zanjihao je rastinje sa svih strana, praćen pištanjem letelice koja se približavala. Preleteli su usku dolinu tik iznad vrhova drveća, prateći brdovit teren sa kompjuterskom preciznošću. Vojnici Kandže sa svojim bojnim robotima u pravom trenutku su iskočili iz dugačkih transportera i pribrano počeli da padaju ka jednom ćuviku u džungli.

Tamošnje drveće razlikovalo se od ostalog po samo jednoj stvari - po gladi za određenom hemikalijom koju su mu puzavice donosile

izdaleka. No, sada su puzavice donosile i još nešto. Nešto izvučeno iz zemljanskih vena.

"Čekajte", šapnuo je Pratakultorni. "Čekajte da dođu i veliki."

I zaista, uskoro su svi osetili približavanje gravitacionih motora, i to velikih. Nad obzorjem se pojavio bojni brod Gubrua, mirno lebdeći nekoliko stotina metara nad zemljom.

Ta meta bila je vredna svega što su mogli da žrtvuju. Sve do sada bio je problem saznati unapred kuda da pođu. Obrtni plameni topovi bili su divno, ali nedovoljno pokretno oružje. Trebalo ih je postaviti unapred, a iznenađenje im je bilo neophodno.

"Čekajte", promrmljao je dok se ogromni brod približavao. "Nemojte ih prepasti."

Tamo dole, vojnici Kandže već su zbunjeno kreštali, jer nije ih čekao nikakav neprijatelj, čak ni civili koje bi zarobili i poslali na ispitivanje. Svakog trenutka neki pešadinac shvatiće istinu. Major je ipak bio uporan. "Čekajte još samo malo, dok..."

Mora da je neki šimpanza-tobdžija izgubio strpljenje. Odjednom je sa susednog brega poletela munja pravo u dolinu. Istog časa pratile su je još tri. Pratakultorni se bacio na zemlju i pokrio glavu.

Svetlost kao da mu je dopirala odnekud pozadi, pravo kroz lobanju. Talasi već viđenog smenjivali su se sa napadima mučnine i u jednom trenutku osećao se kao da plima gravitacionog poremećaja pokušava da ga podigne sa šumske ilovače. A onda je naišao talas nesvestice.

Prošlo je neko vreme pre nego što je iko mogao da ponovo podigne pogled. Kada su uspeli, morali su da pilje kroz oblake letećeg peska i šljunka, kraj iščupanog drveća i iskidanih puzavica. Raskinuta i zaravnjena površina pokazivala je mesto povrh koga je pre samo nekoliko trenutaka lebdela krstarica Gubrua. Pljusak usijanog metala još je trajao i izazivao požar gde god bi pao neki užareni komadić.

Pratakultorni se iscerio. Poslao je raketu u vazduh - signal za napad.

Nekoliko prizemljenih neprijateljskih brodova bilo je zdrobljeno vazдушnim udarom. Tri su se ipak podigla i uputila ka mestima odakle su ispaljeni projektili, vrišteći od želje za osvetom. No, njihovi

piloti nisu shvatili da su sada suočeni sa zemljanskom mornaricom. Neverovatno je šta sve oteta Gubru puška može da učini u pravim rukama. Uskoro su se na šumskom tlu dimile još tri olupine.

Za to vreme, šimpanze su se u dolini odlučno kretale napred i bitka je uskoro postala mnogo ličnija - krvavi boj vođen laserima i puškama na kapsule, ali i samostrelima i katapultima.

Kad su se sukobili prsa u prsa, Pratakultorn je znao da su pobedili.

Ne mogu sve prepustiti neukim domorocima, pomislio je. Zato se pridružio poteri kroz šumu, dok je zaštitnica Gubrua očajnički pokušavala da osigura bekstvo preživelih. Šimpanze koje su to videle, celog života su potom pričale o bledozelenoj, bradatoj prilici sa krpom oko kukova koja je jurila kroz drveća i presretala nožem i garotom vojnike Kandže pod punim oružjem. Izgledalo je da ga ništa neće zaustaviti - i, zaista, ništa živo nije moglo da mu se suprotstavi.

Uspeo je to tek oštećeni bojni robot, povraćen u delimičnu operativnost samopopravljajućim elektronskim kolima. Možda je izveo logičnu vezu između konačne propasti snaga Gubrua i ovog strašnog stvorenja koje je toliko uživalo u boju. A možda je bio u pitanju samo poslednji trzaj mehaničkih i elektronskih refleksa.

Otišao je onako kako je želeo, gorko isceren, sa šakama sklopljenim oko prenatog vrata, daveći još jedno mrsko biće koje nije spadalo u njegovu zamisao kako bi svet trebalo da izgleda.

103. ATAKLENA

Tako, pomislila je, kada joj je uzbuđeni kurir šimpanza dahćući izneo radosne vesti o potpunoj pobedi. Ovo je po svim merilima bio najveći uspeh gerilaca.

Na neki način, Gart je postao naš najveći saveznik, sa svojom povređenom, ali još preciznom i moćnom mrežom života.

Gubrue su zavarali fragmenti hemoglobina ljudi i šimpanza, prebačeni na jedno mesto sveprisutnim prevoznim puzavicama. Ataklena je bila iskreno iznenađena što je njihov improvizovani plan upalio. Taj uspeh pokazivao je koliko je glupa bila neprijateljeva preterana zavisnost od precizne mašinerije.

Sada moramo da se odlučimo šta će biti sledeće.

Poručnik Mekju podigla je pogled sa izveštaja koji joj je predao zaduvani kurir i pogledala Ataklenu u oči. Dve žene su se u jednom trenutku razumele bez reči. "Trebalo da pođem", konačno je rekla Lidija. "Trebalo organizovati popunu jedinica, rasporediti zarobljenu opremu... a sad sam ja komandant."

Ataklena je klimnula. Nije mogla da se natera na žaljenje za majorom Pratakultornom. No, priznala je da je bio ono što je želeo da bude. Ratnik.

"Šta misliš, gde će biti njihov sledeći napad?" upitala je.

"Ne mogu ni da nagađam, pošto im je glavni metod praćenja sada raznesen. Ponašaju se kao da nemaju mnogo vremena." Lidija se zamišljeno namrštila. "Je li tenanska flota sigurno na putu ovamo?" upitala je.

"Službenici Instituta za Uzdizanje otvoreno govore o tome na radiju. Tenanci dolaze po svoje nove štice. U sklopu dogovora sa mojim ocem i Zemljom, obavezni su da izbace Gubrue iz ovog planetnog sistema."

Ataklena se još čudila neverovatnom uspehu svih pojedinosti očevoeg plana. Kada je kriza počela, pre skoro cele gartovske godine, bilo je jasno da ni Zemlja ni Timbrim neće moći da pomognu ovoj zabačenoj koloniji. Većina 'umerenih' Galaktinaca bila je toliko spora i razborita da se nisu ni nadali kako će ubediti neki od tih klanova da

im pomognu. Utakalting se nadao da će prevarom navesti Tenance da obave taj posao - da će okrenuti neprijatelje Zemlje jedne protiv drugih.

Plan je uspeo preko Utakaltingovih očekivanja zbog činioca o kome njen otac nije imao pojma. Zbog gorila. Je li njihov masovni pohod na Svetkovinsko brdo bio izazvan razmenom sustru-tun, kao što je mislila ranije? Ili je Vrhovni Sudija Instituta bila u pravu kada je objavila kako je sama sudbina udesila da se nova rasa šticećenika nađe na pravom mestu i u pravo vreme? Ataklena je podozrevala da se u tome krije još nešto, više nego što iko zna i više nego što će se ikada saznati.

"Znači, Tenanci dolaze da oteraju Gubrue." Izgledalo je da Lidija nije sigurna kako da razume novu situaciju. "Znači da smo mi pobedili, je li? Hoću da kažem, Gubrui se ne mogu beskonačno braniti od njih. Čak i da imaju vojnih mogućnosti, toliko bi izgubili na ugledu širom Pet Galaksija da bi se sigurno čak i umerenjaci umešali."

Zemljanka je bila neverovatno pronicljiva. Ataklena je klimnula. "Situacija u kojoj se nalaze naprosto vapije za pregovorima. No, to podrazumeva logiku. Bojim se da se vojska Gubrue ponaša iracionalno."

Lidija se stresla. "Takav neprijatelj često je mnogo opasniji od racionalnog protivnika. Ne ponaša se u skladu sa logičnim ličnim interesima."

"Otac mi je u poslednjem razgovoru rekao da su se Gubrui ozbiljno podelili", rekla je Ataklena. Poruke sa teritorije Instituta sada su bile dragocen izvor informacija za gerilce. Robert, Fiben i Utakalting smenjivali su se u podržavanju morala planinskih boraca, a svakako su doprinosili i nervozi okupatora.

"U tom slučaju, najbolje da se ponašamo kao da su sva pravila ukinuta." Poručnik je uzdahnula. "Ako im nije važno šta će Galaktinci misliti o njima, mogli bi rešiti i da koriste svemirsko oružje ovde na planeti. Najbolje je da se što više raštrkamo."

"Hmmm, da." Ataklena je klimnula. "No, ako budu koristili spaljivače ili paklene bombe, ionako je sve izgubljeno. Od takvog oružja ne može se sakriti. Ne mogu da zapovedam vašim

jedinicama, poručniče, ali ja bih radije umrla na odavažan način - čime bi se pomoglo u zaustavljanju ovog ludila jednom zauvek - nego da dočekam kraj života glave zabijene u pesak, kao vaše zemljanske žirafe."

Uprkos ozbiljnosti razgovora, Lidija Mekju morala je da se nasmeši. Topla ironija podrhtavala je na ivicama njenog jednostavnog oreola. "Nojevi", blago ju je ispravila Zemljanka. "Životinje koje zabijaju glave u pesak jesu nojevi. A sad mi reci šta si to smislila."

104. GALAKTINCI

Buolt od Tenana podigao je krestu do pune visine i protrljao blistave bodlje na laktovima pre nego što je stupio na most velikog ratnog broda, 'Antanasove vatre'. Tu ga je, kraj ogromnog ekrana koji je blistavim bojama prikazivao formaciju flote, čekalo ljudsko poslanstvo. Njihov vođa, postarija žena čije su blede niti na glavi još ponegde svetlucale bojom žutog sunca, naklonila mu se pod strogo odgovarajućim uglom. Buolt je odgovorio odmerenim savijanjem u pojasu. Pokazao im je ekran.

"Admirale Alvarez, sigurno ste i sami videli da su uklonjene sve neprijateljske mine. Spreman sam da pošaljem galaktinskom Institutu za civilizovano ratovanje našu izjavu da je upad Gubrua u ovaj sistem uklonila viša sila."

"Drago mi je što to čujem", odgovorila je žena. Njen ljudski osmeh - rečito keženje zuba - spadao je u njihove najrazumljivije gestove. Neko tako iskusan u galaktinskoj politici kao čuvena Helena Alvarez svakako je znala kako ovaj tipično samonikli gest često deluje na druge rase. Sigurno je hotimice rešila da ga upotrebi.

No, takva sitna zastrašivanja igrala su prihvatljivu ulogu u složenoj igri blefiranja i pregovora. Buolt je pošteno priznao da je i on slično postupio. Podigao je krestu pre nego što je ušao.

"Biće mi drago da ponovo vidim Gart", rekla je Alvarezova. "Nadam se da nećemo biti uzrok novog istrebljenja na tom nesrećnom svetu."

"Pokušaćemo da to po svaku cenu izbegnemo. Ako se najgore i desi - ako ova banda Gubrua potpuno izgubi kontrolu - onda će čitav njihov bedni klan platiti za to."

"Globe i odštete ne znače mi mnogo. Ovde su u pitanju narodi i cela krhka ekosfera."

Buolt se uzdržao od komentara. Moram biti pažljiviji, pomislio je. Ne treba da drugi podsećaju Tenance - branitelje svih Potencijala - na dužnost da se zaštite mesta kao što je Gart.

Bilo je posebno neprijatno što ga s pravom kritikuju jedni samonikli.

A od sad će nam stalno viriti preko ramena, zanovetaće i kritikovaće, a mi ćemo morati da slušamo, jer će oni biti savetnici u Uzdizanju naših novih šticećenika. To je samo jedna od cena koju moramo da platimo za ono što nam je Kault našao.

Ljudi su požurivali pregovore, što se i moglo očekivati od klana kome su tako očajnički potrebni saveznici. Tenanske snage već su se povukle iz svih sukoba sa Zemljom i Timbrimom. No, Zemljani su zahtevali mnogo više od toga u zamenu za pomoć u upravljanu i uzdizanju nove šticećeničke rase nazvane 'Gorile'.

Tražili su da veliki klan Tenanaca postane saveznik sa usamljenim i prezrenim samoniklima i sa bezobraznim podvaladžijama Timbrimima! I to u trenutku kada strašni savez Tandua i Soroa nezadrživo hara zvezdanim stazama. Pa takav dogovor značio bi izlaganje samih Tenanaca uništenju!

Da je Buolt odlučivao, on koji se nagledao Zemljana za ceo život, bilo bi im rečeno da se nose u Beskrajon i tamo traže sebi saveznike.

No, Buolt nije odlučivao. Kod kuće je odavno postojao dosta snažan pokret koji je saosećao sa klanom Zemlje. Kaultov uspeh, kojim je obezbedio Velikom Klanu još jedan dragoceni lovorov venac pokroviteljstva, verovatno će doneti vladavinu te struje. Pod takvim okolnostima, Buolt je smatrao da je najmudrije zadržati svoje mišljenje za sebe.

Jedan od njegovih zamenika prišao mu je i salutirao. "Odredili smo položaje koje je zauzela odbrambena flota Gubrua", raportirao je. "Okupili su se sasvim blizu planete. Neobično su se rasporedili. Naši bojni kompjuteri smatraju da će biti teško probiti se."

Hmmm, da, pomislio je Buolt dok je razgledao približen ekran. Sjajan raspored ograničenih snaga. Možda čak i originalan. Nimalo nalik na Gubrue.

"Nije važno", frknuo je. "Ako i ne postoji istančan način, oni će svakako uvideti da smo došli sa sasvim dovoljno vatrene moći da sredimo stvar grubom silom, ako zatreba. Popustiće. Moraju popustiti."

"Naravno da moraju", složila se žena admiral, mada nije zvučala ubeđeno. Zapravo, kao da se zabrinula.

"Spremni smo za približavanje u gotovo bezbedan obuhvat", raportirao je oficir palube.

Buolt je brzo klimnuo. "Dobro. Nastavite. Odatle ćemo stupiti u kontakt sa neprijateljem i objaviti naše namere."

Napetost je rasla kako se armada približavala skromnom žutom suncu. Iako su Tenanci ponosno tvrdili da nemaju nikakve psihičke moći, Buolt kao da je osećao na sebi pogled zemljanske žene i pitao se kako je moguće da ga ona toliko plaši.

Ona je samo samonikli, pokušao je da se osokoli.

"Da nastavimo razgovore, komandante?" Konačno je upitala admiral Alvarez.

Morao je da pristane, naravno. Biće najbolje da postignu što više dogovora pre nego što stignu na odredište i glasno pročitaju manifest opsade.

Ipak, Buolt nije nameravao ništa da potpisuje sve dok ne porazgovara sa Kaultom. Taj Tenanac smatran je za prostaka i, pa, neozbiljnu osobu, što mu je donelo prognanstvo na ovaj zabačeni svet. No, sada je, izgleda, postigao neočekivano čudo. Kod kuće će imati ogromnu političku moć.

Buolt je hteo da preuzme Kaultovo iskustvo, njegovu očitu veštinu da pregovara sa ovim nepodnošljivim bićima.

Njegovi pomoćnici i ljudsko poslanstvo prešli su sa mosta u salu za sastanke. Pre nego što je i on pošao, Buolt je još jednom pogledao holo-tank i smrtonosni bojni raspored Gubrua. Bučno je ispustio vazduh kroz proreze za disanje.

Šta li ptičurine smeraju, upitao se. I šta da radim ako se pokaže da su ti Gubrui poludeli?

105. ROBERT

U nekim delovima Port Helenije bilo je stražarskih plovaka više nego ikad. Strogo su čuvali posede svojih gospodara, udarajući packe svakom ko bi prišao suviše blizu.

No, drugde je bilo kao da se revolucija već odigrala. Okupatorski plakati ležali su iscepani na fronce. Nad jednim prometnim mestom Robert je primetio novi mural koji je nedavno postavljen umesto neke propagande Gubrua. Naslikan u stilu fokalističkog realizma, prikazivao je porodicu gorila zagledanih u svetlo obzorje, sa razumom punim nade u pogledu. Kraj njih je stajalo dvoje idealizovanih neo-šimpanza sa visokim čelima, zaštitnički pokazujući put u čudesnu budućnost.

O, da, na slici su još bili po jedan čovek i Tenanac, blede i u pozadini. Robert je pomislio kako je baš lepo što se umetnik setio da prikaže i njih.

Dobro čuvani transporter u kome se nalazio prošao je preko raskrsnice suviše brzo da bi se videle pojedinosti, ali učinilo mu se da izgled šime nije baš mnogo laskav po Gejlet. Fiben je mogao da se oseća polaskano.

Uskoro su 'slobodni' delovi grada ostali iza njega, jer je vozilo nastavilo na zapad, u područje koje je bilo puno patrola i stroge vojničke discipline. Kada su se spustili, vojnici Kandže su požurili napolje i postavili stražu oko Roberta i Utakaltinga koji su izišli iz letelice i uspeli se uz rampu što je vodila u blistavo novi ogranak Biblioteke.

"Ovo je skupa jedinica, zar ne?" upitao je timbrimskog ambasadora. "Hoćemo li moći da je zadržimo ako Tenanci uspeju da ispraše ptice odavde?"

Utakalting je slegnuo ramenima. "Verovatno. A možda i Svetkovinsko brdo. Tvoj klan svakako ima pravo na odštetu."

"Ali vi sumnjate u to."

Utakalting se zaustavio u prostranom holu, razgledajući zasvođenu salu i visoko, kockasto skladište podataka u njoj. "Ne, nego smatram da ne treba praviti roštilj dok je fazan na livadi."

Robert ga je razumeo. Čak i pobjeda nad Gubruima može doći tek uz nezamislive gubitke.

"Reč je o ražnju dok je zec u šumi", ispravio je Timbrima koji je uvek bio voljan da dopunjava poznavanje engličkih metafora. No, ovaj put mu Utakalting nije zahvalio. Široko razmaknute oči blesnule su mu kada se osvrnuo preko ramena. "Razmisli o tome", rekao je.

Uskoro se Utakalting udubio u razgovor sa glavnim Bibliotekarom, Kantenom. Pošto nije mogao da prati njihovo brzo galaktinsko narečje, Robert je pošao u obilazak nove Biblioteke, razgledajući i nju i njene korisnike.

Osim nekoliko članova ekipe Vrhovnog Sudije, svi prisutni spadali su u ptice. Gubruji su bili podeljeni jazom koji je mogao i da kenira, a ne samo vidi. Gotovo dve trećine okupilo se sleva. Pevušili su i bacali prekorne poglede ka manjoj grupi, koja se sastojala gotovo isključivo od vojnika. Oni nisu odavali srećne vibracije, ali dobro su se pretvarali, šepureći se oko svojih poslova sa odsečnom delotvornošću, uzvraćajući nadmenim prezirom na neodobravanje ostalih.

Robert nije ni pokušao da se skloni od pogleda. Bilo mu je prijatno što privlači opštu pažnju. Očito su znali ko je on. Ako njegov prolazak izazove prekid u njihovim poslovima, utoliko bolje.

Kad je prišao jednoj grupi Gubrua - po trakama se videlo da pripadaju svešteničkoj kasti Doličnosti - naklonio se pod uglom za koji se nadao da je ispravan i nasmešio se kad je celo uvređeno jato moralo da mu uzvрати na odgovarajući način.

Konačno je naišao na čitaču stanicu čiji mu je oblik bio poznat. Utakalting je još bio udubljen u razgovor sa bibliotekarom, pa je Robert rešio da vidi šta će sam moći da iščačka.

Vrlo sporo je napredovao. Neprijatelj je očito postavio blokade da bi sprečio neovlašćen pristup informacijama o okolnom svemiru i bojnoj floti Tenanaca za koju se verovalo da dolazi. Ipak, nastavio je sa pokušajima. Vreme je letelo dok je ispitivao tekuću mrežu podataka i otkrivao gde su okupatori postavili blokade.

Toliko se zadubio da mu je trebalo vremena da shvati kako se nešto u Biblioteci promenilo. Automatski prigušivači zvuka postarali su se da rastući žamor ne naruši njegovu usredsređenost, ali kad je

konačno podigao pogled, Robert je video da među Gubruima vlada pometnja. Mahali su pernatim rukama i gurali se oko holo-tankova. Većina vojnika nestala je sa vidika.

Šta ih je to spopalo, upitao se.

Nije se zanosio da će ga Gubru trpeti ako dođe da im viri preko ramena. Osetio se bespomoćno. Šta god da se dešava, očito ih je potreslo!

Hej, pomislio je, možda je to i u vestima.

Brzo je podesio svoj ekran na javnu video stanicu. Cenzura je sve donedavno bila oštra, ali tokom poslednjih nekoliko dana, otkad su vojnici uglavom poslani u borbe, stanice su došle pod kontrolu kaste Cene i Jemstva. Ti mračni, apatični činovnici sada su jedva održavali i minimalnu disciplinu.

Tank je zatreperio, a kad se razbistrio prikazivao je uzbuđenog reportera neo-šimpanzu.

"...i tako, prema poslednjim izveštajima, izgleda da iznenadna ofanziva iz Muluna još nije stigla do okupatorskih snaga. Gubru ne mogu da se slože kako da odgovore na manifest nadolazećih snaga..."

Robert je pomislio da su Tenanci već objavili svoje namere. To se nije očekivalo bar još nekoliko dana. A onda mu je u glavi zazvonila jedna reč.

Iz Muluna?

"...sada ćemo ponoviti izjavu koju su pre pet minuta pročitali združeni komandanti vojske koja upravo maršira ka Port Heleniji."

Slika u holo-tanku se promenila. Umesto novinara sada se videla nedavno snimljena slika tri prilike u šumi. Robert je zatreptao. Poznavao je ta lica, dva od njih veoma blisko. Jedno je bio čim po imenu Bendžamin. Ostalo su bile žene koje je voleo.

"...i zato izazivamo naše ugnjetače. U bitkama smo se valjano ponašali, u skladu sa pravilima galaktinskog instituta za civilizovano

ratovanje. To se ne može reći za naše neprijatelje. Koristili su zločinačka sredstva i naneli su štetu neumešanim vrstama koje žive na ovom krhkom svetu.

Što je najgore od svega, još su i varali."

Robert je zinuo. Slika se pretopila u čete šimpanza - šaroliko naoružanih - kako marširaju iz šume na otvoren prostor, praćeni nekolicinom žustrih ljudi. Pred kamerom je govorila Lidija Mekju, Robertova ljubavnica, čovek. No, kraj nje je stajala Ataklena, a po pogledu svoje tuđinske supruge shvatio je ko je napisao proglas.

A znao je i čija je to bila zamisao.

"Zahtevamo, stoga, da pošalju pred nas svoje najbolje vojnike, naoružane kao i mi, da se sretnu sa našim najboljim na otvorenom, u Dolini Sind..."

"Utakaltinže", promuklo je rekao. Onda je ponovio glasnije. "Utakaltinže!"

Stotinama miliona pokolenja bibliotekari su usavršavali prigušivače buke. No, za sve to vreme postojalo je samo nekoliko samoniklih rasa. Prostrana sala odjekivala je samo delić sekunde, a potom su prigušivači ućutkali neućtive vibracije i ponovo uspostavili ušuškano tišinu.

Ipak, trčanje po hodnicima nije se moglo sprečiti.

106. GEJLET

"Prevrtljivi pacovi!" proderao se Fiben kada je čuo početak deklaracije. Sedeli su na padini Svetkovinskog brda i posmatrali prenosni holo-tank.

Gejlet ga je jednim pokretom ućutkala. "Tiho, Fibene. Pusti me da čujem ostatak."

No, značenje poruke bilo je jasno i iz prvih rečenica. Kolone gerilaca u improvizovanim uniformama od ručno tkanog materijala neumorno su marširale preko otvorenih, vetrovitih polja. Dva odreda konjice štitila su iskrzane ivice formacije, nalik na begunce iz dvodimenzionih filmova od pre Kontakta. Vojnici su se nervozno kezili i gledali u nebo, stežući oteto ili ručno izrađeno oružje. No, na licima im je bila jasno ispisana smrknuta odlučnost.

Kad su kamere prikazale total, Fiben se brzo preračunao. "Svi su tu", zapanjeno je rekao. "Mislim, ako uzmemo u obzir i poslednje gubitke, ovde su skupljeni svi koji su prošli ikakvu obuku i koji mogu da budu od ikakve koristi u borbi." Zatresao je glavom. "Ne mogu da shvatim šta hoće, pa makar iscepkali moj plavi karton."

Gejlet ga je brzo pogledala. "Malo jači plavi karton", frknula je. "A ja ti tvrdim da ona tačno zna šta hoće, Fibene."

"Ali gradski pobunjenici su bili smrvljeni u toj istoj Dolini!"

Odmahnula je glavom. "To je bilo onda. Nismo znali kako stvari stoje. Nismo postigli nikakav ugled ni status. Uostalom, nije bilo ni svedoka. Ove planinske snage su već pobeđivale. Oni su priznati. A Pet Galaksija sada sve posmatra."

Gejlet se namrštila. "Oh, zna Ataklena šta radi. Nisam ni slutila da je situacija postala tako gadna."

Još neko vreme su ćutke sedeli i posmatrali kako pobunjenici polako napreduju kroz voćnjake i opustela polja. Onda je Fiben ponovo uzviknuo. "Šta?" upitala je Gejlet. Pogledala je mesto na tanku u koje je upirao prstom - i sad je na nju bio red da se iznenadi.

Neko koga su oboje poznavali koračao je uz ostale vojnike sa puškom u ruci. Silvija nije izgledala trapavo pod oružjem. Zapravo, delovala je kao ostrvo budističke smirenosti u moru nervoznih neo-

šimpanza.

Ko bi pomislio, razmišljala je Gejlet. Ko bi se tome od nje nadao!
Zajedno su gledali dalje. Ništa drugo nisu ni mogli da učine.

107. GALAKTINCI

"Ovo se mora obaviti pažljivo, oprezno, ispravno!" objavila je Sizeren Doličnosti. "Ako treba, dočekaćemo ih jedan na jednoga."

"Ali troškovi!" jadicovao je Sizeren Cene i Jemstva. "Toliki gubici!"

Glavna sveštenica nežno se nagnula sa svoje sedalice i počela da teši svog para.

"Konzensus, konsenzus... podeli sa mnom viziju saglasja i mudrosti. Naš klan je ovde mnogo izgubio i u ozbiljnoj je opasnosti da izgubi još više. No, još nismo izgubili ono što će nam koristiti čak i u noći, čak i u tami - našu otmenost. Našu čast."

Zajedno su počeli da se njišu. Izvila se melodija sa jednim jedinim stihom.

"Zooonn..."

Da je samo još njihova snažna trećina ovde! Sjedinjavanje je bilo tako blizu. Sizerenu Zraka i Kandže poslata je poruka sa molbom da im se vrati, da im se pridruži, da se konačno sjedini sa njima.

Kako može, pitala se. Kako može da se odupire kada zna, razume, konačno shvata svoju sudbinu, da bude moj mužjak? Kako neko može biti tako tvrdoglav?

Nas troje još možemo da budemo srećni!

No, stigao je glasnik sa vestima koje su donele očajanje. Bojna krstarica iz zaliva podigla se i uputila ka unutrašnjosti zajedno sa pratnjom. Sizeren Zraka i Kandže rešio je da deluje. Nikakav konsenzus neće ga zadržati.

Visoku sveštenicu obuzela je tuga.

Mogli smo biti srećni.

108. ATAKLENA

"Pa, izgleda da nam je ovo odgovor", spokojno je rekla Lidija.

Ataklena je podigla pogled sa čudnovatog, nepoznatog zadatka obuzdavanja konja. Obično je puštala svoju životinju da naprosto prati ostale. Na sreću, stvorenje je bilo mirno i lepo je reagovalo na pesmu njene korone.

Pogledala je u pravcu koji joj je pokazala Lidija Mekju, ka zapadnom obzorju delimično zaklonjenom raštrkanim oblacima i izmaglicom. Mnoge šimpanze već su pokazivale na tu stranu. A onda je i Ataklena videla svetlucanje letelice. Kenirala je nadolazeće snage. Zbunjenost... odlučnost... fanatizam... žaljenje... gnušanje... sa brodova ju je zasipao kovitlac tuđinski obojenih osećanja. No, nešto je odmah bilo jasno.

Gubruj su dolazili sa ogromnom, nadmoćnom snagom.

Udaljene tačke počele su da dobijaju oblik. "Verujem da si u pravu, Lidija", kazala je svojoj prijateljici. "Izgleda da smo dobili odgovor."

Poručnik Mekju progutala je knedlu. "Da naredim razilaženje? Možda bi nekolicina uspela da pobegne." Po glasu se osećalo da sumnja u to.

Ataklena je odmahнула glavom. Stvorila je glif tuge. "Ne. Moramo da igramo do kraja. Sazovi sve jedinice. Neka konjica sve prikupi na onom brdu."

"Postoji li neki posebni razlog da im još više olakšamo posao?"

Glif nad Atakleninim trepljama odbijao je da pokaže očajanje. "Da", odgovorila je. "Postoji razlog. Najbolji razlog na svetu."

109. GALAKTINCI

Pukovnik jata vojnika Kandže posmatrao je ofucanu vojsku pobunjenika na holo-ekranu i slušao oduševljene krike svog komandanta.

"Izgoreće, dimiće se, pretvoriće se u pepeo pod našom vatrom!"

Pukovnik jata bedno se osećao. Kako neumeren rečnik, lišen doličnog razmatranja posledica. Pukovnik jata duboko je u sebi znao da čak i najsajjniji vojni planovi mogu da se pretvore u ništa ako se ne uzmu u obzir pitanja cene, jemstva i doličnosti. Ravnoteža je osnova konsenzusa, temelj opstanka.

Pa ipak, izazov Zemljana bio je častan! Mogli su da ga prenebregnu. Mogli su i da ga prihvate sa odgovarajućom vojnom silom. No, ono što je vojni komandant planirao bilo je neprijatno, a Njegove metode preterane.

Pukovnik jata primetio je da već razmišlja o Sizerenu Zraka i Kandže kao o 'Njemu'. Sizeren Zraka i Kandže bio je sjajan vođa koji je bodrio svoje sledbenike, ali sada, kao Knez, kao da je bio slep za istinu.

Čak i ovako kritičko razmišljanje o komandantu izazivalo je fizički bol kod pukovnika jata. Sukob je bio dubok i unutrašnji.

Vrata glavnog lifta su se otvorila i na komandnu platformu stupila je trojka beloperih glasnika - sveštenik, činovnik i jedan od oficira koji su dezertirali i prešli kod drugih Sizerena. Pošli su ka admiralu i predali mu kutiju izrađenu od bogatog kontinentalnog drveta. Sizeren Zraka i Kandže drhtao je kad je naredio da je otvore.

Unutra je ležalo jedno raskošno pero, jarkocrveno celom dužinom osim samog vrha.

"Laži! Varke! Očita podvala!" povikao je admiral i izbio kutiju zajedno sa sadržajem iz ruku prepadnutih glasnika.

Pukovnik jata zurio je u pero koje je polako padalo, vrteći se zbog cirkulacije vazduha, sve dok se nije spustilo na palubu. Činilo mu se bezbožnički da ga ostavi tamo, ali nije se usudio da ga podigne.

Kako komandant može da zanemari ovako nešto? Kako može da zanemari tamnoplave prelive koji su se širili po Njegovom

sopstvenom perju? "Stapanje može da se ponovo okrene", vikao je Sizeren Zraka i Kandže. "Može ako oružjem izborimo pobjedu!"

Samo, to što je On predlagao nije bila pobjeda nego pokolj.

"Zemljani se okupljaju, zbijaju, sabiraju na jednom brdu", raportirao je jedan od pomoćnika. "Nude, pokazuju, predstavljaju jednu, jednostavnu metu!"

Pukovnik jata je uzdahnuo. Nije trebalo biti sveštenik da se vidi šta to znači. Zemljani shvataju da neće biti poštene borbe, pa se zbijaju da bi što jednostavnije poginuli. Pošto su njihovi životi već bili izgubljeni, postojao je samo jedan razlog za to.

Čine to zato da zaštite krhki ekosistem ovog sveta. Oni su i dobili prava na ovu planetu zato da bi je spasili. U njihovoj bespomoćnosti pukovnik jata video je i okusio gorčinu poraza. Upravo su primorali Gubru da biraju između moći i časti.

Purpurno pero opčaralo je pukovnika jata, jer boja je delovala pravo na njegovu krv. "Pripremiću svoje vojnike Kandže da siđu i suoče se sa Zemljanima", predložio je glasom punim nade. "Spustićemo se, poći napred i napasti jednakim brojem, lako naoružani, bez robota."

"Ne! Nećete, ne možete, ne smete! Već sam odredio zadatke svim svojim trupama! Trebaju mi, neophodne su mi u punom broju za susret sa Tenancima! Neće biti nepotrebnih gubitaka.

Sad pazite! U ovom trenutku, ovog časa, Zemljani tamo dole će podneti, iskusiti, osetiti moju pravednu osvetu!" vikao je Sizeren Zraka i Kandže. "Naređujem da se uklone brave sa oružja za masovno uništenje. Raznećemo ovu dolinu, i sledeću, i sledeću, sve dok život u ovim planinama..."

Naredba nikad nije izgovorena do kraja. Pukovnik jata vojnika Kandže zatreptao je i ispustio revolver na palubu. Tresak je bio praćen dvostrukim udarcem - od pada prvo glave, a zatim i tela bivšeg vojnog komandanta.

Pukovnik jata se stresao. Na ispruženom telu jasno se videlo presijavanje kraljevskih boja. Admiralova krv tekla je preko Njegovog plavog kneževskog perja i razlivala se po palubi sve dok nije stigla do usamljenog purpurnog pera Njegove kraljice.

Pukovnik jata obratio se zapanjenim podređenima. "Obavestite,

poručite, javite Sizerenu Doličnosti da sam uhapšen i da iščekujem ishod, rezultat, odluku o svojoj sudbini. Obratite se Njihovim Veličanstvima za sva dalja uputstva o situaciji."

Dugo i nesigurno - potpuno po inerciji - pokrenute snage su se i dalje kretale ka bregu na kome su se Zemljani okupili i čekali. Niko nije govorio. Na komandnoj platformi nije bilo ni pokreta.

Pristigli izveštaj samo je potvrdio ono što se već znalo. U upravi Gubrua već je vladalo duboko žaljenje. Sada su bivši Sizeren Doličnosti i bivši Sizeren Cene i Jemstva zajedno naricali i izvijali tužbalice nad gubitkom.

Kakve velike nade, kakvu divnu budućnost su imali kada su poslali na ovo mesto, ovu planetu, ovu zabačenu trunčicu u praznom svemiru. Gospodari Legla tako su pažljivo planirali pravu pećnicu, ispravno posuđe i precizne sastojke - troje najboljih, tri sjajna proizvoda genetskih manipulacija, najbolje što su imali.

Poslati smo da donesemo kući konsenzus, pomislila je nova kraljica. I konsenzus je stigao.

Pepeo. Pogrešili smo što smo mislili da je došao čas za posezanje ka veličini.

Mnogi činioци doveli su do ovoga. Da prvi kandidat Cene i Jemstva nije poginuo... da ih nije dvaput nadmudrio podvaladžija Timbrim sa svojim 'Gartlinzima'... da Zemljani nisu ispali tako svirepo pametni da uoče svaku njihovu slabost - tim poslednjim manevrom, na primer, naterali su vojsku Gubrua da bira između obeščašćenja i kraljoubistva...

No, ne postoje slučajnosti, kraljica je to znala. Ne bi stekli prednost da mi nismo pokazali slabost.

Taj konsenzus odneće Gospodarima Legla: postoje slabosti, propusti, greške koje je ovaj zlosrećni pohod otkrilo i izneo na svetlost dana.

Biće to važan podatak.

Neka me to uteši nad mojim jalovim, neoplođenim jajima, pomislila je, tešeći svog jedinog preostalog para i ljubavnika.

Glasnicima je izdala samo jedno naređenje.

"Prenesite pukovniku jata našu aboliciju, naše pomilovanje, naš

oproštaj. I neka sve snage budu opozvane u bazu."

Ubrzo su se smrtonosne krstarice okrenule i uputile kući, prepuštajući planine i dolinu onima koji su ih već tako strašno želeli.

110. ATAKLENA

Neo-šimpanze su zapanjeno piljile u Smrt koja se, izgleda, predomislila. Lidija Mekju treptala je za odlazećim brodovima i odmahivala glavom. "Znala si", rekla je i okrenula se da pogleda Ataklenu. "Znala si!"

Ataklena se nasmešila. Njene treplje odašiljale su u vazduh blede, tužne znakove.

"Recimo da sam smatrala kako postoji mogućnost", konačno je kazala. "I da nisam bila u pravu, ovo bi ipak bio častan postupak.

Ipak, veoma mi je milo što je ispalo da sam bila u pravu."

Sedmi deo: SAMONIKLI

Nikako. Ja prkosim predskazanjima. Ima nekog providenja
i u padu jednoga vrapca. Ako bude sad, neće biti posle;
ako ne bude posle, biće sad;
ako neće biti sad, ipak će biti posle.
Biti spreman, to je sve.

'Hamlet', V čin, scena druga
(Preveli Živojin Simić i Sima Pandurović)

111. FIBEN

"Gudalova, kako mrzim svetkovine!"

Gundanje mu je donelo lakat u rebra. "Prestani da se vrtiš, Fibene. Ceo svet te gleda!"

Uzdahnuo je i potrudio se da stoji uspravno. Nehotice se prisetio Simona Levina i poslednjeg puta kad su zajedno stajali u stroju, samo malo dalje odavde. Neke stvari se nikad ne menjaju, pomislio je. Sada ga je Gejlet terala u red.

Zašto svi koji ga vole tako uporno pokušavaju da mu poprave držanje? Počeo je da mumla. "Ako su hteli elegantne štíćenike, trebalo je da uzdig..."

Rečenica se prekinula uz 'uuf!' izdahnutog vazduha. Gejlet je nesumnjivo imala oštrije laktove od Simona. Fiben je raširio nozdrve i besno frktao, ali sad je bar ćutao. Onako nacifrana u tek skrojenoj novoj uniformi, ona je možda uživala što je tu, ali ko je njega pitao želi li taj prokleti orden? Niko, naravno. Njega niko ništa ne pita.

Tripot prokleti tenanski admiral konačno je završio dosadnu govoranciju punu propovedi o vrlini i tradiciji, pa je bio nagrađen neodlučnim pljeskom. Čak i Gejlet kao da je laknulo kad se ogromni Galaktinac vratio na svoje sedište. Avaj, izgleda da je još veoma mnogo sveta želelo da drži govor.

Gradonačelnik Port Helenije, vraćen iz zarobljeništva na ostrvima, hvalio je neustrašive gradske gerilce i ponadao se da će neo-šimpanze češće postajati njegovi naslednici u Gradskoj kući. To mu je donelo srdačan pljesak... i verovatno dosta neo-šimpanza koji će glasati za njega na sledećim izborima, cinično je pomislio Fiben.

Kof*Kvin'3, Sudija Instituta za Uzdizanje, ukratko je prepričala sporazum koji su nedavno potpisali Kault u ime Tenanaca i legendarna Helena Alvarez u ime klana Zemlje i koji je značio polazak slobodne vrste ranije zvane gorile na dug put ka razumu. Novim građanima Galaksije - već široko poznatim kao 'Rasa štíćenika koja je izabrala' - biće dato pravo na planine Mulun tokom narednih pedeset hiljada godina. Sada su zaista postali 'Gartlinzi'.

Zauzvrat za tehničku pomoć sa Zemlje i genetske zalihe gorila,

moćni klan Tenanaca prihvatio je da brani interese Zemlje na Gartu i još pet ljudskih i timbrimskih kolonizovanih svetlova. Neće se neposredno uplitati u postojeće sukobe sa Soroima, Tanduima i ostalim klanovima fanatika, ali smanjeni pritisak na tim područjima omogućiće slanje neophodne pomoći postojbini.

Ni sami Tenanci više neće biti neprijatelji saveza podvaladžija i samoniklih. Već sama ta činjenica vredela je koliko i pomoć ogromne armade.

Učinili smo sve što smo mogli, pa i više, pomislio je Fiben. Sve dosad, izgledalo je da će ogromna većina 'umerenjaka' lepo sedeti po strani i puštati fanatike da vršljaju kako hoće. Sada je postojala nada da 'neizbežna plima istorije', koja navodno prati sve samonikle klanove, neće biti smatrana za neizbežnu. Saosećanje sa sirotim gubitnicima poraslo je baš zbog događaja na Gartu.

Fiben nije imao pojma mogu li da zadobiju još nekog saveznika i izvedu još neki magični trik. No, bio je prilično siguran da će konačni ishod biti odlučen hiljadama parseka daleko odatle. Možda na samoj staroj majci Zemlji.

Kada je počela da govori Megan Onigl, Fiben je shvatio da je kucnuo čas za prolazak kroz najneprijatniji deo jutra.

"...će se pretvoriti u potpuni gubitak ako ne izvučemo pouku iz ovih nekoliko poslednjih meseci. Na kraju krajeva, čemu služe teška vremena ako nas ne učine mudrijim? Zašto su naši časni mrtvi dali svoje živote?"

Planetni koordinator se nakašljala i zašuškala svojim staromodnim beleškama na papiru.

"Predložićemo reformu propisa o Uslovnjacima, jer izazivaju negodovanje koje neprijatelj može da iskoristi. Potrudićemo se da koristimo nova postrojenja Biblioteke na dobrobit svih. I, svakako, popravljaćemo i održavaćemo opremu Svetkovinskog brda, u iščekivanju dana kada će nastupiti mir i kada ćemo moći da je upotrebimo u prave svrhe - da proslavimo status koji rasa Pan argonostes odavno zaslužuje.

No, najvažnije od svega, upotrebićemo odštetu od Gubrua za finansiranje nastavka našeg glavnog posla ovde na Gartu - a to je sprečavanje propadanja krhke ekosfere ove planete. Koristićemo pri

tom teško stečeno znanje da zaustavimo opadajuću spiralu i vratimo ovaj svoj usvojeni dom u dolično stanje: da odgaja fantastičnu raznolikost vrsta, izvor celokupnog razuma.

Tokom sledećih nedelja ovi i drugi planovi biće izneseni na javnu raspravu." Megan je podigla pogled i nasmešila se. "No, danas imamo još jedan zadatak, prijatnu dužnost da odamo priznanje onima koji su nas učinili ponosnim. Onima koji su nam omogućili da danas slobodno stojimo ovde. Sada imamo priliku da im iskažemo svoju zahvalnost i svoju ljubav."

Volite me? Onda me pustite odavde, molim vas, pomislio je Fiben.

"I zaista", nastavila je Megan, "Za neke naše građane neo-šimpanze, odavanja priznanja za njihova dela neće se završiti sa njihovim životom. Čak ni sa uvrštavanjem u udžbenike istorije, nego će se nastaviti dubokim poštovanjem prema njihovim potomcima, budućnosti njihove rase."

Levo od Fibena, Silvija se nagnula da bi pogledala Gejlet koja je sedela zdesna. Zagledale su se i nasmešile jedna drugoj.

Fiben je uzdahnuo. Barem je ubedio Kordvejnera Eplbija da zadrži u tajnosti unapređenje u beli karton! Naravno, to će mu koristiti malo sutra. Već su ga progonile šime sa plavim i zelenim kartonima iz cele Port Helenije. Gejlet i Silvija nisu mu bile ni od kakve pomoći. Pa zašto se, pobogu, oženio njima ako ne radi zaštite! Frknuo je od jeda. Malo jača zaštita! Podozrevao je da njih dve ispituju i procenjuju kandidatkinje.

Bez obzira na to što pripadaju istom klanu, pa čak i potiču sa iste planete, dve vrste će se uvek razlikovati po nekim osnovnim shvatanjima. Tako su se i ljudi od pre Kontakta strašno razlikovali već po samoj kulturi. Naravno, pitanja ljubavi i razmnožavanja udešena su među neo-šimpanzama u skladu sa njihovim seksualnim tradicijama, mnogo starijim od Uzdizanja.

Ipak, ljudsko okruženje dovoljno je uticalo na Fibena da pocrveni pri pomisli kroz šta će sve prolaziti sa njima dvema, sad kad su postale prijateljice. Kako sam uspeo da se uvalim u ovo?

Silvija je uhvatila njegov pogled i ljupko mu se nasmešila. Osetio je da ga Gejlet miluje po ruci.

Pa, priznao je uz uzdah, izgleda da nije sve tako crno.

Sada su već čitali imena i prozvani su izlazili da prime orden, ali Fiben je zakratko bio svestan samo njih troje kako sede zajedno, kao da je sav ostali svet samo opsena. Zapravo se, ispod spoljašnjeg cinizma, sasvim lepo osećao.

Ustao je Robert Onigl i pošao na platformu da primi svoj orden. U novoj uniformi, očito se osećao mnogo udobnije od Fibena. Fiben je posmatrao svog ljudskog drugara. Moram tražiti da mi preporuči krojača.

Robert je zadržao bradu i snažno telo stečeno u surovim planinskim uslovima. Više nije bio balavac. Zapravo, izgledao je og glave do pete kao junak iz bajke.

Kakva glupost. Fiben je gadljivo šmrcnuo. Ovih dana moram da napijem tog klinca. Pobediću ga u obaranju ruku. Spašću ga od uverenja da je istina sve što novinari pišu o njemu.

Robertova mati je, opet, vidljivo ostarila za vreme rata. Tokom poslednjih nedelju dana Fiben ju je viđao kako trepće gledajući svog visokog, preplanulog sina koji korača kraj nje sa gipkošću divljeg mačka. Izgledala je ponosno i zapanjeno u isto vreme, kao da su joj vile ukrale dete i ostavile umesto njega mladog vilenjaka.

To se zove odrastanje, Megan.

Robert je salutirao i okrenuo se da se vrati na svoje sedište. Dok je prolazio pored Fibena, načinio je brz pokret prstima koji je na jeziku ruku imao samo jedno značenje.

Pivo!

Fiben je počeo da se smeje, ali brzo je začutao kad su ga i Silvija i Gejlet oštro pogledale. Nema veze. Bilo je divno znati da se Robert oseća kao i on. Vojnici Kandže gotovo su bili bolji od ove protokolarne besmislice.

Robert se vratio na svoje mesto pored poručnika Lidije Mekju, čiji je orden već sijao na grudima blistavo nove tunike. Mlada žena uspravno je sedela i pažljivo pratila događaj, ali Fiben je video i ono što dostojanstvenici i masa nisu - vrhom čizme je zadigla Robertovu nogavicu.

Siroti Robert pokušavao je da zadrži prisebnost. Izgleda da je mir svima doneo nova iskušenja. Rat je, na neki način, ipak bio

jednostavniji.

Dole, u masi, Fiben je primetio grupicu humanoida, vitkih, dvonožnih bića čiju su različitost naglašavali čuperci nežno ustalasanih treplji tik iznad ušiju. Među okupljenim Timbrimima lako je razabrao Utakaltinga i Ataklenu. Oboje su odbili sve počasti i nagrade. Narod Garta moraće da sačeka njihov odlazak pre nego što im podigne ikakav spomen. To uzdržavanje moglo se na neki način shvatiti i kao nagrada.

Ambasadorova kćer uklonila je mnoga preinačenja lica i tela zbog kojih je izgledala toliko ljudski. Tiho je čavrljala sa jednim mladim Timbrimom koji je, po Fibenovom mišljenju, verovatno bio privlačan na nekakav itijevski način.

Neko bi pomislio da se dvoje mladih - Robert i njegova ugovorna supruga - potpuno vratilo svojim narodima. Fibenu se čak činilo da oboje mnogo lakše opšte sa suprotnim polom nego pre rata.

Pa ipak...

Jednom ih je video zajedno, zakratko, tokom nekog u beskrajnom nizu diplomatskih prijema i sastanaka. Glave su im bile tik jedna kraj druge, a iako nisu razgovarali, Fiben je bio siguran da je video ili osetio nešto kako se lagano vrti u uskom prostoru između njih.

Kakve god supruge i ljubavnike imali u budućnosti, bilo je jasno da će Ataklena i Robert uvek biti na neki način povezani, bez obzira na to koliku razdaljinu kosmos postavi između njih.

Silvija se vratila na mesto pošto je primila svoju nagradu. Haljina koju je nosila nije sasvim prikrivala zaobljenost tela. Još jedna promena na koju će Fiben uskoro morati da se navikne. Pretpostavljao je da će vatrogasna brigada Port Helenije morati da regrutuje dodatne snage kad taj klinac počne da u školi uči hemiju.

Gejlet je zagrlila Silviju pre nego što je i sama pošla ka podijumu. Sada su se skandiranja i pljesak toliko odužili da je Megan Onigl morala pokretom da zatraži tišinu.

No, kada je Gejlet progovorila, masa nije dobila očekivanu uzbuđljivu odu pobedi. Njena poruka bila je mnogo ozbiljnija.

"Život nije pošten", rekla je. Žamor publike je zamukao kad se Gejlet osvrnula po okupljenima kao da hoće svakog da pogleda u oči. "Ko god kaže da jeste, ili čak da bi trebalo da bude, taj je budala

ili nešto još gore. Život može biti okrutan. Prevare Beskrajona mogu biti svojeglave igre slučaja i verovatnoće. Hladne jednačine saseći će vas ako načinite jednu jedinu grešku u svemiru, ili čak ako siđete sa trotoara u pogrešnom trenutku i pokušate da prebrzo dostignete ubrzanje autobusa.

Ovo nije najbolji od svih mogućih svetova. Jer da jeste, zar bi bio nelogičan? Tiranski? Nepravedan? Čak i evolucija, izvor različitosti i srce prirode, tako često je neosetljiva, tako često se oslanja na smrt da bi donela novi život.

Ne, život nije pravedan. Vaseljena nije poštena.

Pa ipak", Gejlet je odmahнула glavom, "ipak, ako nije poštena, može barem da bude divna. Pogledajte oko sebe. Postoji propoved veća od ičega što bih vam ja rekla. Pogledajte ovaj divni, tužni svet koji je naš dom. Posmatrajte Gart!"

Skup je bio upriličen na uzvišenju tik iza novog ogranka Biblioteke, na livadi sa koje se otvarao pogled na sve strane. Na zapadu se videlo more Kilmar čija je sivoplava površina pokazivala pruge plutajućih biljaka i tačke penastih tragova podvodnih bića. Nad njim se prostiralo plavo nebo, blistavo čisto posle poslednje zimske oluje. Ostrva su svetlucala pod jutarnjim suncem, kao daleka, začarana carstva.

Sa severne strane uzdizao se svetlosmeđi toranj ogranka Biblioteke sa reljefom zrakaste spirale u svetlucavom kamenu. Tek posađeno drveće sa dva združena sveta nežno se njihalo na povetarcu koji je milovao ogromni monolit, bezvremeni kao i njegovo skladište drevnog znanja.

Ka istoku i jugu, iza nemirnih voda Zaliva, pružala se dolina Sind, već prekrivena pupoljcima ranog zelenila, ispunjavajući vazduh mirisom proleća. A u daljini su se uzdizale planine, kao uspavani divovi spremni da stresu zimske snežne kapute.

"Naši sićušni životi, naša vrsta, čak i naš klan, čine nam se strašno važni, ali šta su oni u poređenju sa ovim? Sa ovom kolevkom stvaranja? Ovo je bilo vredno borbe. Zaštita ovoga", mahnula je prema moru, nebu, dolini i planinama, "to je naš uspeh.

Mi Zemljani znamo bolje od mnogih koliko život može da bude nepravedan. Možda još od samih Praotaca nije postojao klan koji je

to toliko dobro znao. Naši voljeni pokrovitelji, ljudi, gotovo su uništili našu još voljeniju Zemlju pre nego što su dosegli mudrost. Šimpanze, delfini i gorile tek su početak onoga što bi bilo izgubljeno da oni nisu odrasli na vreme."

Spustila je glas i nastavila gotovo šapatom. "Kao što su istinski Gartlinzi nestali, pre pedeset hiljada godina, pre nego što su imali priliku da začuđeno zatrepću pod noćnim nebom i upitaju se, prvi put, kakvo im to svetlo treperi u umu."

Gejlet je odmahнула glavom. "Ne. Rat za zaštitu Potencijala traje već eonima. Ovde se nije završio. Možda se nikad ni neće završiti."

Kad je Gejlet završila u prvi mah je zavládala duga, zblánuta tišina. Pljesak koji je usledio bio je nesiguran i zbunjen. Ipak, kad se vratila u Fibenov i Silvijin zagrljaj, Gejlet se smešila.

"Sad si im očitala", rekao joj je on.

A onda je, neizbežno, došao red na Fibena. Megan Onigl je pročitála spisak podviga koji je verovatno prošao kroz nekakvo odeljenje za propagandu kako bi se prikriáo koliko je sve to bilo prljavo i smrdljivo i zasnovano na najobičnijoj sreći. Ovako glasno izgovoreno, sve mu je zvučalo nepoznato. Fiben se nije sećao da je izveo ni polovinu svega što su mu pripisali.

Nije stigao da se upita zašto je određen da iziđe poslednji. Verovatno iz čiste pakosti, pretpostavljao je. Ako pokušam sa nečim kao Gejlet, načisto sam propao, shvatio je.

Megan ga je pozvala da istupi. Mрске cipele gotovo su ga sapele dok se penjao na platformu. Salutirao je planetnom Koordinatoru i pokušao da stoji uspravno dok mu je kačila nekakvu drečavu medalju i oznake koje su ga proizvodile za rezervnog pukovnika odbrambenih snaga Garta. Uši su mu gorele od povika iz publike, naročito neo-šimpanza, a kad se, po Gejletinim uputstvima, nasmešio i mahnuo prema kamerama, sve je postalo još gore.

Dobro, možda ću i moći da podnesem ovo... u malim porcijama.

Kada ga je Megan poslala za govornicu, hrabro je zakoračio napred. Imao je nekakav govor naškraban na papirima u džepu, ali posle onog što je rekla Gejlet rešio je da im svima lepo zahvali i vrati se na mesto.

Petljao je oko spuštanja mikrofona, a onda je počeo. "Hoću da

vam kažem samo jednu stvar, a to je... JAAAH!"

Trgao se kad mu je kroz levo stopalo prošao strujni udar. Poskočio je i uhvatio povređeni deo, ali onda je novi udar zahvatio desnu nogu! Kriknuo je. Pogledao je naniže taman na vreme da primeti plavičasto svetlucanje kako se pomalja ispod govornice i pruža se prema obe noge. Proderao se, đipio dva metra uvis - i završio na drvenoj govornici.

Trebalo mu je malo vremena i dahtanja dok nije razlučio panično bubnjanje u sopstvenim ušima od histeričnog oduševljenja mase. Zatreptao je, protrljao oči i zapiljio se u njih.

Šimpanze su stajale na stolicama i mahale rukama. Skakali su na sve strane i galamili. Zbunjenost je zavladała i u redovima uglancane počasne garde. Čak su i ljudi tapšali i smejali se iz sveg glasa.

Fiben se zapanjeno osvrnuo ka Silviji i Gejlet, a njihovi ponosni pogledi objasnili su mu šta se dešava.

Oni misle da je to bio moj pripremljeni govor!

Sada mu je bilo jasno da je to sjajno izgledalo. Razbio je napetost i najbolje objasnio kako se oseća što opet vlada mir.

Samo što ja to nisam napisao, proklet bio!

Video je zabrinuto lice gradonačelnika Port Helenije. Oh, ne! Sad će me još naterati da se kandidujem!

Ko mi je to priredio?

Fiben je pogledao po masi i smesta primetio da jedna osoba reaguje drugačije, bez trunke iznenađenja. Iz mase se izdvajao po široko razmaknutim očima i razmahanim trepljama, ali i po suviše ljudskom izrazu jedva savladanog uživanja.

A bilo je i još nešto, neka nestvar koju je Fiben nekako osetio da lebdi iznad ustalasnih korona nasmejanih Timbrima.

Fiben je uzdahnuo. Kad bi pogled mogao da ubije, najveći prijatelji i saveznici Zemlje morali bi pod hitno da pošalju novog ambasadora na Gart.

Ataklena je samo potvrdila Fibenove sumnje kad mu je namignula.

"Vrlo smešno", zajedljivo je promrmljao, iako je bio nateran na novo keženje i mahanje oduševljenoj gomili.

"Jako smešno, Utakaltinže."

POSTSKRIPTUM I ZAHVALNICE

Isprva smo se bojali drugih bića koja su sa nama delila Zemlju. Kako je naša moć rasla, smatrali smo ih za svoje vlasništvo sa kojim možemo da postupamo kako želimo. Najnovija zabluda (prilično lepa u poređenju sa ostalim) bila je poigravanje sa zamišlju da su životinje nedužne u svojoj prirodnosti i da jedino čovečanstvo predstavlja prljav, zao, lakom, krvoločan tumor na usni stvaranja. Po tom mišljenju, i Zemlji i svim njenim stvorenjima bilo bi mnogo bolje bez nas.

Tek u poslednje vreme počeli smo da prihvatamo četvrto gledište o svetu i o našem mestu u njemu. Nov pogled na život.

Ako smo mi evoluirali, moramo se upitati sledeće: znači li to da smo po mnogo čemu slični ostalim sisarima? Da imamo šta da naučimo od njih? A zar ne možemo da učimo i iz onog u čemu se razlikujemo?

Ubistvo, silovanje, najstrašniji oblici mentalnih oboljenja - sve to sada pronalazimo i kod životinja, ne samo kod sebe samih. Snaga uma kod nas samo uvećava užas tih poremećaja. To nije osnovni uzrok. Uzrok je tama u kojoj smo živeli. Uzrok je neznanje.

Ne moramo smatrati sebe čudovištima da bismo se naučili etici zaštite života. Sada je dobro poznato da naš sam opstanak zavisi od održanja složene ekološke mreže i genetske raznovrsnosti. Ako zbrišemo Prirodu, i sami ćemo umreti.

No, postoji još jedan razlog da zaštitimo druge vrste. Retko pominjan razlog. Možda mi jesmo prvi koji misle, grade i čeznu, ali ne moramo biti i poslednji. Drugi mogu da nas prate u toj pustolovini.

Jednog dana, možda će o nama suditi po tome koliko smo valjano služili kada smo bili jedini koji vode brigu o Zemlji.

Autor se od srca zahvaljuje onima koji su pregledali ovu knjigu u rukopisu i pomogli u svemu, od vidova prirodnog ponašanja majmuna do ispravljanja gramatičkih grešaka.

Želim da se zahvalim Aniti Everson, Nensi Grejs, Kristi Mekju, Lujzi Rut, Nori Brekenburi i Marku Gridžeru za njihova dragocena

zapažanja. Profesor Džon Luis i Rut Luis takođe su mi pružili pomoć, kao i Frenk Katalano, Ričard Spal, Gregori Benford i Denijel Brin. Takođe hvala Stivu Hardestiju, Šeron Sosni, Kim Bard, Riku Šturmu, Donu Kolemenu, Sari Barter i Bobu Guldu.

Luu Aroniki, Aleksu Bermenu i Ričardu Kertisu zahvaljujem se na pokazanom strpljenju.

A našim čupavim rođacima mogu samo da se izvinim. Evo, uzmite bananu i pivo.

Dejvid Brin, novembar 1986.

Sadržaj

Prvi deo: INVAZIJA

1. FIBEN
2. ATAKLENA
3. GALAKTINCI
4. ROBERT
5. FIBEN
6. UTAKALTING
7. ATAKLENA
8. FIBEN
9. UTAKALTING
10. ROBERT
11. GALAKTINCI
12. ATAKLENA
13. FIBEN
14. UTAKALTING
15. ATAKLENA
16. SREDIŠTE HAULET
17. FIBEN
18. UTAKALTING
19. ATAKLENA
20. GALAKTINCI
21. FIBEN I ROBERT
22. ATAKLENA
23. ZBEG

Drugi deo: RODOLJUBI

24. FIBEN
25. GALAKTINCI
26. ROBERT
27. FIBEN
28. VLADA U IZGNANSTVU
29. ROBERT
30. FIBEN

31. GALAKTINCI

32. ATAkleNA

33. FIBEN

34. ATAkleNA

35. ROBERT

36. FIBEN

37. GALAKTINCI

38. FIBEN

39. GEJLET

40. FIBEN

41. GALAKTINCI

42. ROBERT

Treći deo: GARTLINZI

43. UTAKALTING

44. GALAKTINCI

45. ATAkleNA

46. FIBEN

47. ATAkleNA

48. FIBEN I GEJLET

49. GALAKTINCI

Četvrti deo: IZDAJNICI

50. VLADA U IZGNANSTVU

51. UTAKALTING

52. ATAkleNA

53. ROBERT

54. FIBEN

55. UTAKALTING

56. GALAKTINCI

57. ATAkleNA

58. ROBERT

59. FIBEN

60. UTAKALTING

61. ATAkleNA

62. GALAKTINCI

63. FIBEN

64. GEJLET

65. FIBEN

66. GEJLET

67. FIBEN

Peti deo: OSVETNICI

68. GALAKTINCI

69. VLADA U IZGNANSTVU

70. ROBERT

71. MAKS

72. ATAKLENA

73. UTAKALTING

74. GEJLET

75. GALAKTINCI

76. PEĆINE

77. FIBEN I SILVIJA

78. GALAKTINCI

79. GEJLET

80. ROBERT

81. ATAKLENA

82. UTAKALTING

83. FIBEN

84. UTAKALTING

85. ATAKLENA

86. GALAKTINCI

87. FIBEN

88. GEJLET

89. GALAKTINCI

90. GEJLET

91. FIBEN

Šesti deo: GRAĐANI

92. GALAKTINCI

93. ROBERT

94. GALAKTINCI

95. ATAKLENA

96. SILVIJA

97. GALAKTINCI

98. UTAKALTING

99. GALAKTINCI

100. ATAKLENA

101. GALAKTINCI

102. MAJOR PRATAKULTORN

103. ATAKLENA

104. GALAKTINCI

105. ROBERT

106. GEJLET

107. GALAKTINCI

108. ATAKLENA

109. GALAKTINCI

110. ATAKLENA

Sedmi deo: SAMONIKLI

111. FIBEN

POSTSKRIPTUM I ZAHVALNICE